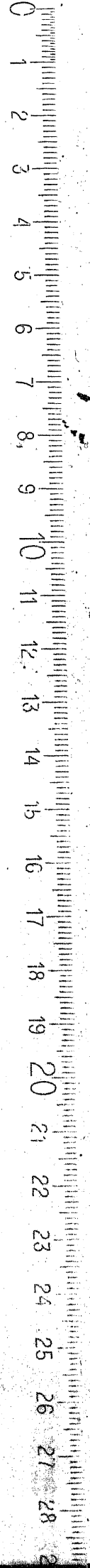

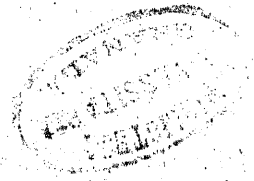
Handwritten text on the left page, possibly a list or notes, with some ink bleed-through from the reverse side. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten numbers "5-2" in the upper middle section of the left page.

Handwritten numbers "329" and "A" in the upper right section of the right page.

Handwritten numbers "4" and "26-152" in the middle section of the right page.

105-2

No. 3
22-2776

A

339

7 4 1

26-152

ATMOSPHERIC
ELECTRICITY
RESEARCH

R. P. F.
LVDOVICI
A S. RAYMVNDO
TRACTATVS VARI
VARIARVM RESOLVTIO
NVM MORALIVM
PARS SECVNDA.

TRACTATUS
VARIII

*Compositus a Pe. Pedro
de Montenegro*

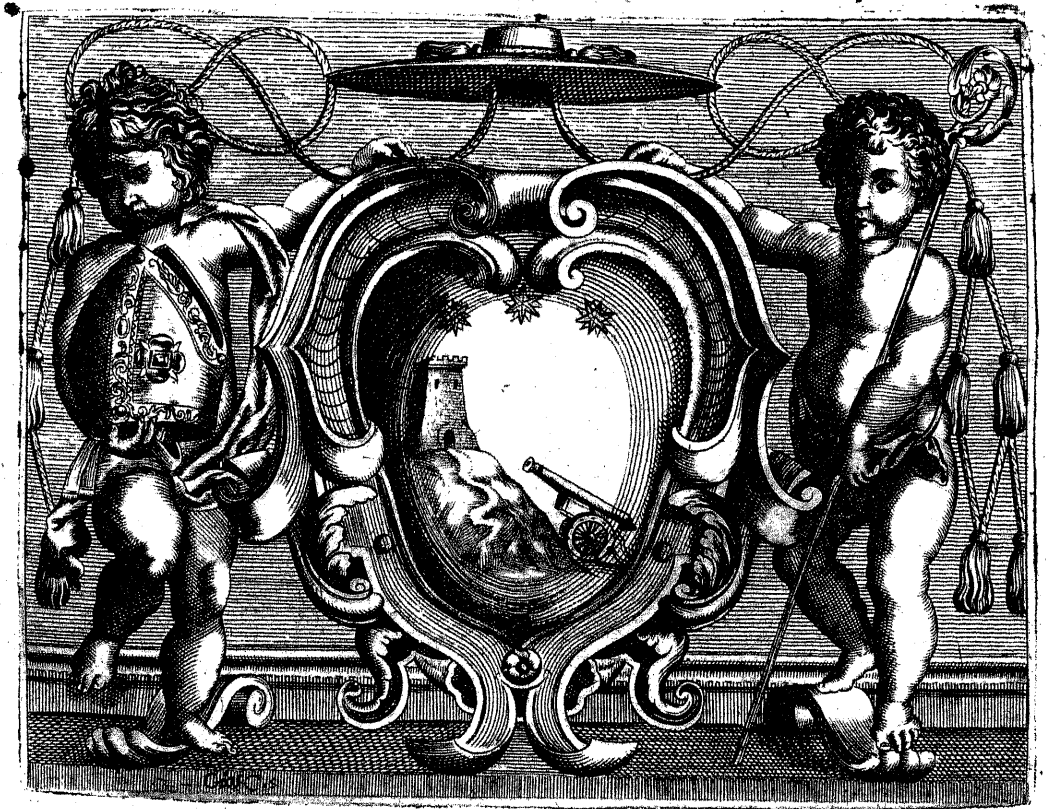
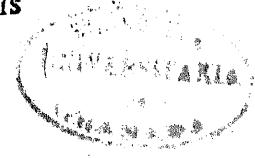
VARIARVM RESOLUTIONVM
MORALIVM

PARS SECVNDA

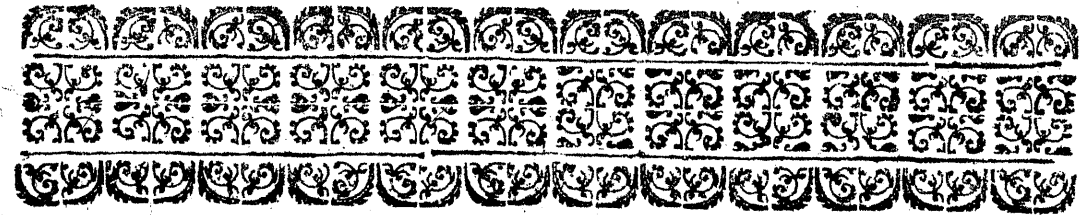
AVTHORE REVERENDO ADMODVM PATRE

FR. LVDOVICO
A S. RAYMVNDO

GRANATENSI ORDINIS DISCALCEATORVM B. MARIAE
de Mercede Redemptionis Captiuorum Sacrae Theologiae Primario
Professore, & quondam in Collegio Ciuitatis Gadicensis eiusdem
Ordinis in Hispania in Prouincia Immaculate Conceptionis
apud Vandaliam Studiorum Regente: Nunc autem Se-
cretario Reuerendissimi Patris Commissarij Ge-
neralis eiusdem Ordinis in Italia.

PANORMI. Ex Typographia Petri de Isola, M. DC. LXX.
Imprimatur Abbas Gelosus V.G., Imprimatur R. D. Petrus de Gregor. Pres.

REVERENDISSIMO DOMINO

**DON IOANNI
ANTONIO GELOSO**

EXCELLENTISSIMI, ET REVERENDISSIMI DOMINI

**D. PETRI MARTINEZ
R V B I O**

ARCHIEPISCOPI PANORMITANI IN SPIRITVALIBVS, ET
temporalibus Vicario, & Visitatori Generali, Cantori Cathe-
dralis Sanctæ Ecclesiæ Panormitanæ, primæ Dignitati post
Pontificalem, & Abbati Commendatario Ecclesiæ
Abbatialis Sancti Nicolai lo Reale Ciuitatis
Mazariensis, Bis Regni Deputato &c.

*FRATER LVDOVICVS A S. RAYMVND O
Ordinis Discalceatorum B. Mariæ de Mercede
Redemptionis Captiuorum.*

F.

VID amicus sideribus iucundius Oceanum enauigã-
ti? Quid Arcis propugnaculo gratius extimescenti
vim hostiũ? Ad tuã igitur Arcem confugiat trepida
hæc mei qualiscunque proles ingenij, Resolutionũ
Moralium liber: tuorũ ad siderum nitidissimũ ful-
gorem læta alacrisque soluat pusilla ratis. Magnum
quidem ausum, haud negarim, & periculosa nimis
plenum opus alicui tenui Cymbæ, paucarum paginarum volumini
fidere, & in Oceanum tot ingeniorum diuersitate varium, amplitu-
dine vastum, mutabilitate infidum soluere. Audax nimium qui freta
primus Rate tam fragili perfida rupit, liceat mihi meam in mentem
vsurpare. An non maris perfidia ea sit appellanda? cum, si soluẽtem

*

2

è por-

è portu nauem gratus vndarum sonitus excipiat, eum timeas secundæ ne auræ flatus in plausum, an inuidæ in sibilum exciuerit: vela si tendant noti, furorem, an fauorem, stratum cum spectas mare; serenitatem an pellaciam appelles nescias. At quam infidus Oceanus nostro hoc æuo; quando tanta, tamque varia voluminum vis, æquor veluti, obsidet, & premit studioforum mentes. Scilicet tot nauium pondere grauatus eò tumet magis, iugumque excutere omni tentat conatu: vnde si tempestatem ciat ventorum percitus turbine, vel inter se depræliantium nauium impetu commotus; noctem præter, & fluctus, nihil noueris. Proh quam necessaria fax amica, benignus astri aspectus, tutamen vna, & dux fluctuantibus. Hac mente ipse tua fretus humanitate qua, cælum veluti, nemini splendor abnuis tuos; ne tempestate iactatus naufragus ingemiscam; astrum inuoco: pandunt gentilitia tua stemmata; placidissimo, vt eius aspectu fruar. Illustrarint nitidissimos orbes tria illa tuæ familia lumina: P.M. Albertus Gelofus, qui tum Prouinciam administrando, tum vero nouis ædificijs quàm plurima Siciliae cænobia amplificando Carmelitarum ordini affulit: P. Mag. Hieronymus Gelofus, Auunculus alter, alter Germanus tuus; illum è Dominicana familia clarum reddidere muneris, queis tam præclare functus est, & peculiaria Prouinciæ, & communia Apostolicæ Inquisitionis; hunc è Sancti Francisci ordine præter Prouinciæ gubernacula, ad quæ trigésimo secundo ætatis anno omnium calculis assumptus est, sacræ Theologiæ Cathedræ, & nobiliores suggestus, qui eum semper ambiere; octauum supra vigésimū vix attingens annum à Hierosolymitani Equitatus Præfecto in Concionatorem Melitam accitus est: Vir eo dignus elogio, quo sui ordinis Generalis Præfidentis eius mortem prosequutus est: Cecidit Columna Religionis meæ. Iam verò si tuarum splendorem virtutum suspicimus, quid eis sideribus illustrius? Pietatem in altero agnosco mire coruscantem: accendit alterum in tractandis rebus, quo adeò præstas, consilium: postremum sapientiæ iubar obtinet peracris ingenij radijs Canonicis, Theologisque quæstionibus discutiendis affulgens. Perspicacissimos testor obrutus Eminētissimi Cardinalis Doria: is te vnum dignum æstimauit, suas qui vices gereres. Vnde non modo ad Ducem Alcalæ, vt gratationis, & felicissimæ auspicationis officia nouo Siciliae Proregi suo nomine præstares: verum ob maximi ponderis negotia, ad Pontificis Urbani Octauii pedes legauit: quod munus quanto consilio, quoque animo subieris, summa cum laude, tuæque admiratione virtutis testantur litteræ à Cardinale Barberino ad Cardinalem Doria. Quare meritissime in sua hac Diocesi, cuius bono felicem adeò exitum grauissimis negotijs obtinuerat prudentia tua, sui iuris Vicarium constituit, Cardinali Doriæ subscribant Montis

Rega-

Regalensis Diocesis Archiepiscopus Eminentissimus Cardinalis Montalto: Archiepiscopus Panormitanus Don Ferdinandus Andrada: & Excellentissimus Dominus Don Petrus Martinez de Rubio, qui modo Panormitanam sedem Pastoris munere, & Regni clauum Regis Viceobtinet. Hi omnes nempe Vicaria tua cura tutari Metropolitanam sedem voluere: & Cardinalis Montalto de renuncianda tibi Montis Regalensi Ecclesia diu, acriterque egit cum Regijs, & euicisset, sanè ni acerba mors consilij obstirisset. Quid Ossunam, Infantadum, Triuultium, Don Ioannem Austriacum prætereo. Ossuna te primum ad Pactensem Episcopatum nominauit. Infantadus, cum generalem congressum cogeret Messanæ, illuc aduocauit, vt vnus è designatis Ecclesiastici iuris consulibus assideres. Senserat siquidem vir consilio præstans quanto cum studio in decem eiusmodi congressibus Regiam causam egisses: quod nempe in schedula sua manu subscripta testatum liquerat posteris Catholica Regis Nostri Philippi Maiestatis. Triuultius Panormitani Senatus nomine Neapolim ad D. Ioannem Austriacum legauit vt, felicissimam numerosissimi Populi Ciuitatis Neapolitanæ reductionem in Regis obedientiam, auspicarieris: & ostendit quam ei acceptus fueris Austriacus; dum, paucis mensibus vix absolutis, Metropolitanæ huius Ecclesiæ Cantor, quæ post Archiepiscopum in Canonicorum Collegio prima dignitas habetur, & Abbas Sancti Nicolai Regalis Ciuitatis Mazariæ renuntiatus es: & poteras tunc quidem Abbatia S. Lucæ oppidi Pittinei, quam ab anno millesimo sexcentesimo vigésimo quinto obtinueras, vna cum noua hac frui; ipse vero singularis modestiæ exemplo, vltro te ea abdicare voluisti: edocens posteros quanti habenda sit gloria, quæ ex abdicata dignitate renascitur. Iam tot ad fulgores minimi videntur, licet maximi sint totius te Collegij suffragijs bis in Vicarium, vacante Sede electum à tribus Archiepiscopis Cardinale Doria, F. Martino de Leon, & Cardenas, & Don Petro Martinez de Rubio: Suppellectili sacræ curandæ fabricæque præfectam fuisse, eo Ecclesiæ æmolumento, quod tot argentea Candelabra, cæteraque insignia ornamenta testantur, queis aucta est in dies. Proh per quam fulgidissima sidera! Affulgeant mihi imploranti amicissimo vultu, vt futuræ serenitatis spe confirmatus tutò fauenti auræ explicè vela, syrtium fraudes haud extimescens, quas insidiosos obtrectatores condunt nauigantium malo. Sic æternum tuarum stellarum splendorem suspiciam non modò terris affulgentem, verum & cœlestis sedis decus nobilissimū. Deus te nostro bono diu seruet.

AP:

APPROBATIO

REVERENDI ADMODVM PATRIS F. IOSEPHI A S. BERNARDO
Commendatoris Conuentus Sanctæ Mariæ de Populo Felicissimæ Ciui-
tatis Panormi extra muros Ordinis Discalceatorum Beatæ Mariæ de
Mercede Redemptionis Captiuorum.

EX Commissione Patris Nostri Commissarij Generalis legi librum cuius
titulus est *Tractatus Varij Variarum Resolutionum Moralium*, Pars Se-
cunda Auctore P. F. Ludouico à Sancto Raymundo S. T. Primario Professore
eiusdem nostri Discalceatorum Ordinis, & in eo nihil inueni, quod aduer-
setur Catholicæ Fidei vel bonis moribus contradicat imò iudico eruditissi-
mum, & vtilissimum vt Typis mandetur. Datum in Conuentu Sanctæ Mariæ
de Populo in Molo Urbis Panormi Ordinis Reformatorem Sanctæ Mariæ
Mercedis. Die 29. Iulij 1659.

Frater Ioseph à S. Bernardo Commendator.

FACULTAS ORDINIS

Frater Franciscus à S. Ioanne Commissarius Generalis Ordinis Scalcea-
torum Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum in hoc
Siciliæ Regno, vt liber, cuius titulus est *Tractatus Varij Variarum Resolutio-
num Moralium Pars Secunda* compositus à P. F. Ludouico à S. Raymundo
nostre Sacre Religionis Sac. Theol. Primario Professore, ac nostro Secreta-
rio cõpositus, & à grauioribus, & doctis eiusdem nostri Ordinis Theologis
recognitus, & approbatus Typis mandetur tenore presentium facultatem
cõcedimus; in quorum fidem has literas manu nostra ex sigillo, ac Secretarij
nostri nomine subscriptas dedimus. Panormi die secundo mensis Augusti
anno 1659. In nostro Conuentu Sanctæ Mariæ de Populo eiusdem Ciuitatis
extra muros.

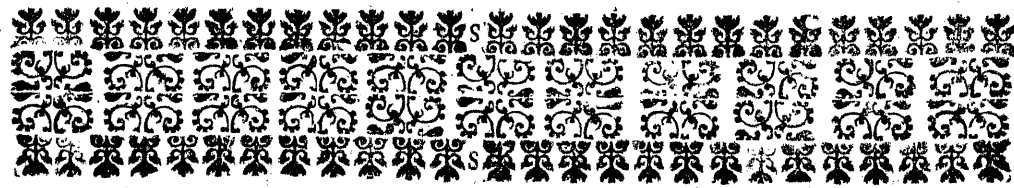
Fr. Franciscus à S. Ioanne Commissarius Generalis.

*De Mandato Patris Nostri Commissarij Generalis
F. Ludouicus à Sancto Raymundo Secretarius.*

Vidi de mandato Reuerendissimi Domini D. Io. Antonio Gelsoso
Vicarij Generalis Excellentissimi, & Reuerendissimi Domini
Don Petri Martinez Rubio Archiepiscopi Panormitani, Præsidentis,
& Capitanei Generalis in hoc Regno Siciliæ. Nec non etiam de man-
dato Illustrissimi Regentis Don Petri de Gregorio Præsidis M. R. C.
eiusdem Regni librum cuius titulus est *Tractatus Varij Variarum Re-
solutionum moralium*: & in eo nihil reperi, quod bonis moribus, aut
fidei Catholicæ obsit; Quin imo mira illum eruditione, ac pietate
refertum esse censeo, multorumq; profuturum saluti. Panormi 1. Au-
gusti 1659.

Hieronymus Lachiana è Soc. Iesu Deputatus.

I N D E X

TRACTATVVM, ET RESOLUTIONVM
Quæ in hac secunda parte continentur.

TRACTATVS TERTIVS.

De stipendio Missæ quod potest licitè Sacerdos pro Missæ
celebratione accipere.

Resolutio Prima. Vtrum Sacerdos possit duplex stipendium pro vna Missa accipere applicando vni personæ partem solitam, & alteri suam partem non obstante Decreto Urbani Octaui de Celebratione Missarum, Pagina 1.

Resolutio secunda. Vtrum possit Sacerdos pro vna Missa duplex stipendium accipere applicando vni fructum Missæ mediam, alteri vero indulgentiam vel ratione altaris Priuilegiati, vel ratione numismatis, aut calculi priuilegiati. Pag. 23.

Resolutio tertia. Vtrum Sacerdos possit pro vna missa duplex stipendium accipere a diuersis personis applicando vni fructum impetrationis, & alteri fructum satisfactionis sine eo quod contraueniat decreto Sacræ Congregationis de celebratione Missarum. Pagina 31.

Resolutio quarta. Vtrum Sacerdos obligatus quotidie celebrare pro aliqua determinata persona possit tuta conscientia semel in hebdomada pro alio celebrare, & accipere nouum stipendium. Pag. 39.

Resolutio quinta. Vtrum quando testator disponit in suo testamento, vt tanta pecunia expendatur pro missis, sed numerum missarum non taxat, teneantur heredes, aut fideicommissarij, seu testamenti exequutores distribuere dictam summam pro missis secundum taxationem

ab ordinario factam, & si nõ faciant, an possint Sacerdotes, cui à predictis heredibus, aut exequutoribus testamenti accipiunt elemosynam minorem, quam est illa quæ est ab ordinario taxata reducere missas ad numerum correspondentem taxationi ab ordinario factæ. Pag. 55.

Resolutio sexta. Vtrum Sacerdos possit idem missæ sacrificium applicare pro eo à quo accepit elemosynam, & simul pro alijs ex charitate, aut liberalitate absque eo quod mortaliter peccet, aut ad restitutionem teneatur. Pag. 68.

Resolutio septima. Vtrum Cappellanus cui ratione fundationis Cappellaniæ tenetur omnibus sabbathis anni missam Beatæ Virginis pro intentione fundatoris celebrare, teneatur dictam Missam Beatæ Virginis in dicto die celebrare etiam si in illo currat aliquod festum ex sollempnioribus. Pag. 78.

Resolutio octaua. Vtrum Cappellanus obligatus ad celebrandum in altari priuilegiato pro animabus Purgatorij satisfaciat sui obligationi celebrando in alio Altari non priuilegiato cum calculo indulgentiarum videlicet Sancti Caroli liberante animam de Purgatorio. Pag. 83.

Resolutio nona. Vtrum Sacerdos Pauper qui coactus necessitate a pluribus diuersa stipendia parua accepit pro tot missis celebrandis possit

mis-

RESOLUTIONVM.

missas minuere eas reducendo iuxta stipendium taxatum ab ordinario, non obstante decreto Sacræ Congregationis Cardinalium de celebratione Missarum. Pag. 87.

Resolutio decima. Vtrum ommissio vnius Missæ pro qua acceptum est stipendium à Sacerdote sit peccatum mortale. Pag. 90.

TRACTATVS QVARTVS

De Sacramentali Communione, & de eo qui potest eam administrare.

Resolutio prima. Vtrum solus Sacerdos possit Sacramentum Eucharistiæ administrare. Pag. 96.

Resolutio secunda. An in casu necessitatis possit Sacerdos sibi ipsi sacramentum Eucharistiæ administrare extra missæ sacrificium. Pag. 111.

Resolutio tertia. Vtrum licitum sit Sacerdoti missam celebrare non ieiuno ad porrigendum viaticum infirmo in articulo mortis constituto, casu quo non adsit alius Sacerdos ieiunius qui possit missam celebrare ad prebendum viaticum dicto infirmo nec sint particule præconsecratæ in sacrario Ecclesiæ. Pag. 115.

Resolutio quarta. Vtrum si infirmus valeat commodè ieiunius sacramentum Eucharistiæ suscipere ad id teneatur. Pag. 126.

Resolutio quinta. Vtrum durante eadem infirmitate, & mortis periculo possit licitè infirmus non ieiunus pluries sacramentum Eucharistiæ recipere per modum viatici, & quod interual lum réporis ad hoc sit simpliciter necessarium. Pag. 130.

Resolutio sexta. Certum ille qui dubitat an sit ieiunus possit absque scrupulo cõmunicare, aut missam celebrare. Pag. 137.

Resolutio septima. Vtrum vbi est tantum vnum horologium si duodecima hora noctis sonari incipiat (quæ hora duodecima in horologio Hispano facit mediam noctem) debeat qui Crastino Eucharistiæ sumpturus est aut sacramentum celebraturus statim, in prima pulsatione à cibo, &

potu cessare. Pag. 147.

Resolutio octaua. Vtrum si quis traiciat aliquas guttas aquæ præter intentionem, dum os abluatur maheat imperitus ad communicandum aut celebrandum sacrum in illa die. Pag. 159.

Resolutio nona. Vtrum qui deglutijt aliquid non comestibile: videlicet officulum frustulum metalli, Papyrus, vel aliquid simile possit cõmunicare, aut sacramentum celebrare. Pag. 161.

Resolutio decima. Vtrum sumptio Tabacci, vel in folio, vel in puluere, vel in fumo sacramentum Communionem, aut missæ celebrationem impediatur. Pag. 170.

Resolutio vndecima. Vtrum qui sub vtraque specie communicat maiorem gratiam recipiat quam qui sub vna specie tantum. Pag. 180.

Resolutio duodecima. Vtrum si ægrotus in articulo mortis constitutus non possit deglutire hostiam consecratam ad recipiendum sacrum viaticum ministranda sit ei species vini. Pag. 191.

Resolutio decima tertia. Vtrum in aliquo casu liceat laicis bibere calicem absque speciali dispensatione summi Pontificis. Pag. 194.

Resolutio decima quarta. Vtrum species Sacramentales frangant ieiunium naturale. Pag. 195.

Resolutio decima quinta. Vtrum ille qui eadem die ex deuotione communicauit, aut sacramentum celebravit, & postea eodem die incidit in mortis periculum; ita vt mortaliter iudicetur eodem die e vita discedere aut timeatur quod die sequenti nõ possit sacramentum Eucharistiæ per modum viatici accipere liceat illi in ipso die vterius sacramentum Eucharistiæ per modum viatici accipere. Pag. 199.

Resolutio decima sexta. Vtrum vnica communione Sacramentali possit quis duplici præcepto communionis satisfacere scilicet anni præteriti, & præsentis, casu quo anno præterito non adimpleuerit præceptum cõmunionis, & illud adimpleat initio anni præsentis. Pagina 213.

††

TRA.

TRACTATVS QVINTVS.

De Auctoritate Capituli Generalis Regularium.

- R**esolutio Prima. Vtrum Capitulum Generale Regularium habeat auctoritatem condendi leges, & statuta obligantia totam Religionem. Pag. 229.
- Resolutio secunda. Vtrum capitulum Generale Regularium possit dispensare in constitutionibus factis ab ipso Capitulo Generale pro tota Religione confirmatis tamen à Summo Pontifice, & an possit eas derogare, aut abrogare saltem quo ad aliquam partem absque summi Pontificis licentia, & facultate. Pag. 232.
- Resolutio tertia. Vtrum Capitulum generale Regularium possit provincias erigere nouas, & erectas diuidere, & an eandem facultatem habeat superior generalis eorundem Regularium per se solum absque consortio Capituli generalis. Pag. 248.
- Resolutio quarta. Vtrum Generales ordinum Regularium possint dispensare in actis, & ordinationibus factis à Capitulo Generali, aut dicta acta, & ordinationes derogare, vel abrogare. Pag. 253.
- Resolutio Quinta. Vtrum Capitulum Generale in duobus solis vocabulis saluari possit, & legitime subsistere. Pag. 255.

TRACTATVS SEXTVS.

De Ieiunio Ecclesiastico.

- R**esolutio prima. Vtrum ille qui habet priuilegium edendi oua, & lactinia in quadragesima possit edere lardum, & sanguinem. Pag. 261.
- Resolutio secunda. Vtrum dispensatus, ex iuxta causa ad carnes comedendas in diebus ieiunij censetur etiam ipso facto dispensatus ab ipso ieiunio. Pag. 271.
- Resolutio tertia. Vtrum dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij teneatur ieiunare in illa die in qua ex sua libera electione vult se

abstinere à carnibus. Pag. 284.

- Resolutio quarta. Vtrum ubi eius oruorum in quadragesima est prohibitus, nec adest priuilegium bulle Cruciatæ qui in quadragesima non potest ieiunare nisi comedendo oua & lactinia, eo quod ex alijs cibis non habeat sufficientem refectioem teneatur comedere oua, & ieiunare. Pag. 291.
- Resolutio quinta. Vtrum detur Præceptum Ecclesiasticum prohibens sub mortali oua, & lactinia in diebus quadragesimalibus. Pag. 294.
- Resolutio sexta. Vtrum Sutores ratione laboris excusetur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici, tam in quadragesima, quam extra illam. Pag. 307.
- Resolutio septima. Vtrum Sartores, & Barbitonforis ratione laboris excusetur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici. Pag. 309.
- Resolutio octaua. Vtrum Fabriferrarij, & Fosfores qui à suis laboribus, seu laboriosis exercitationibus aliquo die ieiunij vacant teneantur in dicto die seruare præceptum ieiunij. Pag. 311.
- Resolutio nona. Vtrum mulieres pregnantæ, & lactantes etiam si robustæ sint teneantur ab obseruatione ieiunij Ecclesiastici. Pag. 314.
- Resolutio decima. Vtrum mulieres quinquagenariæ sint solutæ ab obseruatione ieiuniarum. Pag. 317.
- Resolutio vndecima. Vtrum in collatione serotina ieiuniorum liceat in debita quantitate sumere pisces? Pag. 322.
- Resolutio duodecima vtrum licitum sit in die ieiunij vespertinam collationem facere cum lactinijs, scilicet cum lacte caseo, & ouis. Pag. 330.
- Resolutio decima tertia. Vtrum in Collatione vespertina in die ieiunij Ecclesiastici licitum sit sumere quartam partem comestionis. Pag. 338.
- Resolutio decima quarta. Vtrum in Vigilia Natiuitatis Domini possit sumi collatio vespertina ex fructibus, & alijs cibis licitis in alijs refectiuiculis dierum ieiunij non solū maior quam in alijs refectiuiculis dierum ieiunij verum etiam absque

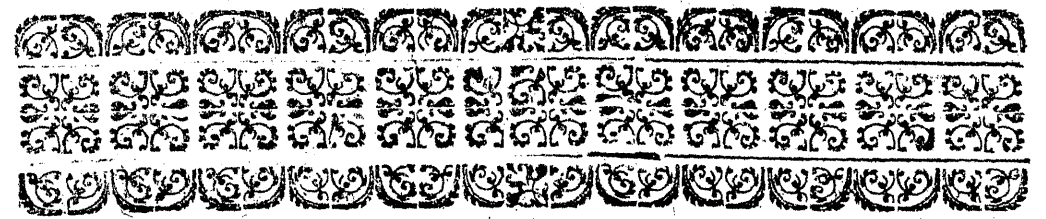
men-

RESOLUTIONVM.

- mensura, & limite. Pag. 342.
- Resolutio decima quinta. Vtrum sicut in Vigilia Natiuitatis Domini licet maiorem collationem facere quàm in alijs diebus ieiunij immo duplo maiorem; hoc ipsum liceat facere in vigilia Paschatis Resurrectionis Domini, & in vigilia Pentecostes. Pag. 347.
- Resolutio decima sexta. Vtrum in diebus ieiuniorum licitum sit sine fractione ieiunij sumere mala massilica vulgo lumione, mala medica, vulgo aranci vuam, & similia ad sitim sedandam. Pag. 352.
- Resolutio decima septima. Vtrum in die ieiunij possit quis licite, & absque fractione ieiunij toties quoties bibat aliquid cibi in parua quantitate sumere ne potus noceat. Pagina 359.
- Resolutio decima octaua. Vtrum in comedendo post mediam noctem quando subsequitur ieiunium, aut ante noctem in die ieiunij detur paruitas materiæ excusans à mortali. Pag. 361.
- Resolutio decima nona. Vtrum si quis dum canat audiat pulsus designantes mediam noctem teneatur cessare à cæna si die sequenti sit ieiunandum. Pag. 369.
- Resolutio vigesima. Vtrum Summus Pontifex si absque legitima causa, cum aliquo dispenset in lege ieiunij peccet, & si peccat an peccet mortaliter, vel solum venialiter. Pag. 375.
- Resolutio vigesima prima. Vtrum Episcopi possint dispensare in lege ieiunij cum suis subditis. Pag. 388.
- Resolutio vigesima secunda. Vtrum Parochus præsentis Episcopo possit in ieiunio cum aliquibus iusta de causa dispensare. Pag. 391.
- Resolutio vigesima tertia. Vtrum Prelati Regulares habeant facultatem & auctoritatem dispensandi cum suis subditis iusta, & legitima existente causa in lege ieiunij. Pagina 394.
- Resolutio vigesima quarta. Vtrum Prelati Regulares teneantur dispensare in ieiunio toties quoties ex rationabili causa subditus petit in illo dispensationem. pag. 396.
- Resolutio vigesima quinta. Vtrum Abbatissa, & aliæ monialium superiores possint in ieiunio moniales dispensare. pag. 403.
- Resolutio vigesima sexta. Vtrum sicut senex sexagenarij ratione senectutis sunt esenti à lege ieiunij Ecclesiastici, ita senex octogenarij ratione maiore senectutis sint esenti à præcepto abstinendi se à carnibus in diebus ieiunij, & in alijs in quibus carnes ab Ecclesia prohibentur. pag. 405.
- Resolutio vigesima septima. Vtrum Caupones, vel Tabernarij, vel ministrantes cibos teneantur interrogare hospites, an habeant causam non ieiuuandi. pag. 407.
- Resolutio vigesima octaua. Vtrum Caupones licite possint ministrare cænam his quos certo sciunt ad ieiunium teneri. pag. 409.

F I N I S.

TRA-

TRACTATUS

VARIIVARIARVM

RESOLVTIONVM MORALIVM

PARS SECVNDA

AVTHORE R. ADMODV M P.

FRATRE LVDOVICO

A SANCTO RAYMVND O

Ordinis Excalceatorum Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Cap-
tiuorum Sacræ Theologiæ primario Professore, ac Secretario
Reuerendissimi Patris Commissarij Generalis eiusdem
Ordinis in Italia.

TRACTATUS TERTIVS

DE STIPENDIO MISSÆ QVOD POTEST LICITE SACER-
dos pro Missæ celebratione accipere.

RESOLVTIO I.

Vtrum Sacerdos possit duplex sti-
pendium pro vna Missa accipere
applicando vni personæ partem
solitam, & alteri suam partem,
nō obstante decreto Vrbanī Oc-
taui de Celebratione Missarum.

PRO decisione huius reso-
lutionis notādū est quod
fructus Missæ est duplex,
alius ex opere operantis,

alius verò ex opere operato. fru-
ctus ex opere operantis est ille,
qui correspondet Missæ quoad
orationes, preces, ceremonias
&c. qui commensuratur merito,
bonitati, & dispositioni Sacerdo-
tis nomine Ecclesiæ offerentis.
Fructus verò ex opere operato
est ille, qui correspondet Missæ
quatenus scilicet includit obla-
tionem; quia est ex institutione
Christi supra omne meritum, &
dispositionem Sacerdotis offe-
ren-

A

ren-

rentis; ita ut ipso Sacerdote etiam in peccato mortali existente adhuc Missa habet hunc fructum. iste autem fructus ex opere operato est triplex generalis, specialis, & medius: generalis est, qui ex intentione Christi, & Ecclesie applicatur omnibus fidelibus, specialis est ille, qui correspondet ipsi Sacerdoti offerenti sacrificium missae fructus autem medius est, qui applicatur illi pro quo specialiter Sacerdos sacrificium offert.

2 Hoc ita supposito sensus difficultatis est: an Sacerdos possit accipere duo stipendia pro una eadem Missa applicando vni personae partem solitam, seu mediam, & alteri personae partem specialem, quae correspondet ipsi Sacerdoti offerenti. consistit autem praesens difficultas in duobus. primo an praedicta pars, quae correspondet Sacerdoti offerenti, quae dicitur fructus specialis possit ab ipso Sacerdote alteri personae applicari: secundo an esto sit alteri personae applicabilis, possit Sacerdos pro tali applicatione stipendium accipere.

3 In hac difficultate, quae grauissima est, prima sententia sustinet praedictum fructum specialem, qui Sacerdoti correspondet non esse alteri personae applicabilem, & consequenter Sacerdotem non posse accipere duo stipendia pro una eadem Missa applicando vni personae fructum medium, & alteri personae fructum specialem Sacerdoti correspondentem; ita Suarez to. 3. in tertiam partem disput. 79. sect. 9. in fine. Paulus Fraxinellus de Sacerdotum obligationibus in addit. 7. sect. 3. praenotat. 3. num. 5. Eminentissimus Cardinal de Lugo de Sacramento Eucharistiae disput. 21. sect. 2. num. 33. Pellizzarius in manuali

regularium tom. 1. tract. 5. cap. 4. sect. 3. quaest. 3. n. 58. & alij.

4 Probatur haec sententia, quoad primam eius partem nempe fructum specialem, qui Sacerdoti competit ex opere operato non esse alteri personae applicabilem. primo quia omni Sacramento competit ex opere operato, aliquid tam speciale, & proprium quod non sit alteri Sacramento communicabile, ut videre est discurrendo per singula: nam Sacramentum Baptismi remittit peccata per modum ablutionis: Sacramentum poenitentiae remittit peccata post baptismum commissa per modum reconciliationis cum Deo virtute potestatis Clauium, seu absolutionis Sacerdotis potestatem habentis: & sic de ceteris: ergo in sacrificio Missae debemus ponere aliquid tam proprium, & speciale eiusdem, quod non sit alijs communicabile; atqui hoc speciale non potest esse aliud, nisi pars sacrificij correspondens ipsi Sacerdoti offerenti Missae sacrificium: ergo praedicta pars seu fructus specialis non potest a Sacerdote alteri personae communicari.

5 Secundo probatur eadem pars a Pellizzario vbi supra: quia in alijs Sacramentis non potest recipiens priuare se gratia, ac satisfactione, quam recipit ex usu ipsorum Sacramentorum; ut videre est in Baptismo in quo datur gratia, ac remissio tam culpae; quam poenae. si suscipiens sit sufficiens dispositus; atqui neutra illarum potest alteri personae applicari: ergo idem dicendum est in sacrificio Missae quoad fructum illius specialem cum in utroque videatur esse par ratio.

6 Secunda vero pars huius sententiae probatur ab ipso Pellizzario eodem nu. 58. quia ut Sacerdos

dos possit alteri personae communicare fructum specialem, qui ipsi correspondet ex sacrificio Missae debet certo scire se esse in gratia, & amicitia Dei; atqui hoc non potest scire absque speciali ipsius Dei reuelatione iuxta illud Ecclesiastici cap. 9. nemo scit vtrum amore an odio dignus sit: ergo praedictus fructus specialis non est alteri applicabilis, & consequenter non potest Sacerdos pro illius applicatione sumere stipendium. maior in qua videtur esse difficultas probatur: nam Sacerdos non potest esse certus an sit capax dicti fructus specialis cum pendeat a statu in gratia de qua naturaliter non potest esse certus; atqui ad hoc ut Sacerdos possit fructum specialem sibi correspondentem ex Missae sacrificio alteri applicare, & pro praedicta applicatione stipendium accipere debet scire se esse capax praedicti fructus specialis: ergo nec potest Sacerdos praedictum fructum alteri personae applicare, neque pro applicatione stipendium aliquod accipere.

7 Secundo probatur eadem pars ab eodem Pellizzario in Manuali regularium tom. 2. tract. 6. cap. 3. quaest. 1. num. 1. quia accipere duplex stipendium pro una eadem Missa est prohibitum: tum iure naturali, tum iure positivo Ecclesiastico: ergo nullo titulo licet Sacerdoti pro una eadem Missa duplex stipendium accipere. antecedens quoad primam partem probatur: quia ius naturale petit ut unicuique ius suum tribuatur atqui hoc non seruatur si Sacerdos accipiat duplex stipendium pro una eadem Missa: ergo est contra ius naturale. Secunda vero pars scilicet quod sit contra ius positium Ecclesiasticum probatur: ex eo quod Sa-

cra Congregatio Concilij die 21. Mensis Iunij 1625. de speciali mandato Urbani Octavi in Decretis de Celebratione Missarum, statuit ut omnes Sacerdotes: tam saeculares: quam regulares absolute tot Missas celebrent quot ad rationem attributae elemosynae praescriptae fuerint: ita ut alioquin ij ad quos pertinet suae obligationi non satisfaciant: quin imò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur, & hoc reuocando omnia priuilegia: ergo accipere duplex stipendium pro una eadem Missa quocumque titulo hoc fiat est contra ius positium Ecclesiasticum; & consequenter non potest fieri in conscientia.

8 Secunda sententia asserit praedictum fructum specialem Sacerdoti correspondentem ex sacrificio Missae esse communicabilem, ac proinde posse Sacerdotem ipsum fructum specialem ipsi correspondentem alteri personae applicare: negat tamen pro praedicta applicatione posse Sacerdotem aliquod stipendium accipere ita Lezana in summa quaestionum regularium tom. 4. verbo Missa nu. 17. Diana par. 2. tract. 14. resol. 80. par. 5. tractat. 14. resolut. 45. & part. 6. tract. 6. resolut. 8. & par. 8. tractat. 7. resolut. 75. & part. 10. tract. 12. resolut. 21. 9. ex dictis refellendus est nouissimè Pater Leandrus & par. 11. tract. 7. resol. 27. & tract. 8. resolut. 67. Auerfa de Sacramento Eucharistiae quaest. 11. sect. 10. Caspensis in cursu Theologico tom. 2. tract. 23. disput. 3. sect. 8. nu. 109. Garzia in summa morali tract. 2. difficultate 1. dub. 4. num. 14. & 15. Pater Franciscus Bardi in selectis lib. 10. quaest. 12. num. 6. cum sequent. Eminentissimus Cardinal. de Lugo de Eucharistia disput. 21. n. 33. Eligius

Bassæus verbo Missæ 7. num. 9. Trullench de Sacramentis lib. 3. cap. 8. dub. 12. num. 8. Pater Ioannes de Dicastillo tom. 1. tract. de Eucharistia 2. disput. 1. dub. 9. n. 219. Pater Franciscus de Lugo Hispanensis ex Societate Iesu tract. de Septem Ecclesiæ Sacramentis lib. 5. cap. 12. quest. 4. nu. 32. conclus. 4. Angelus Maria Verricelli in suis quæstionibus moralibus, & legalibus tract. 2. quest. 29. Paulus Fraxinellus de obligatione Sacerdot. in 7. editione sect. 3. prænotat. 3. num. 5. Gauâtus in Rubrica Missalis par. 3. tit. 12. nu. 29. vers. quilibet Perficus de officio Sacerdotis lib. 2. dub. 9. nu. 102. Megalius variar. resolut. tom. 2. resolut. 179. Gaspar Hurtadus de Sacramentis disput. 4. de sacrificio Missæ difficult. 15. Pater D. Ioannes Angelus Bossius de conscientia opinatiua par. 1. tit. 1. §. 25. nu. 424. & 425. D. Carolus Malletus in auro Theologiæ moralis tom. 1. de Sacramentis Malleatione. 5. Bractea 37.

9 Probatur hæc sententia quoad primam eius partem à Patre Lezana scilicet quod fructus specialis, qui ex Missæ sacrificio Sacerdoti competit vt gerenti personam Christi sit communicabilis: ita vt possit Sacerdos prædictum fructum sibi proprium pro alio applicare: quia fructus Missæ, qui competit Sacerdoti est eiusdem rationis cum illo, qui competit ei pro quo specialiter offertur: ergo nulla potest assignari ratio cur vterque applicari non possit pro alio à Celebrante præsertim si talis fructus non sit gradus aliquis sanctitatis, nec remissio culpæ. Cõfirmatur quia sic credi debet institutũ à Christo hoc sacrificium, vt quemadmodum quis sua bona opera sa-

tisfactoria quantumuis personalia alijs applicare potest, sic & huiusmodi fructum quantumuis etiam personalem applicare potest, cum vtrumque opus Christi sit, quod Deus semper commendat, maximè in Eucharistia, quæ tota charitas est.

10 Quoad secundam verò partem scilicet, quod pro applicatione talis fructus specialis non possit Sacerdos sumere stipendium (licet contrarium iudicet probabile) probat hanc sententiam. Pater Lezana dicto nu. 17. quia qui dat stipendium pro aliqua Missa intendit sibi applicari valorem certum, & non dubiũ; at qui maximè dubium est quantum sit ille fructus correspondens Celebranti, an scilicet sit æqualis fructui medio, an non: nam multi dicunt cum Filliucio to. 1. tract. 5. cap. 6. n. 18. solum esse tertiam partem illius, qui applicatur pro eo pro quo Missa offertur: ergo pro applicatione prædicti fructus specialis non potest licitè Sacerdos accipere stipendium.

11 Secundo probatur eadem sententia pars huius sententiæ à Patre Francisco Bardi, Patre Francisco de Lugo, & Angelo Maria Verricelli locis superius citatis fundamento quod Verricellus vocat euidentem in hunc modum, nam peccat contractus in æqualitate, quando certum præterit recipitur, & in certum pro certo datur; at qui Sacerdos accipiẽs stipendium pro applicatione fructus specialis sibi correspondentis ex Missæ sacrificio accipit eleemosinam certam, & applicat pro dante eleemosinam fructum incertum, & dubium ergo non potest dici licitè Sacerdotẽ accipere stipendium pro applicatione fructus specialis, qui illi correspondet ex Missæ sacrificio.

pro-

probatur maior: quia hic peccat vendens rem litigiosam quantumuis probabiliter credat sibi ius competere, nam ius incertum pro certo vendit, quare tenetur vitium aperire, vt docet Eminētissimus de Lugo tom. 2. de iustitia disput. 26. n. 131. Et ideo peccat vendens aurum chemicum, pro naturali quamuis probabiliter credat esse eiusdem bonitatis, nam propter difficultatem experientiæ, præsertim in medicina, incerta est eius bonitas, vt docet Aegidius Romanus quodlibeto 3. quest. 8. Deinde peccat emptor tribuens monetam dubij valoris, aut bonitatis. Minor etiam euidenter probatur, quia in opinione est, an fructus specialis correspondens Sacerdoti sit applicabilis ab ipso alteri personæ: an sit beneficium personale Sacerdotis, & ex institutione Christi incommunicabile, vt docet probabilissimè Suarez to. 3. in tertiam part. disput. 29. sect. 9. in fin. & disput. 36. sect. 1. vers. sed queret. Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 2. nu. 18. Rodriguez in summa tom. 1. cap. 247. de stipendio Missæ nu. 2. Miranda in manuali Prælatorum tom. 1. quest. 41. art. 17. in fin. Fraxinellus de obligatione Sacerdotum sect. 3. prænotat. 3. §. 1: ergo qui accipit certam eleemosinam, seu stipendium iustum pro applicatione sacrificij Missæ, & applicat fructum specialem ipsi scilicet offerenti, seu sacrificanti correspondentem, accipit certam eleemosinam, seu stipendium à persona petente Missam, & applicat pro ipsa fructum Missæ incertum, & maximè dubium: scilicet fructum specialissimum, qui vt dictum est, est in dubio an sit vel non sit applicabilis à Sacerdote alteri personæ. Deinde est in dubio an iste fru-

ctus specialis correspondens Sacerdoti ex Missæ sacrificio illi respondeat, vt est persona publica, scilicet in quantum nomine Ecclesiæ gerit, seu representat personam Christi Domini: an verò vt est persona particularis, & priuata, & per consequens ex omnibus iis capitibus talis fructus est incertus: ergo nõ potest licitè Sacerdos pro applicatione dicti fructus specialis stipendiũ accipere.

12 Tertia sententia est Patris Thomæ Hurtado, to. 1. resolut. moralium tract. 2. de obligat. Sacerdotum cap. 4. resolut. 17. vbi quantumuis asserat fructum specialem Sacerdoti ex Missæ sacrificio correspondentem posse ab ipso Sacerdote alteri personæ applicari, & pro dicta applicatione nouum stipendium accipere distinctum ab illo, quod accipit pro applicatione fructus mediij dicti sacrificij, nihilominus duas ponit limitationes in dicta resolut. 17. nu. 187 prima est, quod si Sacerdos ab vna eadem persona accipiat stipendia pro totidem Missis celebrandis non potest sumere duo stipendia distincta, vnum quatenus applicat pro illa persona fructum medium Missæ quod dictæ personæ correspondet ratione iusti stipendij ab ipsa dati, & aliud stipendium pro applicatione facta à Sacerdote eidem personæ fructus specialis ipsi Sacerdoti correspondentis ex Missæ sacrificio, verbi gratia, si Sacerdos aliquis accipiat ab vna eadem persona decem stipendia pro decem Missis pro dicta persona celebrandis non potest Sacerdos dumtaxat quinque Missas dicere: sed tenetur dicere decem, & si cõtrarium fecerit peccat contra iustitiam: si verò vnus det decem stipendia, & alius alia decem

decem, inquit, dictus Pater Hurtado, quod Sacerdos dicendo decem Missas vtrique obligationi satisfacit ex iustitia applicando pro vna persona fructum mediæ Missæ, & pro altera fructum specialem ipsi Sacerdoti correspondentem ex Missæ sacrificio, nec propter hoc Sacerdotem teneri aliquid restituere. Primam partem huius limitationis probat Pater Hurtado dicto num. 187. quia sacrificium si causat satisfactionem, ut quatuor, iteratum decem vicibus in habente dispositionem, ut quatuor causat satisfactionem, ut quatuoraginta. Si tamen solum dicam quinque Missas causat solum satisfactionem, ut viginti: & sic de fraudulenta elemosynam in re notabili, qualis est viginti gradus satisfactionis: ergo ille sacerdos, qui ab vna eadem persona accipit decem stipendia pro decem Missis celebrandis tenebitur totidem Missas celebrare pro dicta persona, & si secus fecerit peccabit grauiter contra iustitiam, & tenebitur ad restitutionem.

13 Secunda verò partem dictæ limitationis probat dictus Pater Hurtado vbi supra nu. 188. quia vtrique danti decem stipendia applico decem sacrificia, quæ decies iterata causabunt suum effectum iuxta vniuscuiusque dispositionem, & sic nulli fit iniuria. Neque enim contra iustitiã est pro pluribus stipendium accipere, & sacrificium vnum offerre: neque etiam est contra fidelitatem, etiam si promittam danti stipendium, quod pro nullo alio offeram; quia obligatio ex fidelitate est obligatio ex virtute, quæ necessariò est circa honestum; atqui honestum non est, quod supposito quòd alius indigeat pane, quod ego promittam

Petro me non porrecturum panem indigenti. cumque omnes indigeamus fructu sacrificij incurrenti non possum obligari ex fidelitate: ita offerre sacrificium pro Petro, quod non offeram pro Ioãne, siquidem ex eò quod applicetur isti nullum sequitur detrimentum illi, & propter eandem rationem existimat dictus Pater Hurtado num. 189. quod etiam si apponatur iuramentum de non applicando alteri non tenetur Sacerdos ad iuramentum: quia est iuramentum de re illicita & contra charitatem fraternam.

14 Limitat secundo num. 191. nisi, Superior Pontifex Summus, vel Episcopus sub præcepto formali mandet, & præcipiat quod non sequatur, aut defendatur opinio, quæ asserit sacrificium esse infinitum tam intensiue, quàm extensiue, sed limitatum effectum causare, qui diuisus inter plures minor est vnicuique; quod docet schola Scoti, & plures alij DD. est quæ valde probabile, & rursus in praxi: quod superioris præceptum exequi teneatur subditus, & secundum illud suas actiones regulari.

15 Quarta sententia, & quæ verior, & probabilior mihi videtur subtrinet absolutè fructum specialem Missæ sacerdoti correspondentem esse applicabilem ab ipso Sacerdote pro alijs personis, & consequenter posse sacerdotem pro dicta applicatione stipendium distinctum accipere ab eo, quod accipit pro applicatione fructus medijs non obstante decreto Urbani Octauij de Celebratione Missarum: quia (ni fallor) non loquitur in casu presenti, ut postea dicam saltem dum contrarium non declaratur à Pontifice Summo, & sacra Congregatione, & hoc siuè Sacerdos stipendia accipiat

piat à pluribus personis: aut ab vna eademque persona, hanc sententiam tenent antiqui, & grauisissimi DD. qui scripserunt ante Decretum sacre Congregationis de Celebratione Missarum, ut Molfesius in summa to. 1. tract. 3. cap. 15. nu. 40. Henriquez in summa lib. 9. cap. 21. nu. 7. Naldus in summa verbo Missa num. 12. Philarcus in summa par. 1. lib. 2. cap. 14. Sot. in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 5. & dist. 13. q. 2. art. 1. Nauar. in Manual. c. 25. n. 92. & 111. Scorzia de sacrificio missæ lib. 1. cap. 9. n. 2. Nugnus 3. part. 10. 1. quæst. 83. dubio 3. in fine. Post prædictum Decretum hanc sententiam defendunt Bartholomeus à Sancto fausto tract. de Eucharistia lib. 2. quæst. 158. & clarius quæst. 58. Reuerendissimus Pater Franciscus Bordonus tertij Ordinis sancti Francisci dignissimus Generalis tom. 1. Consiliorum Regularium resolut. 25. quæst. 8. n. 15. & hanc opinionem admittit Peirinus de privilegijs regularium tom. 3. cap. 1. num. 25. casu quo in aliquo Monasterio pauperum creuisset adeo Missarum numerus, ut satisfieri minimè possint Sacerdotes ibi commorantes, nec haberent aliundè modum vnde possint dictas Missas alijs dato stipendio commendare.

16 Probatur primo hæc sententia: quia fructus specialis, qui Sacerdoti ex Missæ sacrificio competit est communicabilis, & potest à Sacerdote celebrante pro alijs dictum fructum sibi proprium applicari: ergo consequenter poterit pro dicta applicatione stipendium accipi ad sui sustentationem congruam. antecedens constat ex probatione primæ partis secundæ sententiæ in qua cum tertia, & hac quarta sententia conuenit, & amplius consta-

bit ex solutione argumentorum primæ sententiæ. consequentiam verò probo, tum à paritate rationis: quia pro applicatione fructus medijs potest licitè Sacerdos celebrans Missam stipendium accipere ergo dato quod fructus specialis sacerdoti proprius illius correspondens est applicabilis alteri personæ ab ipso sacerdote poterit vtiq; sacerdos pro dicta applicatione stipendium accipere: tum etiam quia accipere stipendium pro applicatione fructus specialis sacerdoti competentis non est prohibitum aliquo iure: aut naturali: aut positivo Ecclesiastico, ut ex postea dicendis constabit ergo poterit licitè Sacerdos pro applicatione dicti fructus specialis stipendium accipere.

17 Secundo probo hanc sententiam contra Patrem Magistrum Fratrem Ioannem Baptistam de Lezana argumento meo videri satis efficaci: quia in sententia dicti Patris de Lezana fructus specialis, qui ex Missæ sacrificio sacerdoti correspondet, potest à sacerdote pro alio applicari ergo poterit sacerdos pro tali applicatione stipendium accipere. Antecedens est certum apud Lezanam consequentiam verò probo argumento ad hominem; ideo potest sacerdos applicare alteri fructum specialem sibi proprium ei; correspondentem ex Missæ sacrificio; quia est eiusdem rationis cum fructu medio, qui competit ei pro quo specialiter Missæ sacrificium offertur; atqui pro fructu medio correspondentem ei pro quo specialiter sacrificium offertur potest sacerdos accipere stipendium ergo eadem ratione poterit accipere stipendium pro applicatione fructus specialis ipsi sacerdoti ex Missæ sacrificio

cio correspondentis: alias non erunt eiusdem rationis isti duo fructus sacrificij Missæ, quod non concedit Pater Lezana. neque video cur si uterque fructus applicari possit à sacerdote alijs personis non possit pro utriusque applicatione sacerdotem stipendium accipere.

18 Tertio eandem sententiam probo: quia si ob aliquam rationem non liceret sacerdoti sumere stipendium pro applicatione fructus specialis ipsi ex sacrificio Missæ correspondentis hoc maxime oritur, ex eo quod videtur prohibitum esse à Sacra Congregatione Concilij in decreto de Celebratione Missarum superius relato, & precipue in declarationibus eiusdem Sacre Congregationis ad dubia facta super eisdem decretis ubi in responsione ad quartum sic habetur: sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu Cappellaniæ, legati, aut salarij, si elemosynas pro alijs etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere; atqui neque ex hoc decreto; neque ex aliquo alio clarè constat sacram Congregationem prohibere sacerdotibus, ut pro applicatione fructus specialis Missæ ipsis correspondentis possint suscipere speciale stipendium: ergo licitè possunt pro dicta applicatione fructus specialis Missæ ipsis ex Missæ sacrificio correspondentis accipere stipendium. maior est precipuum fundamentum contrariæ sententiæ, minorem verò probo, tum quia in predictis decretis non est aliquod verbum expressè prohibens sacerdoti ut possit fructum Missæ sibi proprium alteri per applicare, & pro predicta applicatione stipendium

accipere. Nec valet respondere quod licet in predictis decretis hoc non prohibeatur formaliter, & explicitè prohibetur tamen virtualiter, & implicitè ut constat ex illis verbis, in quibus sacra Congregatio precipit sub obtestatione diuini iudicij, ut absolutè tot Missæ celebrentur quoad rationem attributæ elemosynæ prescriptæ fuerint: ita ut alioquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimmo grauitè peccent, & ad restitutionem teneantur. Hoc inquam non valet: nam cum predicta lex sit pœnalis potius restringendâ: quam ampliandâ esse videtur secundum communem illam regulam Iuris in 6. Favores sunt ampliandi, & pœnæ restringendæ; ergo asserere debemus, quod ex vi decretorum sacre Congregationis non censetur prohibitum sacerdotibus Missas celebrantibus, ut possint fructum Missæ sibi proprium alteri personæ applicare, & pro dicta applicatione debitum stipendium ad sui necessariam sustentationem accipere: tum etiam quia sacra Congregatio in predictis decretis solum prohibet sacerdotibus, tam secularibus, quam regularibus, ut pro fructu Missæ, qui correspondet ei pro quo Missæ sacrificium principaliter offertur, qui dicitur fructus medius, non accipiant plura stipendia, ut ex tenore predictorum decretorum manifestè constat: ergo nullo modo loquitur sacra Congregatio in predictis decretis in nostro casu.

19 Ex dictis infero male, & sine solido fundamento (salua pace) per eruditum Dianam censurare Patrem Bartholomeum à sanctofausto asserendo predictum Patrem fore sibi contrarium cum

in

in quæstione 58. superius citata: ubi postquam affirmasset posse Sacerdotem portionem suam, scilicet fructum Missæ specialem sibi proprium alteri personæ tribuere, seu applicare statim subdit hæc verba: ex quo inferatur posse Sacerdotem pro vna Missa duplex stipendium accipere, ut pro vno partem suam tribuat, & pro alio solitam partem applicet. & postea quæst. 156. doceat Sacerdotem, qui tenetur dicere Missam, pro sola præsentia, ut asserunt, non posse aliud stipendium accipere, & aliud pro applicatione valoris Missæ; quia vnica Missa non meretur nisi vnicum stipendium, ut constat ex decretis Sacre Congregationis. ex quibus verbis occasione sumpsit dictus Pater Antoninus Diana to. 5. tract. 14. resolut. 45. ad proferendum hæc verba contra Bartholomeum à sanctofausto in 5. adde quod Faustus: nescio quomodo postea teneat in casu de quo loquimur posse Sacerdotem accipere pro vna Missa duplicatum stipendium cum in utroque casu eadem sit ratio; decreta videlicet supradicta prohibentia duplicata stipendia pro vna Missa accipere.

20 Sed quis non videt, si attentè, & sana intentione verba legat Bartholomei à sanctofausto ab ipso Diana relata non solum nullam contradictionem inuoluere (ut Diana malè iudicat) imò sanam, & consequentem doctrinam obseruare: nam in quæstione illa citata 58. affirmat, & bene Faustus: quod eo ipso quod fructus specialis Missæ Sacerdoti correspondens ex dicto Missæ sacrificio possit ab ipso Sacerdote applicari alteri personæ, inferatur consequenter posse Sacerdotem pro vna Missa duplicatè

stipendium accipere taliter: quod pro vna persona partem suam, idest fructum specialem, qui ei ex Missæ sacrificio correspondet, applicet, & pro alia persona partem solitam, idest fructum Missæ medium applicare teneatur. quod etiam docet quæst. 158. in quæst. autem 156. docet quod Sacerdos, qui tenetur dicere Missam, pro sola præsentia, ut asserunt, non potest aliud stipendium accipere pro applicatione valoris Missæ, quia vnica Missa non nisi vnicum stipendium meretur ex dictis decretis, qui secundus casus valdè diuersus est à primo; & sic non est in utroque eadem ratio (ut falsò putat Diana) quia in primo casu applicat Sacerdos duplicem fructum Missæ distinctum pro distinctis personis: scilicet pro vna applicat fructum Missæ specialem, & ipsius Sacerdotis proprium ex opere operato, qui ei correspondet non ut est priuata persona: sed ut persona publica, & ut nomine Ecclesiæ gerit vicè Christi offerens sacrificium cruentum altaris, scilicet, corporis, & sanguinis Christi; & pro alia persona applicat partem solitam, quæ dicitur fructus Missæ medius, & consequenter potest duplicatum stipendium accipere pro eadem Missa, applicando pro distinctis personis distinctos fructus eiusdem Missæ, quod non est contrauenire decretis sacre Congregationis, ut supra probauimus: in secundo autem casu docet Faustus Sacerdotem, qui tenetur dicere Missam, pro sola præsentia, ut asserunt non posse aliud stipendium accipere pro applicatione valoris Missæ: quia vnica Missa non meretur nisi vnicum stipendium ex dictis decretis, in quo casu solum vult

B

Bar-

Bartholomæus à Sancto Fausto, vt non liceat Sacerdotibus, tam sæcularibus: quam regularibus accipere duplex stipendium pro vna Missa, id est pro applicatione presertim personalis pro vna persona, quæ præsentia personalis est fructus ex opere operantis, & pro applicatione valoris Missæ pro alia, quæ est fructus ex opere operato, seu fructus medius, non applicando pro prima persona partem propriam ipsius Sacerdotis, hoc est fructum specialem ipsi Sacerdoti ex Missæ sacrificio correspondere: quia hoc esset accipere duplicatum stipendium pro applicatione eiusdem fructus Missæ pro diuersis personis, quod prohibitum est in decretis sacræ Congregationis. Dicat ergo quædò mihi Pater Diana in quo sibi contrarius est Bartholomæus de Sancto Fausto in questionibus ab ipso citatis.

21 Ex dictis infero cum Reuerendissimo Bordonio vbi supra, dicta resolut. 25. quæst. 13. num. 22. posse hanc nostram opinionem securè in conscientia amplecti omnes Sacerdotes, & qui eam sequuntur verè excusantur à peccato, & à restitutione stipendij accepti, cum operentur ex opinione valde probabili, quæ in omnium opinione à peccato, & à restitutione excusat, vt cum eodem Bordonio tenent Leander à Sanctissimo Sacramento part. 2. tract. 8. de sacrificio Missæ disput. 4. de stipendio Missæ quæst. 10. §. poterunt igitur. Philibertus Marchinus de Sacramento Ordinis tractat. 3. part. 2. cap. 16. à nu. 7. Homobonus part. 2. examina tractat. 4. cap. 3. quæst. 225. vbi affirmat multos graues viros il-

lam docuisse. Eà expressè docet Pat. Benedictus Remigio Noijdens in summa tractatu 5. cap. 4. §. 7. nu. 2. quod latè, & eruditè probat dictus Reuerendissimus Bordonus loco superius citato: tum quia obligatio restituendi, oritur ex formali ratione iustitiæ, vt omnes Doctores docent, atqui in dicto casu quo Sacerdos pro vna eadem Missa duplicatum stipendium accipiat applicando pro vna persona fructum specialem sibi proprium, qui ei ex Missæ sacrificio ex opere operato correspondet, & pro alia fructum Missæ medium nulla est huius generis lesio: ergo Sacerdos, qui hanc opinionem sequitur nec peccat mortaliter: nec tenetur ad restitutionem stipendij accepti. Consequentia est formalis, et maior est per se nota minor verò probatur: quia Sacerdos celebrans ex opinione hac probabiliter intendit satisfacere danti stipendium applicando illi fructum Missæ specialem sibi proprium, & prudenter credit satisfacere, cum agat ex opinione probabili ergo non operatur contra iustitiam, nec ledit lesione formali contra iustitiam personæ danti illi stipendium pro Missæ applicatione, & consequenter, nec peccat grauiter nec ad restitutionem tenetur stipendij accepti in tali casu: tum etiam quia ad hoc, vt quis teneatur ad restitutionem necesse est, vt adsit formalis violatio iustitiæ, id est, vt sciat se lædere tertium, vt bene Megalini prima secundæ lib. 2. cap. 31. num. 31. atqui Sacerdos, qui hanc opinionem sequitur non habet certitudinè, quod violat formaliter tertium contra iustitiã: imò

imò probabilissimè iudicat in tali actione seu casu nullam esse formalem violationem tertij contra iustitiam: cum solum teneatur operari secundum opinionem probabilem, vt est ista, quam nos defendimus ergo &c.

22 Nec valet id, quod contra hoc arguit Raphael de Auerſa de Sacramento Eucharistiæ quæst. 11. sect. 17. quem refert Diana dicta part. 8. tract. 7. resolut. 73. quia licet in tali casu Sacerdos bona fide celebrans cum hac opinione probabili, & accipiens duplicatum stipendium pro vna Missa applicando scilicet vni personæ fructum specialem Missæ sibi proprium ex opere operato, & alteri personæ fructum Missæ medium, non teneatur ratione iniustæ acceptionis ad restitutionem, tamen tenebitur ratione rei acceptæ, sicut quocumque; quis bona fide accepit rem, quæ putauit suam, vel putabit iusto titulo acquirere; si postea deprehendit, rem non fuisse suam, aut non iusto titulo acquisitam, tenetur utique restituere, seu satisfacere: ergo debet ille sacerdos cognita veritate, vel aliam Missam celebrare, & applicare, vel stipendium restituere. hoc inquam nõ valet nam totus iste discursus Raphaelis de Auerſa est merè gratis ab ipso excogitatus absque solido fundamento: aliud est enim, quod quis bona fide habet rem vt suam: vel iudicat iusto titulo illam habere; si postea certò, & infallibiliter sciat rem non esse suam, aut non iusto titulo illam habere, quod ad restitutionem teneatur non ratione rei acceptæ: sed ratione iniustæ retentionis eiusdem rei; cum possessor bona fidei amissa bona fide teneatur ad restitutionem rei, quam bona fide habebat ra-

tionem iniustæ retentionis: nam eò ipso quod amisit certò, & infallibiliter bonam fidem, qua rem possidebat, incepit esse possessore malæ fidei, & consequenter incepit habere obligationem restituendi illam rem proprio domino non ratione iniustæ acceptionis: sed ratione iniustæ retentionis illius rei, quam iam hic & nunc scit esse alienam. aliud verò est in nostro casu: nam Sacerdos accipiens duplicatum stipendium pro eadè Missa, alterum pro applicatione fructus Missæ specialis sibi correspondētis ex opere operato, quæ potest pro altera persona applicare: alterum pro applicatione fructus medij eiusdè met Missæ semper stat in bona fide de probabilitate huius opinionis & operatur opinione probabili tam ab extrinseco (ob multos, & graues DD. qui eam tenent: tam ante Decretum sacræ Congregationis: quam post dictum Decretum) quam ab intrinseco ob solidas, & fundamentales rationes, in quibus hæc sententia fundatur: ergo absque fundamento dicitur dictum Sacerdotem teneri ad restitutionem stipendij duplicati accepti ratione iniustæ retentionis dicti stipendij. quod ostendo eodem met exemplo adducto per Raphaelem de Auerſa, si quis possideat aliquam rem iudicando bona fide esse suam, vel illam habere iusto titulo, & post aliquod tempus incipiat dubitare an res sit sua: vel illam habeat iusto titulo, nec nõ sit adhibenda moralis diligentia ad inquirendum: an talis res sit verè sua: vel illam habeat iusto titulo, inueniat probabilitatem, quod res est verè sua, & illam habet iusto titulo, licet simul habeat probabilitatem æqualem, quod non est sua nec habet illam iusto titulo:

in tali casu certum est ipsum non teneri ad restitutionem, cum in rebus dubijs melior est conditio possidentis eum habetur in regolis iuris in 6. & ita non potest a possessione spoliari in foro fori stante probabilitate quod res est sua: licet etiam si probabile æque quod non est sua nec in foro conscientie tenetur ad restitutionem: nec ratione iniustæ acceptationis, nec ratione iniustæ retentionis illius rei: quia retinet illam cum probabilitate sufficientis, quod res est sua: ergo similiter in nostro casu probo consequentiam: nam licet supponamus æque probabilem esse opinionem negantem posse sacerdotem duplicatum stipendium accipere pro eadem met Missa applicando vni fructum specialem sibi proprium ei correspondentem ex Missa sacrificio ex opere operato & alteri applicando fructum Missæ medium cum opinione affirmante hoc posse fieri a sacerdote iusta conscientia sine eo quod faciat contra iustitiam, accipiendo duo stipendia a diversis personis applicando vni fructum Missæ specialem sibi proprium ex opere operato, & alteri fructum Missæ medium. stante igitur hac æquali probabilitate harum opinionum nullo modo potest conuincitur quod sacerdos accipiens duplicatum stipendium pro vna eadem Missa modo supra dicto applicata peccet mortaliter: aut ad restitutionem teneatur in hac opinione æque probabili affirmatiua cum altera negatiua quo ad restitutionem teneatur etiam ratione iniustæ retentionis: nam supponitur gratis sacerdotem in tali casu iniuste prædictum stipendium retinere: sicut stante æquali probabilitate quod res aliqua est mea, & quod non est mea iu-

stiffimè illam rem apud me retinere; nec teneor ad restitutionem illius rei aliquo titulo dum non conuincor euidenter quod res non est mea: ergo similiter dum nos non conuincit Pater Auerfa quod hæc nostra opinio non est probabilis absque fundamento, & ex proprio cerebro affirmat sacerdotem sequentem nostram opinionem: aut grauitur peccare: aut ad restitutionem teneri ratione iniustæ retentionis, & stipendij accepti.

23. Ad primum argumentum primæ sententiæ pro prima eius parte, respondet Pater Philibertus Marchionus dicto tract. 3. de Sacramento ordinis part. 2. ca. 16. antecedens non esse vniuersaliter verum: & ita nullam vim argumentum habere: cæterum non placet responsio cum nulla sit ratio, quæ nos cogat ad hoc asserendum, & antecedens prædicti argumenti ab omnibus Doctoribus communiter concedatur, nec sit firmum aliquod fundamentum ad illud negandum.

24. Quare ad argumentum aliter respondeo: concedendo antecedens, & consequentiam, negando minorem subsumptam; quia in Missa, & possumus considerare rationem Sacramenti, & rationem sacrificij, & secundum utramque rationem habet effectum sibi proprium, & alijs Sacramentis incommunicabilem. si consideretur Missa, vt est Sacramentum: seu vt habet rationem Sacramenti habet pro effectum sibi proprio conuertere sumentem in illum Dominicum cibum iuxta illud Ioannis cap. 6. qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo, qui effectus non causatur ab alijs Sacramentis, vt docent Theologi in materia de

Eu.

Eucharistia: si verò consideretur, vt sacrificium habet causare offerenti gratiam per modum cibationis, seu per modum conuiuij: & ita non infertur quod fructus specialis, qui sacerdoti correspondet in Missæ sacrificio ex opere operato sit tam proprius ipsius sacerdotis: vt non possit illum alteri communicare vt bene probat secunda sententia.

25. Ad secundum argumentum pro eadem parte eiusdem sententiæ factum à Patre Frâncisco Pellizario, vt respondeamus, notandum est primo cum Patre Magistro Lezana tom. 4. verbo Missa nu. 7. fructum seu effectum sacrificij Missæ generaliter loquendo triplicem esse, scilicet collationem gratiæ, & remissionem peccatorum venialium, ac proinde vocari propitiatorium; remissionem poenæ temporalis, quem vocam satisfactorium; & impetrationem omnium bonorum, siue spiritualium, quem vocant impetratorium. de quibus, & quomodo ex vi ipsius causentur communiter DD. specialiter Azor. cap. 20. & Suarez tom. 3. in tert. partem disput. 79. & alij.

26. Secundo notandum est etiam generaliter loquendo huiusmodi fructum, seu effectum Missæ applicari omnibus pro quibus offertur magis, vel minus iuxta quantitatem deuotionis ipsorum. ita enim colligitur primo ex verbis Ecclesiæ in Canonæ Missæ: quorum fides tibi cognita est, & nota deuotio pro quibus tibi offerimus, vel qui vbi offerunt &c. Secundo ex similitudine passionis Christi Domini, de cuius fructu participant fideles magis, vel minus iuxta quantitatem fidei, deuotionis &c. Tertio ex similitudine Sacramentorum, ea enim producant maiorem, vel

minorem effectum iuxta quantitatem maiorem, vel minorem dispositionis recipientium illa. Quarto ex Diuo Thom. 3. part. quest. 79. art. 5. vbi sic ait quamuis ergo hæc oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni poena, tamen sit satisfactoria illis pro quibus offertur vel etiam offerentibus iuxta quantitatem suæ deuotionis, & non pro tota poena.

27. Quibus ita prænotatis responderetur ad argumentum concessa maiori, & minori negando consequentiam: nam non est in vtroque casu eadem ratio: quia Sacramentum baptismi habet pro effectum principali causare aliquem gradum sanctitatis, & remittere culpam moralem commissam si non ponatur impedimentum ex parte recipientis; quod recipiens non potest alteri applicare: at tamen fructus specialis Missæ, qui ipsi sacerdoti celebranti competit ex opere operato non est aliquis gradus sanctitatis, nec remissio culpæ saltem mortalis; & ex alio capite est eiusdem rationis cum fructu medio, qui applicatur ei pro quo specialiter Missa offertur: & ita prædictus fructus alteri communicabilis est. Deinde quia licet verum sit quod prædictus fructus Missæ causetur in sacerdote celebrante cum debita dispositione augmentum gratiæ, & remissionem peccatorum venialium, ac proinde secundum hanc rationem non sit a sacerdote alteri communicabilis; tamen prædictus fructus, vt causat remissionem poenæ temporalis, qui effectus vocatur satisfactorius; & impetrationem omnium bonorum, siue spiritualium, qui effectus vocatur impetratorius potest alteri a sacerdote applicari, vt constat ex primo, & secundo

cūdo notabili, & consequenter pro tali applicatione stipendiū accipere.

28 Sed dices cum Patre Antonio Diana par. 2. tract. 14. resolut. 80. §. sed his non obstantibus : quia stipendium non datur pro sacrificio ipso, & fructu spiritali: nam hoc esset simonia: sed exhibetur pro labore extrinseco quod est pretio extimabile: ideoque Episcopus his omnibus consideratis statuit quantitatem iusti stipendij: ergo vna Missa nō meretur nisi vnicum stipendium iuxta Episcopi taxationem. Respondetur concessa maiori negādo vniuersaliter minorem: nam multoties stipendium taxatum ab Episcopo non sufficit pro congrua Sacerdotis sustentatione, quę congrua sustentatio non consistit solum in victu: sed etiā in vestitu, & in alijs necessarijs ad vitę sustentationem absq; superfluitate: nisi aliās Sacerdos diues sit, & habeat patrimonium, aut Cappellaniam ex quibus congruē, & decenter viuere possit. quę veritas certa est apud Catholicos: imo definita in Concilio Agathēsi cap. 36. colligitur quę tū ex prima ad Corintheos. 9. vbi dicitur quis militat suis stipendijs vnquam? quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? tū etiam ex verbis Christi Domini Matth. 10. dignus est operarius cibo suo.

29 Et si inquiras in quo differant dare, vt stipendium ad sustentationem Sacerdotis celebrantis siuē totalem: siuē partialem dare, vt pretium sacrificij. optimē ad hoc respondet Pellizarius in manuali regularium tom. 1. tract. 5. cap. 9. sect. 3. quęst. 1. nu. 52. exemplo pictoris, qui fortē

nō vellet vendere suas picturas: sed vouisset gratis pingere pro aliqua Ecclesia, iste enim sine dubio non faceret contra tale votum, si ab Ecclesia illa peteret sumptus necessarios ad colores, ad tabulam, & alia omnia, vt potē, qui adhuc diceretur gratis pingere: & hoc licet peteret simul, aut potum peculiarem, quo indigeret ad pingendum; cum talis cibus, & potus computandus esset inter expensas necessarias ad picturam: adeoque pictor dici possit pingere gratis: sic ergo Sacerdos nō facit cōtra preceptum Christi gratis dandi, quod gratis accepit si ab ijs pro quibus celebrat recipiat necessaria ad tale ministerium exequendum, panem scilicet; vinum, ceram, & alia necessaria ad sacrificium inter quę computanda est, & sustentatio ipsius sacerdotis: quippē qui sicut non potest celebrare absq; ministro, pane, & vino, cera &c. ita nec potest sine seipso sustentari, & benē disposito: vnde etiam si Sacerdos hęc omnia accipiat a petente Missam: nihilominus gratis dicitur offerre sacrificiū pro ipso; cum non petat nisi quę sunt necessaria ad ipsum sacrificium, & hęc illi debeantur ex iustitia non vt pretium: sed vt necessaria ad sacrificium quod petitur. en clarius in quo sensu, & quomodo possit Sacerdos licitē accipere peculiare stipendium pro applicatione fructus specialis ipsi ex Missę sacrificio correspondentis absque labe simonię.

30 Ad primum fundamentum Patris Pellizarij pro secunda parte eiusdem sententię respondet Marchinus vbi supra, quod ad hoc, vt Sacerdos possit alteri applicare fructum Missę sibi proprium

prium ex opere operato satis est vt non sciat se esse in peccato mortali: sed habeat certitudinē moralem se esse in gratia, & amicitia Dei: quatenus non habet conscientiam peccati mortalis: & ita non esse necessarium ad hoc, vt Sacerdos possit prædictum fructum Missę sibi proprium alteri personę applicare, & pro applicatione dicta stipendium accipere: vt sit certus certitudine physica ipsum esse capacē talis receptionis fructus specialis Missę ei correspondentis: sed sufficit quod sit certus certitudine morali, ad quā certitudinem sufficit, vt non habeat conscientiam certam, se esse in peccato mortali; qua doctrina supposita, respondet dictus Marchinus in forma ad argumentum distinguendo maiorem, debet Sacerdos certō scire se esse in gratia, & amicitia certitudine morali concedit maiorem, debet scire se esse in gratia, & amicitia Dei certitudine physica, negat maiorem, & concessa minori sub eadem distinctione negat consequentiam, & in eodem sensu respondet ad probationem maioris applicando eādem distinctionem.

31 Sed hęc solutio quatenus ex ea infertur, quod Sacerdos existens in peccato mortali si cum illo celebret non præmissa confessione: aut contritionis actu: non posse alteri applicare fructum Missę sibi proprium ex opere operato, & pro dicta applicatione stipendium accipere mihi non probatur: tum quia prædictus fructus specialis Sacerdotis, qui ei correspondet ex Missę sacrificio, certū est apud omnes quod est fructus ex opere operato: sicut fructus Missę generalis, & medius: ergo ipso

Sacerdote in peccato mortali existente adhuc habet hunc Missę fructum sibi correspondentem ex opere operato: ergo licitē, & validē poterit Sacerdos ipsum fructum sibi proprium alteri applicare, & pro applicatione stipendium accipere: sicut validē potest applicare fructum Missę medium, & pro applicatione sumere stipendium absque obligatione restitutionis: tum etiam quia fructus specialis Sacerdotis celebrantis est eiusdem rationis cum fructu Missę, qui dicitur medius, vt supra diximus: ergo sicut Sacerdos celebrans in peccato mortali validē applicat fructum Missę medium pro eo pro quo Missam tenetur celebrare, & licitē accipit ab eo stipendium; idem dici debet de fructu speciali Sacerdotis celebrantis: etiam si in peccato mortali celebret. Tota hęc doctrina sustinetur à Reuerendissimo Patre Francisco Bordono resolut. 25. superius citata de Celebratione Missarum quęst. 8. num. 15. §. respondetur ad primum: vbi cōstituit disparitatem inter effectum causatum ab alijs Sacramentis, & fructum, quem causat Missę sacrificium; siue sermo sit de fructu medio, siue de fructu speciali, seu specialissimo, qui competit ipsi Sacerdoti celebranti: nam Sacramenta (inquit doctus Bordonus) præcisē instituta sunt pro ipso recipiente, qui vt gratiam, & remissionem peccatorum consequatur, debet illis cooperari, se ad ea disponendo; ad consequendum verò fructum Missę sufficit recepturo si sit in gratia, ita quod ex parte sua nihil debet cooperari, imò eidem ignoranti confertur fructus Missę, siue sit medius, siue specialis, præterea sacrificium

sacrificium ex conditione sua, quatenus est satisfactorium instrumentum est, ut pro sit non tantum celebranti, quam alijs; Sacramentum verò soli recipiēti, & non alijs. Deinde Confessarij nonnulli iniungunt pro penitentia, ut recitetur officium defunctorum pro mortuis, & est opinio probabilis amplexata à Turriano apud Dianam part. 3. tract. 4. de Sacramentis resolut. 54. de indulgentia dico cum tantum valeat quantum sonat eam tertio applicari non posse: nisi Papa à quo, id pendet, id exprimat, ut cū alijs citatis docet Boscius sect. 4. de tubil. casu 8. ad finem, applicatio autē sacrificij est in potestate, & voluntate celebrantis; ideoque applicare potest cui vult proprium fructum, cū illius sit Dominus, & sicut potest illū respuere: ita, & applicare. Et num. 16. eiusdem resolutionis, ubi inquit, an opera bona facta in peccato mortali profint agēti vel alijs pro quibus fiunt? postquam refert, tum opinionem Thomistarum asserentium nihil prodesse facienti, neque alijs, quoad satisfactionem, exceptis indulgentijs, & Missa, quam ab existente in mortali applicatę Defunctis profunt. Tum etiam alia opinio asserentium, suffragia facta ab existente in mortali prodesse non solum sibi: sed etiam alijs, non solum quoad bona temporalia, seu ad dispositionem: sed etiā ad satisfactionem, nulla autē ratione ad merendam vitam eternam pro qua opinione citat Scotum in 4. dist. 15. q. 1. ar. 4. §. de quarto dicitur. Maiorem, Gabrielem, Medinam, & alios, quorum opinioni adheret non solum motus autoritate Doctorum: sed etiam validissimis rationibus, quę apud

ipsum videri possunt. Quarum vna est quia existens in peccato mortali potest pro se satisfacere respectu pœnę culparum iam re missarum: ergo, & pro alijs maxime Defunctis, consequentia tenet, quia in utroque est par ratio. Antecedens sua detur tum quia pœna, cui satisfaciendum est cum temporalis sit, & finita compensari potest sine gratia iustificante, & dignitate personę, aliud est enim meritū aliud satisfactio, illud enim presupponit gratiam in merentē, hæc verò solum remissionem culpę eorum peccatorum, quorum pœnę satisfaciendum est. Tum etiam quia debitor, siue amicus, siue inimicus suo creditori soluendo satisfacit: ergo ita dicendum est respectu spiritualis satisfactionis, ex quibus omnibus nostram doctrinam superius traditam colligit his verbis: colligitur ergo ex his Sacerdotem partem sui fructus sibi contingentis ex Missa posse alteri applicare, & ei prodesse, tam ex parte operis operantis. (siue nomine proprio, siue nomine Ecclesię) quam ex parte operis operati licet sit in peccato mortali celebrans, non enim bene operans nomine alterius respicitur, sed persona, quę bonum opus mandauit, vel ea pro qua fit, et si defuncta est iam censetur, in gratia, cum sit in purgatorio.

32 Quare ad argumentum in forma respondeo negando maiorem: et ad eius probationem concessa maiori neganda est minor: quia applicatio fructus Missę specialis, qui ex Missę sacrificio Sacerdoti competit non pendet ex hoc quod Sacerdos sit capax recipiendi in se illum fructum, vel non cum non sit fructus

fructus ex opere operantis, sed ex opere operato: nam sicut Sacerdos potest sibi applicare fructum Missę specialē potest etiā sibi applicare fructum Missę medię: & tamen si celebret in peccato mortali potest alteri applicare fructum Missę medię, & pro applicatione stipendium accipere: ergo idem dicendum est de applicatione fructus Missę specialis, qui competit Sacerdoti ex missę sacrificio, cum in utroque casu sit eadem ratio ut supra dictum est.

33 Ad secundum fundamentum eiusdem Patris Pellizzarij pro eadem parte eiusdem sententię responderetur negando antecedens quoad utramque partem, quoad primam quidem: nam ante decretum Sacrę Congregationis Concilij de Celebratione missarum nonnulli Theologi magnę autoritatis tenuerunt istud stipendium missę sumendum esse non ex taxatione facta lege, aut consuetudine, sed in ordine ad congruam Sacerdotis sustentationem; ita ut iustum stipendium missę illud sit, quod est necessarium pro qualibet die ad prædictam congruam Sacerdotis sustentationem. ita Aragon. de iustit. & iur. q. 85. ar. 3. Canus lib. 12. de locis canon. 12. ad 10. Petrus de Nau. lib. 2. de restit. c. 2. nu. 433 & alij plures, quos refert Lezana to. 4. sum. regul. verb. miss. n. 14. atqui hoc non est licitum affirmare si esset contra ius naturale plura stipendia accipere pro eadē missa: ergo absolutè loquendo falsū est antecedens argumēti Pellizzarij quod ad primā eius partem.

34 Sed demus gratis Patri Pellizzario quod accipere duplex stipendium pro vna, & eadē missa

fit contra ius naturale, quatenus unicuique quod suum est debeat tribui. Certè hoc non tenet in nostro casu: quod manifestè ostēdo ex doctrina eiusdem Pellizzarij in manuali regular. to. 2. tract. 5. cap. 9. sect. 3. qu. 3. ubi interrogat quem fructum missę teneantur Sacerdotes applicare ei pro quo illam offerunt ex recepto stipendio, & respondet nu. 57. cū communi Doctorum sententiā, quod tenetur solum applicare fructum medię: non autem specialem, & proprium ipsius Sacerdotis celebrantis. quod probat tum ex usu expresso Ecclesię, quæ missas instituit pro viuis, & defunctis: imò & pro hoc, vel illo defuncto, pro hoc vel illo viuo, pro salute, pro itinere, alijsque particularibus necessitatibus: tum ex consuetudine Sacerdotum missas applicantium, pro hac: aut illa necessitate: tum ex intentione petentium missas ex stipendio, qui in particulari volunt sibi offerri sacrificium, iuxta ipsorum arbitrium, quæ omnia probant Sacerdotem ex stipendio celebrantem pro alio solum teneri ipsi applicare fructum missę, quem vocamus medię, ergo licet esset contra ius naturale accipere duplex stipendium pro vna, & eadē missa, applicando pro distinctis personis eundem numero missę fructum medię: quia tunc non redderetur unicuique quod suū est, & quod ei debetur ex iustitia, hoc non habet locum in nostro casu, in quo Sacerdos celebrans applicat vni personę fructū missę medię, & alteri applicat fructū missę specialē propriū ipsius Sacerdotis, & pro dicta applicatione aliud stipendium licitè, & validè accipit.

35 Secunda pars antecedētis etiā est

est falsa, nã vt diximus in 3. prob. nostræ sententiæ, accipere Sacerdotem stipendium pro applicatione fructus specialis missæ, qui ipsi Sacerdoti ex missæ sacrificio correspondet, non est prohibitum à sacra Congregatione Concilij in decretis de Celebr. miss. neq; explicitè, & formaliter neq; implicitè, & virtualitè. Ex quibus patet responsio ad probationes antecedentis argumenti Patris Pellizzarij pro vtraque parte eiusdem antecedentis.

36 Ad fundamentum secundæ sententiæ pro secunda eius parte (in qua solum differt à nostra sententiâ) vt respondeamus ad questionem illam celebrem Theologorum præmittere opere præteritum erit: an scilicet sacrificium missæ sit infiniti valoris: tam intensiue, quam extensiue, vel solum valoris finiti, & inter varias Theologorum sententias illa est mihi probabilior, quæ asserit esse infiniti valoris, tam intensiue; quam extensiue, ratio est quia valor, & dignitas cuiuscumque oblationis ex duplici præcipue capite sumi debet: scilicet ex parte rei oblatæ per ipsam vel saltem (principaliter) ex dignitate personæ illam offerentis oblationem; atqui res oblatæ in sacrificio missæ, & principalis offerens, est Christus Dominus, qui res est infiniti valoris, & dignitatis: quippe ratione vniõnis hypostaticæ humanitatis cū verbo diuino infiniti valoris, & dignitatis est: ergo ipsum etiam sacrificium erit infinite dignitatis, & valoris.

37 Confirmatur à simili de oblatione: seu sacrificio cruento Crucis: nam ideo fuit infiniti valoris, & dignitatis; quia tam res oblatæ: quam personam principa-

liter offerens: scilicet Christus Dominus erat infiniti valoris, & dignitatis; atqui sacrificium incruentum Altaris est idem esse. tialiter cum sacrificio Crucis non solum ex parte rei oblatæ: sed etiam ex parte principalis offerentis: scilicet ipsius Christi: ergo etiam erit infiniti valoris, & dignitatis. Maior est certa in sacra Theologia: minor verò probatur ex Concilio Tridentino sess. 22. cap. 2. vbi ait, vna enim eademque Hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa, cuius quidem oblationis, cruentæ, inquam, fructus per hanc incruentam vberimè percipiuntur: ergo &c.

38 Ex qua sententiâ, & doctrina rectè, & consequenter infertur alia ei conformis: scilicet quod sacrificium missæ ex opere operato est infiniti valoris, & dignitatis consequenter sequitur quod pluribus applicatum à Sacerdote, tantum prodest cui libet, quantum singulis; ita vt nihil detrimenti accipiat ille pro quo missa celebratur si pro alijs etiam dicto modo applicetur. Quod colligitur primo ex Canon. 23. non mediocriter de consecratione distinctione 3. vbi ex diuo Hieronimo sic habetur: cum igitur pro cunctis animabus psalmus, vel missa dicitur: nihilominus quasi si pro vnoquoque ipsorum diceretur accipitur. Colligitur 2. ex infinitate valoris missæ; quemadmodum enim si in mari esset aqua infinita quantumuis infiniti homines, ex eo aquam haurire possent omnes quantum velint aquæ haurire sine detrimento aliorum absque eo quod mare euacuaretur.

In.

infinitum enim in exhaustibile est, & finire non potest: ita similiter de sacrificio Missæ dicto modo sumpto affirmari debet, ita vt iuxta cuiuscumque deuotionem proficit omnibus æquè: ac singulis. Colligitur 3. ex similitudine Sacramentorum: si enim baptismus: vel poenitentia pluribus (etiam infinitis si fieri posset) applicentur, singuli eorum, qui absoluuntur: vel baptizantur tantum fructum recipiunt; ac si soli ipsi essent: ergo idem de fructu Missæ dicendum erit.

39 Quapropter stando in hac opinione respondetur primo ad fundamentum Patris Lezanæ concessa maiori: negando minorem: nam eo ipso quod sacrificium Missæ ex opere operato sit infinitum, tam intensiue: quam extensiue non potest præstare effectus inæquales maiores, & minores quantum est ex parte ipsius sacrificij vt infiniti, cum hoc sit contra rationem infiniti, vt ex se notum est: ergo debet præstare effectus æquales: ergo cum fructus specialis, qui Sacerdoti ex Missæ sacrificio correspondet, sit ex opere operato, & eiusdem rationis cum fructu medio, vt sentit ipse Lezana loco supra citato, consequens est vt sint æquales; & cū ex alio capite in sententiâ ipsius Lezanæ possit Sacerdos prædictum fructum Missæ sibi proprium alteri applicare, nõ video, cur pro dicta applicatione non possit debitum stipendium accipere. Cæterum aduertit debet, quod cum valor, & effectus Missæ distinguantur sicut actus primus, & secundus, esto communiter à Theologis confundantur quamuis valor Missæ modo explicato sit infinitus nihilominus: quia non est talis, quoad

efficaciam, sed solum quoad sufficientiam; ideo non producit effectum infinitum actu: aut intensiue; aliàs non esset necessarium, quod fideles pro ipsorum animabus celebrare facerent nisi solum vnicam Missam: nihilominus potest dici infinitus in potentia, & extensiue quatenus infinitis applicari posset si tot essent, & infinito modo, si infinita deuotio, & dispositio esset ex parte illorum.

40 Sed dices cum Lezana dicto tom. 4. summæ verb. Miss. nu. 10. quod non propter dicta, inferatur posse Sacerdotem plura stipendia pro vna eadem accipere: quia aliàs priuarent offerentes talia stipendia fructu aliquo Missæ, quem ipsi intendunt: nam licet fructus ex opere operato correspondens ipsi sacrificio, vt talis non minuat: ex eo quod Missa pro pluribus applicetur, nec ex hoc capite oriatur inæqualitas inter fructum Missæ medium, & fructum specialem ipsius Missæ proprium Sacerdotis celebrantis, vt probat doctrina superius à nobis relata pro solutione fundamenti ipsius Lezanæ, fructus tamen ex opere operantis correspondens orationibus, precibus, cæremonijs, & alijs pijs actionibus, quæ in Missa fiunt, cum sit finitus, & limitatus proculdubio minuitur pro pluribus applicatus; quia in ipso diuiditur; atqui dantes stipendia Sacerdoti pro Missæ celebratione omnem fructum ipsius Missæ, tam ex opere operato: quam ex opere operantis petunt sibi applicari: ergo ex quo capite non licere Sacerdoti plura stipendia pro vna Missa accipere; etiam si vni applicet fructum Missæ medium, & alteri fructum specialem ipsius Sacer-

C 2

dotis

- dotis illi competit ex Missæ sacrificio.
- 41 Responsetur cum Pellizzario in manuali regularium tom. 1. tract. 5. cap. 9. quæst. 5. num. 60. Sacerdotem non teneri applicare pro persona, quæ ei daret stipendium pro celebratione Missæ: nisi fructum medium ex opere operato: non autem fructum, seu effectum ex opere operantis: cuius ratio est: quia ex vna parte per huiusmodi oblationes nihil detrahatur fructui, qui respondet oblationi, sacrificij pro vt fit in persona Christi, & consistit in opere operato: ex alio capite petens Missam ex stipendio non videtur intendere nisi hunc ipsum fructum: non autem illū, qui se tenet ex opere operantis: alioquin Sacerdos celebrans ex malo fine non satisfaceret suæ obligationi, vt potè defraudans dantem stipendij fructu respondente ex opere operantis: quod tamen non admittitur cōmuniter à Doctōribus, vt testatur Diana par. 5. tra. 14. resolut. 80.
- 42 Sistendo autem in opinione aliorum Theologorum affirmatiuum Missæ sacrificium esse finiti valoris. Respondeo 2. Ad argumentum supra relatū pro secunda parte secundæ sententiæ concessa maiori negando minorem; nam vt benè Marchinus vbi supra fructus specialis Missæ, qui Sacerdoti competit ex opere operato maior est quam fructus Missæ medius, qui respondet ei pro quo Missa dicitur: cuius ratio est: quia ille habet plus de sacrificio Missæ, qui propinquior est sacrificio; atqui Sacerdos propinquior est Missæ sacrificio, vt ex se notum est: ergo plus debet habere de fructu sacrificij Missæ: ergo fructus spe-

cialis Missæ correspondens Sacerdoti celebranti maior est: quam fructus medius correspondens ei pro quo Missa dicitur: ergo Sacerdos applicans alteri fructum sibi proprium applicat fructum certum, & determinatum, ergo pro tali applicatione potest nouum stipendium accipere.

43 Ad secundum argumentum huius secundæ sententiæ pro secunda eius parte respondetur cum Leandro à Sanctissimo Sacramento part. 2. tract. 8. disput. 4. quæst. 10. concedendo maiorem, & negando minorem, & ad eius probationem concessio antecedenti distinguendo consequens quoad secundam eius partem. Applicat fructum incertum, & dubium dubietate physica transeat consequens: dubietate morali nego consequentiam. Nam licet verum sit, quod nostra opinio, & sententia possit dici metaphysicè loquendo aliquo modo dubia, & incerta; non tamen loquendo moraliter: quia in sensu morali certa est, cum re vera sit probabilis opinio, vt tam ex authoribus: quam ex ratione, qua munitur notum est. Nam vt benè docet Pasqualigus decis. 5. num. 6. id quod probabile est, non debet dici dubium, sed moraliter certum censendum est, & existimandum. Ideoque omnino est negandum, quod ille, qui stipendij certum dedit, fiat satisfactus per incertam solutionem applicando illi Sacerdos fructum specialem Missæ sibi debitum, & qui ei ex Missæ sacrificio competit ex opere operato; cum re vera per certam solutionem moraliter, iuxta nostram prudentem existimationem fundatam in opinione probabilissima satisfaci-

faciat. In rebus enim moralibus talis certitudo moralis sufficit ad iustè, & rectè operandum, etiam in materia iustitiæ, vt omnes DD. fatentur.

44 Qua doctrina supposita ita contra authores secundæ sententiæ ad hominem arguit Pater Leander à Sanctissimo Sacramento vbi supra. Nam ipsimet contrarij (precipue Pater de di Castillo tract. 6. disput. 1. dub. 14. num. 202. & 205. & Diana part. 10. tract. 13. resolut. 50. & tract. 16. resolut. 88.) concedunt quod Sacerdos, qui in ordinatione tangeret Calicem, & Patenam, & non Hostiam supra illam positam, securè possit celebrare Missam, & stipendium pro illa accipere; atqui solum est moraliter certum talem Sacerdotem esse verè ordinatum cum res posita sit in opinione: ergo similiter dicendum est de Sacerdote applicante pro aliqua persona, fructū sacrificij sibi proprium, & accipiente stipendium pro dicta applicatione cum in utroque casu sit par ratio: deinde in sententia Patris Dianæ par. 4. tract. 4. resolut. 40. & part. 6. tractat. 6. resolut. 12. & pœnes ipsum Antonius Rureus, & Philibertus tract. 3. part. 2. cap. 24. num. 8. & alij. Sacerdos obligatus ad celebrandum in Altari priuilegiato, ob maiore stipendium acceptū verè satisfacit celebrando alibi cum calculo v. g. Sancti Caroli &c. Ita vt nullo modo teneatur ad restitutionem talis elemosinæ receptæ, & tamen solum est certum moraliter, cum alij DD. probabiliter contrarium sentiāt, quod equaliter Sacerdos satisfaciat predicto modo celebrando: ergo si in his casibus sufficienter satisfacit Sacerdos, eo quod opinionē probabilē sequa-

tur: ergo idem dici debet in nostro casu cū sit eadem met ratio.

45 Ad fundamenta sententiæ Patris Thomæ Hurtado: quatenus nostram sententiam limitat asserendo non posse Sacerdotem si ab vna eademque persona diuersa stipendia congrua pro diuersis Missis celebrandis accipiat applicando predictæ personæ: tum fructum medium, qui illi personæ correspondet ex Missæ sacrificio: tum fructum speciale sacrificij proprium ipsius Sacerdotis, illique ex opere operato correspondentem, reducere Missas licitè, & validè, v. g. si Sacerdos aliquis accipiat ab vna & eadem persona decem tarenos pro decem Missis celebrandis non satisfacit suæ obligationi celebrando pro dicta persona decem dumtaxat Missas; quamuis illi applicet ultra fructum medium Missæ vniuscuiusque fructum speciale correspondentē Sacerdoti ex Missæ sacrificio, qui, vt ipse fatetur, applicabilis est à Sacerdote alteri personæ, & si fecerit, teneri ad restitutionem ex iustitia. Qui modus dicendi istius Doctoris licet probabilis sit adhuc non caret difficultate: quia si Sacerdos potest alteri personæ fructū Missæ sibi proprium applicare, & pro applicatione stipendium accipere non potest assignari efficax ratio conuincens, quod si Sacerdos accipiat ab vna persona duplex stipendium pro duobus Missis celebrandis si illi applicet ultra fructum Missæ medium fructum speciale correspondentem ipsi Sacerdoti ex sacrificio Missæ correspondentē, non satisfaciat suæ obligationi celebrando pro dicta persona vnā tantum Missam: ergo hæc limitatio gratis videtur poni.

Antecedens probatur: quia si aliqua esset assignabilis ratio maximè illa, quam assignat iste Doctor nempè quod sacrificiū si causat satisfactionem, ut quatuor, iteratum decem vicibus in habente dispositionem, ut quatuor causat satisfactionem, ut quatragesima; si tamen Sacerdos solum celebret quinque Missas pro vna persona, quæ illi dedit decem tarenos. v. g. pro decem Missis celebrandis solum causat satisfactionem, ut viginti, & sic defraudat dictam personam elemosynam illi dantem in re notabili, qualis est viginti gradus satisfactionis; atqui hæc ratio non conuincit: ergo nulla est assignabilis ratio, quæ efficaciter probet non licere Sacerdoti dicto modo Missas reducere absque obligatione restitutionis. maior est præcipuum, & totale fundamentum Patris Hurtado pro hac sua limitatione. Minor autem in quo est tota difficultas probatur: quia fructus Missæ mediæ, & fructus specialis Sacerdotis sunt eiusdem rationis: utpotè effectus eiusdem sacrificij: ergo si vnus causat satisfactionem personæ pro qua applicatur etiam alius debet satisfactionem causare: ergo fructus specialis sacrificij Missæ Sacerdoti celebranti correspondens causabit hanc satisfactionem cuiusque personæ applicetur, siue applicetur illi, cui applicatur fructus mediæ, siue alteri personæ distinctæ. Ponamus exemplum, fructus Missæ mediæ habeat virtutem causandi satisfactionem, ut quatuor, & fructus specialis eiusdem sacrificij, qui Sacerdoti correspondet habeat similiter virtutem causandi satisfactionem, ut quatuor. Petrus habens dispositionem, ut quatuor

tribuit Sacerdoti cuidam decem stipendia pro decem missis celebrandis in satisfactionem suorum peccatorum, iste Sacerdos celebrat pro hac persona Missas quinque applicando illi tam fructum mediæ Missæ illi debitum: quam fructum specialē ipsius Sacerdotis illi debitum: ergo per applicationem horum fructuum causat satisfactionem, ut quatragesima: ergo in nihilo defraudatur; vltima consequentia necessariò sequitur ex prima: primam vero euidenter demonstrat, uterque fructus Missæ ex se est causatiuus satisfactionis peccatorum, seu poenarum debitarum pro peccatis illius personæ pro qua dicti fructus à Sacerdote applicantur: ergo si persona illa pro qua applicatur habeat dispositionem, ut quatuor si quilibet fructus Missæ, scilicet mediæ, & specialis Sacerdotis, habet ut supponimus causare satisfactionem, ut quatuor, quilibet dictam satisfactionem causabit: ergo applicando eidem personæ duplicatum dictum fructum Missæ quinquies, idem erit ac si decem vicibus applicaretur illi celebrando pro illa persona decem Missas solum fructus mediæ, & consequenter illæ quinque Missæ modo dicto applicatæ causabunt satisfactionem, ut quatragesima; sicut decem Missæ; applicando pro dicta persona solum fructum mediæ illarum Missarum aliàs sequeretur, quod si personæ dispositæ, ut quatuor applicaretur ex vna Missa à Sacerdote fructus mediæ, & fructus specialis, dictus specialis fructus Missæ illi personæ applicatus non causaret effectum satisfactionis, quod est planè falsum: nam si eidem personæ dispositæ, ut quatuor

quatuor applicaretur ab vno Sacerdote fructus missæ mediæ, & ab alio fructus missæ specialis proprius ipsius Sacerdotis, sine dubio causarent satisfactionem, ut octo respectu illius personæ: ergo idem dicendum est quando isti duo fructus ab eodem Sacerdote in eadem missa eidem personæ applicantur: cum in utroque casu sit eadem ratio: tam ex parte effectuum missæ habentium virtutem causatiuam satisfactionis: quæ ex parte dispositionis personæ pro qua fit satisfactio. Ex quo patet solutio ad fundamentum Patris Hurtadi pro prima limitatione.

RESOLVTIO SECUNDA

(vtrum possit Sacerdos pro vna missa duplex stipendium accipere, applicando vni fructum missæ mediæ, alteri verò indulgentiam, vel ratione Altaris priuilegiati, vel ratione numisma- tis: aut calculi priuilegiati.

46 IN hac difficultate singularis est opinio Reuerendissimi Patris Francisci Bordoni tom. 1. consiliorum regularium resolut. 25. quæst. 9. vbi inquit: an non obstante decreto Sacre Congregationis Concilij de celebratione missarum possit Sacerdos quotidie obligatus eadem missa satisfacere obligationi ex nouo stipendio aduenienti mediante indulgentia, aut Altari priuilegiato, quibus liberantur anime à poenis Purgatorij, & num. 17. affirmatiuè respondet, quam suam singularem opinionem primo suadere intendit: quia Sacerdos, qui habet obligationem quotidie celebrandi, & accipit stipendium aliud ab alia persona pro missæ celebratione satisfacit virtute fructus mediæ ex missa cele-

brata obligationi ordinariæ, & mediante indulgentia satisfacit alteri obligationi: nam liberatur anima de purgatorio ex vi illius indulgentiæ, vnde in quibusdam concessionibus, ut dicitur quod celebrans: siue ex deuotione, siue, ex obligatione adhibito grano benedicto liberat animam de purgatorio: ergo satisfacit vtrique obligationi vnica missa: quin faciat contra dispositionem decreti sacre Congregationis Concilij de celebratione missarum: cum cessent omnia inconuenientia quibus factum fuit illud decretum ad ea exterminanda.

47 Secundò suadet: quia potest quis consequi indulgentiam siue pro se: siue pro mortuis adimplendo semel illud opus bonum, quamuis aliàs ad illud teneatur, designatum pro ea obtinenda, ita quod indulgentiam lucratur, & satisfacit præterea obligationi, ad quam tenebatur, siue ex præcepto naturali: siue diuino, aut Ecclesiastico, vel ex voto, vel, ex iustitia, ut docet Bossius de iubilæo sect. 4. casu 9. vbi pro se citat Cordubam de indulgent. quæst. 1. proposit. 3. Henriquez lib. 7. cap. 10. num. 6. Comitolum lib. 1. resp. moral. quæst. 38. Rodriguez in bulla Cruciatæ §. 7. Vegam tom. 2. cap. 7. casu 24. & 25. Laymanum lib. 5. tractat. 7. cap. 8. nu. 13. Benz. lib. 1. dub. 13. Hieronimum Gratianum par. 2. de iubilæo, & alios, quos ibidem refert Pater Bordonus: ergo sicut non est inconueniens asserere, quod eodem opere bono aliquis satisfaciat duplici obligationi: nempè, & quod liberet animam de purgatorio, & satisfaciat simul præcepto: aut voto: ita nullum erit inconueniens, quod Sacerdos in casu proposito vnica missa duplici obli-

obligationi satisfaciatur celebrando illam in altari priuilegiato, aut mediante calculo benedicto, quo liberatur anima à purgatorio applicando illi indulgentiam cum in utroque casu videatur esse eadem ratio.

48 Tertio suadet: quia potest quis eadem oratione semel recitata consequi diuersas indulgentias v. g. tot annos, si concedantur à diuersis Pontificibus recitantibus v. g. vnum Misere &c. Ita Corduba quest. 35. de indulgentijs. Graffis lib. 1. Append. cap. 5. num. 55. vbi citat Astensem, & ex Hostiensem, vbi probat exemplo recitantis semel officium diuinum ex diuersis obligationibus quibus satisfacit vnica recitatione; & Sacerdotis vnica absolutionis prolatione remittentis plura peccata. Quare ergo, & à simili per vnica missam non potest Sacerdos satisfacere diuersis obligationibus.

49 Et si ad omnes has instantias respondeas, omnia predicta habere locum, vbi non interuenit obligatio iustitię, vt in ipso casu presenti contingit, in quo Sacerdos tenetur ex iustitia: vt supponitur quotidie vnica missam celebrare, & etiam tenetur ex iustitia celebrare alteram ratione noui stipendij accepti ex quo infertur manifeste non posse Sacerdotem vnica, & eadem missa vtrique obligationi ex iustitia satisfacere. Contra hanc responsionem arguit Eruditissimus Bordonus asserendo illam nullius esse momenti: tum quia dicta responsio bene currit in rebus temporalibus: non tamen in spiritualibus: tum etiam quia in casu proposito ex parte obligationis duo spectari possunt: scilicet satisfactio, & stipendium,

hoc autem sequitur conditionem illius, vnde si satisfactum sit anime existenti in purgatorio eque bene, ac si precise tota ipsa, & totaliter (vt ita loquamur) dicta esset integraliter pro illo defuncto, pro quo petita fuit, consequens est, vt mereatur Sacerdos illud stipendium, vt in casu proposito censetur satisfecisse; quia licet missa sit medium perfectissimum ad consequendum fructum satisfactorium: tamen etiam indulgentia est optimum remedium ad liberandum animas à purgatorio, de quo nullus dubitat.

50 Et si illi obicias, quod Sacerdos debet satisfacere ex iustitia intentioni persone dantis elemosynam pro missę celebratione; atqui applicando indulgentiam pro anima existente in purgatorio ratione Altaris priuilegiati: aut ratione calculi benedicti, quibus anima è purgatorio liberatur, Sacerdos non satisfacit, intentioni petentis missam, cum ipse non petat applicationem indulgentię pro illo defuncto: sed quod pro illo missę sacrificium celebretur medio quo Dei Maiestas dignetur animam illius defuncti è poenis purgatorij liberare: ergo tota doctrina tradita superius corruit.

51 Ad hoc argumentum, quod valde efficax videtur, respondet: Reuerendissimus Magister Bordonus distinguendo maiorem Sacerdos tenetur ex iustitia satisfacere intentioni materiali petentis missam, & dantis stipendium pro illius celebratione: negat maiorem: tenetur satisfacere intentioni formali, seu finali petentis missam: seu dantis stipendium, vt missa celebretur pro anima defuncti in pur-

purgatorio existenti concedit maiorem. Et in eodem sensu distinguit minorem Sacerdos applicando indulgentiam tantum pro anima defuncti existents in purgatorio pro qua celebratio sacrificij Missę (fuit posita à dante elemosynam, non satisfacit intentioni materiali petentis Missam concedit minorem: applicando pro dicta anima pro qua Missa celebratio petita fuit tantum indulgentiam; aut ratione Altaris priuilegiati: aut ratione calculi benedicti, quibus medijs anima è poenis purgatorij liberatur non satisfacit intentioni formali: seu finali petentis Missam pro tali defuncto, & dantis stipendium pro Missę celebratione negat minorem, & similiter negat consequentiam: quia per talem applicationem indulgentię pro illa anima in purgatorio existenti satisfactum est principali intento petentis Missam, quod est finis, & effectus precise à petente intentus, nempe remissio poenarum, missa vero petita est vt mediũ, & instrumentum ad eam consequendam, sicut est etiam indulgentia plenaria: ergo dum quis consequitur effectum ab alio sibi de mandato non est curandum quo medio ad illum proueniat: ergo doctrina superius tradita à Magistro Bordonus in presenti casu illęsa manet non obstante argumento facto.

52 Secunda sententia substat non posse Sacerdotem accipere duo stipendia pro vna Missa, applicando vni fructum Missę medium, & alteri indulgentiam plenariam, quę habeatur celebrando missam in Altari priuilegiato: aut cum calculo benedicto &c. nec satisfacere vtrique obligationi: imò grauius pec-

care, & ad restitutionem teneri: ita Magister Ioannes Baptista de Lezana tom. 4. summę regularium verbo Missa num. 18. vbi sententiam Bordoni non solum singularem appellat, cum nullum alium pro se Patronum habeat: sed etiam contra communem sensum fidelium: imò & contra intentionem Pontificum concedentium tales indulgentias, qui sine dubio intendunt, vt pro applicatione talium indulgentiarum nullum accipiat stipendium pro dicta applicatione: & concludit Lezana his verbis: quare non video quomodo hæc sententia Bordoni substatineri possit, maxime post decreta Sacre Congregationis generaliter prohibentia recipi plura stipendia pro vna Missa, quę tamen dicta sint (inquit Lezana) sine præiudicio dicti Bordoni viri sanè docti, & pij. Huic sententię consentijt Diana consultus, vt ipse fateatur circa probabilitatem sententię Bordoni à Patre Eufonio Noetino, & eiusdem tertij Ordinis Diui Francisci, qui magno cum labore opera Dianę in compendium reduxit. Sed nec Lezana: nec Diana adducunt fundamenta Reuerendissimi Bordoni à nobis relata pro sua sententiã: neque aliquibus rationibus suã sententiam probant, & contrariam Bordoni impugnant: sed solum dicunt eam substatineri non posse: vt potest singularem, contra intentionem fidelium petentium Missas pro defunctis, contra Pontificum intentionem plenariam indulgentiam concedentium, & contra decretum sacre Congregationis Concilij de celebratione Missarum, vbi prohibetur Sacerdotibus generaliter plura stipendia pro vna

Missa accipere, quæ omnia pro ut fauent, huic sententiæ, & sententiam Bordoni impugnat, possunt adhanc formam reduci. Sententia singularis doctoris contra omnium Doctorum consensum non licet practicari: neque in praxi licite sequi, atqui sententia Bordoni est huiusmodi: cum nullum alium Doctorem præter Bordoni pro se habeat: ergo non potest licite in praxi sequi: deinde: quia Sacerdos titulo fidelitatis seu ex virtute fidelitatis, & ex virtute iustitiæ tenetur adimplere quod promittit: præcipue quando pro adimplitione promissionis accipit stipendium; atqui quando Sacerdos accipit stipendium pro celebranda missa pro aliquo defuncto promittit saltem implicite missam celebrare pro dicto defuncto, & intentio petentis missam est, quod missa pro defuncto celebretur, & non quod pro missæ celebratione Sacerdos indulgentiam pro anima defuncti applicet: ergo non potest ex iustitia neque ex fidelitate applicare indulgentiam loco applicationis missæ, & consequenter si hoc facit operatur tum contra intentionem petentis: tum contra promissionem factam: ergo non potest licite duplex stipendium accipit unum pro applicatione fructus missæ, & alterum pro applicatione indulgentiæ plenariæ: siue ratione Altaris privilegiati: siue quacumque alia ratione. Præterea: quia hic modus applicandi indulgentias ex stipendio est symoniacus, ergo est illicitus. Probatur antecedens: quia qui accipit re temporalem pro re spirituali tribuenda symoniam committit; atqui Sacerdos, qui accipit stipendium pro applicatione indulgentiarum dat rem spirituale pro temporali

pretio: ergo committit symoniam, & dat ansam hereticis asserendi, quod indulgentiæ in Ecclesia Dei seruiunt ad agendas pecunias, quod est omnino vitandum utpotè propositio omnino damnanda: vel saltem reijcienda.

53. Antequam dicam in hac resolutione, quod sentio, supponere opere pretium puto illam grauem questionem exagitatam à Doctoribus: utrum scilicet vnus Doctoris: dictum sufficiat ad opinionem probabilem constituendam, ad quam absolute respondent nonnulli DD. quos citat, & sequitur Angelus Maria Verricellus in suis questionibus moralibus, & legalibus tract. 1. quest. 5. à num. 1. quod colligit ex lib. 2. §. sed neque C. de vet. Iure encl. ibi: sed neque ex multitudine Authorum, quod melius, & equius est iudicatum, cum possit vnus forsitan, & deterioris sententia, & meliores, & maiores superare: alij verò & fortasse melius cum distinctione procedunt asserentes, quod si res pro qua est opinio ab Authoribus agitata non sit, nemini potest esse dubium dictum vnus grauis, & pij Doctoris, qui ratione firma intelligitur moueri, sufficere ad opinionem probabilem constituendam, tam sibi, quam alijs: si verò res controuersa sit à paucis, potest vir doctus aduersus illos sentire si rationem firmam in contrarium habeat. Quod si à multis siue ex professio res agitata, & omnes pensis rationibus vnus sentiatur, adhuc existimat Ioannes Sanchez in selectis disput. 44. nu. 6. posse virum doctum contrarium probabiliter opinari, si videat aliquam rationem pro sua parte stare ab alijs insufficienter solutam, hoc

hoc enim modo inquit Sanchez opiniones probabiles in Scholis fuerunt introductæ. Verum, & si hoc in aliquo casu contingere possit, raro tamen: potius enim, ut bene docet Castro Palaus to. 1. disput. 2. punto primo num. 3. talis doctor credere debet se errare, quam aliorum iudicio præponi; timere enim debet ne lumen quod sibi esse videtur, tenebræ sint: prudenti enim, & humilitas petit aliorum iudicio se subijcere, & conformare, ut rectè colligit Nauarr. cap. 27. num. 286. & 288. ex cap. prudentia de off. delegat. & ex cap. de quibus distint. 20. & concludit Castropalaus, quod vnus Doctoris grauis dictum sufficere ad probabilem opinionem asserendam, aduersus communem; citans Azorium tom. 1. cap. 17. quest. 6. Vasquez prima secundæ tom. 1. disput. 26. cap. 4. n. 12. Thomam Sanchez lib. 1. decalogum cap. 9. num. 9. Villalobos in summa tom. 1. tract. 1. diff. 4. nu. 17. ex quibus inter idem Castro Palaus num. 4. quod si in libro alicuius Doctoris Moderni inueniamus aliquas propositiones absolute affirmatas, quæ aduersus communem videantur, non debemus illas, ut improbabiles iudicare: imò potius illas debemus censere probabiles, dum nobis non constat à Sede Apostolica esse, ut improbabiles iudicatas.

54. Secundo suppono, quod indulgentia concessa Altari privilegiato applicanda defunctis habet infallibiliter effectum: ita Diana part. 9. tract. 2. resolut. 3. citans diuum Thomam in 4. distint. 21. quest. 2. art. 2. quest. 2. (sed ego apud diuum Thomam in hoc loco nihil inuenio: nam diuus Thomas in dicto artic. 2.

interrogat utrum confessio generalis sufficiat ad delendum peccata mortalia oblita, & nihil ibi agit: neque in quæstionibus 1. neque in 2. de hac difficultate) Sotum distint. 21. quest. 2. art. 3. Suarez, Valentiam, Coninch: apud Castropalaum to. 4. tract. 14. disputat. vnica. punto 10. num. 4. Lessium in tertiam part. Diui Thomæ cap. 5. de indulgent. lib. 3. num. 41. Granadum in 3. part. controuersia 12. tractat. 3. disput. 5. num. 10. qui omnes citantur ab ipso Diana dicta part. 9. tract. 3. resolut. 3. sed ut dixi non fideliter citat dictum Thomas: nam licet Angelicus Præceptor hanc teneat opinionem, illam sustinet in 4. distint. 45. quest. 2. art. 3. quæstionibus 2. in corpore, ubi sic habetur: Ad secundam quæstionem dicendum quod indulgentia dupliciter alicui prodesse potest: vno modo principaliter: alio modo secundario: principaliter quandoquidem prodest ei qui indulgentiam accipit: scilicet, qui facit hoc pro quo indulgentia datur, ut qui visitat limina alicuius Sancti: vnde viri mortui non possunt aliquid facere eorum, pro quibus indulgentiæ dantur eis indulgentiæ directè valere non possunt. Secundario autem, & indirectè profunt ei pro quo aliquis facit illud, quod est indulgentiæ causa, quod sicut distint. 20. quest. 1. ar. 5. quæstionibus 3. ad secundum dictum est quandoque contingere potest: quandoque non potest secundum diuersam indulgentiæ formam, si enim sit talis indulgentiæ forma, quicumque facit hoc: vel illud habebit tantum de indulgentia ille, qui hoc facit, non potest fructum indulgentiæ in alium transferre: quia eius non

est applicare ad aliquid intentionem Ecclesiæ, per quam communicatur communia suffragia, ex quibus indulgentiæ valent; si autem indulgentia sub hac forma fiat quicumque fecerit hoc vel illud, ipse, & pater eius vel quicumque ei adiunctus in purgatorio detentus: tantum de indulgentia habebit, talis indulgentia non solum viuo: sed etiã mortuo proderit. Non enim est aliqua ratio quare Ecclesia possit transferre merita communia, quibus indulgentiæ innituntur in viuos; & non in mortuos: vel tamen sequitur: quod Prælati Ecclesiæ possit pro suo arbitrio animas à purgatorio liberare: quia ad hoc, quod indulgentiæ valeant requiritur causa conueniens indulgentias concedendi, vt supra dist. 20. dictum est. Ratio huius notabilis desumi potest ex Epistola Leonis Decimi ad Gaeranum: vbi de distributione Thesauri de indulgentiarum concessione viuis, ac defunctis facta loquens, nulla distinctione facta de omnibus affirmat prodesse; viuis: scilicet per modum absolutionis; defunctis vero per modum suffragij; & vtramque distributionem ex Apostolica Authoritate prouenire; atqui viuis prodest indulgentia infallibiliter ex potestate à Christo accepta: ergo etiã prodesse debet defunctis: cum ex eadem potestate applicatio proueniat. Quod potest confirmari: nam Summus Pontifex accipit à Christo Domino eius Thesauri dispensandi potestatem, & applicandi non solum viuis sed etiam defunctis causa legitima, intercedente: vt docet Diuus Thomas loco superius citato, & dist. 20. quæst. 1. quæstiuncula 2. & 3. ergo facta applicatione

defunctis effectum obtinebit, aliàs inutilis esset hæc potestas, neque differret ab ea, quam habet quilibet homo thesaurum Christi pro animabus purgatorii applicandi: si quidem per vtramque potestatem Deo satisfactio sufficiens offertur, exorādo illum, vt acceptam, & ratam habeat, intuituque illius poenas defunctis remittat.

55 Quibus stabilitis Dico primo sententiam Patris Bordonii esse probabilem saltē ab extrinseco, propter authoritatem tanti Doctoris: nā vt in primo notabili dixi vnus Doctoris pij, & docti dictum, sufficit ad constituendam opinionem probabilem præcipuē: quando difficultas, de qua agitur à paucis Doctoribus disputatur, vt contingit in præsentis difficultate; atqui hæc omnia requisita concurrunt in persona Reuerendissimi Patris Francisci Bordonii: ergo saltem ab extrinseco dicta opinio est probabilis. Nec valet si dicas dictam opinionem esse contra communem vsum fidelium, qui quando petunt pro aliquo defuncto aliquam Missam celebrari cum indulgentia Altaris v. g. priuilegiati petunt tū applicationem indulgentiæ, tū fructū Missæ, qui communiter in alijs Missis applicatur: ergo non licebit Sacerdoti pro dicta applicatione nouum aliud stipendium accipere. Nam ad hoc potest responderi, negando hoc esse contra communem consensum fidelium cum in nonnullis locis præcipuē apud Vandaliam sit consuetudo recepta: quod fideles quando petunt pro aliquo defuncto dici aliquam Missam cum indulgentia Altaris priuilegiati donant Sacerdoti duplicatum stipendium. Sed dato quod

quod in alijs Regnis sit consuetudo in contrarium, & quod fideles quando petunt pro aliquo defuncto aliquam Missam celebrari cum indulgentia Altaris: seu in Altare priuilegiato, solum tribuant Sacerdoti stipendium ordinarium, & quod intendant, & explicitē petant applicationē, tū fructum missæ, tū indulgentiæ Altaris, sanē tunc si Sacerdos tale stipendium accipiat tenetur in tali casu vtramque applicationem facere ratione contractus: sicut Sacerdos, qui minorem stipendium accipit, quam quod ab Ordinario taxatum est pro celebratione missæ non potest pro eadem missæ celebratione aliud stipendium accipere, quod satis sit ad adimplendam taxationem ab Episcopo factam. Sed ex hoc nihil sequitur contra Bordonum: nam potest responderi, quod ille loquitur de casu, quo Sacerdos accipiat stipendium pro Missæ celebratione, & quod ipse illam celebret in Altari priuilegiato liberē, & voluntariē, vt non teneatur aliquo pacto illam in Altari priuilegiato celebrare; & quod in tali casu possit pro applicatione indulgentiæ aliud stipendium accipere, qui est casus valde diuersus à casu in replica posito.

56 Deinde data probabilitate sententiæ Bordonii non obstat alia replica, quæ fieri solet contra hanc opinionem ab aliquibus. Quia applicatio indulgentiæ ratione celebrationis Missæ pedit ab existentia Sacerdotis celebrantis in gratia, & amicitia Dei; atqui Sacerdos non potest certo scire se esse in gratia, & amicitia Dei: ergo non potest illi constare certo indulgentiam prodesse infallibiliter animæ existēti

in purgatorio pro qua illam applicat: ergo non potest stipendium accipere licitē pro applicatione indulgentiæ dictæ. Hoc inquam non obstat: nam facile potest respondere Bordonus negando maiorem propositionem: nam lucratio indulgentiæ pro defunctis non dependet à statu gratiæ, cū fiet pro hac parte communis Doctorum sententia, affirmans nō esse necessariū, vt existat in gratia, & amicitia Dei, qui pro defunctis indulgentiam lucratur. Ita Ioannes Præpositus in 3. part. Diui Thomæ quæst. 14. de indulgentiis dub. 10. nu. 93. Naldus in summa verbo indulgentia num. 7. vbi sic ait, indulgentiam pro mortuis consequi potest etiam in mortali existens secundum magis receptam opinionem: in hoc enim casu non dicitur malus pro alio satisfacere: sed solū facere opus ob quod Papa satisfactionē Christi, per Sacramenta impertitur: quia malus ministerialiter pro alio satisfacere potest, vt eleemosynam, vel aliud bonum mandato alicuius faciens. Ita ille, qui citat Nauarrum notab. 22. de indulgentiis n. 30. quibus addit etiam Fabrum in 4. dist. 19. quæst. vnica disput. 38. cap. 8. num. 256. Granadum in tertiam partem Diui Thomæ de Sacramentis. Controversia 12. tract. 5. disput. 6. num. 1. Trullench. in Bullam Cruciatę lib. 1. c. 6. dub. 4. num. 3. Portel. in dubijs regularium verbo indulgentia pro iubilęo num. 24. Dianam parte 5. tract. 12. resol. 38. Pellizzariū in manuali regularium tom. 2. tract. 8. cap. 5. sub sess. 1. nu. 196. & ratio id suadet: tum quia status gratus rāquam dispositio ad effectū indulgentiæ in eo solū requiritur, qui debet illū recipere:

in nostro autem casu, non Sacerdos, qui Missam celebrat in Altari privilegiato debet talem effectum recipere: sed is cui applicatur: tum etiam: quia ratio satisfactionis in hoc casu non est opus illius, qui est in peccato sed indulgentia, & thesaurus meritorum Christi, ac sanctorum, opus autem particulare per quod applicatur defuncto fit nomine Ecclesiae: in qua nunquam deest gratia. Cum autem ex alio capite sit certum in probabiliori doctorum opinione nostras satisfactiones infallibiliter applicari, pro quibus offeruntur, ut docet diuus Thomas in 4. dist. 45. quest. 2. art. 1. questiuicula 1. & 2. ubi sic, inquit, Ad secundam questionem dicendum; quod charitas, quae est vinculum uniens membra Ecclesiae non solum ad viuos se extendit: sed etiam ad mortuos, qui in charitate discedunt: charitas enim vita corporis non finitur. Prima ad Corintheos 13. charitas nunquam excidit. Similiter etiam mortui in memorijs hominum uiuentium uiuunt, & ideo intentio uiuentium ad eos dirigi potest, & sic suffragia uiuorum dupliciter mortuis profunt: sicut & uiuis & propter charitatis unionem, & propter intentionem ad eos directam, non tamen sic eis ualere credenda sunt uiuorum suffragia, ut & status eorum mutetur de miseria in felicitatem, vel e conuerso, sed ualeat ad diminutionem poenae, vel aliquid huiusmodi, quod statum mortui non transmutat. Cum autem ex una parte habeamus non esse necessarium Sacerdotem esse in gratia, ut opera sua bona applicet pro animabus existentibus in purgatorio in satisfactionem poenae: seu in diminutionem poenae, qua

in purgatorio cruciantur, nec ad id, ut applicet indulgentiam plenariam ei ratione Altaris privilegiati in quo missam celebrat; & ex alio capite habeamus ex supradictis, quod applicatio tam bonorum operum: quam applicatio indulgentiae habeat infallibiliter effectum, consequens est ut nihil obstat in sententia Bordoni, quod Sacerdos in peccato mortali sit, ad hoc ut possit indulgentiam Altaris pro aliqua anima purgatorij applicare, & pro applicatione stipendium accipere.

57 Dico secundo: quod licet opinio eruditi Patris Bordoni superius relata sit probabilis ab extrinseco ob auctoritatem tanti Doctoris, ut dixi concl. 1. nihilominus quoad principia intrinseca illam non iudico sequendam in praxi: nam fundamenta Bordoni solum faciunt suam opinionem metaphysice, probabilem, quam in praxi exequibilem absque labe magni scrupuli: quod sic ostendo: Sacerdos accipiens eleemosynam ab aliqua persona pro celebranda missa in Altari privilegiato pro anima v.g. alicuius defuncti tenetur ex iustitia satisfacere intentioni formali petentis missam: seu dantis stipendium pro tali missa celebranda pro dicto defuncto; atqui Sacerdos applicans pro tali obligatione solum indulgentiam Altaris privilegiati, & non fructum medium missae celebratae in dicto Altari non satisfacit intentioni formali: seu finali petentis: seu dantis stipendium pro missae celebratione in Altari privilegiato: ergo tenetur Sacerdos applicare pro dicto defuncto non solum indulgentiam Altaris privilegiati: sed etiam fructum missae medium:

ergo

ergo non potest praedictus Sacerdos in tali casu accipere duo stipendia licite, unum pro applicatione fructus Missae, & aliud pro applicatione indulgentiae Altaris privilegiati: in quo Missam celebrat. Haec secunda consequentia: sequitur ex prima; prima uero ex praemissis manifeste constat; maior autem conceditur a dicto Patre Bordono loco superius citato, minore, in quo potest esse difficultas sic ostendo; dans stipendium iustum Sacerdoti, ut Missam celebrat pro anima alicuius defuncti in penis purgatorij existentis, explicitè petit celebrationem Missae in tali determinato Altari privilegiato, & non in alio: taliter quod Sacerdos non satisfaceret suae obligationi ad quam tenetur ex iustitia ratione stipendij accepti si in alio Altari non privilegiato dictam Missam celebraret: sicut nec satisfaceret Sacerdos, qui titulo Cappellaniae teneretur Missam in aliquo determinato loco illam in alio distincto celebraret: ergo intentio explicita, & finalis petentis Missam celebrari in Altari privilegiato; & dantis stipendium pro celebratione Missae in tali loco adequatè duo explicitè intendit, & quod Missa quoad eius fructum applicetur pro defuncto, & quod illi applicetur indulgentia Altaris privilegiati, quae sunt quasi duo fines partiales eiusdem intentionis integrantes unum finem totalem, & adequatum praedictae intentionis petentis Missam celebrari pro defuncto illo in Altari privilegiato, & non in alio non privilegiato: ergo non poterit licite Sacerdos in dicto casu fructum Missae pro alio applicare ex stipendio, & pro anima dicti defuncti applicare solum

indulgentiam Altaris privilegiati, ratione alterius stipendij accepti, quin ad restitutionem teneatur ex iustitia utpotè defraudans illam animam existentem in purgatorio in re graui spiritali negando illi: seu non applicando fructum dictae Missae ad quam applicationem tenebatur ex iustitia ratione stipendij accepti.

58 Nec ualet si dicas ex doctrina ipsius Bordoni, quod licet Sacerdos teneatur ex iustitia applicare pro anima defuncti v.g. non solum fructum Missae medium: sed etiam indulgentiam Altaris privilegiati: quando accipit stipendium pro celebranda dicta Missa in tali Altari privilegiato determinatè, & non in alio, in quo casu non potest habere locum praedicta sententia Bordoni: tamen si aliquis Sacerdos accipiat à Petro v.g. stipendium iustum pro celebranda una Missa de requie pro anima unius defuncti non designando illi à dante stipendium determinatum aliquod Altare, & à Francisco accipiat aliud stipendium pro celebranda alia Missa eodem modo pro anima alterius defuncti videtur praedictum Sacerdotem utrique obligationi satisfacere applicando pro anima unius defuncti designata à Petro v.g. fructum missae medium, & pro alia designata à Francisco indulgentiam Altaris, in quo missam celebrat pro sua libera voluntate absque aliqua obligatione restitutionis: quia in hoc casu satisfacit intentioni formali utriusque nempe intentioni formali, seu finali Petri, applicando fructum missae medium pro anima purgatorij assignata à Petro, & intentioni formali: seu finali Francisci applicando indulgentiam

tiam Altaris priuilegiati, in quo Missam elegit celebrare, cum ponat medium ex se efficax ad liberandam dictam animam à Francisco assignatam è poenis purgatorij: nempe applicatio indulgentiæ plenariæ concessæ dicto Altari priuilegiato: licet non satisfaciat intentioni materiali dicti Francisci: quia non applicat fructum Missæ medium pro anima purgatorij assignatū ab ipso Francisco, hoc inquam non valet: tum: quia hæc obiectio plus habet de subtilitate metaphysica: quam de veritate, nam si Franciscus sciret: quādo dat eleemosynam alicui Sacerdoti pro celebranda Missa pro aliquo defuncto suo parenti; aut amico; quod Sacerdos ille non, esset applicaturus fructum missæ pro defuncto ab illo assignatū non est dubium, quod non tribueret eleemosynam tali Sacerdoti: sed alium procuraret qui non indulgentiam: sed fructum Missæ pro sua intentione: seu pro anima purgatorij ab ipso assignata applicaret. Deinde: quia iste modus accipiendi stipendium pro applicatione indulgentiarum, quæ applicatio fit à Sacerdote non nomine proprio: sed nomine Christi, & Ecclesiæ est expresse contra intentionem Summorum Pontificum concedentium dictas indulgentias, qui non concedunt eas, vt deseruiant ad sustentationem Sacerdotum: sed vt ex charitate applicentur pro animabus existentibus in purgatorio: aliàs liceret fidelibus accipere pecunias pro lucrandis indulgentiis pro animabus existentibus in purgatorio, quod sapit manifestam symoniam, vt supra diximus in probatione nostræ sententiæ.

RESOLVTIO TERTIA.

Vtrum Sacerdos possit pro vna Missa duplex stipendium accipere à diuersis personis, applicando vni fructum impetrationis, & alteri fructum satisfactionis, sine eò quod contraueniat Decreto Sacre Congregationis de celebratione Missarum.

59 **P**RO decisione huius difficultatis notandum est primo ex Patre Francisco Pellizzario in manuali regularium tom. 1. tract. 6. cap. 3. quæst. 12. triplicem esse fructum sacrificij Missæ; primus est vt conferat gratiam, & remittat peccata, sicque dicitur propitiatorius, secundus est vt impetret nobis bona, quæ petimus, & sic dicitur impetratorius; tertius est, vt satisfaciat pro peccatis, & pro poenis eis debitis, & sic dicitur satisfactorius. Secundo notandum est quod quando fideles petunt Missas etiam ex stipendio, non semper intendunt omnes hos fructus, quos sacrificium Missæ præstat: sed modo hunc: modo illum: si enim Missam postulent pro defuncto, cum propriè loquendo, defunctus non sit capax nisi satisfactionis debite pro suis peccatis, pro quibus in purgatorio patitur hacque sola indigeat; ideo, qui pro eo petit Missam non videtur intendere sacrificium, nisi prout est satisfactorium, è contra verò, qui petit Missam pro conuersione Infidelium pro reductione Hæreticorum; pro salute alicuius infirmi, consecutione alicuius gratiæ, & pro alijs similibus necessitatibus, cum adhuc finem consequendum non requiratur propriè loquendo nisi impetratio non videtur intendere sacrificium

ficiam Missæ prout est impetratorium: vnde patet quod iuxta diuersitatem intentionū ob quas peti solent Missæ reperiatur separatio vnius fructus sacrificij ab alio prout exigit necessitas, ad quam sacrificium requiritur. his suppositis.

60 Prima sententia negat posse Sacerdotē accipere duplex stipendium pro eadem missa à distinctis personis, & satisfacere suæ obligationi applicando vni fructum impetratoriū, & alteri fructum satisfactorium eiusdem missæ: ita Diana part. 6. tract. 9. resolut. 9. citans Nauarrū de restitut. lib. 2. cap. 2. dub. 6. nu. 243. Bonacinam de Sacramētis disp. 4. quæst. vlt. punt. 8. num. 15. Posseuinum de off. curat. cap. 2. quæst. 7. num. 25. quibus addo Pellizarium vbi supra nu. 30. Lezanam tom. 4. summ. regul. verb. Missa nu. 21. Patrem Thomam Tamburinum opusc. 3. de sacrificio Missæ lib. 3. cap. 1. num. 43. D. Ioannem Angelum Bossium tom. 1. de consc. part. 1. titul. 1. §. 25. à numer. 395. Castropalaum part. 4. tractatu 22. disput. vnica punt. 14. num. 5. Leandrum à Sanctissimo Sacramento tom. 2. tract. disput. 4. quæst. 11.

61 Probatur 1. hæc sententia: quia, qui dat stipendiū pro missa censetur velle tã impetratoriū, quam satisfactorium fructum; nã interrogatus, vtrumque veller, & stipendium pro vtroque est sufficiens: ergo Sacerdos iniuste accipit si integrum fructum illi nō confert. Secundo probatur; quia Sacra Congregatio in decretis de celebratione Missarum expresse præcipit, vt Sacerdotes absolutè tot missas celebrēt; quot ad rationem attributæ elec-

mosynæ præscriptæ fuerint: & cum generaliter loquantur generaliter debent intelligi: ergo stante prædicto sacre Congregationis Decreto non potest Sacerdos etiam in casu proposito duplex stipendium accipere à diuersis personis pro applicatione eiusdem Missæ.

62 Tertio probatur: nam si erogans stipendium iustum pro missæ celebratione, pacto: seu contractu expresso conueniret, & diceret, do tibi hoc stipendium sub conditione; quod mihi: vel tali, aut talibus animabus purgatorij solum sacrificium applices, & non applices alteri, vtendo opinione asserente sacrificium pro multis applicatum, prodesse tantum singulis: quantum vni si pro illo solo celebretur. Tunc certò omnes fatebuntur oriri obligationem iustitiæ applicandi sacrificium tantum elargienti eleemosynam, aut ei, pro quo elargitur; atqui tale pactum: seu talis contractus semper tacitè interuenit, quia, qui exhibens stipendium iustum petit Missam pro se, vel pro amico viuo: vel defuncto intendit habere totalem missam, & vult sibi: vel amico applicari integrum, & totalem fructum sacrificij satisfactionis videlicet, & impetrationis, & non vnum tantum ergo Sacerdos tenetur vtrumque Missæ fructum pro dante stipendium applicare, & si secus fecerit peccabit contra iustitiam, & contra charitatem, contra iustitiam quidem: quia defraudat danti eleemosynam, vel ei pro quo tenetur missam applicare in re graui spirituali: contra charitatem verò: quia, vt docet Fraxinellus de Sacerdotum

obligationibus sect. 4. concl. 3. nu. 1. vers. consilio demus quem refert Bossius vbi supra nu. 398. facere iniustum: seu contra iustitiam est alteri iniuriam, aut nocumentum facere: quælibet autem iniuria, & quodcumque nocumentum alteri illatū charitati repugnat, & si sit graue, inducit culpam mortalem contra charitatem; & præsertim Sacerdos multis applicans sacrificium peccabit grauiter contra charitatem applicando fructum satisfactorium pro vna persona, & impetratorium pro altera, etiam si habeat opinionem probabilem, quod licet facere hoc.

63 Nec valet si dicas ex dictis: in probatione præcedenti sequi habentem opinionem, aliquid esse restituendum Petro, teneri restitutionem facere, quantum, quis oppositam opinionem asserentem non esse restituendum, sentiat esse probabilem, quia certum est ex vna non facta restitutione damnum irrogari Petro, & ex opinione probabilis asserente non esse restituendum, habetur solum probabiliter damnum non inferri: ac proinde sequendo hanc opinionem probabilem exponit se periculo non restituendi id; quod verè ex iustitia debitum est Petro, & consequenter peccabit contra iustitiam, & charitatem; atqui hoc non est dicendum cum sufficiat opinio probabilis ad hoc, vt non teneatur ille restitutionem facere Petro: nec se spoliari à possessione rei, quam possidet vt suam, in opinione probabilis, vt nos superius diximus resolut. prima huius tractatus in alio simili casu: ergo Sacerdos habens opi-

nionem probabilem: quod potest accipere duo stipendia à diuersis personis pro vna eadem Missa, & quod applicando vni fructum Missæ impetratorium, & alteri fructum eiusdem missæ satisfactorium vtrique obligationi satisfacit non peccabit mortaliter, nec contra iustitiam: nec contra charitatem: & consequenter non tenebitur aliquam restitutionem facere alicui ex illis personis, à quibus stipendia accepit pro Missæ celebratione. Hoc inquam non videtur sequi: nam respondet Bossius vbi supra num. 399. ad hanc replicam ex Vasquez prima secundæ disput. 63. num. 14. in simili, de Doctore, seu Confessario consulto circa restitutionem faciendam quarum sunt opiniones probabiles, quarum vna asserit esse obligationem restituendi, altera negat: sicut enim Doctor in tali casu potest respondere, & iuxta opinionem obligantem, & iuxta opinionem non obligantem pro vt sibi libuerit, quia non tenetur potius prospicere possidenti, seu restituenti: quam alteri: seu ei, cui facienda esset restitutio, ita etiam debitor non tenetur ex iustitia: vel charitate restituere, sed potest non restituere iuxta opinionem probabilem, deobligantem: quia non magis obligatur prospicere bono Petri, quam bono proprio. Quare licet non restituendo exponat se periculo inferendi damnum Petro, restituendo, tamen exponit se periculo irrogandi sibi, vel pauperibus, si opinio probabilis cesseret illis: aut alteri personæ esse restituendam rem, quoties autem ex amplexu sententiæ,

ex

ex qua alicui prouenit commodum, vel damnum præcauetur æquale: vel propè simile damnum operanti iuxta illam sententiam vel alij tertiæ personæ, nulla adest obligatio ex charitate sequendi illam sententiam relicta opposita opinione probabilis: eò quod cum notabili detrimento nostro non constringamur ex charitate aliorum bona prospicere; in casu autem præsentis Sacerdos post acceptum iustum stipendium pro missæ celebratione, & sacrificij applicatione ex iustitia erogati elemosynam, vel ei pro quo erogat, tenetur prospicere, & procurare sua applicatione integrum fructum sacrificij, qui competit elargienti elemosynam ex ipso sacrificio, & consequenter tenetur ex iustitia, & ex charitate eligere viam certam relicta probabilis dubia, & incerta: sicut etiam Minister cõferens Sacramenta tenetur prospicere bono spiritali fuscipientis: & ita administrare iuxta viam certam, cum potest.

64 Secunda sententia affirmat posse Sacerdotem duplicatum stipendium accipere pro vna eadem missa à distinctis personis, applicando vni fructum Missæ impetratorium v. g. dicendo missam de Spiritu sancto: vel de Beata Virgine, & applicando vni illam missam ad aliquod beneficiū à Deo impetrandum, alteri verò applicando eandem missam quoad fructum satisfactorium in satisfactionem peccatorum alicuius defuncti, vel viuientis. Ita Philibertus Marchinus de Sacram. ord. tract. 3. p. 2. cap. 16. nu. 17. vbi alios viros doctos suppresso nomine refert nu. 16. Probatur primo ex sententia à Marchino: quia isti duo fructus impe-

trationis, & satisfactionis sunt separabiles, & realiter distincti: ergo licebit Sacerdoti se obligari ad vnum, & non ad alium: ergo dum asserit impetrationem pro vno, & satisfactionem pro alio poterit duo stipendia accipere. Antecedens concedunt authores oppositæ sententiæ, & prima consequentia ex antecedenti aperte sequitur. Secundam verò in qua est difficultas probat Marchinus: quia potest contingere, & multoties de facto contingit, vt duæ personæ petant eidem Sacerdoti, vt pro eis vnam missam celebret, & vnam petat, vt celebret missam pro Defuncto, & alia, vt illam missam celebret pro salute alicuius infirmi; atqui prima petit tantum fructum missæ satisfactoriū cum anima in purgatorio existens non sit capax fructus impetratorij: alia verò solum petit impetrationem, & non satisfactionem: ergo vtrique obligationi satisfaciet Sacerdos applicando vni personæ fructum missæ impetratorium, & alteri satisfactorium ex accepto ab eis stipendio.

65 Secundo probatur: quia si Sacerdos teneretur vni personæ vtrumque fructum missæ scilicet impetratorium, & satisfactoriū applicare: vel teneretur ex natura sacrificij id postulantis: vel ex pacto, & contractu inter ipsum, & dantem stipendium; atqui ex nullo ex his capitibus tenetur Sacerdos vni personæ vtrumque dictum fructum applicare: ergo poterit applicare vni personæ vnum missæ fructum, scilicet: impetratorium, & alteri alium nempe satisfactorium, & pro dictis applicationibus sumere diuersa stipendia. Maior videtur certa: nam non est assi-

E 2

gnabilis

gnabilis alia ratio ob quam teneatur Sacerdos vni personæ tantum vtrumque missæ applicare fructum. Minor autem quoad primam partem probatur: quia illi duo fructus sunt distincti realiter, & de facto separantur: vbi missa offertur pro viuo existenti in peccato mortali, cui potest missa prodesse solum quoad impetrationem non verò quoad satisfactionem: ergo ex primo capite non tenetur vtrumque missæ fructum vni personæ solum applicare. Quoad secundam verò partem etiam probatur eadem minor, scilicet, quod Sacerdos non teneatur ex pacto, seu contractu: quia nequè Sacerdos intendit se obligare ad applicandum binos fructus: neque missam petens Sacerdotem ad vtrumque applicandum effectum videtur obligare: cum id non expræsserit. Ergo non tenetur Sacerdos vtrumque missæ applicare fructum ex contractu, aut pacto.

66 Tertiò probatur: quia vt docent etiam authores oppositæ sententiæ, si quis expresse consentiat velle solum vnum missæ fructum, scilicet impetratoriū: & hoc contentus tribuat Sacerdoti stipendium, Sacerdos potest certè ab alio accipere aliud stipendium pro applicatione alterius fructus, nempe satisfactorij si hic qui stipendium tribuit etiam consentiat, & sit contentus applicatione prædicti fructus missæ pro stipendio ab ipso dato Sacerdoti: quia volenti, & consentienti nulla fit iniuria: ergo etiam quando vnus absolute nihil explicando petit a Sacerdote vnam missam votiuā v. g. Beatissimæ Virginis ad aliquod beneficium impetrandum nempè salutē filij; & alius simili-

ter petit aliā missam pro aliqua anima existente in purgatorio poterit Sacerdos licitè accipere ab his stipendia distincta, & vtrique obligationi satisfacere applicando vni missam quoad impetrationem, & alteri quoad satisfactionem eiusdem missæ. Probatur consequentia: quia quando ex verbis, aut circumstantijs colligi potest postulantem missam non postulare nisi pro determinato aliquo missæ fructu, tunc Sacerdos promittens illam missam non tenetur applicare dictam missam nisi iuxta intentionem postulantis; atqui ille, qui petit absolute missam pro salute v. g. filij; aut alicuius infirmi nihil aliud explicando; ex illis verbis rectè colligitur solum missæ fructum impetratorium velle: & similiter qui petit absolute missam pro aliquo defuncto nihil aliud explicando; rectè etiam colligitur ipsum solum velle fructum missæ satisfactorium: ergo bene potest Sacerdos pro his distinctis applicationibus eiusdem missæ distincta stipendia à diuersis personis accipere. Minor probatur ex l. quidquid abstringēde ff. de ver. obl. vbi sic dicitur: quidquid abstringēde obligationis causa dictum est id nisi palam verbis exprimat, verbis omissum esse intelligendum est: aut certè secundum promissorem interpretatur; quia stipulatori liberum fuit verba late concipere, ergo &c.

67 Dico 1. Sacerdos non potest licitè simpliciter, & absolute loquendo distincta stipendia à diuersis personis accipere pro vna eadem missa: neque vtrique obligationi satisfacere applicando pro vna ex illis personis fructum missæ impetratorium, &

pro

pro alia fructum satisfactorium eiusdem missæ. Quæ conclusio satis probata manet argumentis factis pro prima sententia: & deinde illam probò: quia Sacerdos tenetur ex iustitia applicare missæ fructum competentem danti illi stipendium secundum, seu iustam intentionem tam explicitam, quam implicitam dantis illi tale stipendium; atqui tribuens stipendium semper vult sibi applicari vtrumque Missæ fructum; tam impetratorium: quam satisfactorium: licet hoc non explicet semper explicitè: sed tantum vnum explicitè, & alterum implicitè ergo numquā licebit Sacerdoti duplicatū stipendium accipere pro vna eadē missa, etiam si vni personæ applicet fructum missæ impetratorium: & alteri satisfactorium. Maior est certa, & minor constat, ex communi vsu fidelium dantium eleemosynam pro missis celebrandis: nam quando aliquis tribuit eleemosynam Sacerdoti, vt celebret vnam missam v. g. Beatissimæ Virginis ad impetrandam salutem filij: vel ad aliud beneficium a Deo obtinendum, explicitè petit fructum missæ impetratorium, & implicitè satisfactorium pro suis peccatis, aut pro peccatis filij; ad cuius salutem obtinendam missam petijt: & similiter, qui petit celebrari missam pro aliquo defuncto explicitè petit fructum satisfactorium applicandū pro defuncto, & implicitè petit impetratorium pro seipso: nam si dictis elargientibus eleemosynā pro dictis missis celebrandis interrogaretur vtrū vellēt vtrūque fructum missæ sibi applicari, & hanc esse suam intentionem, certè & absque dubio affirmatiuè responderēt, & nullus dice-

ret se esse contentum cum applicatione vnius fructus Missæ tantum, & quod Sacerdos alterum missæ fructum applicet pro alia persona accipiendo ab illa stipendium: ergo semper petens missam pro sua intentione celebrari vtrumque fructum missæ petit, licet non semper vtrumque explicet. Ergo cum Sacerdos teneatur ex iustitia applicare fructum missæ iuxta intentionem tam explicitam, quam implicitam tribuentis illi eleemosynā pro talimissæ celebratione non poterit licitè vni personæ applicare fructum missæ impetratorium, & alteri satisfactorium pro distinctis stipendijs ab eis acceptis: imò si hoc faciat peccaret mortalitèr, & ad restitutionem teneretur, cum defraudet in re graui spirituali vnicuique; ex illis personis à quibus accepit eleemosynam denegando vnicuique vnum missæ fructum illi debitum ex iustitia ratione stipendij accepti pro missæ celebratione. Deinde quia prohibitum est à Sacra Congregatione Concilij in Decreto de Celebratione missar. accipere duplicatum stipendium quantumuis exiguum pro vna eadem missa, vt constat ex illis verbis, tot missas celebrent quot ad rationē attributę eleemosynę præscriptę fuerint: ita vt alioquin ij, ad quos pertinent suæ obligationi non satisfaciant: quin imò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur; ergo &c.

68 Dico secundo. Si elargientes eleemosynam pro missis celebrandis vnus petat missam ad obtinendum aliquod beneficium à Deo, aut sanitatem alicuius infirmi, & alius petat missam pro liberatione alicuius animæ è pur-

purgatorij pœnis de consensu vtriusque potest licite, & valide Sacerdos vtrique obligationi satisfacere celebrando vnam missam applicando pro intentione vnius fructum missæ impetratorium, & pro alio fructum satisfactorium eiusdem missæ. Hęc conclusio de se est manifesta: nam volenti, & consentienti nulla fit iniuria: ergo de consensu vtriusque partis poterit Sacerdos licite, & absq; obligatione restitutionis pro vna missa duplicatum stipendiū accipere applicando vni fructū missæ impetratorium, & alteri fructum satisfactorium eiusdem missæ: ita tenet Bordonus to. 1. conf. regul. resol. 25. de celebr. miss. nu. 18. & in hoc sensu vera est secunda sententia.

69 Ad primum argumentum secundę sententię respondetur concedendo antecedens, & distinguendo consequens; licebit Sacerdoti se obligari ad vnum fructum missæ, & non ad alium de consensu, & voluntate elargientis eleemosynam pro missæ celebratione concedo consequentiam. Absolutè, et absque eius consensu, nego consequentiam: nam tribuens eleemosynā pro missa habet ius ad vtrumq; missæ fructum scilicet impetratorium, et satisfactorium, et vterque illi debetur ratione stipendij dati, et vtrumq; vult sibi applicari in sensu dicto in 1. concl. et ita non licet Sacerdoti se obligare ad vnum missæ fructum, et non ad alium absque conscientia, et consensu explicito tribuentis illi eleemosynam pro illius missæ celebratione: quare neganda est secūda consequētia. Ad cuius probationem respondeo, omittendo maiorem, et negando minorem: nam vt dixi-

mus in prima conclusione tribuens eleemosynam semper intelligitur velle vtrumque missæ fructum modo in dicta conclusione explicato, et quamuis anima in purgatorio existens non sit capax fructus missæ impetratorij, sed satisfactorij, dumtaxat, intentio tribuentis eleemosynā intelligitur esse quod pro anima defuncti applicetur fructus missæ satisfactorius, et pro ipso dante eleemosynam impetratorius quod constat, vt dixi ex vsu fidelium.

70 Ad secundum respondetur concedendo maiorem, et negando minorem quoad secundam partē. Et ad eius probationem dico: quod Sacerdos supposito pacto de celebranda missa pro Petro v.g. ex accepto stipendio tenetur se obligare ad applicandos binos fructus missæ: nam hic interuenit contractus do, vt facias, et cum intentio dantis dictam eleemosynam pro missa sit vt vtrumque missæ fructum illi applicet Sacerdos iuxta sui intentionem modo in prima conclusione explicato; hinc est, quod non possit Sacerdos aliter in conscientia facere, alias peccaret mortalitèr, et teneretur ad restitutionem, vt in eadem prima conclusione diximus.

71 Ad tertium respondetur concedendo antecedens, et negando consequentiam. Ad cuius probationem respondeo: quod licet ex verbis dantis eleemosynam pro Missa celebranda pro salute filij v.g. non colligatur explicitè quod petat fructum illius; Missæ satisfactorium, sed solum impetratorium: colligitur tamen implicitè, vt in dicta prima conclusione diximus, et ita tenetur Sacerdos vtrumque missæ fructū pro illo applicare:

et

& similiter quando aliquis missam petit pro aliquo defuncto propter eandem rationem, falsa est minor. Lex autem illa, quæ adducitur in probationem minoris locum habet, quando potest latè interpretari voluntas alicuius testatoris in casu, quo tenebatur aliquid explicare: vel aliquam circumstantiam apponere, qua manifestaretur eius voluntas obligatoria alicuius oneris vt v.g. quando Testator fundat Cappellaniam cū obligatione celebrandi missam diebus festis in tali loco determinato, prima hora diei vt pauperes commodè possent missam audire, & non explicat, quod Cappellanus teneatur missam applicare pro anima ipsius fundatoris aut suorum defunctorū, in hoc enim casu intelliguntur, & locum habent illa verba legis scilicet, quidquid abstringendi obligationis causa dictum est, id nisi palam verbis exprimat, omissum esse intelligendū est, aut certè secundum promissorem interpretatur: quia stipulatori liberum fuit latè verba concipere: non autem in nostro casu, vbiclarè constat de voluntate, saltem implicita dantis eleemosynam pro missæ celebratione ex communi vsu fidelium, vt in concl. 1. diximus.

RESOLVTIO QVARTA.

Vtrum Sacerdos obligatus quotidie celebrare pro aliqua determinata persona, possit tuta conscientia semel in hebdomada pro alio celebrare: & accipere nouum stipendium.

72 **I**N hac resolutione non loquimur de Sacerdote obligato quotidie celebrare in ali-

quo loco determinato, vt accidit, quando in fundatione dicitur volo quotidie missam celebrari in tali Ecclesia, vel in tali Cappella: quia tunc cum nullum habeatur impedimētum ex parte loci ratione cuius Sacerdos liberetur ab onere quotidie celebrandi, tenetur Sacerdos quotidie celebrare absq; vlla intermissione: vel saltem supplere per alium. Sed loquimur quando institutio ordinatur ad personam fundantem dictam Cappellaniam, videlicet cum dicitur in dicta fundatione volo, vt Sacerdos electus ad hanc Cappellaniam quotidie celebret pro anima mea, & meorum defunctorū, in hoc igitur casu inquiritur, an Sacerdos ita obligatus quotidie celebrare, possit tuta conscientia semel in hebdomada pro alio celebrare, & accipere stipendium.

73 Pro resolutione huius difficultatis suppono ex communi Doctorum sententia Sacerdotem obligatum quotidie missam celebrare, posse ex causa maioris honestatis, & deuotionis semel in hebdomada missam omittere vt colligitur ex cap. signif. de preb. ita Lezana tom. 4. summ. regul. verb. miss. nu. 42. vbi citat Peyrinum, & alios. Fraxinellus de obl. Sacer. sect. 4. §. 1. Zanard. in direct. Theologor. part. 1. de sacrif. Miss. cap. 13. Bonacina de Sacr. disp. 4. quæst. vlt. pun. 7. §. 2. n. 16. & 17. quos citat & sequitur Diana part. 2. tract. 14. de celebr. miss. resol. 28. D. Marcus Vidal. in arca vitali tract. de iust. inquisitione prima nu. 1. & ratio est, quam tradit Suarez tom. 3. in tertiam part. disput. 86. sect. 1. verbo de beneficijs in fine, quia obligatio quotidianæ missæ imposita Sacerdoti est intelligenda salua

salua decentia, & honestate: aliter esset obligatio iniuncta ad rem illicitam: ergo Sacerdos obligatus quotidie celebrare, poterit licite vnam missam in hebdomada omittere, patet consequentia ex doctrina tradita à Rodoriquè tom. 1. quest. regul. quest. 43. art. 10. nam obligatio quæcūq; sit, qua, quis quotidie sit obligatus celebrare debet interpretari iuxta terminos iuris: scilicet quod teneatur Sacerdos quanto frequentius poterit, salua debita reuerentia, ac deuotione ad Sacramentum, vt habetur in dict. cap. signif. de præb. ergo cum ibi loquatur generaliter, & vniuersaliter de quacumque obligatione, debemus etiam nos in vniuersali illa interpretari, & consequenter asserere Sacerdotem obligatum ad quotidianam Missam, posse licite vnā missā in hebdomada omittere.

74 Tota igitur difficultas est. An si Sacerdos obligatus quotidie celebrare, voluerit illam Missā, quā in hebdomada licite omittere potest ob reuerentiam, & decentiam honestatemque debitam ad Sacramentū celebrare, & nō omittere, cum non teneatur ad illam omittendam, quam, vis possit illam licite omittere, vtrum in tali casu possit talis Sacerdos dictam missā pro altero applicare, & nouum stipendium accipere, affirmatiuè Respondet D. Marcus Vidal. vbi supra nu. 22. concl. & probat. 1. quia Sacerdos quotidie obligatus celebrare potest semel in hebdomada non celebrare, vt supra diximus cum communi Doctorum sententia: ergo applicatio illius sacrificij nemini videtur obligata: ergo erit in potestate Sacerdotis applicare illud sacrificium

ad suum beneplacitum, & consequenter poterit etiā accipere nouum stipendium pro tali applicatione, sicuti potest illud accipere quilibet alius Sacerdos pro libera, & non obligata applicatione sacrificij.

75 Secundo probat nu. 14. nam tam ex iure: quam ex consuetudine, bona, pia, & religiosa; potest quilibet Sacerdos semel in hebdomada omittere vnam Missam: etiam si sit Sacerdos Religiosus, ita vt eius superior non valeat ipsum obligare ad quotidie celebrandum; vt ex praxi constat; atqui Sacerdos Religiosus celebrando in tali die potest applicare illud sacrificiū ad suum beneplacitum, vt practicatur in omnibus religionibus: ergo idem dicendum est de Sacerdote obligato ad quotidie celebrandum, nempe quod possit applicare illud sacrificium secundum alterius intentionem ac etiam pro tali applicatione accipere nouum stipendium.

76 Tertio probat num. 15. quia hæc obligatio ad quotidie celebrandum secundum determinatæ personæ intentionem, est intelligenda moraliter, prudenter, & regulariter, alias esset onus intolerabile, vt sentit Suarez loco superius citato, sed ob fugiendum tale inconueniens, debemus expressè asserere, & affirmare posse liberè Sacerdotem pro vna vice in hebdomada, applicare missam secundum alterius intentionem, nam alias semper esset onus intolerabile ergo etiā asserere debemus, quod possit pro illa applicatione nouum stipendium accipere. Confirmatur quia hæc obligatio ad quotidie celebrandum secundum alicuius determinatæ personæ intentionem cadit sub præcepto affirmatiuo:

tiuo: ergo obligat quidem semper, sed non per semper, hoc est in pluribus diebus non verò in omnibus: ergo saltem pro vna vice in hebdomada poterit ad suū beneplacitū p alia celebrare, & accipere nouū stipendiū.

77 Quarto probat nu. 17. quia qui non tenetur aliquid alicui determinatæ personæ elargiri, potest tura cōscientia illud elargiri ad suum beneplacitum; id ex praxi clarè deducitur: ergo similiter Sacerdos, qui non tenetur semel in hebdomada celebrare pro aliqua determinata persona, posito quod velit celebrare, poterit celebrare ad suū beneplacitum, & accipere nouum stipendium. Confirmatur: nā vt affirmat Naldus in summ. verb. miss. nu. 7. Diana tract. 14. supr. cit. de celebr. miss. resol. 28. & Alfonso de Leone tract. de iubil. p. 3. q. 20. nu. 22. potest ex aliqua urgente necessitate Cappellanus per annum quater, aut pluries celebrare pro seipso, vel sibi valde coniuncto: id enim ei non denegaret Cappellaniæ institutor, si de tali casu interrogatus fuisset; ergo hoc idè possumus nos asserere de vna missa in hebdomada maximè, quia cognoscere, & scire tenebatur Cappellaniæ fundator, Sacerdotem semel in hebdomada non teneri celebrare: ergo cū possit pro aliquo alio ad suū beneplacitū celebrare, poterit accipere etiā nouū stipendiū ex eò quod applicatio manet ipsi libera.

78 Vltimo probat nu. 19. quia obligatio Testatoris nō potest extendere ad maius onus: quā sit illud ad quod possit sacerdos obligari, sed sacerdos nō potest obligari ad quotidie celebrandum sine vlla vacatia, ergo obligatio Testatoris nō se extendit ad hoc onus, & per cō-

sequens erit liberum Sacerdoti pro vna vice in hebdomada celebrare secundum alterius intentionem ad suum beneplacitum, & pro applicatione sacrificij nouum stipendium accipere.

79 Dicendum est cum omnium Doctorum sententia quod licet valde probabilis sit sententia alicuius Doctorum asserentiū posse Sacerdotem ad quotidie missam celebrandam obligatum causa honestatis, & reuerentiæ erga Sacramentū, omittere vnā missā in hebdomada, vt diximus in principio huius resolutionis non tamen posse celebrare pro alio, & accipere nouum stipendium: sed quando etiam in illa die vult ipse celebrare, debet sacrificium applicare secundum institutum Cappellaniæ, & obligationis. Ita Riccius, Gauantus, Homobonus, Marchinus, Alfonso de Leone, Campanil. Nauar. Fraxinell. quos citat, & sequitur Diana par. 10. tract. 14. resol. 37. Thomas Hurtado tract. 2. supra cit. cap. 4. resol. 7. n. 104. Leand. tom. 2. tract. 8. disp. 5. quest. 18. Probatur primo hoc assertum: quia voluntas, & dispositio Testatoris semper est interpretanda secundum consuetudinem & ius cōmune, vt tradit Menoch. consil. 355. n. 8. Bald. l. si duo. De acquir. hæred. Bart. in l. vxor. §. Testam. de legatis 3. atqui mos consuetus instituendi Cappellaniæ, habet onus applicandi sacrificium fundatori: ergo Sacerdos quotidie obligatus ad celebrandam Missam, tenetur quotiescumque celebrat, Missam pro fundatore applicare, & non pro alio, & nisi ita exprimat, in dubio melior est conditio fundatoris; quam Cappellani: nam pro illo, & non pro isto stat consuetudo, & ius commune.

ne. Quare nisi vel consuetudine præscripta: vel verbis expressis contrarium exprimat, semper pro illo est missa applicanda & nullo modo pro alio: ergo non potest Sacerdos aliud nouum stipendium accipere pro dicta missa. Nec valet si dicas quod fundator Cappellaniæ non potuit obligare Sacerdotem ad quotidie celebrandum absque ulla vacantia, & sic debuit habere scientiam, quod poterat dictus Sacerdos unam missam ommittere in hebdomada ob honestatem, & reuerentiam erga Sacramentum: ergo dum non explicuit fundator in ipsa fundatione Cappellaniæ, quod si Cappellanus semper absque vacantia missam celebraret, ipsam applicare pro ipso, & non pro alio, poterit licite, & tuta conscientia dictus Sacerdos, qui quotidie est obligatus ad missam celebrandam, & potest unam missam in hebdomada ommittere, & si illam dicat pro altero applicare, & accipere nouum stipendium: sicut potest Cappellanus obligatus diebus festiuis, celebrare certa hora determinata in aliqua determinata Ecclesia, ad hoc ut pauperes possint sacrum audire, & non ommittere, nouum stipendium accipere pro dictis missis, illas alijs applicando, ut constat ex lege quidquid abstringenda de verb. oblig. quam retulimus resolutione præcedenti ibi quidquid abstringenda &c. nam obligatio nisi palam verbis exprimat, omissum esse intelligendum est &c. quia stipulatori liberum fuit verba late concipere. Hoc inquam non valet: nam licet Sacerdos secundum opinionem probabilem, possit unam missam ommittere in hebdomada, sæpe quod est obligatus quotidie ce-

lebrare, nec fundator possit illam obligare ad quotidie celebrandum absque ulla vacantia, ne onus reddatur intolerabile, & propter alias rationes à nobis assignatas in principio huius resolutionis, nihilominus non valet, potest Sacerdos obligatus ad quotidie celebrandum unam missam in hebdomada ommittere ratione honestatis, & reuerentiæ debitæ Sacramento: ergo si illam dicat potest pro alio illam applicare, & nouum stipendium accipere per dictam applicationem, late interpretando voluntatem fundatoris, qui in fundatione non explicuit verbis expressis, quod si semper dictus Sacerdos celebraret, teneretur missam applicare pro ipso, & non pro alio. Hæc autem consequentia est omnino falsa, nec in sui fauorem veniunt verba ex l. quidquid abstringenda de verb. oblig. superius relata: nam lex adducta loquitur de obligatione orta ex stipulatione, quæ ut dicitur §. instituta de verb. oblig. requirit certam verborum formam iuxta, quam inducit obligationem; ut late ostendunt Antonius Gomez. tom. 2. var. cap. 9. Siluester verbo pactum n. 2. & verbo stipulatio Sanchez lib. 1. de matr. disp. 6. & 7. non verò de obligat. ortis ex alijs capitibus, & quamuis probabilis sit sententia aliquorum DD. asserentium, quod dicta lex quidquid abstr. de verb. oblig. locum habeat in fundatione Cappellaniæ, quando fundator, solum dixit volo, ut Cappellanus celebret missam omnibus diebus festiuis in tali Ecclesia, & in tali determinata hora ad hoc ut pauperes commodè possint audire sacrum, ut diximus resol. præced. respondendi ad 3. argum. secundæ sententiæ: tamè probabilius est, adhuc

adhuc in dicto casu locum non habere: sed quod dicta lex solum loquitur de obligatione orta ex stipulatione, ut contra Philibertum Marchinum de Sacramento ordinis tractat. 3. part. 2. cap. 27. docet Pater Thomas Hurtado tom. 1. resol. moral. tract. 2. de obl. Sacerd. resol. 15. num. 135. & sic semper quod in fundatione alicuius Cappellaniæ non exprimit fundator se talem Cappellaniam instituere solum ut dicatur missa, & offeratur in tali Altari, & loco, & tempore, ut fideles possint habere commoditatem audiendi missam, & sacrificio assistendi, & nihil aliud intendere, teneretur Cappellanus satisfactionem specialem sacrificij pro fundatore applicare, nec potest aliud stipendium accipere pro applicando alteri sacrificio.

80 Secundo probatur nostrum assertum: quia Sacerdos non potest tuta conscientia pro una eadem missa duplicatum stipendium accipere, ut decreuit Sacra Congreg. Concilij in decreto de Celebr. Missar. ita ut si secus fecerit peccet mortaliter, & ad restitutionem teneatur: atqui Sacerdos obligatus quotidie celebrare etiam supposita opinione probabili, quod possit in hebdomada unam Missam ommittere; si illam celebrando posset accipere pro dicta Missa nouum stipendium illam alteri applicando, acciperet pro eadem missa duplex stipendium: ergo: nec potest illam alteri applicare; neque pro applicatione nouum stipendium accipere. Probo minorem: quia in tali casu haberet Sacerdos unum stipendium à fundatore Cappellaniæ illi applicatum, seu assignatum à fundatore pro celebratione illius

missæ, & alterum acciperet ab illa persona pro qua supponitur dictam missam applicare: ergo pro una eadem missa acciperet duplex stipendium quod illi non licet.

81 Ad hoc argumentum respondet D. Marcus Vidal ubi supra num. 21. concedendo maiorem, & negando minorem: quia licet possit Sacerdos accipere nouum stipendium, non ex hoc valet inferri: ergo pro uno sacrificio accipit duplex stipendium; nam unum stipendium accipit titulo eleemosynæ pro applicatione actualis sacrificij, & aliud titulo iustitiæ ratione Cappellaniæ: vel obligationis celebrandi ferè quotidie pro determinata persona; sicuti euenit, quando datur Sacerdoti stipendium non pro applicatione sacrificij, sed pro cultu Ecclesiæ, vel commoditate populi; quia tunc Sacerdos tuta conscientia potest alteram eleemosynam accipere pro applicatione sacrificij, ut docent Fraxinellus de oblig. Sacerd. sect. 4. concl. 4. Homo bonus de examine Ecclesiæ part. 1. tract. 4. cap. 13. quæst. 12. Alfonso de Leone tract. de Iubileo par. 3. quæst. 20. num. 12. pro hac sententia citat etiam Vidal Patrem Antoninum Dianam par. 2. tract. 14. de Celebr. miss. resol. 80. falsò tamen: nam Pater Diana licet in dicta resol. referat opinionem Alfonso de Leonis Fraxinelli, & aliorum, contrarium tamen resoluit cum Gauanto in Commentarijs ad rubricam missalis tom. 1. part. 3. tit. 12. nu. 5. Barbosa de potestate Episcopi alleg. 24. num. 10. contra Gauantum docentem oppositum; nam Sacra Congregatio in decreto de celebratione missarum prohibet tantum Sacerdotibus, ut non possint pro

applicatione vnius sacrificij accipere duplex stipendium, quod etiam ego ipse concedo; in presenti tamen accipiens vnum stipendium pro labore externo: vel pro commoditate Populi habet applicationem sacrificij liberam; & ideo potest illam applicare ad suum beneplacitum & accipere nouum stipendium, & id sacra Congregatio non prohibet, vt mihi dixerunt viri docti à me consulti hæc D. Marcus Vidal dicto n. 12.

82. Sed hæc responsio potius est euasio: quam solutio argumenti à nobis facti: tum quia falso dixit in dicto casu Sacerdotem non accipere duplex stipendium pro vna eadem Missa: nam Sacerdos ille, qui in tali casu accipit eleemosynam ab alia persona à fundatore Cappellaniæ pro applicatione illius sacrificij accepta eleemosyna manet obligatus ex iustitia celebrandi sacrificium illo die pro illa persona, & non pro alia, ratione contractus do, vt facias, vt certum est apud omnes, & etiam accipit aliud stipendium titulo iustitiæ pro illa eadem missa ratione Cappellaniæ: ergo accipit pro eadem Missa duplex stipendium titulo iustitiæ nã fundator Cappellaniæ relinquit stipendium dicto Sacerdoti duplici onere, & cum onere quotidie celebrandi: & cõ onere applicandi quotidie missæ sacrificium pro ipso fundatore, & sic quotiescumq; celebrat missam tenetur ex iustitia missæ sacrificium pro fundatore applicare: ergo si applicat pro alio missæ sacrificium ex accepto stipendio facit contra iustitiam, & non satisfacit vtrique obligationi, vt declarauit Sacra Congregatio in decreto de celebratione missar. per hæc verba. Ad

quartum respondetur Sacerdotes quibus diebus tenentur missas celebrare ratione beneficii, seu Cappelle, legati, aut salarii, si eleemosynas pro alijs etiam missis celebrandis susceperint non posse eadem missa vtrique obligationi satisfacere. In quibus verbis Sacra Congregatio absolute, & sine vlla distinctione præcipit Sacerdotibus ne pro vna missa duplicatum stipendium accipiant. nec casus in solutione responsionis allegatus à Patre Vidal aliquid facit: tum quia falsum est, & ad minus non tam probabile, quod Cappellanus obligatus celebrare in aliquo loco tali determinato tempore, vt fideles possint habere commoditatem audiendi missam, quod possit pro missa aliud stipendium accipere præter stipendium assignatum à fundatore dictæ Cappellaniæ, nisi contrarium expressis verbis exprimat fundator asserendo se talẽ Cappellaniam instituire solum, vt missa dicatur, & offeratur in tali Altari, & loco, & tempore, vt fideles possint commoditatem habere audiendi sacrum, & sacrificium assistendi, & nihil aliud intendere, vt supra diximus in prima probatione huius asserti cum Hurtado contra Marchinum, & dato quod fundator Cappellaniam institueret hac intentione, & motiuo verbis expressis suam voluntatem declarando, casus non est ad rem; quia tunc non teneretur Sacerdos celebrans missam in tali loco & hora determinata ad adimplendam voluntatem fundatoris missam pro illo applicare: nã stipendium taxatum solum fuit pro labore, & pro mera presentia, & non pro applicatione sacrificij missæ ex voluntate explicata

plicata ab ipso Testatore: & sic remanet liber Sacerdos ad applicandam missam pro alia persona, & ad recipiendum stipendium pro dicta applicatione, in quo casu non accipit duplicatum stipendium, pro vna eadem missa, sed vnum tantum, vt de se notum est. In nostro autem casu cum teneatur Sacerdos quotidie sacrificium applicare titulo iustitiæ pro intentione fundatoris, eò ipso quod celebret non est liberum ei aliquo die pro alio celebrare: nec aliud stipendium potest accipere, & contrarium faciendo accipit duplex stipendium pro vna eadem missa debita titulo iustitiæ distinctis personis ratione diuersorum stipendiorum ab ipso Sacerdote acceptorum, quod est expressè contra Decretum Sacræ Congregationis. Deindè, quia dato gratis quod stando in opinione Marchini possit Sacerdos in casu allegato in solutione argumenti accipere stipendium pro applicatione illius missæ, hoc nã haberet locum in nostro casu: nã in primis Sacerdos non tenetur applicare sacrificium pro fundatore Cappellaniæ, cum ipse hoc non expresserit in dicta fundatione, & liberum fuisset ei hoc explicare, & sic Sacerdos remanet liber ad applicandum sacrificium pro alio, & consequenter ad accipiendum stipendium pro dicta applicatione sic interpretando voluntatem Testatoris ex l. illa quidquid abstringendæ de verb. obl. in quo casu vnum tantum stipendium pro illa missa accipit: quod contrarium euenit in nostro casu, vt supradictum est.

83. Tertio probatur nostrum assertum, quia cessante causa cessat etiam effectus l. general. C. de

Episc. & Clericis; ergo cessante causa honestatis non celebrandi quotidie, cessat etiam illa indulgentia non applicandi in illa die sacrificium secundum intentionem Testatoris; atqui ista causa honestatis cessat, dum Sacerdos vult celebrare etiam in illa die: ergo cessat etiam dispensatio.

84. Ad hoc argumentum respondet Vidal, tunc cessante causa, cessare effectum quando necessario dependet à tali causa, quod non euenit in tali casu; nã quod Sacerdos possit semel in hebdomada non celebrare, non est principaliter causa honestatis; sed quia non tenetur quotidie pro alio celebrare, quoniam non valet arguere, quia possum, aliquid facere: ergo teneor, vt patet; sed tunc solum debeo aliquid efficere quando teneor, & possum, vel per met ipsum, vel saltem per alium: deindè non debemus magis onerare, & obligare aliquem, quia elegit sponte quod est laudabilius, & perfectius per se loquendo, quam ille, qui relinquit; sed hoc eueniet, si Sacerdos celebrando in illa die; in qua potest omittere missam, esset obligatus illam applicare secundum intentionem testatoris, nam celebrando elegit quod est perfectius secundum se, & magis meritorium apud Deum, quam non celebrando: ergo &c.

85. Sed hæc solutio nullius est roboris, falso enim dicitur, & gratis asseritur, quod facultas, seu licentia, quam habet Sacerdos obligatus celebrandi quotidie ratione Cappellaniæ omittendi vnam missam in hebdomada non sit ei concessa principaliter causa honestatis, & reuerentiæ debite Sacramento: nam

nam ratio principalis, & adequata, in qua fundatur Doctores asserentes licere Sacerdoti, qui est obligatus ad quotidie celebrandum, omittere vnam missam in hebdomada est ob honestatem & reuerentiam debitam Sacramento: ergo ille effectus scilicet non celebrare in tali die, & consequenter non applicare sacrificium tali in die pro fundatore Cappellaniae dependet essentialiter ab illa causa: nempe a decentia, & honestate erga Sacramentum, & consequenter cessante illa, quia Sacerdos iudicat perfectius esse, & magis meritorium apud Deum celebrare in illa die quam omittere missam celebrationem, tenebitur absque dubio dictus Sacerdos missam pro fundatore applicare, a quo stipendium pro illa accepit, & non pro alio. Et ita absque fundamento asserit Vidal quod causa principalis ob quam dictus Sacerdos potest vnam missam omittere in hebdomada est, quia non tenetur quotidie pro alio celebrare: hoc inquam apertissime falsum est; quis enim vnquam dixit, aut somnauit, quod Sacerdos, qui liberè accepit Cappellania, & stipendium cum onere quotidie celebrandi pro suo fundatore, quod non teneatur quotidie pro illo celebrare? cum hoc sit onus ipsius Cappellaniae quod onus voluntariè accepit, & ad illud se obligauit Cappellanus, & licet in sententia pia doctorum dictus Cappellanus possit tuta conscientia semel in hebdomada non celebrare missam causa honestatis, & decentiae erga Sacramentum, ex quo non bene arguitur. potest Sacerdos omittere vnam missam in hebdomada ratione hone-

statis, & decentiae: ergo si illam non omittat eligendo, quod perfectius est, non tenebitur pro fundatore a quo quotidie accipit stipendium quotidianam missam illam celebrare: sed potest illam applicare pro alio. Hoc inquam non rectè inferitur: nam exoneratio ab obligatione celebrandi in illo die causa honestatis, & decentiae, non secumtrahit voluntatem liberam, & facultatem applicandi sacrificium pro alio si in dicto die Sacerdos ille voluntariè celebret, cum semper si celebret celebrare teneatur, cum onere applicandi missam pro fundatore ratione stipendij accepti ab ipso pro celebratione missae illius diei: & deinde, quia si liberum esset ei missam pro alio applicare, et pro applicatione nouum stipendium accipere, iam pro vna eadem missa acciperet duplicatum stipendium, quod est contra Decretum Sacrae Congregationis de Celebrat. missarum, vt supra diximus, et consequenter illicitum. Et licet non valeat haec argumentatio, possum aliquid facere, ergo teneor: sed solum valeat debeo aliquid facere, et possum facere ergo teneor facere, vel per me ipsum vel per alium: non tamen bene in sui fauorem hoc adducit Vidal: nam ego non assero quod Sacerdos quotidie obligatus celebrare pro fundatore, dato quod possit causa honestatis, et reuerentiae erga Sacramentum, et ad maiorem sui deuotionem vnam missam in hebdomada omittere, quod teneatur illam omittere: nam hoc esset arguere, possum facere ergo teneor facere, qui non est rectus modus arguendi, sed arguo sic: Sacerdos tenetur ex iustitia quotidie pro

pro aliqua persona celebrare, ex stipendio: ergo semper quando potest celebrare tenetur applicare sacrificium pro dicta persona: ergo quando actu celebrat debet celebrare pro illa persona, illique sacrificium applicare, & non licebit ei dictum sacrificium alteri applicare, & pro applicatione stipendium accipere, qui modus arguendi non solum legitimus: sed formalissimus est. Fallitur certè Vidal in eo quod supponit, nempe idem esse Sacerdotem obligatum quotidie celebrare posse vnam missam in hebdomada omittere, ac posse liberè etià celebrare sacrificium pro alio applicare, quod falsum est præcipuè titulo iustitiae, ratione stipendij accepti ab alia persona a fundatore Cappellaniae, vt supra probauimus.

86 Quarto probatur nostrum assertum: quia haec indulgentia concessa Sacerdoti obligato quotidie celebrare pro aliqua determinata persona, vt possit semel in hebdomada non celebrare secundum intentionem Testatoris, est priuilegium Ecclesiae ob reuerentiam erga Sacramentum, & ob maiorem deuotionem Sacerdotis celebrantis: atqui huiusmodi finis reuerentiae erga Sacramentum tollitur, quando Sacerdos vult etià in illa die celebrare: ergo etiam tollitur priuilegium, quod possit non celebrare secundum intentionem Testatoris: ergo celebrando etiam in illa die teneatur applicare sacrificium secundum Testatoris intentionem.

87 Ad hoc argumentum respondet Vidal. Primo quod finis totalis Ecclesiae est reuerentia Sacramenti, est falsum: nam finis totalis est, tum reuerentia Sa-

cramenti, tum etiam ne onus intolerabile iniungatur Sacerdoti, quod onus intolerabile iniungeretur Sacerdoti, si etiam in illa die in qua non tenetur celebrare, esset obligatus applicare sacrificium secundum intentionem Testatoris, cum ergo non cesset finis totalis priuilegij Ecclesiae, neque etiam cessare videtur quo conceditur, vt Sacerdos possit semel in hebdomada non applicare sacrificium secundum Testatoris intentionem; ex eo quia iniungeretur Sacerdoti onus, quo priuaretur sua libertate, cum numquam esset in sua potestate applicare sacrificium ad suum beneplacitum: quod esset onus intolerabile, & contra dictamen rationis.

88 Sed eius responsio non satisfacit: nam licet concedamus, quod finis totalis, & adequatus Ecclesiae, ob quem Sacerdos obligatus quotidie celebrare possit vnam missam in hebdomada omittere sit reuerentia Sacramenti, & etiam ne onus intolerabile iniungatur Sacerdoti, obligando illum ad quotidianam missae celebrationem absque vlla vacatua, ex quo non sequitur nisi quod Sacerdos non sit obligatus ad quotidie celebrandum, absque eo quod possit vna die in hebdomada omittere celebrationem, & illam omittere desinere applicare vnum missae sacrificium pro intentione fundatoris Cappellaniae. Non autem sequitur id quod male infert Vidal, quod Ecclesia ob dictum finem concedat priuilegium Sacerdoti obligato quotidie celebrandi, vt Sacerdos possit semel in hebdomada non applicare sacrificium secundum Testatoris intentionem etiam si

in illa die celebret. Aliud enim est, quod Sacerdos non applicet sacrificium vno die in hebdomada secundum intentionem Testatoris ex eo, quod habeat privilegium omittendi celebrationem sacrificij vno die in hebdomada, aliud enim, quod habeat privilegium ab Ecclesia non applicandi vna vice in hebdomada pro intentione Testatoris: seu fundatoris Cappellani: primum est verum: nam est ipso, quod Sacerdos utatur illo privilegio non celebrandi sacrificium vna vice in hebdomada, necessario sequitur, quod non teneatur illa die applicare sacrificium secundum intentionem Testatoris; cum in illa die non celebret tuta conscientia ratione dictae indulgentiae illi concessae; nec teneatur facere celebrari sacrificium per alium ad intentionem Testatoris: nam hoc onus esset intolerabile. secundum autem falsum est: neque ex eo quod est ipso, quod Sacerdos celebret in illa die in qua poterat non celebrare, teneatur offerre sacrificium secundum intentionem fundatoris Cappellani, iniungeretur Sacerdoti onus, quo priuaretur sua libertate ex eo, quod nunquam esset in sua potestate applicare ad suum beneplacitum: quia sponte, & liberè iste sacerdos, dum vult etiam in illa die celebrare: assumit huiusmodi onus, & sic non est intolerabile.

89 Nec valet si dicas quod licet sacerdos liberè, & sponte in tali casu assumat onus celebrandi, non tamen assumit onus applicandi sacrificium pro illa persona pro qua tenetur quotidie celebrare: quia aliàs esset onus intolerabile. nam licet accipiat stipendium pro qualibet die

hebdomadae; attamen illud accipit sub hac tacita facultate, ut non teneatur quotidie applicare sacrificium secundum Testatoris intentionem: ergo poterit illud applicare ad suum beneplacitum semel in hebdomada, & accipere nouum stipendium tuta conscientia pro dicta sacrificij applicatione. Hoc inquam non valet: nam est ipso quod sacerdos accipiat à fundatore stipendium pro qualibet die hebdomadae tenebitur ex iustitia quotidianum sacrificium pro intentione fundatoris applicare, est ipso quod quotidie celebret, non utendo liberè indulgentia, quam habet in opinione probabili omittendi celebrationem missae vna vice in hebdomada. Nec datur fundamentum solidum ad asserendum id quod affirmat Vidal vbi supra num. 26. nempe quod licet Sacerdos accipiat stipendium pro quolibet die hebdomadae illud accipit sub hac tacita facultate, ut non teneatur quotidie applicare sacrificium secundum Testatoris intentionem; etiam si quotidie celebret, nam hoc non potest colligi, nec ex voluntate explicita, vel implicita Testatoris, seu fundatoris Cappellani: neque ex indulgentia sacerdoti concessa, ut possit tuta conscientia omittere vnam missam in hebdomada: ergo nullum est solidum fundamentum ad asserendum posse sacerdotem obligatum quotidie celebrare, applicare vnam missam in hebdomada sacrificium pro alia persona distincta ab ipso Testatore, & pro applicatione accipere nouum stipendium distinctum ab eo, quod accipit à Testatore pro celebratione missae illius diei. Antecedens

dens, quoad primam partem est per se manifestum: quia voluntas Testatoris tam explicita: quam implicita est ut quotidie vna missa pro ipso celebretur, & non pro alio, & ad hunc finem designat Sacerdoti, seu Cappellano congruum stipendium, quoad secundam verò partem etiam constat: nam indulgentia concessa Sacerdoti directè, & explicitè est, ut possit tuta conscientia ratione honestatis, & reuerentiae erga Sacramentum, & ad sui maiorem dispositionem, & deuotionem, omittere vnam missam in hebdomada, & indirectè, & implicitè, ut illo die, in quo celebrat non teneatur missae sacrificium pro Testatore applicare, exonerando ipsum ab obligatione, applicando sacrificium secundum intentionem Testatoris, in ipso die in quo ipse non celebrat per alium Sacerdotem, ne iniungatur ei onus intolerabile.

90 Secundo respondet Pater Vidal ad nostrum principale argumentum vbi supra nu. 27. negando absolutè maiorem: nam absolutè per se loquendo non cessat reuerentia erga Sacramentum, neque honestas, etiam si Sacerdos velit quotidie celebrare: sed tantum secundum subiectam materiam; imò secundum se magis augetur, tunc reuerentia erga Sacramentum, tum etiam deuotio celebrantis: ergo ruit argumentum: deinde Sacerdos non solum non tenetur quotidie celebrare pro aliqua determinata persona, ratione consuetudinis ob reuerentiam erga Sacramentum. Sed etiam ratione iustitiae, & ratione aequitatis secundum dictamen rationis: ergo potest Sacerdos quotidie obligatus ad

missam celebrandam pro determinata persona, semel in hebdomada offerre alteri sacrificium ad suum beneplacitum, & accipere nouum stipendium: maximè cum nulla irrogetur iniuria Testatori; nam si non celebrando pro vna vice in hebdomada non afficiatur ipse Testator iniuria: ergo nec etià id eueniet quando celebrando non applicat sacrificium secundum ipsius intentionem, ex eo quod in illa die, cum Sacerdos non teneatur celebrare: nec etiam tenetur applicare sacrificium secundum Testatoris intentionem.

91 Sed nequè hæc solutio satisficit: nam si concedamus, quod non cessat reuerentia erga Sacramentum, neque honestas, etiam si quotidie Sacerdos velit celebrare, sed quod magis augeatur secundum se tam reuerentia erga Sacramentum, quam deuotio celebrantis, hoc non destruit nostrum argumentum: nam nos in illo loquimur ex suppositione, quod Sacerdos iudicet esse maiorem reuerentiam erga Sacramentum, & causa maioris deuotionis, & præparationis ipsius, abstinere se semel in hebdomada à missae celebratione: quam quotidie missam celebrare, & ob hanc causam probabiliter concedimus cum communi Doctorum sententia posse tuta conscientia Sacerdotem obligatum quotidie celebrare pro aliqua determinata persona, omittere vnam missam in hebdomada: si autem cesset iste finis, ut vult Pater Vidal, & sit maior reuerentia erga Sacramentum, & maior deuotio, & dispositio celebrantis quotidie celebrare, quam vnam missam in hebdomada

mada omistere, quod sequitur est, q̄ data hac suppositione, non possit Sacerdos obligatus quotidie missam celebrare pro aliqua determinata persona, omittere vnam missam in hebdomada tuta conscientia, sed quod tenetur in conscientia quotidie celebrare, quod non est, nec contra nostrum argumentum, nec contra assertum nostrum: sed potius in eius fauorem, vt ex se notum est, ad id autem quod in dicta responsione additur, quod Sacerdos obligatus quotidie celebrare, pro aliqua determinata persona, possit non celebrare quotidie ratione iustitiæ, & ratione æquitatis secundum dictamen rationis, dico quod gratis concesso, quod dictus Sacerdos posset vnam missam in hebdomada omittere dicto titulo (de quo mihi maximè dubium est) quod non sequitur, quod Sacerdos si totam hebdomadam celebret Missæ sacrificium, possit titulo iustitiæ vnam missam applicare pro altera à fundatore Cappellaniæ, & nouum stipendium accipere, tum quia hoc est contra Decretum Sacræ Congregationis Concilij de Celebratione Missarum prohibens Sacerdotibus Cappellanis nouum stipendium accipere pro Missa, aut Missis, quam vel quas tenentur dicere ratione Cappellaniæ. Tum etiam quia irrogatur maxima iniuria Testatori, seu fundatori Cappellaniæ, defraudando illū in re graui spirituali, quod est expressè contra iustitiam. Nec valet, quod in ipsa responsione asserit Vidal, nempe non celebrando Sacerdos vna vice in hebdomada nō irrogatur iniuria Testatori: ergo neque irro-

gabitur ei iniuria, si vna vice in hebdomada sacrificium pro eo non applicet, sed pro alia persona, hoc certè non valet: nam data suppositione, quod possit Sacerdos ille semel in hebdomada non celebrare, idè non applicat sacrificium secundum intentionem Testatoris, quia potest, aut titulo consuetudinis, aut titulo aliquo modo iustitiæ non celebrare, & actu non celebrat, & sic non tenetur applicare illa die sacrificium, quod non celebrat, attamen quando ipse ex sua libera voluntate non vult vti indulgentia sibi concessa, sed vult illa die celebrare, confurgit obligatio applicandi in illa die sacrificium secundum intentionem Testatoris, à quo quotidianum stipendium accipit pro missæ celebratione, & hoc est quod dicitur iustitia, & dictamen rationis, non contrarium, vt absque fundamento affirmat Vidal.

92 Sed dices quamuis Sacerdos non possit accipere duplex stipendium pro vna eadem missa, in die illa, qua potest non celebrare ex indulgentia illi concessa, nec faciat contra sacræ Congregationis Decretum, nihilominus celebrando in tali die potest applicare pro Testatore, seu fundatore Cappellaniæ fructum missæ satisfactorium, & pro alia persona distincta fructū eiusdem missæ impetratoriū pro aliqua dictæ personæ necessitate seu bono spirituali, aut temporali à Deo obtinendo, ergo saltè in tali casu potest nouū stipendiū pro dicta missa accipere. Antecedens quoad secundā partē probatur: quia isti duo fructus, vt nos concessimus resol. præced. sūt separabiles, & ex alia parte fundator Cappellaniæ

pellaniæ nō petijt vtrumque expressè in dicta fundatione Missæ fructū: supponamus enim ita Cappellaniam fundari à Testatore volo, vt Cappellanus quotidie Missam celebret in refrigerium animæ meæ vel meorū defunctorum; atqui in tali casu fundator Cappellaniæ solum petit Missæ fructum satisfactoriū: ergo poterit Cappellanus in illa die, in qua potest tuta conscientia missā semel in hebdomada non celebrare: & si illā celebret accipere nouum stipendium ab alia persona applicando illi fructum eiusdem missæ impetratoriū pro aliqua eius necessitate: aut beneficio spirituali: aut temporali à Deo obtinendo.

93 Responderetur negando antecedens quoad secundam eius partem: nam ex hac replica sequeretur doctrina maxima intolerabilis: nempe quod Cappellanus cum in fundatione Cappellaniæ expressè non petatur vterq; fructus satisfactorius scilicet: & impetratorius: sed solum quod applicetur sacrificium in satisfactionem peccatorum, vel in refrigeriū animæ, vel pro anima fundatoris, posset dictus Cappellanus non solum accipere nouum stipendium pro applicatione fructus Missæ impetratoriij in die illa, in qua potest missam non celebrare iuxta intentionem fundatoris: sed etiam in omnibus diebus, in quibus pro anima dicti fundatoris ratione fundationis Cappellaniæ tenetur celebrare; atqui hoc est apertè falsum, vt in resolutione præcedenti: ergo, & quod possit in dicta die, in qua non tenetur pro anima fundatoris missam celebrare, accipere nouum sti-

pendium ab alia persona, applicando illi fructum eiusdem missæ impetratorium: probatur minor, tum quia vt diximus dicta resolutione præcedenti, hoc est contra communem usum fidelium petentium pro ipsis missas celebrare, quis eperpetunt vtrumque missæ fructū, quamuis hoc explicitè non explicent, tum etiam quia petens à Sacerdote sacrificium, petit ab illo applicationem quantum ad effectum infallibilem, quem præstat ex opere operato ex vi sua institutionis, & promissionis à Christo factæ, si nō ponatur obex ex parte eius pro quo offertur; atqui hic fructus solū est satisfactorius, & non impetratorius, vt docet Diuus Thomas 3. par. quæst. 83. art. 1. vbi videndus est Suarez disput. 79. sect. 2. atquè ita quamuis exposcatur missa votiuā pro aliqua necessitate, & aliquid à Deo impetrandū, primo, & per se petitur fructus satisfactorius, tanquam fundamentū fructus impetratoriij, quod adeo verū est, quod si postulans sacrificium, solum in quantum impetratorium, & non in quantum satisfactoriū, nesciat quid petat, & excludit vnam ex præcipuis conditionibus, ex quibus vis impetratoria habet actualitè causare suum fructum. quare vis impetratoria fundatur in satisfactoria, quæ ex promissione dicit causare ex opere operato infallibiliter, quod non habet impetratoria, quamuis digna sit potens, & efficax ad causandum suum effectum. Quare Sacerdos obligatus quotidie celebrare pro aliqua persona determinata: licet illa in fundatione Cappellaniæ non explicet formalitè, & explicitè se velle

applicare fructum Missæ impetratorium, sed satisfactorium: nihilominus Sacerdos, seu Cappellanus est obligatus ad applicandum sacrificium in quantum satisfactorium, quod primo, & per se intenditur in omnibus Missis, etiam si sint in votuiis, & etiam obligatur ad applicandū fructum missæ in quantum impetratorium; cum hoc in primo fundetur, & ex illo cōsequatur: vbi autem vnum fundatur in alio, ex vi institutionis, qui obligatur ad vnū obligatur ad aliū, & ad vtrumque, obligatur Sacerdos, & ipsum intendit obligare, qui sacrificium petit; cum vtrumque per se sit connexum. quando autem dicitur, quod is pro quo offertur est in peccato mortali, & sic illi non prodest sacrificium in quantum satisfactorium, sed in quantum impetratorium, hoc est per accidēs, & ita semper Sacerdos tenetur vtrumq; fructum satisfactoriū scilicet, & impetratorium prodante stipendium applicare, & nō potest vnum fructum ex vi vnus missæ pro vna persona applicare, & alium pro alia, accipiendo ab illis distincta stipēdia, nisi de consensu expresso, & explicito earum personarum, à quibus stipendia accipit, vt diximus resolutione præcedenti.

94 Ad primum argumentum D. Marci Vidal respondetur, concessio antecedenti distinguēdo primum consequens: ergo applicatio illius sacrificij nemini videtur obligata, ex hypotesi, quod Sacerdos in illa die non celebret ob rationem superius dictam, qua non tenetur illa die celebrare, iuxta intentionem fundatoris; cōcedo consequentiam. Si in illa die missam celebret, nego consequentiam: nam

eō ipso quod Sacerdos vult etiā in illa die celebrare, in qua non tenebatur, assumit onus celebrandi pro fundatore Cappellaniæ, & iuxta eius intentionem, & sic ratione stipendij accepti ab illo pro missæ quotidianæ celebratione, tenetur Sacerdos titulo iustitiæ applicare missam in illa die, iuxta Testatoris intentionem: quare neganda est secunda consequentia: quia ratio propter quam potest omittere celebrationem missæ semel in hebdomada, solum originem duxit ex cap. significatū; initio huius resolutionis allegatū, in quo Pōtifex determinauit quēdam Sacerdotem, cui commissā est præbenda vnus Ecclesiæ, teneri celebrari quantum frequentius posset, salua (inquit) honestate sua, & debita deuotione, id est sine peccato mortali, vt explicat Glossa ibidem, salua honestate sua: per hæc verba, salua honestate sua, idē dicit quia non esset honestum, vt bis vel tēr missā in die celebraret; de Consecr. distin. 1. sufficit &c. & primo de Celebratione referente: vel salua honestate sua, id est sine peccato mortali, quod esset inhonestum. Vnde cessante huiusmodi causa, scilicet peccati, indeuotionis, aut indispositionis, celebrare tenetur dictus Cappellanus pro se, vel per alium, prout etiam determinatum dicitur in Concil. 4. prouinciali Mediolanensi, & in Synodo Diocessana Mediolanensi. 3. Vnde multo minus, licebit tali Sacerdoti celebranti illo die in quo poterat non celebrare, accipere stipēdium pro applicatione illius missæ ab alia persona, aut in alio loco celebrare, quod colligitur ex verbis Summi Pontificis in dicto cap.

cap. significatum, vbi postquam dixit quod Sacerdos ille obligatus quotidie celebrare, teneri celebrare quantum frequentius posset, nisi infirmitate corporis fuerit impeditus, salua honestate sua, & debita deuotione subdit, nec sibi liceat hoc illi subtrahere: siue causa voluptatis, siue se ad aliam Ecclesiam transferendo. Quia ratio propter quam potest omittere talem celebrationem, etiam procedit celebrando pro alio, aut in alio loco vt docent Fraxinellus, Bonacina, Peirinis, Naldus, & Lezana locis superius relatis.

95 Ad secundum respondetur concedendo maiorem, in sensu à nobis explicato, & negando minorem, nam licet Sacerdos Cappellanus esset religiosus, nullo modo posset dictam missam illius diei, quam in hebdomada poterat omittere causa honestatis, & deuotionis applicare pro alio, & pro applicatione stipendium accipere, nec hoc practicatur in Religionibus regularium (vt malè putat Vidal) imò practicatur contrariū; nec inter religiosos practicatur. Quod si aliquis religiosus in particulari (quod rarò euenit) teneatur quotidie celebrare in dicto Conuentu, ratione alicuius Cappellaniæ ipsi in particulari relicta, omittat dictus Sacerdos regularis Cappellanus vnā missam in hebdomada celebrare, quia cum regulares ipsi strictiori obligatione adstricti sint ad procurandum dispositionem, & debitam deuotionem pro quotidiana celebratione, nulla regulariter loquēdo datur causa omittendi semel in hebdomada dictam Missam celebrare: cū enim causa omittendi dictam missam sit honestas,

& debita deuotio celebrantis si adest deuotio, & honestas in Sacerdote, vt cōmuniter adest, aut debet adeste in Sacerdote regulari, numquam habebit legitimam causam omittendi celebrare dictam missam semel in hebdomada. Notanter dixi: si Cappellania taliter à fundatore instituat, vt determet missam quotidianam celebrari ab aliquo regulari Sacerdote in particulari (quod rarò contingit inter religiosos) nam in hoc casu locum habet doctrina superius tradita, quod possit dictus Cappellanus etiam si sit regularis, semel in hebdomada à celebrando vacare, iuxta id quod dicitur in dicto cap. significatū propter honestatem, & deuotionem: si autem fundator Cappellaniæ Cappellaniam instituat in aliquo monasterio, aut Ecclesia regularium absque assignatione alicuius religiosi in particulari, tūc non potest omitti vna missa in hebdomada, sed tenebitur Prælati quotidie dictam missam celebrari facere, iuxta intentionem fundatoris, cum tunc non fuerit electa persona Sacerdotis, sed habita solum ratio missæ celebrandæ in tali Ecclesia, vel monasterio regularium.

96 Ad tertium respondetur concedendo maiorem in sensu à nobis superius explicato, & negando minorem: nam in toto rigore loquendo solum asserere debemus, quod Sacerdos obligatus quotidie celebrare possit liberè causa honestatis & deuotionis vnā missam in hebdomada celebrandam omittere, ne onus intolerabile sit, nō autem debemus asserere, quod possit semel in hebdomada vnā missam celebrare pro alio, & pro

pro applicatione nouum stipēdium accipere. Cum hoc sit contra iustitiam, & contra id quod disponit sacra Congregatio in decreto de Celebratione missarum, vt nos latē supra probauimus. Ad confirmationem respondetur distinguendo antecedens, hęc obligatio Sacerdotis quotidie celebrandi pro aliqua determinata persona cadit sub præcepto affirmatiuo tantum; loquēdo de quotidiana celebratione missæ, transeat antecedens: quantum ad applicationem quotidianam sacrificij, semper quod Sacerdos quotidianam missam celebrat, solū cadit sub præcepto affirmatiuo nego antecedens. Nam quando fundatur Cappellania, vult, & præcipit in dicta fundatione, quod Cappellanus teneatur quotidie pro ipso fundatore, & iuxta eius intentionem missam celebrare, excludit ab applicatione missæ quamcumque aliam personam, & sic illa obligatio, aut præceptum positiuū, affert secum essentialiter negationem aliquam; quia quādo fundator Cappellanię, seu Testator dixit volo, vt Cappellanus teneatur quotidie pro me: aut meis defunctis vnā missam celebrare, facit consensum, volo, & obligationem iniungo Cappellano, vt pro me, & non pro alio teneatur quotidie missam celebrare, & sic quoad applicationē sacrificij adest ex parte Sacerdotis obligatio positiua, applicandi missam iuxta intentionē Testatoris, & nullo modo iuxta intentionem alterius persone. Et eadem modo distinguendū est cōsequens primum, obligat semper, & non per semper quoad celebrationem sacrificij missæ, trāseat cōsequens, quoad

applicationem fructus missæ semper quod Sacerdos ex dicta obligatione missam celebrat; nego consequentiam, & similiter neganda est secunda consequentia: nā licet Sacerdos quotidie obligatus missā celebrare pro aliqua determinata persona possit causa honestatis, & deuotionis vna vice in hebdomada omittere missæ celebrationem: non tamen potest si in illa die celebret ad suum beneplacitum pro alio celebrare, & accipere nouum stipendium, vt ex dictis in hac resolutione pro probatione nostri asserti manifestē constat.

97 Ad quartum respondetur cōcedendo antecedens, & negando consequentiam, quoad secundam partem: nā aliud est quod potest Sacerdos causa honestatis, & deuotionis vnā missam in hebdomada omittere, quādo non est obligatus quotidie pro aliqua determinata persona celebrare, aliud verò, quod si velit celebrare in illa die, & actu celebret, sit liberum ei in illa die pro alio celebrare, & pro celebratione nouum stipendium accipere, primum licitum est Sacerdoti, frante dicta causa honestatis, secundum verò nō licet: nā eò ipso quod celebret missam in illa die, in qua poterat illam non celebrare, manet obligatus ex iustitia ad celebrandum iuxta Testatoris voluntatem, vt ex probationibus superius factis pro nostra sententia constat. Ad confirmationem respondetur, dato gratis antecedenti, negando consequentiam: nam bene arguitur potest Cappellanus quotidie obligatus celebrare pro aliqua determinata persona tres, aut quatuor missas pro se, aut alio sibi coniuu.

coniuncto in quolibet anno celebrare ex voluntate interpretatiua fundatoris dictæ Cappellanię, ex eo quod dictus fundator si de tali casu interrogatus fuisset non denegaret, ergo poterit Cappellanus vnā missam in qualibet anni hebdomada pro se, vel pro alio sibi coniuncto applicare, hoc inquam nō bene infertur: nam in primo casu potest supponi saltem probabiliter voluntas Testatoris consentientis: non autem in secundo, imò potius opposita voluntas ipsius Testatoris debet supponi, vt de se manifestē constare videtur. Ad probationem consequentię respondeo omittere antecedens, & negando consequentiam: nam vt multoties in hac resolutione diximus, aliud est quod Sacerdos non teneatur vna vice in hebdomada sacrificium celebrare causa honestatis & deuotionis, aliud enim est, quod possit semel in hebdomada pro alio ad suum beneplacitum celebrare; primum, vt diximus est probabiliter verum, secundum autem falsum: quia non infertur ex eo, quod possit dictus Sacerdos obligatus quotidie celebrare pro aliqua determinata persona, possit semel in hebdomada ex dicta causa honestatis, & deuotionis vnā missam omittere, seu non celebrare, quod possit vnā missam in hebdomada missam celebrare pro aliquo alio, & pro celebratione stipendium accipere, vt ex superius dictis manifestē manet probatum.

98 Ad vltimum respondetur concedendo maiorem, & negando minorem: quia nullum est sufficiens fundamentum ad affirmandum, quod non possit Sacerdos se obligare ad cele-

brandum quotidie Missæ sacrificium pro aliqua determinata persona, quotiescumque ei non eueniat aliqua iusta, & legitima causa hoc impediens, ob quam aliquando maneat excusatus à Missæ celebratione in aliqua die; aut in aliquibus diebus anni: quæ causæ assignantur à Sanctissimo Patre Gregorio 9. in dicto cap. significatum de præb. & dignit. lib. 3. Decret. titul. 5. scilicet, aut causa infirmitatis, aut causa honestatis, & debitæ deuotionis. Quare neganda est consequentia propter rationes superius allatas in fauorem nostræ sententię.

RESOLVTIO QUINTA.

Vtrum quando Testator disponit in suo testamento, vt tanta pecunia expendatur pro Missis, sed numerum Missarum non taxat, teneantur hæredes, aut fideicommissarij; seu testamēti executores distribuere dictam summam pro Missis secundum taxationem ab Ordinario factā; & si non faciant; an possint Sacerdotes, qui à prædictis hæredibus, aut executoribus prædicti testamenti accipiunt elemosynam minorem, quam est illa, quæ est ab Ordinario taxata, reducere Missas ad numerum correspondentem taxationi ab Ordinario factę.

99 **H**Anc difficultatem in pro-prijs terminis apud nullū Doctorem quem legi exagitatam inueni; quamuis aliam huic difficultati similem reperij, licet alijs terminis in quodam manuscripto cuiusdā Doctores Theologi, qui varia sua opera typis mandauit, cuius doctrinam maximè veneror. Ait igitur præfatus

tus Doctor in difficultate proposita, quod nec heredes dicti Testatoris, nec sui testamenti executores, seu fideicommissarii in distributione dictæ pecuniæ pro Missis celebrandis pro anima dicti Testatoris, tenentur seruare taxationem factam ab Ordinario pro vnaquaque missa à Sacerdote celebranda, sed quod possum distribuere dictam summam pecuniarum pro missis; tribuendo Sacerdotibus pro quolibet Missa minorem stipendium; seu eleemosynam, quam est illa, quæ est taxata ab Ordinario, dum tribuant Sacerdotibus iustum missæ stipendium; id est illud, quod communiter solet tribui à viris timoræ conscientie; & quod Sacerdotes accipientes talia stipendia tenentur in Missas celebrare secundum rationem attributæ eleemosynæ; aliter tamen facientes peccabunt mortaliter, cum onere restituendi numerum missarum, quas defraudati fuerunt, eas reducendo ad minorem numerum, & taxando secundum taxationem ab Ordinario factam. Hanc resolutionem tam certam, & firmam iudicat esse Doctor, ut sibi persuadeat, quod non erit Doctor aliquis, qui in dicto casu contrarium dicere presumat, verba huius Doctoris in fine sue resolutionis hæc sunt. Certè nemo erit, qui in casu nostro contrarium diceret, hæc non posse esse iniustitiam; accipere mille aureos pro dicendis tot missis, ad compotum vnius tarenis pro vnaquaque missa, & deinde sub vano pretextu taxæ missæ contra fidem, contra promissionem, contra iustitiam, contra Pontificis decreta ad minorem numerum missas reducere; sic ille.

100. Prima pars sententiæ huius Doctoris potest probari ex ijs, quæ in suo manuscripto docet prefatus Doctor confirmatione, secunda secundæ rationis pro sua sententia: quia nec hæres, nec fideicommissarius, seu executor testamenti in prædicto casu, tribuendo scilicet minorem eleemosynam, seu stipendium pro vnaquaque missa quam illa, quæ est taxata ab Ordinario non fecerunt contra voluntatem Testatoris, cum ipse neque explicitè neque implicitè mandauerit, ut missæ dicendæ distribuarentur pro tribus carolenis v.g. ergo non est fundamentum vllum recedendi à pacto inito cum hærede, vel executore testamenti, & augendi stipendium, seu eleemosynam assignatam de communi consensu, tam executoris testamenti, quam Sacerdotis. Consequentia ex antecedenti manifestè sequitur, cum ista possit esse præcipua ratio dubitandi in hoc casu pro parte contraria. Antecedens autem quoad primam partem, scilicet, quod Testator non mandauerit explicitè, ut darentur v.g. tres caroleni pro singulis missis, patet ex supposito tituli huius resolutionis: quoad secundam vero partem nempe, quod neque implicitè mandauerit, probatur antecedens; quia si hoc, maximè esset in eo, quod cum testator sciret stipendium taxatum à Synodo v.g. Panormitanæ Diocesis pro missis esse trium carolenorum, & non assignauit minus, sed tantum mandauit suo executori testamentario, seu heredi, ut distribueret mille aureos pro tot missis dicendis, ergo intellexit velle se conformari statuto, ut darentur tres caroleni pro vnaquaque missa; sed

sed hoc est falsum, ergo & illud quod sequitur. Probat minor subsumpta: nam in Diocesi Panormitana non est talis stipendij taxatio pro missis manualibus, sed est limitatio in eleemosyna pro celebrandis Missis Sacerdotibus largiri solitam ad summum tres carolenos esse statuimus, vbi si ad summum denorat, quod minor possit esse eleemosyna, non autem maior tribus carolenis, iuxta illud Ciceronis pro Milone 4. ad summum, 5. & dato quod esset stipendij taxatio, nunquam tamen stipendium, ita taxari potest, quin abundantius concedi potest à petentibus sacrificium, & minus admitti possit à Sacerdotibus, ut probat Valchez disput. 234. cap. 1. Suarez disput. 86. sect. 2. Miranda in Manuali Prelatorum tom. 1. quest. 41. art. 23. Barbosa de potestate Episcopi alleg. 24. nu. 8. ut loquitur Castropalaus to. 4. tract. 22. disput. vnica punto 14. num. 4. ergo Testator, & talis eius voluntas presumenda est, ut mille aurei in celebrandis missis, insumerentur stipendia neque summa, neque exigua, sed quod solet dari, ita tamen, ut semper censendus sit, velle sue anime providere maiori missarum numero, quo possit, ex l. cum res in principio §. de legibus primo.

101. Quoad secundam vero partem nempe, quod prædicti Sacerdotes teneantur celebrare tot Missas ad rationem attributæ eleemosynæ ab herede, vel executore testamenti prædicti, quod aliter facientes peccabunt mortaliter contra iustitiam, cum obligatione restituendi numerum Missarum defraudatarum

pretextu illas reducendi ad rationem taxatæ eleemosynæ factæ ab Ordinario: probat dictus Theologus. Primo; quia hoc esset contrauenire declarationi Sacræ Concilij in decretis de Celebratione Missarum, quæ declaratio fuit edita auctoritate Urbani VIII. felicis recordationis super Decreto eiusdem Congregationis de Celebratione missarum, quæ incipit, declarationes aliquæ Sacræ Congregationis Concilij Sanctissimi Domini nostri Urbani VIII. auctoritate editæ super Decretis eiusdem Congregationis de Celebrat. missar. cum enim in prædicto Decreto haberentur hæc verba; sacra Congregatio sub obtestatione diuini iudicij mandat, ac præcipit, ut absolute tot missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; ita ut alioquin, ij, ad quos pertinet sue obligationi non satisfaciant, quin imò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur. Duo fuerunt proposita dubia, quæ ordine sunt secundum, & tertium dubium. sub hac forma Secundo super secundo eiusdem Congregationis decreto, quo cauetur, ut celebrentur tot missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint. Queritur an verba illa (præscriptæ fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario. Tertio an cum Ordinarius prescripserit eleemosynam congruam iuxta qualitatem loci personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes minus congruum stipendium teneantur missas ab offerente præscriptas celebrare. Respondet sacra Congregatio ad secundum.

esse intelligendum de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit; non autem ab Ordinario, quod si tribuens eleemosynam, numerum missarum non præscripserit, tunc tot missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundum morem suæ Ciuitatis, seu Prouinciæ. Ad tertium respondet teneri. Ex quibus sacræ Cōgregationis declarationibus præfatus Doctor tale conficit argumentum. Declarationes factæ Summi Pontificis auctoritate indubitata res est, ut loquitur Lezana tom. 3. summæ regularium verbo Sacra Congregatio num. 7. habere vim legis, & esse decisivas, & auctoritatuas; quia factæ sunt auctoritate Papæ: ergo habent eandem auctoritatem, quam haberent si à Papa immediatè factæ fuissent; cum in moralibus idem sit facere per alium, ac facere per se, ut docent Salas de leg. tract. 13. disput. 27. sect. 12. Peijrinus tom. 1. de subdito quest. 1. de obed. cap. 25. & alij communiter, & sanè has declarationes esse authenticas iuxta modum præscriptum Urbani VIII. factas de quo idem Lezana num. 10. nemo dubitauit cum afferantur integrè à Doctoribus cum eisdem clausulis, ac verbis, ut videre est apud Tamburinum Societatis Iesu in Opusculo de sacrificio missæ lib. 3. cap. 1. §. 1. à num. 7. vsque ad 44. & apud Lezanam verbo missa num. 11. in tom. 4. summæ regularium, & apud Marchinum de Sacramento ordinis tract. 3. part. 2. cap. 16. à num. 26. & apud alios; atqui Sacra Congregatio ex vna parte declarat, quod præscriptio missarum intelligi debet de præ-

scriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, & non ab Ordinario. Et ex alia declarat, quod Sacerdotes accipientes missas, ad minus congruum stipendium, quod est illud, quod Ordinarius præscripsit iuxta qualitatem loci personarum, ac temporum, teneantur missas ab offerente præscriptas celebrare: ergo tenentur sub mortali prædictas missas celebrare cum obligatione restituendi aliter facientes. Patet consequentia ex verbis ipsius Decreti superius relatis, ita ut alioquin ij, ad quos pertinet suæ obligationi nõ satisfaciant quin imò grauitèr peccent, & ad restitutionem teneantur.

102 Secundo probat eandem partem, quia vnusquisque tenetur stare conventioni à se factæ spontè circa pretium iustum rerum, & intra eius latitudinem, adeò vt si quis v. g. decem vlnas panni ad rationem vnus aurei pro singulis vlnis, quod pretium sit quidem iustum, ac infimum, quia, scilicet supremum esset decem, & octo tarenis, medium quatuordecim, infimum duodecim. Nõ posset in mensurando panno metiri nouem vlnas decipiendo emptorem, vt sic compenset pretium summum, aut medium, vt latè probat Molina de iustit. & iur. tract. 2. disput. 351. à num. 5. & sequitur Thomas Tamburinus in Decalogum lib. 8. cap. 7. §. 11. num. 4. vbi num. 5. ait: neminem refragaturum huic doctrinæ: ergo Sacerdos, qui cõuenit cum laico de stipendio missarum ad rationem vnus tarenis pro singulis missis, non poterit pretium augere ad rationem trium carolenorum, & numerum missarum minuere.

Con.

Consequentia patet; quia iustū missæ stipendium est id, quod solet dari à viris timoratis, & est communiter receptum, vt docet Pellizzarius in Manuali Regularium to. 1. tract. 5. cap. 9. nu. 56. & Eminentissimus Cardinalis Lugo de Sacramentis disput. 21. de Eucharistia sect. 2. num. 25. atqui vt plurimū datur passim pro vna missa vnus tarenus, licet etiā soleat dari valor 25. granorum, & aliquando dantur tres caroleni: ergo posito quòd inter laicum dantem, & Sacerdotem acceptantē fuit facta conuentio de stipendio, non potest absque iniustitia Sacerdos variare, & minuere numerum missarum, reducendo ad stipendium summum, & pro Synodo assignatum, nec missas secundum dictam reductionem celebrare, quia irritus esset inter illos contractus innominatos, do mille, vt dicas tot missas. Mille accipio, vt dicā tot missas vt notat Suarez in tertiam partē disput. 86. sect. 1. Vasquez to. 3. in tertiam part. disp. 234. & est commune Doctorum placitum.

103 Confirmat hanc consequentiā ex Decreto Sacræ Congregationis super relato, auctoritate Urbani VIII. edito de Celebr. Missarum anno 1625. die 21. Iunij, quòd vt aduertit Emin. Lugo multa, quæ prius fuerunt. controuersa stabiliiuit. In eo. n. sacra Congregatio sub attestazione diuini iudicij mandat, ac præcipit, vt absolutè tot missæ celebrentur, Quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, ita vt alioquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quin imò grauitèr peccent, & ad restitutionem teneantur. Loquitur autem Sacra Congregatio in terminis

fortioribus, quando nimirum eleemosyna fuisset quantumuis exigua, & incongrua, siue à pluribus personis collata fuerit, aut conferatur in futurum Sacerdotibus, aut Ecclesijs. Et quamuis non desint, qui hoc decretum explicant, vt videri potest apud Tamburinum in opusculo de Sacrificio missæ lib. 3. cap. 1. §. 3. à num. 53. vsque ad num. 56. omnes tamen conueniunt illud obligare, vbi Sacerdos non obstante eleemosynæ tenuitate ad missæ celebrationem expressè se obligauit, vt ait Marchinus de Sacramento ordinis tract. 7. part. 2. cap. 21. nu. 5. Diana part. 2. tract. 14. resol. 7. & ipse Tamburinus nu. 51. ergo multo magis dicendum est, teneri Sacerdotes ad celebrandas missas iuxta promissionem, & obligationem ex iustitia, cum stipendium non sit exiguum, aut incongruū sed quod solet passim dari, præsertim cum agatur de ingenti summa missarum; nam non est conueniens, vt Sacerdotes cõtendant exigere summum, aut rigorosum stipendium instar seculariorum; cum potius debeant esse contenti medio stipendio, & talis exactio sapiat quamdam auaritiam, vt de pluribus Sacerdotibus monēt Fraxinellus de Sacerdotum obligatione par. 2. sect. 3. prænot. 5. Lugo de Eucharistia disput. 21. num. 25.

104 His tamen non obstantibus, probabilius iudico in dicto casu, hæredes vel fideicommissarios, seu testamenti executores, teneri ex iustitia distribuere dictam pecuniam, quam testator in suo testamento disposuit, & mandauit; vt pro missis expenderetur, ad rationem taxationis factæ ab Ordinario; & si

H 2 aliter

aliter faciant absque expresso consensu Sacerdotum, possunt Sacerdotes tuta conscientia dānum sibi illatum compensare, reducendo Missas ad minorem numerum secundum taxationē ab Ordinario factam.

105 Pro maiori huius difficultatis intelligentia, notandum est primo, quod quando tribuens eleemosynam Missarum, non præscribit, quod missæ pro tali eleemosyna debeat Sacerdos celebrare, Sacerdos solum celebrare tenetur tot missas, quot correspondent taxationi factæ ab Ordinario secundum morē suæ Ciuitatis, seu Prouinciæ. Quod ita declaratum fuit à sacra Congregatione Concilij, in declarationibus æditis supra Decretis eiusdem Congregationis de Celebratione Missarum, auctoritate Urbani VIII. felicis recordationis, vbi in responsione ad secundum dubium postquam Sacra Congregatio declarauit, quod præscriptio Missarum celebrandarum debet fieri ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario, immediate subdit; quod si tribuens eleemosynam numerum missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundum morem suæ Ciuitatis, seu Prouinciæ.

106 Secundo notandū est, quod quando Testator in suo testamento mandauit, & præcepit, vt certa quantitas determinata expendatur in missis celebrandis pro anima sua, non autem præscripserit numerum missarum, aut solum dixit, vt celebrentur pro anima sua tot missæ, absque vlla præscriptione eleemosynæ tunc non est liberum heredibus,

aut testamēti executoribus, seu fideicommissarijs eleemosynā sibi beneuifam præscribere, sed hoc debere fieri ab Ordinario, & standum esse taxationi ab Ordinario ipso factæ, secundum morem suæ Ciuitatis, vel Prouinciæ. Veritas huius notabilis manifestè constat ex declaratione eiusdem Sacræ Congregationis, vbi supra respondetur ad quintum dubium. Nam cum propositum fuisset dictū quintū dubium, sub hac forma, Quinto proposito, quod Testator relinquat, vt celebrentur pro eius anima centum missæ, absque vlla præscriptione eleemosynæ. Quæritur, an liberum sit heredibus eleemosynam sibi beneuifam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario? Respondit Sacra Cōgregatio sic. Ad quintum censuit, vbi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondet oneribus missarum celebrandarum secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, quibus ita prænotatis.

107 Probatum 1. nostra conclusio: quia declarationes factæ à Sacra Congregatione de summi Pontificis auctoritate, habent vim legis, & sunt decisivæ, & auctoritatiuæ, vt nobiscum cōsentit iste Doctor, contra quem disputamus, ex Lezana tom. 3. summę regularium verbo Sacra Congregatio num. 7. vbi sic ait, & quidem loquendo de prædictis declarationibus, Decretis &c. factis ab eadem Sacræ Congregatione iussu Sanctissimi, vel ipsi consulto, indubitata res est habere vim legis, & esse decisivas, & auctoritatiuas. Ratio est: quia factæ sunt auctoritate Pa-

pæ,

pæ, & consequenter habent eandem auctoritatem, quam haberent si à Papa immediatè factæ fuissent, cum in moralibus, idem sit facere per alium, ac facere per se. Atqui declarationes Sacræ Congregationis Concilij supra decretis de Celebratione Missarum, factæ fuerunt à dicta Sacra Congregatione auctoritate summi Pontificis, scilicet Urbani VIII. ergo habent vim legis, tum sic, sed in prædictis declarationibus sacra Congregatio determinat, quod quando Testator non præscribit numerum missarum celebrandarum, pro ipsius anima, aut non præscribit eleemosynam dandam Sacerdotibus pro qualibet missa, nō sit liberum heredibus, aut testamenti executoribus eleemosynam sibi beneuifam pro qualibet missa celebranda præscribere, sed esse ab Episcopo præscribendam, secundum morem Ciuitatis, vel prouinciæ: ergo in Diocesi, vbi est facta ab Ordinario taxatio iusti stipendii, pro qualibet missa secundum qualitatem loci, personarum, ac temporum, tenentur ex iustitia heredes, vel testamenti executores, quando Testator non præscripsit in suo testamento numerum missarum celebrandarum, aut non præscripsit eleemosynam tribuendam pro qualibet missa, præscribere missas secundum taxationem eleemosynæ factam ab Ordinario: ergo si aliter faciant poterunt Sacerdotes, vel Monasteria accipientes minorem eleemosynā pro qualibet missa à dictis heredibus, aut testamenti executoribus damnum sibi illatum compensare, reducendo missas ad minorem numerum, hoc est correspondē-

tem taxationi factæ ab Ordinario, seu Episcopo, absque eò, quod peccent mortaliter neque ad restitutionem teneantur. Minor subsumpta manifestè constat ex primo, & secundo notabili, & prima consequētia ex se constat, quia lex præcipit, vt quando Testator non præscribit numerum missarum celebrandarum, aut nisi præscribit determinatam eleemosynā pro qualibet missa ex ijs, quæ ordinat pro eius anima à Sacerdotibus celebrari, non sit in mera voluntate heredis, vel fideicommissarij, seu testamenti executoris prædictam præscriptionē facere: sed quod hoc pertineat ad Episcopum secundum morē Ciuitatis, vel Prouinciæ, ergo vbi fuerit iam ab Episcopo facta dicta taxatio eleemosynæ pro qualibet missa, tenebuntur heredes dicti Testatoris ex iustitia eam seruare, tribuendo pro qualibet missa tantam eleemosynā, quæ correspondeat dictæ taxationi ab Ordinario factæ, aliās liberum erit heredibus in prædicto casu eleemosynam sibi beneuifam pro qualibet missa præscribere, quod est contra declarationem Sacræ Congregationis, deinde, quia in tali casu non possunt executores testamenti augere eleemosynā vltra taxationem factam ab Ordinario, sicut facere poterat Testator, vt docet Lezana to. 4. summę regularium verbo missa num. 21. ex Bonacina, Bordonno, & Possuino, quia isti non sunt domini, sed ministri, ergo propter eandem rationem nō poterunt eandem eleemosynā, ad suum libitum minuere, & minorem dare.

108 Secunda vero consequētia, quoad primam eius partē probatur,

batur: quia cum in obligationibus iustitię detur compensatio, ita, & in presenti, vbi heredes, vel executores testamenti tenentur ex iustitia distribuere eleemosynam pro missis celebrandis pro anima predicti testatoris, secundum taxationem factam ab Ordinario, vt supra diximus, & in simili casu docet Lexana dicto tom. 4. summe regularium verbo missa num. 34. Pellizarius in Manuali Regularium tom. 2. tract. 6. cap. 3. n. 50. Peyrinus in Priuilegijs minorum tom. 3. cap. 1. num. 37. secunda vero pars eiusdem consequentię manifeste sequitur ex prima & deinde probatur: nā in omni iure, etiam nature, impossibile est vt ex iniustitia oriatur iustitia seu ius; sicuti in physicis, ex vitio profluere nō potest actus virtutis, & in metaphysicis ex differentia Leonis oriri nō potest risibilitas, vt bene notat Pater Thomas Tamburinus in precepta Decalogi, atqui si in nostro casu ob dictarum Missarum reductionem, respectiue ad taxationem ab Ordinario factam, Sacerdotes recipientes minorem eleemosynam a dictis heredibus, aut fideicommissarijs non celebrando, tot missas correspondentes ad eleemosynam eis tributam ab heredibus, aut fideicommissarijs dicti Testatoris, peccarent mortaliter, & ad restitutionem tenerentur; obligatio iustitię oriretur ex iniustitia, quod implicat ergo &c. Probatur minor, quia obligatio iustitię in tali casu oriretur ex contractu mentuloso, hoc est ex contractu iniusto; atque adeo ex iniustitia: ergo quoniā huiusmodi contractus, obligationem non parit contractus essentialiter non erit, qui desi-

nitur, vltro citroque obligatio: ergo predicti Sacerdotes in predicta missarum reductione, nec peccabunt mortaliter, nec ad restitutionem manebunt obligati.

109 Secundo probatur nostra conclusio, nam dolus, qui dat causam contractui reddit contractum nullum in vtroque foro; atqui iste dolus heredis, vel executoris testamenti in nostro casu dat causam contractui facto cum Sacerdotibus, aut cōmunitatibus regularium, de celebrandis tot missis dato minori stipendio, seu eleemosina, quā est illa, quę est taxata ab Episcopo, secundum morem suę Ciuitatis, vel Proincię ergo est nullus in vtroque foro: ergo possunt Sacerdotes in foro conscientię resarcire licite talem contractum antecedentiam iudicis, & ad recompensandum sibi damnum illatū, reducere missas ad minorem numerum, respectiue ad taxationem ab Ordinario factam. Hęc vltima consequentia manifeste sequitur ex prima, & prima ex ipsis premissis constat. Maior autem huius discursus ab omnibus Doctōribus, vt certa recipitur: minor vero in qua potest esse difficultas probatur: nam tunc dolus dat causam contractui quando cadit super substantiam ipsius contractus, vt potē adimens rationem voluntarij, quę in contractu essentialiter requiritur ad sui validitatem; atqui in nostro casu, dolus cadit super substantiam ipsius contractus, cum heredes, vel executores testamenti faciant contra iustitiam, & cęlēt Sacerdotibus, vel cōmunitatibus, aut Monasterijs suam obligationem de danda eleemosyna

syna pro celebrandis dictis missis, quas præcipiunt celebrare pro anima testatoris secundum legem hoc est secundum taxationem factam ab Ordinario illius loci, vbi missæ sunt celebrandæ, & consequenter tali dolo auferant ab eis scientiam requisitam ad voluntarium: ergo prædictus dolus dat causam contractui, & consequenter est irritus in vtroque foro.

110 Nec valet si dicas, quod quando ex dolo insurgit, vt carius rem emas, contractus est validus, quia licet det causam excessui pretij, cum sine illo dolo tantum pretium non solueres; non tamen dat causam contractui, quia verè consentis etiā in illum excessum, licet venditor restituere teneatur propter dolum, vel propter inæqualitatem pretij excedentis rei venditæ valorem: ergo similiter quando ab hærede, vel executore testamenti Sacerdos accipit minorem eleemosynam pro qualibet missa celebranda, quā est illa, quæ ab Ordinario est taxata, contractus erit validus, cū dolus ille solum det causam minoritati eleemosynę, nō autem det causam contractui: nam tūc Sacerdos verè consentit in celebrandis tot missis pro illo minori pretio, licet heredes, vel testamenti executores ad restitutionem defraudatæ eleemosynę teneantur, & consequenter non erit in Sacerdotum potestate, propria eorum auctoritate etiam in foro conscientię, sibi ricompensare damnum illud illatum minoritatis eleemosynę ante Episcopi sententiam. Hoc inquam non valet. primo quia negari potest antecedens, vt negat Reuellus part. 2. lib. 1. quęst. 6. sect. 2. num. 11. & alij

apud ipsum, & ita instantia nihil conuincit. Secundo, quia licet sit verum antecedens sistendo in iure nature, potest negari stando in iure positiuo, vt tenet Bonacina disput. 3. de contractibus quęst. 1. punto 1. §. 2. num. 3. solum potest inferri prima consequentia in iure nature, non autem in iure positiuo. Cū autem iure positiuo Ecclesiastico sit hæredibus, & executoribus testamēti prohibitum præscribere numerum missarum non præscriptum a testatore, aut præscribere eleemosynam tribuendam Sacerdotibus pro qualibet missa celebranda non præscriptam a testatore, vt ex supradictis constat; nihil valet secunda consequentia. Tertio, nam quamuis asseramus cum alijs, verum esse antecedens absolute, vt affirmant Ioannes Igneus, Faber, & Veglia Portica, quos refert Conarruuias in reg. poss. 2. part. §. 6. num. 6. Coninch. de matrim. disput. 23. dub. 9. num. 73. non solum stando in iure nature, sed etiam in iure positiuo, consequentia est omnino falsa, quia venditor illius rei est verè dominus illius rei, quam vendit. vt quando mihi vendis equum multorum annorum pro iuuenne, venditio valida est iure nature, & per DD. relatos etiam iure positiuo, & consequenter contractus est validus, cum ille dolus non sit causa, vt ego contraham, sed solum dat causam excessui pretij; quod non contingit in nostro casu: nam heredes, vel executores testamēti non sunt veri domini illius pecunię, quam expendunt pro missis celebrandis nomine testatoris, nec habent facultatem præscribendi tot missas, aut præ-

prescribendi eleemosynam largiendam pro qualibet missa, imò hoc iure priuantur à Sacra Congregatione Concilij, vt supra probauimus, ergo quamuis contrahant cum aliquo Sacerdote, aut Prelato alicuius Conuentus de celebrandis tot missis tribuendo minorem eleemosynam, quam est illa, quæ est taxata ab Ordinario, contractus erit ipso iure nullus, cum in tali casu dolus cadat supra substantiam contractus, & non supra accidentia, & consequenter det causam contractui, & auferat scientiam requisitam ad voluntarium, & non det causam solum minoritati pretij pro qualibet missa.

111 Probatur 3. nostra conclusio, quia heredes, & testamenti executores, tenentur adimplere ultimam testatoris voluntatem non solum explicitam, sed etiam implicitam; atqui quando testator disponit in suo testamento, vt tanta pecunia expendantur pro missis, & numerum missarum celebrandarum non prescripsit; implicitè vult, vt prescribantur secundum taxationem factam ab Ordinario secundum morem sue Ciuitatis, aut Prouinciæ, ergo si heredes vel executores testamèti aliter faciât, poterunt Sacerdotes damnum sibi illatum compensare, reducendo missas ad minorem numerum respectiue ad taxationem factam ab Ordinario; Probatur minor, tum ex dicta declaratione Sacre Congregationis in 5. resolutione superius relata, tum etiam ex ijs, quæ ex Felino, Paulo de Castro, & Moneta tradit Marchinus de Sac. ord. tract. 3. par. 2. cap. 23. à n. 7. quòd quando de voluntate explicita Testatoris nõ constat,

ad cognoscendam voluntatem illius implicitam, attendendum esse verborum ordinem, & quòd primò profertur principaliter intendi a Testatore dicendum erit, quòd verò secundo loco, minus principaliter: quare si primo loco dicatur, esse tot missas celebrandas, deinde verò apponatur assignatio pecuniæ demonstratiue, erit talis pecuniæ assignatio, & principaliter tot missæ intenduntur. At verò si contra, primo loco assignetur tanta pecunia, vt expendatur pro missis; taxatiue se habebit talis assignatio pecuniæ, & tot missæ minus principaliter intenduntur, atque ad solam assignatam pecuniam, non vero ad amplius tenebuntur heredes: ergo cum prescriptio missarum in nostro casu non pertineat ad heredes, vt declarauit Sacra Congregatio: sed ad Episcopum, interpretandum est hanc fuisse voluntatem implicitam testatoris, & consequenter heredes, & executores testamenti in distributione datæ pecuniæ pro missis celebrandis pro eiusdem Testatoris anima; tenentur dictæ voluntati conformari.

112 Sed dices, supponamus quòd testator habeat ignorantiam taxationis eleemosynæ missarum factæ ab Ordinario, & quòd ex alio capite, ipse in vita sua consueuerat facere celebrare plures missas à diuersis Sacerdotibus, prescribendo illas ad rationem vnus tarenis pro qualibet missa, ergo saltem in hoc casu debemus presumere velle implicitè, quando in suo testamento disposuit, vt tanta quantitas expenderetur in missis pro eius anima, ipsum prescribere voluisse dictas missas ad rationem vnus tarenis nõ obstante

obstante taxatione Episcopi assignantis maius stipendium pro qualibet missa celebranda in sua Diocesi. Responderetur negando consequentiam; nam eò ipso quòd testator suam voluntatem non explicuit, voluit sacra Congregatio Concilij de mandato Summi Pontificis, vt supra vidimus, quòd dicta missarum prescriptio, seu eleemosynæ taxatio, pertineat ad Episcopum, & nõ ad heredes dicti testatoris, aut ad executores testamenti, & sic tenentur missas distribuere secundum taxationem factam ab Ordinario, deinde, quia si velimus sequi opinionem probabilè Filiberti Marchini, relata in duabus resolutionibus precedentibus, posuimus verba dicti testatoris late concipere, interpretando ipsum velle se conformari taxationi factæ ab Ordinario ex illa l. in dicta resolutione citata, quidquid abstringendæ ff. de verbor. obligat. iuxta verba ipsius legis, quæ supra retulimus in dictis resolutionibus, nempe quidquid abstringendæ obligationis causa dictum est, id nisi palam verbis exprimat, omisum esse intelligendum est, aut certè secundum promissorem interpretamur; quia stipulatori liberum fuit verba late concipere. Quæ verba quamuis in probabiliori opinione debeant intelligi de obligatione orta ex stipulatione, quæ requirit certam verborum formam iuxta, quam inducit obligationem, vt diximus resolut. precedenti, tamen in dicta opinione Marchini posunt saltè probabiliter in hoc sensu explicari, vt etiam supra diximus dicta resolutione precedenti.

113 Ad fundamentum oppositæ

sententiæ pro prima eius parte responderetur, negando antecedens, quoad secundam partem, & ad eius probationem omissa maiori, neganda est minor, ad cuius probationem respondeo primo negando, quòd in Synodo Panormitanæ Diocesis, non est facta taxatio iusti stipendij pro qualibet missa priuata, ad rationem trium carolenorum, nec verba Synodi assignata à dicto Theologo, ex parte tertia eiusdem Synodi num. 10. contrarium conuincunt, scilicet eleemosyna pro celebrandis missis Sacerdotibus largiri solitam, ad summum tres carolenos esse statuimus. Nam li, ad summum, non denotat præter summum respectiue ad præter medium, aut infimum, sed solum denotat, quòd Sacerdos non possit amplius petere pro iusto stipendio missæ celebrandæ, quæ tres carolenos, nec secularis teneatur Sacerdoti plus dare, quòd sine dubio est, taxare iustum missæ stipendium, relinquendo in voluntate eius, qui missam petit, quòd pro sui deuotione plus possit dare, & Sacerdos minus recipere, quòd est prescribere missæ stipendium iustum, nec dictum illud Ciceronis pro Milone 4. ad summum, 5. est ad propositum, nam ibi assignatur præter infimum, & supremum, quòd fit in sacrificio missæ, quia quòd Sacerdoti conceditur pro missæ celebratione, licet illi sit debitum de iustitia, non datur per modum præterij; ne contractus sit symoniacus, sed per modum eleemosynæ, seu stipendij ad Sacerdotis substitutionem, vt docent cõmuniter DD. teneret tamen exemplum Ciceronis, si in Synodo diceretur eleemosyna pro celebrandis

missis Sacerdotibus largiri solita, vñ tarenū, & ad summū tres carolenos esse statuimus. Secundo respondeo, quod dato, & nō cōcesso, quod in Diœcesi Panormitana, nō esset in Synodo facta præscriptio stipendij iusti pro missis manualibus, ex hoc solum sequeretur, quod nostra resolutio non haberet locum ex hoc capite in dicta Diœcesi Panormitana, licet illum haberet ex alio capite, scilicet ex consuetudine generaliter obseruata, ac ferè omnibus fidelibus dictæ Ciuitatis Panormi communiter obseruata, elargiendi tres carolenos pro eleemosyna cuiuslibet missæ ex relictis in testamento, quādō testator nō præscripsit numerum missarum, aut non præscripsit eleemosynā tribuendam pro qualibet missa celebranda pro eius anima. Non autem sequitur prædictam resolutionem non habere locum in alijs Diœcesibus, vbi ab Episcopis est facta taxatio iusti stipendij pro missis manualibus, vt de se notum est.

114 Ad id autem quod additur, quod testator quādō non præscribit in suo testamento numerum missarum, semper censendū est velle suæ animæ providere maiori numero missarum quo possit. Respondeo hoc esse intelligendum seruādo taxationē factā ab Ordinario, aut consuetudinem illius Ciuitatis, in qua elargiēda esset eleemosyna pro qualibet missa, vt optimè aduertit Tamburinus opusc. de Sacram. lib. 3. cap. 1. §. 3. num. 30. nec doctrina tradita ab isto Doctore ibidem ex Barbosa de potest. Episc. allegat. 24. nu. 35. Fraxinello de obligat. Sacerd. sect. 4. conclus. 4. §. 8. Homobono de exam. Eccl. part. 1. tract. 4. cap.

15. quæst. 121. qui affirmāt, quod si testator Cappellaniā instituit, & non expressit quot Cappellanus teneatur missas applicare pro anima ipsius, quod ex voluntate præsumpta testatoris debent hæredes facere celebrare quantum maiorem numerū possint, seruata proportione iusti stipendij pro qualibet missa, aliquid contra nostrā resolutionem cōuinci; nam in tali casu, vt docet Tamburinus vt supra nu. 29. tot missæ sunt celebrandæ, quot in ea Ciuitate celebrari solent in alijs similibus foundationibus: quod si in ea nullæ aliæ præter hanc de qua dubitatur appareant, arbitrio prudentis iuxta amplitudinem, vel paruitatem eleemosynæ, aliàsque circumstantias res debet determinari. Cæterū non debemus sic Philosophari in legato relicto à testatore, vt expendatur pro missis, quas ipse non præscripsit, nam in tali casu tenentur hæredes, aut executores testamenti stare taxationi factæ ab Ordinario, vt supra probauimus.

115 Ad primum fundamentum pro secunda parte resolutionis prædicti Theologi patet ex dictis, tum in secundo notabili, tum in prima probatione nostræ conclusionis, seu resolutionis, ex quibus apertè constat declarationes Sacræ Congregationis Concilij super decretis de Celebr. miss. potius esse pro nobis, quam contra nos.

116 Ad secundam probationem eiusdem partis respondetur, concedendo antecedens, & distinguendo consequens, si Sacerdos conuenit cum hæredibus aut executore testamenti explicitè de celebrandis tot missis ad rationē vnius tarenū pro qualibet missa, cōcedo cōsequentiam: nam

nam volenti, & consentienti nulla sit iniuria, si non conuenit explicitè, nego consequentiam, & ad probationem consequentia Respondeo distinguendo maiorem; iustum missæ stipendium est illud, quod solet dari à viris timoratis si adsit taxatio facta ab Ordinario stipendij elargiendi pro qualibet missa celebranda nego maiorem; si non adsit taxatio facta ab Ordinario cōcedo maiorem, & hoc est, quod docent Pellizarius, & Eminentissimus Cardinalis Lugo citati à prædicto Theologo: nam Pellizarius in dict. tract. 5. cap. 9. sect. 3. quæst. 2. vbi inquit, quod nam censetur iustum missæ stipendium debitum pro missæ celebratione voluntariè præstitum à fidelibus respōdet nu. 56. his verbis respondetur. Quod cum stipendium missæ seruet proportionē pretij, quantum in eo etiam seruanda est ratio iustitiæ (licet verè non sit præteritum) sicut iustum præsumitur illud præteritum, quod est legitimè taxatum à Superiore; ita, & stipendium missæ iustum censetur illud, quod fuerit ritè taxatum à Prælate Ecclesiastico; quamquam id non facit, quin fideles possint dare maius, Sacerdotes accipere minus si velint: taxatio siquidem stipendij facit, vt fideles non possint dare minus, nec Sacerdos plus exigere ex iustitia. Quod si forte nullatals taxatio facta sit, stipendium iustum missæ censetur illud, quod communiter receptum est consuetudine, dari quæ solet à viris timoratis: nam seclusa lege, consuetudo sicut indicat iustum præteritum, ita, & indicat iustum stipendium, quod cum præteritum iuxta dicta; non paruum habet proportio-

nem, ita Pellizarius. Quare distinguenda etiam est minor; atqui vt plurimū datur passim, pro vnâ missa vnus tarenus, si sermo sit de missis quotidianis, & manualibus, transeat minor; si sermo sit de missis relictis ex testamento, nego minorem: nā generaliter datur eleemosyna pro qualibet missa correspondens taxationi factæ ab Ordinario, vt experientia constat. Deinde distinguendum est consequens: ergo posito, quod inter laicum dantem, & Sacerdotem acceptantem fuit facta cōuentio &c. Si fuit facta cōuentio expressa, & explicita concedo consequentiam; si non fuit facta cōuentio explicita, sed tantum tacita, & implicita nego consequentiam; propter rationes allegatas in nostra resolutione.

117 Imò hinc potest sumi non inefficax argumentum in fauorem nostræ resolutionis, nam illud dicitur iustum missæ stipendium, quod generaliter datur à viris timoratis, & cōmuniter receptum est consuetudine; atqui stipendium missæ, quod consuetudine receptum dari, & à viris timoratis dari solet pro missis relictis ex testamento; sūt tres caroleni in hac felici Ciuitate Panormi, vbi ortum habuit hoc dubium; ergo istud erit iustum stipendium prædictarum missarum in dicta Ciuitate, ergo si testator missas relictas in suo testamento nō præscripsit, aut non præscripsit eleemosynā tribuendam pro qualibet missa; hæredes, vel testamenti executores erunt obligati etiam si in Synodo dictæ Diœcesis Panormitanæ, non esset facta taxatio iusti stipendij pro qualibet missa ratione consuetudinis, quæ ha-

bet vim legis, distribuere dictas missas ad rationem trium carolenorum pro qualibet missa celebranda alijs non dabunt iustū stipendium; ergo Sacerdotes eas accipientes ad rationem vnus tarenis si explicitè non se obligarunt ad celebrandum tot missis, possunt eas reducere ad numerum correspondentem ad rationem trium carolenorum. Ad confirmationem patet manifestè ex dictis in tota hac resolutione.

118 Aduerto tamen, quòd quando in hac resolutione dico, nec fideicommissarius, aut executor testamenti. Fideicommissarium sumola: è, prout in generali modo loquendi idem significat, quod executor testamenti. Si verò fideicommissarius sumatur prout differt ab executore testamenti, quatenus executor habet meram executionem eorum, quæ testator disposuit; fideicommissario autem datur facultas disponendi circa ea, quæ testator non disposuit, dummodò hoc à testatore in suo testamento expressè exprimat, & declaretur. Certum mihi est, quòd fideicommissarius in hoc casu habet facultatem præscribendi missas non præscriptas à Testatore, & ità si eas præscribat ad vnum tarenum pro qualibet missa, & Sacerdos consentiat, etiam implicitè tenebitur ex iustitia, & fidelitate celebrare tot missas ad rationem tributæ elemosynæ à fideicommissario, non obstante, quod elemosyna taxata ab Ordinario in illa Ciuitate pro qualibet missa celebranda sit maior: nam tunc fideicommissarius præscribit dictas missas nomine Testatoris, quòd non est prohibitum in declarationibus Sacræ Con-

gregationis de Celebratione missarum, sicut est prohibitum heredibus, & executoribus testamenti, vt supra dictum est.

RESOLVTIO SEXTA.

Vtrum Sacerdos possit idem missæ sacrificium applicare pro eo, à quo accepit elemosynam, & simul pro alijs ex charitate, gratitudine, aut liberalitate. Absq; eò quod mortaliter peccet, aut ad restitutionem teneatur?

119 **N**egatiuè respondent cõmuniter DD. præcipuè, qui affirmant missæ sacrificium, quoad valorem ex opere operato, idest respondentem substantiæ sacrificij, & principali offerenti, Christo Domino esse infiniti valoris, tam intensiuè, quàm extensiuè: ita Riccardus in 4. quæst. 2. art. 3. distinct. 45. Durandus ibidem quæst. 3. ad tertium. Sotus lib. 9. de iustit. quæst. 2. Bellarmus lib. 2. de miss. cap. 4. Fagundes in præcepta Ecclesiæ præcepto primò lib. 3. cap. 6. nu. 8. qui pro se refert Azorium tom. 1. Institut. moral. lib. 10. cap. 20. §. quantum ad primum attinet. Nauarrum in manuali latino cap. 25. nu. 92. & Enchiridio de orat. cap. 20. nu. 77. & in cap. visum de Consecr. distinct. 1. & in cap. non mediocriter de Consecr. distinct. 5. Toletum lib. 2. summ. cap. 8. §. 3. Suarez to. 3. in tertiã partem disput. 79. sect. 12. Tabiena verbo restitutio §. 32. Couaruiam in cap. alma mater, prima parte §. 1. nu. 5. & sequentibus, & alios. Bonacina disp. 4. quæst. vlt. pun. 4. Laiman tract. 5. cap. 1. Aegidius quæst. 83. art. 1. dub. 10. nu. 183. Eminentissimus de Lugo de Euch. disput. 19. numer. 246.

Bossius

Bossius tom. 1. de Consecr. par. 1. tit. 1. §. 25. à nu. 141. Pater Thomas Tamburinus opuscul. 3. de sacrificio miss. lib. 3. cap. 1. §. 3. num. 9. & sequent.

120 Probatum primo hæc sententia, quia si liceret Sacerdoti offerre missæ sacrificium simul pro eo, à quo accipit stipendium, & pro alio, aut alijs ex charitate, aut ex liberalitate maximè esset, quia sacrificium missæ ratione suæ infinitatis si offeratur pro multis, tantum prodest vni, quam pluribus, atqui falsum est asserere sacrificium missæ, quoad valorem ex opere operato, esse infinitum simpliciter, tam intensiuè, quam extensiuè, ita vt tantum proficit vni etiam si offeratur pro pluribus, quam si pro illo solo offerretur, ergo non licet Sacerdoti vnã eandem missam offerre simul pro vna persona, ratione stipendij accepti, & pro alia, aut alijs ex charitate, aut liberalitate; maior cõceditur à Doctoribus oppositæ sententiæ, imò videtur esse præcipuum eorum fundamentum. Minor autem probatur, quia si missæ sacrificium, quoad valorem, aut effectum, quem præstat ex opere operato haberet virtutem infinitam simpliciter, tam intensiuè, quàm extensiuè, sequeretur quod vna missa sufficeret ad satisfaciendum pro omnibus animabus existētibus in igne purgatorij; atqui hoc est falsum: alioquin frustra Ecclesia edoc̃ta à Deo pro illis eruentibus, tot missarum sacrificia applicaret, & institueret, ergo signum est missæ sacrificium ex opere operato habere valorem finitum, & limitatum, deinde probatur falsitas minoris, quia si vna missa totam poenam temporalem ignis purgatorij dele-

ret, non ità incitarentur homines ad frequentandas missas, cū tamen illarum frequentatio nimis proficit, & ad meritum hominis, & vt religio Catholica eo cultu sacrificij conseruetur, & crescat in honorem Dei. Tertio eadē minor probatur, quia quamuis hostia, & victima, quæ in sacrificio missæ offertur in se considerata sit infiniti meriti, & pretij, & quamuis personam Christi sit infinitè grata Patri, & eam victimam principaliter p̃ Sacerdotes nunc iterum offerat. At dum Sacerdotes illam offerunt, non offerunt, vt obiectum externum, & extrinsecum alieni que à se, sed offerunt quasi rem propriam, quia per consecrationem hostiæ, seu panis, totam victimam, seu totum Christum, qui se mediantibus Sacerdotibus Patri offert; producant, vt patet, & ideo cum illud potestati mirabili producant, & offerant tanquam rem propriam, offerunt non tamquam obiectum aliquod extrinsecum, ergo sacrificium missæ in ratione valoris est simpliciter finitum, cum offeratur tanquam proprium à persona finita nempe Sacerdote, ergo non potest equaliter prodesse pluribus, ac si pro vno tantum offerretur, ergo non erit licitum Sacerdoti vnã, & eandem missam pro vna persona applicare, ratione stipendij ab ipsa accepti, & pro alia, aut pro alijs eandem missam applicare ex charitate, aut liberalitate.

121 Probatum secundo, quia si posset Sacerdos vnã, & eandem missam applicare ex charitate, aut liberalitate, aut alio motiuo honesto, sequeretur, quòd regulares hijs diebus, quibus ex suis Constitutionibus tenentur missas

missas celebrare pro Defunctis sui ordinis, aut pro benefactoribus, possent missas dictis diebus applicare pro alio, aut pro alijs personis, accipiēdo ab illis stipendium; atqui hoc est falsū, ergo, & illud, & quod sequitur. Sequela probatur, quia ideo in sententia opposita potest licitè Sacerdos applicare eandem missam pro vno ratione stipendij accepti, & pro alio, aut alijs ex charitate, aut liberalitate, quia cū missę sacrificium quoad valorem, sit infinitum extēsiuē, ita vt si pro multis applicetur, tātum prodest vni, quam si pro illo soli applicaretur, ergo & stante hac opinione, apertè sequitur posse regulares licitè illis diebus quibus tenentur ex suis Constitutionibus missas pro defunctis sui ordinis celebrare, accipere stipendium pro dictis missis ab alio, vel alijs personis, & simul illas applicare ex charitate pro dictis defunctis sui ordinis, pro quibus tenentur ratione suarum Constitutionū dictis diebus celebrare, cum non sit maior ratio in vno casu, quam in alio; falsitas consequentis probatur, quia Sacerdos rōne iusti stipēdij accepti, est obligatus celebrare, & applicare missam pro illa persona, à qua iustum stipendiū accepit, vt certò, & non cum incertitudine totus, & integer fructus sacrificij, quantum est ex parte eiusdem Sacerdotis offerentis, possit participari à dante mercedem, vel ab eo pro quo merces data est; atqui hoc non prestat, quando sacrificium offert etiam pro alijs, siuē alterius stipēdio offerat, siuē ex charitate, vel ex liberalitate ob incertitudinem opinionis, quòd sacrificium equè profit omnibus

pro quibus applicatur, ac si vnū tantum applicaretur, quę potest esse, & forsā est falsa, ergo dictus Sacerdos applicando missam pro vno ratione stipendij accepti, & pro alio, aut alijs ex charitate, aut ex liberalitate, peccat mortaliter contra iustitiam, imò, & contra charitatē non adimplens contractum in initum cū erogante stipendiū, & exponens se periculo illum priuādi debito fructu sacrificij, & fortè illum priuans, qui proinde rationabiliter est inuitus cū sine iactura, vel saltem probabili, periculo notabili detrimento spiritualis, Sacerdos non possit simul sacrificium idem pro alijs applicare, siuē ex stipendio accepto, siuē ex mera liberalitate, & charitate, ergo idem dicendum est de regularibus in illis diebus, quibus ratione Constitutionis, tenentur missas celebrare pro defunctis, aut benefactoribus sui ordinis, scilicet non posse accipere stipendia pro dictis missis applicandis pro suis defunctis, aut benefactoribus, & vtrique obligationi satisfacere applicando dictas missas pro dictis suis defunctis, & pro alio, aut alijs à quibus iusta stipendia acceperunt propter rationem superius allegatam de incertitudine opinionis, affirmantis fructū missę esse infiniti valoris, ita vt applicatus pro multis equè illis profit, ac si pro vno solo applicaretur.

122 Secunda sententia, & quę mihi probabilior videtur, affirmat posse licitè Sacerdotem offerre eandem missam pro eo, à quo accepit eleemosynam, & simul pro alio, aut alijs ex charitate gratitudine, aut liberalitate, ita Philibertus Marchinus de

de Sacram. ord. tract. 3. part. 2. cap. 17. Lezana tom. 4. summ. regul. verb. miss. n. 22. Pater Antonius de Scobar in Theolog. moral. tract. 1. exam. 11. cap. 4. num. 96. in fine. Pater Ioannes de di Castillio tom. 1. de sacrif. miss. disput. 4. dub. 19. num. 364. Pat. Gaspar Hurtadus de Sacram. tom. 2. disput. 4. de Sacram. miss. difficul. 15. §. 9. quod autem sacrificium missæ Pat. Thomas Hurtado tom. 1. resol. moral. tract. 2. de oblig. Sacerd. cap. 4. resol. 17. à nu. 178. vsque ad nu. 182. Diana part. 10. tract. 15. resol. 43. fundamētū potissimū huius sententię desumitur ex probabilissima Thomistarū sententia, asserente sacrificij missæ valorem ex opere operato esse infinitum extēsiuē, ita vt pro pluribus applicatum, æquè profit omnibus, secūdum cuiuscumq; illorū dispositionem, ac si pro vno solo applicaretur, vt nos diximus in hoc tractatu resol. 1. & nobiscum sentiunt præter authores ibi allegatos Pater Thomas Hurtado vbi supra nu. 179. qui asserit, ipsum hanc opinionem probasse Romę, cōsultatum à Sacra Congregatione Eminentissimorum Cardinalium pro indice librorum, anno 1622. in censura cuiusdā libelli de valore, & fructu sacrificij missę, compositi à Reuerēdo Patre Magistro Fratre Ioanne Dominico Montagniole Senensi ordinis Prædicatorū, vbi pro eadem opinione citat Caietanum 3. part. tom. 2. opusculor. tract. 3. quæst. 2. ad tertium, & tertia pagina 479. art. 5. per hæc verba; arguendi struendique simul sunt homines ignorātes, petentes, vel exigentes pro sua eleemosyna totam sibi missam dari, aut suo defuncto, nihil

enim minus ipse habebit, si mille alij petant eandem missam pro seipso, & alijs defunctis, quam si pro se ipso solo celebrari dicatur; imò ex huiusmodi indeuotione, sic petentis dānum videtur incurrere, quòd minus sibi proderit. Hęc Caietanus. Angelum verb. miss. nu. 52. Viguerium in suis instructionibus cap. 16. §. 2. Canum lib. 2. de locis cap. 13. ad 10. Riccardum contra Lutherum art. 16. Cordubam in quæst. 3. Petrum de Soto sect. 3. de Euchar. Petrum Navarra de rest. lib. 2. cap. 2. num. 168. Nugnum quæst. 83. art. 1. dub. 7. Ioannem Baptistam Conradum part. 1. resp. quæst. 256. qua doctrina supposita, vt principale fundamentum huius sententię, sic possumus eam probare; si non liceret Sacerdoti vnā, & eādem missam applicare pro eo, à quo accepit iustum stipendiū & pro alio simul, aut pro alijs ex charitate, gratitudine, aut liberalitate maximè esset, quia defraudaret danti iustum stipēdium, pro celebratione ipsius missæ in re graui spirituali, vel quia prohibitum est Sacerdoti vnā, & eandē missā pro pluribus applicare, atqui ex nullo ex his capitibus proueniri potest, quòd non liceat Sacerdoti vnā eandemque missam applicare pro vna persona ratione stipēdij accepti, & pro alia, aut alijs simul ex liberalitate eandem applicare missam, ergo iste modus applicandi missam, licitus est Sacerdoti; imo vt aduertit Lezana vbi supra, & ex eo Leander à Sanct. Sacram. to. 2. tract. 8. de sacrif. missę disp. 4. quæst. 14. est fauorabilis animabus præsertim purgatorij, maior ex se est manifesta, nam non potest

potest assignari alia causa, ob quam non liceat Sacerdoti eandem missam applicare pro vno ex stipendio accepto, & pro alio, aut alijs ex charitate, gratitudine, aut liberalitate. Minor autem, quoad primam partem probatur, quia sacrificium missae, quoad fructum ex opere operato habet infinitatem extensiuam, ut ex probabilissima Thomistarum suppono, ergo missae sacrificium pro pluribus applicatum aequè prodest omnibus iuxta eorum dispositionem, ac si pro quolibet eorum in particulari applicetur tantum, ergo quando Sacerdos applicat idem missae sacrificium pro vno ratione stipendij accepti, & simul pro alio, aut alijs ex charitate, liberalitate, aut gratitudine, non defraudat elargienti iustum stipendium pro illa missa in re graui spirituali, alijs sacrificij missae quoad valorem ex opere operato non haberet infinitatem extensiuam, quod est contra suppositionem factam ex probabilissima Thomistarum opinione, ergo in dicto casu Sacerdos non peccabit contra iustitiam.

123 Nec valet si dicas cum Bossio dict. tom. 1. de conscientia part. 1. tit. 1. §. 25. num. 396. & locis sequentibus, & num. 401. quod Sacerdos ratione contractus iniuri cum elargiente iustum stipendium, tenetur ex iustitia pro illo applicare totum missae fructum certo, & absq; periculo priuandi elargienti dictam elemosynam, debito fructu sacrificij; atqui applicando pro alijs eundem missae fructum exponitur periculo priuandi elargienti stipendium, aut elemosynam debito fructu sacrificij, etiam si pro alijs dictum missae

fructum applicet, ex charitate, gratitudine, aut liberalitate, cum non sit certus, imò sit maxime dubius de infinitate valoris sacrificij missae ex opere operato: ergo &c. Hoc inquam non valet, nam ut supra diximus resolut. 1. ad hoc ut Sacerdos possit missae sacrificium pluribus applicare satis est, ut sequatur opinionem probabilem, & certam moraliter, licet talis opinio sit debita dubietate physica, aut metaphysica, atqui opinio de infinitate extensiuam sacrificij missae ex opere operato, licet habeat aliquam dubietatem physicam, aut metaphysicam, est tamen certa certitudine morali, cum ab extrinseco ob multos, & graues Authores, qui eam tenuerunt, & nunc tenent, tum etiam ab intrinseco propter rationes solidas, & firmas, in quibus nititur; ergo licet Sacerdos absque eo quod faciat contra iustitiam, potest vnam eandemque missam applicare pro vna persona ex iustitia, ratione stipendij accepti, & simul pro alia, aut alijs ex charitate, gratitudine, aut liberalitate saltem sub conditione veritatis praedictae sententiae.

124 Quoad secundam vero partem probatur minor principalis argumenti, quia in Decretis sacrae Congregationis, solum prohibetur sacerdotibus applicare pro pluribus personis eandem missam, & pro dicta missa plura stipendia accipere, non vero illam pro pluribus sine stipendio gratis, aut alio modo applicare, ergo Sacerdos obligatus ex stipendio accepto ad celebrandum pro aliquo, potest innitendo sententiae illi probabilissime, de valore infinito saltem extensiuè missae, & quae

nullo

nullo modo à Sacra Congregatione reprobata est, praedictam missam pro alijs etiam (saltem ut supra dixi, sub conditione veritatis praedictae sententiae) applicare, si ab illis id postuletur, vel ipse velit, aut teneatur illos hoc suffragio ex charitate, gratitudine, vel alia virtute adiuuare.

125 Ad primum fundamentum oppositae sententiae responderetur concedendo maiorem, & negando minorem, & ad primam eius probationem respondeo, negando sequelam, nam licet missa sacrificium sit infiniti valoris, & ratione rei oblate, & ea ratione quae à Christo Domino offertur, ut à causa principali, seu principali offerente, tamen ut praestet infinitum effectum, seu ut praestet totum effectum, quam quantum est ex se praestare potest; requiritur adaequata, & infinita dispositio ex parte recipientium, seu ex parte illorum pro quibus missa applicatur, cum autem in animabus existentibus in purgatorio, non detur ista dispositio, ideo non sufficit vna missa, ut omnes ex poenis purgatorij liberentur: nam licet quantum est ex parte sacrificij, & ex parte infinitatis extensiuè ipsius, vna missa sufficeret, ut omnes animae à purgatorio liberarentur, iste effectus impeditur ex parte dispositionis ipsarum animarum, quia cum sint creaturae finite, & limitate non possunt habere dispositionem infinitam, & illimitatam necessariam ad hoc, ut valor infinitus missae praestet totum effectum satisfactorium, quam praestare potest in ordine ad dictas animas. Sicuti essentia diuina, quae infinita est omni genere infinitatis,

licet vniatur per modum speciei impraesae, cum intellectu beatorum, in ordine ad causandam visionem beatificam, non causat visionem infinitam claram Dei, sed finitam, & limitatam maiorem, vel minorem iuxta maius, vel minus lumen gloriae, quo est illustratus intellectus cuiuscumque Beati iuxta mensuram suorum meritorum. Et sicut si esset possibilis, quod intellectus alicuius Beati esset illustratus lumine gloriae infinito, essentia diuina vnita cum tali intellectu eligeret simul cum illo infinitam visionem claram Dei, ita similiter si ex parte animarum in purgatorio existentium daretur infinita, & limitata dispositio, ad hoc ut valor missae infinitus totum effectum satisfactorium praestaret, quem ex se praestare potest, utique vna sola missa sufficeret pro liberandis omnibus à poenis purgatorij; quia tamen haec dispositio in illis non datur, sed solum finita, & limitata; hinc prouenit, quod licet sacrificium missae pro omnibus applicatum, eque illis profit secundum dispositionem cuiuscumque animae, ac si pro quolibet seorsim solum applicaretur, non sufficiat vna missa pro liberandis omnibus, è dictis purgatorij poenis, sed requirantur plures missae, quod non obscure declarauit Diuus Thomas 3. part. quaest. 79. art. 5. in corpore, ubi postquam praemisit distinctionem de Sacramento missae in quantum Sacramentum, & in quantum sacrificium, loquendo de illo in quantum sacrificium est, inquit, in quantum verò est sacrificium habet vim satisfactiuam, sed in satisfactione magis attenditur

K

tur

tur affectus offerentis, quam quantitas oblationis, vnde & Dominus dixit Lucae 21. de vidua, quæ obtulit duo æra; quod plus omnibus misit. Quæuis, ergo hæc oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni poena, tamen sit satisfactoria illis pro quibus offertur, vel etiam offerentibus secundum quantitatem suæ deuotionis, & non pro tota poena. Quid clariùs desiderari potest.

126 Ad secundam probationem eiusdem minoris, patet manifestè ex dictis, ad probationem optimam dictæ minoris numero præcedenti, nam vt ibi diximus, licet missæ sacrificium ratione suæ infinitatis, seu valoris infiniti sufficiat quantum est ex parte ipsius valoris infiniti ad remittendam totam poenam temporalem, nihilominus totam actu non remittit non ex defectu, scilicet suæ infinitatis, sed ex defectu dispositionis ex parte subiecti scilicet creaturæ, cui remittenda est tota temporalis poena, quæ non habet totam dispositionem requisitam generalitèr loquendo, ad hoc vt per infinitatem valoris sacrificij missæ, tota ei poena temporalis remittatur. Si autem sit aliqua creatura, quæ habeat totam dispositionem requisitam, & necessariam, ad hoc vt valor infinitus sacrificij missæ pro dicta creatura applicatus, suum adæquatam præster effectum absq; dubio, vna sola missa sufficiat, vt dictæ creaturæ tota temporalis poena pro suis peccatis debita ei remittatur. Quia tamen hoc non constat Ecclesiæ, & fidelibus, necesse est, vt pro animabus existentibus in

purgatorio, frequenter fideles plures, & plures missas facerent pro eisdem animabus purgatorii celebrari.

127 Ad tertiam probationem eiusdem minoris, respondetur cum Lezana tomo quarto summi. regularium verbo missæ numeri. 5. quod valor infinitus sacrificij missæ, quem habet tum ratione rei oblatæ, tum etiam ex parte principalis offerentis, scilicet ipsius Christi non minoratur, aut limitatur ab instrumento, scilicet Sacerdote celebrante, vt constat non solum in naturalibus, sed maximè in moralibus, cum instrumentum non possit limitare valorem, aut dignitatem causæ principalis, si quidem euidens est eleemosynam, seu quodcumque aliud opus factum ab aliquo per Famulum, vel Ministrum non perdere valorem suum, aut limitari ex malitia talis Famuli, vel Ministri. Quod etiam contingit etiam in Sacramentis, cum constet ipsorum valorem, aut virtutem non perdi, aut limitari ex prauitate, aut malitia Ministrantis illa; cum autem Sacerdos sit causa instrumentalis reproductiua corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini in Sacramento Eucharistie (sive sit causa instrumentalis physica, sive moralis, secundum de hoc diuersitatem opinionum; de quo nunc non disputo, quia non est huius loci, & Deus optimus maximus sit causa principalis, & similiter sacerdos offerens dictum Sacramentum, vt sacrificiū Deo in satisfactionem peccatorum fidelium, sit instrumentum, & Christus Dominus sit offerens principalis dictum sacrificiū; hinc est quod infi.

infinitas valoris sacrificij missæ non minuat, aut limitetur ab offerente instrumentaliter dictum sacrificium, scilicet Sacerdote, & si infes, ergo etiam Sacramenta dici debent valoris infiniti, siquidem ad illorum effectus concurrunt etiam Christus Dominus iuxta cōmunionem Theologorum sententiā. Respondeo; cum eodem Lezana dicto nu. 5. diuersimodè concurrere Christum Dominum cum Sacramentis, ac cum Sacerdote immolante, seu sacrificante, cum illis enim solum concurrunt, vt causa vniuersalis, cum Sacerdote autem etiam, vt causa particularis, seipsum illo mediante immolans, & sacrificans, ac proinde tali immolationi, seu sacrificio infinitam dignitatem, aut valorem conferens.

128 Ad secundum argumentum respondent Marchius de Sacram. ord. part. 2. tract. 3. cap. 17. Pater Thom. Hurtadus dict. tract. 2. de oblig. Sacerd. cap. 4. resol. 17. nu. 183. & 184. & Diana dict. part. 10. tract. 15. resolut. 43. §. nota vero; Pater Leandrus à Sanctissimo Sacramento to. 2. tract. 8. de sacrificio missæ disput. 4. de stipendio missæ quest. 15. concedendo sequelam dicti argumenti, quia illis non videtur inconueniens, quod regulares quando in aliquibus diebus missas celebrant pro defunctis sui ordinis, aut pro suis benefactoribus, quod possint pro eisdem missis celebrandis pro alijs personis congrua stipendia ab ipsis accipere, & applicando missas illarum dierum pro vtraque obligatione, vna orta ex stipendio, & ratione iustitiæ, & altera orta ex obligatione suarum Constitutionum, aut ex charitate,

vel liberalitate vtrique obligationi satisfacere, absq; eo quod peccent mortaliter, imò nec venialiter si Constitutiones ordinum non obligant ad culpam, Cuius rationem reddunt, quia Sacerdoti solum prohibetur offerre idem sacrificium pro multis, quibus ex iustitia ratione stipendij accepti, tenetur, non verò prohibetur offerre pro vno ex iustitia, & simul offerre pro alio ex sola liberalitate, vel charitate; hoc enim ipsa Ecclesia aliquo modo præsupponit; si quidem idem sacrificium, quod in memento pro viuis, obtruli pro Petro; qui ad celebrandum pro eo me conduxit; simul etiā pro defunctis in memento pro mortuis præcepit offerre: ergo licebit Sacerdotibus regularibus in illis diebus, in quibus tenentur celebrare missas pro defunctis sui ordinis, aut benefactoribus pro eisdem missis, & stipendia accipere ab vna, vel diuersis personis, & pro eis dictas missas offerre ex iustitia, ratione stipendiorum acceptorum ab eis, & simul pro suis fratribus defunctis, aut benefactoribus ex charitate, aut gratitudine ratione suorum Constitutionum.

129 Sed hæc responsio in quantum asserit, regulares Sacerdotes posse illis diebus in quibus tenentur missas celebrare pro aliquo, vel aliquibus religiosis defunctis sui ordinis, ratione suarum Constitutionum, posse in illis diebus pro eisdem missis celebrandis pro alijs personis stipendia accipere, & vtrique obligationi satisfacere, applicando dictas missas in illis diebus pro illis personis, à quibus stipendia acceperunt, & simul pro defunctis religiosi fratribus sui

ordinis, ratione suarum constitutionum mihi non probatur; imò iudico teneri sub mortali dictos Sacerdotes regulares in illis diebus, in quibus tenentur missas celebrare pro defunctis fratribus sui ordinis, non accipere stipendia ab alijs personis pro eisdem missis celebrandis, & si secus fecerint manebunt ad restitutionem obligati, ita Bossius dicto tom. I. de conscient. part. 1. tit. 1. §. 25. à nu. 412. vsq; ad 414. quòd sic probo, ratione meo videri efficaci. Quia Sacerdos non potest eadem missa duplici obligationi, ad quam tenetur ex iustitia satisfacere; atqui quando Sacerdos tenetur missam celebrare pro aliquo religioso defuncto sui ordinis, ex vi suarum constitutionum tenetur ex iustitia dictam missam, pro dicto defuncto religioso applicare, ergo non potest illam pro alio applicare, & pro applicatione accipere congruū stipendium; aliàs enim vnica missa duplici obligationi ex iustitia satisfaceret, quòd non est dicendum, maior est certa, & conceditur à Doctoribus citatis in præcedenti solutione, minor verò in qua potest esse difficultas probatur; quia professio, sollemnis, quam faciunt religiosi regulares, est quidem contractus celebratus inter regularem, & ipsam religionem, quo contractu religiosus se obligat religioni ad obseruantiam regulæ, & constitutionem, & ad omnia ea, quæ ad statum religionis pertinent, & Religio se obligat illi obseruare ea, quæ in regula, aut cõstitutione præcipiuntur in fauorem, tam temporalem, quam spiritualem ipsius religiosi; ergo cum con-

stitutio religionis ordinet, & præcipiat, vt pro quolibet religioso defuncto missæ celebrentur tali, vel talibus diebus à Sacerdotibus dictæ religionis, & pro religiosi defunctis in aliquibus diebus anni dicantur aliquæ missæ, siue priuatæ, siue cantatæ erunt obligati religiosi ex iustitia dictas missas applicare pro religioso, aut religiosi defunctis. Probo consequentiam, quia Prælati, & Pares, legislatores, qui dictas constitutiones ad bonum regimen religionis fecerunt, volunt, & intendunt iuxta easdem constitutiones, vt pro religiosi defunctis ordinis dictæ missæ applicentur, & eadem intentione dictas constitutiones regulariū confirmatæ fuerunt à Summo Pontifice, quæ obligatio est de re graui, & ita adest iuxta causam obligandi sub mortali: nam sic reperitur causa iusta satisfaciendi contractui factò à religione cum suis religiosi professis, & iam defunctis, ergo tenetur religio ex iustitia dictas missas in constitutionibus assignatas pro defunctis fratribus pro illis solis applicare, & similiter tenentur omnes Sacerdotes dictæ religionis prædictas missas pro defunctis fratribus applicare, nec tenentur obedire Prælati, si contrarium illis præcipiant etiam cum præcepto sanctæ obedientiæ, ergo non licebit absque culpa mortali, & obligatione restitutionis tam religioni in communi, quàm Sacerdotibus religiosi in proprio dictis missis applicandis per constitutiones religionis pro religiosi defunctis, accipere ab alijs personis stipendia, & ratione huius obligationis ex iustitia

stipendia pro illis simul celebrare easdem missas.

130 Nec valet si dicas, quod constitutiones ferè omnium religionum non obligant religiosi sub culpa etiam veniali, sicut nec præceptum superioris nisi fiat cum sollemnitate in constitutionibus præscripta, ergo non potest stare, quòd religiosi regulares, quorum constitutio non obligat ad culpam etiam venialem, teneantur sub mortali culpa missas applicare pro defunctis fratribus, quas ex vi dictarum suarum constitutionum tenentur pro dictis religiosi defunctis celebrare. Hoc inquam non valet, nam vt benè notat Bossius vbi supra nu. 414. licet hoc verum sit, si simplex obligatio constitutionis, aut præcepti præcisè attendatur, scus est si obligationi ordinationis coniungatur vel ex ordinatione, aut præcepto positus consurgat maius ius, seu præceptum naturale iustitiæ, vel alterius virtutis, vt in præfenti, cum obligatione celebrandi missas pro defunctis ordinis, ex pacto inito cum religione iuxta supradicta, & posita applicatione missarum, & suffragiorum per constitutiones, & voluntatem, & intentionem fundatoris religionis & summi Pontificis confirmantis, qui voluerunt, & intenderunt, ita obligare religiosos Sacerdotes, ad applicandas dictas missas pro defunctis fratribus, non solum ratione ordinationis, & simplicis obligationis constitutionis, sed etiam præcepto naturali iustitiæ, ratione contractus celebrati inter religionem, & religiosum professum, aut religiosum professos per suas professio-

nes sollemnes, ratione cuius tenetur religio in communi, & tenentur religiosi Sacerdotes in particulari missas in cõstitutione assignatas celebrare, pro quolibet religioso post eius mortem, & ita licet attendendo ad simplicem obligationem constitutionum non obligent, ad culpam etiam venialem, tamen si coniungatur talis obligatio constitutionis, cum obligatione ex præcepto naturali iustitiæ, vt in casu proposito, obligant ad culpam mortalem propter defraudationem in re graui spirituali animæ religiosi defuncti, non applicando illi missas debitas, tum ratione cõstitutionis, tum etiam ratione præcepti naturalis iustitiæ, modo superius explicato.

131 Quare ad argumentum aliter respondeo, negando sequentiam, quoad primam eius partem, scilicet posse Sacerdotes regulares in illis diebus, in quibus tenentur missas celebrare pro Defunctis fratribus sui ordinis, posse easdem missas pro alijs ex stipendio applicare. Nam vt supra dixi impugnando præcedentem responsionem dicti argumenti, Sacerdotes regulares non solum tenentur in illis diebus dictas missas pro Defunctis fratribus sui ordinis, celebrare ex ordinatione simplici suarum constitutionum, sed etiam ex præcepto naturalis iustitiæ, quare ista obligatio duplici ex capite ligat, & obligat Sacerdotes regulares ad dictas missas pro suis fratribus defunctis celebrare, & ratione suarum Cõstitutionum, & etiam ratione præcepti naturalis iustitiæ, quare aliter faciendo, peccant mortaliter contra præceptum naturale

rale iustitię, & manent obligati, si pro alijs ex stipendio dictas missas applicent, iterum alias missas celebrare pro Defunctis fratribus, cum prohibitum sit Sacerdotibus, vna eademque missa duplici obligationi ex iustitia satisfacere.

132 Dixi quoad primam partē, sequelę, quia certum mihi est, quod quando regulares Sacerdotes in satisfactionem beneficiorum, aliquas missas celebrant pro benefactoribus sui ordinis, possunt etiam simul easdem missas applicare pro alijs personis ex stipendio, nam obligatio ex gratitudine nō est obligatio ex iustitia, & ex charitate, & ex virtute gratitudinis, & benevolentię, cum autem vt supra probauimus, possit licitę Sacerdos, siuē secularis, siuē regularis, vna eademque missa duplici obligationi satisfacere, quarum vna sit ex iustitia, & altera ex charitate, gratitudine, aut liberalitate, ideo possunt simul easdē missas applicare Sacerdotes regulares pro benefactoribus sui ordinis, & simul pro alijs personis ex iusto stipendio; quidquid in contrarium dicat Bossius, vbi supra nu. 412. & 414. nam obligatio, quā habent regulares suis benefactoribus, nō est obligatio ex precepto naturali iustitię, sed ex mera gratitudine, & charitate; nec benefactores, quando suis elemosynis succurrunt necessitati regularium, intendunt illos obligare ex iustitia, vt pro illis missas celebrent, & non pro alijs, vt ex communi vsu fidelium benefactorum regularium constat, qui quando faciūt dictas elemosynas, solum se commendāt suis orationibus, & vt à Deo

petent augmentum, tām temporale, quā spirituale ipsorū benefactorum, quod non est, illos velle obligare titulo iustitię, sed solum titulo gratitudinis, & liberalitatis.

RESOLVTIO SEPTIMA.

Vtrum Cappellanus, qui ratione foundationis Cappellanię, tenetur omnibus Sabbathi anni, missam Beatissimę Virginis pro intentione fundatoris celebrare, teneatur dictam missam Beatę Virginis in dicto die celebrare, etiā si in illo occurrat aliquod festum, ex sollempnioribus.

133 **P**rima sententia affirmat, quod si in diebus Sabbathi occurrat festum duplex, etiā si sit classicus, dum à populo nō seruetur, teneri Cappellanus obligatus celebrare missam votiuam Beatę Virginis, illam celebrare, alias peccaret mortaliter, ita tenent DD. citati qui resolutione preceđ. affirmarūt missę valorem ex opere operato esse finitum, & limitatum. Prima pars huius sententię probatur, quia Cappellanus non potest mutare sine causa iusta, & legitima voluntatem Testatoris tribuentis illi elemosynā, vt in dictis diebus missam celebret Beatę Virginis, atqui occurrentia festi alicuius Sācti sub ritu duplici recitandi, dum à populo non seruetur, non est causa sufficiens mutandi voluntatem Testatoris, sed fundatoris Cappellanię, ergo Cappellanus tenetur dictam missam Beatę Virginis celebrare, etiam si occurrat festum duplex alicuius Sancti, cum valor missę est

est ritibus precebus, & orationibus, ab Ecclesia institutis crescat, vnde missa de Defunctis plus eis prodest, quam alia; nō enim omnes missę sunt eiusdem valoris ex opere operato.

134 Quoad secundam vero partem probatur, quia occurrētia alicuius festi sollempnis in dicto die Sabbathi, in quo Cappellanus tenetur celebrare missam Beatę Virginis, est sufficiens causa ad mutandam voluntatē testatoris, quia voluntas testatoris intelligenda est ciuili modo, & moraliter, & non debet prædicta voluntas testatoris præualere Ecclesię, ordini, & ritui; ergo in dictis diebus festiuis non tenetur Cappellanus dictam missam Beatę Virginis celebrare, imō si illam celebret, peccabit mortaliter, peruertēdo Ecclesię ordinem, & ritum.

135 Secunda sententia subinet, non teneri Cappellanus missam Beatę Virginis in diebus Sabbathi celebrare, si in illis occurrat festum aliquod duplex, siue à populo seruetur, siuē non, ita Fagundez in præcepta Ecclesię precepto 1. lib. 3. cap. 9. nu. 6. Gauantus in Comment. ad rubric. missal. tom. 1. part. 3. tit. 13. nu. 20. & 21. Peirynus in priuilegijs minimorum tom. 1. constit. 5. Leonis Decimi nu. 2. Fraxinel. de oblig. Sacerd. sect. 4. concl. 4. §. 4. Siluius in 3. part. quest. 7. art. 9. ad 5. Azor. part. 1. lib. 10. cap. 32. qu. 5. Emanuel Sà verbo missa n. 48. Homobon. de exam. Eccl. part. 1. tract. 4. c. 14. qu. 126. quos citat, & sequit. Diana par. 2. tract. 14. de celebr. miss. ref. 31. Lezana to. 1. summ. regul. cap. 21. num. 28. & absolute, & absque aliqua limitatione, aut scrupulo loquitur Villalobos in summa tom. 1. tract. 8.

difficul. 31. num. 6. vbi sic asserit. El que esta obligado a dezir vna missa v. g. de nuestra Señora, y dize la del dia, cumple bastante, como sea sin scandalo, que el dezir esta missa o aquella es accidental. Idē etiam docet Ioannes de la Crux in directorio conscientię part. 2. de sacrificio missę quest. 4. dub. 2. conclus. 2. Suarez tom. 3. in 3. part. disput. 83. sect. 3. fundamentum huius sententię est, quia omnes missę sunt equales in valore, cum valor missę sit infinitus saltem extensiuę, ergo tantum valet missa de Sancto applicato pro anima seu intentione fundatoris Cappellanię, ac valet missa de Beata Virgine, & quamuis missa de Beata Virgine plus valeat testatori ex opere operantis, quia iste valor ex opere operantis sumitur ex orationibus Ecclesię, quę in tali missa vtuntur, hic tamen excessus suppleri potest intercessione Sancti de quo dicitur missa, & deuotione Sacerdotis, vt ex Laurentio de Peirynis, Gauanto, & Barbosa notat Lezana num. 28. superius citato in fine, ergo absque scrupulo poterit Sacerdos missam celebrare de Sancto duplici, occurrēte in die Sabbathi, non obstante voluntate testatoris, seu fundatoris Cappellanię, qui ordinet in dicta foundatione missam de Beata Virgine celebrari à Cappellano.

136 Dico 1. Sacerdos Cappellanus obligatus ratione Cappellanię, ad celebrandum omnibus Sabbathis Missam Beatissimę Virginis, non tenetur omnibus Sabbathis anni dictam missam de Beata Virgine celebrare, etiam si id exprimat in foundatione Cappellanię, ita omnes Canonistę ad caput; quidam laicorum

corum de Celebratione missarū Abbas num. 3. Decius nu. 5. Romanus consil. 379. dicentes fundationem Cappellanię contra rubr. missalis Romani inutiles esse, vbi habetur tit. de miss. vor. num. 3. quod iste possunt dici pro arbitrio Sacerdotis, quocumque die non est officium duplex. Quos citat, & sequitur Pater Thomas Hurtado tom. 1. resolut. moral. tract. 2. cap. 4. resolut. 13. à num. 100. Probatur hæc conclusio, quia nullus potest dispensare in Rubricis missalis, ergo dispositio cōtra illas est inutilis; atqui in Rubricis missalis Romani præcipitur Sacerdotibus, vt non celebrent missas votiuas in festis duplicibus, ergo Cappellanus, qui ex Cappellania tenetur missam Beatę Virginis, omnibus anni Sabbathis celebrare, iuxta intentionem fundatoris dicte Cappellanię, si in illis occurrat festum duplex, non tenebitur missam de Beata Virgine celebrare etiam si id exprimat in fundatione Cappellanię, quia talis dispositio fundatoris est inutilis, vtpotè contra rubricas missalis Romani, in quibus fundator Cappellanię non potest dispensare.

137 Ex dictis infero, quod Sacerdos Cappellanus in festis duplicibus, si sint de præcepto, tenetur non dicere missam in die Sabbathi de Beata Virgine, sed debet dicere de die, & hoc sub peccato mortali, in alijs vero festis duplicibus, quę occurrūt in illis diebus Sabbathi, & non sunt de præcepto, potest dictus Cappellanus celebrare missam de Beata Virgine ad adimplendam testatoris voluntatem. Sic refert Gauantus prima parte tit. 5. num. 2. declarauit Sacra-

Rituum Congregatio in vna Pampilonensi prim. Septembr. 1607. & 20. Iunij 1626. quę Sacra rituum Congregatio die 26. Aprilis 1627. etiam declarauit, quod si occurrat festum duplex, de præcepto in die Altaris priuilegiati, non est dicenda missa de reque in illo.

138 Dico secundo, si fundator Cappellanię exprimat in dicta fundatione, quod Cappellanus teneatur omnibus Sabbathis anni pro sua intentione celebrare missam de Beata Virgine, & hæc fundatio dicte Cappellanię confirmatur à Summo Pontifice, poterit Cappellanus omnibus Sabbathis anni missam de Beata Virgine celebrare, quocumque festo in illis occurrente, ita Thomas Hurtado vbi supra num. 112. Probatur conclusio, quia Summus Pontifex potest dispensare in Rubricis missalis Romani, atqui confirmando dictam Cappellaniam in dictis rubricis videtur dispensare, ergo poterit Cappellanus obligatus celebrare omnibus anni Sabbathis missam de Beata Virgine, ratione dicte Cappellanię confirmatę à summo Pontifice, dictam missam de Beata Virgine dictis Sabbathis celebrare, etiam si in illis occurrat festum duplex quod à populo seruetur. Notanter dixi, potest, quia in diebus primę classis existimo, cum dicto Patre Thoma Hurtado in dicto numero 112. posse Sacerdotem omittere talem missam de Beata Virgine, etiam si Summus Pontifex dispenseret.

139 Ex dictis infero, quod cum in nostris Constitutionibus præcipiatur, vt in toto ordine nostro omnibus anni Sabbathis, missa sollempnis fiat de Beatissima

ma

ma Virgine cum duplici commemoratione de Spiritu sãcto, & Beato Iosepho, vt habetur distin. 1. cap. 5. per hæc verba, Quoniam religio nostra Beatissima Virgine reuelante, fundata est (vt à Sanctissimo Domino Clemente Papa 8. in bulla Canonizationis Sancti Raymundi de Pegnafort. declaratū fuit) & sic sub eius militat patrocinio, itaquam sub præsidio tutissimo, statuimus, vt in tanti beneficij memoriã, in isto nostro exalceatorum ordine singulis anni Sabbathis, primo manè, expleta oratione mentali, & prima, & tertia (si tunc dicatur) fiat missa sollempnis de Beatissima Virgine, cum duplici commemoratione de Spiritu Sancto, & beato Iosepho; cui omnes religiosi cuiuscumque gradus, & conditionis sint, qualibet excusatione remota (præter eam, quæ Prælato grauis videatur, & vrgens) teneantur assistere, illa verò pro assistentibus, & legitime impeditis à Prælato applicetur, vel si dotata fuerit alia missa sollempnis, pro eisdem est applicanda; & pro altera subroganda. Quare dicta missa sollempnis de Beata Virgine potest, & debet dici in toto ordine nostro, omnibus anni Sabbathis, quocumque festo etiam primæ Classis occurrenti in dicto die, cum solis illis duabus cōmemorationibus in dicta Cōstitutione assignatis de Spiritu sancto, & Beato Iosepho, quia cum cōstitutio nostra sit confirmata ex certa scientia, & de plenitudinis potestate à sanctissimo Domino nostro Urbano Papa 8. felicis recordationis, dicta sua confirmatione dispensauit in Rubricis Missalis Romani in ordine ad dictam missam sollemp-

nem de Beatissima Virgine, in dicta forma omnibus Sabbathis anni, in toto nostro ordine celebrandam, ob rationem dictam in præfati conclusionem.

140 Dico 3. Cappellanū obligatū celebrare, ratione Cappellanię omnibus anni sabbathis missam de Beata Virgine, grauitèr peccare si diebus, quibus liberum est illi celebrare, dictam missam de Beata Virgine non celebret, & ita dico de Cappellano obligato in aliquibus diebus missam de reque celebrare, si vel in institutione Cappellanię expressum sit, vel si promisit danti elemosynam talem missam votiuam, aut de reque dicere. Hanc conclusionem statuo cōtra Dianam, Villalobos, & alios & præcipuè contra Philibertum Marchinum, vbi supra, qui vt benè notat Pater Thomas Hurtado dicta resolutione 13. nu. 113. satis inconsequenter loquitur: dicit enim conclusion. 2. quod etiam si Sacerdos missam de reque promisit dicere ex iusto stipendio accepto ab aliqua persona, potest dicere missam diei etiam ferialis, & concl. 4. dixit; quod si promisit dicere missam votiuam de Spiritu sancto, aut de Beata Virgine, tenetur illam celebrare, aliàs peccaret contra fidelitatem, & iustitiam. Et reddit rationem disparitatis, quia missa votiuæ ordinantur primariò, & ex natura sua ad impetrandum à Deo aliquod beneficium, vel ad cultū alicuius Sancti, & sic sicuti qui ex institutione Cappellanię, tenetur celebrare in aliquo altari in cultum illius, non potest aliter facere; ita qui promittit dicere missam votiuam propter eandem rationem; at missa de reque principaliter ordinatur

L

ad

ad restitutionem pœnætempo-
ralis peccatis debitam, quæ re-
missio æquæ sit per quamcumq;
missam.

141 Sed hæc disparitas inconse-
quens est, vt benè probat Pater
Thomas Hurtado, vbi supra
nu. 115. quia sicut missa votiuæ
est primario ordinata in cultum
Dei, & honorem alicuius Sæcti,
ita missa de requie primario est
instituta in cultum Dei, & in-
subleuamen animarum. Quare
sicut contra iustitiam est dice-
re aliam missam, quia contra
voluntatem poscentis, non de-
fertur ille specialis honor San-
cto; ita si non dicatur missa de
requie contra voluntatem tes-
tatoris, aut deposcentis, aufer-
tur illud speciale leuamen, quod
confertur animabus existētibus
in purgatorio per orationes, &
alia specialia, quæ in tali missa
dicuntur, quare sicut in votiuis
tenetur, ita, & in missis de re-
quie.

142 Confirmatur ex declaratio-
ne supra relata sacræ Congrega-
tionis rituum in vna Pampilo-
nensi, in qua permittitur dici
missam de requie in diebus du-
plicibus, non de præcepto ad
adimplendas testatorum volun-
tates, ergo aliquod speciale iu-
uamen habet huiusmodi missa,
ergo illud auferre contra iusti-
tiam est, quod esse indubitatum
nullus Catholicus ambigit, vt
notat Fagundez vbi supra cap.
20. nu. 12. itaque pretij valor sa-
crificij ex opere operato ex ri-
tibus, & sacris ceremonijs, &
sic illis pro quibus offertur ma-
gis prodest ad satisfactionem
pœnarum missa de requie,
quàm quælibet alia. Dixi ex o-
pere operato, non ipsius sacrifi-
cij incruenti, sed ipsius missæ,
quæ includit cœremonias, & o-

rationes speciales, ergo illud
auferre contra iustitiam est.

143 Ad fundamentum primæ
sententiæ, quoad primam eius
partem, libentè fateor Cappel-
lanum obligatum ratione suæ
Cappellanæ, omnibus sabbathis
anni celebrare missam de Beata
Virgine, teneri dictam missam
celebrare in dicta die, etiam si
occurrat festum duplex, dum à
populo non seruetur, & idem
dicendum puto de Cappellano
obligato aliquibus diebus cele-
brare missam de requie, ex vo-
luntate testatoris; aut dantis sti-
pendium pro dicta missa, quod
colligitur ex declaratione supra
relata sacræ Congregationis ri-
tuū in vna Pampilonensi. Pro-
batio pro secunda parte huius
sententiæ fauet nostram primam
conclusionem, nam vt ibi dixi-
mus testator, seu fundator Cap-
pellanæ, non habet authorita-
tem dispensandi in ritibus mis-
sæ Romani, cum hoc solum
pertineat ad Summum Ponti-
ficem, & ideo quamuis testator,
vel fundator Cappellanæ in
ipsa fundatione exprimat, quod
Cappellanus teneatur celebrare
missam votiuam de Beata Vir-
gine, vel de Spiritu sancto, aut
de requie, in tali die determi-
nato, etiam si talis dies sit festi-
uus, non tenetur Cappellanus
adimplere voluntatem testato-
ris; quia vt supra diximus illa
voluntas est inutilis censenda,
imo tenetur sub mortali missam
de die festo celebrare.

144 Ad fundamentum secundæ
sententiæ, respōdetur cōcedēdo
antecedens, & negando primam
consequentiam, in sensu à nobis
explicato in 3. concl. quia licet
valor sacrificij missæ ex opere
operato sit infinitus, & cōsequē-
ter æqualis in omnibus missis;
nihil.

nihilominus, vt ibi diximus cre-
scit valor missæ ex opere ope-
rato, ex ritibus, & sacris cœre-
monijs, & sic illis pro quibus
offertur, magis prodest ad satis-
factionem pœnarum, missa de
Beata Virgine, aut de requie,
quàm quælibet alia, quæ missæ
includunt cœremonias, & ora-
tiones speciales, & ideo Cap-
pellanus tenetur ex iustitia,
quando potest, & ideo est per-
missū, dictas missas votiuas, aut
de requie celebrare, & adim-
plere voluntatē testatoris, aut
fundatoris Cappellanæ. Cum
autem Sacerdotibus permitta-
tur missas votiuas, aut de re-
quie celebrare in illis diebus,
in quibus occurrit festum du-
plex, dum à Populo non serue-
tur, vt constat ex supradicta
declaratione Sacræ Congrega-
tionis rituum in vna Pampilonēsi,
ideo Cappellanus faciet contra
iustitiam, non adimplendo in il-
lis diebus voluntatem testato-
ris, seu fundatoris Cappellanæ
missam celebrando iuxta eius
voluntatem, & intentionem, vt
in dicta 3. concl. diximus.

RESOLVTIO OCTAVA.

Vtrum Cappellanus obligatus ad
celebrandum in Altari priuile-
giato pro animabus purgatorij,
satisfaciat suæ obligationi, cele-
brando in alio Altari non pri-
uilegiato, cum calculo indulgē-
tiarum v. g. Sancti Caroli libe-
rante animam de purgatorio.

145 **P**rima sententia negat pos-
se Sacerdotem obligatū
celebrare missam in Altari pri-
uilegiato ratione Cappellanæ,
aut ratione stipendij accepti
pro missa celebranda in dicto
Altari priuilegiato, suæ obliga-

tionis satisfacere, celebrando in
alio Altari cum calculo benedi-
cto v. g. Sancti Caroli, applican-
do indulgentiam plenariam,
quàm assequitur in virtute co-
ronæ, vel meraliæ benedictæ. Ita
Gauantus in rubricis missalis
tom. 1. part. 3. tit. 12. num. 5. vbi
sic ait, qui tenetur celebrare in
Altari priuilegiato pro defun-
ctis, & alibi celebrat cū numis-
mate v. g. Sancti Caroli, quo
animam liberare potest à pur-
gatorio, peccat mortaliter; tum
quia non seruat pactum, tum
quia tutius est priuilegium Al-
taris, quàm numismatis, de quo
dubitari potest, an sit benedi-
ctum. Ita Gauantus, Diana part.
2. tract. 14. resol. 29. Bonacina
tom. 1. disp. 4. de Euchar. quæst.
ultima pun. 7. §. 4. num. 5. in fin.
Homobonus tract. 4. de exam.
Eccl. cap. 13. quæst. 123. & alij.
Fundamentū huius sententiæ est,
quia sacerdos, qui tenetur cele-
brare in Altari priuilegiato, vel
ratione Cappellanæ, vel ratio-
ne stipendij accepti, debet ser-
uare contractum initum inter
Sacerdotem ipsum, & personam
pro qua se obligauit, missam ce-
lebrare in Altari priuilegiato, ex
iusto stipendio ab illo accepto,
& nullo modo violare fidem;
atqui celebrando dictam missam
in alio Altari non priuilegiato,
etiam si illam celebret, applican-
do dictæ personæ indulgentiam
plenariam, quàm assequitur in
virtute coronæ, aut calculi be-
nedicti v. g. Sancti Caroli, vio-
lat fidem, cum detrimento gra-
ui spirituali illius animæ exi-
stentis in purgatorio, pro qua
tenetur dictam missam celebra-
re, ergo peccat mortaliter, &
suæ obligationi non satisfacit.
Maior est certa, & minor pro-
batur, quia indulgentia cōcessa

calculo benedicto, coronæ, aut meraliæ benedictæ, non est tam certa, quam est indulgentia concessa Altari privilegiato, quæ conceditur à Summo Pontifice per breue Pontificium, & authenticum, & ita de indulgentia Altaris privilegiati, non est dubitandi locus, & maximè potest dabitari de calculo v.g. Sancti Caroli, de corona, vel meralia, an sit benedicta, ergo Sacerdos obligatus celebrare ratione iusti stipendij in Altari privilegiato, fidem violat, in detrimētum grauius animæ purgatorij, pro qua tenetur celebrare missam in Altari privilegiato, celebrando illam in alio Altari non privilegiato, cum numismate, corona, vel meralia benedicta.

146 Secunda sententia, & quæ mihi verior, & probabilior videtur substat, quod Sacerdos obligatus missam celebrare titulo Cappellaniæ, aut ratione stipendij in Altari privilegiato, pro aliqua anima existenti in purgatorio, satisfacit sue obligationi, celebrando dictam missam in alio Altari cum numismate benedicto v.g. Sancti Caroli, applicando illi indulgentiam plenariam, quam assequitur virtute ipsius numismatis, aut virtute coronæ, vel meraliæ benedictæ, ita tenent Fraxinellus de obligatione Sacerdotum tract. 4. concl. 4. §. 9. num. 2. in Edit. 8. Alfonso de Leone de offit. & potest. confessorij tempore Iubilei part. 3. num. 29. Ruteus de fructu sacrificij missæ disput. 3. quæst. 2. num. 10. Megala in varijs resolutionibus tom. 2. resol. 187. num. 20. Philibertus Marchinus tract. 3. de Sacram. ord. part. 2. cap. 24. num. 8. Diana part. 4. tract. 4. resol. 40. & part. 6. tract. 6. resol. 12. Pasqualig.

in decisionibus moralibus decis. 427. Pater Thomas Hurtao tom. 1. resolutionum moralium tract. 2. cap. 4. resol. 10. Leander à Sanctissimo Sacram. part. 2. tract. 8. disput. 8. quæst. 70. & alij.

147 Probatum hæc sententia, & simul destruitur fundamentum sententiæ contrariæ, quia Sacerdos obligatus celebrare in Altari privilegiato missam, pro anima existente in purgatorio, siue ratione foundationis Cappellaniæ, siue ratione stipendij accepti ab aliqua persona, pro celebranda tali missa in Altari privilegiato, celebrando illam in alio Altari cum numismate benedicto, applicando illi indulgentiam plenariam, quam assequitur in virtute ipsius numismatis benedicti, nullo modo violat datam fidem, ratione contractus, aut quasi contractus, qui est inter ipsum Sacerdotem, & fundatorem Cappellaniæ, aut personam, à qua accepit stipendium pro celebranda missa in Altari privilegiato, ergo celebrando in alio Altari dictam missam, cum dicto numismate benedicto v.g. Sancti Caroli, vel alio simili, & applicando illi indulgentiam plenariam, quam assequitur in virtute dicti numismatis benedicti, satisfacit sue obligationi. Probo antecedens, & pro eius probatione, suppono cum Patre Zaccharia Pasqualigio dicta decisione 427. quod si quis petit missam in Altari privilegiato pro aliquo defuncto celebrandam, duo petit, & celebrationem sacrificij applicationemque fructus illius sacrificij, & obtentionem indulgentiæ plenariæ, per modum suffragij pro tali anima, quæ duo petit, ut media ab obtinendâ liberatione illius

illius animæ è penis purgatorij. Hæc autem duo præstat sacerdos, celebrando missam in Altari non privilegiato cum numismate benedicto, cui annexa est indulgentia plenaria, nam celebrat missam pro illa anima, & illi applicat indulgentiam plenariam per modum suffragij, vnde habentur eadem media, & idem finis. Quo supposito sic antecedens probo scilicet, quod in tali casu sacerdos celebrans missam, cum calculo benedicto v.g. Sancti Caroli, vel alio simili, cui annexa sit indulgentia plenaria, non violet fidem debitam obseruare, petenti missam pro aliquo defuncto in Altari privilegiato, quia sacerdos iste celebrando dictam missam soluit, quod ipse petens missam intendit, ergo nullo modo violat illi fidem, probatur hoc antecedens, nam petens missam in Altari privilegiato, nihil aliud intendit, nisi quod illud sacrificium, quod ipse petit celebrari pro anima defuncti, annexam habeat indulgentiam plenariam animæ dicti defuncti liberationem de purgatorio; quia quando celebratur missa in tali Altari, non est intuitu Altaris, sed intuitu indulgentiæ; vnde Altare materialiter se habet, nec cadit per se sub intentionem petentis dictam missam, ergo celebrando illam in quocumque Altari cum numismate benedicto, adimplet voluntatem petentis dictam missam in Altari privilegiato, soluitque omne id, quod ipse intendit in petitione talis missæ, ergo nullo modo violat illi fidem, probo hanc vltimam consequentiam, quia dictus sacerdos celebrans supradictam missam, quam tenetur celebrare in Altari privilegiato, iuxta intentionem petentis

illam, in alio Altari cum numismate benedicto; non violet fidem, nec quia non adimplet voluntatem petentis dictam missam, nec soluit, quod ipse intendit, ut iam probatum est, neque violet fidem, quia promittens missam in Altari privilegiato, non ponit in alio Altari dictam missam celebrare, nam promittens missam in Altari privilegiato, nihil aliud promittit, nisi missam coniunctam, cum indulgentia plenaria per modum suffragij; quæ coniunctio optimè fit celebrando dictam missam in alio Altari, cum numismate benedicto, cui annexa sit indulgentia plenaria, cum promittat missam celebrare in Altari privilegiato, non ratione Altaris præcisè, sed quatenus habet privilegium, ut celebratio missæ sit adiuncta, cum dispensatione meritorum Christi per modum suffragij, atqui hoc privilegium etiam est annexum numismati benedicto, cum quo qui celebrat pro Defunctis ex opere operato, animam de purgatorio liberat, ergo dictus Sacerdos sic dictam missam celebrando, adimplet totum quod promiserat, ergo neque ex hoc capite violet fidem. Sicut si quis petenti aureum, illud promitteret, non violaret fidem si non daret illud ipsum, sed aliud eiusdem valoris, & impræstationis.

148 Aduerto tamen cum Doctoribus citatis pro nostra sententia, quod licet Sacerdos obligatus ex stipendio ad celebrandam missam in Altari privilegiato, pro aliquo defuncto possit illam celebrare in alio Altari cum numismate, aut corona benedicta, cui annexa sit indulgentia plenaria, absque eo quod mortaliter peccet, tamen hoc non habet locum,

si testator expræsserit in fundatione Cappellaniæ, aut tribuens eleemosynam se velle missam celebrari in hoc Altari priuilegiato, non solum, quia priuilegiatum est, sed etiam in illius honorem, aut imaginis alicuius Sancti, collocari in dicto Altari priuilegiato, quia tunc tenebitur sub mortali Sacerdos ibi celebrare, & in hoc sensu loquutus fuit. Pater Diana part. 2. supra citata tract. 18. resolut. 29 & sic non est sibi contrarius (vt male iudicat Pater Leander à Sanctissimo Sacramento dicta. quæst. 80.) vt ipse Diana se explicat part. 4. tract. 4. resolut. 40. itaque nos loquimur in casu quo, petatur solum missa in Altari priuilegiato, quia tunc satis erit, si celebretur in alio Altari cum calculo indulgentiarum.

149 Notandum est hic pro regularibus, quod quilibet religiosus regularis liberat animam a purgatorio, cum missam de requie, vel aliam celebrat in Altari Spiritus Sancti, Crucifixi, Sancti Matthiæ, vel Virginum, vel Sanctæ Mariæ Magdalenæ, vel in alio Altari semper, & pro semper assignando à Superiori, Ministro, Præposito, vel Guardiano &c. Quia ita concessit Clemens Septimus bulla 4. Gregorius 13. bulla 5. 6. 7. & 9. quod Altare priuilegiatum est perpetuum. Item Innocentius VIII. Bulla 8. concessit; quod si religiosus conuentualis celebret in Altari maiori, liberet animam religiosi pro ea celebrando, & animam Monialis si pro ea celebret in Altari maiori Chori, quod totum refert Pater Ioannes de la Cruce tract. de priuilegiis fol. vlt. in impressione an. 1631. per hæc verba.

150 Animæ, quæ à purgatorio

liberantur celebrando pro eis in Altaribus religiosorum. Religiosus Conuentualis liberat animam à purgatorio, cum missam de requie, vel aliam celebrando in Altari Crucifixi, vel Sancti Matthiæ, vel Virginum, vel Magdalenæ, vel Columbæ, vel in alio Altari, semel pro semper signando à Priore Conuentus. Ita in nostro Compendio Prædicatorum non dum Prælo mandato bulla 1. 7. & 9. Gregorius 13. Religiosus Conuentualis liberat animam à purgatorio, pro ea celebrando in Altari Crucifixi bulla 11. Gregorius 13. Religiosus Conuentualis liberat animam religiosi, pro eo celebrando in Altari maiori Ecclesiæ, & animam Monialis, celebrando pro ea in Altari maiori Chori. Ita concessit Innocentius 8. bulla 8. Quilibet Sacerdos liberat animam à purgatorio, celebrando pro ea in nostris Altaribus Crucifixi, ex concessione Clementis 7. bulla 4. vel celebrando in Altaribus Beatæ Virginis, aut Spiritus Sancti. Ita Gregorius 13. Bulla 5. & 6. ita Ioannes à Cruce, quo priuilegio gaudent omnes regulares, habentes bullam Pontificiam de participatione priuilegiorum, alijs religionibus concessorum, & concedendorum, seu bullam de concessis, & concedendis.

151 Ad fundamentum oppositæ sententiæ, respondetur negando minorem, & ad eius probationem dico, falsum esse, quod sit minus certa indulgentia concessa Calculo benedicto coronæ &c. Quam Altari priuilegiato, quando prouenit à potestate certa, qualis est illa, quæ est in Vicario Christi, & dispensatur secundum institutionem, & finem, pro quo Christus Dominus instituit

stituit The sacrum Ecclesiæ, qui fuit liberare animas à penis purgatorii, & condonare mediante indulgentia poenas debitas. Vnde, siue Pontifex concedat hæc indulgentiam celebranti in Altari, vel celebranti cum corona, aut numismate benedicto, semper interuenit eadem potestas dispensandi, & dispensatio fit secundum finem, & institutionem Christi; vnde indulgentia quoque habet eandem certitudinem, & materialiter se habet Altare, vel Corona, vel medalia benedicta, nec conferunt ad effectum internum. Verum debet esse certus Sacerdos, quod sua medalia, sit vere benedicta à Pontifice, & celebrans cum illa liberet animam à purgatorio, cum in eam tribuens eleemosynam non consensit, sicut consensit in altare priuilegiatum; in quo etiam si priuilegium non sit nulla facta est iniuria, si autem in medalia indulgentia verè non est, ille remanet deceptus.

RESOLVTIO NONA.

Vtrum Sacerdos pauper, qui coactus necessitate, à pluribus diuersa stipendia parua accepit pro tot missis celebrandis, possit missas minuere, eas reducendo iuxta stipendium taxatum ab Ordinario, nõ obstante decreto sacræ Congregationis Cardinalium de celebratione missarum.

152 **P**Rima sententia absolute negat Sacerdotem accipientem ab vna, vel à pluribus personis plura stipendia exigua, coactus necessitate pro tot missis celebrandis, posse tuta conscientia, & absque obligatione restitutionis missas reducere ad

minorem numerum correspondentem taxationi factæ ab Ordinario, ita Diana par. 2. tract. 14. de celebrat. missarum resolut. 8. Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacramentis disput. 21 de Eucharistia nu. 26. Nauarrus cap. 25. nu. 92. & 111. & lib. 3. titul. de celebratione missarum consilio 6. Corduba lib. 1. Questionarij quæst. 4. dub. 2. Toletus lib. 2. cap. 8. 9. tertium dubium Salmeron latè & acerrimè tom. 9. tractat. 33. qui citat pro hac opinione Antonium 1. part. 9. 4. cum Paludano, item Gersonem lib. de solitudine Ecclesiasticorum part. 32. Abulensem lib. 10. questionum cap. 23. Archidiaconum, & Ioannem Theutonicum, qui expresse id docent in cap. non mediocriter de consecratione, distin. 5. Abbatem, & Ioannem Andream cap. fraternitatem de sepulturis, Bernardum Dias lib. de instruendo Parocho part. 2. cap. 27. Honcalam, & Martinum de Frias, quos citat, & sequitur Pater Ioannes de di Castillo de Sacramentis tom. 1. tract. 5. de sacrificio missæ disput. 49. dubitat. 19.

153 Probatur hæc sententia à Patre de di Castillo dict. disput. 49. num. 340. quia (quidquid fuerit olim, & ex natura rei) ià sacra Cardinalium Congregatio in decretis §. 3. sub obtestatione diuini iudicij, mandat, & precipit, vt absolute tot missæ à Sacerdotibus celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; ita vt ij, ad quos pertinent, suæ obligationi non satisfaciant aliter; quin imo grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur, ex quo satis etiam patet, quam sine ratione aliqui affirmant, tum apud Dianam part. 2. tract. 14. de

de celebratione missarum resol. 9. tum alij posteriores, posse in die festo pro vna missa accipi duplicatum stipendium, quia vero intellexi nō deesse aliquē, qui in illa lege, seu decreto dicat excipiendos esse pauperes, & non credendum voluisse, illos comprehendere; esset enim contra ius naturę, aut naturalem pietatem, & equitatem illos comprehendere, oportet etiam hoc ratione probare, quod alij fecerunt, antequam lex citata cōderetur, ergo stante dicta lege, seu decreto Sacre Cōgregationis precipiente Sacerdotibus, vt tot missas teneantur celebrare, quot correspondent ad rationē attributę eleemosynę, quā tumuis eleemosyna parua, & exigua sit; nō poterit Sacerdos pauper (loquor extra casum extreme necessitatis) missas minuere, reducendo eas iuxta taxationem factam ab Ordinario, etiam si coactus necessitate, prædicta exigua stipendia pro tot missis celebrandis ab vno, vel à pluribus acceperit.

154 Secunda sententia, & que mihi probabilior videtur substat, posse Sacerdotem pauperē, qui coactus necessitate, ab vna, vel à pluribus personis plura exigua stipendia accepit, celebrare minorem numerum missarum pro illa, aut illis personis, reducendo dictas missas iuxta taxationem factam ab Ordinario, aut iuxta illam, quę communiter solet dari, in illa Ciuitate, aut Oppido à viris timoratis. Quod intellige nisi sacerdos ille pauper suo iuri cessit, atque expressę acceptauit se ob illam tenuem stipem, velle totā missam applicare, quia in tali casu non potest ab alio quidquā recipere, nam tunc suo pacto,

cui semper standum est, se ad totam obligauit, iuri suo cedendo, & in hoc sensu mihi loqui videtur Authores primę sententię, specialiter Pater Ioannes de di Castillo loco supra citato, vt ipse postea se explicat dicta disp. 19. ita tenent post dictum Decretum de Celebrat. missar. Pater Franciscus de Lugo de Sacramentis lib. 3. de missa cap. 12. quęst. 4. conclus. 2. num. 29. in fine, affirmans, quod in dicto casu non loquuntur Decreta Sacre Cōgregationis Cardinalium, cum non intendant iuri naturali derogari, Pater Ioānes de di Castillo dicto tract. 5. de Sacrificio missę disput. 4. dubit. 19. num. 358. vbi impugnando doctrinam Henriquez, & Rodriguez, qui affirmant posse Sacerdotem pauperē pro vna missa accipere duo, aut tria stipendia quādo exigua sunt, quę illi dantur; inquit si enim per exigua intelligant minora, quę lege, aut consuetudine taxata sunt; verissimum est, si verō intelligant exigua respectu totius sustentationis, id negamus, & pugnat cum alijs principijs eorundem Pater Thomas Tamburinus opusculo de sacrificio missę lib. 3. cap. 1. §. 3. à nu. 53. & ante dictum Decretum hanc sententiam tenuerunt Suarez de Sacramentis disput. 86. sect. 4. §. vnde consequenter. Rodriguez tom. 2. summę cap. 247. de missa concl. 4. & to. 1. quęstion. regularium quęst. 43. artic. 17. conclus. 1. fundamentum huius sententię est, quia si Sacerdos, qui coactus necessitate accepit, plura stipendia exigua pro missis celebrandis ab vna, vel pluribus personis teneretur tot missas celebrare ad rationem attributę eleemosynę, vel esset ratio-

ratione decreti Sacre Cōgregationis Cardinalium de Celebratione Missarum, aut ratione pacti initi inter ipsū Sacerdotem, & dantem, vel dantes, illa exigua stipendia pro tot Missis celebrandis, atqui ex nullo ex his capitibus potest oriri talis obligatio, ergo poterit in tali casu dictus Sacerdos pauper reducere Missas ad minorem numerum, iuxta taxationem factam à lege, aut consuetudine. Consequentia est formalis, & minor quoad secundam partem patet, nam vt supposuimus supra nostra sententia est intelligenda dnm Sacerdos expressę non cessit suo iuri se obligando ad applicandam totam missam pro illo exiguo stipendio. Quoad primam verō partem, in qua est rota difficultas probatur minor, nam vt benè notat Pater Thomas Tamburinus, vbi supra non est credendum voluisse Sacram Cōgregationem defraudare Sacerdotes iuxta mercede, quod certe faceret si obligaret Sacerdotibus etiam pauperibus, & qui non habent aliud, vnde alere se possint; at applicando totum Missę sacrificium pro dante eleemosynam quantumuis exiguam, vt postea respondendo ad fundamentum oppositę sententię amplius declarauimus. Deinde, quia lex positua Ecclesiastica non potest destruere legem naturalem, atqui præcipere Sacerdoti pauperi, vt totam missam applicet pro dante illi, quodcumque stipendium quantumuis exiguum ex quo Sacerdos ille non possit se alere videtur opponi legi naturali, ergo non

obstante prædicto Decreto poterit Sacerdos pauper, qui coactus paupertate plura stipendia exigua ab vna, vel à pluribus personis accepit; pro tot missis celebrandis dictas missas minuere iuxta taxationem factam à lege, aut consuetudine Ciuitatis, vel loci, vbi eas celebrat.

155 Ad fundamentum oppositę sententię respondetur negando Decretum Sacre Cōgregationis Cardinalium opponi doctrinę à nobis traditę in illis verbis prædicti Decreti, quę hæc sunt. Deinde, vbi plura stipendia quantumuis incongrua, & exigua collata fuerint Sacerdotibus, præcipi, vt absolute tot Missę celebrentur, quot ad rationem attributę eleemosynę præscriptę fuerint. In quibus verbis, vt optimè aduertit Pater Thomas Tamburinus, vbi supra notandum est primo illud (ad rationem attributę eleemosynę) quę verba significant missas celebrari debere non sicuti ab offerente absolute præscriptę sūt, sed sicuti ab eodem iuxta rationem, & computum datę eleemosynę præscriptę sunt. Ergo cum eleemosyna non sit data nisi limitatè, limitatè debetur applicatio missę. Secundò notandum est illud (sue obligationi non satisfacere) vbi per suam obligationem non intelligitur, nisi eadem obligatio, quę erat ante Decretum, atqui hæc erat sua; idest Sacerdotum; obligatio, & Decretum solum illius mentionem facit, illamque inculcat nō verò inducit: ergo quoniam ante Decreti promulgationem Sacerdotes hac obligatione

M non

non abstringebantur; nec in presenti constringentur.

RESOLVTIO

DECIMA.

Vtrum omissio vnus Missæ pro qua acceptum est stipendium à Sacerdote sit peccatum mortale.

156 **P**rima sententia affirmat Sacerdotem omittentem vnam missam celebrare pro qua accepit stipendium non peccare mortaliter, sed tantum venialiter ob paruitatem materiæ, & damni illati: ita Thomas Sanchez libro primo de matrimonio disputatione quinta numero 25. quem sequitur Pater Ioannes de di Castillo tomò primo de Sacramentis tractatu quinto de sacrificio missæ disputatione quarta dubitatione 22. numero 413. quæuis oppositam sententiam probabilem appellet numero 419. & 420. fundamentum potissimum huius sententiæ est, quia nullum est argumentum, unde colligamus huiusmodi grauitatem mortalem, ita vt non possit facile solui, ergo non debemus asserere omissionem vnus Missæ pro qua receptum fuit stipendium à Sacerdote esse peccatum mortale. Consequentia ex antecedenti manifestè sequitur, antecedens verò probatur, quia si ommissio vnus Missæ ex accepto stipendio esset mortale, etiam ommissio vnus Missæ ex promissione cum animo se obligandi esset mortale, atqui hoc non potest probari fundamento, tam

efficaci, quod non possit facile solui, ergo nec potest probari fundamento solido, quod non possit facile solui omissionem vnus Missæ ex accepto stipendio esse peccatum mortale. Maior videtur certa cum in vtroque casu currat eadem ratio, & conceditur à Petro Nauarra, qui subtrinet sententiam oppositam, minor vero probatur, quia fundamentum Petri Nauarræ est hoc ad probandum suam sententiam, quia detrimentum spirituale ex omisso sacro est magnum grauiusque quocumque temporali, ergo si ommissio alicuius rei promissæ temporalis censetur mortalis etiam hæc. Deinde, quia promittens Deo vnum sacrum, & non implens mortaliter peccat, ergo etiam promittens vnam missam illam omittendo peccat mortaliter; atqui istæ rationes facillimè soluuntur, ergo nullum potest assignari fundamentum, tam firmum pro opposita sententia, quod non possit facile solui. Probat minor nam primam rationem facile soluit Sanchez vbi supra, quia ex comparatione grauitatis damni spiritualis cum temporali, non rectè possumus colligi grauitatem materiæ, & obligationis, nam alias promittens semel orationem angelicam, & omittens peccaret mortaliter, & etiam qui consuleret peccatum veniale mortaliter peccaret: nam damnum, quod sequitur ex ommissione illius orationis, aut ex commissione illius venialis cum sit spirituale excedit quod cumque temporale, & nemo dicit, quod promittens se-

mel

mel orationem angelicam, aut consulens peccatum veniale, mortaliter peccare: quia ad diudicandam grauitatem damni non est cōterendum temporale, cum spirituali, sed spirituale cum spirituali, & temporale cum temporali, ergo cum in genere damnorum spiritualium non sit tanti momenti ommissio sacri liberaliter promissi, non est censendum omissionem illam esse mortalem. Secunda etiam ratio facile solui videtur ab ipso Sanchez ibidem, nam non est simile de voto Deo facto cum ea obligatio sit religionis, quæ strictius obligat. Vnde (inquit Sanchez) qui voueret se quotidie recitaturum tertiam partem circuli Virginei, semel omittens, grauius peccaret, quod secus putat esse si homini promitteretur.

157 Hanc sententiam limitat Pater Ioannes de di Castillo n. 422. quando quis accipit stipendium satis magnum, ita vt tantumdem furto ablatam, esset materia grauis furti; in quo casu iudicat quod si Sacerdos non dicat sacrum, & retineat stipendium peccaret mortaliter; nam retineret sine titulo pecuniam considerabilem, eamque deberet restituere; titulus enim (inquit) retinendi est ob causam dicendi sacrum, atque ipsa obligatio sacri est sub cuius conditione datur.

158 Et si illi respondeas, quod Sacerdos ille factus est dominus stipendij, & solum illi remansit obligatio offerendi sacrum; atqui ea obligatio præcisè, vt est obligatio sacri dicendi non censetur materia grauis, ergo nec est peccatum mortale, nec tenetur ad restitutionem, quia pecunia

possidetur sub obligatione suscepta; obligatio autem non est de re graui. Totum ergo peccatum consistit non in retinenda ipsa pecunia, cuius iam factus est Dominus sub eo onere, & obligatione dicendi missam, sed consistit in eo, quod non impleat obligationem, quæ obligatio non est de re graui iuxta dictam opinionem.

159 Ad hoc respondet Pater de di Castillo vbi supra num. 424. quod Sacerdos, ita fit dominus illius pecuniæ, vt semper maneat obnoxia restitutioni, sub conditione si non impleatur; cumque conditio dicendi missam non impleatur retentio pecuniæ iam est retentio rei grauis in materia iustitiæ sine titulo atque adeo peccatum mortale est illam retinere, deficitque titulus retinendi deficiente impletionem illius muneris, & obligationis sub qua conditio data fuit, & ob eam causam.

160 Quod si secundo aliquis respondeat talem sacerdotem, posse retinere pecuniã, si missa dicatur etiam per alium, dato illi stipendio communi, quod exiguum est, & non materia grauis iustitiæ, nemo autem grauius peccat, quã sit grauitas obligationis qua tenetur, ergo si solum teneatur ad id quod in se leue est non potest committere culpam grauem.

161 Huic obiectioni satisfacit de di Castillo num. 426. posse contingere, vt quis efficiendo rem, quæ in se non est materia grauis, excuset culpam grauem, quam non excusaret si rem illam alioquin leuem non faceret v.g. si quis dat Petro aliquid pretio graui extimabile sub conditione leui eundi ad talem, aut talem locum, aut faciendi aliquid, quod

M 2 leuè

leuè est, & ille accipiat sub ea conditione, quamuis facere illud leuis res sit; si tamen non faciat, & retineat, quòd datum illi fuit, erit detentor rei grauis sine titulo, tenebiturque rem acceptam restituere sub mortali, grauitas enim non est pensanda ex parte conditionis non impletæ, sed ex parte rei acceptæ, & retentæ sine titulo, quia illi data non fuit nisi dependenter à tali conditione quantumuis leui, qua deficiente deficit etiam titulus donationis, per quam transferebatur dominium. Sic ergo in nostro casu quauis dicere vnum sacrum non sit materia grauis, nihilominus grauis materia pecuniæ datæ Sacerdoti, sub ea conditione dicendi sacrum retinetur, sine titulo, eo ipso, quod sacrum non dicatur; ac proinde grauitas materiæ nõ pensanda est, ex parte conditionis, quæ non impletur, sed ex parte pecuniæ, quæ retinetur, & data non fuit, nisi sub conditione illa quantumuis leui, aut dependenter ab illa conditione, ita vt si non impleatur cõditio resultet obligatio restituendi totam illam grauem pecuniam; quæ obligatio est iustitiæ, & sub mortali.

162. In hac difficultate dico 1. ommissio vnus missæ, pro qua receptum est stipendium, est peccatum mortale. Ita Petrus de Nauarr. lib. 2. de restitutione dubio 10. n. 381. & in secunda editione cap. 2. dubio 7. coroll. 3. num. 329. quem sequitur Suarez disp. 86. & alij recentiores. Probat conclusio, quia defraudatio in re graui, siue spiritali, siue temporali est peccatum mortale præcipuè quando illud in quo aliquis defraudatur ei est debitum ex iustitia,

atqui Sacerdos omittens vnam missam pro qua recepit stipendium defraudat danti stipendium iustum pro illa missa celebranda in re graui spiritali, ergo peccat mortaliter omittendo dictam missam. Maior ab omnibus recipitur; minor verò probatur; quia dictus Sacerdos per talem omissionem priuat danti ei stipendium iustum pro missæ celebratione fructu ipsius missæ medio quo ipse dans stipendium impetrabat à Deo, vel beneficiū aliquod, vel liberationem alicuius animæ è pœnis purgatorij; atqui hoc totum est, quid graue, ergo ommissio illa grauis, est, vt potè priuans tercię personæ beneficio graui spiritali, ergo peccat mortaliter contra virtutem iustitiæ, siquidem ratione pacti initi cum personæ illa dante ei iustum stipendium pro talis missæ celebratione tenebatur pro illa dictam missam celebrare, vnde grauitas omissionis dictæ missæ non est pensanda cum stipendio, seu elemosyna data pro talis missæ celebratione, sed cum priuatione fructus ipsius missæ impetratorij, & satisfactorij, quæ priuatio est in materia graui spiritali debita ex iustitia.

163. Dico 2. Sacerdos, qui accepit stipendium satis magnum pro celebratione vnus missæ, eam omittendo peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem pecuniæ acceptæ, sub mortali ratione iniustæ retentionis. Prima pars huius conclusionis colligitur ex dictis in prima cõclusionem, nam in hoc casu debemus considerare, & damnum illatum danti dictum stipendium satis magnum pro celebratione vnus missæ, nempe priuationem fructus ipsius missæ, tam impetratorij,

tratorij, quam satisfactorij; & supposita omissionem retentionem iniustam illius pecuniæ in magna quantitate datæ sub illa conditione de missæ celebratione prodante dictum stipendium satis magnum; atqui illa ommissio dictæ missæ præcisè, vt ommissio, affert secum priuationem rei grauis spiritalis, ergo illa ommissio, vt ommissio præcisè est sufficiens ad constituendum peccatum mortale ratione damni illati tercię personæ in re graui spiritali, quæ illi erat debita ex iustitia. Quoad secundam verò partem patet conclusio ex supradictis à Patre de di Castillo, nam in tali casu sacerdos retineret sine titulo pecuniam, considerabilem: ergo tenetur illam restituere sub mortali supposita omissionem dicendi sacrum pro illa persona dante ei stipendium satis magnum pro celebratione missæ, quam omisit celebrare, cum non sit excogitabilis titulus iustus ratione cuius possit Sacerdos dictam pecuniam licitè retinere.

164. Ad fundamentum oppositę sententię respondetur negando antecedens, & ad eius probationem distinguenda est maior, quoad secundam partem etiam ommissio vnus missæ ex promissione esset peccatum mortale ex promissione simplici negotio maiorem, ex promissione cum animo se obligandi concedo maiorem: nam vt bene notat Suarez non semper fit promissio missæ, quando quis alteri dicit se missam pro illo oblaturum, nam sepe tantum est, simplex declaratio animi, & propositi, quod tum habet sine intentione se obligandi ad non mutandum illud, sed implendum, & tunc non est rigorosa obligatio

Quando autem, ita Sacerdos promittit missam alteri, cum intentione se obligandi, & non mutandi illud propositum, tunc est rigorosa obligatio, & si omittat sacrum celebrare, peccat mortaliter, quia omissionem illa priuat illi personę fructu missæ promissæ, quod est res grauis in genere spiritali, ita vt censeatur grauitè rationabiliter inuitus ille cui obuenire debebat ille fructus, & ob malitiam non implentis promissum priuatur. Cumque in negotio grauitatis, aut leuitatis materiæ iudicium requiratur prudentis ætimatoris, nec videatur rationi dissonum, quòd quis censeatur grauitè inuitus ea priuatione, seu defraudatione fructus, satis certum videtur prudenti ætimatori illam esse materiã grauem; nec video cur censeatur illa, tam clarè (vt putat Sanchez loco superius citato) materia grauis respectu promissionis Deo factæ, potius quam respectu promissionis factæ homini. Vnde Suarez satis prudenter rerum ætimator disput. 86. ante primam sectionem (cum quo etiã conuenit Rodriguez tom. 1. summe cap. 247. de missa concl. 5. (cum dixisset posse aliquem obligari ex voto ad dicendam missam pro alio, quia est opus religionis, & pietatis, ac proinde materiã voti cumque etiam dixisset esse grauem, & obligare sub mortali, subiungit eandem esse rationem de promissione humana, seu homini facta. Quare neganda est minor ad eius primam probationem patet ex dictis in prima cõclusionem huius resolutionis, nam nos non comparamus rem spiritualem cum temporali aliàs sequerentur incõuenientia assignata

gnata à Patre Thoma Sanchez, scilicet, quod qui promitteret vnam orationem Angelicam pro alio recitare, & illam omitteret recitare, peccaret mortaliter, & qui induceret aliquem ad peccandum venialiter peccato exequuto peccaret mortaliter, sed comparamus rem spiritualem, cum spirituali. Cum autem ommissio vnus missæ debite, vel ex stipendio, vel ex promissione rigorosa afferat secum priuationem rei grauis spiritualis, nempe fructus missæ, tam impetratorij, quam satisfactorij, necessariū est, quod illa ommissio sit grauis mortaliter vt diximus in dicta prima conclusione. Ad secundam probationem eiusdem minoris respondeo concedendo antecedens, & distinguendo consequens si sermo sit de promissione simplici absque animo se obligandi nego consequentiam, si sermo sit de promissione rigorosa cum animo se obligandi concedo consequentiam nec video qualis possit esse disparitatis ratio in vtroque casu: nam quod strictius obliget votum nō facit quod materia alioquin extimatione prudentis viri leuis, sit grauis, nam sicut votum in communi sensu scholasticorum supponit materiam suam, supra quam cadit, aptam, vt voueatur, nec votum ipsum facit eam aptam, ita vt nisi materia vouenda sit in se Deo grata non sit materia voti, neque ex eo præcisè, quod supra illam cadat votum sit materia apta, & Deo grata; ita similiter, vt sit grauis materia voti, & apta ad grauius obligandum ex voto non sit præcisè talis vi voti; sed præsupponitur grauis, vt votum censetur de re graui. Vnde

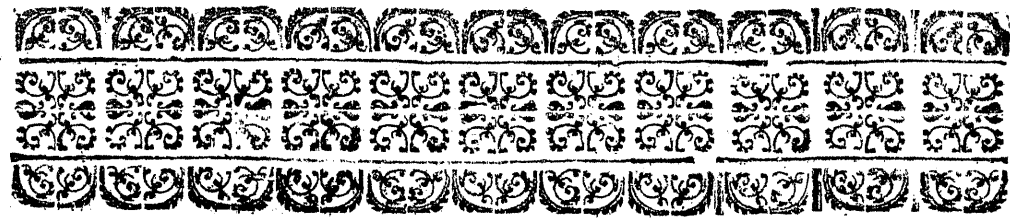
votum cadens supra circulum Virgineum, ideo censetur sub mortali obligare, quia ipsa materia Rosarij secundum se considerata etiam præciso voto si Deo, & Virgini exhibeatur cēsetur quid magni momenti in ratione obsequij Deo, & Virgini præstiti. Ideo autem vnum Ave Maria etiam si supra illud cadat votum non obligat sub mortali, quia in ratione obsequij præstiti Deo, & Virgini secundum quam est materia voti non censetur res grauis: cum autem fructus missæ secundum se cōsiderati seclusa promissione homini facta, aut secluso debito ratione stipendij recepti sit res grauis spiritualis, ideo vt cadat sub promissione, aut sub obligatione ratione stipendij accepti pro applicatione dicti fructus missæ est materia grauis, & consequenter ommissio illius grauis est, & peccaminosa mortaliter, vt ex dictis in duabus conclusionibus huius resolutionis constat. Quare licet probabilis sit opinio affirmans, quod nulla promissio humana obligat sub mortali, præcisè, quatenus promissio est, hoc debet intelligi: nisi vel ratione materiæ promissæ, vel ratione eius, cui sit promissio accipiat grauitatem. Vnde qui promittit in materia iustitiæ ex eo peccabit mortaliter non implendo, quia resultat obligatio grauis in ratione iustitiæ, quando res propter promissionem debetur ex iustitia, licet præcisè obligationem promissionis, vt promissio est, numquam putent Doctores dictæ sententiæ esse grauem, quia fidelitas est pars veritatis; ad veritatem autem dicendam, præcisè non est obligatio sub mortali,

tali, nihilominus semper saluatur, quod ommissio vnus missæ debite, aut ratione stipendij accepti, aut ratione promissionis rigorosæ cum animo se obligandi, & non mutandi illud propositum est mortale. In primo casu ratione grauitatis materiæ debite ex iustitia cum Sacerdos accipiens stipendium iustum

pro vnus missæ celebratione teneatur ex iustitia illam celebrare, & fructum illius applicare pro dante ei stipendium. In secundo casu ratione grauitatis materiæ spiritualis, nempe fructus missæ promissæ alicui personæ cum animo se obligandi, & non mutandi propositum illud.

FINIS TRACTATUS TERTII.

TRACTATUS QVARTVS

DE SACRAMENTALI COMMVNIONE, ET DE EO, QUI
POTEST EAM ADMINISTRARE.

RESOLVTIO PRIMA.

Vtrum solus Sacerdos possit Sa-
cramentum Eucharistiæ admi-
nistrare.

PRO decisione huius reso-
lutionis suppono, vt cer-
tum administrationem
huius venerabilis Sacramenti
per se ad solum Sacerdotē per-
tinere ex officio, hocque ex iu-
re diuino, vt docet Magister
Sotus in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 3.
& colligitur ex Concilio Tri-
dentino sess. 13. cap. 8. asserente
semper in Ecclesia Dei mos
fuit, vt laici à Sacerdotibus cō-
munionem acciperent; Sacer-
dotes autem celebrantes se ip-
sos communicarent, qui mos
tanquam ex traditione Aposto-
lica descendens iure, ac merito
retineri debet. Et docet Diuus
Thomas 3. par. quæst. 82. art. 3.
in corpore per hæc verba res-
pondeo. Dicendum, quod ad
Sacerdotem pertinet dispen-
satio Corporis Christi propter
tria. Primum quidem; quia
(sicut dictum est artic. 1. huius
quæstionis) ipse consecrat in-

persona Christi. Ipse autem
Christus sicut consecrauit Cor-
pus suum in Cena, ita & alijs
sumendum dedit. Vndè sicut
ad Sacerdotem pertinet conse-
cratio Corporis Christi, ita ad
eum pertinet dispensatio. Secū-
do, quia Sacerdos constituitur
medius inter Deum, & Populū:
vndè sicut ad eum pertinet Do-
na Populi Deo offerre; ita ad
eum pertinet Dona sanctificata
diuinitus Populo tradere. Ter-
tio, quia in reuerentiam huius
Sacramenti à nulla re contingi-
tur nisi consecrata, vndè, &
corporale, & Calix consecran-
tur, & similiter manus Sacer-
dotis ad tangendum hoc Sacra-
mentum; vndè nulli tangeri
licet, nisi in necessitate, puta
si caderet in terram, vel in ali-
quo alio necessitatis casu.

2 Quia autem, vt hic ait Diuus
Thomas solut. ad primum, Dia-
conus quasi propinquus ordini
Sacerdotali aliquid participat
de eius officio; vt scilicet dis-
penset sanguinem, non autem
corpus, nisi in necessitate iuben-
te Episcopo, vel Præbitero cō-
petit aliquo modo ministratio
huius

huius Sacramenti, vt idem Sā-
ctus Doctor dicit in 4. senten-
tiarum dist. 13. quæst. 1. artic. 3.
quæstiuncula 2. in corpore, ibi,
Ad secundam quæstionem di-
cendum, quod dispensatio huius
Sacramenti proprie ad Sacer-
dotem pertinet; eò quod ipse
repræsentat Christum, qui fuit
mediator Dei, & hominum,
vndè cum hoc Sacramentum
fit ad reconciliandum nos Deo,
oportet per Sacerdotem, qui
est mediator inter Deū, & Po-
pulum dispensari; sed sicut Sa-
cerdos, vt dictum est partici-
pat aliquid de virtute perfecti-
ua, quæ est Episcopi; ita Dia-
conus participat aliquid de dis-
pensatione huius Sacramenti,
competit enim ei ex officio sā-
guinem Domini dispensare, sed
non corpus, quia dispensator
corporis oportet, quod ipsum
corpus tangat, non autem dis-
pensator sanguinis, Diacono
autem non licet corpus Christi
tangere, cum non habeat ma-
nus sacratas; & ideo non debet
corpus dispensare, nisi de mā-
dato Præbiteri, vel Episcopi,
vel Præbitero longè posito, in
casu necessitatis, vel idèò dis-
pensat sanguinem, & non cor-
pus, quia per sanguinem signi-
ficatur redemptionis ministe-
rium, quod à capite Christi in
membra diffunditur officio mi-
nistrorum, vnde, & sanguini,
aqua, quæ Populum signat ad-
miscetur, sed Incarnatio, quæ
corpus Christi signat, non est
humano ministerio facta; ita
Diuus Thomas, & etiam hoc
colligitur ex Canone, non
oportet vbi dicitur, non oportet
Diaconus panem dare, &
ex Canone præsentè, vbi dicitur
præsentè Præbitero Dia-

conus Eucharistiæ Corporis
Christi Populo (si necessitas
cogit) iussus erogat.

3 Quare licet diuino iure spe-
ctato Dominici sanguinis dis-
pensatio, possit etiam nunc ab
Ecclesia, vel summo Pontifice
(alijs enim inferioribus Præla-
tis, id non est concedendū post-
quam vsus antiquus cessauit)
committi Diacono absque vlla
necessitate, vt olim fuit com-
missa Sancto Laurentio à San-
cto Sixto Papa, non tamen
dispensatio corporis Christi, si
nulla cogat necessitas, aut cau-
sa adsit. Si verò necessitas co-
git, & Sacerdos abest, potest
Diaconus corpus Christi in-
firmo ministrare, quia neces-
sitas ipsa interpret. esset, quod
ratum haberet, vt Diaconus
eius vices impleret. Si autem
adest Sacerdos, & non potest
morienti corpus Christi mini-
strare, Diaconus potest de
eius mandato, & commissio-
ne præstare, imò si ex negligē-
tia, aut nequitia nollet Sacer-
dos potens Sacramentum de-
ferre infirmo, etiam monitus
à Diacono posset Diaconus
illo inuito, suum munus præ-
stare, & misero infirmo in ex-
tremis succurrere.

4 Tota ergo difficultas in hac
resolutione est, vtrum in casu
necessitatis deficiente Sacerdo-
te, & Diacono possit Subdia-
conus, vel Clericus, aut lai-
cus infirmo Sacramentum
Eucharistiæ administrare; affir-
matiuam partem substinent
Valentia tomo 4. disputat. 6.
quæstione 10. punto 1. Co-
nich. quæstione 82. artic. 3.
numer. 23. Reinaldus libro 29.
numer. 93. Laymanus libro 5.
tractatu 4. capit. 7. numero 4.

Fillicius tomo 1. tractatu 4. capit. 9. numero 285. Diana parte 3. tractatu 4. de Sacramentis resolutione 47. & parte 5. tractatu 3. de casibus occurrentibus tempore mortis, resolutione 47. & parte 11. tractatu 7. miscellaneo. resolutione 43. Pater Thomas Hurtado tomo 1. resolutionum moralium tractatu 5. cap. 6. resolutione 63. §. 2. numero 1483. Pater Franciscus de Lugo de Sacramentis libro 4. de Eucharistia cap. 11. quæst. 1. num. 11. Auerfa de Eucharistia questione 10. sectione 4. Pater Antonius de Scobar, & Mendoza in libro Theologiæ moralis tractatu 7. de Sacramentis examine 6. de Eucharistia capit. 5. num. 62. §. scio in casu necessitatis, Granadus tertia parte controuersia sexta tractatu 12. disputatione 1. num. 4. & iterum Diana parte 8. tractatu 1. resolutione 48. Leander à Sanctissimo Sacramento parte 2. tractatu 7. de Eucharistia disputatione 4. questione 13. Mercus de Sacramentis quæst. 82. artic. 3. numer. 3. Chapeauilla de Sacramento Eucharistiæ questione 6. & probabilem putant Suarez tomo 3. in 3. par. disput. 72. sect. 3. & disput. 68. sectione 6. & Pater Hermanus Bussembaum in medulla Theologiæ moralis lib. 3. tract. 3. cap. 2. dubio 1. num. 3. Martinus de Sancto Ioseph in Monita Confessoriorum tract. 5. cap. 4. §. 9. num. 1. & Pater Ioannes de di Castillus tom. 1. de Sacrament. tract. 4. de Eucharistia disputatione 11. dubitatione 5. quæst. 5. num. 92.

5 Probatur primo hæc sententia à Patre Thoma Hurtado

vbi supra num. 1484. quia laico, licet in casu necessitatis sacram Eucharistiam tangere, vt si cadat in terram possit Hostiam consecratam proprijs manibus leuare, ergo in articulo mortis, dum non adest copia Ministri consecrati, aut Diaconi poterit Subdiaconus, aut laicus tangere hoc Sacramentum, & in os infirmi ponere ad comunicandum, ne sine viatico decedat, est enim de iure diuino viaticum in mortis articulo sumere. Antecedens est Diui Thomæ 3. par. quæst. 82. art. 3. in fine corporis dicentis nulli (non Sacerdoti, aut Diacono) licet tangere Eucharistiam, nisi in necessitate; puta si caderet in terram, vel in aliquo alio necessitatis casu; consequentia verò probatur; quia quod laicus non tangat Eucharistiam, est dumtaxat de iure humano, atqui quando occurrunt duo præcepta, quæ simul obseruari non possunt id, quod strictius obligat obseruandum est, vt est omnium certa sententia, ergo in articulo mortis, dum non adest Sacerdos, aut Diaconus, poterit Subdiaconus, aut laicus Sacramentum Eucharistiæ infirmo administrare. Præcipue, quia quando laicus in casu huius necessitatis Eucharistiam porrigeret, non esset actus authoritarius, quasi laicus auctoritate, vel ordinaria, vel delegata sacramentum dispensaret, nullâ enim ad hoc habet auctoritatem, sed vt succurreret proximo extremè indigenti in articulo mortis de viatico, quod de iure Diuino tenetur accipere, si potest. Quare laicus id præstaret ex licentia præsumpta Summi Pontificis,

tificis, quem prudenter censetur dispensare in sua lege humana, vt diuina obseruetur; nec enim, vt illa obseruetur, hæc omittenda est.

6 Quod confirmat num. 1486. quia Sacerdotes omnes in mortis articulo iurisdictionem à iure diuino habent, ad absoluentium quoscumque fideles, qui in illo articulo ad faciendam confessionem iure diuino obligantur à casibus reservatis, ergo cum non minus sint obligati ad recipiendum viaticum; sicut etiam ad recipiendum baptismum; sicut potest in tali articulo quilibet laicus baptizare; ita potest quilibet laicus Eucharistiam porrigere.

7 Secundo probat num. 1487. quia laicus. (& idem iudicat de Subdiacono) potest in casu huiusmodi necessitatis seipsum comunicare, vt docent Suarez tom. 3. in 3. par. disp. 72. sect. 1. §. ultimo, & Samuel Lumblicus num. 10. & multi alij; quamuis negent posse laicum alijs sacrâ Eucharistiam ministrare, concedunt id sibi licere, atqui non est maior ratio, cur laicus possit sibi in articulo mortis Eucharistiam ministrare, & non possit alijs illam in dicto articulo mortis præbere, ergo licitum est laico in articulo mortis Eucharistiam alijs ministrare. Probatur minor, nam si licet Eucharistiâ sibi dispensare, vt satisfaciât præcepto diuino de sumendo viatico, ergo etiam licitum est distante Charitate alijs ministrare. Consequentia videtur formalis, & antecedens constat in Regina Maria subitura martyrium, quæ cum secum adduceret sanctam Eucharistiam de Pontificis licentia, cum in tam manifesto mortis periculo,

non haberet Sacerdotis Catholici copiam sibi communicauit.

8 Nec valet (inquit Hurtadus) si respondeas cum Fagundez in præcept. Ecclesiæ præcept. 3. lib. 3. cap. 3. num. 8. & cum Valquez 3. par. disp. 2. 19. nu. 18. id fecisse Reginam martyrem ex peculiari concessione, & priuilegio Summi Pontificis, qui potuit id facere, cum sit solum prohibitio humana. Contra hanc solutionem (quidquid sit, an de facto, ita contingeret, quod fuerit expressa Pontificis concessio, & dispensatio legis) arguit Pater Hurtadus sumendo ex hac solutione in sui fauorem validum (suo videtur) argumentum, quia Pontifex potest in hoc dispensare, vt fatentur prædicti Doct. ergo semper, quod occurrat necessitas articuli mortis, & non adsit copia Ministri Ecclesiastici, censetur adesse præsumpta Papæ voluntas, vt possit laicus ministrare. Consequentia videtur euident, quia Epycheya, quæ est legis emendatio, vt ait Diuus Thomas secunda secundæ quæst. 120. art. 1. dicitur sequi id quod poscit iustitiæ ratio, & communis utilitas. Vnde ipse Angelicus Doctor dixerat prima secundæ quæstion. 96. art. 6. quod omnis lex ordinatur ad communem hominum salutem, & in tantum obtinet vim, & rationem legis, secundum verò, quod ad hoc deficit, virtutem obligandi non habet. Vnde iuris peritus dicit, quod nulla ratio iuris, aut æquitatis benignitas patitur, vt quæ salubriter pro salute hominum introducuntur, ea nos duriori interpretatione contra ipsorum commodum perducamus ad seueritatem. Contingit autem multo-

ties, quod aliquid observari communi saluti est utile. ut in pluribus; quod tamen in aliquibus casibus est maxime nocivum, hæc Divus Thomas, ex quibus verbis tale format argumentum Pater Thomas Hurtado (ipso iudice in resolubili) quia virtus epycheya, quæ est legis emendatio, tunc habet locum, quando perniciosum nocivum, & iniustum est legem observare; sic enim id, quod salubriter pro salute hominũ, est introductũ, ea nos duriori interpretatione contra ipsorum commodum, perducimus ad severitatẽ; atqui lex divina pro hominum salute precipit, quod in articulo mortis sumeretur viaticum, ergo quando lex humana statuit, quod laicus non possit porrigere illud, si non adest copia Ministri competentis, si in casu, seu articulo mortis dicta lex humana observetur, maxime nociva est, & duriori interpretatione contra hominum commodum, qui priuantur maximo iuvamine, in illa necessitate perducitur ad severitatem, & perniciosum est; si laicus absentis ministri competentis abtineat a datione Eucharistiæ tempore necessitatis, videlicet tempore pestis, aut Epidemie, ergo potest contingere, quod sit laicus, qui contagium non timeat; quando omnes alij ministri nolunt accedere ad infirmos, qui maxime afficiuntur tristitia; si sine viatico decedant, ergo in tali casu poterit laicus iste per virtutem epycheyæ infirmis infectis contagio, sacram Eucharistiam administrare.

9 Tertio probat, quia, quod laicus porrigat Eucharistiam sibi, vel alijs tempore necessitatis; quando non adest copia

ministri competentis, qui illam dispense, aut est malum ex natura rei, & iure naturali, & divino prohibitum, aut non? si non, ergo potest laicus sibi, & alijs in casu necessitatis, deficiente ministro competenti, Eucharistiam administrare. Atqui falsum est asserere, quod est malum natura rei, & prohibitum iure divino, ergo non obstante prohibitione humana, poterit laicus per virtutem epycheyæ Eucharistiam in casu necessitatis, deficiente ministro legitimo administrare. Minor subsumpta probatur, quia licet Sacerdotibus id sit iure divino concessum, quod conficiant, & dispense Eucharistiam; tamen, hoc est authoritativum, & ex vi ordinis; tamen, quod laicus sibi porrigat Eucharistiam non est prohibitum iure divino, cũ in primitiva Ecclesia contrarius mos vigerit, ut constat ex historijs Ecclesiasticis Eusebij lib. 6. cap. 33. & Nicephori lib. 6. cap. 6. & lib. 12. cap. 41. & aliorum.

10 Quarto probat numer. 1498. quia licet Sacerdoti, cui iure divino concessa est potestas conficiendi Eucharistiam; sit etiam concessa tanquam ministro ordinario potestas dispensandi illam, tamen non est necessariũ, ut illi, cui non est concessa iure divino potestas conficiendi, sit negata iure etiam divino potestas distribuendi, cum usus huius Sacramenti non sit de eius essentia, ergo non repugnat, quod ille, qui non potest conficere, possit distribuere, ut constat in Diacono, qui non potest distribuere, quia distributio sit Sacramenti iam confecti: ergo poterit laicus in casu necessitatis deficiente Sacerdote, & Diacono

cono sacram Eucharistiam infirmo existente in periculo mortis administrare.

11 Secunda, & probabilior sententia affirmat, non posse Subdiaconum, aut laicum etiam in casu necessitatis sibi, aut alijs sacram Eucharistiam administrare: ita Divus Thomas in 4. distint. 13. quæst. 1. art. 3. quæstiuncula prima, quem sequuntur Bonacina de Sacramentis disput. 4. quæst. 5. punt. 1. nu. 6. Henriquez lib. 8. cap. 34. Vasquez disp. 219. Sa verbo Eucharistia nu. 4. & 32. Victoria de Eucharistia nu. 89. Possesinus de communione cap. 8. nu. 24. Chamerota de Eucharistia cap. 9. dub. 3. Vivaldus de Sacramento Eucharistiæ, & de usu, & administratione illius nu. 3. Pater Gaspar Hurtadus de Sacramentis disp. 11. de Eucharistia diffic. 3. Ioannes Prepositus in 3. partem quæst. 82. art. 3. dub. 1. num. 11. Faustus de Eucharistia libro 1. quæst. 112. Tannerus to. 4. disp. 5. quæst. 8. dub. 8. numer. 182. Ochioavia de Sacrament. tract. 3. de ministro Eucharist. quæst. 4. num. 6. Fagundez in præcepta Ecclesiæ præcept. 3. lib. 3. cap. 1. num. 10. Zacharias Pasqualigius tom. 2. Theologiæ moralis disp. 108. de ministro Sacramenti Eucharistiæ sect. 7. D. Carolus Malletus in aur. Theologiæ moralis tom. 1. de Sacramentis malleatione. 4. Bractea 57. Eminentissimus Cardinal. de Lugo de Sacramentis disp. 18. sect. 1. nu. 22. Pater Ioannes de di. Castillo de Sacramentis to. 1. tract. 4. de Sacramento Eucharistiæ disp. 11. dub. 5. nu. 93.

12 Probatur 1. nostra sententia autoritate Divi Thomæ, loco superius citato ex 4. sententiarum quæstiuncula illa prima in

corpore, vbi sic ait, Respondeo. dicendum ad primam quæstionem, quod sicut in corpore naturali sunt quædam membra principalia, per quæ virtutes, & operationes vitæ, à principio vitæ ad cætera membra decurrunt; ita, & in Ecclesia Sacerdotes, & alij ministri sunt, quasi membra principalia, quibus mediantibus Sacramenta vitæ Populo dispensari debent; & ideò laicis quantumcumque Sanctis, sicut nec consecratio, ita nec dispensatio huius Sacramenti competit: ergo ex mente Divi Thomæ in nullo casu licet Sacramentum Eucharistiæ sibi, aut alijs administrare.

13 Nec valet si dicas Angelicum præceptorem loqui in verbis relatis extra casum necessitatis, qui aliàs sibi esset contrarius, quod non est dicendum, ergo ex verbis relatis Divi Thomæ, non convincitur non posse laicum deficiente Sacerdote, aut alio ministro legitimo in casu necessitatis sibi, aut alijs sacram Eucharistiam administrare, Cõsequentia est evidens, & antecedens probatur manifestè: nã ipse Angelicus Doctor 3. part. quæst. 82. art. 3. vbi inquit; vtrum dispensatio huius Sacramenti, pertineat ad solum Sacerdotem; in corpore huius articuli postquam dixit ad Sacerdotem pertinere dispensationem Corporis Christi; in fine corporis dixit, nisi in necessitate, puta si caderet in terram, vel in aliquo alio necessitatis casu, quia tunc concedit Sanctus Thomas, licere non Sacerdoti proprijs manibus tangere Corpus Christi, ergo Divus Thomas concedit posse laicum in casu necessitatis, Corpus Christi Domini sibi, aut alijs dispensare; probò

probo consequentiam, quia sicut Sacerdotis, est dispensare Corpus Christi: ita & tangere, sed in aliquo casu licet laico tangere corpus Christi, puta si videret ipsum in terram iacere, & non esset Sacerdos, qui tolleret, ergo in aliquo casu liceret ei dispensare, nempe in casu necessitatis, ergo Dicitur Thomas in loco citato in nostro argumento ex 4. sentent. loquitur extra casum necessitatis, aliis Sacerdos Doctor sibi esset contrarius, quod non est dicendum.

14 Hoc inquam non valet, nam ad hoc argumentum satis clare respondet ipse Angelicus Doctor, quaestiuicula illa primae citata resp. ad 3. argument. per haec verba; Ad tertium dicendum, quod sicut baptismum conferre competit Sacerdoti ex officio; tamen laicus in casu necessitatis non peccat baptizans, ita tangere corpus Christi ex officio soli Sacerdoti competit, sed in casu necessitatis potest, & debet corpus Christi tangere, etiam si sit peccator, ut si in aliquo loco immundo iaceret, sed non est simile de dispensatione Sacramenti, quia receptio huius Sacramenti non est necessitatis, unde ei, qui non potest sacramentaliter manducare, dicendum est crede, & manducasti, ergo Dicitur Thomas in loco à nobis citato loquitur, etiam in casu necessitatis, nec sibi est contrarius, cum disparitatem assignet in utroque casu, nempe licere laico in casu necessitatis tangere corpus Christi, & non licere in casu necessitatis corpus Christi dispensare.

15 Secundo probatur nostra sententia ex cap. prouenit 29. de consecrat. dist. 2. vbi sic dicitur, Peruenit ad notitiam nostram,

quod quidam Praebiteri in tantum paruipendant diuina misteria, ut laico vel feminae, sacrum corpus Domini tradant, ad deferendum infirmis, & quibus prohibetur ne sacrarium ingrediantur, nec ad Altare appropinquent, illis Sancta Sanctorum committuntur, quod quam sit horribile quamque detestabile omnium religiosorum animaduertit prudentia. Igitur interdicit per omnia Synodus, ne talis temeraria praesumptio ulterius fiat; sed omnimodis praebiter per seipsum infirmum communicet; quod si aliter fecerit gradus sui periculo subiacet. Ex quibus verbis tale conficio argumentum, ex dicto text. constat, quod quid horribile, & detestabile dicitur, quod laici Eucharistiam sacram deferant ad alium: atqui, quod est horribile, & detestabile, neque in casu urgentis necessitatis fieri potest, ergo non licet laico in casu extremae necessitatis Sacramentum Eucharistiae alijs administrare.

16 Tertio probatur. Ministratio Sacrosancta Sacramenti Eucharistiae, fundatur in sacerdotio, ita ut ratione ipsius conueniat, & in tantum Diaconis potest competere, in quantum sunt ex vi ordinis speciales ministri Sacerdotis, & aliquid participant de eius officio, ut docet Dicitur Thomas 3. par. quaest. 82. art. 3. ad 1. per haec verba. Ad primum ergo dicendum, quod Diaconus quasi propinquus ordini sacerdotali, aliquid participat de eius officio, ut scilicet dispenset sanguinem; non autem corpus, nisi in necessitate, iubente Episcopo, vel Praebitero, atqui laici, neque sunt sacerdotes, neque communicant in

in officio Sacerdotis, ut communicat Diaconus, ergo nullo modo possunt etiam in casu necessitatis sacram Eucharistiae alijs administrare, probo consequentiam, quia quando aliquis actus conuenit ratione ordinis, non potest exerceri à non habente ordinem, ut inductione constat, & censetur prohibitus caeteris omnibus, ergo cum laici, nec sint Sacerdotes, nec communicent in officio sacerdotis, non potest eis competere, etiam in casu necessitatis sacram Eucharistiam alijs administrare.

17 Quarto probatur, quia sumptio Sacramenti Eucharistiae, non est necessaria necessitate medijs, & finis; hoc est non est necessarium medium ad salutem, ergo non licebit laico in casu necessitatis hoc sanctissimum Sacramentum per modum viatici infirmis administrare, antecedens est certum, quia aliis ne aegrotus absque isto viatico discederet à vita, & non impleteret praecipuum Eucharistiae, posset Sacerdos sine veste sacra, & extra officium missae, Sacramentum Eucharistiae conficere, quia haec tantum sunt de iure humano constituta, quod nullus audebit affirmare. Consequentia verò probatur, quia quando duo praecipua concurrunt vnum de iure humano naturali, & positiuo, & alterum de iure diuino, si praecipuum diuinum in tali casu non obligat, seruandum est ius humanum naturale, & positiuum, atqui infirmus in articulo mortis constitutus deficiente sacerdote, & Diacono, qui possit ei sacram Eucharistiam administrare per modum viatici, non est obligatus ad impletionem praecipui

sacrae communionis, imo est excusatus à tali adimptione dicti praecipui diuini communionis sacramentalis, cum non sit medium necessarium ad salutem, ergo laicus, cui prohibitum est iure humano naturali, & positiuo sacram Eucharistiam alijs administrare, non poterit administrare illam, etiam in casu necessitatis, sed seruari debet ius humanum constitutum ministrum legitimum huius Sacramenti, cum praecipuum diuinum Eucharistiae in eo casu non obliget.

18 Ex dictis infero, quod sicut non licet laico, aut Subdiacono in casu necessitatis sacram Eucharistiam alijs administrare; ita nec eis licet etiam in articulo mortis deficiente sacerdote, & Diacono, sibi ipsi Sacramentum Eucharistiae administrare, propter rationes superius dictas per nostram sententiam, nam non solum conuincunt, non licere laico alijs in casu necessitatis Eucharistiam administrare, sed nec etiam sibi ipsi, neque obstat exemplum de Regina Scotiae Maria, quae in Angliae martyrium subitura, Eucharistiam, quam apud se seruabat sumpsit, proprijs manibus, nam Eucharistiam non tam sumpsit, ut seipsam communicaret; quae ut eam ab haereticorum iniurijs eriperet. Et quamuis eam solum sumpsisset, ut seipsam communicaret, potest dici, quod hoc fecisset, vel bona fide credens ipsi sibi licere, vel media dispensatione, ad id concessa à Summo Pontifice, vel dici de illa posset, quod de Sancta Apollonia, ait Magister Sotus lib. 5. de iustit. quaest. 1. art. 5. ad finem, quod cum esset femina, ac communis iuris inscia, per inuincibilem igno-

ignorantiam sit excusanda.

19 Ad primum argumentum oppositæ sententiæ respondetur, concedendo antecedens, & negando consequentiam, & ratio disparitatis est illa, quam supra assignauimus ex D. Thoma in 4. distint. 13. quæst. 1. art. 3. quæstiuncula 1. ad 3. vbi postquam Diuus Thomas, sibi obijcit hoc argumentum contra quæsitum factum in dicto art. 3. in quo interrogat, vtrum laicus possit dispensare Corpus Christi, scilicet sicut Sacerdotis est dispensare corpus Christi; ita & tangere, sed in aliquo casu licet tangere laico corpus Christi, puta si videret ipsum in terra iacere, & non esset Sacerdos, qui tolleret, ergo in aliquo casu liceret ei dispensare, ad hoc argumentum respondet verbis superius relatis numer. 13. assignando disparitatē, quia licet tangere corpus Christi ex officio soli Sacerdoti competat; in casu autem necessitatis potest, & debet laicus corpus Christi tangere; etiam si sit peccator, vt si in aliquo loco immundo iaceret, quod non est simile de dispensatione Sacramenti, quia receptio huius Sacramenti non est necessitatis, vnde ei, qui nō potest sacramentaliter manducare, defectu ministri legitimi, dicendum est ei credere, & manducasti, quare miror, quod Pater Thomas Hurtadus aliās eruditissimus, & vir peritissimus in scientia, audeat affirmare suā sententiam nō obscure insinuari à Diuo Thoma; cum lucidior sit Diuum Thomam tenere sententiam contrariam, vt ex dictis à nobis in hac resolutione constat. Ad probationem consequentiæ respondeo; quod licet solum sit prohibitū

laico lege humana naturali, & positua administrationem Sacramenti Eucharistiæ; nihilominus ei non licet in casu necessitatis, puta in articulo mortis, aut tempore pestis, seu epidemiæ Sacram Eucharistiam infirmis administrare in defectu Sacerdotis, & Diaconi, quia in hoc casu non instat præceptum diuinum de sacra Communione sacramentali, imò infirmus est à dicta obligatione excusatus, quare in dicto casu, nō concurrunt simul duo præcepta, alterum humanum & naturale, & alterum diuinum, nam cum diuinum in dicto casu nō obliget, vt diximus, instat solum præceptum naturale, humanū, & posituum, prohibens laico sacram Eucharistiam administrare, & ita hoc est adimplendum.

20 Sed dices cum Patre Thoma Hurtado dicto tractat. 3. cap. 6., resolut. 63. §. 3. num. 1502. quod etiam baptismus re ipsa susceptus, non est medium necessariū, sed in re, vel in voto, & tamen si adultus infidelis morti sit proximus, si non adest sacerdos, aut Diaconus, potest laicus ipsum baptizare, quia est præceptum diuinum de suscipiēdo baptismo re ipsa, si adest copia ministrantis, quia idem non potest seipsum baptizare, ergo cum etiam sit præceptum diuinum de sumendo viatico, si adest, qui possit tribuere, vel ipse infirmus suis manibus potest sumere, & sic infirmus potest seipsum communicare, vel laicus si adsit, potest ipsum infirmum communicare, quia laicus non tenetur lege Ecclesiastica de non tangendo corpus Christi.

21 Ad hanc replicam, vt respondeamus

deamus, sciendum est. 1. quod baptismus, qui est Sacramentum consistens in ablutione corporis exteriori sub præscripta verborum forma à Christo Domino instituta ad spiritualem animæ regenerationem, dupliciter esse potest necessarius, vel in re, vel in voto; quando in re ob extrinsecum impedimentum haberi non potest. Sciendum est 2. baptismi Sacramentum esse etiam necessarium, & necessitate mediij, & necessitate præcepti; at non æquali modo in omnibus hominibus, sicut nequē etiam absolute, & simpliciter, si loquamur de vero baptismo, vt est Sacramentum à Christo Domino institutum. Ex quo sequitur, quod vbi baptismi necessitas est, quilibet erit sufficiens minister, quod est de fide, & decisum habetur, tam in Concilio Tridentino, quam in Concilio Florentino, & Carthaginensi; & ratio est; tū quia obstetrices frequenter baptizant; tum etiam quia aliter innumeri pueri perirent; tum denique, quia baptismus est Sacramentū maxime necessitatis, & consistit in materia valde communi, & simplicissima actione, & verbis.

22 Quibus suppositis ad argumentum respondeo: concedendo antecedens, & negando consequentiam, tum quia Sacramentum baptismi est medium necessarium ad salutem necessitate mediij, & necessitate præcepti, sacra autem communio sacramentalis in articulo mortis, solum est necessaria necessitate præcepti; non autem necessitate mediij, & finis, vt cum Diuo Thoma diximus, non solum in prima probatione no-

stræ sententiæ, sed etiam in solutione præcedentis argumenti; & ita laicus deficiente sacerdote, & Diacono potest, & debet baptismi Sacramentum in casu necessitatis administrare, & Sacramentum Eucharistiæ in casu necessitatis administrare non potest sibi, nec alteri, quia cum administratio Eucharistiæ, vt supra diximus fundetur in Sacerdotio; ita vt ratione ipsius conueniat, & in tantum Diaconis potest committi in quantum sunt ex vi ordinis speciales ministri Sacerdotis, & participant de eius virtute, quod non habet laicus, cum nec sit Sacerdos: neque communicet in officio Sacerdotis, & ita non potest etiam in casu necessitatis sacram Eucharistiæ administrare, sicut potest administrare Sacramentum baptismi. Tum etiam, quia in casu necessitatis, vt supra diximus, quilibet est sufficiens minister Sacramenti baptismi ob maximam illius necessitatem ad salutem spiritualem animæ, & nulla est prohibitio, neque humana, neque diuina, vt quilibet non possit in dicto necessitatis casu Sacramentum baptismi administrare, & imò contrarium determinatum est à Concilio Tridentino, Florentino, & Carthaginensi; administratio autem Sacramenti Eucharistiæ prohibita est laicis iure Ecclesiastico, vt constat ex dicto capit. prouenit, & in opinione multorum Doctorum, etiam iure diuino, quia quando aliquis actus fundatur in potestate ordinis, est prohibitus de iure diuino omnibus non habentibus talem ordinem, quia sunt inhabiles pro illo

actu, & proinde nisi per ordinem habilitentur, non possunt dictum actum exercere.

23 Ad secundum respondetur, negando maiorem, nam ut supra diximus numero decimo octavo, sicut prohibitum est laicis alijs sacram Eucharistiam administrare etiam in casu necessitatis, eadem ratione illis prohibitum est sibi ipsis communicare sacramentaliter, cum in utroque sit par ratio. Ad id autem, quod in argumento dicitur de Maria Regina Scotiae, quae subituro Martyrium cum secum adduceret sacram Eucharistiam de Pontificis licentia cum in tam manifesto mortis periculo non haberet copiam Sacerdotis Catholici sibi communicavit patet ex dictis dicto numero decimo octavo, nam, ut ibi diximus dicta Regina, & Martyr non tam sumpsit, ut seipsam communicaret, quam, ut eam ab haereticorum iniurijs eriperet, & si velimus dicere eam solum sumpsisse, ut seipsam communicaret, optima est solutio Patris Fagundis posita supra numero decimo octavo. Ad id autem quod in contra arguitur, respondeo concessio antecedenti, negando consequentiam, & ad eius probationem respondeo, quod epicheya, ut docet Aristoteles quinto Ethicorum capit. 10. est emendatio iustae legis, & importat iudicium, quo legislator non intendit obligare in tali casu. Dicitur autem emendatio legis, quia reduxit rigorem legis ad aequitatem, & differt ab interpretatione, quia haec est ad omnes casus, ut notat diuus Thomas secunda secunda questione 120. Quae epicheya lo-

cum habet in lege humana, ut communiter docent Doctores cum Aristotele loco citato, quia lex ratione vniuersalitate potest in casibus particularibus ratione circumstantiarum deficere ab aequitate, in nostro autem casu licet administratio Sacramenti Eucharistiae sit prohibita laico lege humana, Ecclesiastica non habet locum epicheya, tum quia in articulo mortis fidelis constitutus deficiente legitimo ministro, qui ei possit sacram Eucharistiam per modum viatici administrare, non tenetur adimplere preceptum diuinum de communionem sacramentali recipienda in dicto mortis articulo, imò ab hac obligatione est excusatus supposito, quod non adest minister legitimus, qui possit ei sacram Eucharistiam porrigere; & ita in hoc casu non habet locum epicheya, praesertim in sententia Caetani secunda secunda questione 120. articulo primo. Soti de iustitia, & iure questione septima articulo octavo. Vasquez prima secunda disput. 186. capit. 6. & aliorum asserentium epicheyam solum habere locum, quando seruire leges esset peccatum, quia epicheya esset emendatio legis, cum peccat; sed solum peccat quando obseruire illam esset peccatum, ergo solum excludit obseruantiam legis, quando illam obseruire esset peccatum: atqui laicus obseruando legem posituam, Ecclesiasticam illi prohibentem, administrationem Sacramenti Eucharistiam non peccaret mortaliter Eucharistiam, scilicet non administrando alijs etiam in casu necessitatis, nempe in articulo mortis, aut tempore

tempore pestis, seu epidemiae in defectu Sacerdotis, & Diaconi, ergo in dicto casu non habet locum epicheya, praecipue, quia infirmi constituti in articulo mortis, non sunt obligati ad preceptum diuinum de sumenda sacra Eucharistia per modum viatici deficiente sacerdote, & Diacono, qui eam possit administrare, imò ab hac obligatione sunt legitime excusati. Deinde, quia licet cum communione Doctorum sententia asseramus, epicheyam habere locum, etiam, quando lex est nimis dura, & difficilis, ut desumitur ex lege nulla ff. de legibus, & asserunt Suarez tomo 6. de legibus capit. 7. Gordonius lib. 2. Theologiae moralis quaestio. 12. cap. 3. Lorca prima secunda de disputatione 26. de legibus, Ludouicus Caspensis in cursu Theologiae tom. 1. tract. 13. de legibus disp. 6. de cessatione legis sect. 1. nu. 6. Zacharias Pasqualigus tom. 2. Theologiae moralis disput. 38. sect. 1. adhuc in hac opinione locum non habet epicheya in nostro casu, quia adimpletio legis humanae posituae, Ecclesiasticae, prohibentis laico sibi, aut alijs sacram Eucharistiam administrare, nec difficilis, imò facilis, & suavis, & spectans ad maximam reuerentiam Eucharistiae Sacramento debitam, ob quam fuit prohibita laicis huius Sacramenti administratio, & ordinatum, quod omnimodis praesbyter per seipsum infirmo communicet, ut constat ex dict. cap. peruenit, ergo non licet uti epicheya in nostro casu, & consequenter non poterit laicus deficiente sacerdote, & Diacono sacram Eucharistiam administrare, etiam in

casu necessitatis.

24 Ad secundam replicam, seu argumentum, quod licet Pater Hurtado contra praedictam responsionem Patris Vasquez, & Fagundez praeter quam, quod facile, ut dixi in praecedenti solutione praecedentis numeri potest constare, respondeo: concedendo maiorem, & distinguendo minorem, lex diuina pro hominum salute praecipit, quod in articulo mortis sumeretur viaticum; ita ut in articulo mortis obligaret preceptum diuinum de sumendo viatico, etiam deficiente legitimo ministro, qui illud possit administrare, nego minorem, ita ut preceptum diuinum de sumendo viatico in dicto articulo, solum obligaret siate legitimo ministro, qui illud posset infirmo administrare concedo minorem, & nego consequentiam, nam obseruatio legis humanae prohibentis laico administrationem Eucharistiae, non esset in tali casu nociua, nec duriori interpretatione contra hominum commodum, qui priuantur maximo iuuamine in illa necessitate, perduceretur ad seueritatem (ut male iudicat Hurtadus) si laicus se abstineat in absentia ministri competentis a datione Eucharistiae in dicto casu necessitatis, nam ut bene inquit Diuus Thomas loco superius citato ex 4. sententiarum in dicta solutione ad 3. cum receptio huius Sacramenti non sit necessitatis, nulla esset ratio, quae moueri possit ad asserendum, quod virtute epicheya possit laicus in dicto casu necessitatis Eucharistiam administrare infirmo non obligato, ex defectu ministri legitimi ad sumptionem Eucharistiae,

vnde (vt concludit Diuus Thomas) ei, qui non potest sacramentaliter manducare dicendum est, crede, & manducaſti.

25 Ad tertium respondetur 1. cum Zacharia Pasqualigo dict. tom. 2. Theologiæ moralis disp. 108. ſect. 7. num. 32. concedendo eſſe malum ex natura rei, & iure diuino prohibita adminiſtratio Sacramenti Eucharistiæ ab alio, quam à ministro competenti, & legitimo, cuius rationem reddit Pasqualigus, quia adminiſtratio Eucharistiæ fundatur in ſacerdotio, ita vt ratione ipſius conueniat; & in tantum Diacono poteſt committi, in quantum eſt ex vi ordinis Diaconatus, ſpecialis miniſter Sacerdotis, quando autem aliquis actus fundatur in poteſtate ordinis eſt prohibitus (inquit Pasqualigus) de iure diuino omnibus non habentibus talem ordinem, quia ſunt inhabiles pro illo actu; & proinde niſi per ordinem habilitentur non poſſunt dictum actum exercere; ad probationem illius partis dilemmatis, quæ in argumento eſt probatio minoris ſubſumptæ, respondetur, quod licet in Eccleſia Dei primitiua mos fuiſſet, quod laici proprijs manibus ſacram Eucharistiæ tangerent, non tamen vnquam mos fuit, vt ſacræ Eucharistiæ adminiſtrarent, vt colligitur ex Concilio Tridentino ſeſſ. 13. cap. 8. de vſu huius Sacramenti ibi. In ſacramentali autem ſumptione ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici à ſacerdotibus communionem acciperent; ſacerdotes autem celebrantes ſeipſos communiarent; qui mos tamquam ex traditione Apoſtolica deſcendens iure, ac merito retineri

debet. Vbi notanda ſunt illa verba (ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici à ſacerdotibus communionem acciperent) ex quibus hanc conſequentiam inferit, ergo nunquam in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici ab alijs, quam à ſacerdotibus communionem acciperent, valer conſequentia, nam aliàs illa proſcriptio Concilij Tridentini eſſet falſa, quia ſi aliquo tempore mos fuit vt in Eccleſia Dei laici adminiſtrarent ſibi, aut alijs Sacramentum Eucharistiæ, ergo falſum eſt aſſerere, quod ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici à ſacerdotibus communionem acciperent; atqui hæc proſcriptio affirmatur à Concilio Tridentino, ergo, vel eſt falſum aſſerere, quod in aliquo tempore mos fuit in Eccleſia Dei, vt laici ſibi, aut alijs communionem adminiſtrarent; vel eſt falſa dicta proſcriptio Concilij Tridentini, atqui hoc aſſerere eſt hæreticum, ergo aſſerendum neceſſario eſt, quod nunquam mos fuit in Eccleſia Dei, vt laici ab alijs, quam à ſacerdotibus communionem acciperent. Qui mos fuit forſitan fundatus, quia vt certum tenebatur prohibitum eſſe laicis iure diuino Eucharistiæ Sacramentum adminiſtrare, vt poteſt actus fundatus in poteſtate ordinis, quæ poteſtas nullo modo reperitur in laicis, & ſolum Gelafius Papa epistoſa prima capit. 9. & 10. conceſſit ſolis Diaconis, vt in neceſſitate in defectu ſacerdotum poſſint Eucharistiæ infirmis miniſtrare, quatenus Diaconi ſunt ſacerdotum miniſtri immediati, & aliquo modo participant de eius virtute, vt affirmat Diuus Thomas loco ſuperius citato

ex

ex tertia parte.

26 Nec valet, ſi dicas Conciliū Tridentinū loqui extra caſum neceſſitatis, in quo ſenſu affirmat, quod ſemper mos fuit in Eccleſia Dei, vt laici à ſacerdotibus communionem acciperent, in quo ſenſu vera eſt conſequentia noſtri argumenti, ſcilicet, ergo nunquam mos fuit in Eccleſia Dei, vt laici ab alijs, quam à ſacerdotibus communionem acciperent, cum quo bene ſtare poteſt, vt in caſu neceſſitatis poſſit laicus ſibi, aut alijs ſacram Eucharistiæ miniſtrare, ſicut in ſimili neceſſitatis caſu, poteſt baptiſmi Sacramentum alijs miniſtrare. Hoc inquam non valet, tum, quia Sacramentum baptiſmi eſt ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem, & ſic ſtante miniſtro, qui illum poſſit miniſtrare eſt neceſſarium in re; Sacramentum autem Eucharistiæ non eſt ſimpliciter neceſſarium ad ſalutem, & ſic cōmunio ſacramentalis in articulo mortis nō eſt neceſſaria neceſſitate medijs, ſed neceſſitate præcepti, quod præceptum diuinum in dicta neceſſitate nō obligat, ſi non adefſt ſacerdos, aut Diaconus, qui Eucharistiæ poſſint infirmo miniſtrare, cum alię perſonę ſint incapaces miniſtrandi ſacram Eucharistiæ, eō quod iſta talis adminiſtratio ſit actus fundatus in poteſtate ordinis, ac proinde niſi per ordinem quis habilitetur, nō poteſt prædictum actum exercere, tū etiam, quia Concilium Tridentinum declarat, quod in caſu neceſſitatis poteſt quilibet homo in defectu ſacerdotis (Diaconi, & ſubdiaconi) Sacramentum baptiſmi adminiſtrare, & habetur in cap. Mulier 20. de consecrat. diſtinct. 4. ibi Mulier

quamuis docta, & ſancta viros in conuentu docere, vel aliquos baptizare non præſumat, niſi neceſſitate cogente &c. & in cap. in neceſſitate 21. eodem tit. & diſtinct. vbi dicitur, in neceſſitate cum Epifcopi, aut præbyteri, aut quilibet miniſtrorum non inueniuntur, & vrget periculum eius, qui petit, ne ſine iſto Sacramento hanc finiatur vitam, etiam laicos ſolere dare Sacramentum, quod acceperunt ſolemus audire, ergo ſi intentum Concilij Tridentini in verbis ſuperius relatis eſſet, loqui extra caſum neceſſitatis, explicaret certè in caſu neceſſitatis licere laico in defectu ſacerdotis, & diaconi ſacram Eucharistiæ adminiſtrare, ſicut explicat in adminiſtratione Sacramenti baptiſmi, ergo cum hoc non faciat, ſed loquatur abſolute, & abſque diſtinctione, abſolute, & abſque diſtinctione intelligi debet, ergo cum aſſerit, quod in Eccleſia Dei ſemper mos fuit, vt laici à ſacerdotibus communionem acciperent, aſſerendum eſt Concilium, loqui etiam in caſu neceſſitatis, & ſic inferitur optimè conſequentia noſtri argumenti ſcilicet, quod nunquam in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici ab alijs, quam à ſacerdotibus communionem acciperent.

27 Secundo. Respondetur eligendo ſecundam partem dilemmatis, nempe, quod non ſit prohibita laicis adminiſtratio ſacroſanctę Eucharistię iure diuino, ſed dumtaxat iure humano, poſitiuo, Eccleſiaſtico, & negando conſequentiam, quia vt ſupra diximus, cum cōmunio ſacramentalis in caſu neceſſitatis, vt in mortis articulo nō ſit medium eſſentialiter neceſſarium ad ſalutem, vt eſt

Sa.

Sacramentum baptismi, hinc prouenit, quod in tali casu necessitatis, deficiente ministro idoneo, qui possit Sacramentum Eucharistię administrare, non obligat præceptum diuinum de sacra Eucharistia recipienda, & sic laicus in tali casu tenetur seruare legem positiuam Ecclesiasticam, illi prohibentem administrationem sacramenti Eucharistię, vt ex solutione primi, & secundi argumenti oppositę sententię constat.

28 Ad quartum respondetur. 1. negando antecedens, quoad secundam partem, nam vt diximus num. 26. solut. 1. ad 3. argumentum cum Patre Zacharia Pasqualigo, prohibitum est iure diuino laicis Sacramentum Eucharistię administrare, vt potè actus fundatus necessariò in potestate ordinis, & ita cui non est concessa iure diuino potestas conficiendi, est negata iure diuino potestas distribuendi, nam licet vsus huius Sacramenti, non sit de eius essentia, fundatur tamen in potestate ordinis necessariò vt supra diximus, vnde distinguendum est consequens: ergo non repugnat, quod ille, qui non potest conficere, possit distribuere, si tale subiectum non solum careat Sacerdotio, in quo ministratio Eucharistię immediatè principaliter fundatur, ita vt ratione ipsius conueniat, sed etiam careat ordine Diaconatus, ratione cuius Diaconus, ex vi dicti Ordinis esset specialis minister Sacerdotis participans aliquo modo de eius virtute nego consequentiam; si habeat ordinationem, saltem Diaconatus, concedo consequentiam, quia tunc licet non habeat auctoritatem ordinariam administrã.

di Sacramentum Eucharistię, habet tamen illam delegatam à Summo Pontifice, vt constat ex illa epistola superius citata Gelasij Papæ, qui determinauit, vt in casu necessitatis in absentia sacerdotis, posset Diaconus dispensare corpus Christi Domini, nam licet Summus Pontifex non habeat auctoritatem dispensandi in iure diuino, habet tamè auctoritatem illud explicandi, & interpretandi, & sic licet prohibitum sit iure diuino sacram Eucharistię administrari à nō sacerdotibus, qui sicut habent potestatem conficiendi sacramentum Eucharistię ita ad eos pertinet de iure diuino Sacramentum alijs administrare; vt potè actus fundatus in potestate ordinis; Pontifex Gelasius explicauit hoc diuinum præceptum, asserens non esse prohibitam Diaconis sacrę Eucharistię administrationem in casu necessitatis, absente Sacerdote, ex eo quod ex vi suę ordinationis est minister immediatus sacerdotis, participans aliquo modo de eius virtute. Cum enim laici nullam habeant potestatem ordinis, sūt inhabiles ad administrandum Eucharistię Sacramentum, nec potest Pontifex cum illis dispensare in casu necessitatis, nisi habilitando illos ad sacros ordines Præbiteratus, aut Diaconatus, quia aliàs dispensaret in iure diuino prohibente laicis administrationem huius Sacramenti, quod non potest dici.

29 Secundo. Respondetur concedendo antecedens, & negando consequentiam vltimam, nā licet verum sit, quod nō repugnet, quod ille, qui non potest conficere possit distribuere, saltem in casu necessitatis, vt patet

in

in Diacono, qui non potest conficere, & potest distribuere in dicto necessitatis casu, cum distributio fiat sacramenti iam facti, non tamen sequitur vltima consequentia, ergo poterit laicus in casu necessitatis deficiente Sacerdote, & Diacono sacram Eucharistię infirmo existenti in articulo, vel periculo mortis distribuere. Hęc autem consequentia minimè sequitur, tum quia, vt supra diximus in dicto casu non obligat præceptum diuinum de sacra communione accipienda, cum communio sacramentalis in mortis articulo non sit necessaria necessitate medię essentialiter requisiti ad consecutionem vitę æternę, & sic seruanda est lex positua Ecclesiastica prohibens laicis sacramenti Eucharistię administrationem; nec hic locum habet epicheya, vt ex supradictis in hac resolutione constat, cum etiam, quia administratio Sacramenti Eucharistię etiam in casu necessitatis est actus auctoritatus ordinis sacerdotalis, qui in necessitate solum conceditur Diaconis priuatimè, & non alijs, indecens autem est, & ex sua natura in reuerentiam tanti Sacramenti cedit, quod laicus etiam in casu necessitatis hunc actum sibi vsurpet. Vt colligitur clarè ex cap. peruenit de consecratione distinct. 2 superius citato, vbi vt superius retulimus in probatione secundę nostrę sententię dicitur horrendum, & detestandum sacrilegium esse, quod per laicos sacra Eucharistia ad infirmos deferatur.

RESOLVTIO SECVNDA.

An in casu necessitatis possit Sacerdos sibi ipsi sacram Eucharistię administrare extra Missę sacrificium?

30 Præsens difficultas dupliciter potest disputari. Primo an sacerdos in articulo mortis constitutus absente Episcopo, & alio quocumque Sacerdote (præsentem tamen Diacono) si posset ad sacrarium accedere possit seipsum proprijs manibus communicare per modum viatici, ne sine hoc diuino viatico è vita discedat? Secundo an Sacerdos constitutus in mortis articulo in aliqua terra, aut Villa: ita exigua, vt in Ecclesia non sit sacrarium, nec adsit Sacerdos, qui possit missam celebrare ad porrigendum ei diuinum viaticum in tali afflictione constitutus possit dictus sacerdos extra Missam particulam aliquam consecrare, vt seipsum communicet per modum viatici in dicto mortis articulo.

31 Loquendo de hac difficultate in primo sensu prima sententia substat posse Sacerdotem in dicto casu etiam præsentem Diacono seipsum proprijs manibus communicare, dum in tali casu nullum sequeretur scandalum: ita Syluius in tert. parte quæst. 82. art. 4. Homobonus de examine Ecclesię parte 1. tract. 4. cap. 11. num. 106. Fagundez in præcepta Ecclesię præcepto 3. lib. 3. cap. 3. num. 7. Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 72. sect. 3. licet Fagundez hanc sententiam limitet, nisi in tali casu adesset Diaconus, quia in tali casu iudicat non posse Sacerdotem

tem

Sacramentum baptismi, hinc prouenit, quod in tali casu necessitatis, deficiente ministro idoneo, qui possit Sacramentum Eucharistię administrare, non obligat præceptum diuinum de sacra Eucharistia recipienda, & sic laicus in tali casu tenetur seruare legem positiuam Ecclesiasticam, illi prohibentem administrationem sacramenti Eucharistię, ut ex solutione primi, & secundi argumenti oppositę sententię constat.

28 Ad quartum respondetur. 1. negando antecedens, quoad secundam partem, nam ut diximus num. 26. solut. 1. ad 3. argumentum cum Patre Zacharia Pasqualigo, prohibitum est iure diuino laicis Sacramentum Eucharistię administrare, ut potè actus fundatus necessariò in potestate ordinis, & ita cui non est concessa iure diuino potestas conficiendi, est negata iure diuino potestas distribuendi, nam licet usus huius Sacramenti, non sit de eius essentia, fundatur tamen in potestate ordinis necessariò ut supra diximus, unde distinguendum est consequens: ergo non repugnat, quod ille, qui non potest conficere, possit distribuere, si tale subiectum non solum careat Sacerdotio, in quo ministratio Eucharistię immediatè principaliter fundatur, ita ut ratione ipsius conueniat, sed etiam careat ordine Diaconatus, ratione cuius Diaconus, ex vi dicti Ordinis esset specialis minister Sacerdotis participans aliquo modo de eius virtute nego consequentiam; si habeat ordinationem, saltem Diaconatus, concedo consequentiam, quia tunc licet non habeat auctoritatem ordinariam administrã.

di Sacramentum Eucharistię, habet tamen illam delegatam à Summo Pontifice, ut constat ex illa epistola superius citata Gelasij Papæ, qui determinauit, ut in casu necessitatis in absentia sacerdotis, posset Diaconus dispensare corpus Christi Domini, nam licet Summus Pontifex non habeat auctoritatem dispensandi in iure diuino, habet tamè auctoritatem illud explicandi, & interpretandi, & sic licet prohibitum sit iure diuino sacram Eucharistię administrari à nō sacerdotibus, qui sicut habent potestatem conficiendi sacramentum Eucharistię ita ad eos pertinet de iure diuino Sacramentum alijs administrare; ut potè actus fundatus in potestate ordinis; Pontifex Gelasius explicauit hoc diuinum præceptum, asserens non esse prohibitam Diaconis sacrę Eucharistię administrationem in casu necessitatis, absente Sacerdote, ex eo quod ex vi suę ordinationis est minister immediatus sacerdotis, participans aliquo modo de eius virtute. Cum enim laici nullam habeant potestatem ordinis, sūt inhabiles ad administrandum Eucharistię Sacramentum, nec potest Pontifex cum illis dispensare in casu necessitatis, nisi habilitando illos ad sacros ordines Præbiteratus, aut Diaconatus, quia aliàs dispensaret in iure diuino prohibente laicis administrationem huius Sacramenti, quod non potest dici.

29 Secundo. Respondetur concedendo antecedens, & negando consequentiam ultimam, nā licet verum sit, quod nō repugnet, quod ille, qui non potest conficere possit distribuere, saltem in casu necessitatis, ut patet

in

in Diacono, qui non potest conficere, & potest distribuere in dicto necessitatis casu, cum distributio fiat sacramenti iam facti, non tamen sequitur ultima consequentia, ergo poterit laicus in casu necessitatis deficiente Sacerdote, & Diacono sacram Eucharistię infirmo existenti in articulo, vel periculo mortis distribuere. Hęc autem consequentia minimè sequitur, tum quia, ut supra diximus in dicto casu non obligat præceptum diuinum de sacra communione accipienda, cum communio sacramentalis in mortis articulo non sit necessaria necessitate medię essentialiter requisiti ad consecutionem vitę æternę, & sic seruanda est lex positiuā Ecclesiastica prohibens laicis sacramenti Eucharistię administrationem; nec hic locum habet epicheya, ut ex supradictis in hac resolutione constat, cum etiam, quia administratio Sacramenti Eucharistię etiam in casu necessitatis est actus auctoritatus ordinis sacerdotalis, qui in necessitate solum conceditur Diaconis priuatimè, & non alijs, indecens autem est, & ex sua natura in reuerentiam tanti Sacramenti cedit, quod laicus etiam in casu necessitatis hunc actum sibi usurpet. Ut colligitur clarè ex cap. peruenit de consecratione distinct. 2. superius citato, ubi ut superius retulimus in probatione secundę nostrę sententię dicitur horrendum, & detestandum sacrilegium esse, quod per laicos sacra Eucharistia ad infirmos deferatur.

RESOLVTIO SECUNDA.

An in casu necessitatis possit Sacerdos sibi ipsi sacram Eucharistię administrare extra Missę sacrificium?

30 Præsens difficultas dupliciter potest disputari. Primo an sacerdos in articulo mortis constitutus absente Episcopo, & alio quocumque Sacerdote (præsente tamen Diacono) si posset ad sacrarium accedere possit seipsum proprijs manibus communicare per modum viatici, ne sine hoc diuino viatico è vita discedat? Secundo an Sacerdos constitutus in mortis articulo in aliqua terra, aut Villa; ita exigua, ut in Ecclesia non sit sacrarium, nec adsit Sacerdos, qui possit missam celebrare ad porrigendum ei diuinum viaticum in tali afflictione constitutus possit dictus sacerdos extra Missam particulam aliquam consecrare, ut seipsum communicet per modum viatici in dicto mortis articulo.

31 Loquendo de hac difficultate in primo sensu prima sententia substat posse Sacerdotem in dicto casu etiam præsente Diacono seipsum proprijs manibus communicare, dum in tali casu nullum sequeretur scandalum: ita Syluius in tert. parte quæst. 82. art. 4. Homobonus de examine Ecclesię parte 1. tract. 4. cap. 11. num. 106. Fagundez in præcepta Ecclesię præcepto 3. lib. 3. cap. 3. num. 7. Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 72. sect. 3. licet Fagundez hanc sententiam limitet, nisi in tali casu adesset Diaconus, quia in tali casu iudicat non posse Sacerdotem

tem

tem seipsum communicare, quæ limitatio non placet Patri Dianæ par. 2. tractat. 14. resolut. 53. ubi absolutè docet posse Sacerdotem etiam præsentem Diacono in mortis articulo seipsum communicare. & 3. part. tract. 4. de Sacramentis resolut. 47. affirmat, quòd etiam extra articulum mortis potest sacerdos proprijs manibus seipsum communicare cessante scandalo, etiam Diacono præsentem, per hæc verba: notandum est tamen hic obiter, quòd si magnum seipsum adsit, & Sacerdos sacrificare nõ possit, posse quidem eum tali casu scandalo cessante ex sacrario Eucharistiam accipere, & seipsum communicare si alius sacerdos non adsit, & hoc etiam præsentem Diacono, licet postea part. 5. tract. 3. de casibus occurrentibus tempore mortis contrarium doceat, etiam in mortis articulo resolut. 48. rem forsitan maturius consideratam; ne dicamus sibi esse contrarium. Sæ verbo Eucharistia num. 35. Coninch. quæst. 82. art. 3. num. 25. Rodriguez tom. 1. summæ cap. 67. num. 2. concl. 2. in fine, apud D. Carolum Malletum in auro Theologiae moralis tom. 1. de Sacramentis malleatione 4. bractea 58. ubi hanc sententiam substituit absolutè, & absque limitatione existentie Diaconi: inuenies citatum Rodriguez in summa cap. 64. falsò tamen forsitan, quia cum non videt Layman tom. 2. tractat. 4. cap. 7. num. 5. Granadus in 3. part. controuersia 6. de Eucharistia tract. 12. disput. 1. num. 5. Leander à sanctissimo Sacramen. part. 2. tract. 7. de Eucharistia quæst. 15. Qui etiam concedit hoc licere, etiã extra casum necessitatis deuo-

tionis causa quæstion: 14. Pater Thomas Hurtado tom. 1. resolutionum moralium tractat. 5. cap. 6. resolut. 65. Pater Ioannes de di Castillo de Sacramentis tom. 1. tract. 4. de Eucharistia. disp. 11. dubit. 6. num. 103. Caictanus in summa verbo communionis minister Vasquez 3. part. disp. 219. cap. 1. num. 17. Armilla verbo communicatio num. 8. Filiucius tract. 4. cap. 9. num. 285. Villalobos part. 1. summæ tract. 7. difficul. 48. num. 1. & alij.

32 Probatur hæc sententia à Patre Hurtado. Primo quia nulla est cõsuetudo, ex qua possit colligi oppositum. Secundo, quia Diaconus potest Eucharistiam ministrare de Episcopi, aut Sacerdotis licentia, ergo si iste hoc concedat potest proprijs manibus sumere. Tertio, quia propter quod vnumquodque tale, & illud magis, atqui Diaconus ministrat propter coniunctionem ad sacerdotiũ, cui iure diuino competit distribuere hoc Sacramentum, ergo etiam ipso præsentem aptius, & congruentius, quàm Diaconus sibi ministrare potest; ut potè habens manus consecratas. Id autem, quod habet Diaconus ex visue ordinationis non est aliud, quàm capacitas, ut sibi distributio Eucharistie possit committi. Priuilegium autem hoc non cogit, ut sit minister.

33 Secunda sententia negat posse Sacerdotem præsentem Diacono, etiam in casu necessitatis, scilicet in mortis articulo seipsum communicare per modum viatici; ita Fagundez loco superius citato Prepositus in 3. part. quæst. 82. art. 3. dub. 1. n. 11. Ochagauia de Sacramen. tract. 3. de Eucharistia quæst. 4. nu. 6. Diana part. 5. tract. 3. resolut. 48. Pater

Pater Franciscus de Lugo de Sacramentis lib. 4. de Eucharistia cap. 11. quæst. 5. num. 49. & alij. Fundamentum huius sententiae postea adducemus: quare pro decisione huius difficultatis quoad hanc partem.

34 Dico 1. in casu necessitatis nempe in mortis periculo, aut articulo potest Sacerdos si non adest alius Sacerdos, aut Diaconus seipsum proprijs manibus ex particulis præconsecratis communicare, dum non sequatur aliquod scandalum: ita asserere tenentur Authores vtriusque sententiae. Probatur conclusio ex Concilio Niceno primo canone 14. ubi iubentur Diaconi accipere secundum ordinem post Præsbyteros à Episcopo, vel à Præsbytero sacram communionem. Quod si non fuerit in præsentem, vel Episcopus, vel Præsbyter: tunc ipsi proferant, & edant, atqui omnes Sacerdotes Diaconi sunt, ergo in casu necessitatis habent facultatem in absentia Sacerdotis, & Diaconi seipsum communicandi. Neque obstat Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 8. ubi dicitur, quòd in sacramentali sumptione semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici à Sacerdotibus communionem acciperent: Sacerdotes autem celebrantes seipsum communicarent, ubi solum intra missam videtur cõcedi huiusmodi potestas sacerdoti ministrandi sibi ipsi. Hoc inquam non obstat, ut notat Eminentissimus Cardinalis de Lugo disput. 18. de Eucharistia sect. 1. num. 20. rñ quia Concilium solum loquitur de facto; non autem de iure, quid fieri posset seclusa prohibitione humana, prout nunc loquimur; nam ideo laici

non possunt seipsum etiam in mortis articulo proprijs manibus communicare; quia illis est prohibitum, saltem lege humana, positua, Ecclesiastica, ut resolutione præcedenti diximus, quæ prohibitio non est facta Sacerdotibus, tum etiam, quia nec Concilium dixit Sacerdotes extra missam accepisse Eucharistiam ab alijs; solum dixit laicos accepisse à sacerdotibus, & sacerdotes in missa à seipsis, quomodo autem sacerdotes extra missam acceperint, omittit; vnde potius argumentum contrarium desumi potest, quòd de eo puncto nihil dixerit Concilium; sed potius omisit, vel quia Sacerdotes non solent regulariter communicare, nisi dum celebrant, vel id faciunt dum agrotant in casu, quo non habeant ministrum idoneum, à quo in tali casu possint communionem accipere.

35 Dico 2. Sacerdotes extra casum necessitatis; etiam si scandalum absit non posse per seipsum Eucharistiam sumere: ita Caictanus verbo communionis minister, Vasquez 3. parte disputat. 219. cap. 1. num. 17. Armilla verbo communicatio num. 8. Filiucius tractat. 4. cap. 9. numer. 285. Villalobos in summa parte prima tractatu 7. difficul. 48. numer. 1. Zacharias Pasqualigus tomo secundo Theologiae moralis disputat. 108. sectione 8. numero 36. Desumitur hæc conclusio ex Concilio Tridentino sectione 13. supra citata cap. 8. & probatur, quia sacerdos non celebrans, & sumens Eucharistiam sumit tanquam ovis pascenda, cibo illo spirituali, & non ut Sacerdos: ergo non potest

per seipsum sumere extra necessitatis casum. Probatum antecedens, quia, ut Sacerdos habet tantum duos actus proprios confectionem Eucharistiae, & ministracionem, atqui ministratio non potest exerceri, nisi sit adiuncta iurisdictione, saltem ex privilegio, aut ex commissione, nam proinde dicit exercitium pastoris in ordine ad oves: ergo cum sacerdos sit ovis, quando non sumit, ut sacerdos celebrando, debet sumere, ut ovis, ergo debet sumere communionem ab alio, scilicet a pastore. Patet consequentia, quia ut ovis dicit ordinem, & subiectionem ad pastorem a quo pascenda est.

³⁶ Dico tertio. Sacerdos, qui in mortis articulo constitutus, si adsit Diaconus, qui possit illi sacrum viaticum porrigere, non potest seipsum propriis manibus communicare, etiam si absit scandalum. Haec conclusio defenditur a Doctoribus secundae sententiae, & probatur, quia communicatio sacerdotis extra missam, etiam in casu necessitatis est laica, & ita vocatur a Conciliis, debetque ad illam considerari sacerdos, ac si esset laicus, nec sacerdotium praefuisse, ergo quando adest minister legitimus, qui possit ei in tali periculo sacram Eucharistiam porrigere non licebit ei seipsum propriis manibus communicare, etiam si absit scandalum. Atqui in casu necessitatis absente sacerdote Diaconus est minister legitimus ad administrandam Eucharistiam moribundo per modum viatici illi concessam a Summis Pontificibus, & a iure, ergo praesente Diacono tenetur sacerdos in-

dicto casu necessitatis ab illo sacrum viaticum accipere, & non potest seipsum propriis manibus communicare. Consequentia est formalis, & minor constat, tum ex epistola prima Gelasij Papae cap. 9. & 10. tum ex Concilio Niceno cap. 14. citato, ubi dicitur, quod si non fuerit in praesenti, vel Episcopus, vel Praesbyter: tunc ipsi (scilicet Diaconi) proferant, & edant.

³⁷ Ad fundamenta primae sententiae, quatenus opponuntur huic tertiae conclusioni respondetur ad primum respondeo, quod licet non sit consuetudo expressa in contrarium (de quo mihi maximum dubium est) colligitur tamen esse prohibitum sacerdotibus seipsum propriis manibus communicare, etiam in articulo mortis praesente Diacono ex Conciliis appellatibus communionem sacerdotis extra missam laicam esse, & etiam ex Concilio Tridentino, ut supra diximus, & sic praesente Diacono, qui in eo casu est verè minister sufficiens, tenetur sacerdos ab illo viaticum accipere. Ad secundum respondeo, quod licet Diaconus ad administrandam Eucharistiam laicis in casu necessitatis praesente Episcopo, vel Praesbytero egeat licentia Episcopi, vel Praesbyteri ad dictum munus exequendum, in nostro autem casu non egeat licentia sacerdotis ad porrigendum ei sacrum viaticum, qui in dicto casu Sacerdos non se habet, ut Sacerdos, & Pastor; sed ovis pascenda cibo illo spirituali, & Diaconus in dicto casu se habet, ut pastor iurisdictione ipsi delegata a Summo Pontifice

tifice, & Ecclesia, & sic Sacerdos non potest seipsum communicare. Ad tertium respondeo, distinguendo antecedens propter quod unumquodque tale, & illud magis, si sermo sit in eodem ordine concedo antecedens, si sermo sit in diverso ordine, nego antecedens, nam licet Diaconus Sacramentum Eucharistiae possit in casu necessitatis alijs moribundis administrare in absentia sacerdotis, vel de mandato, & iussu Episcopi, vel Praesbyteri propter coniunctionem ad Sacerdotium, cui de iure diuino competit distribuere hoc Sacramentum, & in hoc sensu si competit Diacono, potiori iure competit Sacerdoti mandanti, seu praecipienti, eod quod Diaconus ex vi suae ordinationis, id, quod habet, non est aliud, quam capacitas, ut sibi distributio Eucharistiae possit committi, & in hoc sensu tenet Axioma, propter quod unumquodque tale, & illud magis, non tamen tenet in casu praesenti, de quo loquimur, quia in isto casu communicatio sacerdotis dicitur laica, quia non sumit Eucharistiam, ut supra diximus, ut sacerdos, & ut pastor, sed tanquam ovis pascenda cibo illo spirituali, & non ut sacerdos, ob quam rationem tenetur, si velit sacrum viaticum accipere per manus Diaconi, qui in tali casu est verè, & proprie minister sufficiens; & sic in hoc casu locum non habet praedictum axioma, propter quod unumquodque tale, & illud magis, cum Sacerdos in tali casu non supponat, ut Sacerdos, & pastor, sed ut ovis pascenda illo cibo spirituali, nam idem respectu sui ipsius non potest esse pastor, &

ouis, unde neganda est consequentia propter rationes superius dictas.

³⁸ Loquendo autem de hac difficultate in secundo sensu, dicendum est, non posse Sacerdotem Hostiam, seu particulam consecrare, ut se communicet per modum viatici, & contrarium asserere est improbabile, & dici non potest. Hanc conclusionem tenent omnes Doct. utriusque sententiae superius relatæ; contra Maiorem, qui nimia licentia id concessit, & ratio praecipua est, quia, ut cum Diuo Thoma docent Vasquez 3. part. disp. 223. cap. 3. Valentia disp. 6. quaest. 20. punt. 4. Suarez disp. 43. sect. 3. & 4. de iure diuino est celebrare sacrificium Altaris in utraque specie panis, & vini, quod praecipuum praepoderat magis, quam recipere viaticum tempore mortis, cum hoc sit diuinum positium, illud vero diuinum negatiuum, quod obligat semper, & pro semper.

RESOLVTIO TERTIA.

Vtrum licitum sit Sacerdoti, Missam celebrare non ieiuno ad porrigendum viaticum infirmo in articulo mortis constituto, casu, quo non adsit alius sacerdos ieiunus, qui possit missam celebrare ad praebendum viaticum dicto infirmo, nec sint particulae praefecratae in sacratio Ecclesiae?

³⁹ IN hac resolutione suppono, ut certum, quod sacerdos si non sumpta ablutione communicauit, poterit secundo celebrare; si necessitas adsit vrgens, nempe ad porrigendum viaticum infirmo in articulo mortis constituto, & ratio est, quia,

vt docent communiter Doct. sacerdos in aliquibus casibus potest bis in die celebrare, ergo in casu necessitatis, nempe ad præbendum viaticum infirmo poterit sacerdos, si alius non adsit, qui possit celebrare, non sumpta ablutione, iterum missam celebrare.

40 Quo supposito, quod in præfenti dubitatur, est vtrum sacerdos non ieiunus, possit missam celebrare, & viaticum infirmo in articulo mortis constituto porrigere, qui ita desperatus est, vt alium diem attingere nequeat? prima sententia substat, valde probabile esse, & tutum in praxi asserere, & sua dere sacerdotem non ieiunum posse missam celebrare ad communicandum infirmum, ita periculosum, vt expectare amplius non valeat, & ingens imminet periculum, vt nõ sumpto viatico decedat. Hanc sententiam acriter defendit Pater Thomas Hurtado part. 2. resolutionum moralium tractat. 11. cap. 9. resolut. 8. nu. 310. & deinceps. Pro qua sententia plures citat num. 306. 307. & 308.

41 Probat 1. hæc sententia à Patre Hurtado nu. 311. quia suscipere viaticum in mortis articulo, est præceptum diuinum, atqui celebrare missam in ieiunio est præceptum humanum, ergo licebit sacerdoti non ieiunato missam celebrare, vt proximus diuinum præceptum adimpleat. Probat 2. consequentia, quia charitas dicitur, proximum succurri debere inuaminibus à iure diuino concessis, neque hoc sacerdoti adimere valet ius humanum, sicut nec prohibere viaticum porrigi infirmo non ieiunato, quia hoc præsidium Christus illi largitus est. Confir-

matur, quia licet extet præceptum diuinum de confitendo ante missæ celebrationem, nihilominus potest sacerdos nõ præmissa confessione celebrare ad communicandum infirmum, ergo etiam poterit non ieiunus. Consequentia est euidens, quia sicut in primo casu virtus epicheyæ dicitur, præceptum diuinum nõ obligare, quia magnum subsequitur detrimentum moriendi sine viatico, cum hoc detrimentum etiam sequatur in nostro casu, poterit sacerdos non ieiunus celebrare, sicut valet non præmissa confessione.

42 Nec valet. Si cum Vasquez respondeas huic rationi epicheyam habere locum in eo, quod infirmum communicet, etiam non ieiunus, quia cum hoc moraliter impossibile sit infirmo, lex de seruando ieiunio, naturæ redderetur nociua, quod non sequitur, si negetur infirmo Sacramentum, quia nõ potest illi præberi iuxta ritum ab Ecclesia in vniuersum præscriptum, ne fieret consecratio præter vniuersalem consuetudinem ab Ecclesia laudabilem.

43 Sed hanc responsionem impugnat Pater Hurtado nu. 315. quia seclusa lege, & præcepto Ecclesiæ celebrandi in ieiunio, nociuum esset infirmo non suscipere viaticum, quia extat præceptum diuinum, & sacerdos poterit, & tenebitur celebrare, si esset Parochus, & ouis sua pasca de corpore Christi non amitteret, ergo præceptum Ecclesiasticum superueniens, nõ tollit illi præhabitam obligationem iure naturæ, & iure diuino, & virtus epicheyæ locum obtinet. Præcipue, quia missam celebrare post moderatum cibum & potum, non ita ingens irre-

ue-

uerentia est, quod in casu, tam magnæ necessitatis, vt est infirmum pro viatico communicare, non debeat sacerdos celebrare; quia si ita grauis irreuerentia esset, non esset licitum ipsi moribundo non ieiunato communionem accipere.

44 Secundo probat hanc sententiam Pater Hurtado n. 317. quia si Parochus nocte Natalis Domini, post primam missam dictam, sumpsit ablutionem, potest, & debet iterum celebrare propter vitandum scandalum. Ita tenent Anglez in 4. quæst. de suscipientibus Eucharistiã art. 6. difficultate prima conclusiua, vbi sic loquitur, vnde manifestum est, quod si in aliquo oppido esset vnus tantum sacerdos, qui in die Natalis Domini post mediam noctem, ieiunium naturæ soluisset, neque reperiri posset sacerdos, qui missam celebraret, teneretur profecto rem sacram facere, ne populum scandalizaret, cum ei ex officio celebrare incumbat. A simili possunt alij casus occurrere, in quibus scandalum sequitur; poteritque non ieiunus missam inchoare, & perficere. Ita ille: ergo etiam ad vitandum scandalum infirmi, debet celebrare quamuis non ieiunus.

45 Tertio probat num. 319. quia hodiè communis sententia Recentiorum est, quod in vnica infirmitate licitum est multoties communicare infirmum, etiã non ieiunum, ad quod sufficiet, quod quis assuefactus sit communioni, vel iugi celebrationi ex deuotione, vt tenent Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. nu. 20. Ludouicus de Saniouan to. 1. quæst. 7. de Eucharist. artic. 3. difficultate 4. ergo etiam licebit sacerdoti, etiam non ieiunato,

celebrare in casu grauissimæ necessitatis, ad porrigendum viaticum infirmo.

46 Post hæc scripta, inueni hæc eandem sententiam secutorum Patrem Zachariam Pasqualigum tom. 2. Theologiæ moralis disp. 111. sect. 7. num. 30. vbi pro hac sententia eosdem citat Doctor. quos citat Pater Thomas Hurtado, nempe Maiorem in 4. distint. 9. quæst. 2. ad 5. Zanardum part. 1. directorij confessoriorum cap. 7. de Eucharist. Zambranum in suis decisionibus cap. 4. de Eucharistia dubio 6. numer. 3. Philyarcum de officio sacerdotis tom. 1. part. 1. lib. 2. cap. 2. Fernandes de Heredia de Sacram. part. 8. de Eucharistia dubio 2. num. 8. Petrum Mattheum in annotationibus ad Rubricam Missalis part. 1. cap. 9. numer. 1. Patrem Iacobum Granados in 3. part. controuersia 6. tract. 10. disput. 8. n. 12. vbi sic loquitur: lex charitatis vtpotè diuina, videtur magis obligare sacerdotem, vt succurrat morituro illi, cui dat viaticum in maxima necessitate, quam præceptum Ecclesiasticum ieiunij, quod non obligat in tot casibus hæctenus explicatis, sic etiam alia præcepta non seruantur, vt in extrema hac necessitate succurratur infirmo, potest enim sacerdos seipsum moriturum extra missam communicare, potest bis celebrare sacrum in eodem die, ad communicandum infirmum, ergo poterit etiam non ieiunus ob eandem rationem celebrare; hæc ille. Quam opinionem probabilem putat Filiucius tract. 4. nu. 2. & 82. quam sententiam probat Pasqualigius dicto num. 30. quia præceptum de viatico est diuinum, atque adeò saltem, qui ex officio ministrare

frare debent, tenentur de iure diuino illud ministrare, quia de iure diuino naturali tenentur pascere oves, ergo non obstat preceptum Ecclesie de ieiunio, quo minus possit conficere Eucharistiam, vt impleat hoc preceptum. Probatur consequentia, tum quia preceptum Ecclesie non preualet contra preceptum diuinum, tum quia Ecclesia non intendit priuare Sacramentis, quando quis ex precepto diuino tenetur illa sumere. Quod confirmat, quia preceptum ieiunij, non minus obligat infirmum, quam celebrantem, & tamen relaxatur, seu non se extendit ad infirmum, quando debet sumere viaticum: ergo neque ad Sacerdotem, quando debet ministrare, tum quia est idem preceptum, & ideo si non obligat vnum in ordine ad eundem finem, nec etiam obligat alium, siquidem vbi est eadem ratio, ibi debet esse eadem iuris dispositio lege illud ff. ad leg. aquiliam, & l. si postulauerit §. 2. ff. ad l. Iuliam de adulterijs, & l. illud C. de sacrosanctis Eccles. & notant communiter Doctores tum quia in correlatiuis dispositum de vno censetur etiam dispositum de altero l. filius ff. de acceptilationibus, & l. si quis seruo C. de furtis.

47 Etsi illi respondeas, preceptum diuinum non obligare ad viaticum, quando non potest ministrari iuxta praxim Ecclesie. Contra arguit numer. 31. quia preceptum de viatico, tanquam diuinum est impediens a precepto Ecclesie de ieiunio; & prius ipso, ergo imponit suam obligationem independentem ab ipso, & prius ipso, ergo non obligat secundum mensuram

talis precepti; quod confirmat eodem num. quia si obligaret secundum mensuram ipsius, neque etiam infirmus posset non ieiunus accipere viaticum. Ad quod accedere videtur, quod infirmus in ordine ad viaticum est in graui necessitate, ergo quisque tenetur ei succurrere ex charitate, etiam cum sui incommodo, & Pastores tenentur ex officio, ergo non obstat preceptum Ecclesie de ieiunio, quia intentio Ecclesie, tanquam a regulata, & optima accipienda est secundum regulas recte rationis. Regule autem recte rationis non permittunt, quod tollatur obligatio charitatis, & proprii officij, nec quod ponatur impedimentum, ne succurratur miseris. Hec sententia probabilis est, tam ab extrinseco, quam ab intrinseco, & tutata in praxi.

48 Nihilominus, probabilior est iudico oppositam sententiam negantem posse sacerdotem non ieiunum missam celebrare ad porrigendum viaticum infirmo in articulo mortis, etiam si ita periculosus sit vt expectare amplius non valeat, ita Ledesma in summa tom. 1. cap. 13. de Eucharist. concl. 5. dub. vltim. Nauarrus cap. 25. num. 88. seu 51. Tolet. lib. 2. cap. 13. Syluius in 3. part. quaest. 80. art. 8. Armilla verbo missa num. 25. Syluius in verbo missa 1. quaest. 7. dub. 2. casu 3. Diuus Antoninus part. 3. titul. 13. cap. 6. §. 2. Henriquez lib. 3. cap. 46. num. 1. & cap. 50. num. 1. Victoria in summa nu. 83. Sotus in 4. dist. 13. quaest. 2. artic. 2. quos citat, & sequitur Diana part. 2. tract. 14. de celeb. missarum resolut. 66. & eandem sententiam sequitur part. 3. tract. 4. de Sacram. resolut. 33. & par. 5. tract. 3.

tractat. 3. resol. 35. licet in his duabus partibus oppositam sententiam non impugnet, ex quo videtur ipse, vt probabilem illam tenere Doctor Petrus Ochogauia de Sacramentis tract. 2. de Eucharist. quaest. 12. numer. 13. Pater Gaspar Hurtadus de Sacramentis disput. 9. de Eucharist. difficult. 17. §. tandem conueniunt Doctores Vasquez in 3. part. disput. 211. cap. 5. Leander a Sanctissimo Sacramento part. 2. tract. 7. de Eucharistia disput. 5. quaest. 20. Suarez in 3. par. disp. 68. sect. 5. Azorius to. 1. lib. 10. cap. 30. quaest. 2. Paludanus in 4. dist. 8. quaest. 2. Bartholomeus ab Angelo Possuinus Chamerota, Reginaldus, quos citat, & sequitur Pater Ioannes de di Castillo de Sacramentis tom. 1. tract. 4. de Sacramento Eucharistiae dubitatione 16. num. 345. Eminentissimus Cardinalis de Lugo disp. 15. de Eucharist. sect. 3. nu. 68. Don Carolus Malletus in auro Theologiae moralis tom. 1. de Sacramentis malleatione 4. bractea 83. & alij apud ipsos.

49 Hanc sententiam probat Eminentissimus Lugo vbi supra nu. 69. hac ratione, quia licet preceptum ieiunij dispensatum sit, quoad ipsum aegrotum communicaturum, non reperitur tamen talis dispensatio pro Sacerdote celebraturo ad communicandum seipsum, vt praebet viaticum infirmo, ergo licet infirmus possit non ieiunus recipere sacrum viaticum; non tamen poterit Sacerdos missam celebrare non ieiunus ad porrigendum viaticum infirmo in articulo mortis constituto.

50 Sed haec ratio non placet Patri Ioanni de di Castillo loco superius citato, & ita eam im-

pugnat num. 35. quia Authores affirmant posse sacerdotem non ieiunum missam celebrare ad porrigendum viaticum infirmo, non nituntur dispensatione proprie loquendo, sed quia putant legem humanam non fuisse latam pro eo casu; atque adeo non loqui in tali occasione. Multum autem refert scire an, quod quis non obligatur aliqua lege, sit: quia cum illo lex non loquitur in hac, vel illa occasione, vel an, sit: quia superior cum illo dispensauit; & sane ex diuersis principijs, & capitibus iudicandum est, an id proueniat ex dispensatione in lege: alioquin obligante (etiam pro tali casu) vel an proueniat ex eo quod lex non loquatur pro tali casu: quando enim dicitur prouenire ex dispensatione debet constare ex vna parte de voluntate, & lege, quae etiam ille casus comprehendatur, spectata lege secundum se, & vt sonat etiam rationabiliter intellecta; ex alia vero parte debet constare de voluntate superioris volentis aliquem eximere ab ea obligatione. Quando vero prouenit ex eo quod lex non loquatur in eo casu, nulla requiritur dispensatio, quia nulla est lex, in qua dispensetur. Sic non dum attingens 21. aetatis annum non censetur dispensatus in lege ieiunij, sed non comprehensus; nec laicus censetur dispensatus in lege dicendi officium Breuiarij, sed non comprehensus. Quod autem talis casus non sit comprehensus constare potest: non solum ex aliqua voluntate legislatoris significantis se non habuisse voluntatem talem casum comprehendendi: sed etiam ex alijs signis extrinsecis. Vnde

si constet mentem legislatoris non esse comprehendere aliquem casum propter rationem, quæ in illo casu est; prudenter quoque iudicabitur à viris intelligentibus mentem non esse comprehendere alium casum, in quo similis ratio est, & ad hoc nulla præsumenda est dispensatio, sed non comprehendit propter similem rationem iuxta receptum axioma iuristarum, quod ubi eadem est decidendi ratio; eadem quoque debeat esse decisio. In nostro ergo casu Authores affirmatiue sententiæ, quia putant rationem Ecclesiæ non comprehendendi egrotum esse, ne egrotus decedat sine hoc maximo auxilio, & viatico, atque ob hanc rationem non velle priuare illum in tali necessitate tanto auxilio; ideoque non extendit legem ad illum casum non communicandi sine ieiunio; pari ratione suo iudicio prudenter iudicant non se extendere eam legem pro casu presenti, quia censetur idem motuum iuuandi filium moribundum non priuando illum tanto auxilio; quo auxilio priuaretur: si in tali casu Sacerdos non posset celebrare ob defectum ieiunij, cuius obseruatio; vt iam aliunde constat, non tanti sit ab Ecclesia quanti subuentio, & auxilium filij existentis in tali periculo; vnde frustra (inquit de di Castillo) querit Lugo dispensationem, aut ad illam recurrit, cum Sacerdos etiam pro seipso non censetur dispensatus: sed non comprehensus ea lege, & in nostro casu, etiam à Doctoribus affirmatiue sententiæ iudicetur non comprehensus.

51 Verum enim verò licet hæc impugnatio eruditi Patris Ioã.

nis de di Castillo plura vera, & certa supponat, nihilominus non infirmat vim rationis Eminentissimi de Lugo, nam licet verum sit, quod est maxima differentia inter dispensationem legis pro aliquo casu, & inter non obligationem legis pro tali casu, nihilominus nulla apparet ratio sufficiens, qua conuincatur, quod lex positua Ecclesiastica de recipienda sacra Eucharistia in ieiunio non obliget secundum se considerata etiam in articulo mortis, licet ex voluntate Ecclesiæ, & Summi Pontificis obligantis ad recipendam Eucharistiam in ieiunio possit colligi, quod pro articulo mortis non velit cum tanto rigore obligare filium moribundum priuando illum illo diuino viatico, in tam urgente necessitate, sed potius prudenter iudicare debent viri Docti Ecclesiam in tali occasione dispensare cum moribundo Catholico, qui non potest ob grauitatem suæ infirmitatis in ieiunio sacram illud viaticum recipere. In sacerdote autem non currit eadem ratio, quia maioris momenti censetur, quod non ieiunus abstineat à communione, quam quod egrotus iam iustificatus per confessionem sacramentalem illam administret pro augmento sanctitatis, & abundantia axiliorum, tum quia tanti momenti est cultus, & reuerentia illa significandi Christum esse cibum principalem, & primum nostrum, & tanti momenti est, quod colatur præcedenti ieiunio, vt præponderet fructui spiritali augmenti gratiæ; & axiliorum, qui inde prouenire poterant egrotus, imò, & tanti momenti est huiusmodi cultus (quamuis non à Christo, sed ab Eccle.

Ecclesia præscribatur;) vt præceptum ipsius Christi accipiendi Eucharistiam, non censetur obligare, quando quis etiam in extremo vitæ articulo non potest aliter habere communionem, nisi curat sibi celebrari à non ieiuno: ergo præceptum diuinum de communione accipienda in mortis articulo; solum intelligitur obligare, quando salua reuerentia potest haberi; atqui non haberetur salua reuerentia, & decencia tanti Sacramenti, si haberetur mediante celebratione à Sacerdote non ieiuno, ergo licet infirmus non ieiunus censetur dispensatus in lege ieiunij pro recipienda Eucharistia per modum viatici; quando illa alio modo habere non potest, nunquam tamen Sacerdos censetur dispensatus ad celebrandum, non ieiunus; etiam pro porrigendo viatico egrotus in mortis articulo. Alias posset in dicto casu Sacerdos celebrare sine vestibus sacris, absque Altari, & absque pane azymo ad dandum viaticum infirmo, quod omnes DD. docent esse falsum contra Ioannem Maiorem. Tū etiam, quia præceptum dandi viaticum debet semper intelligi, quando dari potest iuxta ritum, & ordinem ab Ecclesia præscriptum in conficiendo, & administrando hoc Sacramentum. Tum denique quia quando non adest minister legitimus, qui possit egrotus sacram Eucharistiam ministrare non obligat præceptum diuinum de sacra communione in mortis articulo, atqui quando non adest Sacerdos ieiunus, qui possit missam celebrare ad porrigendum viaticum infirmo cense-

tur non esse ministrum, qui possit Eucharistiam ministrare, cum sacerdos non ieiunus sit legitime impossibilitatus ad celebrandum, etiam in illo necessitatis casu, cum maioris ponderis sit, quod Sacerdos non ieiunus celebret, & se communicet, quam quod egrotus careat diuino illo viatico, augmento gratiæ, & axiliorum, vt supra diximus, ergo semper firma manet ratio Eminentissimi de Lugo pro nostra sententia. Omitto alias rationes, quæ pro hac sententia à Doctoribus afferri solent, quia omnes ad has rationes à nobis assignatas reducuntur; & quia ex solutione argumentorum oppositæ sententiæ magis constabit de veritate huius sententiæ.

52 Ad primum fundamentum Patris Thomæ Hurtado respondetur distinguendo maiorem, recipere viaticum est præceptum diuinum obligans egrotum in articulo mortis, quando adest minister legitimus, qui iuxta ritum præscriptum ab Ecclesia de modo celebrandi, & administrandi possit ei diuinum viaticum porrigere concedo maiorem, & est præceptum diuinum obligans egrotum in articulo mortis, etiam quando non est minister legitimus, qui iuxta ritum Ecclesiæ possit ei Eucharistiam ministrare, nego maiorem, nam alias in dicto mortis articulo deficiente sacerdote, & Diacono posset Subdiaconus, aut Clericus, vel etiam secularis moribundo sacram Eucharistiam ministrare, quod esse falsum ostendimus resolutione prima huius tractatus.

Q

Et

Et concessa minori neganda est consequentia, ad cuius probationem respondeo, quod Charitas obligat, & dicitur proximum succurri debere iuuaminibus à iure diuino concessis, quando hoc licitè fieri potest, non autem quando est legitimum impedimentum ex parte subiecti, quod non potest proximum iuuare, ut in casu nostro contingit, nam licet lex humana prohibeat Sacerdoti inieiuo celebrare, & præceptum de sumenda Eucharistia in mortis articulo diuinum sit; tamen quia communio Sacramentalis ægrotum non obligat in tali casu ob defectum Ministri, qui ei possit sacram Eucharistiam præbere, cum præceptum diuinum de recipienda Eucharistia, solum obliget, quando dari potest iuxta ritum, & ordinem ab Ecclesia præscriptum in conficiendo, & administrando hoc Sacramento; ideo Sacerdos non ieiunus non tenetur ex charitate, neque ex iustitia si est proprius Sacerdos, seu Parochus missam celebrare ad porrigendum viaticum infirmo, aliàs teneretur Sacerdos, vel ex charitate, vel ex iustitia missam celebrare, etiam sine vestibus sacris, & absque pane azymo ad dandum viaticum infirmo, quod nemo dicit.

53 Ad confirmationem respondetur. Concedendo antecedens, dum præcedat actus contritionis medio, quo Sacerdos mundetur à culpa mortali, quo possit licitè celebrare, & negando consequentiam, quæ non est tam

euidens, ut iudicat Pater Hurtado, nec hic locum habet virtus Epicheyæ: nam licet virtus epicheyæ dicitur dandum esse viaticum infirmo moribundo non ieiuno, quando aliter sacram Eucharistiam recipere non potest, ne è vita discedat sine illo diuino viatico, & præsidio gratiæ, & auxiliorum, quia prudenter colligitur hanc esse voluntatem Ecclesiæ, & Summi Pontificis, non autem epicheyæ habet locum in Sacerdote inieiuo ad celebrandum, & se communicandum, ut porrigat viaticum infirmo: cum maioris ponderis sit Sacerdotem non ieiunum celebrare, & se non ieiunum communicare, quam quod ægrotus careat diuino illo cibo spirituali in articulo mortis, qui non est medium essentialiter requisitum ad salutem spiritualem animæ, sed tantum est de necessitate præcepti, quod præceptum in nostro casu ægrotum non obligat, & aliàs supponitur iam iustificatus mediante Sacramento penitentiae, & ita possumus dicto ægrotto dicere id, quod ait Diuus Thomas in quarto distinctione decimatertia questione prima articulo tertio questionculæ prima ad tertium, (crede, & mādudcasti.) Quare solutio ibi posita ex Vasquez optima est. Ad id autem, quod incontra arguit Pater Hurtado respondetur, concedendo antecedens, & negando consequentiam, quia cum præceptum diuinum de accipiendo viatico in tali casu non obliget ægrotum quando non adsit Sacer-

Sacerdos ieiunus, qui possit missam celebrare ad porrigendum ei viaticum, sed debet se habere in tali casu, ac si non adesset minister legitimus, qui possit ei sacram Eucharistiam præbere, & ita falso supponit Pater Hurtadus præesse in prædicto casu obligationem ex iure diuino accipiendi infirmo Sacram Eucharistiã, & sic euanescit, quod locum habeat in prædicto casu virtus epicheyæ, deinde falso supponit, quod missam celebrare potest post moderatum cibum, & potum, etiam in casu tam magnæ necessitatis, ut est infirmum pro viatico communicare non sit ingens irreuerentia, cum ut superius diximus maioris ponderis est in dicto casu Sacerdotem non ieiunum celebrare, quam quod ægrotus decedat è vita absque viatico, & cibo sacramentali, careatque augmento gratiæ, & auxiliorum, supposita iam iustificatione per Sacramentum penitentiae, quod per se essentialiter, est simpliciter necessarium ad vitam æternæ consecutionem, quod non est communio sacramentalis, sed tantum est necessaria de necessitate præcepti, ut supra diximus.

54 Ad secundum respondetur. Concedendo antecedens: si ex eò quod dictus Parochus, qui nocte Natalis post primam missam dictam ablutionem sumpsit, non celebret iterum sequatur scandalum; hoc est maxima Populi, aut contra ipsum Parochum exacerbatio, nam si hoc scandalum non sequatur, imo, potius Parochus possit Populo suadere se missam iterum non celebrare non ex culpa sua, sed quia obliuione naturali in prima missa ablutionem sump-

sit, nec potest, nec tenetur, iterum missam celebrare; in quo sensu loquuntur Angles, & Coninch citati ab ipso Hurtado, quare concessio antecedenti in dicto sensu, neganda est consequentia. Nec video, ex quo capite sequi potest idem scandalum ægrotto, si Sacerdos non ieiunus missam non celebret ad porrigendam Eucharistiam dicto infirmo, quod indubitanter sequi affirmat Pater Hurtadus cum facilius sit ægrotto persuadere, quod Sacerdos non ieiunus non teneatur missam celebrare ad porrigendum ei viaticum, quam Populo suadere sacerdotem in die Natalis Domini, in quo die potest tres missas celebrare, sacrum non facere, ut magna pars Populi satisfaciat præcepto audiendi sacrum dicta die excusando se hoc non facere, quia ex naturali obliuione in prima missa ablutionem sumpsit. Deinde contra Patrem Hurtado sic arguo eodem suo argumento Parochus, qui in nocte Natalis Domini post primam missam sumpsit ablutionem; etiam si magnum sequatur scandalum, ex eò quod secundam missam non celebret, celebrata dicta secunda missa ad vitandū prædictum Populi scandalum, tertiam missam, quam si non sumpsisset ablutionem in prima missa, poterat celebrare, celebrare non valet, non alia ratione, nisi quia secluso magno scandalo Populi non ieiunus non poterat celebrare, atqui in nostro casu si non celebret non ieiunus ad porrigendum viaticum ægrotto moribundo, non potest dictus moribundus rationabiliter scandalizare, saltè scandalo actiuo, licet passiuè scandalizetur non admittendo

satisfactionē Sacerdotis, quod passuum est scandalum, sacerdos non tenetur euitare, ergo nullum potest sequi scandalum sufficiens ex parte aegroti, quo teneatur sacerdos non ieiunus missam celebrare, & se non ieiunum communicare; vt porrigat dicto aegroti sacrum viaticum; fallitur enim (salua pace) Pater Hurtado in eo quod asserit, quod ex sua antecedenti euidenter sequatur consequentia, tam leuis, & infirma.

55 Ad tertium, solutio patet ex dictis, quare concesso antecedenti (de quo postea in hoc tractatu redibit sermo) negando consequentiam, nam vt superius diximus in casu articuli mortis infirmus intelligitur dispensatus ab Ecclesia, & Summo Pontifice, vt possit non ieiunus sacrum viaticum accipere, non solum vna vice in eadem infirmitate, sed etiam diuersis vicibus facto aliquo morali, & physico interuallo modo postea explicando: attamen sacerdos numquam intelligitur dispensatus ad celebrandum, & se communicandum ieiunum, vt sacra Eucharistiam porrigat aegroti in articulo mortis, vt ex dictis pro nostra sententia satis constat.

56 Ad fundamentum Patris Zachariae Pasqualigij, satis patet ex supradictis, sed maioris claritatis gratia ad illud in forma respondeo. Fateor enim libenter preceptum de Viatico esse diuinum; nego tamen semper, & pro semper obligare, alias in defectu Sacerdotis, & Diaconi, teneretur Sæcularis saltem ex charitate sacram Eucharistiam aegroti moribundo administrare sub mortali, quod est falsum, vt ipse Pasqualigus nobiscum

concedit, vt supra diximus dict. tom. 2. disp. 108. sect. 7. num. 31. quamuis preceptum de non administranda Eucharistia à laico in multorum Doctorum opinione sit tantum preceptum humanum Ecclesiasticum, & non diuinum, ergo pari ratione licet prohibitio celebrandi missæ sacrificium à non ieiuno sit tantum naturalis Ecclesiastica, non poterit sacerdos non ieiunus missam celebrare ad porrigendum viaticum infirmo, sicut non potest laicus in defectu Sacerdotis, & Diaconi, ei sacram Eucharistiam administrare, quia in utroque casu se habet infirmus, ac si abesset minister legitimus, qui ei posset in tanta necessitate sacrum porrigere, viaticum seruatis seruandis, vt supra explicuimus, quare neganda est consequentia, & ad primam eius probationem nego suppositum. Supponit enim falsò Pater Pasqualigus, quod in dicto casu preceptum Ecclesiæ preualet contra preceptum diuinum, vbi enim preceptum diuinum non obligat, preceptum Ecclesiasticum contra diuinum preualere non valet: atqui in casu, quo nullus adesset sacerdos ieiunus, qui posset missam celebrare ad porrigendum viaticum infirmo moribundo, preceptum diuinum de accipiendo viatico moribundum non obligat, ergo non preualet preceptum humanum Ecclesiasticum contra preceptum diuinum: nã hoc erat necesse, vt vtrumque preceptum in eodem tempore obligaret, ob quam rationem Auctores, qui probabilius affirmant laicum esse priuarum lege humana Ecclesiastica ab administratione Sacramenti Eucharistiæ defectu ministri legitimi, etiam

etiam in articulo mortis docet, non posse laicum in dicto necessitatis casu egroti moribundo sacram Eucharistiam administrare, quia in tali casu preceptum humanum Ecclesiasticum contra preceptum diuinum de accipiendo viatico in mortis articulo non preualet: cum dictum preceptum diuinum egrotum non obliget ex defectu Ministri legitimi, nempe sacerdotis, & Diaconi, quibus vni ex officio nempe sacerdoti, alteri ex iure canonico, scilicet Diacono competit in absentia sacerdotis mortis articulo sacram Eucharistiam administrare. Ad secundam probationem eiusdem consequentiæ respondeo Ecclesiam non intendere priuare suos filios moribundos Sacramentis, quando quis ex precepto diuino tenetur illa assumere; attamen non rectè (salua pace tanti viri) supponit preceptum diuinum de sumenda Eucharistia in tali casu obligare, quia, vt supra diximus maioris ponderis est, quod Sacerdos celebret, & communique se non ieiunus, quam quod infirmus sine viatico discedat, quod non est necessarium necessitate mediæ, & finis ad vitam æternam consequendam, sed tantum necessitate precepti, licet diuini, quod preceptum, vt supra diximus non obligat, nisi quando dari potest iuxta ritum, & ordinem ab Ecclesia prescriptum in conficiendo, & administrando hoc Sacramento. Ad confirmationem respondeatur negando antecedens, quo ad primam partem, nam vt ex supradictis constat, preceptum ieiunij minus obligat infirmum, quam celebrantem. Tum quia maioris ponderis est; vt iam di-

ximus, quod Sacerdos celebret non ieiunus, quam quod infirmus non recipiat viaticum, quod non tenetur in tali occasione recipere ex diuino precepto, imo ab impletione illius sit excusatus ex defectu Ministri non potentis ei licitè sacram Eucharistiam administrare. Tum etiã, quia per virtutem epicheyæ intelligitur infirmus dispensatus ad recipiendum viaticum in tanta necessitate, etiam non ieiunus, non autem, vt supra probauimus, intelligitur sacerdos dispensatus ad celebrandum & se communicandum non ieiunum, vt infirmo moribundo porrigat viaticum, ad quod recipiendum in tali casu non tenetur ex defectu, vt diximus Ministri potentis licitè ei sacrum viaticum porrigere; quare negandum est suppositum consequentiæ, & ipsam consequentiam: suppositum quidem, quia supponit falsò sacerdotem in tali casu debere administrare viaticum celebrando non ieiunum, & ideo non est idem preceptum, sub eadem ratione obligationis, & respectu vnus intelligatur dispensatum, nempe respectu infirmi, & respectu alterius, nempe scilicet sacerdotis non intelligatur dispensatum ad celebrandum non ieiunum pro porrigendo viatico egroti moribundo, vt supra probauimus, & sic sicut non est eadem ratio, ibi neque debet esse eadem iuris dispositio. In quo sensu vera est solutio ibi data; ad id autem, quod in contra arguit Pasqualigus, respondetur distinguendo antecedens, preceptum de viatico tanquam diuinum est independens à precepto Ecclesiæ de ieiunio, & prius ipso respectu reci-

recipientis in articulo mortis, quando aliter recipere non valet ratione dispensationis præsuppositæ ab Ecclesia per virtutem epicheyæ concedo antecedens, respectu ministrantis sacrum viaticum infirmo nego antecedens: nam ut supra probauimus virtus epicheyæ, habet locum respectu infirmi ad se communicandū per modum viatici non ieiunium, quæ locum non habet in Sacerdote ad celebrandum non ieiunio, ut infirmo sacrum viaticum porrigat. Ad confirmationem respondetur, præceptum de communicando non ieiunium, non obligare eodem modo infirmum moribundum, & Sacerdotem non ieiunium celebrantem ad porrigendum viaticum infirmo, ut supra probauimus. Et quamuis infirmus in ordine ad viaticum sit in graui necessitate, maioris ponderis est ut multoties in hac resolutione retulimus, quod Sacerdos celebret non ieiunus: quæ quod ægrotus in illa magna necessitate viaticum non recipiat propter rationes superius allegatas in probatione nostre sententiæ; vnde distinguendum est consequens primum: ergo quisque tenetur ei succurrere, ex charitate etiam cum sui incommodo, & pastores tenentur ex officio, dummodo obseruent ordinem ab Ecclesia præscriptum in conficiendo, & administrando hoc Sacramento: concedo consequentiam: dummodo hoc faciant contra ritum, & ordinem ab Ecclesia præscriptum in conficiendo, & administrando hoc Sacramento: nego consequentiam, quia in tali casu nec Sacerdos tenetur viaticum infirmo administrare, nec

infirmus tenetur ex præcepto diuino illud recipere: imò ab ipsa receptione manet excusatus ex defectu Ministri legitimi potentis ei sacram Eucharistiæ in tali casu administrare. Quare neganda est vltima consequentia, quia ut benè notat idem Pasqualigus hic, intentio Ecclesiæ tanquam regulata, & optima accipienda est, secundum regulas rectæ rationis; attamen non iustè infert in minori subsumpta rectæ rationis regulam non permittere, quod tollatur obligatio charitatis, & proprii officij, quando Sacerdos, nec ex charitate tenetur missam celebrare non ieiunus, & se non ieiunium communicare, ut necessitati ægroti succurrat præbendo ei sacrum viaticum, quod non tenetur accipere in tali casu ob impotentiam Ministri potentis ei sacrum viaticum porrigere, ut in superioribus late probauimus.

RESOLVTIO QVARTA.

Vtrum si infirmus valeat commodè ieiunus sacram Eucharistiæ suscipere, ad id teneatur?

57 **P**rima sententia affirmat, quod etiam si infirmus in mortis periculo, aut articulo constitutus valeat suscipere ieiunus Eucharistiæ, ad id non tenetur, sed sufficit, quod Medicus declaret infirmum in periculo cognito mortis esse; eūque debere per modum viatici communicare, qua declaratione facta à Medico; quamuis possit infirmus absque aliqua incommoditate ieiunus communicare, non teneri ex Ecclesiastico præcepto, sed solummodo ad explendum diuinum. Ita tenet

tenet Pater Thomas Hurtado part. 2. resol. moralium tract. 11. cap. 10. resol. 10. §. 1. à num. 342. vsque ad 344.

58 Probat 1. suam sententiam, quia si in hoc discrimine præceptum Ecclesiasticum obligaret, causaretur in infirmis ingens scrupulorum inquietudo: an possit, vel non possit ieiunus expectare, & ita epicheya dictare videtur, quod eo ipso, quod quis ex vi infirmitatis in periculo est, lex humana, Ecclesiastica non obligat recipere in ieiunio Eucharistiæ. Nec videtur credibile Matrem Ecclesiæ ita piam velle filios in hoc discrimine adstringere, ut ieiuni Eucharistiæ sumant, sed, ut solummodo omni modo tranquillitate præceptum diuinum de communicando expleant.

59 Secundo probat, quia sic videtur declarasse hanc Ecclesiasticam legem, & consuetudinem Concilium Constantiense sess. 13. vbi sic loquitur: Sacrorum Canonum autoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ seruauit, & seruat, quod huiusmodi Sacramentum non sumatur à non ieiunus, præterquam in infirmitate &c. ergo in infirmitate non fiat præceptum de ieiunio naturali; quædo obligatio adest adimplendi diuinum præceptum.

60 Secunda, & probabilior sententia affirmat, infirmum teneri si valeat absque incommodo seruare ieiunium naturale ad sacram Eucharistiæ recipendam, etiam per modum viatici. Quando autem possit vel non possit, iudicio Medici determinandum esse, ita Pater Iacobus Granadus in 3. par. controuers. 6. de Eucharist. tract. 20. disp. 8.

num. 9. Aegidius de Coninch. 3. par. quæst. 80. art. 8. num. 51. Suarez tom. 3. in 3. part. disput. 66. sect. 5. §. in præseti ergo, Bonacina de Sacramentis disput. 4. quæst. 6. punto 2. numer. 21. Fagundez in præcepta Ecclesiæ præcepto. 3. lib. 3. cap. 5. nu. 19. Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacramentis disp. 13. de Eucharist. sect. 3. numer. 59. & 60. Pater Ioannes de di Castillo de Sacramentis tom. 1. tract. 4. de Eucharistia disput. 9. dubitatione 16. quæstio 6. num. 329.

61 Probat 1. nostra sententia ex cap. Presbyter. 93. de consecrat. distinct. 2. vbi sic dicitur, Presbyter Eucharistiæ semper habeat paratam, ut quando quis infirmatus fuerit, statim eum communique, ne sine communionem moriatur. & ex capit. si quis de corpore 6. causa 26. quæst. 6. & ex cap. de his verbis 9. eadem causa, & quæst. atqui ex dictis verbis non colligitur, quod absolute detur sacrum viaticum infirmo non ieiunio; etiam si valeat commodè in ieiunio Eucharistiæ recipere; cum solum præcipiat presbytero, ut habeat paratam sacram Eucharistiæ, ut possit in infirmitate eam statim infirmo ministrare, ne sine communionem moriatur: ergo infirmus non est simpliciter absolutus à lege Ecclesiastica communicandi ieiunus: nisi quando ratione eminentis necessitatis non potest aliter, quam non ieiunus sacrum viaticum recipere: quia in tali casu intelligitur ab Ecclesia dispensatus, ut possit sacrum viaticum, etiam non ieiunus accipere: nam non est credibile, quod Mater Ecclesia intendat cum tanto rigore obligare ad

ad seruandam legem ieiunij pro recipienda Eucharistia in casu, tam ingentis necessitatis, & sic locum habet in dicto casu virtus epicheyæ, quod non habet, quando infirmus commode valet seruare ieiunium naturale ad sacram Eucharistiam recipiendam etiam per modum viatici.

62 Secundo probatur nostra sententia ex Diu. Thoma 3. par. quæst. 80. art. 8. in corpore, vbi postquam rationes assignat ob quas quis teneatur seruare ieiunium naturale ad recipiendam sacram Eucharistiam, concludit his verbis: ab hac tamen generali regula excipiuntur infirmi; qui statim communicandi sunt: etiam post cibum si de eorum periculo dubitatur: ne sine cōmunionem decedant, quia necessitas legem non habet: vnde dicitur de consecratione distint. 2. Præsbyter infirmum statim communicet: ne sine cōmunionem moriatur, idem docet Angelicus Præceptor in 4. dist. 3. quæst. 1. art. 3. quæstiuncula 1. in corpore, vbi sic inquit: respondeo. Dicendum ad primam quæstionem, quod hoc Sacramentum à ieiunis tantum percipi debet: nisi propter necessitatem imminentis mortis: ne contingat sine viatico ex hac vita transire. ex quibus verbis Angelici Doctoris tale cōficio argumentum: ideo infirmi excipiuntur à generali regula accipiendi sacram Eucharistiam in ieiunio, quia statim debent communicari si de eorum periculo dubitatur, ne sine cōmunionem decedant, atqui quando infirmus commode valet seruare ieiunium ad recipiendum sacram viaticum de eius periculo non dubitatur ne sine sacra

Communionem decedat: ergo ex mente Diui Thomæ tenetur infirmus seruare ieiunium: quãdò hoc commode potest face- re ad recipiendam sacram Eucharistiam. Probo consequentiam, quia ideo secundum Diuum Thomam lex Ecclesiastica de seruando ieiunio ad recipiendam sacram Eucharistiam non obligat infirmum in articulo, aut periculo mortis, quia necessitas legem non habet, vt dicitur de cōsecratione distint. 2. Præsbyter infirmum statim communicet, ne sine cōmunionem moriatur, atqui in nostro casu nulla instat necessitas talis, vt simus in periculo, quod infirmus absque cōmunionem moriatur, cum possit commode seruare ieiunium ad recipiendum sacram viaticum iudicio Medici corporalis, ad quem spectat de hoc iudicium facere: ergo in tali casu obligat lex Ecclesiastica de seruando ieiunio ad sacram Eucharistiam recipiendam.

63 Ad primum fundamentum oppositæ sententiæ respondetur negando, quod ex obligatione præcepti Ecclesiastici de seruando ieiunio ab infirmo quando commode potest, & valet, sequatur in ipso ingens scrupulorum inquietudo, an possit, vel non possit ieiunium expectare, quia infirmus debet se subijciere iudicio Medici; ergo si Medicus affirmet posse expectare ieiunium ad recipiendam sacram cōmunionem, & quod nullum est periculum, vt infirmus absque cōmunionem decedat, potest, & debet cum magna animi quietudine ieiunium expectare ad recipiendam sacram Cōmunionem. Nec hic locū habet virtus epicheyæ: nam

COMMUNIONE SACRAMENTALI

129

nam epicheya solam potest habere locum in casu ingentis necessitatis, quando instat periculum probabile, quod si expectetur ieiunium, poterit infirmus absque sacra Cōmunionem decedere, & non adimplere Diuinum præceptum de recipienda sacra Eucharistia in mortis articulo, aut periculo; atqui hoc totum cessat in nostro casu: cum vt supponimus, Medicus affirmet posse infirmum expectare ieiunium ad recipiendam sacram Cōmunionem, & adimplendum diuinum præceptum recipiendi viaticum: ergo non habet locum epicheya, vt lex illa generalissima Ecclesiastica in re tam graui non obliget, quando commode potest seruari, & absque periculo spirituali animæ.

64 Ad secundum fundamentum respondetur, quod declaratio Concilij Constantiensis dist. sess. 13. nõ debet intelligi, quod infirmus absolute possit sacram Eucharistiam non ieiunus accipere: nisi quando instat necessitas, & adest periculum decedendi à vita absque sacra Cōmunionem, in quo casu infirmus intelligitur dispensatus ab Ecclesia ad recipiendam sacram Eucharistiam; etiam si ieiunus non sit: imò, & tenetur eam recipere ad adimplendum diuinum præceptum Cōmunionem in mortis articulo, aut periculo, nec ex verbis allegatis ex Concilio Constantiensis aliud colligere valet. Et licet quando extat præceptum, & obligatio adest adimplendi diuinum præceptum, non extat præceptum de ieiunio naturali pro accipienda sacra Cōmunionem: in nostro casu hoc non militat: nam non extat præ-

ceptum diuinum de Sacro viatico recipiendo ab infirmo non ieiunio in hac v. g. hora, aut die: nisi ex dilatazione adimplentionis dicti præcepti Diuini sit probabile periculum illud non adimplendi: atqui eò ipso quod Medicus prudenter iudicet, & declaret infirmum non esse in tali periculo, & quod potest commode ieiunium expectare licite, potest imò, & debet sacram Cōmunionem dilatare, & expectare ieiunium ad sacram Cōmunionem recipiendam: ergo &c. Probatur minor, quia quando concurrunt duo præcepta obligantia sub mortali vnum diuinum; & aliud Ecclesiasticum, si possunt vtraque adimpleri absque eò, quod adimpletio vnus, scilicet Ecclesiastici impediatur adimplentionem alterius: nempe diuini, vtraque debent obseruari: atqui in nostro casu infirmus potest adimplere præceptum Ecclesiasticum de communicando in ieiunio dilatando aliquantulum adimplentionem præcepti diuini

de accipienda sacra

Cōmunionem, &

nullum adest

periculum

non

adimplendi dictum diuinum

præceptum: ergo tenetur

hoc facere, & expectare

ieiunium ad sa-

cram Eucharis-

tiam reci-

pien-

dã.

R.

RE.

RESOLVTIO

QVINTA.

Vtrum durante eadem infirmitate, & mortis periculo possit licite infirmus non ieiunus pluries sacram Eucharistiam recipere per modum viatici, & quod interuallum temporis ad hoc sit simpliciter necessarium?

65 **P**rima sententia negat posse infirmum in eadem infirmitate licite pluries sacram Eucharistiam non ieiunum accipere etiam per modum viatici, sed quod solummodo liceat semel infirmo non ieiuno in articulo mortis constituto viaticum ministrari. Ita tenent Vasquez tomo 3. in tertia parte disputat. 211. a numero 38. Ioannes de la Cruz parte secunda directorij questione quinta de Eucharistia dubio 4. conclusione 3. Ganachaus tom. 3. sum. Theolog. cap. ultimo de sacrificio Missae. Chelisonius 3. parte questione 80. articulo 8. Ioannes Præpositus 3. parte questione 80. articulo 8. dubio 2. numero 43. Ochagavia de Sacramentis tract. 2. de Eucharistia questione 12. numer. 10. quamuis ibi solum loquatur de sumenda Eucharistia in eadem infirmitate pluries non seruato ieiunio deuotionis causa, non autem loquitur de recipienda Eucharistia pluries in eadem infirmitate per modum viatici, vt male iudicat Hurtadus loco postea citando. Hurtadus Complutensis disputatione 9. de Sacramentis differentia 16. quos citat, & sequitur Pater Thomas Hurtado parte secunda re-

solutionum moralium tractatu 11. capite 10. §. secundo resolutionis decimæ a numer. 345. quam sententiam indubitabilem iudicat.

66 Probatur 1. hæc sententia à Patre Thoma Hurtado nu. 348. ex Diuo Thoma in 4. distint. 8. quæst. 1. art. 3. quæstiuncula 1. in corpore, vbi sic loquitur: hoc Sacramentum à ieiunis tantum percipi debet: nisi propter necessitatem imminentis mortis, ne contingat sine viatico ex hac vita transire. & 3. parte quæstion. 80. art. 8. in corpore, vbi idem probat Angelicus Doctor ex cap. Præbyter de Consecratione distinctione 2. vbi dicitur Præbyter infirmum statim communicet, ne sine communione moriatur. Ex quibus verbis tale potest confici argumentum: ideo infirmus in mortis articulo potest non ieiunus sacram Eucharistiam accipere, ne contingat, vt sine viatico ex hac vita transeat; atqui ille, qui semel viaticum suscepit, non potest iam ex hac vita sine illo migrare: ergo non potest iterum sacram Eucharistiam accipere non ieiunus. consequentia est formalis, & minor est euidentis: maior vero est expressa Diui Thomæ locis superioribus citatis.

67 Secundò eandem sententiam probat idem Pater Hurtadus numero 349. ratione sua videri efficacissimam: quia præceptum Ecclesiasticum ita strictum est, vt semper obliget, quod non concurrat cum præcepto diuino, cum quo impossibile est; cumque hoc efficacius illo sit, hoc, & non illud præceptum seruandum est, quia virtus Epicheyæ, ita

ita dicitur; sed cum occurrentia præcepti diuini non est, quod obliget, præceptum ieiunij semper suam efficaciam retinet: atqui cum infirmus in articulo mortis semel communicando pro eodẽ articulo, & periculo, præcepto diuino satisfecerit, & possit, si velit in illa infirmitate non amplius communicari: ercommunicari non poterit non ieiunus, cum præceptum Ecclesiæ eum liget.

68 Nec valet, si dicas sufficere ad intelligendum præceptum de ieiunio non obligare, quod Sacramentum hoc plurimam gratiæ causet auxilia, quæ in illo riguroso discrimine necessaria sunt; & ita epicheya interpretatur non obligare præceptum Ecclesiasticum in hac occasione. Nam contra hanc responsionem arguit Pater Hurtado: primo quia, aut infirmus habet obligationem ad iterum communicandum, vt præceptum diuinum de communicando adimpleat, & hoc dici non potest, eum semel communicando præcepto satisfecerit: vel obligationem habet ad iterum communicandum, vt de nouo Chrismata, & auxilia percipiat, quibus aduersus illius horæ incursum, & diabolica tentamenta præarmetur; & si hoc ita est, sequitur manifeste infirmum, in periculo mortis non constitutum, sed grauatum infirmitate, si magnam auxiliorum Dei ad superandas tentationes necessitatem habuerit, posset, & si non ieiunus, communicari & quod in casu isto locum obtineat epicheya, quod est improbabile.

69 Secundò eandem responsionem impugnat, quia hæc auxilia, quibus eget, potest alijs me-

dis procurare, sine eo quod præcepto ieiunij contraueniat, tunc actibus virtutum Theologaliũ, tum crebra confessione, pluribus actibus contritionis; tum denique communicando spiritualiter, ergo nulla apparet ratio, cur possit infirmus iterum non ieiunus in eadem infirmitate communicari.

70 Tertio impugnat, quia si ex sola deuotione infirmi licet legem ieiunij ita strictam interpretari; ita inquam strictam, vt in Ecclesia nulla arctior sit, vt possit communicare tertio quoque die vel 6. seu 8. secundum diuersitatem opinionũ, sequeretur euidenter posse infirmum (præcipue si sanus id faciebat, & in infirmitate graues tētationes, & tristitias spirituales experitur) quotidie communicari non ieiunum, atqui hoc est improbabile: ergo, & illud ex quo sequitur: probatur sequela, quia epicheya secundum solutionem datam hic locum habet, vt in communicando tertio quoque die &c.

71 Hanc sententiam limitat dicitur Pater Hurtado num. 354. quando infirmus mortaliter peccauit post acceptum viaticum; quia tunc (inquit) potest etiam non ieiunus iterum communicari; quia per peccatum mortale discissa fuit vnio cum Christo, quæ proprius effectus est huius Sacramenti, quæ vnio media charitate, & Eucharistia, vult Christus cum Ecclesia, vt in sit fidelibus ex hac vita egredientibus, & ideo consilia, & Sacri Canones eam vocant viaticum necessarium. et ita videtur hic locum habere Epicheya de non seruando naturali ieiunio ad communicandum.

72 Secunda, & probabilior sententia.

tentia sustinet, posse infirmum non ieiunum stante eodē mortis periculo, iterum, atque iterum sacram Eucharistiam per modum viatici sumere: ita docent Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacram. disp. 15. de Eucharist. sect. 3. nu. 54. vbi pro hac opinione citat Tabienā Armillam, Sā, Toletum, Henriquez Victoriam, & alios, Pater Antonius Diana part. 2. tract. 14. resolut. 75. & 77. & 3. part. tract. 4. resolut. 44. & part. 4. tract. 4. resolut. 195. & 5. part. tract. 3. resolut. 41. Pater Gaspar Hurtadus de Sacram. disp. 9. de Eucharistia difficultate 16. vnde male illum citat pro opposita sententia Diana, cum Suarez clarē affirmet posse infirmum non ieiunum stante eodem periculo mortis iterum, atque iterum communicari. in cuius fauorem affert auctoritatem Concilij Constantiensis sess. 13. dum dicitur sacrorum Canonū auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesie seruauit, & seruat, vt hoc Sacramentum nō possit recipi à non ieiunis: nisi in casu infirmitatis (subintellige periculose) aut alio necessitatis casu à iure, vel ab Ecclesia concesso, vel admissio. Villalob. tract. 7. difficul. 38. Fagundez præcepto 3. lib. 3. cap. 5. num. 2. Ludouicus de San Iuan tom. 1. quæst. 7. art. 10. difficult. 4. de Eucharist. & tom. 2. articul. de communionem infirmorum n. 4. & 44. & artic. vltimo de Missa num. vltimo. Philibertus Marchinus tract. 3. de missa part. 3. cap. 3. num. 10. Granadus in 3. part. contr. 6. de Eucharistia tract. 19. disp. 8. num. 9. Leander à Sanctissimo Sacramento par. 2. tract. 7. de Eucharist. disput. 6. quæst. 39. Pater Ioannes de di

Castillo de Sacramentis tom. 1. tract. 4. de Eucharist. disput. 9. dubitat. 16. quæsto 6. num. 332. Castropalaus tom. 4. tractat. 21. disput. vnica punct. 13. num. 14. Pater Antonius de Scobar in lib. Theol. mor. tract. 7. examen 6. de Eucharistia cap. 5. num. 62 §. circa ieiunium hoc naturale. Eligius Bassus in florib. Theolog. mor. verbo communio sacramentalis num. 45. Quintana dueñas in theol. moral. tom. 1. tract. 4. singulari 14. numer. 5. Pater Magister Marcus Serra in 3. part. quæst. 80. artic. 8. §. si quæras: & iterum Diana parte 9. tract. 9. resolut. 47. & alij apud ipsum.

73 Probatur hæc sententia, quia stante mortis articulo infirmus intelligitur dispensatus in lege ieiunij ad recipiendam sacram Eucharistiam per modum viatici, quando aliter commodè nequit sacrum viaticum recipere, vt determinat Concilium Constantiense sess. 13. in verbis superius relatis, scilicet sacrorum Canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesie seruauit, & seruat, vt hoc Sacramentum non possit recipi à non ieiunis, nisi in casu infirmitatis (subintellige periculose) aut alio à iure, vel ab Ecclesia concesso, vel admissio. Ergo durante eodem periculo poterit infirmus, iterum, atque iterum sacrum viaticum in eadem infirmitate accipere. Probo consequentiam ex dispositione Pauli quinti in Rituali Romano, vbi habetur, quod si æger sumpto viatico dies aliquot vixerit, & communicari voluerit, eius pio desiderio Parochus non deerit: ergo secundum Rituale infirmus, qui sumpsit viaticum, potest iterum communicari

cari non ieiunus, quod quidē Rituale fuit compositum à Congregatione plurimū Cardinalium specialiter ad id deputatorum cum consilio eruditorū virorum, vt declarauit dictus Paulus Quintus in suo Breui dato Romę die 17. Iunij 1614. in quo Breui vult, vt omnes Episcopi, Archiepiscopi, &c. ab omnibus Parochis faciant dictum Rituale inuolabiliter obseruari.

74 Quantum ad temporis intervallum necessariò requisitum inter vnā, & alteram communionem, vt possit infirmus non ieiunus Sacrum viaticum recipere; mira est authorum varietas Toletus in summa lib. 10. cap. 15. solum dicit aliquorum dierum intervallum, sed non designat terminum Nauarrus multum temporis requirit, nēpè triginta dies, sic refert, & explicat illud Villalobos in summa par. 1. tract. 7. dubio 38. Suarez loco superius citato Nugnus, Henriquez, Fagúdez, & alij exigunt octo vel decem dies. Eminentissimus de Lugo disp. illa 15. num. 66. Syluius in hac materia art. 9. & alij sex dies distantie sufficere dicunt. Zambrianus, Filiucius, & Possuinus tres, vel quatuor dies assignant. alij autem frequentius permittunt, asserentes posse infirmum non ieiunum quotidie sacram Eucharistiam accipere durante mortis periculo, ita Castropalaus loco superius citato, Layman, Bassus, & Quintanadueñas, quibus addi posse videtur Magister Serra loco superius relato, vbi sic ait, si quæras, an in eadem infirmitate possint infirmi non ieiuni post sumptum viaticum communicari? responderi solet communiter pos-

se, dummodò inter vnā, & alteram communionem mediet tempus sex, vel octo dierum. Non desunt tamen, qui dicant si mortis periculum semper instat, posse etiam altero die post viaticum sumptum, & deinceps quotidie communicari non ieiunum, quia in mortis periculo non solum permittitur nō ieiuno communicatio, vt possit implere præceptum accipiendi viaticum, sed etiam quia moriturus valdè indiget huius Sacramenti præsidio: ita Serra. Pater Ioannes de di Castillo dicto tract. 4. de Eucharist. disp. 9. dubit. 26. quæst. 6. n. 334.

75 Hunc modum dicendi probat dictus de di Castillo, quia hoc indicatur à Concilio Constantiensi in illis verbis superius relatis, cum Canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesie &c. quod legē stabiluit etiā eodē teste Concilio, & excipit infirmos, dum ait, nisi in casu necessitatis: ergo pro infirmis non est lata lex. Probatur consequentia, quia illa particula, (nisi) est exceptiua à lege, quæ præcessit: ergo si lex non loquitur cum exceptis, in eo statu manent excepti in quo manerent si lex lata non esset, atqui lege nō lata possent quotidie communicari, ergo etiā poterunt ea lata, sed exceptione vigente.

76 Inter tam varios dicendi modos (salua pace tantorum DD.) probabilius asserendum iudico posse infirmum non ieiunum sacrum viaticum recipere iterum, si præter diem sumpti viatici alteri duos dies intervalli sint. ita Ludouicus de San Iuan in summa tom. 1. quæst. 7. art. 10. difficult. 4. de Sacramento Eucharistie, quem sequitur eruditus

dicitur Diana locis superius citatis, & precipue magis ex professo par. 9. tract. 9. resolut. 47. qui modus dicendi fundatur in Rituali Romano Pauli quinti superius relato, ubi habetur, ut iam diximus: quod si eger sumpto viatico dies aliquot vixerit, & communicari voluerit eius pio desiderio Parochus non deerit. ex quo manifeste sequitur, quod infirmus, qui sumpsit viaticum, potest iterum communicari, sed post aliquot dies: atqui ad hoc verificandum necessarium requiritur, quod preter diem sumptionis primi viatici, aliorum duorum dierum intervallum sit ad iterum recipendam sacram Eucharistiam; ergo iste modus a nobis assignatus probabilior est alijs modis dicendi. Ut autem minorem probemus, in qua tota videtur esse difficultas, supponendum est ex iure id, quod habetur in regula 40. de regulis iuris in 6. ubi sic dicitur, pluralis locutio, duorum numero est contenta. ubi Glossa casum figurat duobus modis, primo per cap. hoc quoque de consecratione dist. 1. his verbis; iure cautum reperitur, quod cum sacerdos missam celebrat, de honestate debent esse plures audientes, ut illa verba Dominus vobiscum possint verificari: sed queritur quot debent esse presentes, respondetur, quod sufficit, quod sint duo, quia pluralis locutio, duorum numero est contenta. ita habetur expresse in dict. cap. per hec verba. Hoc quoque statutum est, ut nullus presbyterorum missarum sollempnia celebrare presumat. nisi duobus presentibus sibi que respondentibus ipse tertius habeatur, quia cum pluraliter ab eo dicitur (Dominus vobiscum)

& illud in secretis (orate pro me) optime convenit, ut ipse respondetur salutationi. Secundo modo figurat casum per cap. is cui §. 1. de prebendis ubi sic habetur, is, cui conceditur, ut autoritate Apostolica possit vni persone idonee in sua vel alia Ecclesia providere aliquod, aliud beneficium sufficiens, obtinere providere non potest, nisi primo illud beneficium, quod obtinet, omnino dimittat id est, vel nisi in concessione huiusmodi sit expressum, quod alijs beneficiata valeat providere persone: tunc enim providere poterit vnicum dumtaxat beneficium obtinenti: dum tamen illi cura non imminet animarum. Ex quo capite Glossa in dicta regula 40. infert, quod virtute illius dispensationis persona, cum qua dispensatur, solum obtinere potest duo beneficia, quia cum dispensatio sit odiosa, est restringenda, & in odiosis sufficit, quod verba possint verificari, & illa verba verificabuntur in duobus beneficijs, quia pluralis locutio, duorum numero est contenta.

77 Hoc supposito sic argumtor cum erudito Diana loco superius citato ex part. 9. Rituale Romanum asserit infirmum sumpto viatico denuo Eucharistiam sumere posse si vixerit aliquos dies: ergo necesse est asserere posse sumere post duos dies, & non ante. Probo consequentiam, nam ex suppositione presupposita pluralis locutio, ut verificetur necesse est numero duorum verificari, atqui si infirmus posset communicari, seu Eucharistiam sumere die sequenti post sumptum viaticum, pluralis locutio, quod vult Rituale Romanum non verificaretur,

retur: ergo ad minus requiritur, quod post diem sumptionis viatici ab infirmo in articulo mortis constituto, aliorum duorum dierum intervallum sit, ut possit se non ieiunus iterum communicare.

78 Ad fundamentum Patris de di Castillo respondeo, quod Concilium Constantiense non determinat: an pluries possit infirmus in eadem infirmitate non ieiunus communicare; sed solum asserit, quod nulli liceat non ieiunus communicare: nisi in casu infirmitatis (puta periculosè) ex quo textu in rigore solum colligilicet, quod infirmus possit sacrum viaticum sumere non ieiunus ad adimplendum diuinum preceptum de sacro viatico accipiendo in articulo mortis, quando aliter accipere non potest ratione imminentis infirmitatis, non autem Concilium determinat, quod toties quoties velit sacrum viaticum accipere non ieiunus possit facere, sed relinquit iudicio, & opinioni Doctorum de hoc disputantium. Quare distinguendum est primum consequens, ergo pro infirmis non est lata lex, ut possint sacrum viaticum recipere ad adimplendum diuinum preceptum Communionis sacramentalis transeat consequens: ergo pro infirmis non est lata lex, hoc est infirmi sunt absoluti a lege ieiunij; ut possint singulis diebus suae infirmitatis absque ieiunio sacram Eucharistiam accipere nego consequentiam, nec ex Concilio hoc potest colligi alijs possent infirmi durante eadem infirmitate causa deuotionis absque ieiunio singulis diebus sacram Eucharistiam sumere; etiam si commode pos-

sent in ieiunio illam accipere: cum illi, qui sunt absoluti a lege ad observationem illius non teneantur tempore, quo a lege sunt absoluti: ergo si infirmus causa infirmitatis periculosa est absolute liber ab observatione legis ieiunij ad communicandum, poterit utique non ieiunus communicare dicta infirmitate durate; etiam causa deuotionis: quamuis possit commode ieiunium seruare ad sacram Eucharistiam recipendam, quod non videtur possibile licite affirmari. ex quo patet manifeste ad probationem dictae consequentiae: quare concessa minori subsumpta, negandum est suppositum consequentis, & ipsa consequentia: supponitur enim in illa falsum infirmos graui infirmitate laborantes absolute liberos esse ab observatione legis ieiunij ad communicandum singulis diebus suae infirmitatis per modum viatici: quia ut supra diximus; si hoc esset verum possent accipere sacram Eucharistiam causa deuotionis, etiam si commode possent ieiunium seruare ad illam recipendam.

79 Ad primum fundamentum primae sententiae pro prima parte quaesiti nostrae resolutionis desumptum ex verbis Diui Thomae citatis a Patre Hurtado respondetur, negando maiorem: nam in mortis periculo non solum permittitur infirmo non ieiunus communicare, ut possit implere preceptum accipiendi viaticum, sed etiam, quia moriturus valde indiget huius Sacramenti praesidio, ut supra diximus in probatione nostrae sententiae, & colligitur ex Rituali Romano Pauli Quinti.

80 Ad secundum fundamentum ref.

respondetur, negando maiore absolute loquendo: nam ut aliqui DD. affirmant alicui licet non ieiuno communicare ad maximum vitandum scandalum, quando aliter vitari non potest, & etiam licet Sacerdoti non ieiuno celebrare ad vitandum mortis periculum, quando celebratio exigitur ad audiendam Missam, vel ad alios fines, quia iura positiua excusant eos a culpa in his strictis casibus, & agunt contra sua precepta, ut docent Ochagavia de Sacrament. tract. 2. de Eucharistia quest. 12. num. 15. Diana par. 5. tract. 3. resolu. 39. Pater Ioannes de di Castillo de sacramentis tom. 1. tract. 4. de Eucharist. disp. 9. dubit. 17. quest. 7. & ita concessa minori neganda est consequentia: nam cum supra diximus communicare non ieiunum non solum permittatur ad implendum preceptum accipiendi viaticum; sed etiam quia infirmus in tanto periculo constitutus indiget huius Sacramenti presidio; ideo non intelligitur ligatus lege Ecclesiastica de accipienda Eucharistia in ieiunio.

81 Quare solutio ibi posita optima est. Ad impugnationes autem Patris Hurtadi respondetur. Ad primam respondeo eligendo secundam partem dilemmatis, & negando sequelam, quia infirmus non constitutus in periculo mortis non est dispensatus a iure in lege ieiunij, & ita tenetur illam seruare, & alijs medijs procurare remedium ad imploranda diuina auxilia ad vitandas tentationes vehementes, quae illi accidunt: alias sequeretur, quod homo sanus ad imploranda diuina auxilia, ut excitet supradictas tentationes, posset se non ieiunum com-

municare, quod est plusquam falsum, quod in infirmo in articulo mortis non contingit: cum ut diximus sit dispensatus in lege ieiunij ab Ecclesia absque aliqua restrictione, & limitatione speciali, ut constat ex Concilio Constantiensi sess. illa 13. supra citata per illa verba sacrorum canonum autoritas, & approbata consuetudo Ecclesiae seruauit, & seruat, ut hoc Sacramentum non possit recipi a non ieiunis, nisi in casu infirmitatis (hoc est periculose) &c. & sic solum in mortis articulo, & durante dicto periculo locum habet Epicheya, non autem in infirmitate non periculosa, ut communiter docent Doctores.

82 Ad secundam impugnationem respondeo omittendo antecedens, & negando consequentiam; quia cum communicatio sacramentalis sit medium omnibus alijs efficacius ad imploranda diuina auxilia, & augmentum gratiae, & corroborandam animam in fortitudine fidei, & spei & hoc medium possit licite eligi ab infirmo in tali mortis articulo constituto, cum non tenetur ad obseruationem legis ieiunij in tali casu, cum commode eam seruare non valet, ut supra probauimus; hinc est, ut possit facto saltem interuallo temporis a nobis supra assignato iterum non ieiunus sacrum viaticum sumere, & sic semper locum obtinet epicheya.

83 Ad tertiam impugnationem respondetur primo, concedendo sequelam, nec hoc est improbabile (ut falso iudicat Pat. Hurtado) cum plures sint, & grauissimi DD. qui hoc affirmant non solum de illo, qui in salute assuetus erat frequenter sacram

Com.

Communione recipere: sed etiam de illo, qui non tam frequenter ad sacram Communionem accedebat, & hoc ratione imminentis periculi mortis. Quos Doctores supra citauimus, respondendo ad secundum quaesitum praesentis resolutionis, quorum fundamentum, quod probabile est, assignauimus, & ita iste modus opinandi probabilis est non solum ab extrinseco, sed etiam ab intrinseco. Secundo respondetur negando sequelam, quia cum Rituale Romanum Pauli Quinti permittat infirmis in mortis articulo constitutis durante eodem periculo post sumptum viaticum, iterum post aliquot dies illud iterum accipere ad sui consolationem, & solatium ratione imminentis necessitatis, & pluralis illa locutio non possit verificari: nisi ad minus pertranseat interuallum duorum dierum post sumptionem viatici, ut supra probauimus: ideo non licet infirmo in mortis articulo constituto durante eadem infirmitate, & periculo singulis diebus sacrum viaticum recipere. Ad probationem sequelae manifeste patet ex dictis; & ideo non est necesse amplius in hac solutione immorari.

RESOLVTIO SESTA:

Vtrum ille, qui dubitat, an sit ieiunus, possit absque scrupulo communicare, aut missam celebrare?

84 PRO decisione huius resolutionis supponendum est, quod ex duplici capite potest oriri dubium: an aliquis sit ieiunus vel non: scilicet, vel ex tempore, vel ex comestione:

an scilicet quis comederit ante mediam noctem, vel post, quauis certus sit comedis; an vero comederit, vel non comederit. Quo supposito.

85 Prima sententia absolute negat dubitantem se esse ieiunum in utroque dubio non posse sacram Eucharistiam sumere, ita Thomas Sanchez lib. 2. de matrim. disputatione 41. num. 40. Villalobos in summ. tomo 1. tractatu 1. difficultate 11. nu. 6. Fagundez in precepta Ecclesiae precept. 3. lib. 3. cap. 5. num. 18. Castropalaus parte 1. tractat. 1. de conscientia disput. 3. pun. 8. num. 9. & 10. D. Carolus Malletus in auro Theologiae moral. tom. 1. de Sacram. Malleatione 4. Bractea 78. Bossius tom. 1. de conscientia par. 2. tit. 1. §. 46. a num. 1704.

86 Probatur primo haec sententia a Castropalao: quia preceptum sumendi Eucharistiam in ieiunio semper obligat, ergo cum quis accedit sumere Eucharistiam dubitans an sit ieiunus, dubitat similiter an sumendo Eucharistiam in ieiunio aduersetur precepto sumendi Eucharistiam ieiunum ergo cum nulla sit pro parte ipsius, qui cum tali dubio accedit ad Eucharistiam, possessio, debet stare pro precepto communicandi in ieiunio, & consequenter non licet ad sacram Eucharistiam accedere, aut sacrum celebrare, cum tali dubio. Secundo probat, quia qui dubius est: an sit ieiunus, dubius est an sit dignus: ergo ne indignum manducet, probare debet se esse ieiunum. Tertio, quia qualitas non praesumitur: nisi proberur, ut docet Menochius consilio 1. numero 121. & consilio 35. numero 31. ergo non praesu-

S mitur

mitur ieiunus nisi prober; at qui probare non potest, qui dubius est: ergo non potest cum tali dubio ad sacram Eucharistiam accedere, aut missam celebrare. Quarto, quia vnusquisque probare debet fundamentum suæ intentionis; alias succumbet l. Ei qui dicit ff. de probat. l. actor, quod asseuerat C. eodem l. qui actus. C. de edend. & tradit Decius consil. 564. num. 1. cum alijs relatis à Mascardo de probatione. verbo qualis conclusion. 1253. numer. 3. & 4. atqui fundamentum exigentis communionem ab Ecclesia est, esse ieiunium à culpa in anima, & à cibo, & potu in corpore: ergo dum non probat hoc fundamentum, immeritò exigit communionem.

87 Secunda sententia huic ex diametro opposita absolute affirmat, posse licitè communicare in vtroque dubio: dum dubium sit merè negatiuum in vtroque capite dubitandi: ita Layman libro primo Theolog. moral. cap. 5. §. 3. numer. 36. Diana 3. parte tractatu 4. de Sacrament. resolutione 29. Ioannes Sanchius in selectis disputat. 42. nu. 1. & 9. referens Medinam, & Lucium Pater Ioannes de di Castillo tom. 1. de Sacrament. tractatu 4. de Eucharist. disputat. 9. dubitat. 17. quæsto 4. à num. 297. quam probabilem iudicat Bossius vbi supra num. 1709.

88 Tertia sententia media via procedit, quia magnum discrimen inuenit inter illa duo dubia, & sicut non est restringendum hoc ieiunium, & præceptum quando dubitamus, an aliquod trajecerimus, vel non, sic non est danda nimia licentia

comedendi; & bibendi, quoties nocte aliquis euigilat, & postea mane communicandi hoc prætextu, quod numquam scierit, quota esset hora: atque idèò dubius sit, an post mediam noctem cibum, vel potum sumpserit; quare affirmat debere eum, qui mane communicare vult, saltem probabiliter scire se non post, sed omninò ante mediam noctem comedisse, aut bibisse: ita Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacrament. disput. 15. de Sacramento Eucharistia sectione 2. numer. 42. 43. & 44. Qui vt rationem discriminis reddat inter illos duos casus, & vtramque partem probet, aduertit in huiusmodi dubijs vt constat, quid possit, vel non possit licitè fieri, optimam regulam esse regulariter loquendo, quæ desumitur ex foro externo, scilicet considerare in foro iudiciali, cui incumbit onus probandi, ille enim deberet deficere probatione, & manente dubio condemnari, & aduersarius absolui. Quo supposito ita arguit Eminen. de Lugo: in nostro casu si aliquis communionem petit, & opponatur ei non esse ieiunium, & ideo negatur communicatio, ille potest negare, & tunc onus probandi incumbit non ipsi, sed aduersario: igitur dum manet dubium an deglutierit: an comederit nihil probatur contra ipsum: atque adèò debet absolui, & potest communicare, aut sacram celebrare, quia præceptum Ecclesiæ est ne communicet post cibum, aut potum: etiam minimum, vt constat ex verbis Concilij Brachanensis secundi, Toletani septimi, & Concilij Constantiensis verbis resolutione præcedenti relatis, cui

cui præcepto non aduersatur, qui factò examine non scit se aliquid sumpserit: hic enim nõ communicat post cibum, aut potum: at verò quando scit se comedisse, dubitat autem an esset post mediam noctem, videtur onus probandi ad ipsum spectare. Quod probat Eminentissimus de Lugo sequentibus exemplis v.g. si quis recordatur voti à se emissi, dubitat autem: an illud emiserit ante, vel post septennium ipsi incumbit onus probandi, atque adeo manente dubio obligat votum; quia de voto constat, & non de excusatione, vt docet Thomas Sanchez lib. 4. in decalogum cap. 1. num. 14. Rursus si debeo tibi dare singulis diebus vnus nummum, & dedi iam hodiè, tu petis alterum, quando dubitatur: an sit iam altera dies, debes probare esse iam finitum diem priorem, quia de solutione constat, & non de die noua, quæ dat tibi ius ad aliam solutionem. Similiter si habeas ius ad communicandum, aut celebrandum semel tantum singulis diebus prout de facto habes, & hodie communicasti, aut celebrasti, dubitas postea an sit mediana, & an possis iterum communicare, aut celebrare pro die altera, tibi incumbit onus probandi: nam de communionem constat, vel celebratione, & nõ de inceptione nouæ diei, quæ dat tibi ius ad nouam communionem, aut missæ celebrationem: ergo similiter, qui certus est de comestione, & dubitat de inceptione nouæ diei post comestionem, non potest communicare; quia sicut solutio semel facta aufert ius ad exigendum iterum eadem die, & sicut communicatio tollit ius ad aliam

communionem eadem die: ita comestio aufert ius ad communicandum eadem die: ergo sicut in alijs casibus: sic in isto, ille, qui fatetur comestionem, debet probare nouam diem post comestionem, vt habeat ius ad communionem, aut missæ celebrationem: interim enim reijciatur eo titulo, quo comedit, & non habet ius, donec incipiat noua dies post comestionem, quæ ratio non procedit in priori casu quando dubitatur de ipsa comestione, huic enim nihil potest opponi per quod amiserit ius ad communicandum, aut sacram celebrandum eadem die, cum non possit illi opponi comestio de qua non constat. Hæc Eminentissimus de Lugo, cuius sententia valdè probabilis est, & in praxi securissima.

89 Nihilominus æquè probabilem iudico secundam sententiã, quam præter allegatos Doctores sequuntur nouissimè Pater Zacharias, Pasqualigus in suis decisionibus moralibus de ieiunio decis. 433. num. 1. & 2. & Leander à sanctissimo Sacramento parte 2. tractat. 7. de Eucharist. disput. 5. quæst. 4. & D. Didacus Narbona tom. 2. hora 12. num. 17. & 18. & iterum Diana par. 10. tractat. 12. resol. 17. & tract. 13. eiusdem partis resol. 54. §. nota etiam hic Pater Franciscus Bardi de conscientia discept. 6. cap. 11. par. 3. §. 2. per totum. Don Ioannes Caramuel Episcopus Misensis in theol. moral. lib. 3. cap. 1. disp. 1. num. 1353. Auersa de Sacrament. Eucharist. quæst. 8. sect. 8. Angelus Maria Verricellus in suis quæstionibus moralibus, & legalibus tractat. primo singularium opinionum quæst. 7. num. 15.

90 Fundamentum, quod communiter affertur pro hac opinione à supra allegatis Doctoribus est, quia in dubio melior est conditio possidentis l. si debitor ff. de pig. regula in pari dereg. iur. in 6. atqui in nostro casu potius possessio stat pro libertate volentis communicare, quam pro præcepto communicandi seruato ieiunio: ergo potest quis in dicto dubio existens tam in primo quam in secundo sensu licite communicare, aut missam celebrare.

91 Sed hac ratione non videtur efficaciter probari posse, qui dubius est, an sit ieiunus; nec ne posse licite communicare; aut missam celebrare: tum quia potest quis facile negare minorē, & asserere possessionem stare in dicto casu pro præcepto Ecclesiastico de communicando, seruato ieiunio, quia nullus habet libertatem communicandi, nisi probata dignitate, & sic nullus præsumitur ieiunus, nisi probet; quod est vnum ex fundamentis Patris Castripalai: tum etiam, quia poterit etiam quis sequendo doctrinam Eminētissimi de Lugo respondere ad suprascriptum fundamentum, quod licet teneat in casu, quo aliquis dubitet: an comederit, vel non comederit, ex eo quod in dicto casu nihil potest ei opponi, per quod amiserit ius ad communicandum, vel celebrandum in eadem die, cum non possit illi opponi comestio, de qua non constat. Et sic possessio stat pro ieiunio: attamen in casu, quo quis sit certus de comestione, & dubitet an dicta comestio esset post mediam noctem, non videtur conuincere argumentum: cum videatur onus probandi ad ipsum spe-

stare, & sic videtur possessionem stare pro præcepto Ecclesiastico de facienda communione, aut celebrando Missæ sacrificio absque sumptione cibi, aut potus, dum non probetur dictam sumptionem cibi, aut potus saltem probabiliter fuisse factam antè mediam noctem.

92 Quare melior hæc sententia probatur à Patre Ioanne de di Castillo vbi supra numero 300. quia in casu proposito ex parte communicaturi supponitur ius acquisitum; communicandi singulis diebus, in quibus non sit impedimentum legitime impediens sacram communionem: atqui hoc ius hodiè possidet ille, qui est in dubio, an sit, vel ne ieiunus pro omnibus sequentibus diebus, quæ possessio est, & durat tota vita: ergo vt hoc iure, quod possidet, non possit uti, necesse est, vt superueniat aliquod impedimentum certum, quod in dicto casu non superuenit. Maior videtur certa, cum ius ad aliquid certo tempore agendum, vel recipiendum, possit acquiri, & haberi multo tempore ante illud; ita vt quamuis aliquis non habeat hodiè v. g. ius agendi, vel recipiendi hodiè, sed agendi, vel recipiendi cras, hodiè: nihilominus potest illud ius pro crastina die habere, vnde beneficiarius v. g. habet hodiè ius imposterum statutis temporibus fructus annuos recipiendi: vnde prouenit, vt censeatur possidere ius: ergo hac ratione potest intelligi, quod hodiè quis acquisitum habeat ius petendi, & accipiendi cras Sacramentum communionis, aut celebrandi. Sic Parochianus hodiè ius petendi, & accipiendi Sacramentum, cras à suo Parocho habet, si non sit legi-

legitimum impedimentum; sic sacerdos legitime hodiè promotus habet ius celebrandi singulis diebus, si non sit legitime impeditus. Minor, in qua potest esse difficultas probatur, quia, in nostro casu, siue dubium sit de comestione; siue de hora, comestionis est impedimentum dubium; atqui solum impedimentum dubium non est satis ad spoliandum aliquem à sua possessione; ergo si ex parte communicaturi supponitur ius acquisitum communicandi singulis diebus, in quibus non sit impedimentum, hoc ius hodiè possidet pro omnibus sequentibus diebus, & possessio est, & durat tota vita. Hæc vltima minor probatur manifestè: nam secundum communioem sententiam, non solum in materia strictè, & propriæ iustitiæ: sed in alijs materijs melior est conditio possidentis, quædo superuenit dubium l. si debitor ff. de pignoribus regula in pari de regulis iuris in 6. & docet Sánchez lib. 2. de matrim. disp. 41. nu. 32. vbi sic ait: sed verius est, in quacumque materia potiore esse in dubio possidentis conditionem, quia possessio est titulus vniuersalis omnibus virtutibus eo modo, quo aliqua pars potentialis iustitiæ, aut obedientia Dei transcendit omnes virtutes. Et huius sententiæ sunt omnes Doctores, quos retuli lib. 1. disp. 9. num. 11. 12. & 23. asserentes dubium an votum emiserit, illum non teneri, quia in eo dubio potior sit conditio libertatis, quæ possidetur, cum tamen votum non pertineat ad iustitiam, sed ad religionem; vbi etiam disputauimus, an certus de voto, dubius autem de intentione se obligandi, teneatur

tur voto. eiusdem sententiæ videtur Nauarra lib. 3. de restit. cap. 4. dub. 4. in noua editione nu. 48. vbi ait in dubio meliorem esse possidentis conditionem maxime in materia iustitiæ; quare idem videtur sentire in alijs. Hucusque Sanchez. Quæ doctrina satis communis est. Hinc est, vt si semel supponamus possessionem iuris, vt diximus in probatione maiori huius argumenti, etiam si superueniat dubium, quod facta diligentia auferri non possit, possidentem posse peripè pergere, & uti iure suo: perinde ac si non superuenisset dubium. Ergo qui dubius est an sit, vel non sit ieiunus, vel quia dubitat de comestione, aut de comestionis hora, non potest ideo stare impedimentum dubium, vt non possit communicare, aut celebrare in illa die.

93 Ad primum fundamentum oppositæ sententiæ ex Castro. palao respondet primo Pater Ioannes de di Castillo vbi supra numero 302. hoc argumentum habere locum in materia iustitiæ eodem modo, atqui ibi non habet vim: ergo nec hic habebit. Paritatem probat de di Castillo, quia si rectè loquamur, præceptum non est sumendi Eucharistiam ieiunè, sed non sumendi non ieiunè, id est post comestionem, aut potum, ergo sicut in materia iustitiæ strictè licet præceptum non sit v. g. consumendi rem tuam, seu non alienam, sed non consumendi rem alienam, seu non tuam, nihilominus postquam ius possidisti, etiam si incipias dubitare, an res, quam possidebas, sit tua, eò ipso quod ante tale dubium possidebas ius vtendi illa, superueniens dubium non cogit abstinere

stinere ab illa, ergo ita similiter licet præceptum Ecelesie sit non sumendi Eucharistiam non ieiunè: eò ipso, quod possideas ius sumendi Eucharistiã, superueniens dubium non cogit abstinere ab illa.

94 Secundo respondet nu. 303. illud dubium: tam in nostro casu, quam in materia iustitiæ, esse dubium superueniens præcedenti possessioni: atque hoc sufficere, ut tale dubium, seu impedimentum incertum non obstet, quo minus præcedens possessio fortiatur suum effectum: prius enim quam superueniret tale incertum, & dubium impedimentum homo habebat potestatem communicandi, & sacerdos celebrandi, quia nec habebat certum, nec dubium impedimentum, ut supponimus, & postea superuenit incertum impedimentum, & incertum dubium, ergo prior erat possessio potestatis, & iuris, quam illud impedimentum, quæ solutio mihi magis placet.

95 Ad secundum respondetur antecedens esse petitionem principij, & assumere id ipsum, quod disputamus, seu de quo est dubium; nec enim est aliud in hoc negotio non posse dubitantem de ieiunio licite communicare, quam esse indignum, ut communicet, de hac potestate enim dignitatis moralis disputamus, non de physica potentia ad comedendum, nam ut bene notat Pater de di Castillo nu. 307. in hoc ipso secum pugnant aduersarij, dum ex vno capite dicunt dubitantem de ieiunio esse repellendum, & id affirmando affirmant hic, & nunc esse indignum, qui communicet, & ex alio capite dicunt, qui dubius est, an sit ieiunus, dubius est:

an sit indignus. Ecce quomodo simul dicunt esse dubie indignum, & simul absque dubio indignum, quia absolute iudicant repellendum; & non est repellendus nisi indignus, in quo minus rectè loquuntur, dum dubium ieiunij appellant dubium indignitatem, & habentem tale dubium, appellant indignum, qui admittatur. Ergo est iuxta hunc modum loquendi dubium illud, simul indignitas dubia (quam sic appellant) & indignitas certa, quia habens illam indignus est, qui admittatur.

96 Ad maiorem declarationem huius solutionis aduerto cum eodem de di Castillo non omnem probationem cuiuscumque dignitatis debere adhiberi ex parte petentis id, ad quod dignitas, & debita dispositio requiritur. Talis enim dignitas potest esse positua, vel negatiua, & licet de positua dignitate, aut dispositione forte dicatur debere à petente probari, (quod suam habet questionem) & debere de illa posituè consistere: de negatiua tamen sepe aliter constare debet: sufficit enim quod contrarium non possit probari contra petentem à ratione, si quis reliquerit legatum pium pro maritanda puella sibi consanguinea in secundo gradu: dummodo non prostituerit pudorem: consanguinitatis quidem probatio posituius argumentis fieri debet: probatio verò non prostitutionis (quæ non prostitutio est quedam abstinentia, seu ieiunium a copula, satis est si fiat negatiuè, idest, quod nemo possit de contrario testimonium ferre; etiam si fortè aliqui dubitauerint propter rationes, quæ nec probabiliter quidem possint suadere

suadere contrarium: sic ergo in nostro casu probatio de non comestione, aut non potatione satis est si fiat negatiuè idest, quod nemo, siue ipse communicans, siue alius possit contrarium affirmare, etiam si fortè dubitet propter rationes, quæ nec probabiliter quidem possint suadere contrarium.

97 Ad tertium fundamentum, ut respondeamus, supponendum est duplicem esse qualitatem requisitam pro aliqua functione: positiuam scilicet, & negatiuam. Positiua qualitas confert ius ad functionem illam; negatiua vero non quidem ex se confert ius: sed quæ sit formaliter defectus eius, quod si adesset, impediret. Prior qualitas: nempe positua debet probari à volente habere functionem, quia debet ad id supponere ius ad functionem: posterior verò qualitas: scilicet negatiua non debet probari ab ipso, sed oppositum contra ipsum debet probari, & dum non est aliquid, quod probet esse impedimentum potest se gerere pro non impedito. Quo supposito ad argumentum respondeo, distinguendo antecedens, qualitas non præsumitur: nisi probetur si sermo sit de qualitate positua, quæ confert ius ad functionem illam. Concedo antecedens: si sermo sit de qualitate negatiua, quæ ex se non confert ius ad functionem illam, sed quæ sit formaliter defectus eius, quod si adesset, impediret, nego antecedens. Cum autem in nostro casu, qualitas, quæ supponitur non sit positua, sed purè negatiua, ideo non debet probari à volente habere functionem, sed oppositum contra ipsum debet probari, & dum non est aliquid,

quod probet esse impedimentum, potest se gerere pro non impedito: cum autem illi, qui est dubius de ieiunio: vel quia dubitat de sumptione vbi, aut potus, vel quia dubitat de hora dictæ sumptionis, an fuerit, scilicet facta ab ipso ante, vel post mediam noctem, non sit aliquid, per quod possit probari contra ipsum, quod non sit ieiunus, quod est impedimentum ad se communicandum, aut celebrandum in illa die, dum hoc illi non probetur, potest se gerere pro non impedito, & in illa die non obstante dubio communicare, aut celebrare.

98 Secundo respondeo, admitendo antecedens, & distinguendo consequens: ergo non præsumitur ieiunus, nisi probet qualitatem prædictam negatiuam, quæ sit formaliter defectus impedimenti eodem genere probationis, quo probari debet qualitas positua, nego consequentiam, diuerso genere probationis concedo consequentiam. Sufficit enim in nostro casu probatio negatiua; idest quod post sufficiens examen illi non constet se comedisse, aut bibisse illa die, quantumuis dubitet puro dubio, an fortè comederit, vel an comestio facta fuerit ante, vel post mediam noctem.

99 Ad quartum fundamentum responderetur ex dictis, distinguendo maiorem, vnusquisque debet probare fundamentum suæ intentionis probatione positua, aut negatiua concedo maiorem: semper probatione positua nego maiorem, & concessa minori distinguendum est consequens, ergo dum non probat hoc fundamentum, immerito exigit communionem: dum

dum non probat positivè, nego consequentiam, dum non probat negativè, scilicet, quod post sufficientem inquisitionem, & examen non constet, nec probabiliter quidem de comestione, & potatione: vel de hora comestionis, & potationis, sed res maneat intra terminos puri dubij concedo consequentiam, quæ probatio negativa reperitur in nostro casu, & sic potest se gerere pro ieiuno, ut diximus solut. 2. præcedentis argumenti.

100 Ad omnia exempla adducta ab Eminentissimo Cardinale de Lugo in fauorem secundæ partis suæ sententiæ optimè respondet eruditus Pater Ioannes de di Castillo vbi supra; ad primum enim exemplum respondet num. 293. quod vel non est verum, vel non est simile: nam si loquamur de voto: quando omnibus pensatis, manet purum dubium: an iste emiserit cum sufficienti usu rationis, & ad præsumendum sufficientem rationis usum, recurratur ad tempus septemnij expleti, & hoc tempus maneat etiam intra terminos dubij pure negatiui sine alijs probabilibus argumentis pro alterutra parte, tunc non est exemplum, quod is obligetur voto, quin potius idem dicendum est in hoc casu, atque in nostro, de dubio temporis comestionis, aut potationis. Quia sicut in nostro casu non impedit communionem, aut missæ celebrationem comestio, aut potatio: nisi facta post mediam noctem: ita non inducit in eo casu obligationem votum, nisi factum post septemnium. Rationem à priori assignat Pater de di Castillo pro utroque casu, & pro

similibus, quia ad hoc, ut aliqua causa causet totaliter suum effectum, tota causa sufficiens præsupponi debet, ad causandum verò effectum impediendi communionem, comestio non est causa sufficiens: sed comestio, aut potatio facta post mediam noctem, ergo non sola comestio, & potatio, sed comestio, & potatio post mediam noctem debet præsupponi. Item ad effectum obligationis voti causandum causa sufficiens in eo casu non est votum ut cum quæ emissum: sed cum deliberatione sufficienti, ut patet, & quando de hoc non constat ad præsumendum illam, non est causa sufficiens votum quouis tempore emissum, sed post septemnium, ergo debet præsupponi votum post septemnium, atque adeò quousque constet de comestione, & potatione post mediam noctem non constat de causa sufficienti ad communionem, aut missæ celebrationem impediendam, & quousque constet votum fuisse post septemnium, in eo casu non constat de causa sufficienti ad voti obligationem inducendam. Quod si quis recurrat cum Thoma Sanchez ad præsumptionem, quia, ut ille ait rarissimè emittuntur vota, aut iuramenta promissoria ante septemnium, & ideo in eo dubio ex communiter contingentibus præsumitur votum emissum post septemnium, facile admitterim pro nunc doctrinam; sed non est casus noster; atque adeò non est simile exemplum, quia nos loquimur de puro dubio negatiuo: quando nulla est ratio pro alterutra parte: talis autem casus non est puri dubij: sed præsumptionis probabilis

pro

pro altera parte, ut constat.
101 Ad secundum exemplum Eminentissimi de Lugo respondet dictus de Castillo num. 294 quod etiam in hoc casu sicut, & in præcedenti, causa sufficiens debet præsupponi ad effectum, atque adeò, quod de noua die constet: nam ideo non debeo dare, quia aduentus nouæ diei se tenet ex parte causæ: nec est completus titulus, & causa iuris petendi, aut obligationis dandi, donec noua dies adsit: atque adeò petens probare debet causam sufficientem adesse, ad quæ noua dies requiritur. Ita similiter in nostro casu ille, qui intendit aliquem esse impeditum à Communionem, aut Missæ celebrationem, quia comedit in illa die, probare debet, quod in illa die comederit: quia comestionem fuisse illa die est causa completa, & completus titulus repellendi illum à communionem, aut missæ celebrationem, & nisi fuerit illa die, non sufficit: quare falsò assumit Lugo in eo exemplo, dum ait: debes probare esse iam finitum diem priorem, quia de solutionem constat, & non de die noua. Debeo quidem (inquit, & bene doctus de di Castillo) probare esse nouam diem, sed non quia constet esse solum nummum illius diei, pro quo soluisti, neque enim de hoc est controuersia inter me, & te; sed quia peto iam alterius diei solutionem, & non constat de sufficiente causa talis solutionis, donec veniat, & constet venisse alteram diem.
102 Ad tertium exemplum Cardinalis de Lugo, quod simile est præcedenti, eodem modo respondet dictus de di Castillo, nempe, quod ideo tibi incum-

bit probare nouæ diei inceptioem, quia ea inceptio est completio causæ, & iuris, quod præstendis communicandi, aut celebrandi, & donec constet de sufficiente causa, non potest esse effectus; sed hoc ipsum reperitur in nostro casu, in quo tu, qui intendis me repellere à Sacra Communionem, aut missæ celebrationem, debes probare comestionem illa die fuisse factam; quia hæc est causa sufficiens, & de illa non constat; donec tu probes, qui illam opponis.

103 Pro coronide huius resolutionis, & clariori eius intelligentia, ut omnem dubitationem è medio tollamus, aduertere oportet præter iudicium, controuersiam præsentem esse non pro casu, quo quis comedit quidem dubitans: an media nox transacta esset, vel iam incepisset dies sequens, & antequam adhuc incepisset sciat diem sequentem, vult communicare, aut celebrare: in hoc enim casu quidquid fuerit de comestione, adhuc non constat de iure communicandi, aut celebrandi, donec de noua die constet: aduentus enim nouæ diei ultimò complere debet causam communicandi, aut celebrandi: ac proinde celebraturus sacrum, aut communicaturus debet probare ius; nec etiam controuersia nostra, est pro casu, quo quis certus est se comedis die Sabbati ante Dominicam, & vult communicare, aut celebrare pro die Dominica, & tanquam in die Dominica, antequam satis constet aduenisse Diem Dominicam; in hoc autem casu eodem modo constat esse causam sufficientem,

T

quæ

quæ debet compleri per aduentum nouæ diei, & ei, qui vult communicare, aut celebrare, incumbit onus probandi aduentum Dominicæ. Controuerſia igitur noſtra eſt, quando quis iam eſt in die Dominica, & certus eſt ſe comediffe nocte præcedente, & non poteſt ſcire: imò dubius eſt puro dubio, an eſſet media nox, vel non dum eſſet, quando comedit, aut bibit. Hic eſt iſſiſſimus caſus controuerſiæ noſtræ, & Eminentiffimus de Lugo contendit aliter philoſofandum eſſe in hoc caſu dubij circa tempus comefſionis, & potationis, atque in caſu dubij circa comefſionem ipſam, docetque dubium de comefſione communionem, aut celebrationem ſacri non impedire; dubium verò de tempore comefſionis, & potationis communionem, aut ſacri celebrationem impedire; nos verò e contra contendimus nequè dubium temporis impedire ſcilicèt, quando conſtat quidem: iam eſſe diem Dominicam, ſed non conſtat, an comefſio, quæ certa fuit, fuerit paulò antè mediam noctem, aut paulò poſt; atquè adeò an fuerit die Dominica, vel Sabbathi, qua aduertentia nimis neceſſaria ſuppoſita. Magis mihi diſplicet applicatio prædictorum exemplorum facta ab Eminentiffimo de Lugo, quàm exempla ipſa; nam inuerſo ordine, & mutato caſu applicat. Cur ergo quæſo aſſertur in exemplum ſolutio pecuniæ die Sabbathi facta, & alia communio die Sabbathi facta? in quibus caſibus conſtat de illa ſolutione,

& communionem, aut Miſſæ celebrationem, & adhuc conſtat de noua die, pro qua peto nouam ſolutionem, aut nouam Communionem, vel nouam Miſſæ celebrationem? in noſtro enim caſu ille, qui vult communicare, aut celebrare ſacrum, certus eſt de die Dominica, pro qua petit communionem, aut in qua vult miſſam celebrare, ſed non eſt certus an illa die, vel præcedenti die comederit, atque adeò de impedimento non eſt certus in dicto caſu: licèt ſit de cauſa, id eſt noua die dante ei ius ad communicandum, vel celebrandum, ſi non ſit impedimentum, de quo impedimento ei non conſtat. Quorſum igitur aſſertur in exemplum id, in quo cauſa dante ius, & cauſans effectum adhuc eſt dubia? interim dum de eius exiſtentia non conſtat; impedimentum vero certum eſt? nempe non conſtat de noua die; pro antecedente vero die conſtat fuiſſe impedimentum iuris petendi ſolutionem, & communionem; quia in illa iam fuit ſolutio, aut communio, & non conſtat quod illa dies tranſierit; atque adeò, qui iterum petit, probare debet, quod tranſierit. Hoc ſanè inuertere caſum eſt, & exempla malè applicare argumentando à caſu, in quo eſt certitudo impedimenti ſi nõ adſit noua cauſa, & de aduentu nouæ cauſæ non conſtat, ad caſum, in quo de noua cauſa dante ius ad cõmunicandum, vel celebrandum conſtat, ſi impedimentum non adſit, & de impedimento non conſtat. Itaque non oportet parificare caſum impedimenti certi,

certi, & cauſæ dubiæ: cum caſu impedimenti dubij, & cauſæ certæ.

RESOLVTIO

SEPTIMA.

Vtrum vbi eſt tantum vnum Horologium ſi duodecima hora noctis ſonare incipiat (quæ hora duodecima in horologio Hyſpano facit mediam noctem) debeat, qui craſtinò Euchariſtiam ſumpturus eſt, aut ſacrum celebraturus ſtatim in prima pulſatione à cibo, & potu ceſſare.

104 **I**N hæc difficultate Pat. Martinus Breſſerus de conſcientia lib. 4. cap. 11. num. 107. ſaltem, vt probabile, aſſerit horam duodecimam moraliter durare, vſque ad vltimum ſonum horologii, adeòque interim bibentem, & comedentem non violare ieiunium naturale, vel Eccleſiaſticum ſequentis diei, & conſequenter poſſe ſequenti die communicare, aut miſſam celebrare. Quam opinionem, vt probabiliorẽ defendit Pater Leander à Sanctiſſimo Sacramento parte ſecunda tract. 7. de Euchariſtia diſputatione quinta quaſtione 7. per hæc verba: conſequenter ergo, & mihi probabiliorẽ reſpondeo, nõ debere neceſſariò ceſſare in prima pulſatione à cibo, & potu, vt craſtinò ſuſcipere Euchariſtiam poſſit; ſed optimè poſſit manducare, & bibere, vſque ad vltimum pulſum horæ duo-

decimæ, & ſequenti die communicare.

105 Quam ſententiam probat. 1. Quia horologium (vt prædicti Doctores fatentur, eſt teſtis nobis, quod hora diei, aut noctis ſit indicans; atqui hoc nequit nobis indicare, niſi per determinatos, & aſſignatos pulſus: ergo quouſque omnes illos dederit, non erit nobis teſtis horæ, quam nobis indicat. Quam rationem confirmat, quia horologiũ datũ eſt nobis in ſignũ temporis, aut horæ diei, & noctis, ſed nequit eſſe nobis ſignũ mediæ noctis per vnicum pulſum, ſed per duodecimum (vt ipſimet contrarij docent) ergo quouſque omnes illos dederit, non erit ſignum mediæ noctis, ergo vſque ad illud tempus optimè poterit quis edere, & die ſequenti communicare, cum id poſſit vſque ad mediæ noctis ſignum, quod non datur vſque ad vltimum duodecimum pulſum horæ.

106 Secundo probat, quia licet verum ſit, quod cum primus pulſus horæ ſonat (imò, & primus pulſus pro quatuor quadrantibus vt benè in hoc Lugo) iam ſit completa hora mathematicè, phyſicè, vel ſecundum ſe ſumpta, non tamen ſumpta, vt oportet moraliter, & vt eſt nobis ſignum, quia hoc modo non completur, quoad vſque vltimus ſonat pulſus, ergo &c. quod confirmat, quia hora moraliter ſumpta non incipit (vt exiſtimant contrarij) primo pulſu horæ, qui eſt indifferens ad hanc, vel illam horam; ſed ex vltimo, qui eam determinat, & durat vſque ad vltimum alterius horæ: ergo. Antecedens probat, quia vt experientia cõſtat, quando quis poſt mediam noctem

item Sabbati carnibus vult vesci, nullo modo id facit quoad vsque vltimum horę duodecimę audiatur, & enumeret pulsus, ergo hora moraliter sumpta ab vltimo vnus horę pulsus vsq; ad vltimum alterius computatur, ergo &c.

107 Tertio probat sumendo argumentum ex concessis ab Aegidio de Trullench (qui dicit consentire Dianam par. 6. tract. 6. resolut. 34.) quia probabile sibi, & merito videtur, quod non violet ieiunium, qui post primum pulsus, minorem quadrantis edit, aut bibit vsque ad primum pulsus horę maioris, eo quod moraliter pulsus minores quadrantis, & primus horę maioris pulsus pro vno tempore computari possunt &c. probabile etiam sibi videri debet propter easdem rationes non violari ieiunium ab illo, qui post primum pulsus horę maioris edit, aut bibit aliquid vsque ad pulsus vltimum eiusdem horę. Quia (vt putat verbis eiusdem Trullench) licet mathematicè, & in rigore Theologico cum incipit pulsari primus pulsus horę maioris, iam sit completa hora duodecima noctis, & incipiat alia hora alterius diei, tamen quoniam moraliter omnes pulsus horę maioris computari possunt, imò, & debent pro vno tempore, & quasi compleri tota hora per vltimum pulsus: ideo probabile existimari debet non violari ieiunium vsque ad vltimum pulsus horę maioris. Addit quod id etiam pie credi potest de piissima Ecclesia Matre; noletque ob tam breuissimum tempus priuare fideles sacra Communione, ergo Ioannes Aegidius (& cum

illo Diana) aut concedat nostrę sententiam esse probabilem, aut tueatur omninò sententiam Patris Ioannis de Lugo.

108 Quarto probat, quia mirum est profectò, quòd (secundum probabiliorem opinionem) vbi sunt diuersa horologia licet possit quis postquam aliquod eorum horam duodecimam sonuerit, edere, & bibere, multoties per spatium vnus quadrantis, aut dimidię horę, vt experientia docet, donec aliud horologium sonet, & crastinò communicare, & quod non possit edere, & bibere, vbi est tantum vnum horologium, donec istud perfectè, & complete sonet horam duodecimam, detque nobis signum medię noctis per duodecim pulsus, per quorum vltimum nobis finitur vna, & incipit altera hora, quis hoc rationabiliter audiens, non mirabitur optimè? ergo poterit quis edere, & bibere vsque ad vltimum pulsus horę duodecimę, & die sequenti communicare.

109 Et si illi obijcias, obstare contra hoc Ecclesiam ad Eucharistię sumptionem ieiunium petere naturale, quod non potest dari: nisi toto tempore physico antecedenti sumptionem Eucharistię, & suscepturus sit ieiunus; atqui non est ieiunus toto tempore physico antecedenti, si post inceptã dictę diei horam primam comedit, vel bibit, ergo non poterit communicare, aut missam celebrare.

110 Nam ad hanc obiectionem respondet dictus Pater Leander à sanctissimo Sacramento, quòd Ecclesia, quę tale ieiunium precepit, id facit iuxta signa moralia: nempe horologia, quę per

per primum pulsus non indicant horam determinatam, sed potius, imò tantum per vltimum. Sic affirmat loqui Doct. Complutenses ab ipso consulti præcipue Pater Magister Benauides Ordinis Carmelitarum publicus in Academia Sacrę Theologię moderator, qui affirmavit non solum probabile, sed verissimam sibi hanc sententiam videri. Pat. Magister Chrysostomus Cabero in eadem Academia publicus Theologię professor. Nec non duo præclarissimi virtute, & litteris Frater Doctor D. Ioannes de Narbona, & D. Didacus de Narbona, & alij Docti Iuniores. Et ego præter hos inuenio hanc sententiam sequi à Doctissimis Viris eam enim sequitur D. Ioannes Caramuel in regulam Sancti Benedicti disput. 101. num. 1328. concl. 3. pagina mihi 539. Pater Thomas Hurtado par. 2. resolut. moral. tract. 11. cap. 3. num. 86. Pater Zacharias Pasqualigus de ieiunio decis. 443. à num. 5. Pat. Ioannes de di Castillo de Sacramentis tom. 1. tractat. 4. de Eucharist. disput. 9. dubitat. 17. quest. 1. num. 265. in fine. Merolla tom. 1. disput. 3. cap. 3. corollar. vndecimo num. 139. Salas prima secundę tom. 2. tract. 8. disput. vnicã sect. 25. nu. 264. & probabilem iudicat Dianam par. 4. tract. 3. resolut. 19. & par. 6. tract. 6. resolut. 34. & par. 7. tract. 11. resolut. 15. & part. 10. tract. 13. resolut. 54. 5. & tandem obseruandus est Pater D. Angelus Maria Verricellus in suis questionibus legalibus, & moralibus tractatu 1. singularium opinionum quest. 7. qui non solum contentus est affirmare quis comedere, aut bibere post primum pulsus horę duodeci-

mę noctis, absque eo quod frangat ieiunium naturale, & quod consequenter possit talis communicare, aut celebrare sacrum in illa die vltius affirmat num. 8. dictę questionis conclus. 1. probabile esse, quod comedens per aliquam temporis moram post omnes pulsus horę duodecimę, poterit sequenti die communicare, & aduertit se loqui de hora duodecima prout designant more astronomico horologia omnia extra Italiam, ex eo quod in Italia vsus designandi horas à solis occasu Atheniensium more nullum ferè habet determinatum initium significandi primam horam noctis, quare neque media noctem determinatè, & indiuisibiliter designare possunt.

111 Pro cuius conclusionis probatione aduertit num. 10. quod dies duplex est, artificialis, & naturalis. Artificialis dies est mora solis super horizontem; sicut nox artificialis est mora solis infra horizontem. Naturalis dies est reuolutio solis ex motu raptò primi mobilis ab vno puncto fixo ad idem punctum. Porro diuersę gentes diuersa habuerunt diei initia. Romani à mediã nocte l. mor. Roman. ff. de verb. signific. Macrobius lib. 1. cap. 3. quem morem imitatur Ecclesia eumque rerum naturę conformiorem esse eruditè ostendit Mendoza lib. 4. viridarij problema 42. Babiloni, quos nunc imitatur Insule Baleares ab ortu solis. Athenienses, quos Itali imitantur ab occasu. Arabes, & Astronomi diem computant à meridie. Quo supposito.

112 Probat suam conclusionem: nempe comedentem per aliquam temporis moram post omnes pulsus

pulsus horę duodecimę, non, frangere ieiunium naturale, sed posse sequenti die communicare, nam quodcumque horologium quantumcumque accuratę horam designet, si haberet sensum, & intelligentiam, sic deberet horas percunctanti respondere: iam est duodecima paulo plus, vel minus, & si aliter responderet, vtique falsum deponeret: nec ei credendum esset, ergo sicuti testis deponēs per hęc verba paulo plus, vel minus non probat aliquod precisum, & indiuisibile tempus: Butrius in cap. finali de despō. fat. impuberum, probat autem talis testis, quando modicum interuallum non variat dispositionem; & tunc tale interuallum iudicis arbitrio remittitur Glossa in dict. cap. finali de dispensat. impuberum Ruinus cō. fil. 130. num. 5. lib. 1. Menoch. de arbitr. casu 46. nu. 3. Viuius opinione 963. num. 8. Farinac. de testibus quęst. 68. num. 21. Et ita à pari horologium designans horam duodecimam: quasi implicitę dicens paulo plus, vel minus, non deponit de certo, & indiuisibili puncto medię noctis: ergo prudentis arbitrio committitur iudicium de inditio medię noctis, ergo comedens post omnes pulsus per aliquam moram, non dicitur comedere post mediam noctem, quare poterit cōmunicare. Antecedens huius argumenti, nempe si horologium animatum esset cum illa moderatione, responderet paulo plus, vel minus, probat 1. nam alioquin esset testis falsus, & varius: nam aliquando tardius, aliquādo citius tempus designat, testis autem vario non credetur l. qui falsō vel varie ff. de testibus.

113 Secundo probat idem antecedens, quia horologia nunquam indiuisibiliter cōcordāt, ergo essent testes contrarij: sed testes contrarij reducendi sūt ad concordiam Glossa, Butrius & Abbas in cap. in nostra de testibus, ergo cum non possint aliter concordari, quā per has particulas paulo plus, vel minus cum hac moderatione singula horologiorum testimonia sunt accipienda, ergo non comedit post mediam noctē, qui paulo post pulsatam duodecimam comedit.

114 Tertio idem antecedens suadet, quia non solum moraliter, imō physicę impossibile est horologium designare in sua sphaera cursum omninō equalē diurno motu solis. Quod probat (suo videri euidenter Pater Verricellus) ex astronomis, qui docent dies naturales inter se non esse equalēs: ita Ioannes de Sacrobosco in sua sphaera à cap. 3. vbi Clavius Piccolomeneus in sua sphaera lib. 3. cap. de diuersitate dierum naturalium. Cuius inęqualitatis duplicem rationē assignat. prima est, quia sol proprio motu contra motum primi mobilis ab occidente mouetur in orientem; altera ratio est eccentricum solis; vnde quamuis semicirculus borealis Zodiaci omninō equalis sit semicirculo australi, tamen in semicirculo boreali mouetur sol 187. diebus, id est à 21. Martij vsque ad 24. Septembris. In semicirculo autem australi mouetur 178. diebus, quam rationem declarat Clavius vbi supr. itaque dies naturales sunt inęuales; quam inęqualitatem ait Clavius in pluribus diebus sensibilem esse, sed omnes dies designati ab horologio (cum ab eadem

eadem rota designentur) sunt æquales: ergo impossibile est cursum horologij puntualiter respondere diurno cursui solis: ergo horologij testimonium falsum est, nisi accipiatur cum hoc moderamine paulo plus vel paulo minus, ergo paulo post horam duodecimam quis non comedit contra testimonium horologij: sed conformiter ad horologij testimonium.

115 Quarto idem antecedens probat, quia non potest horologium ex rotis ferreis aptari ad horas designandas, nisi ex horologio solari obseruata linea meridionali; sed nequit artifex ita exactę obseruare lineam meridionalem, vt siue citius, siue tardius per moram v. g. Salutationis Angelicę horologij sphaeram lineam meridionali cōformet; vt sēper dicatur horologium rotatum conforme esse solari: ergo nimis scrupulosę ni dicam pharisiacę Doctores, docent, vt mane communicatur suffocari debeat euomens bucelam, quam post primum pulsus semi deglutiarat: ergo ea horarum designatio accipienda est paulo plus, vel paulo minus.

116 Deinde in secunda conclusione eiusdem quęstionis affirmat Pater Verricellus, quod si vnum sit horologium, quod censeatur regulatum, & designet duodecimam noctis horam, comedens deinde per semiquadrantem poterit sequenti die communicare. Quam cōclusionem probat numer. 13. & 14. quia quando in Vrbe plurima audiuntur horologia: tunc prima ab vltimis per quadrantem differunt, vt testatur Don Ioannes Caramuel, & experientia patet: tunc autem possum

ultimo conformari; nam ea scilicet habent instar plurium opinionum probabilium, vt docent Sanchez lib. 2. de matrimonio disputat. 41. numer. 40. Ioannes Sanchez in selectis disputat. 42. num. 18. Fagundez præcepto 4. lib. 1. cap. 10. Villalobos tom. 1. summę tract. 1. diffic. 21. num. 7. Diana part. 3. tract. 4. resol. 36. & par. 4. tract. 3. resolut. 19. Pasqualigus de ieiunio decis. 444. à num. 3. (quare non rectę est citat Verricellus decis. 339.) ergo quando in villa vnicum auditur horologium, quod ignoratur, an tardius, vel citius cæteris, quę adsunt in Vrbe, horas indicet, tunc possum mediam viam eligere, & sic per semiquadrantem comedere. consequentiam probat: nam quando testis deponit cum illa particula paulo plus, vel minus: tunc iudicis arbitrio committitur (vt post alios docet Menochius de arbitr. casu 46. num. 3.) qui prudenter ager mediam viam eligens: ergo cum quodlibet horologium designet horas cū hoc moderamine paulo plus, vel minus quadrante, si vnicum adsit media via eligenda est semiquadrantis.

117 Quod confirmat: nam dubitans, an transacta sit mediæ noctis, & comedens, potest sequenti die communicare. Ratio est quia in dubio stat possessio pro libertate communicandi, vt docent Layman. lib. 1. tract. 1. cap. 3. num. 36. Ioannes Sanchez dicta disput. 42. nu. 9. Diana part. 3. tract. 4. resolut. 29. Pasqualigus de ieiunio decis. 433. (quare illud falsō citat hic Verricellus decis. 341.) contra Sanchez lib. 2. de matr. disp. 41. num. 40. & Eminētissimus Cardinalis de Lugo de Eucharist. disp.

clusio, quia quando ad obseruantiam legis requiritur aliqua determinatio, si illa determinatio aliunde nequit haberi, attenditur communis usus hominum illius Regionis; atque communis modus cognoscendae mediae noctis est per horologia: ergo, si vnicum horologium, aut vltimum ex pluribus, quod regulatim communiter extimatur eam designat, talem designationem tamquam communem regulam lex attendit, nec ultra eam, nec per minutum aliquid comedere licet, quia lex habet tunc, vt certum moraliter initium diei sequentis. Maiorem ostendo, & probo ex l. 2. C. de rescindenda venditione, quae praecipit rescindi contractus venditionis factae ultra dimidiam iusti pretij: rescinditur autem quamuis vnico nummo fit ultra dimidium, vt docet Baldus in dict. l. 2. nu. 16. ergo similiter dicendum est in nostro casu, cum nequit haberi certa cognitio puncti mediae noctis, attendit lex communem modum hominum in ea designatione; cum autem, vt supra diximus modus cognoscendae mediae noctis, sit per horologia, consequens est, vltimum pulsum horologi vltimi, si sint plura horologia, vel vltimum pulsum vnus horologii vbi tantum est vnum horologium assignare mediam noctem, & consequenter non licebit post vltimum horologii pulsum edere, aut bibere absque fractione ieiunij naturalis, quae sufficiens erit ad impediendam sacram Communionem, aut missae celebrationem diei sequentis. Nec refert, quod si aliqua fuissent horologia: forte tardius mediam noctem indicassent: hoc

inquam non refert, nam sufficit non constare, quod alia horologia tardius tunc indicent mediam noctem, vt lex de non edendo, aut bibendo post mediam noctem obliget: sicut obligat lex de rescindenda venditione, & rescindit contractus venditionis factae ultra dimidium iusti pretij, qui contractus rescinditur; quamuis vnico nummo fit ultra dimidium.

124 Ad primum fundamentum primae sententiae, quatenus primae nostrae conclusioni opponitur respondetur, concedendo maiorem, & distinguendo minorem nequit nobis indicare nisi per determinatos, & assignatos pulsus; ita vt omnes pulsus requirantur per se ad designandam mediam noctem. nego minorem: ita vt requirantur per accidens: quia non possunt designare mediam noctem per vnum tantum pulsum, sicut designatur prima hora sequentis diei, concedo minorem, & nego consequentiam: nam primus pulsum horologii designantis mediam noctem; si horologium sit recte ordinatum, nobis designat physice, & moraliter mediam noctem esse completam, & incipere primam horam diei sequentis: ceteri autem horologii pulsus requiruntur per accidens: quia per vnum tantum sonum non potest media nox designari; sicut designatur prima hora diei sequentis ad vitandam confusionem in regulandis horis: nam non possunt omnes horae per eundem sonum recte regulari: & ita diuersi sonus pro horarum diuersitate fuerunt necessarij ex hominum institutione: non quia omnes sonus per se requiratur ad designandam horam esse com.

completam: nam ad hoc primum signum sufficit, sed solum per accidens ob vitandam confusionem in regulandis horis diei ac noctis. Ad confirmationem respondetur concedendo maiorem, & distinguendo minorem, sed nequit esse nobis signum mediae noctis per vnicum pulsum, sed per duodecim per se, quatenus primus pulsum horae duodecime noctis designat mediam noctem iam esse completam, & incipere primam horam diei sequentis: nego minorem, nequit esse nobis signum mediae noctis per vnicum pulsum, sed per duodecim per accidens, quatenus ad seruandum rectum ordinem in regulandis horis diei, ac noctis, diuersi pulsus requiruntur concedo minorem, & nego consequentiam propter rationem assignatam in solutione praecedentis argumenti.

125 Ad secundum argumentum respondetur, negando suppositum, quod Pat. Leander supponit, cum Eminentiss. Lugo, nepe pulsus quadrantes designantes mediam noctem, esse signum completae horae mediae noctis, nec physice, nec moraliter, quia etiam mathematice loquendo pulsus etiam quadrantis vltimi non indicant horae complimetum, sed potius sunt illius praeludium, cuius rei signum est, quod pulsibus horae praemittuntur, & non nisi post omnes pulsus illius quadrantis vltimi incipiunt pulsus horae, & ita non violat ieiunium, qui edit, aut bibit, dum pulsant sonus illi minoris quadrantis vsque; ad primum horae pulsum: cum solum primus horae pulsum designet nobis horam esse completam, vt supra diximus, quare negandum est antecedens; qua-

tenus asserit, quod primus pulsum horae duodecime noctis in horologio astronomico non designet per se mediam noctem esse iam completam, & incipere initium primae horae diei sequentis, licet per accidens haec moralis certitudo extrinsece compleatur per duodecim pulsus horologii astronomici. Et idem intelligendum est de pulsibus aliorum horologiorum iuxta consuetudinem cuiuscumque Regionis in assignandis pulsibus horologii ad significandam mediam noctem. Ad confirmationem respondetur, negando antecedens, & ad eius probationem dico; quod licet experientia constet, quod quando quis post mediam noctem Sabbati carnibus vesci, nullo modo id facit quousque vltimum horae duodecime audiat, & enumeret pulsum, ex hoc non sequitur, quod hora moraliter sumpta ab vltimo horae pulsum, vsque ad vltimum alterius computetur: nam, quod quis, qui vult post mediam noctem Sabbati carnibus vesci hoc faciat post vltimum pulsum horae duodecime noctis, hoc provenire potest ex eo quod ignoret, an horologium sonet vndecimam, aut duodecimam horam noctis. Et sic ad sciendum certo, & absque dubio esse mediam noctem expletam spectat audire omnes duodecim pulsus horae. Si autem aliquis certo sciret esse duodecimam horam noctis illam, quam sonat horologium; quia praedixit prius sonare vndecimam horam, poterat absque scrupulo audito prius sono horae duodecime noctis Sabbati carnibus vesci, quia primus ille pulsum adequatè indicat mediam noctem esse

completam, & incepisse iam primam horam alterius diei, scilicet Dominicę, licet per accidens requiratur, quod horologium duodecim pulsus sonet ad significandam mediam noctem, vt supra diximus.

126 Ad tertium argumentum respondetur, quod licet non violet ieiunium ille, qui post primum pulsus minorem quadrantis edit, aut bibit aliquid vsque ad primum horę maioris hoc non prouenit (vt malę iudicat Leander) quia licet primus pulsus minoris quadrantis: imo, & omnes minoris quadrantis pulsus indicent mathematicę complementum horę: non autem indicent complementum morale, nam hoc, vt supra diximus est falsum etiam mathematicę loquendo, cum pulsus quadrantis vltimi non indicet horę complementum vsque ad primum pulsus horę: sed sint potius illius preludium, vt iam diximus, quare licet nõ violet ieiunium, qui post primum pulsus minorem quadrantis edit, aut bibit, violat tamen, qui post primum pulsus horę maioris designantis mediam noctem manducat, aut bibit; cum primus pulsus maioris horę designet esse iam completam mediam noctem, & incipere primam horam diei sequentis; nõ solum mathematicę, sed etiam moraliter per se loquendo: quamuis non per accidens, & ab extrinseco donec omnes pulsus sonent, vt in solutionibus argumentorum diximus.

127 Ad quartum respondetur disparem esse rationem, quando sunt plura horologia, aut quando est tantum vnum horologium: nam cum diuersa horologia, quę sunt in eadem

Ciuitate quodlibet eorũ faciat opinionem probabilem, vt communiter docent DD. licet potest quis postquam aliquod eorum horam duodecimam sonuerit edere, & bibere; donec aliud horologium sonet, & die crastino communicare, aut missam celebrare, nam vnique licet opinionem probabilem sequi absq; scrupulo, & turba conscientia, ergo quando diuersa sunt horologia, quorum aliud antę, aliud post mediam noctem designat, potest quis probabiliter iudicare non esse mediam noctem, cum sonat primum horologium, & expectare secundum, & consequenter poterit manducare, aut bibere vsque dum secundum horologium medię noctis signum faciat (dum non constet experientia tale horologium secundum non esse iustum,) & die sequenti communicare, aut missam celebrare, quę ratio nõ tenet in Oppido, aut Terra, vbi est tantum vnum horologium, quia cum legis obseruantia aliquam determinationem requirat, si illa determinatio aliundę nequit haberi, attendi debet communis vsus hominũ illius Regionis, & cum in casu, quo tantum sit vnum horologium, nequit haberi certa cognitio puncti medię noctis, attendit lex communem modum hominum in ea designatione, communis autem modus cognoscendi mediam noctem est per horologia: ergo si vnicum horologium tantum sit, quod regulatam communiter extimatur, & mediam noctem designat, lex attendit talem designationem tanquam communem regulam, atqui primus pulsus predicti horologii designat

me.

mediam noctem esse completam: tam mathematicę, quam moraliter modo superius explicato, ergo vbi est tantum vnum horologium, non licebit illi, qui sequenti die est communicaturus, aut missam celebraturus aliquid edere, aut bibere post primum horologii pulsus, quamuis illi liceat expectare primum pulsus vltimi horologii, vbi plura sunt horologia, cum quodlibet eorum in ordine ad assignandam mediam noctem faciat opinionem probabilem, vt cum communis sensu Doctorum supra diximus.

128 Ad argumenta Patris Don Ioannis Marię Verricelli, quatenus opponuntur nostrę tertię conclusioni; respondeo. Ad primum, in fauorem suę primę conclusionis dico gratis excogitatum esse antecedens: nam data suppositione (quę meo videri ridicula est) scilicet, quod si horologium haberet intelligentiam, & sensum horas percunctanti responderet, iam est duodecima paulo plus, vel minus, antecedens est falsum: nam tali suppositione data absque falsitate respondere ei liceret, quod iuxta communem hominum extimationem punctum medię noctis tunc est quando sonat pulsus designatos ad significandam mediam noctem, & punctualiter est media nox, & principium primę horę diei sequentis, & ita corruunt omnes probationes antecedentis: nam nõ esset testis falsus, & varius, sed certus, & fidelis, cum affirmet tunc esse mediam noctem determinatę, & rationem reddat, quia determinatio illa cũ aliundę nequeat haberi, attendi debet communis vsus hominum

in designanda media nocte; & cum communis vsus sit hominum, cognoscendi mediam noctem, quando horologium tales determinatos pulsus sonat, v. g. in horologio astronomico duodecim pulsus, seu horas noctis, & sic de alijs horologijs secundum morem proprię Regionis; sequitur manifestę comedentem per aliquam temporis moram quantumuis minimam post omnes pulsus horę duodecimę v. g. ieiunium naturale frangere, nec posse sequenti die communicare, aut sacrum celebrare.

129 Secunda etiam probatio antecedentis non conuincit, quia licet verum sit, quod vbi plura sunt horologia ferę semper inter se non concordent indiuisibiliter in medię noctis assignatione, nam vnum, antea, aliud vero paulo post pulsus mediam noctem designantes sonent, & ita veluti testes contrarij reduci debent ad concordiam: hoc est iudicando quodcumque horologium facere opinionem probabilem puncti medię noctis, non autem euidenciam puncti medię noctis, ob quam causam potest quis sequi liberę primum, aut vltimum horologium pro ieiunio naturali seruando; & ratio non valet vbi est tantum vnum horologium, quia quando ad obseruantiam legis requiritur aliqua determinatio, si illa determinatio aliundę nequit haberi, attenditur communis vsus hominum illius Regionis, cum ergo in casu; quod tantum sit vnum horologium in aliquo Oppido, aut Villa (si illud sit iustę ordinatum) nequeat haberi certa cognitio puncti medię noctis, attendit lex communem

nem modum hominum in ea designatione, & cum modus communis cognoscendi mediā noctem sit per horologia; ideo si vnum tantum sit horologiū rectē regulatum, communiter existimatur, designari mediam noctem per certos determinatos pulsus v.g. duodecim in horologio astronomico, & talem designationem tanquam communem regulam lex attendit; ita nec per minutum, aliquid comedere liceat absq; fractione ieiunij naturalis, quia lex habet tunc, vt certum moraliter initium diei sequentis, vt diximus in secunda probatione tertiæ conclusionis. Ad alias autem probationes eiusdē antecedentis manifestē patet ex dictis, & ideo non oportet ad illas in particulari respondere.

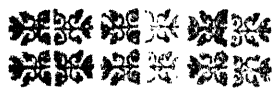
130 Ad fundamentum secundæ conclusionis Patris Verricelli patet: tum ex dictis in secunda probatione nostræ tertiæ conclusionis, tum etiam ex responsione ad secundam probationē antecedentis præcedentis argumenti in fauorem suæ primæ conclusionis, quare concessio antecedenti, neganda est consequentia. Ad cuius probationē patet ex dictis: nec aliquid cōuincit quod si alia fuissent horologia fortē tardius mediam noctem indicassent: nam vt supra diximus in secunda probatione tertiæ cōclusionis: sufficit non constare, quod alia horologia tardius tunc indicent mediam noctem.

131 Ad confirmationem respōdetur, negando antecedens, nā vt supra diximus resolutione præcedenti aliud est, quod quis comedat dubitans an sit media nox, aliud verò, quod quis postquam comedit nocte præ-

cedenti postea in sequenti die incipiat dubitare: an esset media nox: quando nocte præcedenti comedit. In primo enim casu cum non constet de iure ad comedendum donec cōstet de noua die: quia aduentus nouę diei debet vltimo complere causam communicandi, ideo, qui communicaturus vult vt iure ad communicandum, debet probare ius hoc est non comedisse post mediam noctem: cum autē comedisset, vt supponitur in dubio: an esset, vel non esset media nox: dum non probet non esse transactam mediam noctem, non potest communicare, aut missam celebrare. In secundo autem casu: quando quis iā est in die sequenti, imò (si velis) orto iam sole, & certus est se comedisse nocte præcedenti non potest tamen scire, sed dubius est puro dubio, an esset media nox, vel non dum esset, potest certē se communicare, aut missam celebrare, quia possessio stat pro iure communicandi, aut celebrandi, quod ius habet ad communicandum aut celebrandum in illa die, & non tenetur illud probare positiuè: sed sufficit, vt probetur negatiuè, vt supra diximus

dicta resolutione præcedenti, & in hoc sensu loquuntur Doctores

quos citat Verricellus, & non in sensu ab ipso assignato.

RE-

RESOLVTIO OCTAVA.

Vtrum si quis trajciat aliquas guttas aquæ præter intentionem, dum os abluatur, maneat impeditus ad communicandum, aut celebrandum sacrum in illa die?

132 **P**rima sententia substat impeditū manere à Communionem, & sacra missæ celebratione, qui trajcit aliquas guttas aquæ præter intentionē, dum os abluatur: ita Ioannes Sanchius in selectis disput. 42. num. 21. citans pro hac opinione Suarium disput. 88. sect. 4. & Aegidium quæst. 80. num. 48. immeritò tamen, cum Suarez, & Aegidius solū à communionem impedire dicant trajectionem aquæ, vel vini in quantitate magna: etiam casu, quo contra voluntatem trajcientis fieret. Fundamentum huius sententiæ est: quia in ieiunio naturali non datur paruitas materię, sed quelibet parua materia illud frangit, atqui non ieiunus naturali ieiunio est impeditus ad communicandum, aut sacrum celebrandum: ergo ille, qui aliquas guttas aquæ etiam præter intentionem trajcit dum os abluatur, manet impeditus ad communicandum, aut sacrum celebrandum. Probatur consequentia, quia etiam si inuoluntariè, & præter intentionem quis trajciat aliquas aquę guttas, censetur non ieiunus ieiunio naturali: aliàs si inuito, & alienato à sensibus cibibus, & potus in copia immittatur in os: donec per fistulam si valet ad stomachum descendat, censetur ieiunus ieiunio naturali, quod est falsum, ergo

transmissio cibi, aut potus etiā præter intentionem parum refert ad hoc, vt aliquis censetur ieiunus ieiunio naturali.

133 Secunda, & probabilior sententia affirmat non manere impeditum ad communicandum, aut celebrandum sacrum illum, qui præter intentionem trajcit aliquas aquę guttas, dū os abluatur, ita Vega 1. parte summę casu 23. Pater Iacobus Granadus in 3. part. tract. 10. disp. 8. nu. 4. Rodriguez prima parte summę cap. 66. conclus. 3. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 30. quęst. 2. vers. quęres etiam Filiucius tract. 4. num. 236. & 237. Pater Thomas Hurtado tom. 2. resolutionum moralium tract. 11. cap. 8. num. 256. Diana part. 3. tract. 4. resol. 47. & part. 6. tract. 8. resol. 8. Pater Ioannes de di Castillo tom. 1. de Sacrament. tract. 4. de Eucharistia. disput. 9. dubitat. 17. quęsito 3. num. 279. Pater Leander à Sanctissimo Sacramento parte 2. tract. 7. de Eucharist. disput. 5. quęst. 12. Bonacina disputat. 4. quęst. 6. punct. 2. num. 6. Fagundes præcepto 3. lib. 3. cap. 5. nu. 14. Eminentissimus Cardinalis de Lugo disp. 15. de Eucharist. sect. 2. num. 23. & 34. Coninch. quęst. 80. num. 47. Pater Franciscus de Lugo de Sacrament. lib. 4. de Eucharist. cap. 7. quęst. 4. num. 29. & 30. & alij apud ipsos. Don Carolus Malletus in auro theologię moralis tom. 1. de Sacrament. malleatione 4. bractea 75. Pasqualigius in praxi de ieiunio decis. 428.

134 Probatur 1. hæc sententia ex Diuo Thoma 3. part. 1. quęst. 80. art. 8. ad 4. & 4. sententiarū dist. 8. quęst. 1. art. 3. quęstiuicula 2. ad 3. in quibus locis expressè Angelicus Doctor hanc sen-

sententiam docet : præcipue loco citato tert. partis per hæc verba. Ad quartum dicendum quod (sicut in 2. part. dictum est) duplex est ieiunium , primum est ieiunium nature; quod importat priuationem cuiuscumq; præsumpti per modum cibi: vel potus, & tale ieiunium requiritur ad hoc Sacramentum propter prædicta in corpore, articuli . Et ideo neque post assumptionem aque , vel alterius cibi, aut potus : vel etiam medicine in quantumcumque parua quantitate, licet hoc Sacramentum accipere, nec refert vtrum aliquid huiusmodi nutriat, vel non nutriat, aut per se; aut cum alijs dummodo sumatur per modum cibi, vel potus; reliquæ tamen cibi remanentes in ore si causaliter transglutiantur, non impediunt sumptionem huius Sacramenti, quia non traiciuntur per modum cibi, sed per modum saliuæ : & eadem ratio est de reliquis aque, vel vini, quibus os abluatur, dummodo non traiciantur in magna quantitate sed permiste saliuæ, quod vitari non potest. Vbi notanda sunt illa verba Angelici Doctoris si causaliter, quia si aduertenter, & voluntarie quis deglutiat ieiunium soluet naturale: ergo ex mente Diui Thomæ ille, qui inuoluntarie, & præter intentionem aliquas aque guttas traicit dum os abluatur non manet impeditus ad celebrandum illa die, aut ad se communicandum.

135 Secundò probatur nostra sententia ex autoritate Rubricæ missalis capit. 9. vbi postquam dicitur, si quis non est ieiunus post mediam noctem etiam post sumptionem solius

aque, vel alterius potus, aut cibi in quantumcumque parua quantitate, non potest communicare, nec celebrare : in quibus verbis excludit paruitatem materie in ieiunio naturali: postea subdit, quod si lauando os deglutiatur stilla aque præter intentionem, non impedit communionem, quia sumpta fuit per modum saliuæ; ergo ex Rubrica Missalis aperte constat veritas nostre sententiæ.

136 Ad fundamentum oppositæ sententiæ, vt respondeamus (relictis varijs modis dicendi aliorum Doctorum breuitatis gratia) supponendum est cum Patre Ioãne de di Castillo loco superius citato numero 278. Ecclesiam tunc quidem tantum prohibere communionem, aut missæ celebrationem, quando præcessit id, quod censetur comestio, aut potatio in morali extimatione ; quæ tunc talis censetur, quando & quantitas, & qualitas materie, quæ traicitur, & modus traiciendi; illa sufficiat in morali extimatione vt quis censetur comedisse, aut potasse . Itaque aliquando fieri potest, vt qualitas materie sufficeret ad hoc, vt esset comestio sed quia desunt quantitas, & modus, desinit esse comestio, aut potatio in Ecclesiæ extimatione. Aliquando vero fieri potest, vt quantitas per se sufficeret, & modus, desit tamen qualitas : & ideo non fit comestio ex defectu qualitatis ; aliquando vero quantitas, quæ sub vno modo non est satis, sub alio modo sufficit, vt censetur comestio, & potatio : aliquando denique quamuis modus non sit omnino communis comedendi, aut potandi, talis potest esse quantitas, & qualitas cibi, aut

aut

aut potus, vt censetur in morali extimatione comestio; aut potatio. Quo supposito .

137 Ad fundamentum contrariæ sententiæ respondeo, concedendo maiorem, & minorem, & negando consequentiam, ad cuius probationem patet ex dictis in suppositione facta nu. præcedenti, nam ille, qui abluens os, traicit aliquas aque guttas præter intentionem, non frangit ieiunium naturale, quia traiectio illa fit per modum saliuæ : & ita iuxta regulam datam non impedit communionem, aut missæ celebrationem, quia fit sine intentione bibendi, sed respirando, aut deglutiendo saliuam, quæ non est potatio: nã licet qualitas materie posset esse sufficiens ad id, quantitas nihilominus tam exigua est, vt possit, & soleat de facto traici per modum saliuæ : aut respirationis ; & in nostro casu sic fit ; vnde quis tunc non censetur potare, seu bibere. Quando autem fit cum intentione potandi, seu bibendi, licet materia illa talis sit, quæ alioquin posset per modum saliuæ, aut respirationis traici : nihilominus hic, & nunc traicitur per modum potationis exercendo ex intentione, aut appetitu actionem vitalem bibendi, seu potandi, que solet fieri, quando quis comedit, aut bibit. Ex qua doctrina non sequitur id, quod inferbat argumentum oppositæ sententiæ in probatione consequentiæ, scilicet, quod quis censeretur ieiunus ieiunio naturali, qui inuito, & alienato a sensibus manducat, aut bibit in magna quantitate, nam vt in dicto notabili diximus, aliquando quamuis modus comeden-

di, aut potandi non sit omnino communis, talis potest esse quantitas, & qualitas cibi, aut potus, vt censetur in morali extimatione comestio, aut potatio, quod contingit in illo, qui inuito, aut alienato manducat, aut bibit in magna quantitate.

RESOLVTIO

N O N A.

Vtrum qui deglutit aliquid non comestibile : scilicet officulum frustulum metalli, papyrus, vel aliquid simile, possit communicare, aut sacrum celebrare.

138 **N**egatiuam partem sustinent Henriquez lib. 8. cap. 48. num. 2. littera O. Mugnus 3. par. question. 8. artic. 8. Præpositus ibidem dubio 1. Bonacina disputatione 4. questione 6. punto 2. numer. 10. Villalobos tom. 1. summæ tractatu 7. diffic. 39. numer. 1. Reginaldus lib. 29. num. 118. Laymanus lib. 5. tractatu 4. cap. 6. numero 18. Naldus verbo Eucharistia numer. 10. Scorzia de Sacrificio missæ lib. 2. cap. 7. Syluester verbo Eucharistia 3. quæst. 6. num. 8. dicens, non est verum quod dicunt cibum prohiberi vt nutrit, sed prohibetur ob reuerentiam, vt stomachus sit nouus, vt egregie probat Herueus secundum quem, omne, quod sumitur ab extra, & vitari potest, impedit. Gabriel Vasquez in 3. parte disputatione 211. capite 8. numero 18. Suarez tomo 3. in 3. parte disputatione 66. sectione 4. Granadus in 3. parte controuersa 6. de Eucharist. tract. 10. di.

disputatione 8. num. 7. in fine. Fagandez præcepto 3. lib. 3. cap. 5. numer. 5. Ochaguaia de Sacramento tractatu 2. de Eucharistiæ effectibus, & usu quæstione 12. numer. 14. ubi sic inquit, quæres 2. an papyrus aliqua trajecta in stomachum, impediatur receptionem Eucharistiæ. Quidam doctissimus Neotericus asseruit talem sumptionem non impedire: quia tunc nihil sumitur per modum cibi, & potus, aut per modum medicinae. Verius tamen videtur nihil ab extrinseco, etiam si parua materia sit, & non nutriat, desumi posse: quin frangatur hoc ieiunium naturale, quia conueniens est nihil in stomachum prius trajecti: quam trajectiatur corpus Christi, ita ille. Quæ sententia deduci videtur ex capite nihil contra ordinis statutum decimosexto causa 7. quæstione prima iuncta Glossa, quæ aduertit caput hoc, ibi in duas partes quoad casum in prima parte dicitur (inquit Glossa) quod sollempnia Missarum, ex quo sunt incepta, in expleta manere non debent; in secunda parte dicitur, quod nullus cantet missam nisi ieiunus. Et postea verbo minimum inquit ipsa Glossa. (minimum) pranso non licet celebrare. Et nouissimè hanc sententiam defendit tanquam indubitatam Diui Thomæ, Pater Thomas Hurtado parte secunda resolutionum moralium tract. 11. capit. 3. à n. 247.

139 Probatur hæc sententia primo ex Diuo Thoma tertia parte quæstione 80. articul. octauo solutione ad quartum argumentum, ubi Angelicus Doctor inquit: nequè post assumptionem

aquæ vel alterius cibi, aut potus, vel etiam medicinae in quantumcumque parua quantitate, licet hoc Sacramentum accipere; nequè refert vtrum aliquid huiusmodi nutriat, aut per se, aut cum alijs: dummodo sumatur per modum cibi, vel potus: ergo ex mente Diui Thomæ ad violationem ieiunij naturalis nihil refert vtrum id, quod sumitur nutriat, vel non nutriat: dummodo sumatur per modum cibi, vel potus, ubi Angelicus Doctor significat per modum cibi, vel potus sumi, quidquid non sumitur per modum saluæ, vel respirationis, quamuis non sit comestibile.

140 Nec valet si respondeas cum Ioanne Sanchez in selectis disputatione 42. numero 23. quod Diuus Thomas loquitur in illis verbis: siue nutriat, siue non nutriat, aut per se, aut cum alijs de illo, quod comeditur in tam parua quantitate, quod per se nequeat nutrire. Hanc responsionem non solum non valere, sed ridiculam esse affirmat dictus Pater Thomas Hurtado ubi supra numero 248. si quidem (inquit) liquidò docet Sanctus Doctor ad soluendum naturale ieiunium ad communionem requisitum, accidentale esse nutritium, aut non nutritium esse, quod sumitur: ut constat ex illis verbis Angelici Doctoris, scilicet: nequè refert, vtrum aliquid huiusmodi nutriat, vel non nutriat, aut per se, aut cum alijs; dummodo sumatur per modum cibi, vel potus. Quæ verba Sanctus Doctor posuit propter aquam, quæ secundum aliquos ieiunium

na-

naturale non soluebat, quia nutritiua non erat, ut constat ex 4. sententiarum dist. 8. quæst. 1. art. 4. quæstiuncula 2. ad secundum argumentum. Vbi postquam Angelicus præceptor sibi obiecit ad probandum, quod non quælibet cibi sumptio perceptionem huius Sacramenti impediatur: sub hac forma; præterea ad perceptionem huius Sacramenti exigitur, quod homo sit ieiunus, sed quædam sunt quæ non frangunt ieiunium, sicut aquæ, & medicinae quædam: ergo videtur, quod post earum sumptionem homo possit hoc Sacramentum percipere. Ad quod argumentum ita respondet Diuus Thomas. Ad secundum dicendo, quod duplex est ieiunium, scilicet naturæ, & Ecclesiæ. Ieiunium naturæ est, quo quis ieiunus dicitur ante cibum sumptum illa die, etiam si pluries postea comesturus sit: & quia hoc ieiunium dicitur ex priuatione cibi præassumpti, idè quælibet sumpcio hoc ieiunium tollit. Ieiunium Ecclesiæ est, quo dicitur ieiunans secundum modum ab Ecclesia institutum ad carnis afflictionem, & hoc ieiunium manet etiam post vnicam comestionem, nec soluitur nisi per secundam sumptionem illorum, quæ in cibum, & refectioem de se consueuerunt assumi; & idè ea, quæ propter alios cibos accipi consueuerunt, vel dirigendos sicut electuaria, vel deducendos per membra, sicut potus vini, aut aquæ huiusmodi ieiunium non solunt; quæuis etiam aliquo modo nutriat. Ad debitam ergo sumptionem Dominici Corporis non exigitur ieiunium Ecclesiæ; quia etiam præter dies ieiunij hoc

Sacramentum celebratur, sed requiritur ieiunium naturæ propter reuerentiam Sacramenti, & idè secundum communem sententiam electuaria, & vinum præassumpta impediunt à perceptione Eucharistiæ. Sed de aqua diuersa est opinio. Quidam enim dicunt, quod quia nullo modo nutrit non soluit, nequè ieiunium nature, nequè ieiunium Ecclesiæ: sed quamuis aqua in se non nutriat: tamen commista nutrit, in stomacho autem oportet, quod alijs humoribus admisceatur, & idè in nutrimentum cedere potest, & propter hoc alij probabilius, & securius dicunt, quod etiam post aquæ potum corpus Christi non sumendum est.

141 Secundò probatur ratione hæc sententia, quia ieiunium istud naturale requisitum ad sacræ Eucharistiæ sumptionem institutum est non ob temperantia virtutem, sed ob Sacramenti reuerentiam, ut sacræ Hostia ante alia omnia in stomachum deueniat, ut docet Diuus Thomas dicta quæst. 80. 3. partis art. 8. in corpore, ergo quodcumque quod voluntariè trajectiatur in stomachum per modum potus, aut cibi, etiam si per se, aut cum alijs comestibile non sit, franget ieiunium naturale ad sacræ communionem requisitum; & consequenter impeditum erit sacræ communionis, aut missæ celebrationis: consequentia est formalis, & antecedens est Diui Thomæ dicto art. 8. in corpore ibi: alio modo propter prohibitionem Ecclesiæ; & sic impeditur aliquis à sumptione huius Sacramenti post cibum, & potum assumptum triplici ratione.

Primo quidem sicut Augustinus dicit in honorem huius Sacramenti, ut scilicet in os hominis intret non dum aliquo cibo, vel potu infectum &c. ergo ieiunium istud naturale requisitum ad sumptionem sacrae Eucharistiae, aut missae celebrationem, institutum est non ob temperantiae virtutem, sed ob reuerentiam Sacramenti.

142 Tertio probatur haec sententia, quia venenum non ordinatur ad nutritionem, sed ad destructionem hominis, atqui sumptio veneni impedit communionem, & Missae celebrationem, ergo similiter, quod non est comestibile, seu nutritium si sumatur, impediret. Probatur 4. quia feminae comedentes terram, aut carbonem, aut alia similia, vel ob delectationem gustus per modum cibi, vel ad minuendum colorem per modum medicinae non possunt communicare, quia violarunt ieiunium naturale, ergo nec comedentes officulum, cartham, aut papyrus, & similia possunt communicare, aut missam celebrare propter eandem rationem.

143 Secunda, & probabilior sententia affirmat posse praedictos, qui aliquod officulum, papyrus, frustulum ligni, vel quid simile trajecerunt in stomachum, Sacramentum Eucharistiam suscipere & si sint Sacerdotes missam celebrare: ita tenent Vega, Ledesma, Ludouicus de San Iuan, prima part. summæ tractat. de Eucharistia quaest. 7. artic. 10. Ioannes de la Cruz in directorio conscientiae de Eucharistia dub. 4. concl. 2. quos citat, & sequitur Ioannes Sanchez in selectis disp. 42. num. 23. Diana par. 2. tract. 14. de celebrat. missarum resol. 52. Summa Coronae

par. 4. cap. 4. num. 65. & part. 3. tract. 4. de Sacramentis resol. 38. & par. 5. tract. 13. resol. 1. 9. verummodo discutiendum est propè medium Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacram. disp. 17. de Sacramento Eucharistiae sect. 2. num. 29. & 30. Gaspar Hurtadus de Sacramentis disp. 19. de Eucharist. diffic. 15. Pater Leander à Sanctissimo Sacramento par. 2. tract. 7. de Eucharistia disput. 5. quaest. 13. Pater Ioannes de di Castillo de Sacramento Eucharistiae disp. 9. dubit. 17. quaestio 3. num. 282. Don Carolus Malletus in auro Theologiae moralis tom. 1. de Sacramentis malleatione 4. bractea 75. Pater Franciscus de Lugo de Sacramentis lib. 4. de Eucharistia cap. 7. quaest. 4. à nu. 24. vsque ad 26. Quae sententia colligitur ex Concilio Bracharensi secundo, canone 10. prohibente, ne Sacerdos non ieiunus, sed quocumque iam cibo praesumpto missam celebret. Et ex Concilio Toletano 7. Canone 2. relato in cap. nihil causa 7. quaest. 1. nullus, inquit, post cibum potumque quemlibet minimum sumptum missas facere praesumat. Nec obstat decretum quoddam sub nomine Sotherij Pape, quod habetur in 1. tom. consiliorum, in quo dicitur nullus post cibum potumque, siue quodlibet minimum sumptum missas facere praesumat; vbi non solum cibus, & potus, sed quodlibet aliud videtur includi. Hoc inquam non obstat: nam, ut bene notat Eminentissimus Lugo, vbi supra num. 30. illud Decretum ibi affertur ex sola auctoritate Gratiani, qui illud inseruit in suo decreto 7. quaest. 1. cap. illud. & cap.

cap. sequenti; in quo tamen loco non dicitur esse Sotheris; sed Concilij Toletani 7. cap. 2. & merito, quia ad verba in illo concilio continetur praeter illud, solum, verbum siue quodlibet, quod in Concilio non habetur: sed solum cibum, potumue quemlibet minimū; potuit autem aliquis facile per errorem transcribere pro quemlibet, quodlibet, quod tamen in Concilio non habetur.

144 Fundamentum vnicum, & praecipuum nostrae sententiae est, quia illa, quae non habent rationem aliquam cibi, aut potus, in quavis copia forte intrauerint, non frangunt ieiunium naturale, ergo non impediunt sacramentum Communionem, aut missae celebrationem; atqui officulum frustulum ligni, vel aliquid simile non habent rationem aliquam cibi, aut potus, ergo non frangunt ieiunium naturale, nec sacramentum Communionem, aut Missae celebrationem impediunt. Minor subsumpta est per se nota, & antecedens probatur, quia ieiunium naturale non violatur sola quantitate: sed requiritur qualitas, seu substantia (verbum qualitas in hac materia intelligo substantiam comestibilem) ut censeatur quis comedisse, atqui illa, quae non habent rationem cibi, aut potus saltem indirectè, non possunt dici aliqua ratione comestibilia: ergo non frangunt ieiunium naturale, nec impediunt sacramentum Communionem, aut Missae celebrationem. Ex quo principio deducitur censei ieiunium, qui fragmenta metallorum, lapillos, & similia trajecisset, quia non censentur cibi, siue detrahatur ex illis ad calorem stomachi aliquid, siue non,

dummodo non sint res, quae possit conuerti in substantiam aliti.

145 Ad primum fundamentum oppositae sententiae desumptum ex auctoritate Diui Thomae respondetur, Angelicum Praeceptorem loqui de his, quae per accidens non nutriunt ob paruitatem materiae: non verò de his, quae natura sua non sunt nutritiua, quare solutio ibi posita ex Ioanne Sancio optima est, cum solum asserat Diuum Thomam nihil referre ad solendum ieiunium naturae: quando illud, quod assumitur, esset intantum modica quantitate ut non nutriat; quod etiam concedit Ioannes Sanchez, & nos cum illo asserimus. Et ut optime notat dictus Ioannes Sanchez, Diuus Thomas non dicit nihil referre ad frangendum naturale ieiunium illud, quod assumitur, esse nutritium, vel non, sed solum dicit non referre, quod illud, quod sumitur in quacumque parua quantitate nutriat, vel non nutriat, ut ex ipsis verbis Diui Thomae constat. (Inquit enim Angelicus Doctor, neque refert utrum aliquid huiusmodi nutriat, vel non nutriat, aut per se, aut cum alijs, dummodo sumatur per modum cibi, vel potus. Cum autem illud, quod sumitur non est, quid nutritium, cum nullam rationem cibi, aut potus indicat, non potest frangere ieiunium naturale, ut in probatione nostrae sententiae diximus; ideoque de illo, quod nullo modo est comestibile, nec potest conuerti in substantiam aliti, non loquitur Diuus Thomas in illis verbis à contraria sententia relatis. Quare Diuus Thomas potius fauet, quam nocet nostram

fram sententiam, atque adeo non possum non mirari, quod Pater Thomas Hurtado vir versatissimus in doctrina Diui Thomę hanc responsionem Ioannis Sanchez, & intelligentiam Diui Thomę ridiculam appellet; cum potius meritò intelligentiam contrariam, & explicationem verborum Diui Thomę ridiculā esse debeamus asserere: si attentè verba Diui Thomę inspiciamus. Nec contrarium conuincit id, quod cōtra hanc, tam legitimam dictorum verborum Diui Thomę intelligentiam arguit dictus de Hurtado: nam falsò supponit in sua impugnatione Angelicū Doctorem docere ad soluendū naturale ieiunium ad communionem requisitum accidentale esse, nutritium, aut non nutritium esse, quod sumitur, cū hoc nec directè, nec indirectè possit colligi ex verbis D. Thomę, imò potius magno cum fundamento possumus colligere contrarium. Repetamus verba Diui Thomę, vt ex illis dictū probemus, verba Diui Thomę hec sunt, nequē post assumptionem aquę, vel alterius cibi, aut potus, vel etiam medicine in quacumque parua quantitate licet hoc Sacramentum accipere, nequē refert, vtrum aliquid huiusmodi nutriat, vel non nutriat, aut per se, aut cum alijs, dummodo sumatur per modū cibi vel potus, hec sunt verba Diui Thomę. Ex quibus manifestè constat Angelicū Præceptorē asserere, quòd ad hoc, vt frangatur ieiunium naturale necesse est, quòd id, quòd assumitur habeat rationem cibi, aut potus in quacumque parua quantitate sumatur; post cuius cibi, aut potus assumptionem

non licet Eucharistię Sacramentum accipere, quòd tam clarè constat ex verbis Diui Thomę, vt explicatione non indigeat, vt ex ipsis verbis constat, nam inquit, nequē post assumptionem aquę, vel alterius cibi, aut potus, vel etiam medicine in quacumque parua quantitate, licet hoc Sacramentum accipere, ergo supponit Diuus Thomas, quòd id, quòd assumitur, vt impediatur sacramentum, debet habere aliquam rationem, cibi aut potus, ergo non loquitur Diuus Thomas de illis rebus, quę non participant aliquam rationem cibi, aut potus, ergo non loquitur in nostro casu, cum id, quòd assumere supponimus, nullam rationem cibi, aut potus indicat, nequē per se, nequē cum alijs, vt de se notum est, & constat ex probatione nostrę sententię. Deueniamus ad verba sequentia Angelici Doctoris, in quibus totam suam intentionem fundat Pat. Thomas Hurtado, quę hec sunt, nec refert, vtrum aliquid huiusmodi nutriat, vel non nutriat, aut per se, aut cum alijs, dummodo sumatur per modum cibi, vel potus. Et in primis rogo Patrem Hurtadum, vt nobis dicat vbi inuenit liquidò docere Sanctū Doctorem ad soluendum naturale ieiunium ad communionem requisitum, accidentale esse nutritium, aut non nutritium esse, quòd sumitur, cum Angelicus præceptor expressè dicat in illis verbis, quę sunt Achilles suę impugnationis, nec refert, vtrum aliquid huiusmodi nutriat, vel non nutriat, aut per se, aut cum alijs, aliud enim est accidentale esse quòd id, quòd sumitur, sit nutritium, vel nō nutri-

nutritium ad impediendam communionem; aliud verò accidentale esse quòd id, quòd assumitur: quantumuis in parua quantitate nutriat, vel non nutriat, aut per se, aut cum alijs ad impediendam sacramentum Communionem, & hoc secūdum est, quòd affirmat Diuus Thomas; non autem primum, imò (salua pace tanti viri) nequē Angelico Doctore in mentem venit affirmare, cum semper supponat quòd id, quòd assumitur, etiam si sit in parua quantitate, vt sacramentum Communionem impediatur, & naturale ieiunium frangat, debeat habere aliquam rationem cibi, vel potus, vt constat ex verbis relatis Angelici Doctoris; nam cum in primis dicat, quòd post assumptionem aquę, vel alterius cibi, aut potus in quacumque parua quantitate, non licere hoc Sacramentum accipere, subdit, nec refert, vtrum aliquid huiusmodi nutriat, vel nō nutriat &c. Vbi notandum est illud verbum aliquid huiusmodi, quòd refertur ad cibum, aut potum supra relatum: hoc est, nec refert, quòd aliquid huiusmodi hoc est cibi aut potus in quacumque parua quantitate nutriat, vel non nutriat, vel per se vel cum alijs dummodò sumatur per modum cibi, aut potus, ergo Angelicus Præceptor manifestè, & clarè docet, quòd ad hoc, vt aliquid quòd assumitur, frangat ieiunium naturale, & sacramentum Communionem impediatur, etiam si sumatur in parua quantitate, debeat habere aliquam rationem cibi, aut potus, aut per se, aut cū alijs, & quòd sumatur per modum cibi, aut potus, & non per modum salinæ: ergo verba Diui Thomę

non nocent nostram sententiā, cum id, quòd assumere supponimus in nostro casu ante sacramentum Communionem, aut missę celebrationem, nullam inducat rationem cibi, aut potus, aut per se, aut cū alijs, cum nō possit conuerti in substantiam aliti. In hoc sensu à nobis explicato intelligit, & commentatur Diuum Thomam Doctus Pater Magister Marcus Serra ex Sacra prædicatorum familia in 3. parte Diui Thomę quæstione 80. artic. 8. §. hinc infert, Diuus Thomas: Nec nobis noceat verba Diui Thomę ex 4. sententiarum distinct. 8. quæst. 1. art. 3. quæstiuncula 2. responsione ad secundum argumentum, sed potius sunt in nostrum fauorē: nam in supradicta responsione duplex Diuus Thomas distinguit ieiunium, scilicet naturæ, & Ecclesię. Et loquendo de ieiunio naturæ inquit, quòd est quo quis ieiunus dicitur ante cibum sumptum illa die, etiam si pluries postea cōesturus sit: & quia hoc ieiunium dicitur ex priuatione cibi præassumpti: idè quęlibet cibi sumptio hoc ieiunium tollit, hec Diuus Thomas ibi: ergo ex mente Diui Thomę manifestè constat, quòd solum id, quòd aliquo modo participat rationem cibi, aut potus, tollit ieiunium naturale: ergo è contrario nullū id, quòd non participat aliquam rationem cibi, aut potus tollit ieiunium naturale, nec sacramentum Communionem, aut missę celebrationem impedit post eius assumptionem; atqui officuli, Carthę, aut frustuli ligni vel alicuius similis traiectio nō est præassumptio alicuius, quòd induat, seu participet aliquam rationem cibi, aut potus, vt supra diximus:

ergo

ergo ex mente D. Thomę eorū traiectione non frangit ieiunium naturale, & consequenter non impedit Sacram Communionem, aut missę celebrationem. Deinde in eadem responsione loquēdo Angelicus Pręceptor de præassumptione aquę ante sumptionē Sacrę Eucharistię, aut missę celebrationem inquit Angelicus Pręceptor, quod de aqua quidam dicūt, quod quia nullo modo nutrit, non soluit ieiunium nature; nequę Ecclesię, & immediatę loquens in propria sententia inquit, sed quamuis aqua in se nō nutriat; tamen commissa nutrit, in stomacho autem oportet, quod alijs humoribus admisceatur, & ideo in nutrimentum cedere potest, & propter hoc alij probabilius, & securius dicunt, quod etiam post aquę potum corpus Christi non sumendum est. Ex quibus verbis tale conficio argumentum in fauorem nostrę sententię: id ē potus aquę frangit ieiunium naturale, & post aquę potum non est sumendum corpus Christi; quia quamuis aqua in se non nutriat; tamen commissa in stomacho cum alijs humoribus nutrit, & in nutrimentum cedit ergo omne id, quod nequę in se; nequę cum alijs nutrit, nequę in stomacho in nutrimentum cedit, ex eo quod cum alijs misceatur, non frangit ieiunium naturale, nec aufert sumptionē corporis Christi, aut impedit missę celebrationem; atqui assumptione officuli, Papyri, aut frustuli ligni non est traiectione alicuius rei, quod nutrire possit, aut in se, aut cum alijs, nequę in nutrimentum cedit, si traiciatur in stomachum, & admisceatur alijs humoribus: ergo

eorum assumptio non frangit ieiunium naturale, nec impedit sacram communionē, aut missę celebrationem. Minor subsūpta est per se nota, & patet ex supradictis. Antecedens verō, & consequentia constant ex verbis Diui Thomę dicta solutione ad secundum supra relatis, ergo Diuus Thomas potius fauet nostram sententiam in locis relatis à contraria sententia; quam eam infirmat, ut male iudicat Pater Thomas Hurtado.

146 Ad secundum fundamentū respondetur, concedendo antecedens, & negando consequentiam quoad secundam partem: nam ut constat ex dictis in solutione præcedentis argumenti ad tollendum ieiunium naturale, & impediendam sacram Communionem, aut missę celebrationem, duo ex doctrina Diui Thomę requiruntur, scilicet, quod id, quod assumitur scienter, & voluntarię, etiam si sit in parua quantitate, participet aliquam rationem cibi, aut potus, & quod assumatur per modum cibi, vel potus, & non per modū saluę, quod expresse docet Diuus Thomas præcipue loco citato 3. partis quęst. 8. articulo 8. cum autem in nostro casu id, quod assumere diximus nullam participet rationem cibi, aut potus, nec sumatur per modum cibi, vel potus: non tollit ieiunium naturale; nec impedit Sacram Communionem, aut missę celebrationem.

147 Ad 3. respondet Zacharias Pasqualigus in praxi ieiunij Ecclesiastici, & naturalis decisione 417. negando minorem, inquit enim num. 2. dictę decisionis conuenire omnes, quod

vt

vt aliquid sit cibus, aut potus debeat esse actus, ita alterari in stomacho, vt conuerti possit in substantiam viuētis; quia enim sumitur in ordine ad cōseruationem, & ad augmentum viuētis; ideo debet esse aptū, vt conuertatur in eiusdem substantiam, vnde quod caret à conditione, nō potest defectu materię soluere ieiunium naturale. Et numer. 3. profecquitur: existimo tamen hoc non sufficere, sed insuper requiri quod sit tale, vt ex natura sua ordinetur in cibum humanum; ita vt moraliter censeatur cibus humanus. Si enim non sit cibus aptus ad nutriēdum hominem absolute non potest dici cibus illius; quia cibus constituitur per aptitudinem ad nutriēdū. Dum autem non est cibus; neque etiam opponitur cum ieiunio, quod est essentialiter abstinentia à cibo; vnde qui illud sumet, non soluet ieiuniū, quia adhuc erit verum, quod abstinerit à cibo. hæc Pasqualigus.

148 Nihilominus ad argumentum aliter respondeo, concedendo maiorem, & minorem, & negando consequentiam: nā mihi videtur tam venenum, quam medicinas semper continere partes aliquas, quę sint ex natura sua cibus humanus, & ideo soluere ieiunium naturale, ac proinde impedire Sacram communionem, & missę celebrationem, ita tenet Pater Franciscus de Lugo de Sacramentis lib. 4. de Eucharistia cap. 7. quęst. 4. num. 25. in fine.

149 Ad quartum respondetur, primo negando antecedens, quia cum solus cibus, aut potus violet ieiunium naturale, solus cibus, aut potus impedi-

re potest communionem; aut missę celebrationem; & cum terra, & carbones non sint cibus humanus, nec violant ieiunium naturale, nec impediūt sacram Communionem, aut missę celebrationem, ita tenent Sancius in selectis disput. 42. num. 23. Pasqualigus dicto tractatu de ieiunio decisione 420. num. 2. Diana par. 5. tract. 13. resolutione 1. Leander à Sanctissimo Sacramento parte 2. tractatu 7. de Eucharistia disp. 5. quęst. 14. in hanc sententiam magis se inclināt (quamuis oppositum probabile iudicet) Pater Ioannes de di Castillo dicto tractatu 4. de Eucharistia disput. 9. dubitat. 17. quęstio 3. numer. 282. proprie finem.

150 Secundo respondetur concedendo antecedens, & negando consequentiam, quia licet terra, & carbones non sint proprie cibus humanus, & alimentaris, tamen, quia in vsu communi censeatur comestio, & sumantur per modum cibi, aut delectabilis, aut quasi medicinalis, vt colorem minuant, ideo violant ieiunium naturale, & consequenter impediunt communionem; aut Missę celebrationem, quod non contingit in casu præsentis nostrę resolutionis, vt supra probatū est, ita tenent Ioannes à Cruce parte 2. directorij conscientię quęstione 5. de Eucharist. conclusione 2. Baunij parte 1. Theologię moralis tract. 10. quęstione 22. versu consentiēs Granadus in 3. part. tractat. 10. disputatione 8. controuersię 6. Pater Magister Serra in 3. part. quęstione 80. articulo 8. Et sub dubio hoc relinquunt Eminentissimus Cardinalis de Lugo

Y

dicta

dicta disputatione 15. de Eucharistia sect. 2. num. 32. & Pater Franciscus de Lugo ubi supra numer. 26. Quare tu ex his solutionibus elige, quam malueris. Hæc enim discernere magis spectat ad Medicos, quàm ad Theologos, & ita quidquid sit de antecedenti sèper falsa est consequentia argumenti, quia, ut benè docet Eminentissimus Lugo, ubi supra ea, quæ deglutita postmodum emittuntur integra cum excrementis, quoniam ab humano stomacho nō possunt alterari, non violare naturale ieiunium; quia vere non sunt humanus cibus; talia sunt officula quædam fructuū, aurei nummi, lapilli, & forsā cortices auellanae, vel pineæ nucis.

RESOLVTIO DECIMA.

Utrum sumptio tabacchi, vel in folio, vel in puluere, vel in fumo sacram Communionem, aut missæ celebrationem impediat?

151 **P**RO decisione huius resolutionis, ut certum suppono contra Antonium de Leone in quæstionibus moralibus de Chocolate part. 2. §. 4. num. 10. & sequentibus sumptionem tabacchi in puluere, aut in folio non frangere ieiunium naturale, nec impedire sacram Communionem, aut missæ celebrationem, ita tenent Alfonso de Leone de officio Cappellani sect. 17. casu 2. num. 114. Diana part. 5. tract. 13. resolut. 7. & par. 8. tractat. 7. resolut. 3. & par. 10. tractat. 16. resolut. 23. §. quoad secundum dubium Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 438. & ratio est: quia siue sumatur in folio;

siue in puluere semper per nares attrahitur, & ordinatur ad caput. Vnde nec interuenit actio comestiuæ, nec quidquæ ordinatum ad stomachum. Et si quid in stomachum descendit, est per accidens, & non descendit per modū cibi, cū descendat, aut rōne respirationis; aut alterius actionis, quæ nō est comestio; & ideo nō soluit ieiuniū.

152 Aduerto tamen cū Ioanne Præposito 3. parte quæst. 80. art. 8. dub. 1. & Pasqualigo dicta decisione 438. num. 5. quod si sumptio tabacchi sit in folio per os, & aliquid in stomachum descendat, certū mihi est quod soluat ieiunium naturale, & impediat sacram Communionem & missæ celebrationem, quia cum sit folium herbæ, vel arboris, facile decoquetur in stomacho, & conuertetur in substantiam aliti, ob quam rationem participat aliquam rationem cibi, & sic si aduertenter traiciatur in stomachum, etiā si sit in parua quantitate, violat ieiunium naturale, & impedit sacram Communionem. Dixi si voluntariè traiciatur in stomachum, quia si sumatur, ut tantūm, aut dentibus conteratur, aut permaneat per aliquod tempus in ore, nō soluit ieiunium, uti idem DD. supra citati docent. Si autem quid minimum in stomachum descendat ex casu, & præter intentionem idem dicendum est ac de illo, qui aliquas guttas aque traicit inuoluntariè, & præter intentionem dum os abluitur.

153 Tota igitur controuersia est de sumptione tabacchi in fumo an frangat ieiunium naturale trajecto ad stomachum, & impediat sacram Communionem, & missæ celebrationem.

affirmatiuè respondent Antonius de Leone in citata quæst. morali de Chocolate par. 2. §. 4. nu. 10. & sequentibus Ioannes Præpositus in 3. part. quæst. 80. art. 8. num. 39. Lezana, que citat Diana dicta par. 8. tract. 7. resol. 3. in tom. 3. quæstionum regularium verbo Eucharistia quoad regulares num. 18. ubi inquit Diana, quod sic ait, de tabacchi sumptione noua quæstio est propter nouum vsū forsā abusum huius sæculi an impediat communionem, aliqui enim respondent negatiuè Diana 5. par. tract. 10. resol. 1. quod mihi non placet, quia tabaccum verè est nutrimentum, ut constat ex multis experientijs plurium, qui ex ipso solo sustentati sunt: verè etiā est medicina; hoc enim prætextu sumitur, sumitur etiam non casu, sed ex intentione, & proposito, ut suppono, & quod sumatur per nares, non tollit quominus talis actio sit comestio, & si non communis, & ordinaria; sed extraordinaria qualis esset si egroto edere per os nō potenti, aliquis liquor daretur per nares; & deinde ad stomachum deueniret. Quare credo quod siue sumatur in puluere, siue in fumo, siue in folio, siue per os, siue per nares, nisi sit in tam parua quantitate, ut moraliter certum sit nihil ipsius substantiæ ad stomachum peruenisse, impedire communionem: ita ille, inquit Diana; & eodem loco eum citat Pater Thomas Hurtado loco postea citando. falsò tamen ab utroque citatur quoad numerum: nam in dicto num. 18. nihil de hoc tractat: licet num. 16. dicat omne id, quod refert Diana, & nos ex ipso diximus supra. Et nouissi-

mè hanc sententiam defendit Pater Thomas Hurtado par. 2. resolutionum moralium tract. 11. de sumptione tabacchi cap. 4. §. 2. resolut. 2. quam sententiam affirmat tenere plures DD. recentiores in manuscriptis, inter quos refert Sapientissimum Doctorem Ludouicū Ramirez in tract. de potatione Chocolate ubi rationem assignat, quia fumus ad stomachum descendens conuertitur in fuliginem, quæ substantia densa est, ut apparet in caminis, quæ proculdubio conuerti potest in substantiam aliti.

154 Hanc sententiam probat. 1. Pater Hurtado num. 168. quia DD. oppositæ sententiæ in sui fauorem dicunt, quod id, quod traicitur in stomachum per modum respirationis, nō frangit ieiunium naturale; ad sacram Communionem requisitum, & ut legenti constabit, loquuntur de respiratione inuoluntaria, quæ naturaliter fit, qua si aliquid deglutitur, non frangitur ieiunium naturale, quod Ecclesia præcipit ad communionem; siquidem omninò certū est nullum præceptum frangi: nisi actione voluntaria, vel in se, vel in causa, ut omnes Theologi tradunt in materia de legibus, ergo si voluntariè, & ex intentione aliquid deglutitur vsque ad stomachum quidquid illud sit, quantumuis in parua quantitate sumptum per modum cibi, aut potus, aut medicinali, frangit ieiunium naturale, quia in isto non datur paruitas materiæ.

155 Hoc fundamentum (quod apud dictum de Hurtado manifestum est) ut comprehendatur (inquit Pater Hurtado) explicandi sunt 4. termini, qui

communiter circumferuntur circa modum traijciēdi aliquid ad stomachum, & quibus vtitur DD. Primus est traijectio per modum respirationis. Secundus est traijectio per modū saluē; de quo dicitur in Rubrica Missalis cap. 9. approbata à Pio quinto, & reuisa, & confirmata tempore Urbani Octaui à Sacra Congregatione Rituum, quod si lauando os, deglutiatur stilla aque præter intētionem, non impedit communionem, quia sumpta fuit per modum saluē. Dixerat enim prius, quod si quis non est ieiunus post sumptionem solius aque, vel alterius potus; aut cibi in quacumque parua quantitate, non potest communicare, aut celebrare. Tertius modus est per modum cibi aliquid comestibile traijcere. Et quartus est per modum potus bibere. De his duobus modis. primo egit Diuus Thomas 3. parte quæst. 80. art. 8. dicens, quod quidquid fumatur comestibile, aut potabile per modum potus in quacumque minima quantitate, impedit sumptionem Eucharistie; addit tamen Sanctus Doctor, quod ad hoc parū refert, quod id, quod assumitur per modum cibi, aut potus nutriat, aut non nutriat, aut per se, aut cum alijs. Ex quibus modis duo priora, certum est ieiunium naturale non violare: duo autē posteriora, scilicet traijectio per modum cibi, & per modū potus difficiliorem habent enodationem. Et quidem (ipsi Patri Hurtado certum est immerito tamen) quod ly per modū cibi, aut per modum potus nō significat, quod sit cibus, aut potus, quo communiter vtuntur homines. Rursus (inquit)

nō significat, quod illius, quod traijcitur sit masticatio in ore, cum hoc accidentale sit, cum pluries cibi non mastitentur, vt lac, mel, &c. Similiter potus non masticatur: igitur ly per modum cibi, aut significat, primo quod quis aliquid exterius per os deglutiatur ad stomachum vsque: quam consequentiam probat ex Diuo Thoma in 4. dist. 8. quæst. 1. art. 4. quæstiunc. 2. ad 3. vbi ait comestio principaliter dicitur à sumptione exterioris cibi: quamuis terminetur ad traijectionem cibi in ventrem, & vterius ad nutritionem: & idē quæ interior geruntur sine exterioris cibi sumptione, nō videntur solvere ieiunium nature: nec impedire Eucharistie sumptionem; sicut deglutio saluē, quam licet quis deglutiatur, vt deglutiatur hoc est ex intentione deglutiendi vsque ad stomachum: nihilominus non frangit ieiunium nature: quia cum non sit exterioris cibi assumptio per os, nō est proprie comestio, aut potatio. Vndē comestio, aut potatio propria est actio vitalis consistens in exercitio labiorum, palati, faucibus laringe, & ceteris instrumentis, quibus exterioris cibi, aut potus ad stomachum traijciuntur, vt nutriatur animal, quod suo calore nativo conuertit in substantiā suam, magis vel minus, prout cibus, & potus digeribiles sunt secundum duritiem, aut mollitiem. Vndē DD. prima parte quæst. 10. cum Diuo Thoma concludunt Angelos in corporibus assumptis, quamuis videretur comedere & bibere assumendo exteriorē cibum, & potum: non est tamē propria comestio; aut potatio, quia non sunt actiones vitales, cum

cum corpora illa careant instrumentis vitalibus, sunt enim acerea.

156 Ex quibus deducit Pater Thomas Hurtado num. 133. & 134. quod sumptio tabacci in fumo medio instrumento ad id apto, si traijciatur ad stomachū vsque, proculdubio est vera comestio, cū sit assumptio per os alicuius cibi exterioris terminata ad traijectionem in ventrem, & vterius ad nutritionē, sitque actio vitalis, & voluntaria respiratio, qua quis attrahit fumum tabacci ex intentione, vt ad stomachum descendat. Quod enim respiratione hoc faciat, non iuuat, vt per modum respirationis sumat fumum: nā traijectio per modum respirationis alicuius cibi exterioris, vt non impediatur communionē, debet esse inuoluntaria: aliās si quis aliqua fistula respirando attraheret vinum, ipsum deglutiendo, non frangeret ieiunium: cumq; pari modo per fistulam instrumenti tabaccarij voluntariē traijciatur fumum in stomachum procul dubio frangit ieiunium Eucharisticum; nullus enim (inquit Hurtado) qui hęc sine passione consideret, negare audebit, ita esse: nam quamuis fumus tabacci, aut alius aromaticus non nutriat partes densas solidas, & carnosas; iuuat tamē calore suo calorem naturalem, & conuertitur in suam substantiam commixtus alijs cibis vt de aqua, docet Diuus Thomas in 4. dist. 8. quæst. 1. art. 4. quæstiunc. 2. ad 2. quod commista alijs nutrit, & sic frangit ieiunium nature.

157 Secundo eandem sententiam probat fundamento desumpto ex Concilio Mexicano 3. lib. 3. tit. 15. §. 13. confirmato

à Sixto quinto bulla expedita die 28. Octobris anno 1589. & ab Urbano 8. bulla expedita die 11. Martij anno 1626. vbi sic habetur: ob reuerentiam, quæ Eucharistie percipiendæ exhibenda est, præcipitur: ne vllus Sacerdos ante Missæ celebrationem, aut quæuis alia persona ante communionem quidquam tabacci penitiuē, aut similitum medicamenti causa per modū fumalis respirationis, aut alio quouis modo percipiat. Vbi Patres huius Concilij dant rationem, cur non debeat sumi fumus tabacci per os, quā tradunt D. Pater Augustinus episc. 118. cap. 6. & Diuus Thomas 3. parte quæst. 80. art. 8. & in 4. dist. 8. quæst. 1. art. 4. quæstiunc. 2. & ex ipsis ceteri Patres, & Doct. tam exponentes Diuum Thomam quam Scholastici magister; dicit enim Diuus Pater noster Augustinus rescribens Ianuario: Placuit Spiritui Sancto in honorem tanti Sacramenti prius in os hominis Christiani Corpus Domini intret: quàm cæteri cibi, & Diuus Thomas quæstiunc. citata: in reuerentiam sanctitatis huius Sacramenti institutum est, quod os Christiani suscipientis Corpus Christi, quasi nouum ad ipsum sumendum accedat. Et sic Patres huius Concilij manifeste vtentes Praxi Diui Patris nostri Augustini, & Diui Thomæ, prohibent sumptionem tabacchini fumi: quia frangit ieiunium nature ad Eucharistiam necessarium: aliās si non frangeret, si quis post mediam noctemsumeret tabacchinum fumum, nulla notabilis fieret Sacramento iniuria, vt propter illam præcipiatur, quod fumalis euaporatio non sumatur: Sicut nō pro.

prohibetur fumi fumus iste si non traglutiatur, neque fit aliqua notabilis iniuria Sacramento: ergo si non frangit, si traiciatur nulla etiam fieret irreuerentia; atqui propter irreuerentiam prohibetur, ergo manifestum est, quod si deglutitur, frangit ieiunium naturę, sine quo accedere ad Eucharistiam isti fit magna, & mortalis irreuerentia. Quare Patres huius Concilij Mexicani non specificant, quod tabacchus naribus sumatur, quia sic sumptus: sicut non frangit ieiunium naturę: ita nulla mortalis irreuerentia, si sumatur vna, vel altera vice; & si eius sumptio per nares prohibita sit, sicut prohibuerunt Patres Concilij Limensis. Et quamuis Concilium Mexicanum Provinciale sit: tamen ad resolutionem moralem desumendam maximè authoritatis est, tum quia ibi interuenerunt homines sapientia, & doctrina conspicui; tum quia eorum determinatio approbata existit à duobus Summis Pontificibus specialibus bullis.

158 Tertio probat fundamento desumpto ex Antonio Pinello de Leone, quia fumus, & exhalationes odoriferę verè nutriunt, & sunt alimentum spirituum vitalium; eo enim ipso quod fumus ad stomachum descendat actione vitali, calor naturalis conuertet substantiã fumosam in Chylum, qui maxime deseruit ad generandos presatos spiritus. Vnde Plinius lib. 7. historie cap. 2. num. 20. dicit supra Gangem esse populos, qui Astomori dicuntur sine ore, qui odore fructuum, & florum naribus attracto aluntur. Plinium approbant Strafo lib. 15. Rodiginus lib. 24. cap. 21.

quod non esse incredibile ratione optima probat Iacobus de Lecampio medicus insignis ad caput citatum Plinij littera X. quia vterque odor: videlicet; ac spiritus sit vapor quidem, & simile simili nutriatur: nimirum, & spiritus, qui spiritum ducit, homo plurimum odoribus accipit alimentum, ergo mirum non debet esse, quod fumosa substantia, & exhalatio odorifera si traiciatur vsque ad stomachum, ieiunium naturę frangat, & impediatur Communionem.

159 Secunda sententia, licet sustineat sumptionem fumi tabacchi ieiunium naturale non frangere, affirmat sumptionem tabacchi talem fetorem, & immundam purgationem causare, ut inde merito communionem impediatur ob indecentiam, & irreuerentiam, aliquando grauem sic tractantis indignè diuina misteria, ita Pater Franciscus de Lugo de Sacram. lib. 4. de Euchar. cap. 7. quest. 4. num. 35. concl. 2. Fundamentum huius Doctoris est, quia talis fumi tabacchi sumptio prohibita est à Concilio Mexicano supra relato: ergo vel ratione talis prohibitionis, ubi obligat, vel ob irreuerentiam grauem, ex immodica sumptione prouenientem, sepe quidem erit mortale peccatum communicare, aut missam celebrare post fumi tabacchi sumptionem.

160 Dicendum tamen est sumptionem tabacchi in fumo non frangere ieiunium naturale, nec sacram Communionem, aut missę celebrationem impedire: ita Alfonso de Leone de officio Cappellani quest. 8. sect. 17. casu 2. num. 134. Narbona tom. 2. hora 12. num. 32. Diana locis citatis initio huius resolutionis

tionis precipuè parte 5. tractat. 13. resolut. 1. Merchantius in resolut. pastoralis tract. 4. in appendice ad caput secundum Pasqualigus in praxi ieiunij Ecclesiastici, & naturalis tract. de ieiunio naturali decis. 439. à nu. 3. Leander à Sanctissimo Sacramento par. 2. tract. 7. de Eucharistia disp. 5. quest. 10.

161 Probat 1. nostra sententia, quia omne id, quod non participat aliquam rationem cibi, aut potus si traiciatur in stomachum non frangit ieiunium naturale, nec impedit sacram Communionem, aut missę celebrationem; atqui fumus tabacchi nullam participat rationem cibi, aut potus: ergo non frangit ieiunium naturale eius assumptio, nec impedit sacram Communionem, aut missę celebrationem: etiam si traiciatur in stomachum. Maior constat ex dictis resolutione precedenti, minor verò probatur: quia fumus nullam participat rationem cibi, aut potus; unde nec actione comestiva, aut potatiua fumi potest: sed tantum per attractionem respirationis; Vnde etiam si aliquid de ipso descendat in stomachum, descendit per modum respirationis, & non per modum cibi: ergo fumus tabacchi formaliter, ut fumus nullam cibi rationem participat: ergo etiam si traiciatur in stomachum per attractionem respirationis, non frangit ieiunium naturale, nec sacram Communionem, aut missę celebrationem impedire valet.

162 Deinde, quia etiam si quis dedita opera attraheret fumum cuiuscumque rei eo fine, ut descenderet in stomachum, non frangeret ieiunium naturale: ergo dicti fumi attractio vsque

ad stomachum non est impeditiva sacrę Communionis, aut missę celebrationis. Consequētia ex antecedenti manifestè sequitur; antecedens vero probatur, tum quia ut supra diximus apud moralem, & prudentem estimationem fumus non habet rationem cibi, aut potus: ergo nec per attractionem ipsius in stomachum prudenter dicetur quis comedisse, aut bibisse, ac proinde prudenter quoque iudicabitur ieiunius ieiunio naturali: tum etiam quia si nostrum antecedens non esset verum sequeretur (ut optimè notat Pater Antoninus Diana dict. par. 5. superius citata) quod si quis ex industria aperto ore fumosum halitum carnis in magna quantitate tempore v.g. quadragesimę respirando attraheret non solum ieiunium naturale; sed etiam Ecclesiasticum solueret, quod asserere absurdum esse videtur; & ideo nullus esset Confessarius, qui si quis se accusaret in confessione, quod per totum mane alicuius vigilie ex industria in cochina permanisset, attrahendo fumum Perdicum, Caponum, &c. nullus certè Confessarius talem penitentem demortali damnaret peccato, & ob id illa die à Communionem arceret: ergo etiam si quis ex industria fumum cuiuscumque rei attraheret in stomachum non frangeret ieiunium naturale, nec ob id maneret impeditus ad sacram Communionem, aut missę celebrationem in illa die: ergo similiter, qui ex industria, & dedita opera tabacchi fumum traiceret in stomachum (quod certè nullus facit) non frangeret ieiunium naturale, nec esset impeditus ad commu-

municandum, aut sacrum celebrandum: cum eadem esset ratio de fumo tabacci, ac de fumo cuiuscumque alterius rei, etiam comestibilis.

163 Ad primum fundamentum primæ sententiæ respondetur omittendo antecedens, & distinguendo consequens; ergo si voluntariè, & ex intentione aliquid deglutitur vsque ad stomachum quidquid illud sit: quantumvis in parua quantitate sumptum &c. si illud, quod sumitur, & deglutitur vsque ad stomachum participet aliquam rationem cibi, aut potus, quod possit nutrire, & in substantiam aliti conuerti, vel per se, vel cū alijs concedo consequentiam. Si nullam participet rationem cibi, aut potus, nec possit nutrire, vel per se, vel cum alijs nego consequentiam. Cum autem fumus tabacci nullam participet rationem cibi, nec nutrire valeat, aut per se, aut cum alijs, vt supra diximus: idèd ieiunium naturæ violare non valet, nec potest consequenter Sacram Communionē, aut missæ celebrationem impedire, quia nihil frangere potest ieiunium naturæ, & consequenter, nec sacram Communionē, aut missæ celebrationem impedire: nisi aliqualem, cibi rationem participet, & nutrire valeat; aut per se, aut cum alijs, vt ex Diuo Thoma contra dictum Patrem Thomam Hurtado præcedenti resolutione probauimus.

164 Ad id autem, quod pro euidencia, aut certitudine præcedentis argumenti supponit dictus Pater Hurtado: respōdeo multa includere falsa. Fateor libenter, quod duo illi modi ab ipso assignati circa modum,

traijciendi aliquid ad stomachum, scilicet per modum respirationis; aut per modum saliuæ, non frangere ieiunium naturæ: attamen falsò supponit, quod ly per modum cibi, aut potus in alijs duobus modis traijciendi aliquid ad stomachum ab ipso assignatis, non significet, quod sit cibus, aut potus, quod traijcitur, aut aliquā participet rationem cibi, aut potus, vt possit nutrire, aut per se, aut cum alijs, vt latè probauimus resolutione præcedenti contra dictum Patrem de Hurtado. Quare licet non sit essentialiter requisitum ad naturæ ieiunium violandum, quod id, quod traijcitur ad stomachum, traijciatur media masticatione in ore facta prius, cum plures cibi sint, qui traijcientur in stomachum absque præcedenti oris masticatione, falsa est consequentia. quam infert absolute loquendo, scilicet, quod ly per modum cibi significet primò, quod quis aliquid exterius per os deglutiat ad stomachum vsque. Quod quidem absolute loquendo falsum est: nam deglutitio exterior alicuius rei incomestibilis facta per os ad stomachum vsque ieiunium naturæ non violat: cum neque per se, neque cum alijs nutrire valeat, & in aliti substantiam conuerti; vt latè probauimus resolutione præcedenti, ergo consequentia Patris Hurtado absolute loquendo, & absque aliqua distinctione falsa est. Nec illi aliquid fauet ad dictam consequentiam probandam auctoritas Diui Thomæ ab ipso allata ex 4. sententiarum distinct. 8. quæst. 1. art. 4. quæstiunc. 2. resp. ad 3. argumentum: nam in dicta quæst. Angelicus Doctor

in.

interrogat, vtrum qualibet cibi sumptio perceptionem huius Sacramenti impediatur? & pro parte negatiua 3. sibi obicit argumentum Sanctus Doctor. sub hac forma. Tertio præterea Corpus Christi sicut in os intrat, ita in ventrem traijcitur, sed si aliqua cibi reliquæ in ore remaneant, & postmodum de mane in ventrem traijciatur, non impeditur quis à sumptione Corporis Christi; quia hoc posset Sacerdoti accidere etiã dum est in ipsa celebratione Sacramenti, quando non deberet à sumptione Corporis Christi desistere: ergo nec cibus in os missus debet perceptionem huius Sacramenti impedire in parua quantitate sumptus. Ad quod argumentum sic respondet Diuus Thomas. Ad tertium. Dicendum, quod ieiunium naturæ dicitur per priuationem actus comestionis. secundum quod comestio etiam potione includit: comestio autem principalis dicitur à sumptione exterioris cibi, quamuis terminetur ad traiectionem cibi in ventrem, & vltius ad nutritionem: & ideo quæ interior geruntur sine exterioris cibi sumptione, non videtur soluere ieiunium naturæ; neque impedire Eucharistiæ perceptionem: sicut deglutio saliuæ, & similiter videtur de his, quæ intradentes remanent, & etiam de eructationibus: tamen propter reuerentiam, nisi necessitas incumbat, potest sine periculo abstinere. Hæc est responsio Diui Thomæ, & certè non possum non mirari, quod Eruditus Pater Thomas Hurtado ad probandam suam consequentiam dictam responsionem Di-

ui Thomæ in sui fauorem afferat. Cum (ni fallor) prædicta verba Diui Thomæ in dicta responsione videantur destruere suam doctrinam superius positam. Quod sic meo videri euidenter ostendo. Nam Diuus Thomas in dicta solutione ad tertium argumentum, in primis supponit ieiunium naturæ dici per priuationem actus comestionis, secundum quod comestio etiam potionem includit: deinde asserit; quod comestio tria includit nempe sumptionem exterioris cibi, traiectionem ipsius cibi in stomachum, seu ventrem, & præterea, quod talis traiectio cibi in stomachum ad nutritionem ordinetur; ex quibus tribus modis accipiendi comestionem, seu actum comestionis, principalem actum comestionis appellat sumptionem exterioris cibi, & alios duos modos comestionis scilicet traiectionem in stomachum, seu ventrem, & nutritionem cibi minus principales esse in ratione comestionis supponit. Ex quibus infert Angelicus Doctor, quod quæ interior geruntur sine exterioris cibi sumptione non videntur soluere ieiunium naturæ, nec impedire Eucharistiæ perceptionem. Qua doctrina tam clara Diui Thomæ supposita, sic argumentor; ieiunium naturæ violari non valet, nisi per sumptionem, & traiectionem in stomachum alicuius cibi, aut potus medio actu comestionis, quo aliquis cibus, aut potus exterior in stomachum traijcitur; atqui res exterior, quæ non est comestibilis, nec participat aliquam rationem cibi, aut potus non

Z

potest

potest trajici in stomachum aliquo actu, seu actione, quæ propriè, & principaliter sit comestio: ergo traiectio in stomachum cuiuscumque rei exterioris non potest ieiunium naturæ violare, nec sacram Communionem impedire stādo in vera doctrina Diui Thomæ: ut malè, & absque solido fundamento affirmat dictus Pater Thomas Hurtado. Consequentia huius discursus evidentissima est: cum euidenter sequatur ex præmissis: maior autem est expressa Diui Thomæ verbis supra relatis: minorem vero euidenter probo ex doctrina ipsius Angelici præceptoris; quia ut ait Diuus Thomas, comestio principalis dicitur à sumptione exterioris cibi: quamuis terminetur ad traiectionem cibi in ventrem, & ulterius ad nutritionem: ergo actus comestionis semper debet terminari ad rem comestibilem, & quæ participet aliquam rationem cibi, aut potus; ergo actus, qui terminatur ad rem non comestibilem, nec conuertibilem in substantiam aliti non est actus comestionis exterioris cibi, quæ requiritur ad violationem ieiunij naturalis, & impeditioem sacræ Eucharistiæ, aut missæ celebrationis: ergo stādo in doctrina Diui Thomæ falsum est asserere absolute, & simpliciter loquendo quod ly per modum cibi significat primo, quod quis aliquid exterius per os deglutiat ad stomachum vsque: etiam si comestibile non sit, quod erat consequentia Patris Hurtado: ergo apertè sequitur ex doctrina Diui Thomæ, quod nulla,

res, quæ non sit comestibilis potest trajici ad stomachum vsque actione aliqua quæ propriè sit comestio: aut assumptio illius rei incomestibilis per modum cibi: ergo ad hoc, vt ieiunium naturale violetur, & sacra Communio impediatur, aut missæ celebratio, essentialiter requiritur, quod, id, quod quis actione aliqua exteriori per os deglutit ad stomachum vsquè, sit quid comestibile, & conuertibile in substantiam aliti, vt talis actio possit dici comestio propriè dicta requisita ad violationem ieiunij naturalis.

165 Vndè constat non rectè deduci à Patre Thoma Hurtado dicto num. 133. & 134. quod sumptio fumi tabacci medio instrumento ad id apto, si trajiciatur vsque ad stomachum, proculdubio sit vera comestio, tum quia falsò supponit assumptionem fumi tabacci per os esse assumptionem alicuius cibi exterioris terminatam ad traijectionem in ventrem, & ulterius ad nutritionem; quia vt in probatione nostræ sententiæ diximus, fumus cuiuscumque rei in ratione fumi formaliter non participat aliquam rationem cibi, nec per se ordinatur ad nutritionem, & consequenter ieiunium naturale violatur non valet, nec sacram Communionem, aut missæ celebrationem impedire: aliàs, vt supra dicebamus sequeretur, quod si quis ex industria aperto ore fumosum alitum carnis in magna quantitate tempore, v. g. quadragesimæ respirando attraheret: non solum ieiunium naturale, sed etiam Ecclesiasticum solueret, quod asse-

asserere videtur esse absurdum: tum etiam quia etiam dato, quod fumus nutriret: quatenus rursus in stomacho condensari potest, & se reducere ad materiam nutritiuam, non tamen ex hoc licet inferre, quod soluat ieiunium naturæ, impediaturque sacram Communionem, & missæ celebrationem, quia etiam humores, qui è capite descendunt in stomachum nutrire possunt: nec tamen soluunt ieiunium naturæ; quia non descendunt in stomachum per actionem ordinatam ad comestionem. Neque est par ratio de attractione voluntaria vini media aliqua fistula vsque ad traijectionem in stomachum: nam illa actio verè, & propriè est nutritio; cum sit traiectio voluntaria ad stomachum vsq; rei, quæ propriè, & formaliter participat rationem potus, & sit ordinata ad nutritionem: pro vt nutritio non solum dicit (vt ait Diuus Thomas loco superius citato) sumptionem cibi exterioris, sed etiam sumptionem potus, cum autem vinum propriè potus sit, & actio illa voluntaria, & libera, qua media fistula respirando attrahitur vinum vsque ad stomachum, illud deglutendo sit actio vitalis per se ordinata ad potum: ideo dicitur propriè comestio sufficiens ad violandum ieiunium naturæ, & impediendam sacræ Communionem, & missæ celebrationem, quod non contingit in sumptione fumi tabacci medio instrumento ad id apto etiam si trajiciatur vsque ad stomachum, vt supra probauimus.

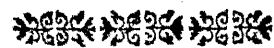
166 Ad secundum fundamentum Patris Thomæ Hurtado respōdetur, quod Concilium Mexi-

canum Prouinciale ab ipso allegatum; sicut, & Limense 111. art. 3. cap. 10. allegatum ab Antonio de Leone in quæst. moral. de Cocholatæ part. 2. §. 4. num. 10. nihil apud nos valent: quia faciunt, quod vsus sit illicitus tantum apud eos, qui tenentur obedire illis concilijs. Deindè (vt bene aduertit Pasqualigus in praxi ieiunij Ecclesiastici, & naturalis decis. 438. nu. 1.) nequè etiam explicant, quod prohibeant, quia soluat sumptio tabacci: siue in puluere, siue in folio, aut in fumo ieiunium naturale; imo si censuissent soluere ieiunium naturale non prohibuissent: quia iam supponerent prohibitum; sed solum declararent esse prohibitum, quia soluit ieiunium.

167 Ad tertium fundamentum patet ex supradictis: nam dato, quod fumus nutriret: quatenus rursus in stomacho condensari potest, & se reducere ad materiam nutritiuam: non tamen ex hoc inferre licet, quod soluat ieiunium: quia vt supra diximus, etiam humores, qui ex capite descendunt in stomachum nutrire possunt: nec tamen soluunt ieiunium naturale: quia non descendunt in stomachum per actionem ordinatam ad comestionem, quod idem contingit in sumptione tabacci in fumo. Ad exempla vero, quæ Antonius de Leone adducit quod multi ex sumptione fumi multos dies vixerunt, respōdet Dandinus lib. 2. de anima Comento 53. Digressione 25. non esse facile credenda, vt testatur Diana dicta parte 5. tractat. 13. resolut. 1. Deinde: quia, vt nos supra diximus Ecclesia tantum prohibet comestionem: quando præcessit id, quod in morali

extimatione cęsetur comestio, aut potatio, quę tunc censetur, talem esse, quando quantitas, & qualitas materię, quę trajicitur, & modus trajiciendi illā, sufficiat in morali extimatione, vt quis censetur comedisse, aut potasse modo superius resolutione pręcedenti explicato: cum autem in nostro casu non pręcedat id, quod in morali extimatione censetur comestio: nec modus trajiciendi fumum tabacci in stomachum (dato quod aliquis ex industria ipsum vsq; ad stomachum trajiceret quod raro contingit) sufficiat in morali extimatione, vt quis censetur comedisse: ideo prędicta fumi tabacci trajectio non violat ieiunium naturale, nec impedit sacram Cōmunionem, aut missę celebrationem.

168 Ad fundamentum secundę sententię patet ex dictis solut. ad 2. fundamentum primę sententię: quia vt ibi diximus, Cōciliū Mexicanū nihil apud nos valet: nam tantum facit vt vsus tabacci sit illicitus ante sacram Cōmunionē, & missę celebrationem apud eos, qui tenentur obedire supradicto Concilio. Nec inter nos est, tam immoderatus vsus tabacci in fumo ante missę celebrationem, vt possit inducere culpā grauem ob irreuerentiam grauem illatam venerabili Sacramento Eucharistię, vt ex experientia manifestum est.

RESOLVTIO

VNDECIMA.

Vtrum, qui sub vtraque specie communicat, maiorem gratiam recipiant, quā qui sub vna specie tantum?

169 **I**N hac difficultate, quę grauiissima est, prima sententia affirmat maiorem gratiam recipere eum, qui sub vtraque specie scilicet panis, & vini Eucharistię Sacramentum recipit: quam qui sub alterutra tantum: ita Alexander de Ales 4. parte quęst. 11. membro 2. art. 4. Casalius l. 2. de Cęna Domini. Arboreus in cap. 6. Ioannis. Pater Gabriel Vasquez disputat. 215. Pater Gaspar Hurtado de Sacramento. disput. 10. de Euchar. difficul. 6. Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacramento. disp. 12. de Euchar. sect. 3. n. 68. citans pro hac sententia Franciscum Blancum Archiepiscopum Compostellanum & Henriquez lib. 8. de Euchar. cap. 44. §. 5. & nouissimē eam defendit Pater Ioannes de di Castillo de Sacramento Eucharist. disput. 10. Dubitatione 10. à nu. 211. Ioannes Prępositus in 3. parte quęst. 80. art. 12. dub. 3. nu. 73. Meratius tom. 3. disput. 33. de Eucharist. sect. 4. Martinon in in 3. part. disp. 34. de Eucharist. sect. 3. Caspensis in suo cursu Theologico part. 2. tractat. 22. disput. 9. sect. 8. num. 33. Castropalaus par. 4. tract. 21. de Sacramento Eucharist. disput. vnica punt. 9. §. 1. num. 12. Corneius 3. part. quęst. 8. art. 12. disputat. vnica dub. 2. Ludouicus de Suan par. 1. summę quęst. 7. de Eu.

Euchar. art. 12. dub. 2. diffic. 1. Machadus par. 1. lib. 3. tract. 5. docum. 8. num. 4. Hieronimus Garzia in summa tract. 3. diffic. 6. dub. 2. num. 9. Pater Leander à Sanctissimo Sacramento par. 2. tract. de Euchar. disputat. 10. quęst. 25. & probabilem eam iudicant Fagundez pręcepto 3. lib. 4. cap. 4. nu. 2. in fine. Becan. de Sacram. cap. 22. quęst. 7. n. 4. Diana par. 5. tract. 13. resol. 29. & Pater Franciscus de Lugo de Sacram. lib. 4. de Euchar. cap. 4. quęst. 2. num. 15. in fine.

170 Probatur 1. hęc sententia à Patre Gaspare Hurtado vbi supra, quia quęlibet species Sacramentalis ratione sui, diuerso modo specifico significat, & confert gratiam: ergo quęlibet ratione sui confert diuersum, & peculiarem gradum gratię sibi correspondentem. Consequentia probatur, quia ex eo deducimus diuersa Sacramenta ratione sui conferre diuersum, & peculiarem gradum gratię, quia quodlibet ratione sui diuerso modo specifico significat & confert gratiam. Antecedēs autem videtur certum, quia species panis ratione sui diuerso modo specifico, quam species vini significant, & conferunt gratiam, quia species panis significant, & conferunt gratiam, vt satiantem, quia illā significant, & conferunt tamquam cibus; species vero vini significant, & conferunt illam, vt refrigerantem, quia illam significant, & conferunt, vt potus.

171 Neq; obstat, si dicas, quod in anima idem sint fames, & sitis, & quod eadem gratia sit satians, & refrigerans, quia per eandem gratiam fames, & sitis animę extinguuntur. Hoc in-

quam non obstat, quia vt cuiuslibet speciei diuerso modo specifico significanti, & conferenti gratiam nouus, & distinctus gradus gratię correspondeat; nam etiam omnibus sacramentis: quamuis eandem gratiam significant, & conferant, siue ad delenda peccata, siue ad magis iustificandum: diuersus tamen gradus gratię correspondet: quia illam quamuis eandē, diuerso modo specifico significant, & conferunt. Ideo cuiuslibet speciei ratione sui: etiam quando simul sumuntur, correspondet diuersus gradus gratię; non quia in vtraque sit perfectior, seu expressior significatio gratię refectiuę; sed quia in quęlibet ratione sui est significatio gratię secundū speciē distincta: quamuis ex vtraque integretur, & coalescat vna significatio conuiuij refectiuji: ideo vero plures species panis. (& idem est de pluribus speciebus vini) quando simul sumuntur non conferunt diuersos, seu peculiare gradus gratię, quia sumuntur per modum vnius, & non significant gratiam diuerso modo specifico.

172 Secundo probatur hęc sententia à Patre Ioanne de di Castillo vbi supra num. 215. quia ex opposita sententia sequeretur calicem per se loquendo raro, aut numquam conferre aliquam gratiam; atque adeo in Cęna Domini nullum fructū gratię per se contulisse Apostolis, sicut nequē nunc Sacerdotibus, atque adeo non videtur per se institutus ad conferendam gratiam, atqui hoc est planē falsum ergo & illud, ex quo sequitur. Probatur sequela, quia tunc in Cęna, & nunc in missa semper prius accipitur species

species panis, & per illam accipit sumens totam refectioem iuxta oppositam sententiam: adeo, ut adueniente potu nihil gratiæ accrescat per se loquendo, & nihil refectiois; cuius contrarium sonant illa verba, quæ sæpè in oratione quadam post Communionem dicimus; refecti cibo, potuque cælesti, &c. Et sæpè patres sanguini tribuunt effectus, ut videre est apud Cyprianum in authore libri de Cardinalibus operibus Christi homilia de Cœna Domini, ubi ait Deum dedisse nobis poculum, ut non tantum exterius liniremur hoc sanguine, sed interius asperione omnipotenti anima muniretur, &c. Quæ ibi latius explicat. Itè Diuus Ioannis Chrysostomus homilia 60. ad populum Antiochenum loquens de calice, & inuitans ad vbera populi spiritualis subiungit: Trahamus tamquam infantes lactentes spiritus gratiam. Sic etiam Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi Mystagogica 4. panis est cælestis, & Calix salutaris, qui & animam, & corpus sanctificant. Quarum Patrum verba vix aliquo congruenti sensu possint esse vera si semper id, quod collaturus erat sanguis, iam inueniat collatum per corpus, & tota refectio, spiritualisque potatio præcessisset in specie panis.

173 Nec valet si respondeas eundem effectum, quem causat hostia, causare etiam calicem. Hoc inquam non valet, quia absque fundamento dicitur, & minus philosophicè. Nam tota gratia intuitu Hostiæ prius sù. ptè collata est, & ut asseris nihil accrescit gratiæ, & quæ data iam est independenter à calicis

sumptione data fuit: adeo ut si ante sumptionem calicis hominoriatur, gratia in æternū duratura sit; quæ ergo causalitas physica, vel moralis manet pro calice effectus etiam illi auxiliatorum, qui dantur secundario tamquam effectus consequentes gratiam Sacramentalem, non minus independentes sunt à sumptione calicis: cum dentur immediatè ratione illius gratiæ iam collatæ, quæ ut effectus primarius fuit independenter à tali sumptione, & ante illam accepta in anima: ergo de facto nullum effectum habet illa calicis sumptio: sed tantum ad summum talis est, ut si non fuisset per sumptionem hostiæ collata, conferretur per illam, quod tantum est esse causam: quasi in actu primo, & non in actu secundo.

174 Tertio probatur hæc sententia ab eodem de di Castillo, quia cum ex vno capite non desit vis, & efficacia in vtraque specie ad conferendam gratiam iuxta subiecti dispositionem: ita ut altera ab altera per se independenter operetur quantum iuxta Christi institutionem potest; ex altero vero capite nullum sit argumentum, ut id negemus fieri, non videtur rationi consonum id negare ergo &c.

175 Secunda, & probabilior sententia negat conferri maiorem gratiam ceteris paribus ex opere operato per sumptionem huius sacramenti sub vtraque specie, quam sub vna tantum: ita Diuus Thomas opuscul. 58. cap. 29. & 3. parte quæst. 80. art. 12. ad 3. Diuus Bonauentura in 4. dist. 11. par. 2. art. 1. quæst. 2. Riccardus art. 4. quæst. 6. Sotus dist. 12. quæst. 1. art. 12. Caietan. 3. parte

3. part. quæst. 80. art. 12. Syluius ibidem Suarez in 3. parte disp. 63. de Sacramentis sect. 6. Bonacina tract. de Eucharist. cap. 22. quæst. 7. Fagundez præcepto 3. Ecclesiæ lib. 4. cap. 4. n. 2. Petrus Sotus lect. 12. de Eucharist. Bellarminus lib. 4. de Euchar. cap. 23. Diana part. 3. tract. 6. resol. 97. & part. 5. tract. 13. resol. 29. Zacharias Pasqualigus in sacra doctrina moralit. tom. 2. disp. 117. sect. 3. num. 21. Magister Marcus Serra in tert. parte Diui Thomæ quæst. 80. art. 12. dub. vnico, & alij communiter.

176 Probatur 1. nostra sententia ex Concilio Tridentino sess. 21. art. 3. ibi insuper declarat, quamuis Redemptor noster, ut antea dictum est in suprema illa Cœna hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, & Apostolis tradiderit: tamen fatendum esse etiam sub altera tantum specie totum; atque integrum Christum vtrumque Sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui vnam speciem solam accipiunt. ergo ex mente Concilij Tridentini communio sacramentalis sub vtraque specie non causat maiorem gratiam, quam sub vna tantum specie. Probatur consequentia, quia si maiorem gratiam ceteris paribus causaret illi, qui hoc Sacramentum recipit sub vtraque specie; quam illi, qui sub vna tantum hoc Sacramentum accipit, sequeretur, quod ille, qui sub vna tantum specie nempè panis hoc Sacramentum accipit, priuaretur aliqua gratia necessaria ad salutem, atqui hoc est falsum, & contra Concilium Tridenti-

num, ut constat ex illis verbis: ac propterea quod ad fructum attinet nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui vnam speciem solam accipiunt ergo falsum est asserere, quod sumptio huius Sacramenti sub vtraque specie causet maiorem gratiam, quam sumptio tantum sub vna specie.

177 Ad hoc argumentum respondet Pater de di Castillo ubi supra num. 219. quod in Concilio tantum dicitur non priuari, aut defraudari suscipientem gratia vlla ad salutem necessaria, quamuis autem priuaretur gratia, quæ conferretur per sumptionem alterius speciei; quia illa non est necessaria ad salutem, sufficit enim, quæ confertur per vnam tantum speciem. Imo (inquit Eruditus de di Castillo) in hoc ipso apparet, quam cautè, & prudenter loquatur Tridentinum: dum non dixit: nulla gratia defraudari; sed nulla gratia ad salutem necessaria defraudari, ut vel sic innueret quidquid sit, an defraudetur aliqua gratia; certè nulla gratia ad salutem necessaria defraudari; quia nimirum per alterutram speciem impletur sufficienter præceptum sumendi Eucharistiam; cum per vtramlibet seorsim detur gratia nutrimenti spiritualis. Nam patres Concilij hoc decreuerunt contra hæreticos asserentes necessarium esse ad salutem sumere hoc Sacramentum sub vtraque specie.

178 Fateor hanc responsionem Patris de di Castillo probabilem esse, & propter hoc oppositam sententiam excusari ab omni censure, & ut ait Magister Soto in 4. dist. 12. quæst. 2. art. 12. nullam continere absurditatem;

rem; nam & si vera esset, nullam iniuriam fecisset Ecclesia secularibus priuando eos communionem sub vtraque specie, quia precipuam curam debuit habere Ecclesia cauendi periculum effusionis sanguinis. Sed quamuis predicta solutio, ut dixi probabiliis sit: tamen negari non potest nostram sententiam valde insinuari in predictis verbis Concilij Tridentini. Tum, quia nec gratia collata per vtramque speciem est necessaria ad salutem, ut docet Diuus Thomas 3. par. quest. 82. art. 3. & in 4. dist. 13. quest. 1. art. 3. questiunc. 1. cum susceptio huius Sacramenti etiam in articulo mortis non sit necessaria essentialiter necessitate medij, & finis ad consequendam vitam eternam: sed solum necessitate precepti: & ideo Sacerdoti non ieiuno non licet missam celebrare ad prebendum viaticum infirmo moribundo, ut nos supra probauimus. Ergo Concilium non solum vult eos qui vnā tantum speciem accipiunt, non defraudari gratia simpliciter necessaria ad salutem, sed nec etiam necessaria ad melius, & perfectius salutem consequendam, quam haberent si sub vtraque specie communicarent, & qua defraudarentur, si sub nulla communicare prohiberentur. Tum etiam, quia Concilium eadem vitur ratione, qua Diuus Thomas postea citandus, scilicet quia Christus totus continetur sub qualibet specie; atqui hec non solum probat non defraudari predictos gratia simpliciter necessaria ad salutem, sed neque etiam ea, quam accipiunt Communicantes sub vtraque specie: ergo nostra sententia recte deduci-

tur ex verbis supra relatis Concilij Tridentini: probatur minor, nam ut hic ostendit Caietanus §. secundum, quod causat gratiam, non est solum, quod ex vi verborum continetur in hoc Sacramento, sed etiam, quod per concomitantiam in eo continetur: alias Diuinitas huius Sacramenti gratiam non causaret: ergo cum Communicantes sub specie panis tantum non priuentur sumptione sanguinis, ut contenti in hoc Sacramento per concomitantiam etiam si priuentur sumptione eiusdem sanguinis, ut ex vi verborum in eo continetur, nulla prorsus gratia priuantur: gratia enim, quam causat sanguis sumptus, ut ex vi verborum continetur in hoc Sacramento, causat etiam sumptus, ut in eo continetur per concomitantiam.

179 Secundo probatur nostra conclusio ex Diuo Thoma 3. parte quest. 80. art. 12. solutione ad 3. per hec verba, potest autem a Populo Corpus sine sanguine sumi; nec exinde sequitur aliquod detrimentum: quia Sacerdos in persona omnium sanguinem offert, & sumit, & sub vtraque specie totus Christus continetur, ut supra habitum est. Atqui si maiorem gratiam reciperet, qui communicat sub vtraque specie, aliquod detrimentum sequeretur populo sumenti corpus sine sanguine ex maioris, scilicet gratie defectu: ergo ex mente Diui Thomae constat nostra sententia.

180 Tertio probatur ratione, quia Eucharistia illam gratiam, quam significat, causat, & nullam aliam: cum causet solum ex vi significationis; atqui vtraque species

species significat vnā, & eandem gratiam: ergo non potest ceteris paribus maiorem gratiam accipere ille, qui hoc Sacramentum sumit sub vtraque specie, quam ille, qui sub vna tantum: maior est certa, cum nulla causa possit causare effectum, quem in se non habet. Minor vero probatur 1. quia gratia, quae significatur in speciebus sacramentalibus est spiritalis refectio: hæc autem est vna, & eadem, non solum in anima, in qua non distinguitur fames, & sitis: sicuti in corporibus; ac proinde est vna, & eadem refectibilitas in ordine ad robur spirituale; sed etiam respectu specierum: nam cum significant spiritualem refectioem possunt illos solummodo significare quod fieri potest: atqui fieri potest vnico tantummodo nempe augmento gratiæ in ordine ad robur Charitatis, & auxiliorum: non autem duplici, ut fit in corpore: ergo vtraque species significat vnā, & eandem gratiam. Secundo probatur eadem minor: quia species ex se præcisè non significant, sed ratione corporis, & sanguinis Christi Domini, ratione cuius ratione cibi, & potus habent; ita ut ratio cibi, & potus consistat in corpore, & sanguine Christi Domini iuxta illud Ioannis 6. caro mea verè est cibus: & sanguis meus verè est potus: ergo species concurrunt solum, ut determinantes ad esse sacramentale: ergo tota vis cibandi est in corpore Christi, quod est verus cibus; atque adeo etiam tota vis causandi refectioem. Ergo cum vna, & eadem ratio refectiua sit sub vtraque specie, quia totus Christus est sub vtraque specie, cau-

sabit vnā, & eandem refectioem: nec plus causabit vna species; quam ambæ ceteris paribus; quia causant ratione contenti.

181 Quarto probatur nostra sententia, quia, ut docet Theologi in materia de Trinitate: licet Pater, & Filius in diuinis sint duo supposita realiter distincta: tamen, ut spirant Spiritum Sanctum tertiam sanctissimæ Trinitatis personam, constituunt vnum tantum spiratorem; quia in vtraque persona; scilicet Patris, & Filij est vna, & eadem virtus spiratiua: quamuis sit in duabus hypostasibus, et sint duo spirantes, si quidem, quia non multiplicatur forma, neque etiam multiplicatur principium spirandi: nam vnitas, et multiplicitas principij non attenditur secundum supposita, sed secundum formam spiratiuam. Ergo etiam in Eucharistia, licet multiplicentur species, non multiplicabitur principium causatiuum gratiæ: quia non multiplicatur forma: nempe virtus refectiua, et cibatiua: siquidem virtus cibatiua, seu refectiua est corpus, et sanguis Christi Domini, ut habetur Ioannis 6. caro mea verè est cibus, et sanguis meus verè est potus, et idem omnino corpus, et sanguis, qui est sub specie panis, etiam est sub specie vini: ergo neque etiam multiplicabitur refectio, sed erit respectu vtriusque vnus, et idem effectus.

182 Dixi in nostra sententia, et in probationibus eius ceteris paribus, quia si qui communicat sub vtraque specie: saltem quando recipit speciem vini, melius esset dispositus, quam qui sub vna specie communi-

cat, maiorem absq; dubio gratiam reciperet; quam ille, et quam ipse met recipit, quando sub specie panis comunicavit: nam Sacramenta melius dispositis maiorem gratiam conferunt.

183 Antequam ad argumenta oppositæ sententiæ respondeamus, notandum est ex Eminentissimo Cardinale Caietano in tertia parte questione 80. articulo 12. quod quia Sacramenta nouæ legis conferunt, quod significant; ideo in duplici genere possunt considerari. Primo: quatenus conferunt, quod significant, & sic collocantur in genere causæ instrumentalis, aut quasi instrumentalis. Secundo, quatenus significant tantum: & sic collocantur in genere signi sensibilis: quare de instrumentis dupliciter loqui contingit, vel ut habent rationem causæ, vel ut habent rationem signi. Cum enim de virtute Sacramentorum est sermo, ad causalitatem Sacramenti spectatur: virtus enim causalitatem sonat, & similiter cum de Sacramentali medicina est sermo, ad causalitatem quoque spectatur: inter causas enim medicina collocatur. Et cum de efficacia; aut effectu alicuius Sacramenti agitur ad causalitatem spectatur: quando autem de significato, aut significatione Sacramenti est sermo: Sacramentum tractatur in quantum signum. Itaque Eucharistiæ Sacramentum & potest considerari in quantum significat solum, vel in quantum causat, quod significat. Si consideretur Eucharistiæ Sacramentum, ut est causa gratiæ, et quomodo eam causat

tria sunt prenotanda. Primum est, quod causans non est virtus aliqua in Sacramento, aut diuina assistentia: sed est res contenta in Eucharistia. Secundum est, quod huiusmodi res contenta causans non est minus res concomitanter contenta: quam res contenta ex vi conuersionis. Tertium est, quod res contenta in hoc Sacramento causat absq; aliquo sensibili instrumento. Primum prenotatum, scilicet, quod res causans, seu conferens spiritualem fructum in sumptione Eucharistiæ est res contenta in Eucharistia, ab omnibus conceditur, qui continentur Christum Dominum realiter contineri, sub hoc Sacramento: ipse enim Christus Dominus perfectus Deus, et perfectus homo est largitor omnis fructus gratiæ, et est res contenta sub hoc Sacramento. Secundum autem prenotatum, scilicet, quod non minus ad conferendum fructum huius Sacramenti concurrat res contenta concomitanter, quam res contenta ex vi Sacramenti, seu Conuersionis, declaratur recolendo, quod dupliciter res aliqua continetur sub hoc Sacramento, vel ex vi Sacramenti, seu conuersionis; et sic sub specie panis continetur Corpus Christi tantum; ita ut nec sanguis, nec anima, nec Diuinitas sic continetur sub panis specie, et similiter in Calice ex vi Sacramenti solus sanguis continetur: ita quod nec Christi Corpus, nec Anima, nec Diuinitas sic continetur sub specie vini: vel concomitanter, et sic sub Hostia, seu specie panis continetur tam sanguis Christi Domini; quam eius

eius Anima, & Diuinitas, & similiter sub specie vini continentur concomitanter corpus Christi Domini, eius anima, & Diuinitas. Ex quibus constat, quod nec sub specie panis, nec sub specie vini continetur Christi anima, & similiter Diuinitas: nisi concomitanter. Quo supposito secundum prenotatum ostenditur sic. Spirituales fructus Eucharistiæ non minus causatur à Christi anima & ab eius Deitate, quam à Christi corpore, seu sanguine; atqui tam Deitas, quam anima Christi est res concomitanter existens sub hoc Sacramento: ergo non minus causat fructum spiritualem Eucharistiæ res concomitanter contenta: quam res ex vi Sacramenti contenta. Tertium denique prenotatum; scilicet, quod Christus Dominus in hoc Sacramento contentus confert per se ipsum, & non per aliquod sensibile instrumentum, spiritualem fructum, constat. Primo, ex eo quia, ubi est præsens agens sufficiens per se ipsum, non est opus instrumento, nec consuevit adhiberi instrumentum. Secundo, quia sic se habet esus, & potus Sacramentalis ad hoc alimentum spiritus, seu animæ: sicut se habet manducatio, & potus naturalis ad alimentum corporale, atqui in nutritione corporali panis, & vinum non per instrumenta, sed secundum se ipsa alunt: ergo ex hoc quod Christus continetur in hoc Sacramento, ut alimentum spirituale per se ipsum, & non per aliquod sensibile instrumentum, confert spiritualem fructum.

184 Ex quibus cum eodem Caietano infero primo, quod in

Calice, & Hostia non sunt diuersæ virtutes collatiuæ spiritualis gratiæ: sed vna tantum est res utrobique conferens: scilicet ipse Christus Dominus secundum se ipsum, & non per virtutes medias. Secundo infero, quod in Hostia, & Calice Christus Dominus non vitur diuersis instrumentis ad conferendum fructum spiritualem animæ: quia utrobique nullo vitur sensibili instrumento ad huiusmodi collationem, & quia omni virtute media exclusa, & excluso omni instrumento medio ex parte Christi præsentis, nulla remanet differentia causandi, distribuendi, seu conferendi sub ytraque specie: nisi voluntas diuidens singulis prout vult. Tertio infero. Quod considerando Sacramentum Eucharistiæ intra latitudinem causæ, prout est collatiuum spiritualis gratiæ, nutritium animæ, & medicina eiusdem, nulla est differentia inter species ipsas inter se, & similiter nulla est differentia inter vtramque simul, & alteram tantum: quoniam ut ex supradictis constat, vna, & eadem omnino absque omni virtute media, & absque omni sensibili instrumento medio est utrobique, & in altera tantum cuiusque spiritualis doni causa: scilicet ipse Christus Dominus personaliter præsens secundum Deitatem, & humanitatem. Quibus ita suppositis.

185 Ad primum argumentum oppositæ sententiæ; respondetur, negando antecedens, & ad eius probationem respondeo, negando similiter antecedens, quoad secundam partem: nam licet Sacramentum Eucharistiæ

in quantum significat tantum, dupliciter possit considerari: nempe, & diuersitas signi, quia aliud signum est species panis cum ipsius esu, & aliud signum est species vini cum eius potu, & diuersitas modi significandi. Et hæc inueniatur dupliciter, hoc est comparando species inter se, sicut expressius significatur redemptio nostra per Christi Domini mortem, talis, in quo ut separatus monstratur sanguis à corpore, quàm Hostia, & comparando utramque; simul speciem Sacramenti ad alteram tantum: nam utraque simul significat integrè refectionem spiritualem: singule autem species imperfectè representant illam, vna scilicet, ut cibum; & altera ut potum. At tamen nullam harum diuersitatum (ut oprimè docet Caietanus vbi supra) si diligenter perspexerimus diuersitatem aliquam in fructu spirituali huius Sacramenti arguit, quod sic ostendo. Primo: quoniam nec signorum diuersitas, nec diuersus modus significandi diuersitatem arguit in re significata, atqui vna, & eadè res omninò immutata, & diuersis signis diuersimodè potest significari, ut patet, vnus idemque homo representatur per imaginem in speculo, & per statuam, picturam &c. & ab vna perfectius, & ab alia imperfectius representatur; ex his enim diuersitatibus in signis, & significationibus nulla circa rem significatam monstratur varietas: ergo ex diuersitate significandi in speciebus Eucharistiæ superius assignata nulla arguitur diuersitas in fructu spirituali huius Sacramenti. Secundo ostendo exem-

plo Sacramenti baptismi, in baptismo enim immersio siquidem, quæ in celebratione baptismi fit significat eum, qui baptizatur conspeliari Christo, & immersio significat resurgere eundem cum Christo in nouitate vitæ iuxta illud Apostoli ad Romanos 6. conspulti sumus cum Christo per baptismum in mortem, ut quomodo Christus surrexit à mortuis: ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. Si tamen aliquis baptizatur non per modum immersionis, sed per modum effusionis, aut asperisionis, tunc deficit baptismo dictus modus significandi: & non propterea is, qui baptizatur minus est conspultus Christo, aut minus resurgit, in nouitatem vitæ: quam ille, qui baptizatus est per immersionem. Ergo manifestè sequitur, quod diuersitas, seu defectus in modo significandi nihil adimit de fructu Sacramenti, & plenitudo in significando nihil adiungit ad fructum Sacramenti: e quale siquidem donum ex baptismo recipiunt baptizatus per immersionem, & baptizatus per asperisionem: quamuis magna sit diuersitas utrobique in significando. Tertio ostendo, quia aliud est diminutè, seu partialiter significare, & aliud est significare diminutum, seu partem. Primum iuenitur in singulis speciebus seorsim huius Sacramenti. Secundum autem non; & ut patet non sequitur ex primo: nam non valet consequentia, species sacramentalis panis, & vini diminutè, seu partialiter significant seorsim: ergo significant diminutum, seu partem. Similiter aliud est plenius, seu expressius significare, & aliud est

est pleniorum fructum significare; & similiter aliud est integrè significare, et aliud totaliter significare: deinde aliud est diuersis signis significari, & aliud est diuersa significari. Diuersitas namque: tam signorum: quam modorum significandi in signis ipsis sistit, & non pertrahit ad rem significatam, quia sub conditione signorum, & non rei significatæ, & propterea inter signa, & signorum conditiones aduertenda est differentia hæc, quod signo quidem respondet signatum, sed diuersitati signorum non respondet diuersitas rei signatæ, & similiter modis significandi non respondet modus rei significatæ. Et ratio est, quia vna, & eadem omninò immutata res potest diuersis signis, & diuersimodè significari. Itaque in Augustissimo Eucharistiæ Sacramento exemplariter diuersa sunt signa: scilicet Hostia comesta, & Calix bibitus; sed non sunt diuersi Sacramenti fructus. sed vnum, atque eundem spiritualem fructum significant; nam manducare, & bibere spiritualiter, vnum, & idè sunt, ut testatur Dominus Pater noster Augustinus super Ioannem homilia 25. super illa verba, qui venit ad me non exuriat, & qui credit in me non sitiet in æternum Ioannis cap. 6. Inquit enim Pater noster Augustinus, qui venit ad me, hoc est, quod ait, qui credit in me; & quod dixit non exuriat, hoc intelligendum est, & non sitiet vnquam: utroque enim illa significatur æterna satietas vbi nulla est egestas. Vbi ex hoc, quod sitire, & exurire ponitur idem, manifestè patet, quod mandu-

care; & bibere sunt idem, & quod alimentum satians esu, & alimentum satians potu sunt idem secundum rectum philosophiæ iudicium iuxta illud 3. physicorum si posset sanari, & posset infirmari sunt idem, sanari, & infirmari sunt quoque idem; & similiter sanitas, & infirmitas sunt idem.

186 Nec obstat si dicatur Eucharistiam sub utraque specie integrè representare internam refectionem. Hoc inquam non obstat, quia huiusmodi integritas, seu totalitas representandi non simpliciter, & absolute, sed respectiue ad singulas species intelligitur, tamquam si diceretur (ut benè notat Caietanus vbi supra §. diuersi deinde modi significandi) quod totum Eucharistiæ Sacramentum representat internam refectionem non partialiter, ut species panis: nec partialiter, ut species vini; sed complendo utrumque. Cum quo stat, quod utrumque simul imperfectè illam representat: sed non ita imperfectè, sicut alterum tantum: singule enim species, & ambæ simul representant; non partem, sed totam refectionem spiritualem animæ: sed non representatur totaliter ab aliqua earum, nec ambabus simul, nec ab innumeris alijs. Patet ergo diuersitatem Sacramentalium signorum, & modorum significandi in hoc Eucharistiæ Sacramento nullam inferre diuersitatem in fructu spirituali significato. Itaque optima est solutio superius posita. Ad id autem, quod in contra arguitur à Patre Gaspare Hurtado manifestè patet ex dictis, & ita non occur-

rit aliquid in particulari ad suas impugnationes respondere: nā omnes manent solutæ in responsione superius data ad suū argumentum principale.

187 Ad secundum argumentū oppositæ sententiæ respondetur distinguendo sequelam: sequeretur Calicem per se loquendo raro: aut nunquam conferre aliquam gratiam si quando Sacerdos recipit species vini est melius dispositus: nego sequelam: si non est melius dispositus concedo sequelam. Cuius rationem assignat Caietanus in Commentario in 3. par. quæst. 80. art. 12. super solutione, ad quartum argumentum Diui Thomæ: quoniam idem est utrobique agens & id faciens, equaliter utrobique dispositum, & proinde quoad interiorē fructum se habet: ac si post sumptam Hostiam vnā aliam sumeret, ut contingit Sacerdotibus sumentibus reliquias Sacramenti. Nec valet si dicas semper quando communicans sub vtraque specie sumit species vini, esse magis dispositum: nam iam habet maiorem gratiam habitualem. Hoc inquam non valet: nam respondetur cum Docto Magistro Marco Serra in 3. parte quæst. 80. art. 12. dub. vnic. solut. ad primum argumentum: gratiam habitualem, quæ per ipsum Sacramentum cōfertur, nullo modo disponere ad gratiam, quæ per ipsum Sacramentum causatur: quia simul esset dispositio ad Sacramentum, & effectus eiusdem Sacramenti. Et quamuis post gratiæ collationem duret sumptio Sacramenti; respectu tamen diuinæ acceptionis iam censetur mo-

raliter peracta, quia Deus intuitu totius sumptionis, & tãquam effectum totius Communionis gratiam confert, cum primum sumitur species panis, aut prima Hostia cum eadem prorsus dispositione, qua sumitur species vini, aut secunda Hostia. Et in hoc sensu intelliguntur illa verba à Patre Ioanne de diCastillo allegata in oratione, quam post Communionem dicimus refecti cibo potuque cælesti, & in eodem sensu loquuntur sancti Patres ab eodem de diCastillo ibidem allegati.

188 Ad tertium argumentum eiusdem sententiæ respondetur solum conuincere, quod si, qui communicat sub vtraque specie saltem quando recipit species vini melius esset dispositus: quam qui sub vna specie communicat maiorem gratiam reciperet: quam ille, & quam ipsemet recipit quando sub specie panis communicauit: nam sacramenta melius dispositis maiorem gratiam conferunt quod nos non negamus: imò libenter fatemur: non autem probat quod quælibet species sacramentalis, quando ab eodem sumitur, quælibet per se causet in recipiente distinctam, aut diuersam gratiam, quod erat necesse ad conuincendum, quod qui recipit Eucharistiam sub vtraque specie ceteris paribus ex parte dispositionis subiecti recipientis accipit maiorem gratiam, quam ille, qui sub vna tantum specie hoc Sacramentum recipit, quod non potest probari, quia sequeretur, quod quælibet species sacramentalis causeret partem effectus huius Sacramenti, quod esse falsum supra

supra ostendimus cum Eminētissimo Caietano. Aliud enim est vt supra diximus, quod species sacramentales partialiter causerent effectum totalem, & adæquatum huius Sacramenti iuxta dispositionem subiecti; aliud vero, quod quælibet species sacramentalis independēter ab alia causet partem effectus huius Sacramenti. Primum est verum: secundum verò falsum vt supra ostēdimus. Quod potest declarari exemplo philosophico, in sententia enim, quæ asserit, quod de potentia Dei absoluta possunt duæ causæ efficientes producere eundem numero effectum. DD. qui eā sequuntur in 2. libro physicorum inquirunt, quod quælibet causa producit totum illum effectum, licet non totaliter totalitate causæ: bene tamen totalitate effectus, cum totus effectus à qualibet causa producatur. Sic similiter in nostro casu seruatis seruandis, species sacramentales panis, & vini sūt causa totalis productiua effectus totalis huius Sacramenti: nempe gratiam cibatiuam, & potatiuam, vt sic loquamur: at tamen, quia in qualibet specie sacramentali continetur totus Christus Dominus, & quo ad eius Corpus sanguinem, & Diuinitatem, scilicet sub specie panis ex vi verborum tantum corpus Christi, & concomitanter eius sanguis, & diuinitas, sub specie autem vini sanguis Christi ex vi verborum concomitanter autem Corpus eius, & Diuinitas; & sic quælibet species sacramentalis causet totum effectum huius Sacramenti totalitate effectus iuxta dispositionem subiecti modò superius in hac resolutione explicato;

& sic quælibet species sacramentalis dicitur causare gratiam cibationis, & potationis. Ex quo manifeste inferitur non recipere maiorem gratiam, qui sub vtraque specie hoc Sacramentum recipit, quam qui sub vna tantum cæteris paribus.

R E S O L V T I O

D V O D E C I M A.

Vtrum si egrotus in articulo mortis constitutus non possit deglutire Hostiam consecratā ad recipiendum Sacrum Viaticum, ministranda sit ei species vini?

189 **P**RO resolutione huius difficultatis notandum est primo, non esse per se malum: nec iure diuino prohibitum vnā speciem sacramentalem sumere sinē alia, & quod nō sit per se malum ex eo constat: nā res contenta tota subest singulis speciebus; significatio quoque scilicet vnio membrorum cum Christo, vel inter se, per vnica speciem sufficienter repræsentatur; demum integer effectus confertur per singulas species, vt resolutione præcedenti probauimus: ergo non est contra ius naturale sumere dumtaxat vnā. Quod autem non sit contra ius diuinum probatur, quia Christus Dominus aliquando sub specie solius panis præbuit Eucharistiam nimirum discipulis in Emaus, vt constat Lucæ cap. 24. quare nec diuinum præceptum obligat ad alteram speciem determinatè sumendā: sed confusè solum, vt docent Bellarminus de Euchar. lib. 4. cap. 27. ad octauum Suarez 10. 3. in 3. par. disp. 80. sect. 2. & alij.

190 Secundo notandum est sē. per

per habuisse Ecclesiam potestatem, ut in Sacramentorum dispensatione salva ipsorum substantia, vel statueret, vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, vel ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, ac locorum varietate magis expedire iudicaret, sic definit Concilium Tridentinum sess. 21. cap. 2. per hæc verba: præterea declarat hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse; ut in Sacramentorum dispensatione salva illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret; id autem Apostolus ad Corintheos 4. & 2. ad Corintheos 6. non obscure visus est innuisse, cum ait: sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores misteriorum Dei, atque ipsum quidem hac potestate usum esse satis constat cum multis alijs, tum in hoc ipso Sacramento: cum ordinatis nonnullis circa eius usum: cætera inquit, cum venero disponam. Vens igitur Ecclesia hac potestate validè prudenterque prohibuit usum Calicis, seu sanguinis Christi omnibus extra sacrificium communicantibus: sic dictum Concilium Tridentinum dicto cap. 2. ubi profequitur, quare cognoscens Sancta Mater Ecclesia hanc suam in administratione Sacramentorum auctoritatè, licet ab initio christianæ religionis non infrequens utriusque speciei usus fuisset; tamen progressu temporis latissimè iam mutata illa consuetudine, granibus, & iustis causis adducta hanc consuetudinem sub altera

specie comunicandi approbavit, & pro lege habendam decrevit, quam reprobare, aut ipsius Ecclesiæ auctoritate, prohibito mutare non licet. Et Canone 2. eiusdem sessionis per hæc verba: si quis dixerit sanctam Ecclesiam Catholicam non iustis causis, & rationibus adductam fuisse ut laicos atque etiam Clericos non conficientes, sub panis tantummodo specie comunicarent, aut in eo errasse anathema sit.

191 Tertio notandum est posse Ecclesiam dispensare in hac prohibitionem cum sit solius iuris Ecclesiastici; validè quidem sine causa, licitè verò si causa subsit. Sic Clemens 6. dispensavit cum Rege Gallie. Paulus Tertius cum Bohæmis, si retractarent errorem. Sic Romæ Diaconus ministrans in missa sollempni Summo Pontifici sub utraque specie communicat, sic Imperator dum coronatur utramque speciem recipit. Rex Gallie, tum in coronatione, tum in mortis articulo; Greci communiter; nec idè reprehenduntur: nam id faciunt ex Ecclesiæ consensu saltem præsumpto.

192 Quo supposito, quod in hac resolutione inquirimus, est utrum in articulo mortis stante præcepto diuino obligante infirmo moribundo ad recipiendam sacram Eucharistiam per modum viatici, si ob grauitatè suæ infirmitatis infirmus non possit deglutire Hostiam consecratam, possit Parochus licitè ei administrare hoc Sacramentum sub specie vini. Affirmatiuè respondet Doctor Don Petrus de Ochogauia de Sacramentis tract. 2. de Eucharistie effectibus, & usu quest. 18. n. 9. quam

quam sententiam affirmat tenere aliquos recentiores, quem sequitur Pater Leander à Sanctissimo Sacramento parte 2. tract. 7. de Eucharist. quest. 31. citans pro hac sententia Henriquez lib. 8. cap. 44. num. 2. in margine littera E. & num. 7. ex Concilio Toletano 11. cap. 11. & Carthaginensi 4. cap. 76. Nungnum in 3. part. to. 1. quest. 80. art. 12. concl. 3. Fundamentum huius Doctoris est, quia in articulo mortis obligat præceptum diuinum de accipienda Eucharistia per modum viatici; atqui præceptum diuinum præferendum est humano præcepto de non sumenda specie vini, à laicis: ergo in articulo mortis licitum est infirmo moribundo Sacramentum Eucharistiam administrare sub specie vini, quando Hostiam consecratam minime deglutire potest.

193 Secunda, & vera sententia negat in tali casu esse ministrandam speciem sanguinis: ita Suarez tom. 3. in 3. part. disput. 80. sect. 3. in fine Fagundez præcepto 3. lib. 3. cap. 4. numer. 20. Mercerus quest. 80. articul. 12. proposition. 2. Pitigianus in 4. tom. 1. dist. 8. quest. 3. art. 6. Syluius ad artic. 12. questionis 86. 3. partis Diui Thomæ 9. queritur 4. Pater Ioannes de Castillo tom. 1. de Sacram. tract. 4. de Eucharist. disp. 10. dubit. 11. Probatur hæc sententia, quia quando præceptum diuinum non obligat in aliquo casu, in quo instat obligatio præcepti Ecclesiastici positui, seruari debet præceptum posituum Ecclesiasticum; atqui in articulo mortis, quando infirmus ob grauitatem suæ infirmitatis non potest deglutire Hostiam consecratam, non obligat præ-

ceptum diuinum de recipienda Eucharistia per modum Viatici, & stat præceptum posituum Ecclesiasticum prohibens laicis sumptionem Eucharistiæ sub specie vini: ergo in dicto casu non potest Parochus, aut quiuis alius prædicto infirmo Eucharistiam ministrare sub specie vini. Maior est certa; & minor communiter recipitur à DD. quia cum præceptum diuinum comunicandi in extremo mortis periculo sit affirmatiuum, non obligat cum periculo irreuerentiæ, nec tunc ius humanum Ecclesiasticum præfertur Diuino: sed occasione iuris humani tales concurrunt circumstantiæ morales, ut ius Diuinum non obliget.

194 Ad fundamentum Doctoris D. Petri de Ochogauia, responderetur distinguendo maiorem: Præceptum diuinum de recipienda Eucharistia obligat in articulo mortis, quando adest legitimus Minister, qui possit Eucharistiam administrare, & infirmus possit eam recipere absque irreuerentia Sacramenti concedo maiorem: obligat in dicto mortis articulo si non adest minister legitimus, qui possit eam administrare, vel ob aliquas circumstantias moraliter occurrentes, in dicto casu non potest Eucharistia infirmo administrari absque irreuerentia, aut periculo illius: nego maiorem. Cum autem in casu proposito, quo agrotus in articulo mortis constitutus non possit deglutire Hostiam consecratam, non potest ei administrari Sacramentum Eucharistiæ sub specie vini absque magno periculo irreuerentiæ huius Sacramenti ob effusionis periculum; idè præceptum diuinum,

de sacra Eucharistia recipienda, non obligat: quare neganda est minor, quia cum in dicto casu non obliget, ut diximus preceptum diuinum communicandi in mortis articulo, non possumus dicere, quod preceptum humanum praefertur precepto diuino: nam ad hoc, ut haec propositio esset vera, erat necesse ut in dicto casu obligaret preceptum diuinum de sumenda Eucharistia; cum autem non obliget, seruandum est ius humanum prohibens laicis sumere Eucharistiam sub specie vini.

RESOLVTIO DECIMA
TERTIA.

Vtrum in aliquo casu liceat laicis bibere Calicem absque speciali dispensatione Summi Pontificis.

Negatiue respondet Sotus in 4. dist. 13. quest. 2. art. 6. ad primum, & Toletus lib. 2. cap. 9. afferentes nunquam posse laicum sumere species sanguinis, quamuis species vini corrumpenda sit. Fundamentum huius sententiae est, quia quando prohibitio legis est absoluta, & absque aliqua exceptione; absolute intelligenda est iuxta illam regulam iuris ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus; atqui Ecclesia absolute prohibet laicis summptionem Eucharistiae sub specie vini: ergo in nullo casu licitum est laicis Eucharistiam sumere sub tali specie vini.

195 Dicendum est tamen in aliquibus casibus licere absque Ecclesiae dispensatione laicis sacram Eucharistiam sub specie vini sumere, scilicet si Sacerdos post consecratum Calicem ante summptionem illius deficiat, nec adsit alius Sacerdos, a quo

posset sumi, & prudenter timeatur species vini consecrati, vel deuenturas in infidelium potestatem, vel effundendas, vel corrumpendas; deinde si sanguis Dominicus cadat in terram, nec adsit Sacerdos, qui velit illum lambere: Ita Vasquez in 3. par. tom. 3. disp. 216. cap. 4. num. 47. Suarez tom. 3. in 3. par. disput. 71. sect. 3. Coninch. quest. 83. nu. 271. Filliuc. tract. 4. num. 203. Fagundez precept. 3. lib. 3. cap. 4. num. 20. Diana par. 5. tractat. 3. resolut. 34. §. sed quidquid sit de hoc casu Pater Franciscus de Lugo de Sacram. lib. 4. de Euchar. cap. 12. quest. 1. num. 8. Leander a sanctissimo Sacramento par. 2. tract. 7. de Euchar. disp. 10. quest. 30. Probatur haec sententia, quia cessante sine legis intelligitur lex cessare; atqui finis legis Eucharistiae prohibentis laicis communicare sub utraque specie est ob maiorem reuerentiam huius Sacramenti: ergo non debet obligare cum periculo maioris irreuerentiae; atqui casu, quo adesset periculum species vini consecrati, vel deuenturas in infidelium potestatem, vel effundendas, vel corrumpendas, sequeretur maior huius Sacramenti irreuerentia, aut esset in manifesto periculo illius: ergo lex Ecclesiastica prohibens laicis summptionem Eucharistiae sub specie vini in tali casu non obligat.

196 Ad fundamentum oppositae sententiae responderetur distinguendo maiorem: quando lex absolute aliquid prohibet absolute intelligenda est; si nullum maximum inconueniens sequatur ex illius obseruatione concedo maiorem: si aliquid maximum inconueniens sequatur ex tali obseruatione legis nego maiorem, & con-

concessa minori nego consequentiam: nam lex positua Ecclesiastica non obligat in hoc casu cum manifesto periculo maioris irreuerentiae huius Sacramenti qualis reputatur, vel infidelium irrisio: vel specierum corruptio &c. sicut preceptum Ecclesiasticum obligans omnibus fidelibus sumere Eucharistiam, seruato ieiunio naturali non obligat in casu, quo quis minetur mortem Sacerdoti: nisi celebret non ieiunus: vel etiam laico nisi communicet post violatum ieiunium (non quidem in contemptum Ecclesiae, vel precepti: sed ob alios fines) in quo casu posset Sacerdos celebrare: vel laicus communicare non ieiunus; sicut etiam posset censura ligatus: ut docet Syluester verbo Euchar. 2. nu. 10. Doctor D. Petrus Ochogavia de Sacram. tract. 2. de Euchar. effectibus, & vsu quest. 12. n. 15. Diana par. 5. tract. 3. resolut. 39. Pat. Franciscus de Lugo de Sacram. lib. 4. de Eucharist. cap. 7. quest. 7. n. 68. & alij.

RESOLVTIO DECIMA
QUARTA.

Vtrum species Sacramentales fragant ieiunium naturale.

197 **A**ffirmatiuam sententiam tenet Pater Fagundez in precepta Ecclesiae precept. 3. lib. 3. cap. 7. nu. 11. ubi in primis supponit tamquam communem Doctorum sententiam (cum Diuo Thoma 3. parte quest. 80. art. 10. ad 4.) non licere alicui bis in die communicare: sic enim inquit Diuus Thomas ad 4. dicendum, quod quia Dominus dicit panem nostrum quotidianum da nobis hodie, non

est pluries in die communicandum: ut saltem per hoc, quod aliquis semel in die communicat, representetur unitas passionis Christi. Cuius rationem reddit Fagundez, quia id verat Ecclesiae consuetudo vniuersalis, quae consuetudo obligat sub precepto. Deinde quia si secundo quis communicet cum in prima communione sumat ablutionem: iam secundo communicare non poterit ieiunare, ut patet: imo quamuis ablutionem non sumat: sed solam particulam hostiae, iam ieiunus non communicabit secundo, ac proinde nec licite. haec Fagundez dic. num. 11.

198 Quae sententia potest sic probari, quia si species Sacramentales non frangerent ieiunium naturale, sequeretur, quod esset dabilis casus, in quo posset aliquis frangere ieiunium Ecclesiasticum absque fractione ieiunij naturalis: sed hoc est falsum: ergo, & illud, ex quo sequitur. Probatur sequela manifeste; quia casu, quo aliquis Sacerdos tantam quantitatem hostiarum consecratarum sumeret in die ieiunij Ecclesiastici quanta sufficeret ad substitutionem naturalem corporis: absque dubio frangeret ieiunium Ecclesiasticum, cuius finis ordinatur ad corporis macerationem v.g. si Sacerdos grecus tantam quantitatem panis consecraret, & sumeret, quanta sufficeret, si non consecrata sumeretur, ad fractionem ieiunij Ecclesiastici. Atqui secundum oppositam sententiam summptio specierum Sacramentalium non frangit ieiunium naturale: ergo erit dabilis casus, in quo aliquis frangeret ieiunium Ecclesiasticum absque fractione ieiunij naturalis.

- 199 Dicendum tamen est specierum sacramentalium sumptionem non frangere ieiunium naturale: nisi sumatur ablutio: ita Pat. Thomas Hurtado par. 2. resolutionum moralium tract. 11. cap. 9. resol. 5. num. 285. ubi sic ait: item suppono contra Fagundez præcept. 3. lib. 3. cap. 7. num. 11. Hostiam consecratam, nisi sumatur ablutio, ieiunium non frangere naturale ab Ecclesia statutum ante communionem. ita ille. Franciscus Amicus in cursu Theologiæ tom. 7. disp. 27. sect. 2. num. 14. quatenus cum alijs asserit Sacerdotem posse pluries celebrare non solum in festo Natalis Domini: sed etiam urgente aliqua necessitate, ut habetur in cap. consulisti de celebrat. Missar. qualis esset ad communicandum moribundum; vel ad satisfaciendum duabus Parochijs, quarum curam haberet Parochus, & non posset propter paupertatem Vicarium substituere, in quibus casibus communiter concedunt DD. posse Sacerdotem pluries in die celebrare, & consequenter communicare; cum prohibitum sit Sacerdoti sacrificanti de sacrificio non participare capit. comperimus de consecrat. dist. 2. modo ieiunus celebret: alijs his casibus non liceret non ieiunium celebrare: ita Pat. Franciscus Amicus, quem sequitur Pater Antoninus Diana par. 11. tract. 6. resol. 15.
- 200 Probatum est hæc sententia ratione, quam asserit Thomas Hurtado ubi supra, quia Concilia, & Diuus Pater noster Augustinus agentes de hoc ieiunio naturali solum prohibent manducationem, & potum alimentorum naturalium, & vsualium, & hoc ob reuerentiam,

& venerationem tanto Sacramento debitam: hoc placuit Spiritui Sancto in honorem tanti Sacramenti ait Pater noster Augustinus. Atqui prius communicasse non tollit nouitatem requisitam ad hanc venerationem: cum panis hic sit cæleste alimentum, quia, & si corpus nutriat, & illud manducans in propriam substantiam species sacramentales conuertat: tamen substantiam panis non manducat, sed corpus Christi: ergo sumptio specierum Sacramentalium non frangit ieiunium naturale. Et quod fideles non possint plusquam semel in die communicare; non prouenit ob defectum ieiunij naturalis, sed ex prohibentis Ecclesiæ consuetudine.

201 Secundo probatur, quia in die Natalis Domini omnes Sacerdotes tres missas celebrant: dum non sumant ablutioem: nisi in vltima missa: nam si in prima, aut secunda ablutioem sumant, non possunt vterius celebrare: ergo signum euidens est; quod sumptio Hostiæ consecratæ non frangit ieiunium naturale: probatur consequentiam: nam Ecclesia solum præcipit sacerdotibus, ut ablutioem non sumant in prima, & secunda missa; & quod si sumant in prima etiam inuoluntariè aliam missam non celebrent in dicto die: ergo signum est, quod ablutioem sumptio frangit ieiunium naturale, & nullo modo sumptio Hostiæ consecratæ, seu specierum Sacramentalium.

202 Ad hoc argumentum respondet Fagundez ubi supra dicto numer. 11. quod si in die Natalis Domini conceditur sacerdotibus ter celebrare post communionem ante sumptionem

nem

nem ablutioem id prouenit ex privilegio, quod excedere non possunt absque graui, & læthali culpa. Sed hæc solutio nihil valet: nam licet Ecclesia dispenset in trina celebratione missarum in illa die: siquidem non licet absque iusta causa Sacerdotibus bis, aut ter in eadem die celebrare etiam non sumpta ablutioem, sed post sumptionem specierum sacramentalium dumtaxat, cum hoc sit prohibitum ab Ecclesia ex communi vsu, & consuetudine ipsius Ecclesiæ, ut docet Diu. Thomas 3. par. quæst. 80. artic. 10. ad 4. & cum eo communiter Theologi ut supra diximus: tamen Ecclesia in die Natalis Domini nullo modo dispensat in ieiunio naturali, ut Sacerdotes possint in dicta die ter celebrare post communionem ante sumptionem ablutioem: ergo euidenter sequitur sumptionem specierum sacramentalium non frangere ieiunium naturale. Probo antecedens quoad secundam partem, scilicet, quod in dicta die Natalis Domini Ecclesia non dispensat in violatione ieiunij naturalis, ut possint Sacerdotes tres missas in dicta die celebrare, quia si Ecclesia dispensaret in dicto casu in ieiunio naturali, possent Sacerdotes etiam si in prima missa ablutioem sumerent, alias duas missas in dicto die celebrare: quod est falsum, ut potè ab Ecclesia prohibitum: ergo Ecclesia in dicta die non dispensat in violatione ieiunij naturalis ad ter celebrandum: probatur antecedens; idè per ipsum Fagundez Sacerdotes in die Natalis Domini possunt tres missas celebrare post communionem, seu sumptionem specierum Sacramentalium, quia

licet prima sumptio specierum sacramentalium frangat ieiunium naturale: adest dispensatio Ecclesiæ ad duas alias missas celebrandas à Sacerdote in dicta die; atqui sumptio ablutioem in prima missa solum potest frangere ieiunium naturale, ut ex se notum est: ergo si Ecclesia dispensat in dicta die Sacerdoti inuolationem ieiunij naturalis in prima missa ad alias duas missas celebrandas: poterit utique Sacerdos licitè post ablutioem sumptionem alias duas missas celebrare; atqui hoc est falsum, et contra Ecclesiæ dispositionem, ut patet: ergo falsum est asserere, quod Ecclesia in die Natalis Domini ad trinam missarum celebrationem dispensat in ieiunio naturali, & consequenter, quod sumptio specierum sacramentalium ieiunium frangat naturale.

203 Tertio probatur, quia si sumptio specierum sacramentalium frangeret ieiunium naturale, nullus casus daretur, in quo etiam urgente aliqua necessitate posset Sacerdos bis in die celebrare; atqui hoc est falsum, & contra communem Doctorum consensum; ergo & quod specierum sacramentalium sumptio frangat ieiunium naturale: probatur minor, quia ferè omnes Doctores concedunt, quod Sacerdos post sumptionem specierum sacramentalium non sumpta ablutioem potest iterum celebrare, & se communicare ad præbendum sacrum viaticum infirmo in articulo mortis constituto, & etiam asserunt, quod ad satisfaciendum duabus Parochijs, quarum curam habet Parochus potest in die festiua duas missas celebrare, non sumendo in

in prima ablutionem: qui casus communiter in Hispania pratticatur de sola licentia Episcopi, quando Parochus non potest propter paupertatem Vicarium substituere: ergo infertur manifestè sumptionem specierum sacramentalium ieiunium naturale non violare.

204 Ex dictis infero cum Patre Thoma Hurtado vbi supra nu. 287. quod si Sacerdos non sumpta ablutione communicauit, poterit secundo celebrare si necessitas adsit vrgens; & ratio est: quia vt diximus in numer. præcedenti; Sacerdos potest in aliquibus casibus bis in die celebrare: ergo poterit communicare semel, & semel celebrare si adsit necessitas. que autem sit sufficiens causa prudentis arbitrio relinquendum est, qui omnes circumstantias considerabit.

205 Ad fundamentum oppositæ sententiæ respondetur: concedendo sequelam: nam licet sumptio specierum sacramentalium non frangat ieiunium naturale: tamen si in magna quantitate sumantur vt in casu in argumento proposito posunt frangere ieiunium Ecclesiasticum, & disparitas in utroque casu est: nam vt benè notat Diana dicta part. 1. tract. 6. resol. 15. §. dices in casu de ieiunio naturali sumptio particulæ consecratæ non est contra finem præcepti, qui est reuerentia debita tanto Sacramento; sed in casu de ieiunio Ecclesiastico sumptio magnæ quantitatis formularum est contra finem præcepti, qui est maceratio carnis per vnicam râtum commestionem concessam in die ieiunij, vt communiter docent DD. quia per illam sump-

tionem formularum in magna quantitate in die ieiunij quis nutretur, & viueret si tantum particulas consecratas comederet: ergo frangeret ieiunium Ecclesiasticum absq; fractione ieiunij naturalis.

206 Pater Antoninus Diana: quamuis nobiscum sentiat sumptionem specierum sacramentalium ieiunium naturale non violare: nihilominus conuinctus vi fundamenti contrariæ sententiæ in illam maximè se inclinât: nam postquam assignauit, stando in opinione Patris Hurtadi disparitatem à nobis superius relatam inter ieiunium naturale in ordine ad sumptionem specierum sacramentalium; & ieiunium Ecclesiasticum immediatè profequitur. Sed si tibi non arridet hæc responsio: dicam cum Fagundez, quod per sumptionem particulæ consecratæ frangitur ieiunium naturale. Ergo & per sumptionem magnæ quantitatis formularum frangitur etiam ieiunium Ecclesiasticum, vt supra à nobis probatum est. Ita Diana vbi supra.

207 Sed hæc doctrina mihi non placet, quia sequeretur omnia inconuenientia, que in fundamentis nostræ sententiæ assignauimus: si particulæ consecratæ sumptio frangeret ieiunium naturale: ergo cum nullum sit inconueniens asserere, quod in dicto casu in argumento assignato frangatur ieiunium Ecclesiasticum absque violatione ieiunij naturalis, probabilior est responsio à nobis data.

RE-

RESOLVTIO DECIMA
QVINTA.

Vtrum ille, qui eadem die ex deuotione communicauit, aut sacrum celebravit, & postea eodem die incidit in mortis periculum; itaut moraliter iudicetur eodem die è vita discedere, aut timeatur, quod die sequenti non possit sacram Eucharistiam per modum viatici accipere, liceat illi in ipso die ulterius sacram Eucharistiam per modum viatici accipere?

208 **I**n hac difficultate, vt certa ab incertis discernamus. Supponendum est primo cum Diuo Thoma 3. part. quest. 80. art. 11. dari præceptum diuinum de sumenda Eucharistia, quod commune est laicis, & clericis. Quod docet D. Thomas in dicto art. 11. in corpore his verbis. Respondeo dicendum, quod (vt supra dictum est) duplex est modus percipiendi Sacramentum, scilicet spiritualis, & sacramentalis: manifestum est autem, quod omnes tenentur saltem spiritualiter manducare, quia hoc est Christo incorporari, vt supradictum est. Spiritualis autem manducatio includit votum, seu desiderium percipiendi hoc Sacramentum, vt supra dictum est: & ideo sine voto percipiendi hoc Sacramentum, non potest homini esse salus: frustra autem esset votum, nisi impleretur, quando opportunitas adesset; & ideo manifestum est, quod homo tenetur hoc Sacramentum sumere, non solum ex statuto Ecclesie, sed ex mandato Domini, dicentis Lucæ cap. 22. hoc facite in meam commemorationem: ex statuto autem Ecclesie sunt

determinata tempora exequendi Christi præceptum. Ideoque Angelicum Præceptorem secuti fuerunt Durand. in 4. distint. 9. quest. 2. num. 7. Caietanus super dictum art. 11. & alij. Ratio huius notabilis efficacæ assignari non potest; sed ad manifestandam eius veritatem, recurrere oportet ad loca Sacre scripture, que clarè hanc doctrinam insinuât. Primus locus sit ex Ioann. cap. 6. vbi loquens de hoc Sacramento, vt patet ex Concilio Trid. sess. 20. cap. 1. sic dicitur: nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Vbi sine dubio, vt constat ex particula illa, nisi, continetur præceptum Eucharistiæ, sicut in illis verbis, Ioan. 9. nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, continetur præceptum baptismi. Secundus locus sit ex Lucæ 22. & ex Diuo Paulo 1. ad Corintheos cap. 11. vbi postquam dixerat Christus Dominus in nocte Coenæ suis Apostolis, Accipite, & comedite, & bibite; subditur Christum Dominum dixisse. Hoc facite in meam commemorationem. Vbi omnibus in vniuersum fidelibus, vt notarunt acutissimè Vasquez tom. 3. in 3. part. disp. 213. cap. 2. & Suarez eod. tom. disp. 69. sect. 1. præcipit, vt passionem suam memorarent in hoc Sacramento, vnusquisque suo modo, laicus recipiendo tantum hoc Sacramentum; & Sacerdos illud consecrando; ideoque Tridentinum Concilium sequendo in hoc Sanctos Patres, quos ibidè citat Suarez interdum sequitur secundum sensum de Consecrationis præcepto imposito sacerdotibus, vt sect. 2. cap. 1. per hæc verba.

Epi.

Episcopos vero, & quoscumque alios in ordine Sacerdotali constitutos, Aecumenicum Concilium in ea Civitate celebrantes, ut assidue in Dei laudibus incumbere, Hostias, laudes, & preces offerre, sacrificium missae quolibet saltem die dominico, in quo Deus lucem condidit, & a mortuis resurrexit, ac Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant &c. Interdum vero sequitur primum de praecepto laicæ communionis lato fidelibus, ut sess. 13. cap. 2. his verbis. Ergo salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris, voluit effudi, memoriam faciens mirabilium suorum: & in illius sumptione colere nos sui memoriam, præcipit, suamque annuntiare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat. Sumi autem voluit Sacramentum hoc tamquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confirmantur viuentes vita illius, qui dixit: qui manducat me, & ipse viuet propter me, & tamquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus preseruemur.

209 Secundo supponendum est contra Caietanum in summa verbo Communio sacramentalis, & alios, esse præceptum divinum sumendi Eucharistiam in articulo mortis, ut docent Durandus in 4. dist. 9. quæst. 2. Gabriel quæst. 2. art. 2. concl. 3. Sotus dist. 12. quæst. 1. articul. 11. Valentia disp. 6. quæst. 8. pun. 4. Vasquez disp. 213. Suarez disp. 69. Aegidius quæst. 80. art. 11. dub. 3. Ochagavia de Sacrament. tract. 2. de Eucharistia effectibus,

& vsu quæst. 14. numer. 5. Pater Gaspar Hurtadus de Euchar. disp. 10. difficult. 2. Pater Don Marcus Vidal in Arcauitali tractatu de Eucharistia. Inquisit. 1. supposit. 5. num. 5. Don Carolus Malletus in auro Theologiæ moralis tom. 1. de Sacramentis malleation. 4. de Sacramento Eucharistiaë bractea 9. Pater Leander à sanctissimo Sacram. part. 2. tract. 7. de Eucharistia. disp. 2. quæst. 4. Pater Ioannes de di Castillo de eucharistia tract. 4. disp. 10. dub. 2. num. 23. & alij. Ratio huius est, quia præceptum divinum de accipiendo Eucharistiaë Sacramento, est affirmatiuum; ergo debet in aliquo determinato tempore, obligare; atqui nullum commodius tempus ad illius obligationem inducendam, reperitur, quam articulus mortis; ergo in dicto mortis articulo obligat præceptum divinum de sumenda Eucharistia. minor subsumpta colligitur ex Concilio Tridentino sess. 13. cap. 2. ubi notat, quod Christus sumi voluit sacramentum hoc, tamquam spiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius, qui dixit, qui manducat me, & ipse viuet propter me, & tamquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus preseruemur, ut supra retulimus ex eodem Concilio; qui effectus maximi in articulo mortis sunt necessarij.

210 Tertio supponendum est, esse præceptum ecclesiasticum de sumenda eucharistia in mortis articulo. Quod statutum fuit in Concilio Araucicano canon. 22. si homicida voluntarius, & idem statuit circa publicos penitentes Concilium Carthaginense

nense 4. canon. 77. quod à Leone IV. approbatum fuit, dum absolute, & absque vlla limitatione precipitur eis, qui in infirmitate (subintellige periculosa) sint ut viaticum accipiant: & non leuiter deducitur ex Concilio Niceno 1. cap. 12. quod refertur in Decreto part. 2. causa 26. quæst. 6. cap. de his vero. ubi sic dicitur. De his vero, qui recedunt ex corpore antiquæ legis, regula obseruabitur, etiam nunc: itaut si forte quis recedit ex corpore, necessario vite sue viatico non defraudetur. Quod si desperatus aliquis recepta communione, surrexerit; sit inter eos, qui sola oratione communicant. De omnibus enim his, qui à corpore recedunt, in tradendo eis communionem, cura, & probatio sit Episcopi. Nec valet dicere quod in Concilio Niceno solum sit sermo de Sacerdotibus, & Episcopis, quibus imponitur hoc præceptum ministrandi: nam contra hoc est, quod si Eucharistiaë Sacramentum, & illius sumptio non esset necessaria ex præcepto populo, non ita strictè administratio præciperetur Sacerdotibus. Tamen quia Concilium Nicenum Eucharistiam vocat viaticum necessarium, quod si non esset impositum sub præcepto populo, non diceretur necessarium viaticum; nam hæc necessitas non est, nisi respectu populi, cui dicitur viaticum: Dicitur autem viaticum hoc Sacramentum datum in articulo mortis, quia parat viam ad gloriam, & dat vires ad labores patienter tolerandos, qui in discessu ex hac vita se se offerre possunt, & istos effectus producit Eucharistia, licet non sumatur cum intentione viatici; viaticum vero est id, quod

datur ad labores itineris sustinendos.

211 Quibus ita suppositis. Titulus Resolutionis inquiri potest ex duplici capite. Primo si quis dum sanus erat ex deuotione communicauit, & postea subito & inopinatè eadem die incidit in euidentis periculum mortis. Secundo cum iam esset infirmus manè ex deuotione tantum sumpsit eucharistiam, & postea eadem die morbo ingrauescente incidit in manifestum mortis periculum: an in his casibus, aut in aliquo ex illis possit iste talis, aut etiam teneatur eodem die ulterius sacram eucharistiam sumere per modum viatici ad adimplendum diuinum præceptum de sumenda eucharistia per modum viatici in mortis articulo? In qua difficultate tres inuenio sententias; duas ex diametro oppositas, & aliam quasi mediam viam tenentem. Prima sententia absolute negat eum, qui siue in salute, siue in infirmitate non periculosa eodem die sacram eucharistiam pro sua deuotione accepit; si contingat eodem die incidere in mortis periculum: ita ut prudenter iudicetur dicto die à vita migraturum; non posse nec teneri iterum eodem die sacram accipere Eucharistiam per modum Viatici. Ita Suarez 3. parte tomo 3. disput. 69. sect. 3. §. rogabis. Coninch de Sacramentis quæst. 80. art. 11. dub. 3. n. 100. Fagundez in 3. præcept. Eccles. lib. 1. cap. 3. nu. 7. Eminētissimus Cardinalis de Lugo de eucharistia, disput. 16. section. 3. num. 52. Faustus de Eucharistia lib. 1. quæst. 247. Granadus in 3. parte Diui Thomæ controuers. 6. tract. 10. disput. 3. nu. 99. Moeratus in Diuum Thomam

tom.3. disput.35. sect. 2. num.4. Michael Zambranus de Sacramenti administratione tempore mortis cap.3. dub.1. num.1. & 6. Piticianus in 4. sentent. tom.1. distin.9. quæst.3. artic.7. Mercerus in 3. partem quæst.80. artic.11. Quam sententiam secutus fuit Diana part.3. tract.4. resolut.40. licet in alijs partibus oppositum doceat, rem maturius consideratam, vt postea videbimus. Pater Thomas Tamburinus in methodo expedite communionis cap.5. §.6.

212. Prima pars huius sententiæ scilicet quod, qui semel in die communicauit deuotionis causa, siue in salute, siue in infirmitate non periculosa, non possit eodem die iterum communicari per modum viatici adueniente euidenti mortis periculo in dicto die, probatur, quia prohibitum est in iure canonico bis in die communicare, vt constat ex cap. consulisti de celebratione missarum, vbi sic dicitur: Respondemus, quod excepto die Natiuitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit sacerdoti semel in die vnã missam solummodo celebrare; ergo ille, qui in eodem die sacram sumpsit Eucharistiam, etiam deuotionis causa; non poterit in dicto die etiã adueniente mortis periculo iterũ sacram Eucharistiã accipere. Antecedens est certũ, & consequentia cõstabit ex probationibus pro 2. part. dictæ sententiæ.

213. Secunda pars huius sententiæ. Probatur, quia qui sacram Eucharistiam in vno die accepit antequam incideret dicto die in periculum mortis, satisfecit Diuino præcepto de accipienda Eucharistia in mortis articulo: ergo non tenetur di-

cto die iterum Eucharistiam sumere per modum viatici ob eminenti mortis periculo. Patet consequentia, quia si ob aliquam rationem liceret alicui bis in die communicare, maxime esset, vel ad implendum diuinum præceptum de accipiendo diuino viatico in mortis articulo, vel ratione extreme necessitatis in quantum per secundam communionem per modum viatici infirmus acquirit maiores gradus gratiæ, diuina dona, & priuilegia cœlestia, atq; robur, & fortitudinem ad vincendas vehementes tētationes, quas in dicto mortis articulo accidere solent; atqui ex nullo ex his capitibus oritur talis obligatio: ergo numquam licet bis in die communicare ob periculum mortis, quod euenit in eodem die post acceptam sacram Eucharistiam. Minor quoad primam partem postea constabit ex probatione antecedentis: Quoad secundam verò probatur; nam si liceret in dicto casu iterum sacram Eucharistiam sumere, vt infirmus in mortis articulo constitutus acquirat maiores gradus gratiæ dona cœlestia &c. sequeretur posse etiam sanum, & bene valentem bis in eadem die communicare, vt quid melius est, & perfectius, dum etiam ipse per secundam communionem acquirat maiores gradus gratiæ, maxima auxilia, & dona diuina; atqui hoc nullo modo est affirmandum, ergo nec affirmandum est, quod ille, qui semel in die communicauit deuotionis causa, teneatur iterũ dicto die communicare, si incidat in mortis periculum. Antecedens vero principalis argumēti probatur à Pat. Thoma Tamburino vbi supra.

§.2. num.5. quia præceptum accipiendi Eucharistiam in mortis articulo non obligat, nisi circumcirca periculum vitæ, siue ignoratum, siue situm ab homine, si quidem obligat vt prope mortem homo se inueniat sacra Eucharistia refectus: ergo ille, qui in vno die accepit sacram Eucharistiam deuotionis gratia, satis adimpleuit præcepti diuinum sacra Communionis, si in illo die incidat in euidentis periculum mortis, absque eo quod teneatur in dicto die iterum communicare, vt adimpleat diuinum præceptum de Communionem accipienda in mortis articulo. Quod confirmatur à dicto Patre Thoma Tamburino dicto num.5. quia plura inueniuntur huius generis præcepta, quibus satisficit, si pauloante quam vrgeat præceptum, adimpleantur. Sic si Novitius, vel Clericus recitet officium mane antequam professionem emittat, vel ordinetur in sacris, non est obligandus eodem die post emissam professionem, vel ordines susceptos, iterum recitare: sic sacerdos, qui celebravit mane in loco vbi non erat festum de præcepto, si postea eadem die se conferat in locum, vbi festum celebratur, non obligabitur ad audiendum iterum sacram, & idem de laico qui mane sacro interfuit in prædicto loco non festiuo, & postea ad festi locum accessit: ergo eodem modo dicendum est in casu presenti.

214. Secunda sententia in alio extremo affirmat illum, qui sacram Eucharistiam in vno die accepit deuotionis causa, siue in salute, siue in infirmitate non periculosa, si eodem die incidat in euidentis mortis pericu-

lum, siue violentæ, siue naturalis, & adeo vrgens, vt prudenter timeatur eodem die moriturum, aut quod transacto non possit commuicari, non solum posse iterum pro viatico eodẽ die communicare, sed ad hoc teneri ex præcepto diuino. Ita Eruditus Pater Gaspar Hurtadus de Sacramentis disp.10. de Eucharistia difficultat.2. citans Patrem Vasquez in quibusdam manuscriptis, & hanc esse sententiam plurimorum Doctorũ Societatis Iesu, & aliorum Doctorum Academiæ Complutensis, & Salmaticensis, & aliarum prouinciarum; & quod hanc sententiam secuti fuerunt in praxi Reuerendissimus Generalis Aquauina Societatis Iesu Romæ, qui post celebrationem missæ incurrit maximum periculum mortis, & Matriti Pater Vega eiusdẽ Societatis Rector illius Collegij, & Pater Aualus in eodem Collegio. Ochagua de Sacramentis tract.2. de Eucharistiæ effectu, & vsu quæst.14. nu.7. Chelisonius in 3. part. tom.2. quæst.80. art.11. notabil.2. Martinus de Sancto Ioseph in monita confessoriorum tom.1. lib.1. de Eucharistia, tract.9. num.16. Pellizarius in manuali regularium tom.1. tract.5. cap.3. num.70. Quintanaduenas in Theolog. moral. tom.1. tract.4. singul.9. num.6. Ludouicus de San Iuan in sua parua summa tract.4. de Communionem infirmorum Zambellus in repertorio casuum conscientiæ verb. Eucharistia. Pater Antonius de Scobar, & Mendoza in libro resolut. moral. tract.7. exam.6. cap.5. num.62. Pater Leander à sanctissimo Sacramento tom.2. tract.7. de Eucharistia disp.2. quæst.6. Pater Antoninus Dia-

na part. 4. tract. 4. resolut. 197. & part. 5. tract. 3. resolut. 33. & part. 8. tract. 1. resolut. 87. §. secundus casus erit, & part. 10. tract. 11. resolut. 11. §. sed quia hic sermo accidit de Viatico, & ut probabilem eam defendit Eruditissimus Pater Ioannes de di Castil. lo de Sacramentis tom. 1. tract. 4. disp. 10. dub. 3. nu. 56. & eam admittit P. Franciscus Amicus tom. 7. disp. 29. sect. 4. nu. 37. in casu quo quis mane communicavit, & vespere incidit in articulum mortis, & habeat conscientiam peccati mortalis, nec adsit copia Confessarij, cui possit illud confiteri; adsit tamen Diaconus, qui possit illi Eucharistiam ministrare, ut saltē per susceptionem huius Sacramenti fiat de attrito contritus.

215 Prima pars huius sententię manifeste sequitur ex secunda; nam si in tali casu iuirmus tenetur vterius in eodem die communicare per modum viatici, potiori iure poterit hoc facere. Secunda autem pars huius sententię, scilicet, quod teneatur in dicto casu vterius sacram Eucharistiam sumere in eodem die, probatur, tum quia in eo casu, nempe quando quis in vno die Eucharistiam sumpsit deuotionis causa, siue in salute, siue in infirmitate non periculosa, non sumpsit Eucharistiam tamquam viaticum; quia hoc tantum datur proficiscentibus ex hac vita; atqui ille, qui in salute, sumpsit Eucharistiam ex deuotione non dicitur proficisci ex hac vita: ergo si in eodem die incidat in periculum mortis, siue violentę, siue naturalis, & prudenter timeatur, quod in dicto die moriatur, aut quod nō possit alio die sacram Eucharistiam sumere, tenebitur

ex præcepto diuino, & Ecclesiastico iterum eodem die communicare per modum viatici. Tum etiam, quia si ille, qui in vno die sacram Eucharistiam sumpsit in sanitate deuotionis causa, si eodem die incidens in euidens periculum mortis non teneretur iterum eodem die communicare per modum viatici, sequeretur quod ille, qui die antecedenti in salute sacram Eucharistiam sumpsit ex deuotione, & die sequenti incidit in euidens mortis periculum non teneretur dicto die sacram Eucharistiam sumere per modum Viatici; atqui hoc est falsum: ergo, & quod non teneatur in nostro casu in eodem die iterum se communicare per modum Viatici postquam incidit in euidens periculum mortis ad adimplendum diuinum præceptum de sacro viatico accipiēdo. Sequela manifeste sequitur ex doctrina oppositę sententię cum asserat, quod præceptum de Eucharistia sumenda solum obligat paulo ante mortis articulum, siue scitum, siue ignoratum, & sic qui paulo ante mortem instantem Eucharistiā sumpsit, videtur implere præceptum quoad substantiam de communionem in mortis articulo; ex eo quod ratione parui temporis intercedentis censeatur illa communio facta instante morte, & habere rationem viatici. Falsitas autem minoris probatur, quia inauditum est præcepta imposita tamquam onera alicuius diei ante illum præcise tempus impleri posse, sicut præceptum ieiunij crastini, neque obligat, neque impletur hodierno ieiunio; & præceptum crās recitandi horas canonicas, non impletur hodierna

dierna recitatione horarum; atqui præceptum diuinum de sumenda Eucharistia in mortis articulo impositum est tamquam onus illius temporis, in quo euidenter instat mors, & homo est proximus proficiscēdi ex hac vita: ergo dictum præceptum communicandi in mortis articulo non potest impleri tempore proximē antecedenti, neque habet vim obligandi dicto tempore antecedenti.

216 Nec valet, si cum auctoribus primę sententię respondeas cōcessa sequela nostri Argumenti, negando minorem; quia præceptum sumendi Eucharistiam in mortis articulo non est onus impositum pro tempore physico in quo, quis incidit in mortis periculum, seu articulum; sed onus impositum pro tempore morali, in quo quis incidit in dictum articulum; itaque cum tempus valde proximum est periculo mortis, quando quis die antecedenti ad mortis articulum se communicauit, iam periculum mortis imminet, & ita eo tempore videtur posse impleri præceptum obligationis in periculo, seu articulo mortis; quare exempla allata de ieiunio, & recitatione horarum, non videntur ad rem presentem facere. Hoc, inquam, non valet, quia licet tempus proximē antecedens articulum mortis moraliter dicatur periculum mortis, seu quod idem est, quamuis tempore proximē antecedenti periculum mortis moraliter dicatur periculum mortis imminere; hoc tamen non sufficit ut eo tempore obliget præceptum Eucharistię, quia hoc præceptum tantum obligat præcise in periculo, seu articulo mor-

tis physice considerato, & non moraliter, quemadmodum præceptum recitandi horas Canonicas præcise, & physice loquendo obligat à media nocte vnus diei, vsque ad aliam mediam noctem eiusdem diei.

217 Tertia sententia media via procedit affirmat enim posse illum, qui in vno die missam celebravit, aut sacram communionem sumpsit, ex deuotione, siue in salute, siue in infirmitate non periculosa, si eodem die post sacrum celebratum, aut sumptam communionem incidit in mortis periculum, & prudenter timeatur eadem die discessurum è vita, aut alio die non posse communicare, quod licet ei ob sui consolationem, & ad imploranda diuina auxilia in tanto periculo, iterum eodem die sacram Eucharistiam sumere, per modum viatici. Negat tamen ad hoc teneri ex præcepto diuino, aut Ecclesiastico. Ita Don Marcus Vidal in arcauitali tract. de Eucharistię Sacramento Inquisit. 1. nu. 43. Don Carolus Malletus in auro Theologię moral. tom. 1. de Sacramentis, malleat. 2. bractea 16. & alij.

218 Primam partem huius sententię probat dictus P. Don Marcus Vidal vbi supra nu. 47. quia ab Ecclesia prohibetur communicatio bis in eadem die ob maiorem Sacramenti reuerentiam; atqui in nostro casu nulla irrogatur Sacramento irreuerentia: ergo nulla etiam in tali casu Ecclesię prohibitio habetur. Patet consequentia, quia cessante sine legis, cessat etiam omnis obligatio. Maior autem probatur, nam in casu proposito in hac resolutione tractatur de perfectiori animę salute,

salute, ac de prestandis infirmo maioribus donis, & auxilijs diuinis: ergo licitè id operatur; maximè, quia Christus Dominus omnia Sacramèta instituit ad fidelium salutem, & utilitatem animarum: ergo nulla irreuerentia irrogatur Sacramèto in casu proposito cum decèter, & reuerenter sumatur.

219 Secundo eandem partem probat num. 48. quia præceptum Ecclesiasticum ieiunij naturalis ante sumptionem sacrosanctæ Eucharistiæ non obligat in infirmitate periculosa, quando commode præmitti nõ potest: ergo neque etiam si pluries sumatur Eucharistia absque ieiunio, vt communiter docèt Auctores: ergo neque etiam præceptum de communicando bis in die eadem obligabit in casu proposito. Probatur hæc vltima consequentia, quia eadem rationes in casu proposito militant, quæ militant de non seruando ieiunio naturali pro sumenda Eucharistia in periculosa infirmitate, cum habeatur eadem necessitas grauis, & Communicatio moraliter loquendo differri non possit, & similiter militet eadem maioris dispositio, nempe, vt licitè possit bis communicare, maxime quia hoc præceptum non communicandi bis in die desumitur in sententia aliquorum Doctorum solum ex consuetudine, non vero ex lege aliqua positua, sicuti est præceptum de ieiunio naturali seruando ante communionem: ergo si hoc dispensatur ratione necessitatis, multo magis illud.

220 Tertio eandem partem probat num. 49. quia interdum ratione necessitatis licitum est sacerdotibus bis vel ter in eadem

die celebrare, vt deducitur ex cap. consulisti de celebratione missarum, vbi dicitur, quod excepto die Natiuitatis Dominicæ nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die vnam missam solum celebrare: ergo etiam infirmus poterit in eadem die bis communicare. Antecedens communiter accipitur à Doctoribus, vt testantur Paludanus, Durandus, Nauarra, Suarez, Enriquez Coninch, Scorcia, & alij apud Laiman lib. 5. tract. 8. cap. 5. n. 6. Consequentia vero probatur, quia eadem ratio necessitatis proxime habetur, quæ currit ad hoc, vt sacerdos bis in die celebret, nempe, vt infirmus sumat viaticum, quod in alium diem prudenter differri non potest: ergo si Sacerdoti conceditur licentia ab Ecclesia, etiam saltem implicite, & tacite conceditur infirmo ratione extreme necessitatis.

221 Vltimo probat eandem partem num. 50. quia hæc opinio, quoad hanc partem sine vilo scrupulo deducitur ad praxim apud viros religiosos secundum occurrentes casus, vt testatur Eminentissimus Cardinalis de Lugo vbi supra nu. 51. affirmans in eius religione pluries fuisse in vsu maximè in infirmitate Patris Claudij Aquæuius Generalis Societatis, qui mane communicatus ex deuotione, eadem die desumpsit Viaticum, quod etiam factum fuit (inquit dictus Don Marcus Vidal) in nostra Theatina Congregatione me presente in mortali infirmitate Patris nostri Don Alexandri Maffei, doctissimi, & pijsimi viri: ergo signum est, vt id liceat, & ab Ecclesia approbetur, & tacite saltem

con-

concedatur. Quod confirmat, quia hæc opinio quoad hanc partem est multum fauorabilis, & consolatoria animarum, dum infirmi in illis angustijs, & erroribus mortis possunt iterum per modum viatici se sacra Eucharistia munire contra diabolicas tentationes, & recipere maiores gratiæ gradus, & auxilia diuina cum omnibus indulgentijs, quæ requiruntur in illo statu sumendo sacrum viaticum: ergo id omnino licet.

222 Secundam vero partem, scilicet non teneri infirmum in hoc casu ex præcepto diuino, aut Ecclesiastico iterum in eodem die sacram Eucharistiam per modum viatici accipere, probat dictus P. Don Marcus Vidal dicta Inquisit. 1. num. 39. quia præceptum de eucharistia sumenda ante mortem instantem, moraliter videtur impletum per primam communionem factam in illo die, quamuis facta fuerit in salute, quoad substantiam præcepti: ergo non tenetur, qui post dictam primam communionem factam ex deuotione incidit in eodem die in mortis periculum euidentem, iterum in dicta die per modum viatici communicare, licet hoc ei liceat facere ob maiorem sui consolationem, & ad imploranda diuina auxilia in tanto periculo. Deinde, quia talis communicatio ratione parui temporis intercedentis censetur facta instante morte, & habere rationem viatici: ergo in tali casu nõ obligat præceptum de sumenda Eucharistia iterum per modum viatici. Patet consequentia, & Antecedens probatur, quia præceptum de sumenda Eucharistia in articulo mortis solum obligat ad illam recipiendam

paulò ante mortem, ne quis moriatur sine auxilio tanti Sacramèti proximè accepti; atqui totum id habetur per illam communionem factam in illo die, paulò ante mortis periculum: ergo per illam iam satisfactum fuit præcepto.

223 Dicendum tamen est, veriore, & probabilioris esse secundam sententiam sustinentem, quod ille qui in vno die sacram celebravit, aut sacram Communionem sumpsit, siue in salute, siue in infirmitate nõ periculosa, & dicto die post missæ celebrationem, aut susceptam communionem deuotionis causa, incidat in mortis periculum; ita vt prudenter iudicetur, quod eodem die erit moriturus, aut quod nõ possit alio die sacram eucharistiam sumere, posse iterum in eodem die communicare per modum viatici, imo, & ad id teneri ex præcepto diuino, & Ecclesiastico. Prima pars huius asserti satis constat ex rationibus adductis pro prima parte tertiæ sententiæ. Secunda vero pars etiã constat ex fundamento adducto pro secunda sententia pro eius secunda parte, & deinde suadet, quia si adimplendum præceptum de sumenda Eucharistia in mortis articulo sufficeret quod paulò ante mortem, quis sacram acciperet Eucharistiam, ex eo quod moraliter dicitur periculum mortis imminere, in tali casu, & consequenter videatur impletum præceptum de sacro viatico accipiẽdo in mortis articulo, sequeretur quod qui paulò ante mortis periculum octo vel decem diebus Eucharistiam ex deuotione sumpsit, non teneretur in eo articulo rursus Sacramentum

acci-

accipere per modum viatici, si post dictos dies incideret in infirmitatem mortalem; atqui hoc est falsum; ergo & illud ex quo sequitur. Sequela communiter admittitur à Doctoribus primæ sententiæ. Falsitas autem minoris probatur, quia si dicta sequela esset vera daretur casus, in quo aliquis numquam teneretur ad sacrâ communionem accipiendam constitutus in mortis articulo, quod est falsum, & scandalosum: ergo falsum est asserere, quod præceptum de sacra communione accipienda non obliget præcisè in periculo mortis physicè considerato, & non moraliter tantum. Probo Antecedens quoad primam partem, nam ponamus aliquem fidelem habuisse consuetudinem, post quam ad statum discretionis peruenit, sacram Eucharistiam sumere omnibus diebus Dominicis Anni, & quod in illa perseveret vsq; ad finem vitæ, iste talis in sententia opposita numquam teneretur sacrum viaticum recipere constitutus in mortis articulo; siquidem, vt docent DD. contrariè sententiæ, ille qui paulò ante mortis periculum octo, vel decem diebus Eucharistiam ex deuotione sumpsit, non tenetur in eo articulo rursus Sacramentum accipere per modum viatici: ergo dabitur casus, in quo aliquis in tota vita sua non teneatur accipere sacram communionem per modum viatici physicè constitutus in mortis articulo; quæ Doctrina si in praxi sequeretur, maximum absque dubio generaret scandalum, videndo moribundum in articulo mortis constitutum noli accipere sacrum viaticum, ex eo, quod ad hoc

non teneatur propter communionem ab ipso factam paulò ante mortis periculum octo, vel decem diebus: ergo absolute dicendum est, quod licet tempore proximè antecedenti articulum mortis moraliter dicatur articulum, seu periculum mortis imminuere, tamen non sufficere, vt eo tēpore nõ obliget præceptum Eucharistiæ, cum hoc præceptum probabilius sit, quod obliget præcisè in periculo mortis physicè considerato, & nõ moraliter, vt optimè docuit prima sententiæ: ergo probabilius est asserere, quod ille, qui mane celebravit, aut sacrâ communionē sumpsit in salute, aut in infirmitate nõ periculosa deuotionis causa, & postea eadem die incidit in manifestum periculum mortis, nõ solum potest, sed tenetur ex præcepto diuino, & ecclesiastico iterum in illa die sacram Eucharistiam sumere per modum viatici, siquidem per illam Cōmunionem factam ex deuotione, non adimpleuit præceptum de sacro Viatico sumendo in mortis articulo, eo quod ille, qui nihil cogitans de morte, sumit hoc Sacramentum, non sumit illud, vt viaticum (vt bene docet Diana dicta parte tractat. 3. resol. 33.) hoc enim tantum datur proficiscentibus ex hac vita; ille autem, qui bene valet, non dicitur proficisci ex hac vita, si quidem nullus satisfacit alicui præcepto, antequam obligatio illius incipiat: ergo morbo adueniente, & periculo mortis instante, tenetur iterum Eucharistiam, & viaticum sumere.

224 Nec valet, si dicas, quod ille, qui in consuetudinē habuit pro toto vitæ suæ discussu semel in

in hebdomada sacram eucharistiam sumere ex deuotione, licet non teneatur cōstitutus in mortis articulo sacram Eucharistiam per modum viatici accipere ex vi diuini, aut ecclesiastici præcepti, tenebitur tamen sacram accipere communionē per modum Viatici ad vitandū scandalum, quod potest generari, videndo Catholicum constitutum in mortis articulo sacrum viaticum in illa hora non recipere, ex quo non sequitur ipsum ex præcepto teneri ad recipiendam sacram communionem per modum viatici in mortis articulo constitutum, cum iam præceptū sit ab ipso adimpletum per communionem ab ipso factam paulò ante periculum mortis octo diebus; nam bene stat aliquem non esse obligatum ad faciendam aliquam actionem ex vi alicuius præcepti, & esse obligatum ad illam faciendam ad vitandum proximorum scandalum. Hoc inquā, non valet, nam falsò supponitur præceptum diuinum, & ecclesiasticum accipiendi sacram Eucharistiam in mortis articulo, seu periculo incipere fidelibus obligari paulò ante quā incidant in dictum mortis articulum, seu periculum, quod ab ipsis ignoratur, nam obligatio huius præcepti est propria illius temporis, quo adest tale præceptum, nec orta fuerat quādiu periculum non imminebat: ergo illi satisfacere non potuit per communionem prius paulò ante periculum mortis factā, sicut è contra si existente periculo mortis homo peccaret, omittere communionem, & postea periculum euaderet, nõ teneretur priorem obligationē implere, quia iam cessauit.

225 Ad fundamentum primæ

sententiæ pro prima eius parte respondetur distinguendo antecedens prohibitum est iure Canonico bis in die communicare extra casum necessitatis concedo antecedens; in casu necessitatis nego antecedens; cum autem, qui constitutus est in mortis articulo, sit in magna necessitate, & dona pro illa periculosa hora mortis sint necessaria; ideo licet prohibitū sit alicui bis indie cōmunicare extra mortis articulum, seu extra casum necessitatis, non autem hoc prohibitum est in nostro casu, vt optime probat tertia ratio allata pro prima parte tertie sententiæ. Deindè quia quando concurrunt duo præcepta, maius preponderat, & est anteponendum; atqui in nostro casu cum concurrat præceptum Ecclesiasticum de non sumenda Eucharistia bis in die, & præceptum diuinum de communicando tempore mortis, hoc posterius præceptum preualere debet, tamquam maioris ponderis, vt rectè obseruat Thomas Sánchez in summa tom. 1. lib. 1. cap. 10. nu. 17. Nec valet si dicas, quod hoc præceptum de accipienda communionem in articulo mortis nõ est diuinum teste Alexand. 4. par. q. 11. membr. 2. art. 4. Bonauent. in 4. dist. 12. part. 2. dist. 5. art. 1. qu. 1. Ferrar. lib. 4. contra gētes cap. 61. Siluest. verb. Euchar. 3. D. Tho. in 4. dist. 6. quæst. vlt. art. 1. Gabriel. in can. miss. & alijs. Hoc, inquā, nõ valet, nā contrariā sententiā sustinet D. Thom. 3. par. q. 80. art. 1. quæ sequuntur cōmuniter expositores, vt Tander. Silu. Nugn. Valen. Coninch Chelison. Suar. & alij, quos citat & seq. Io. Præpos. in 3. par. q. 80. art. 1. dub. 1. n. 5. P. Mag. Marc. Serra in 3. p. q. 80. art. 1. dub. vni co. Nec valet, si vterius dicas, qd

nostra opinio imponit onus morientibus, seu in articulo mortis constitutis asserendo, quod qui paulò ante mortem imminuentem sacram sumpsit Eucharistiam non solum possit, sed etiã teneatur iterũ sacrã Eucharistiã per modũ viatici accipere. Hoc inquam, non valet; nã respõdeo cum Diana dicta par. 5. tract. 3. resol. 3. illos letãter hoc onus suscipere, et si cõtraria sententiã esset vera, & tenenda magnã eis, & merito afflictionem afferret.

226 Ad fundamentum pro secũda parte eiusdem sententiã respõdetur, negando antecedens, nam vt bene docet secũda sententiã, quam nos sequimur; cum præceptum recipiendi Eucharistiã in articulo mortis impositũ sit tamquã onus illius temporis, aperte sequitur tempore proximo antecedenti, neq; impleri posse, neque habere vim obligandi; vnde licet tempore proximè antecedenti periculũ, vel articulum mortis dicatur moraliter periculum mortis imminere, non tamen hoc sufficit, vt eo tempore obliget præceptum sumendi eucharistiã, quia hoc præceptũ tantũ obligat præcisè in periculo mortis physicè cõsiderato. Nec alicuius roboris est recurrere ad intentionẽ virtuales, quam censetur habere ille, qui paulò ante imminens periculũ mortis communicauit adimplendi præceptũ, sumendi Eucharistiã in mortis articulo; nam vt bene docet Vasquez to. 3. in 3. part. quæst. 80. art. 11. disp. 214. cap. 2. nu. 13. & 14. vt quis impleat præceptũ sumendi Eucharistiã in mortis articulo, nõ ad intentionem implendi illud, sed ad substantiam operis, quod præcipitur, & tẽpus in quo obligat, attendendum est, & cũ obliget præcisè in periculo mortis

physice considerato, & nõ moraliter non sufficit ad eius impletionem intentio virtualis illud adimplendi per communionem factam antequam dictum periculum physicè imminere, quia tunc præceptum non incipit obligare, sed solum incipit obligare adueniente physicè mortis periculo. Nec sufficeret ad adimplentionem talis præcepti, vt quis haberet expressam, & explicitam voluntatem illud adimplendi per communionem factam ante aduentum mortis periculum, vt ibidem obseruat idem Vasquez: nam non est in nostra voluntate anticipare tempus adimplentionis dicti præcepti, sicut nec in nostra voluntate est anticipare tẽpus adimplentionis præcepti audiendi sacram, & sic sicut quis nõ adimpleret præceptũ audiendi missam in die festo, nec dicto præcepto satisfaceret si pridie illã audiret, & per illam tali præcepto vellet expresse satisfacere ita nec satisfaceret præcepto accipiendi eucharistiã in mortis articulo, si ante aduentum ipsius articuli sacram eucharistiã sumeret, etiam cum intentione expressa, & explicita dictũ præceptum adimplendi.

227 Ad probationẽ autẽ antecedentis respõdetur, negãdo antecedens; nam vt supra diximus præceptum accipiendi eucharistiã in mortis articulo nõ obligat, nec incipit obligare circũcirca periculũ vitę siue ignoratũ, siue scitũ ab homine catholico, sed incipit obligare præcisè in periculo mortis physicè cõsiderato. Ad illud autẽ q̃ in eadẽ probatione dicitur pro suppositione veritatis cõsequentię principalis, scil. q̃ si aliquis teneretur ad sumendũ viaticũ ob eminẽs mortis periculũ adueniẽs alicui post.

postquam se in eodem die ex deuotione cõmunicauit adimploranda diuina auxilia, sequeretur, quod etiam liceret homini sano bis in die communicare ad imploranda eadem diuina auxilia, & dona diuina respondeo, quod nos non asserimus causam totalẽ, & adæquatam obligantem accipiendi iterum sacram Eucharistiã in eodem die per modum viatici ob eminens mortis periculum, esse ad imploranda solum diuina auxilia, sed præcipuam causam dictæ obligationis esse ad adimplendum præceptum diuinum, & Ecclesiasticum sumendi sacram Eucharistiã per modum viatici in mortis articulo, quod præceptum incipit obligare, & obligat solum pro tempore physico, in quo periculum mortis aduenit, vt supra diximus. Deinde, quia etiam si asseramus posse infirmum in mortis articulo constitutum post primam Communionem eiusdem diei factam ex deuotione eodem die se iterũ communicare per modum viatici ad imploranda diuina auxilia in tanto periculo, inde non sequeretur, quod liceret homini sano bis in die communicare ad eadem diuina auxilia à Deo impetranda; nam non currit paritas in vtroque casu. Primo, quia sanus non est in necessitate præserti sicut infirmus. Secũdo, quia potest æque bene differre communionem ad diem sequentem, vt acquirat illa maxima dona, non autem sic infirmus. Tertio ille non communicat per modum viatici, sicut infirmus: ergo iste licite bis in die sumere potest Eucharistiã, non vero ille.

228 Ad confirmationem adductam à Patre Thoma Tamburi-

no, responderetur esse dispensionem rationem in exemplis ab ipso allatis, ac reperitur in nostro casu; nam præceptum desumenda Eucharistiã in mortis articulo non incipit obligare circũcirca periculum vitę siue à me ignoratum, siue scitum, vt supponit dictus Pater Tamburinus sed incipit obligare præcisè in periculo mortis physicè considerato, vt supra diximus, & sic non potest adimpleri ante aduentum physicum ipsius periculi per communionem antecedenter factam, nam sicut nõ incipit obligare tale præceptũ ante aduentum periculi mortis physicè considerato; ita nec potest adimpleri per communionem factam ante physicum aduentum eiusdem periculi. Ad exempla allata in eadem confirmatione respondeo ad primum concedo, quod si Novitius, vel Clericus recitet officium mane ante professionem, sollempniter ab ipso faciendam, vespere eiusdem diei, vel Clericus antequam ordinetur in sacris, non est obligandus post emissam professionẽ, vel sacros ordines susceptos iterum recitare, quia obligatio recitandi erit obligatio illius diei, & non alterius; & ita præuisa obligatione incurrenda per professionem in illo die potest optime ante professionem recitare diuinum officium, cum intentione adimplendi obligationem illud recitandi in illo die, quod nihil facit contra nostram doctrinam; nam obligatio cõmunionis in mortis articulo, cum sit onus obligans in physico, & reali mortis periculo iam adueniente, non potest incipere obligare, nisi post physicum aduentum eiusdem periculi, &

consequenter, nec potest adimpleri per communionem factam ante aduentum physicum, & reale eiusdem periculi, cum predicta obligatio communicandi sit onus solum in dicto tempore obligans, ut supra diximus, sicut qui tenetur mane horas Canonicas recitare, aut ratione professionis, aut ordinis sacri, si recitet illas die antecedenti, cum intentione adimplendi obligationem diei sequentis, non satisfacit dictae obligationi, quia talis obligatio incipit obligare in die sequenti, & non in die antecedenti, & ita non potest adimpleri per recitationem horarum Canonicarum in die antecedenti etiam si talis recitatio horarum in die antecedenti fiat cum intentione adimplendi obligationem, quae instabit die sequenti. Sic similiter in nostro casu cum praecipuum communicandi per modum viatici in mortis articulo non incipiat obligare, nisi praecise in periculo mortis physice considerato, & non moraliter tantum: ideo non potest adimpleri, nisi adueniente physice ipso periculo, & non ante eius aduentum physicum, & realem. Ad secundum exemplum allatum in eadem confirmatione, concedo quod Sacerdos, qui celebravit mane in loco, ubi non erat festum de praecipuo, si postea eadem die se conferat in locum, ubi festum celebratur, non tenetur ad audiendum iterum sacram, sicut nec laicus, qui mane sacro interfuit in praedicto loco non festivo, & postea ad festi locum accessit, tum quia eo ipso, quod obligatio in alio loco seruandi talem diem est obligatio ipsius diei, & non alterius, poterit optime quis ha-

bens scientiam de suo accessu ad locum ubi festiue talis dies celebratur, audire missam, aut illam celebrare in loco, a quo exit, ubi talis dies non est festiuus, cum intentione adimplendi obligationem, quae instat in illo alio loco, in quem se conferre vult. Tum etiam quia secundum sententiam aliquorum Doctorum ille, qui habet domicilium in aliquo loco ubi vnus dies non celebratur festiue, si eodem die se conferat in alium locum, ubi talis dies festiue celebratur; ad aliquod negotium proprium, non tenetur ad obseruationem festiuam illius diei in tali loco, ubi domicilium non habet, & consequenter nec ad audiendum sacram illa die in tali loco, nisi ex hoc oriatur aliquod scandalum, sicut nec, qui secessit in aliquod locum ad aliquod negotium in die, in quo in taliloco seruatur ieiunium obligans ad mortale habitantibus in tali loco, non tenetur ad obseruationem talis ieiunij, si hoc possit fieri ab ipso absque scandalo, & ita nego consequentiam dictae confirmationis; nam non currit eadem ratio in hoc casu, ac in praecipuo de communione sacramentali per modum viatici in mortis articulo.

229 Ad probationem secundae partis tertiae sententiae, in qua solum opponitur nostrae sententiae respondetur, negando antecedens; nam sicut praecipuum de communione sacramentali sumenda in mortis articulo solum obligat in periculo mortis physice considerato, & non moraliter, ut supra diximus, non potest intelligi impletum per primam communionem factam in illo die ante aduentum physicum periculi mortis. Ad id autem

autem, quod in eadem probatione additur, quod talis Communio ratione parui temporis intercedentis censetur facta instante morte, & per modum viatici, negandum est hoc antecedens, & ad eius probationem, nego similiter antecedens: nam praecipuum de sumenda Eucharistia in mortis articulo, non obligat, nec incipit obligare paulo ante mortem, sed praecise obligat in periculo mortis physice considerato, & non moraliter tantum, ut supra diximus respondendo ad simile fundamentum primae sententiae.

230 Aduerto tamen cum Ochagauia ubi supra num. 8. & cum Patre Gaspare Hurtado dicta disp. 10. difficul. 9. quod ille, qui in articulo mortis constitutus semel communicauit per modum viatici, amplius eo praecipuo non teneri, quamdiu in hoc eodem periculo perseuerat, quamuis post sumptionem sacri viatici, peccet mortaliter: nam maxime consideranda est differentia, quae reperitur inter Sacramentum Eucharistiae, & Sacramentum penitentiae: nam si quis in articulo mortis constitutus semel suscepit absolutionem sacramentalem, ut satisfaciat praecipuo illius temporis, & postea peccet mortaliter in eodem articulo, tenetur iterum accipere absolutionem sacramentalem, quia talis absolutio est necessaria necessitate medij ad salutem aeternam consequendam, pro omni tempore, quo quis lapsus fuit in peccatum mortale; quare toties quis in periculo mortis constitutus iterum post confessionem peccat mortaliter, quia confessio obligat pro consequenda prima

gratia habituali, quae est ad salutem aeternam necessaria necessitate medij: ideo quoties prima gratia per peccatum mortale amittitur, toties reuiuiscit obligatio confessionis. At vero si quis in articulo mortis recipit Eucharistiam; ideo non tenetur eam iterum in eodem articulo recipere, licet postea inciderit in graue peccatum, quia Eucharistia non est necessaria necessitate medij ad salutem aeternam consequendam, sed solum necessitate praecipui, quod praecipuum imponitur in articulo mortis, ut Eucharistia sumatur tamquam viaticum, & in memoriam passionis Christi; quod cum semel iam praestitum sit praecipuum, iam deinde non obligat pro illo articulo mortis sed pro alio mortis articulo.

RESOLVTIO DECIMASEXTA.

Vtrum vnica Communione sacramentali, possit quis duplici praecipuo Communions satisfacere, scilicet. Anni praeteriti, & praesentis, casu quo Anno praeterito non adimpleuerit praecipuum Communions, & illud adimpleat initio anni praesentis?

231 **L** Egerunt Illustrissimum, & Reuerendissimum, Don Ioannem Caramuel in sua Theologia fundamentali fundamento 31. §. 2. de Confessione & Commun. annua num. 751. Reuerend. P. Franciscus Bonae spei Ordin. Reformatorem B. Mariae de Monte Carmelo, & Illustris. & Reuerendissimus Dominus D. Ludouicus Crespinus à Borgia; & in eo sic scripsisse inuenerunt. Praecipit Ecclesia, ut singulis annis confitearis

& sanctam Eucharistiam recipias, & determinat tempus, nimirum à Dominica Palmarum ad Dominicam. Quasi modo: ergo his diebus poterit petrus cōmunicare, vt satisfaciat præcepto anni elapsi: ergo his etiã diebus poterit, vt satisfaciat præcepto anni futuri: ergo si bis communicet semel pro anno priori, & semel pro posteriori, duobus præceptis, & pro duobus annis satisfaciet. Admittuntur istę tres consequentię communiter; sed quid si semel tantum communicet; an nē vnica ille communione pro duobus annis satisfaciet? probabilissimã est assertiua sententia, iudicata Louannij à Domino Guillelmo ab Angelis S. Theologiae Doctore, & professore, qui illam in publica disputatione me præsentate defendit. Hęc Caramuel dict. §. 2.

232 Ex quibus verbis collegerunt dictus Reuerendus P. Franciscus Bonęspei in sua Noctua Belgica ad Aquilam Germanicam Reuerendissimi, ac eximij Domini D. Caramuelis dub. 17. §. 2. de confess. & comun. annua, & Illustris. & Reuerendis. D. Don Ludouicus Crespinus à Borgia in suis quęst. select. moral. contra Caramuel. quęst. 10. casu 1. §. 1. de annua confess. & comun. Illustrissimum, & Reuerendissimum Caramuel saltem, vt probabilissimum defendere, posse aliquē vnica Sacramentali communione duobus præceptis annuę communionis satisfacere. Quo supposito dictam doctrinam (vt dicunt) Caramuelis acriter impugnat. Pater Franciscus Bonęspei loco superius citat. resol. 3. vbi sic ait. Dico 3. ex eo quod eodem tempore, & eadem actione

duobus præceptis satisfieri possit, si ad diuersum tempus rei faciendę seruandum non obligent, absurdè infertur vna communione, & confessione annua duorum annorum obligationi; vnica confessione menstrua, duorum mensium; vnica horarum diurna lectione, duorum dierum satisfieri posse. Quod totum iudicat Pater Franciscus Bonęspei affirmari à Caramuele, vt testatur dicto dub. 17. §. 2. 3. & 4. eumque sic impugnat dict. resol. 3. quia iuxta communem totius Ecclesię sensum, & praxim, præcepta illa censentur de obligantibus ad determinatum tempus rei faciendę seruandum, non enim confessio, communio, horarum lectio &c. præcipite præcipitur; alioquin vnica in vita sufficeret, sed vt ista saltem semel in anno; hęc semel in die, &c. fiat. Vnde annua diurna &c. dicitur; nec alioqui talis diei debere, sed biennis, bidua, &c. aut potius semel saltem in vita seruanda, quod nullus sine errore asseret: ergo &c.

233 Confirmatur hoc à dicto Patre Bonęspei, quia non est ratio, cur inde potius inferatur vnica confessione annua, duorum annorum, vna lectione diurna duorum dierum obligationi satisfieri posse, quam cęterorum dierum totius vitę obligationibus; atqui id est erroneum statim diximus: ergo &c. probatur maior, quia sicut obligatio Anni B. concurrat in tempus, & obligationem Anni A. & ideo per Dom. Caramuelem huic satisfaciendo, simul isti satisfaciet, ita obligatio Anni C. concurrat in tempus, & obligationem Anni B. ac consequenter huic per eandem satisfaciendo simul

simul satisfieri potest obligationi Anni C. & sic de ceteris (loquere proportionaliter de obligatione confessionis mense. A. B. C. & ceteris, item lectionis horarum die. A. B. C. & ceteris) ergo &c.

234 Illustrissimus autem, & Reuerendissimus Dom. D. Ludouicus Crespinus à Borgia, aliter Dominum Caramuelem impugnat dict. quęst. 10. casu 1. §. 1. nu. 3. vbi sic ait. sed pace tanti viri mihi non videtur ita probabilis hęc doctrina respectu communionis, ac respectu confessionis, quicquid enim sit de confessione (de qua postea) respectu communionis consequentias illas veras non esse credo. Nam præceptum cōmunionis in hoc differt à præcepto confessionis, quod præceptum cōmunionis alligatum est temporis paschatis, nec satisfaciet quis præcepto communicandi, si in die sancti Petri, vel die Natalis Domini communicet; at præceptum confessionis quocumque die anni impleri potest; quod patet ex ipsis verbis præcepti, quę sequuntur. Omnis vtriusque sexus fidelis postquã ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata cōfiteatur fideliter saltem semel in anno proprio Sacerdoti, & iniunctam sibi penitentiam, studeat pro viribus adimplere. Suscipiens reuerenter ad minus in pascha Eucharistię Sacramentum. Quibus verbis satis clare discernitur ad confessionem totum anni tempus designari. Ad communionem vero tempus paschatis præfixi, & hęc est probabilior sententia. Hęc Illustris. Episcopus Oriolenis.

235 Numero autem 4. prædicti

§. loquendo de annua communione probat nō posse satisfieri præcepto duorum annorum vnica communione sic. Nam Pascha anni quinquagesimi sexti, siue habeat tres dies, siue quindecim, non est, nec esse potest pascha anni quinquagesimi septimi: Pascha enim anni quinquagesimi septimi est post annum Paschę quinquagesimi sexti, & habet alios quindecim dies. At Concilium expressè docet, vt singulis annis communio in paschate: ergo singulas communionis pro singulis paschatibus requiri. Hoc mihi tam euidentis est (inquit prædictus Illustrissimus Dominus) vt nulla alia probatione indigere videatur; libet tamē pro maiori declaratione supponere solum primum diem paschatis præfixum esse communioni. posset quis in Dominica Resurrectionis vnica communione satisfacere pro paschate anni 57. & 58. minime, at illi quindecim dies pro vno reputantur in ordine ad præcepti impletionem; est enim priuilegium ecclesię, vt nemo possit se excusare à communione, dare illud tempus, & priuilegium, non debet extendi in fraudem præcepti: ergo nemo siue semel, siue bis communicet illis quindecim diebus, excusatur à communione anni sequentis, quia est aliud pascha; & aliud præceptum, respicit illos dies; sicut auditio sacri: non enim posset auditione missę in illa die satisfacere pro auditione missę in die paschatis anni currentis, & futuri; numquam enim posset dici, quod illi dies sunt duorum paschatum, sed vnus: ergo similiter in communione.

236 Numero autem 6. suum pro;

prosequitur intentum per frequentia verba. Quod si insistere velis in hoc quod præceptum communionis non sit alligatum tempore paschatis, sed habeat pro tempore habili, ad sui adimplentionem totum annum; atque adeo in quolibet die anni possit Christianus eius obligationi satisfacere, sicut in præcepto Confessionis. Vt tibi morem geram hoc supponere volo. Vnde quod de confessione dixerim, hoc de communione dictum volo in hac parte. Suppono etiam quæstionem esse inter DD. an annus iste sit terminus executione præfixus, ne scilicet ultra differatur Confessio, ex quo sit ut etiam elapso anno teneatur quis confiteri ex præcepto anni elapsi? an vero sit onus anno ita affixum, ut anno elapso iam quis confiteri non teneatur, quamvis culpabiliter omiserit confessionem, & communionem, sicut qui omisit auditionem sacri die Dominica, non tenetur die sequenti audire missam pro Dominica.

237 Numero autem 7. notat etiam quæstionem esse inter Doctor. an annus confessionis computandus sit à paschate in paschatem, an à prima die Ianuarij ad ultimum Decembris? alij vno modo, altero alij annum computant. Sed pro nostra quæstione supponendum est ab Ecclesia dari octo, vel quindecim dies post pascha v. g. vel post ultimum diem Decembris ad implendum præceptum annuæ confessionis, & communionis, ut in vtraque sententia locum habeat quæstio præsens; ex hoc autem, quod isti octo, vel quindecim dies concedantur illis, qui non sunt confessi, non debent auferri illis, qui confessi, &

communicati sunt; ex quo sequitur, quod si quis in vltima die Decembris vel in die pasche anni 57. confiteatur, & communicet, satisfacit præcepto anni 57. & si primo die Ianuarij anni sequentis, vel die secundo Paschæ, qui iam est anni sequentis in rigore confiteatur, satisfacit anno 58. ex quo insurgit difficultas, an vnica confessio, & communione ceteri possit satisfacisse præcepto vtriusque anni? nam illa confessio vera est moraliter anni elapsi, & physice anni currentis. Vnde videtur posse pro vtroque anno valere.

238 Numero autem 9. proponit negatiuam sententiam esse omnium Theologorum, qui sequuntur confessionem esse onus anni, sicut auditio sacri est onus diei, quia si supponatur illud tempus esse anni physice elapsi, dicunt iam non posse deferuire pro anno sequenti; si vero dicantur fieri pro anno currenti, dicunt non sufficere pro anno elapso, ex eo quod licet illi dies sint seorsim deputati pro quolibet anno seorsim, non tamen pro duobus annis simul. Sic Suarez, & alij.

239 Vltimo in num. 10. sic inquit. In sententia vero asserente non esse onus anni, sed habere annum pro termino ne ultra differatur, licet multi negent posse deferuire pro duobus annis, nihilominus pars affirmatiua videtur reddi probabilis ex doctrina, quam nonnulli DD. & præcipue Cardinalis de Lugo disp. 15. de poenit. sect. 7. num. 180. probat. Dubitans enim, an ille qui toto anno non fuit confessus teneatur statim elapso anno confiteri? affirmatiue

ref.

respondet, eo quod onus confessionis habet annum pro termino, ne ultra differatur; non tamen pro termino affixo, quo transacto, transit obligatio. Quæ doctrina supposita iterum dubitat, an ille, qui confessus fuit post annum elapsum v. g. 58. in principio anni 59. teneatur iterum confiteri dicto anno 59. ipse contra Coninch, & alios docet, non teneri, quia ille vere fuit confessus anno 59. quia alias sequeretur, quod si ille, qui vno anno omisit, teneretur in sequentibus confiteri, ille qui tres, aut quatuor, vel decem annis omiserit, teneretur quater, vel decies in vno anno. Ex qua doctrina recte colligitur, quod ille, qui confessus est statim lapso anno satisfacisse præceptis duorum annorum, quia ex sententia Lugonis, & aliorum cum ipso sentientium, tenebatur id facere ex præcepto anni 58. & ei satisfacit: ex alio capite deobligabitur à confessione anni 59. ergo illi etiam satisfacit. Licet autem mihi contraria sententia magis placeat neque ex ea sequi putem, eum, qui tribus, aut quatuor annis, omisit, teneri in vno vel ter, vel quater confiteri, ut dicam postea num. 19. Concedo probabilitatem huius sententiæ, ut ad alios casus, quos ex hac doctrina vult deducere Caramuel, nos transferamus.

240 Audiuius Reuer. Patrem Franciscum Bonæ Spei, & Illustrissimum Episcopum Oriolensem contra Dominum Caramuelem, videamus nunc quid Caramuel sentiat in hac difficultate dicto fundam. 31. ibi enim §. 1. cuius titulus est. De præcepti partibus, sic inquit: si me amas lector, & doctrinæ consequen-

tiam sectaris; responde obsecro mihi; an ne possim simul eodem tempore duabus eiusdem præcepti partibus satisfacere? afferunt omnes, qui tenent me posse simul tempore audire duas missæ partes. Vide Dianam par. 2. tract. 17. resol. 18. infero: ergo sicut de duobus præceptis, sic de duabus eiusdem partibus philosophandum est: ergo si eodem tempore possumus etiam eadem actione. Concedis ne omnia? ergo prosequerere, & responde sequentibus. In secundo autem §. eiusdem fundamenti. 31. cuius titulus est de Confessione, & Communione annua, an vnica duorum annorum obligationi satisfaciat? inquit præcipit Ecclesia &c. ut supra relata sunt. In 3. vero §. de confessione menstrua an duobus mensibus vna satisfaciat? Inquiri, & sic loquitur: doctrinæ consequentia me promouet, sunt Regulares Ordines, in quibus præcipitur, ut Religiosi singuli, ut minimum semel in mense confiteantur potest religiosus hos menses à die quocunque computare: ergo suscipit à decima Ianuarij, & sic inquit, decima Februarij confitebor. ergo si faciat, satisfaciet pro elapso mense; sed eadem dies quæ est vltima antecedentis mensis, est subsequenti prima: ergo si confiteatur illa die bis (iterum pro priori mense, & iterum pro posteriori) satisfaciet obligationi duorum mensium; concedis? sed quid si semel confiteatur? an non vnica confessione duorum mensium obligationi satisfaciet? qui dicunt Christianum vnica confessione, aut communionem, posse pro duobus annis satisfacere, aut debent in cõsequenter loqui; aut teneri religiosum

E e sum

sum vnica confessione, posse satisfacere pro duobus mensibus. Deniq; §. 4. cuius titulus est de lectione diurna; vbi inquit an vnica lectione aliquis duorum dierum obligationi satisfaciat? ita discurret Dom. Caramuel. Multum debent dialecticę cęterę facultates, & Theologia moralis plurimum; multę enim opiniones in illa sola rationis paritate probantur. peto igitur vtrum ille qui Vesperę Matutinas, & laudes recitat duorum dierum satisfaciat obligationi? Ante quęstionis resolutionem suppono 1. posse ecclesiasticos Vesperę sine mortali culpa legere matutinas, & laudes diei presentis, sequentisque &c. Deinde in eodem §. num. 754. 2. supponit dari duos immediatos dies, in quibus officium sit, aut possit esse de Communi Martyrum, aut Confessorum; & quod in vtriusque officio ad dictas horas eosdem psalmos, & Antiphonas legere debeant, & omnes lectiones in vtriusque officio sint de Communi, aut Martyrum, aut Confessorum. 3. Supponit posse sine peccato graui mutari officium canonicum ex feriali in sollempne, aut e contrario. quibus suppositionibus factis concludit dictum, §. sequentibus verbis. His positus dubiū proponitur sunt feria secunda, & tertia duobus martyribus dicata, aut cōfessoribus sacre auctoritate publica (hoc est prescripro Rubricarū Breuiarij,) aut saltem priuata (nempe si petrus duobus illis diebus decreuit legere officium eiusdē martyris, aut Confessoris) petitur igitur an Philippus si sub vesperū ferię legat matutinas, & laudes diei, vtriusque obligationi satisfaciat, ita saltem, vt

nō peccet mortaliter, nec feria tertia teneatur iterum easdem horas legere? cōsulto dixi ita saltem, vt non peccet mortaliter, quoniam si mutet officium sine causa non potest non cenferi hęc actio venialiter peccaminosa, & quia varia sunt ingenia hominum, forte illum aliqui de mortifero, alij de veniali arguent. in §. 5. proponit fundamenta sententię affirmatiuę. In §. vero 6. sententię negatiuę fundamenta ponit. In 7. deniq; rationi pro prima sententię militati satisfacit; in 8. preterea §. occurrit rationibus negatiuę sententię; vsque ad §. 11. inclusiue. In 12. tamen resoluit omnes prefatas difficultates, & proprium iudicium fert. Sic enim in dicto §. decimosecundo loquitur.

241 Voluimus exercere ingenium, & pro vtraque parte disputare. Tempus est, vt controuersiam resoluamus, & sententiam diffinitiuam pronunciemus. Sit igitur conclusio prima. Non licet vnica matutinorum, & laudum lectione duorum dierum obligationi satisfacere. Quam conclusionem probat Caramuel clarissime, quia consuetudo, & vsus communis ecclesię est quędam certissima, & securissima legis interpretatio; atqui omnes legunt bis matutinas, & laudes, vt satisfaciant duobus diebus, & omnes iudicant se teneri ad hoc sub peccato mortali: ergo iste est verus sensus ecclesiasticę legis, nec contrarius potest dici probabilis.

242 Postea ponit secundam conclusionem, sic. Secunda nō licet vnica confessione, aut vnica communionem duorū annorum obligationi satisfacere. est certa (inquit

(inquit Caramuel) & si res bene examinetur non erit contra Guillelmum ab Angelis Doctorem Louanensem de Ecclesia Romana benemeritum, & propter labores, quos contra heresim Ansenianam suscepit ab Hispaniarum Rege Episcopali dignitate honoratum, tam & si propter heterodoxorum molimina vix tandem ad pacificam possessionem peruenerit.

243 Et postea constituit tertiam conclusionem sic tertia. Religiosi qui singulis mensibus confiteri tenentur non possunt vnica confessione duorum mensium obligationi satisfacere. Idem dicendum est de Parochis, seu Sacerdotibus, qui a suo Episcopo singulis mensibus confiteri iubentur; posito hoc precepto (inquit Caramuel) de illo debemus, sicut de annuo philosophari, & dicere non illud excludere elapso mense, sed eum, qui mense Ianuario non fuit confessus, teneri vi precepti mensis Ianuarij, mense etiam sequenti confiteri. Quod si februario confiteatur, possumus ad mentem Guillelmi ab Angelis discurre, & asserere illum, tam etsi peccauerit, differendo, vnica nihilominus confessione mensis precedentis, & currentis (Ianuarij, & Februarij) precepto satisfacere. Hęc est doctrina Dom. Caramuelis.

244 Videant ergo Pater Franciscus Bonęspei, & Illustr. Episcopus Oriolensis, vbi Domin. Caramuel asserat vnica confessione, aut vnica communionem aliquem posse duobus preceptis satisfacere, cum ipse oppositum, vt vidimus, doceat: ergo nō recte impugnant Caramuelem; si quidem ei tribuunt doctrinam, quam non sustinet, &

supponūt ipsā a Caram. defendi. 245 Quare dicendum est non posse aliquem vnica Communionem Sacramentali duplici precepto anni videlicet preteriti, & presētis, aut presētis, & futuri satisfacere, quia preceptū Cōmunionis in hoc differt a precepto cōfessionis, quod preceptū Cōmunionis alligatum est tempori paschatis; preceptum vero confessionis quocumque die anni impleri potest, quod clare colligitur ex capit. omnis vtriusque sexus de poenitentia, & remissione; vbi sic habetur omnis vtriusque sexus fidelis postquā ad annos discretionis peruenerit omnia sua solus peccata confiteatur fideliter saltem semel in anno proprio Sacerdoti, & iniunctam sibi poenitentiam studeat pro viribus, adimplere. Suscipiens reuerenter ad minus in pascha Eucharistię Sacramentum; ex quibus verbis, vt bene notat Episcopus Oriolensis vbi supra satis clarē discernitur ad Confessionem totum anni tempus designari, ad communionem vero tempus Paschatis prefigi.

246 Ad fundamentū P. Bonęspei quatenus asserit nō posse aliquem vnica cōfessione duobus preceptis anni preteriti, scil. & presentis satisfacere, satis constat ex a nobis dictis par. 1. tract. 1. de Sacram. poenitent. resol. 31. vbi de hoc puncto late tractauimus, & explicauimus in quo sensu possit aliquis vnica cōfessione sacramentali duorū annorū precepto satisfacere; precipue a n. 498. vsq; ad fin. dict. res. Nūc aut in particulari ad dictū fundamentū P. Bonęspei respōdetur esse maximum discrimē inter preceptum annuę cōfessionis, & preceptum annuę communionis,

nam Annus assignatus ab ecclesia pro adimplendo confessionis præcepto, non est terminus executioni præfixus, ne scilicet ultra differatur confessio, ex quo fit ut etiam elapso anno teneatur quis confiteri ex præcepto anni elapsi, modo à nobis explicato dict. 1. part. loco super citato. Quare ut ibi diximus, qui distulit confiteri in anno præterito, usque ad initium anni sequentis, teneatur confiteri initio anni præsentis ad adimplendum præceptum confessionis anni præteriti; & si in dicta confessione solum confiteatur peccata mortalia commissa in anno præterito; & nullum commissum in anno præsentis, ex eo quod in dicto anno præsentis, nullum peccatum mortale commiserit, adimplet præceptum confessionis anni præteriti tantum. Quare si post hanc confessionem factam in anno præsentis ad adimplendum præceptum confessionis anni præteriti mortaliter peccet, teneatur iterum in dicto anno præsentis confiteri, ad adimplendum præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis dicti anni præsentis. At tamen si in dicta confessione anni præsentis non solum confiteatur peccata mortalia commissa in anno præterito, sed etiam aliqua mortalia commissa in anno præsentis, unica illa confessione optime potest satisfacere utriusque præcepto annuæ confessionis anni præteriti, videlicet & præsentis, absque eo quod teneatur iterum in dicto anno præsentis confiteri, ut latè diximus in dicta 1. part. loco super citato. Præceptum autem annuæ communionis cum sit præfixum, & allegatum tempori Paschatis, & non detur, ut terminus totus

annus ad adimplendum præceptum communionis, sicut datur annus confessionis, ideo qui non communicat in tempore præfixo Paschatis unius anni, ex vi præcepti anni elapsi, non teneatur elapso anno communicare ad adimplendum præceptum anni præteriti, sicut diximus de confessione annuali; quod quia annus non assignatur pro tempore præfixo ad adimplendum præceptum annuæ confessionis, sed solum pro termino ad adimplendum dictum præceptum annuæ confessionis; ideo qui culpabiliter, aut inculpabiliter non fuit confessus anno præterito, teneatur confiteri initio anni sequentis, ad adimplendum præceptum confessionis anni præteriti. Quæ ratio non militat respectu præcepti annuæ communionis, quia tempus Paschatis non assignatur pro termino, sed pro tempore præfixo executione communionis sacramentalis, & illi quindecim dies, aut octo, qui designantur ab Ecclesia post pascha, ut fideles commodius possint præceptum communionis adimplere pro vno reputantur in ordine ad præcepti adimplendum; est enim privilegium Ecclesiæ, ut nemo possit se excusare à communione dare illud tempus, & privilegium (ut bene notat Episcopus Oriolensis loco super citato num. 5.) non debet extendi in fraudem præcepti: ergo nemo siue semel, siue bis communiceat illis quindecim diebus excusatur à communione anni sequentis; patet consequentia quia in anno sequenti est aliud Pascha, & aliud præceptum respicit illos dies sicut auditio sacri: non enim posset auditione missæ in illa die quis satisfacere pro auditione

ditione missæ in die Paschatis anni currentis, & futuri; numquam enim posset dici, quod illi dies sunt duorum paschatum, sed unius; ergo similiter in communione.

247 Ad confirmationem argumenti Patris Francisci Bonæspei respondetur negando posse quem unica confessione satisfacere pro præceptis annuæ confessionis totæ vitæ suæ; sicut potest unica confessione duorum annorum obligationi satisfacere modo à nobis superius explicato; quia omnibus annis tenemur ex ecclesiastico præcepto semel ad minus confiteri peccata mortalia commissa in illo anno, & in tantum concurret obligatio confitendi initio anni v.g. B. ad adimplendum præceptum confitendi anni A. supposito quod quis in illo non fuit confessus, quia Annus A. non fuit assignatus ab Ecclesia, ut terminus præfixus executioni præcepti, & ita transacto anno A. remanet obligatio initio anni B. adimplendi præceptum confessionis Anni A. & cum quis confitetur initio anni B. peccata mortalia commissa in anno A. & in anno B. adimplet præceptum confitendi Anni A. quia verè fuit confessus peccata mortalia commissa in Anno A. & adimplet præceptum confitendi in anno B. quia vere, & realiter confessionem facit in anno B. & confitetur simul cum peccata commissa in anno A. peccata mortalia commissa in anno B. quæ ratio non currit respectu anni futuri C. D. &c. quia non potest in anno B. confiteri peccata committenda in anno C. & D. & ita non concurret in anno B. obligatio confitendi in anno C. & D. &c. si

cut concurret obligatio in anno B. confitendi in anno A. & in anno B. & ita confirmatio Pat. Bonæspei ruit; non solum respectu confessionis annualis, sed etiam respectu confessionis mensuræ: nam idem quod dicimus de confessione annuali, dicimus servatis servandis de confessione mensura, ut notavi in dict. 1. part. dict. resol. 31. num. 507. §. ex dictis infero.

248 Nec valet si dicas, quod si quis non fuit confessus anno præterito, teneatur initio anni sequentis confiteri ad adimplendum præceptum anni præteriti, sequeretur, quod qui non fuit confessus in decem annis, teneatur in vno anno decies confiteri, sed hoc non est dicendum; ergo nec quod teneatur in anno sequenti confiteri ad adimplendum præceptum confessionis anni præteriti, ac per consequens annus confessionis erit tempus præfixum executioni præcepti, & consequenter, nec tenebitur anno sequenti ad adimplendum præceptum confessionis anni præteriti, nec unica confessione poterit duplici præcepto confessionis satisfacere, scilicet anni præteriti, & præsentis. Hoc inquam non valet; nam respondetur negando sequelam; quia ut bene notat Illustris. Episcopus Oriolensis dict. quest. 10. supra citata casu 3. §. 3. nu. 20. versu hinc iam iste talis qui non fuit confessus per decem annos, satisfacit unica confessione primo facta pro decem annis, quia in prima confessione tenetur omnia decem annorum peccata confiteri: ergo si bonam confessionem faciat, iam non potest obligari ad aliam confessionem; quia iam non habet peccata, quæ confiteri te-

teneatur. Eodem modo dicimus in nostro casu, de eo, qui per unum annum integrum non confitetur, & postea immediate primo, vel secundo die anni sequentis confitetur; nam per unam confessionem confitetur peccata utriusque Anni, & iam caret peccatis, quæ confiteri teneatur, & per consequens non tenebitur præcepto anni sequentis, quia in illo confessus est.

249 Sed occasione huius difficultatis inquires, an sicut unica Confessione potest quis duorum annorum præcepto satisfacere, possit etiam auditione unius missæ homo catholicus duorum dierum obligationi satisfacere? Difficultatem proponit Dom. D. Ioannes Caramuel dict. fundamen. 31. §. 3. hunc in modum occurrit mihi hoc dubium in libro Eminentissimi Cardinalis Lugonis disp. 15. sect. 2. (non sect. 7. nu. 55. ut inuenies apud Caramuelem dict. §. 13.) num. 55. legenti agit ibi Sapientissimus vir de nocte Natiuitatis, quomodo in ea obseruetur ieiunium naturale inquit, & ait; dubitari posset de nocte Natiuitatis Domini, in qua videtur de facto dispensare pro Cardinale celebrante primam missam post matutinum in Sacello Pontificio coram eodem Pontifice, nam reuera solet missa tota absolui ante mediam noctem, ut possint Cardinales opportune conuenire sequenti die ad tertiam missam, quam celebrat sollemniter Pontifex in Basilica S. Petri. Vnde tacite videtur Pontifex dispensare cum Cardinale, ut celebret ante mediam noctem non ieiunus, nam intra eandem diem hora solita pransus est; alioquin cogereretur aliquando per biduum ieiunare,

quando v. g. vigilia Natalis est in Dominica, tunc enim deberet ieiunare à prandio sabathi, in quo fuit ieiunium vigiliæ, usque ad feriam secundam post tertiam missam natalis, quod quidem de facto non fit. Hoc supposito occurrit difficultas, an si dies Natiuitatis in feriam secundam incidat, tam ipse Cardinalis, qui celebrat, quam fideles, qui audiunt, possint licite nullam aliam missam audire illa Dominica, nec teneantur aliam missam audire in die Natiuitatis, sed illa unica missæ auditione adimpleant præceptum audiendi missam in die Dominica, & præceptum audiendi missam in die Natalis Domini, itaut duplici præcepto unica illa missa satisfaciant?

250 Hæc difficultas maxime dependet ex alia, an scilicet Summus Pontifex in dicta Vigilia Natiuitatis dispenset in ieiunio naturali cum Eminentissimo Cardinale celebrante, an vero non dispenset cum illo in ieiunio naturali, sed summus Pontifex anteponat in illo loco, scilicet in Sacello Pontificio diem Natalis Domini per duas circiter horas? quod posse facere nemini dubium est, cum assignatio initij diei sequentis, quod incipiat scilicet post mediam noctem diei antecedentis ex libera hominum voluntate dependet; unde optime poterit Summus Pontifex diem Natiuitatis per duas horas in sacello Pontificio anteponere, & sic Cardinalis celebrans tunc missam in tali loco non celebrat missam in Vigilia Natiuitatis cum iam sit finita, ut supponitur, sed in die Natalis Domini, & sic celebrat ieiunus ieiunio naturali.

251 Ad hanc difficultatem respon-

pondet Zacharias Pasqualigus in suis decis. mor. decis. 311. nu. 4. & sequentibus. Summum Pontificem quotannis dispensare cum Cardinale celebraturo, ut possit non ieiunus celebrare, expediens super hoc speciale Breue ac proinde in hac Pasqualigi sententia supponitur, quod sit celebraturus intra diem præcedentem diem Natiuitatis; & quod hoc sit dicendum probat, quia asserere, quod Summus Pontifex in suo Sacello Pontificio anticipet quotannis per duas circiter horas diem Natiuitatis Domini non habet aliquod fundamentum: ergo asserendum est, quod dispensat Summus Pontifex cum Cardinale celebraturo, ut possit in supradicto loco non ieiunus celebrare. Antecedens probatur, quia quod celebretur missa ante mediam noctem non magis facit, quod anticipetur dies, quam quod Pontifex censeatur tacite dispensare cum celebrante, imo hoc potius colligitur, quia dispensatio cadere potest supra specialem personam & specialem locum, & esse ex speciali occasione, quia est priuilegium, quod respicit priuatam personam, & anticipatio diei ex natura sua est vniuersalis, quia debet esse secundum naturam temporis, quod est omnibus commune, & proinde si admitteretur tacita dispensatio in casu, in quo non esset expressa, esset iuxta naturam dispensationis; si autem admittatur anticipatio diei esset contra naturam temporis, & ideo non posset admitti; nisi de hoc expresse constaret. Deinde quia si adesset anticipatio diei pro illo loco, posset aliquis alius in eodem loco celebrare ante me-

diam noctem, quia iam esset interceptus dies, quod tamen non censetur licitum.

252 In qua sententia Pasqualigi videtur sequi, quod si vigilia Natalis Domini incidat in Dominica, possit quis per præfatam missam adimplere præceptum missæ audiendæ in Dominica, quia illa missa vere in dicta sententia celebratur in die Dominica, & pro die Dominica, non autem in die natiuitatis Domini, & pro natiuitatis die: ergo optime infertur, quod quis possit præceptum audiendæ missæ pro die Dominica adimplere auditione prædictæ missæ.

253 Contrarium docet Eminentissimus Cardinalis de Lugo de Sacramento Eucharistiæ sect. 2. num. 55. (non sect. 7. ut inuenies apud Caramuelem dicto §. 13. & apud Episcopum Oriolensem in suis select. quest. moral. contra Caramuel. quest. 10. casu 3. §. 4. num. 25.) Illustrissimus, & Reuerendissimus D. Ioannes Caramuel in theolog. fundamentali fundam. 31. §. 13. num. 77. 2. Quæ sententia mihi verior, & probabilior videtur. Quare in hac sententia, qui audit in Vigilia Natalis Domini si incidat in Dominicam, missam, quæ celebratur in sacello Pontificio, non potest adimplere præceptum audiendi missam in die Dominica; bene tamen adimplet præceptum audiendi missam in die Natiuitatis Domini; & ratio est manifesta, quia illa missa non celebratur in vigilia Natiuitatis, cum iam sit finita in illo loco respectu Cardinalis celebrantis, & eorum, qui missam audiunt, ex eo quod Summus Pontifex anteponit in dicto loco diem natiuitatis Domini

mini per duas circiter horas ante mediam noctem Vigiliæ natiuitatis, & ita ibi quoad hoc intelligitur finita Vigilia, & inceptus dies natiuitatis, in quo & pro quo dicta missa coram Summo Pontifice celebratur: ergo non potest quis adimplere præceptum audiendi missam in die Dominica per auditionem prædictæ missæ, cum non celebretur in die Dominica, sed in die natiuitatis Domini. Ex quo infert, & bene Dom. Caramuel vbi supra conclus. 2. quod ille Cardinalis præter hanc missam, quam coram Pōtifice celebrat, non potest tres alias celebrare in die natalis Domini; quod clarissime ostenditur, quia in natali Domini, tres potest celebrare missas nō quatuor; atqui si posset celebrare alias tres missas non tres, sed quatuor celebraret missas in die natalis Domini: ergo &c. His ita prænotatis.

254 Dicendum est, quod neq; in vna, neque in altera sententia potest verificari, quod si vigilia natiuitatis Domini incidat in Dominica, & festum Natalis Domini in feria secunda, possit quis vnica illa missa duplici præcepto audiendi missam satisfacere, nempe præcepto audiendi missam in die Dominica, & præcepto audiendi missam in die natalis Domini. Quod sic ostendo; quia vel supponitur, quod illa missa celebratur in Vigilia natalis Domini, & pro ipsa vigilia dispensante summo Pontifice in ieiunio naturali cū Cardinale celebrante, & si hoc supponitur, non potest quis præcepto audiendi missam in die natalis Domini auditione dictæ missæ satisfacere, quia præceptum obligat audire sa-

crum in die natalis Domini; atqui missa, vt supponitur non dicitur in die natalis Domini, quamuis pro die natalis Domini celebretur: ergo ad plurimum poterit adimplere præceptum audiendi missam in die Dominica, non autem adimplere præceptum audiendi missam in die natalis Domini, si quidem dies Natalis Domini non est inceptus, vt supponitur.

255 Non me latet sententia P. Leandri à sanctissimo Sacramēto part. 3. tract. 2. disp. 1. quæst. 27. affirmantis, quod siue dicta missa celebretur in die Natalis Domini, siue celebretur in vigilia ipsius Natalis Domini, qui illam audit, adimplet præceptū audiendi missam in die Natalis Domini; sic enim inquit dictus Pater Leander. Ego vero absolute respondeo dicendū quod (siue illa missa dicatur celebrari in ipso die Natalis Domini, eo quod existimat Lugo, ecclesiā pro illa vice anticipare diem sequentem per aliquas horas, siue non censeatur celebrari in die ipso natalis Domini, vt Pasqualigus loco citato, & dedit Castillo de Sacram. tract. 4. disput. 9. num. 404. volunt) qui missam prædictam celebratam coram Pontifice ante mediam noctem audierit, vere satisfaciet præcepto audiendi missam in die Natalis, quia si dicamus cū Lugo, quod illa missa celebratur in ipso die Natalis manifestum est quod audiens illam, adimplet præceptum audiendi missam in die Natalis Dñi. Si vero dicamus cū dedit Castillo, & Pasqualigo, quod illa missa non celebratur, nisi vespere Natalis, adhuc dicendum est, quod audiens illam satisfaciat, eo quod prudenter censendum sit hanc esse

mea.

mentem Pontificis, & Ecclesiæ, à quibus dimanauit præceptū. Sic ille.

256 Sed certè ex hac sententia sequeretur id, quod arguit Eruditus Dom. Caramuel vbi supra num. 773. non ex propria sententia (vt male iudicat Episcopus Oriolensis dict. quæst. 10 supra citata num. 27. & 31.) sed disputandi gratia, scilicet quod iste talis, qui missam audit coram Pontifice in vigilia natiuitatis Domini, quæ in dicta vigilia celebratur, vt supponit Leander, si festum natalis Domini incidat in feria 2. & vigilia incidat in Dominica, posset, qui dictam missam audit non solum satisfacere præcepto audiendi missam in die natiuitatis, sed etiam satisfacere præcepto audiendi missam in die dominica, & consequenter auditione vnus missæ duplici præcepto audiendi missam satisfaceret; atqui hoc nō est dicendum, nec hoc concedit Leander, Imo contrarium asserit dict. disp. 1. quæst. 28. vbi affirmat, quod per auditionem dictæ missæ in dicto casu, non adimpleret quis præceptum audiendi missam in Dominica: ergo &c. Probat sequela, quia in tali casu istæ propositiones essent veræ, nempe petrus audiuit missam in vigilia Natiuitatis Domini, cum missa in vigilia Natiuitatis celebretur, vt supponitur; petrus audiuit missam in die Natiuitatis, cum missa celebratur ex intentione Pontificis pro die Natiuitatis Domini: ergo illa missa poterit satisfacere duplici præcepto audiendi missam in die Dominica, & in die natiuitatis, quod non est dicendum, vt pote ex se manifeste falsum: ergo asserendum est prædictam missam non cele-

brari in vigilia natiuitatis, sed in Natiuitatis die anticipante summo Pontifice diem Natalis Domini in suo sacello pontificio pro tali effectu modo superioribus explicato. Vnde qui audit missam, non vigiliæ præceptum, sed diei natalis adimpleuit, quia dies quoad auditionem, & celebrationem incepit ea hora, & finita fuit, quoad hanc actionem vigilia, vt bene docet Episcopus Oriolensis, dicta q. 10. §. 4. n. 30.

257 Vel supponitur, quod missa celebretur in die Natalis Domini, & pro ipso die, etsi hoc supponitur etiā falsum est quod possit vnica illa missa vtrique obligationi audiendi missam in die Dominica, & in die Natalis Domini satisfacere: nam præceptum audiendi missam in die festiuo est præceptum affixum ipso die; atqui vt supponitur dies vigiliæ Natiuitatis, quando missa celebratur, est transacta, cum missa dicatur celebrari nō in vigilia Natiuitatis, sed in ipso Natiuitatis die, ergo qui dictam missam audit, non potest auditione illius satisfacere obligationi præteritæ audiendi sacrum, quæ finiuit finita die vigiliæ Natiuitatis; casu quo dicta Vigilia sit dies Dominica: ergo solum potest satisfacere præcepto audiendi missam in ipsa Natiuitatis die: ergo nullo modo potest verificari, neque in vna, neque in altera opinione circa celebrationem missæ in sacello pontificio in vigilia Natiuitatis Domini, quod vnica missæ auditione possit quis duplici præcepto audiendi missam satisfacere.

258 Nec contrarium conuincit argumentum supra allegatum contra Patrem Leandrum in nostra opinione, quæ vt longe

Ff

pro-

probabilius sentit cum Eminētissimo de Lugo Summum Pontificem non dispensare in ieiunio naturali cum Eminētissimo Cardinale celebrante in vigilia Natiuitatis in sacello pontificio, sed antepone per aliquas horas diem Natiuitatis Dominicę. Itaque ille duę propositiones, scilicet, petrus audiuit missam in vigilia Natiuitatis: petrus audiuit missam in die Natiuitatis, non sunt simul verę, & ideo consequentia est omnino falsa, scilicet petrum vnus missę auditione duorum dierum obligationi satisfecisse; cuius rationem reddit Dominus Caramuel I. quia duobus titulis debebat petrus audire sacrum: ergo stando rigori scholastico, nisi praxis, & consuetudo Ecclesię dispenset in hac lege, duo sacra, audire tenetur, vnū in die Dominica, & aliud in die Natalis Domini, sed vt supponitur in die Dominica missam non audiuit, in qua dicitur esse vigilia natalis Dñi: ergo illa propositio non est vera, petrus audiuit missam in vigilia Natalis Dñi, quod nõ audierit missam in vigilia natalis Domini, patet, quia solum supponitur audiuisse missam celebratam in presentia Summi Pontificis in dicta Vigilia; atquę dicta missa in sacello pontificio, licet celebretur ante mediam noctem dictę vigilię non dicitur celebrari in dicta vigilia, sed in die Natalis Domini, ex eo quod Pontifex anteposuit pontificia auctoritate diem Natiuitatis Domini per duas circiter horas: ergo non est verum dicere in dicto casu Petrum audiuisse missam in Vigilia Natalis Domini, sed vera erit altera propositio Petrum audiuisse

missam in die Natalis Domini; qua missę auditione non potuit satisfacere precepto audiendi missam in die Dominica, quia tunc, quando illam audiuit, dies Dominica in dicto sacello Pontificio supponitur transacta. Et licet Ecclesia (inquit Caramuel) ratione praxis ipsius Ecclesię vnica sacri auditione, sit contenta die Dominica, in qua incidit Sancti Petri sollemnitas; non tamen est contenta auditione vnus sacri in pontificio sacello celebrati, etiã si celebraretur pro die Dominica, in qua incidit profestum Natiuitatis, & pro die Lunę, in qua incidit festum ipsius Natiuitatis: ergo licet ibi vnica sacri auditione duobus preceptis (alteri de audiendo sacro in die Dominica, alteri de audiendo die Principis Apostolorum sacro) satisfaciatur, hic non satisfiet duabus obligationibus, quia consuetudo, & praxis militat in contrarium. Secundo quia si stemus etiam sententię probabili Patris Leandri à sanctissimo Sacramento, adhuc argumentum non conuincit, quia illud sacrum, siue dicatur in vigilia Natiuitatis Domini, siue in festo Natiuitatis, seu in tempore tam festo, quam profesto communi, est nihilominus sacrum, quod ex mente Pontificis (ad quem pertinet de huiusmodi rebus absolute disponere) nec dicitur, nec auditur pro vigilia Natiuitatis Dominicę, sed pro festo ipsius Natiuitatis; sic ad argumentū responderet Caramuel, & bene. Quare ignoro qua ratione illustrissimus Episcopus Oriolensis vbi supra dict. quęst. 10. §. 4. nu. 30. asserat Caramuelem affirmare, quod in casu proposito possit

sit petrus auditione illius missę duplici precepto satisfacere, cum Caramuel, vt vidimus, contrarium asserat, & respondeat ad argumentum modo supra relato, licet illud apponat, nõ sub nomine Petri, sed sub nomine Anselmi, ideoque immerito Episcopus Oriolensis ad predictum argumentum respondet, tamquam si esset argumentum sententię Caramuelis per hæc verba. Ad primam ergo Caramuelis consequentiam dicendum est vigiliam Natiuitatis durare vsq; ad horam 12. distingo quoad officij lectionem concedo, quoad missę auditionem nego. Vnde nego illas duas propositiones veras esse, nam Anselmus, qui in die Dominico, qui fuit Vigilia Natiuitatis, non audiuit aliam missam, nisi illam, quam dicit Cardinalis nõ audiuit missam die Dominico, sed die Natalis, vnde non est vera illa. Anselmus audiuit missam in profesto Natiuitatis. Si enim Caramuel, vt vidimus, neget Anselmum auditione vnus missę duorum dierum obligationi satisfecisse, siue stando in opinione asserente missam celebrari in profesto Natiuitatis, siue stando in opinione, quod illud sacrum dicatur in profesto, seu in festo, seu in tempore, tam festo, quam profesto communi, quomodo potuit Caramuel contrarium affirmare, vt vult illustrissimus Episcopus Oriolensis. Habeamus ergo vt certum, quod in quacumque opinione ex supra relatis si stamus, numquam potest verificari; quod si festum Natiuitatis Domini incidat in feria secunda, & profestum in Dominica aliquis potest auditione missę, quæ in profesto

Natiuitatis celebratur in Sacello Pontificio, satisfacere duplici precepto audiendi sacrum, scilicet in die Dominico, & in die Natiuitatis Domini. 259 Sed quia vt supra diximus probabiliorem iudicamus sententiam affirmantem summum Pontificem non dispensare in ieiunio cum Eminētissimo Cardinale, qui celebraturus est sacrum in sacello Pontificio in vigilia Natiuitatis Domini, sed quod sua pontificia auctoritate antepone quotannis per aliquas paucas horas diem Natiuitatis Domini, ad dictum effectum dumtaxat necesse est, vt ad argumenta in contrarium P. Zacharię Pasqualigi respondeamus, vt omni ex capite soluta maneat præfata difficultas. Respondeo ergo ad fundamentum Pasqualigi negando antecedens, & ad eius probationem dico, quod eo ipso quod summus Pontifex disponit, in vigilia Natiuitatis missam in suo Pontificio Sacello ab Eminētiss. Cardinale celebrari eo ipso intelligitur antepone per aliquas horas diem Natiuitatis in dicto loco respectu Cardinalis celebrantis, & eorum, qui missam audiunt ad hunc effectum dumtaxat, quia missa est celebratura de die natiuitatis, & non est missa votiua dictę diei natiuitatis, & ideo optime habet locum antepositio prædicti diei natiuitatis per dictas paucas horas, quam antepositionem optime potest facere Summus Pontifex iuxta, & legitima existente, vt tunc existit, causa. Et ita non tam intelligitur dispensare in ieiunio cum dicto Cardinale celebraturo, quam antepone diem Natiuitatis Domini, ad predictum effectum.

effectum; & licet verū sit quod dispensatio potest cadere supra specialem personam, & specialem locum, tamen non potest negare, quod anticipatio diei possit etiam cadere supra speciale tempus, & locum, & supra specialem personam iusta, & legitima ad hoc existente causa. Et miror, quod Pasqualigus hanc anticipationem posse facere neget summum Pontificē, cum ipse concedat, quod in die ieiunij Ecclesiastici potest quis per vnam circiter horam anteponeere diem sequentem, quæ non est ieiunij, & comestione facere absque ieiunij fractione, non obstante quod anticipatio temporis diei ex natura sua sit vniuersalis, vt dicemus tractatu de Ieiunio Ecclesiastico: ergo si hoc concedit voluntati libere cuiuscumq;

priuatae personæ in dicto casu, potiori iure debet concedere summum Pontificem posse anteponeere diem Natiuitatis Domini per aliquas paucas horas ante mediam noctem vigiliae Natiuitatis. Ad id autem quod in dicto argumento additur à Pasqualigo, scilicet quod si adesset anticipatio diei pro illo loco, posset aliquis alius in eodē loco celebrare ante mediam noctem, quia iam esset inceptus dies; respondeo hoc esse falsum, quia dicta anticipatio solum fit in illo loco pro Cardinali celebraturo in dicta hora, & non pro alijs Sacerdotibus generaliter, & vniuersaliter loquendo, & sic dies natalis dicendus est iam inceptus promissæ auditione, & celebratione, quoad Cardinalem celebratorem tantum, & dumtaxat.

FINIS TRACTATVS QVARTI.

TRA-

TRACTATUS QVINTVS

DE AVTHORITATE CAPITVLI GENERALIS
REGVLARIVM.

RESOLVTIO PRIMA.

Vtrum Capitulum Generale Regularium habet authoritatem condendi leges, & statuta obligantia totam religionem.

Respondeo, & dico 1. quod Capitulum Generale Regularium habet omnimodam authoritatem, & potestatem faciendi statuta in spiritualibus & temporalibus pro conseruatione regulæ, quæ quidem statuta illic omnes obligant, & censentur confirmata à Sede Apostolica, ita Rodoriquet tom. 1. quæst. regular. quæst. 41. art. 2. Suarez to. 4. de religion. tract. 10. lib. 19. cap. 1. Lezana tom. 1. summ. regular. cap. 18. num. 90. & tom. 2. cap. 12. nu. 6. D. Marcus Vidal. in arca vitali tract. de subdito inquisit. 1. nu. 5. & est expressa doctrina Diui Thomæ in 2. sententiarum distinct. 44. quæst. vltima art. 3. & alij; probatur hæc conclusio quoad primam partem, quia potestas condendi leges, & statuta pro obseruatione regulæ

residet in Capitulo generali regularium tum ex iure communi, quia repræsentat totam Religionem, tum ex privilegijs summorum Pontificum diuersis religionibus concessis præsertim Innocentij 8. Cisterciensibus Martini 5. Eugenij 4. & Leonis 10. in extrauaganti Camandulensibus; vt refert Rodriquez, & ex eo Lezana locis superius citatis: ergo Capitulum generale habet authoritatem condendi leges, seu Constitutiones totam religionem obligantes in spiritualibus, & temporalibus pro conseruatione regulæ. Quoad secundam vero partem; scilicet, quod statuta facta à Capitulo generali censentur approbata à Sede Apostolica, probatur, quia sic concessit Iulius 2. Congregationi Montis Oliueti, vt refert Rodriquez loco superius citato.

Dico 2. Capitulum Generale Regularium non potest facere statuta regulam non concernentia, aut statuta, quæ sint super regulam religionis, & si illa faciat, & præcipiat obseruari non

non tenentur Religiosi profes-
si illa statuta obedire, aut obser-
uare: ita Diuus Thomas in 2.
distint. 44. quæst. vltima artic. 3.
& quodliueto 10. articul. 10. &
secunda secundæ quæstio. 104.
art. 5. ad 3. quem secuntur Les-
sius lib. 2. cap. 40. dub. 9. nu. 76.
Molfesius tract. 9. cap. 5. nu. 62.
Nauarrus in consilijs lib. 3. de
regularibus Consil. 17. num. 6.
Bonacina de legibus disputat.
1. quæst. 1. punt. 3. num. 16. An-
gel. verbo religio nu. 30. Salas
de legibus disp. 8. sect. 12. nu. 57.
in fine Vasquez prima secundæ
disput. 154. cap. 4. num. 24. Va-
lencia secunda secundæ disput.
10. quæst. 4. punt. 3. verso nec
vero. Sanchez in summa lib. 6.
cap. 2. n. 15. 17. & 22. Azorius
prima parte lib. 13. cap. 11. quæ-
st. 19. Peyrinus tom. 1. de reli-
gioso subdito quæst. 1. capite 8.
concl. 2. Zaccharias Pasquali-
gus in quæstionibus moralibus
centuria 1. quæst. 81. numer. 2.
Miranda in manuali regulariũ
tom. 1. quæst. 26. art. 16. Lezana
tom. 1. summę regularium cap.
4. num. 13. vbi hanc conclusio-
nem limitat: nisi in regula di-
catur obediendum esse superio-
ribus etiam si super regulam ali-
quid præcipiant; quia tunc sub-
ditus tenetur obedire eò quod
in tali casu, id quod præcipitur
est conforme regulę Petrus Ve-
lasius in prontumptuario regu-
lari verbo Capitulum numer. 8.
D. Marcus Vidal. in arca vitali
tract. de subdito num. nu. 21. &
43. probatur hæc conclusio
quoad primam partem, quia si
Capitulum Generale haberet
potestatem, & auctoritatem
condendi leges, & statuta non
concernentia regulam, quam
profiteretur à Religiosis illius
Religionis, aut supra regulam

sequeretur, quod posset Capi-
tulum Generale addere Reli-
giosis noua, & grauiora onera-
ijs, quę tempore professionis
erant in dicta Religione; atqui
hoc est falsum: ergo Capitulum
Generale, Regularium non ha-
bet auctoritatem condendi le-
ges, aut statuta obligantia totã
Religionem, quę non sint con-
cernentia regulę, quam in ipsa
religione profitetur, aut supra
ipsam regulam. Probatur minor
quia austeritas de nouo imposi-
ta (vt norat Peyrinus dict. tom.
1. de subdito quæst. 1. cap. 8. §. 2.)
tangit omnes de Religione non
vt vniuersos, sed vt singulos:
ergo ad hoc, vt obliget ordina-
tio super regulã facta, aut non
concernens regulam debet ab
omnibus, & vt singulis de Re-
ligione approbari, vt habetur
regul. 29. iuris de regulis iuris
in 6. quod omnes tangit debet
ab omnibus approbari facit
etiam Abbas in cap. cum omnes
de constitutionibus, vbi habet,
quod in re communi pluribus,
vt singulis, non valet quidquid
facit maior pars; sed oportet,
quod omnes consentiant, qui-
bus sit præiudicium: ergo quã-
uis Capitulum Generale habeat
auctoritatem condendi leges,
& statuta, quę sint concernen-
tia regulę, quę in Religione
profiteretur: tamen non habet
auctoritatem condendi nouas
leges, & noua onera, quę sint
supra regulam.

3 Secunda pars conclusionis,
scilicet, quod si Capitulum Ge-
nerale regularium ordinet, &
statuat nouas leges, quę sint su-
pra regulam, quã in Religio-
ne profitetur non tenentur Re-
ligiosi subditi illas prædictas le-
ges obedire, & obseruare pro-
batur 1. ex Clementina exijt,
qui

qui feminat ex 6. Decret. lib. 5.
de verbor. significat. tit. 12. cap.
3. vbi declaratur, quod Religio-
si non solum obligentur ad ob-
seruanda tria vota essentialia
Religionis: sed etiam tenean-
tur ad ea omnia implenda, quę
sunt iuxta regulę obseruatiã,
& quę spectant ad ea in regula
contenta vltra quę omnia am-
plius non obligantur: & simili-
ter Glossa in Canone gesta di-
stint. 74. in verbo crescere, ait
quod Monachis, vel Canoni-
cis inuitis districtior vita non
possit imponi: ergo si Capi-
tulum Generale Regularium le-
ges condant, & statuta non cõ-
cernentia regulam religionis,
aut supra illam non erunt obli-
gati Religiosi professi illius Re-
ligionis dictas leges, & statuta
obseruare.

4 Secundo probatur eadem se-
cunda pars conclusionis: quia
quamuis in Summo Pontifice
resideat primo potestas con-
dendi leges Ecclesiasticas im-
mediatè à Christo Domino
collata, vt probat perpetua tra-
ditio Ecclesię, quę à tempori-
bus Apostolorum vsque nunc
in omnibus Cõcilijs statuit ali-
quas leges, & Canones ad com-
ponendos mores suorum fide-
lium: atqui ita extat definitum
in Concilio Constant. vbi dam-
natur error Vuicles abnegan-
tis: nihilominus ex communi
Doctorum sententia, vt refert
Sanchez de statu Religionis
Religiosi professi non possunt
cogi à Summo Pontifice ad
profitendam aliam nouam, &
arctiorem regulam cum obli-
gatio viuendi secundum insti-
tutum alterius Religionis insur-
gere, & desumi debeat ex per-
fectè libera, ac voluntaria ipsius
uouentis promissione: ergo cũ

Religiosus professus numquam
viuere promississet, quidquid
supra regulam professam præ-
cipitur, sequitur quod ad illud
implendum cogi non possit à
Capitulo Generali Religionis.
Patet consequentia; nam aliàs
obligaretur inuitè, & coactè
seruare id, quod ex libera ele-
ctione non promissit: atqui hoc
affirmari non debet: ergo nec
etiam, quod obedire teneatur,
& obseruare leges, & statuta
facta à Capitulo Generali, quę
sint super regulam religionis.

5 Dico 3. Capitulum Genera-
le regularium non potest face-
re statuta contra ius commune
vel sacros Canones. Ita Nauar-
rus lib. 3. Consiliorum de regu-
laribus consil. 26. nu. 4. Panor-
mitanus in cap. quod super his
de maior. & obed. lib. 1. decret.
tit. 30. ap. 9. & cap. institutionis
25. quæst. 2. Ioannes Andreas
cap. fin. de appellat. in 6. num. 9.
& cap. finali de officio Archi-
presbyteri num. 7. Lezana tom.
2. summę regularium cap. 12.
num. 3. Duardus in bullã Cęnę
lib. 1. cap. 1. quæst. 1. nu. 2. Tam-
bur. de iure Abbat. to. 3. disp. 3.
quæst. 2. & est decisum à Rota
coram Ludouisio decis. 267. &
alijs ab eo allegatis in decisio-
ne 103. num. 7. par. 2. diuersorum.
Probatur conclusio, tum ex di-
cto cap. super his de maior. &
obedien. vbi sic habetur, quod
super his, & inf. Abbates, & Sa-
cerdotes Diocesana ibi lege
subditos, qui ad tuam Synodum
venire contemnūt (dummodo
in ipsa Synodo non ducas ali-
quid statuendum, quod Cano-
nicis obuiet institutis) per cen-
suram Ecclesiasticam ad Syno-
dum ipsam venire compellas,
& debitam tibi obedientiam,
& reuerentiam exhibere. Ex
qui

quibus verbis manifestè constat non posse Capitula quęcumq; illa sint statuere aliquid, quod sit contra ius commune, vel Sacros Canones: tum etiam quia Capitula Generalia Regularium cum sint inferiora Papę non possunt aliquid statuere contra prædictum ius commune, aut Canonicum, quod conditum est a Papa pro omnibus, vt notant Nauarr. tom. 1. consiliorum titul. de Constitut. consil. 9. num. 14. Suarez de legibus lib. 4. cap. 19. Castellinus de elect. Canonum Pręlatorum cap. 1. num. 3. & casu quo Capitulum Generale regularium statuta aliqua conderet contra ius commune illa eò ipso essent nulla, & irrita nisi ex speciali priuilegio Sedis Apostolicę facta fuissent; cum solùm Sedes Apostolica possit iuri communi derogare.

6 Aduerto tamen quod quamuis Capitulum Generale Regularium non possit statuere aliquid contra ius commune: aut Canonicum, vt supra probauimus potest tamen dictum Capitulum Generale Regularium constitutiones iuris communis declarare, & innouare, & vbi poena deficit opponere, vel augere, quia hoc potius est adiuuare ius commune, quod licitum esse dicitur in cap. 1. de nouo opere: ita tenent Peyrinus to. 1. priuilegiorum regularium in constitutione vnica Pyrrhi §. 4. pagina mihi 3. vbi sic ait, noto quod nullus Superior neque etiam Capitulum Generale potest facere statuta contra ius commune, & cętera. & postea addit paucis interpositis posset tamen dictum Capitulum Generale constitutiones iuris communis declarare, & innouare;

& vbi poena deficit apponere, vel veterem pro aliqua rationabili causa augere, quia hoc non est ius commune subuertere: sed illud adiuuare. Lezana tom. 2. summę regularium cap. 12. nu. 6. Petrus Vellafius in proutuali regular. verbo capitulum num. 9.

RESOLVTIO SECUNDA.

Vtrum Capitulum Generale Regularium possit dispensare in constitutionibus factis ab ipso Capitulo Generali pro tota religione, confirmatis tamen à Summo Pontifice, & an possit eas derogare, aut abrogare saltem quoad aliquam partem vsq; Summi Pontificis licentia, & facultate.

7 **P**ars affirmatiua suaderit potest primo ex priuilegio amplissimo Eugenij 4. dato anno Dom. 1432. quod incipit ex sollicitudinis debito, & etiam ex alio consimili, & maiori Adriani 6. Datum anno 1501. quod incipit inter cęteros religionis Monasticę professores, qui duo Summi Pontifices concedunt Diffinitoribus Capitulum generale repręsentantibus, non solum facultatem instituendi, ordinandi, interpretandi, declarandi omnia, & singula, quę ad regulę statum obseruantia, & idemptitatem tam in spiritualibus, quam temporalibus concernunt; verum etiam sic instituta ordinata, vel interpretata, aut declarata in toto, vel in parte prout rerum, aut temporum qualitas exigerit alterandi, & amouendi absque tamen ipsius regulę variatione substantię. Ex quibus verbis manifestè videtur inferri dicto Capitulo

pitulo Generali facultatem cōcedendi, dispensandi in his, quę pertinet ad statum regulę quę sunt constitutiones religionum, cum debeant esse de his, quę in regula directè, aut indirectè cōtinentur, vt diximus resolut. præcedenti, & docent cōmuniter DD. hæc enim omnia significantur in illis verbis alternandi, & amouendi, quę hæc important, cum dispensatio nihil aliud sit: quam quædam legis alteratio, & amotio illius, quoad obligationem: ergo Capitulum generale Regularium optimè potest in constitutionibus religionis confirmatis à Summo Pontifice dispensare, aut eas quoad aliquam partem derogare, & abrogare prout rerum, aut temporum qualitas exigerit.

8 Secundo suaderi potest, quia quicquid sit de prædicta dispensatione: aut derogatione stādo in vi priuilegiorum, nihilominus ex vi iuris communis conceditur Capitulis generalibus regularium autoritas dispensandi in Constitutionibus sui ordinis etiam si sint Apostolica autoritate confirmatę, imò, & autoritas abrogandi ipsas quoad aliquam partem, quod sic ostenditur. Quia constitutiones, quę à Sede Apostolica confirmantur in fauorem alicuius religionis, fuerunt factę ab ipsa religione, seu à Capitulo generali nomine totius religionis, & præsentatę Summo Pontifici vt ab ipso approbatę, & confirmatę haberent maiorem autoritatem, perpetuitatem, & firmitatem, & Pontifex eas confirmat, vt factas ab ipsa religione, sed in iure communi declaratur potestatem dispensandi in legibus competere legislatoribus ipsa

rum: quia obligatio legis humanę inducitur pro voluntate legitimi superioris præcipientis iuxta illud res per quas causas nascitur per easdem dissoluitur quod habetur ex Canone omnis 27. quęst. 2. & ex cap. omnis res de reg. iuris & tenent cōmunit. DD. specialiter Vasquez de legib. disp. 178. cap. 2. Azor. to. 1. lib. 5. cap. 15. Castropalaus part. 1. tract. 3. disp. 6. pun. 4. n. 1. ergo cum capitulum generale religionis constitutiones cōdiderit poterit stādo in iure cōmuni in illis dispensare; aut illas abrogare saltem quoad aliquam partem ipsarum.

9 Tertio suaderi potest: quia dicta confirmatio Apostolica constitutionum regularium nõ habet vim præcepti, aut mādati Apostolici, sed solum est gratia, fauor, & priuilegium factum à Papa illis, qui dictas constitutiones fecerunt: scilicet Capitulo generali: ergo si est gratia, seu priuilegium potest Capitulum Generale illud renūciare: generaliter enim quilibet potest priuilegium, quod in sui fauorem fuit concessum renūciare cap. si terra cap. accidentibus de priuileg. ergo cum cōcessum sit capitulo generali poterit prædictum Capitulum tale priuilegium renūciare, & dispensare in suis constitutionibus, ac si non essent à Sede Apostolica confirmatę.

10 Quarto suaderi potest, quia potest contingere, vt in corpore constitutionum alicuius religionis cōcedatur Generali Capitulo autoritas dispensandi in ipsis constitutionibus imò, & facultas abrogandi eas saltem quoad aliquam partem: ergo in tali casu poterit Capitulum generale talis Religionis in suis

constitutionibus dispensare, & aliquam, aut aliquas illarum derogare; quantumvis confirmatae sint auctoritate Apostolica. Consequentia est legitima: nam Summus Pontifex confirmans praedictas Constitutiones etiam confirmat, quod Capitulum generale habeat auctoritatem dispensandi in illas, & derogandi, aut abrogandi, eas, saltem, quoad aliquam partem. Antecedens vero videtur certum in nostro Excalceatorum Ordine Beatae Mariae de Mercede: cum in nostris constitutionibus confirmatis a Sede Apostolica videatur concedi Diffinitoribus, & Capitulo generali praedicta auctoritas dispensandi in ipsis Constitutionibus, prout ab ipsis Diffinitoribus, & Capitulo videatur expedire. Sic videtur debere intelligi, quod in dictis Constitutionibus dicitur distinctione 2. cap. 1. vbi habentur haec verba: Diffinitores autem omnes in generali Capitulo congregati, in omnibus, & singulis, quae pro toto Ordine fuerint ordinanda, approbanda, & confirmanda, ita se habeant, quod ea omnia liberè ordinent, constituent, definiant, approbent, & decernant, & quidquid per eosdem fuerit statutum, & ordinatum vniuersaliter, & inuolabiliter in toto ordine seruetur. In quibus verbis manifestè apparere videtur Constitutionem concedere Diffinitoribus in Capitulo generali congregatis facultatem, & auctoritatem dispensandi in ipsis Constitutionibus; concedatur absolutè, & sine limitatione auctoritas non solum

constituendi, & ordinandi ea, quae ad bonum Religionis videbitur expedire, sed etiam mutandi ea, quae iam fuerunt ordinata si in executione earum; quae ordinata iam fuerunt experientia adinuenerint inconuenientia non modica. Cum enim auctoritas mutandi non limitatur ad certum, & determinatum genus ordinationum absolutè in omnibus censenda est ex Assiomatibus iuris iuxta illud proloquium commune; prohibitum, quod non inuenitur per legem concessum censetur. l. nec non 28. post principium: ibi sed si lex non prohibeat. Item aliud simile: praemissa esse censentur omnia, quae non sunt prohibita. Accedit etiam quod indefinita locutio equiparatur vniuersali in fauorabilibus. Deinde in eadem Constitutione, dicta distinctione 2. capite 4. habentur haec verba: quoties in Capitulo generali quinque ex vocalibus postulauerint, aut iudicauerint expedire, quod aliquid proponatur ex ijs, quae ad Capitulum pertinent. Praeses teneatur illud proponere, vt in Capitulo decidatur; nisi ad mutationem, vel additionem legum, vel Constitutionum spectet, quia vt hoc in Capitulo conferatur maior pars Capituli id petere debet, vbi notanda sunt illa verba nisi ad mutationem legum, aut Constitutionum spectet. Ex quibus videtur inferre, quod saltem maior pars Capituli potest proponere aliqua expedire, vt mutantur ex ijs, quae in ipsis Constitutionibus ordinantur, vt in Capitulo conferatur si conueniens fuerit praedicta mutatio ergo

ego Capitulum Generale examinata maturius causa poterit ea quae ad Constitutionem pertinet mutare, & praecipere, vt deinceps; non obseruetur, quod est in Constitutione dispensare, & eam in ea parte abrogare.

II. Pro maiori declaratione huius resolutionis noto 1. quod constitutio aliqua regularium duplici modo potest a Summo Pontifice confirmari, scilicet, vel in forma communi, de qua in capit. quia diuersitatem de concess. praebendae 2. vel in forma speciali, & ex certa scientia, & de plenitudine Apostolicae potestatis de qua in capite, sicut graue de transact. & notat Glossa in cap. veniens eodem titulo verbo confirmatam, & aduertendum est, quod ista scientia, quae dicitur certa de qua loquimur intelligitur de scientia facti: nam scientia iuris semper supponitur in confirmatione cum Princeps dicatur habere ius in pectore cap. primo de constitut. iur. in 6. confirmatio in forma communi est illa, quae fit a Summo Pontifice cum sola cognitione confusa priuilegij, quod simpliciter proponitur, vt antea concessum sine alio examine, vel districtiori notitia illius. Confirmatio vero in forma speciali, & ex certa scientia est illa, quando confirmatur priuilegium cum perfecta notitia illius, & tenoris eius, & omnium illius circumstantiarum: vnde quando in ipsa confirmatione adducuntur aliqua verba, quibus sufficienter significatur praecessisse examen, seu cognitionem perfectam, erit ex certa scientia. Quando vero in confirmatione nihil speciale inuentum fuerit, erit in forma communi, signa

autem, quod fuerit confirmatio facta cum exacta cognitione sunt haec, primum si instrumēto confirmationis inferatur totus tenor prioris priuilegij: nam tunc constat Summum Pontificem perfectam illius cognitionem habere, & patet ex cap. venerabiles de confirmat. vtil. vel inutil. vbi Glossa secundum si in confirmatione dicatur ex certa scientia, seu de plenitudine potestatis, vel non obstante lege disponente in contrarium. Nam tunc, licet non inferatur tenor priuilegij confirmatio erit ex certa scientia, quia cum per tale verbum affirmet Papa, se ita confirmare illi credendum est. Omnis itaque confirmatio, in qua non erit vna ex praedictis particulis, vel illis similis, & aequivalens, erit in forma communi, ita Suarez lib. 8. de leg. cap. 14. num. 4. & ex eo Peyrinus tom. 1. priuileg. regular. constitut. 2. Sisti 4. §. 6. n. 4. Haec autem est diuersitas inter confirmationem constitutionum regularium in forma communi, vel in forma speciali, quod confirmatio in forma communi nullum ius nouum confert, nec dat valorem priuilegio si erat inualidum, nec vllum praesudicium infert tertio, vt notat Panormitanus in cap. dudum de decimis num. 8. sed est solum pura roboratio, vt sumitur ex cap. quia diuersitatem de concess. praebend. & ex cap. 1. de confirmatione vtili, vel inutili, atque ita parum valet ista confirmatio, vt dixit Glossa in illo cap. 1. de confirmat. vtili vel inutili, & Panormitanus par. 1. Consilior. consil. 102. num. 3. sed adicit solum robur auctoritatis, quia Papa confirmando v. g. Acta capitularia

laria in forma communi, de nō suis facit sua, vt dicitur in lib. 1. C. de ver. iur. enucl. vbi habetur superiorem id facere suū quod autoritate sua confirmat, & habetur etiam in cap. si Apostolica de præbendis in 6. et docet Suarez loco citato nu. 10. Confirmatio autē priuilegij ex certa scientia habet vim nouę concessionis, vt colligitur ex cap. 1. et cap. veniens de transaction. habet enim vim validandi actum inualidum, vt docet Suar. vbi supra num. 12.

12 Secundo noto. *Differentia*, quę est inter abrogationem, seu derogationem legis ex vna parte, et dispensationē ex alia, quod videlicet abrogatio est cessatio totius legis, tam quoad materiam, quam personas. Derogatio vero est cessatio legis pro aliquo tempore, vel pro aliqua parte communitatis, vel legis, quod constat ex l. derogatur 102. ff. de verb. significat. et ex l. derogatur ff. de reg. iur. ibi derogatur legi cum pars detrahitur; abrogatur cum prorsus tollitur, quę abrogatio legis dupliciter fieri potest. Vno modo alia lege contraria inducente obligationem ad contrarium actum, vel ad abstinendū ab eo, qui per priorē legē erat imperatus. Secundo modo tollendō obligationem illius, & nullam aliam imponendo. At vero dispensatio nullo pacto est cessatio legis neque in toto neque in parte, sed relaxatio illius, seu essemptio ab ipsius obligatione. Sic colligitur ex cap. de multa de præbend. cap. necessaria cap. dispensatio cap. tanta in quibus locis vocatur dispensatio, relaxatio, seu moderatio Canonum, & in cap. ipsa pietas & si inquirat 25. quæst. 4. voca-

tur à Diuo Patre nostro Augustino vulnus contra integritatem seueritatis denotans sane, quod per dispensationem solū vulneratur lex non corrumpitur; relaxatur, non cassatur, moderatur, non tollitur, vt bene Castropalaus part. 1. disp. 6. pun. 1. num. 2.

13 Tertio noto. Duplex esse genus constitutionum religionis regularium, alię sunt factę à Capitulo Generali Religionis in fauorem totius religionis illę videlicet, quę ab omnibus religiosis illius religionis in sollemni professione profitentur simul cum regula, siue ab ipsa distinguantur, siue non, quę sunt veluti forma, & anima religionis, & istę communiter confirmantur à Summo Pontifice in forma speciali, scilicet ex certa scientia per modum decreti, & de plenitudine potestatis. Alię vero sunt, quę factę fuerunt à capitulo generali alicuius religionis nō in fauorem totius religionis: sed in fauorē statuentium: nempe ipsius Capituli generalis; vt sunt declarationes, aut interpretationes regulę, aut constitutionum principalium religionis; & istę semper confirmantur à summo Pontifice in forma communi, & per hanc clausulam generalem. Constitutiones, & declarationes prædictas in capitulo generali, vt petitur correctas, & declaratas dummodo tamen sacris Canonibus, ac Concilij Tridentini Decretis, ac Constitutionibus Apostolicis non aduersentur, nec sint reuocatę aut sub aliqua reuocatione cōprehensę, vt factas à Capitulo Generali Apostolica autoritate tenore presentium confirmamus, & approbamus illisque in-

inviolabilis apostolicę firmitatis robor adijcimus &c. vt bene notat Lezana in suis Consultationibus moralibus Consultat. 6. his ita notatis.

14 Dico 1. si constitutiones regularium fuerunt factę à Capitulo generali in fauorem ipsorum statuentium: scilicet ipsius Capituli generalis, & non in fauorem totius religionis; & fuerunt à Summo Pontifice confirmatę in forma communi, & non in forma speciali: idest ex certa scientia de plenitudine potestatis, & per modū decreti poterit Capitulū Generale in dictis constitutionibus absque Apostolica autoritate dispensare, & illas derogare, aut abrogare condendo statutum illis contrarium, vel tollendo obligationem illarum nullam aliam legem imponēdo; hanc conclusionem quoad primam eius partem tenent Lezana in suis consultationibus moralibus dict. consultat. 6. Pater Franciscus Pellizarius in manuali regularium tom. 2. tract. 9. cap. 8. sect. 2. quæst. 11. quoad secundam verō partem eam defendunt Peyrinus tom. 1. priuilegiorum regularium const. 8. Iulij secundi §. 4. num. 3. vbi inquit: an possit vnum capitulum generale contrauenire actibus alterius Capituli Generalis confirmatis à Papa, seu ab illis recedere, & respondet dicitur licitum esse capitulo generali statuta edita in vno Capitulo generali, & confirmata à Papa remittere, & relaxare, si confirmatio fuit solū in forma communi, ita ille Rodoriquetz tom. 1. quæst. regul. quæst. 68. artic. 5. Anguianus lib. 6. de legibus cōtrouersia 6. num. 5. Pellizzarius vbi supra, quamuis contrarium

sentiatur Lezana dicto consulto. 6. Probatur prima pars huius conclusionis: tum argumentis factis in principio huius resolutionis, quę nihil aliud probant, vt postea videbimus, tum etiā: quia bonum illud per statutum capituli præsumptum non aliter est bonum; quā quia ad singulos de capitulo spectat, qui ex eo commodum, & vtilitatē percepturi sunt, nec alio fine à Papa confirmatur: ergo si ex illo statuto temporū conditione mutata, nō solū commodum, & vtile percepturi non sint successores: sed incommodum, & dampnum non sunt cogendi inuiti illud sustinere: sed possunt ab eo resilire patet consequentia, quia quod ob gratiam alicui est concessum, non debet in eius dispendium retorqueri, vt dicitur in capite quod ob gratiam de reg. iur. in 6. regula 61. atqui confirmatio dictorum statutorum gratia est vt patet, & habetur clare in cap. accessissent de constit. ergo optimē potest Capitulū Generale regularium dispensare: in constitutionibus, & ordinationibus factis ab ipso Capitulo Generali, vel ab alio Presidēti ipsius religionis in fauorem ipsius capituli: licet dictę constitutiones, seu ordinationes confirmatę sint à Summo Pontifice: dum confirmatio sit facta in forma communi, & non in speciali, & ex certa scientia.

15 Nec valet si dicas, quod omne, id quod Pontifex Summus confirmat autoritate Apostolica ex iure non suo facit suum & consequenter non potest illud, quod est confirmatum à Summo Pontifice dispensari ab alio absque eius autoritate, & facultate, vt constat ex 6. de-

decretalium lib. 3. titul. 4. de præbend. & dignitatibus cap. 22. si Apostolicæ. Vbi sic habetur si Apostolicæ Sedis legatus volens tibi suæ legationis autoritate incerta Ecclesiæ prouidere Canonatum, & præbendam nulli alij de iure debitos, proximo in ipsa Ecclesia vacaturos collationi suæ referuat, & decernat irritum, & inane, si secus super hoc contigerit attentari certis, qui eos tibi conferant cum vacabunt, executoribus per suas litteras deputatis: nosque postmodum plena de his facta narratione, quod ab ipso legato factum extitit, ratum, & gratum habentes, id autoritate Apostolicæ confirmamus, & eisdem executoribus, vel alijs nostris damus litteris in mandatis, ut in huiusmodi prouisionis negotio autoritate nostra procedant iuxta ipsius legati continentiam litterarum; certum est, quod cum ipsa prouisio ipsius legati post impartitam à nobis autoritatem, nostra censeatur effecta omnibus, quibus postea mandauimus in eadem Ecclesia prouideri, (etiam si Canonatum ipsius Ecclesiæ duxerimus conferendum eisdem) de iure præferri debet in præbendam postmodum in ibi vacatura: ergo eò ipso, quod constitutiones, aut ordinationes factæ à Capitulo Generali Regularium sint autoritate Apostolica confirmatæ non poterit Capitulum Generale dictorum regularium, vel idem ipsum, vel aliud subsequens in ipsis constitutionibus, seu ordinationibus generalibus dispensare absque Sedis Apostolicæ autoritate, & facultate. Hoc inquam non valet, quia dictum Capitulum Sedis Apo-

stolicæ intelligitur, solū quoad effectum firmitatis, ut videlicet actus à Summo Pontifice confirmatus perinde firmus censeatur: ac si per ipsum summum Pontificem gestus fuisset. Ex quo non sequitur, quod illa statuta ob confirmationem Summi Pontificis factam in forma communi deserant, & omittant suam naturam primordiam, sed potius illa confirmatio est quid accessorium: unde debet sequi illorum naturam, per regulam, accessorium naturam sequi congruit principalis de regul. iur. in 6. regula 42. Unde quia statuta Capituli generalis ante confirmationem natura sua erant reuocabilia, vel per ipsum capitulum, vel per aliud subsequens capitulum generale poterunt similiter reuocari post confirmationem cum dicta confirmatio solum operetur vim, & firmitatem donec reuocentur per ipsum generale capitulum, aut per aliud.

16 Quoad secundam partem probatur conclusio tum ex dictis resolut. 1. quia qui potest facere legem potest etiam solvere; cum eiusdem virtutis sit soluere, ac ligare, atqui soluere legem nihil aliud est: quam illam reuocare; ergo Capitulum generale, quod autoritatem habuit, condendi prædictas leges potest illas reuocare, & condere leges illis contrarias. Probo consequentiam, quia confirmatio Apostolica facta in forma communi non extrahit prædictas constitutiones, aut ordinationes ita confirmatas à Sede Apostolica à ratione legis municipalis, & religionis; sed solum confert illis maiorem autoritatem, & firmitatem ut diximus in probatione primæ partis

partis huius conclusionis, & communiter docent Doctores ergo poterit capitulum generale non solum illas, dispensare: sed etiam derogare, & abrogare condereque statutum illis contrarium.

17 Secundo eandem conclusionis partem probo contra Lezanam: nam ipse fatetur in dicto consulto 6. quod confirmatio Apostolica facta in forma communi in fauorem statuentium aliquas constitutiones, aut ordinationes, seu leges solum est fauor, gratia, & privilegium, quod potest renunciari ab eo in cuius fauorem fuit factum, ut est communis omnium Doctorum consensus; ex quo infert, & bene ipse Lezana posse Capitulum generale regularium in constitutionibus ita confirmatis dispensare, ac si dictæ constitutiones, ordinationes, aut leges non essent autoritate Apostolica confirmatæ. Quo supposito sic arguitor: Capitulum Generale Regularium potest dispensare in constitutionibus, & statutis à summo Pontifice confirmatis in forma communi; ac si non essent à Papa confirmatis; atqui si non essent Apostolica autoritate confirmatæ: sed solum factæ à Capitulo generali præcedente, posset Capitulum generale immediatè sequens prædictas constitutiones reuocare: imò & facere statutum illis contrarium: ergo ex doctrina ipsius Lezanæ manifestè sequitur veritas secundæ partis nostræ conclusionis.

18 Nec valet id quod in sui fauorem adducit Lezana nempe quod in quacumque bulla cuiuscumque Apostolicæ confirmationis: etiam si confirmatio

fiat in forma communi apponitur hæc clausula generalis; prædictas Constitutiones confirmamus &c. atque constitutiones, & declarationes huiusmodi in eadem religione; aut Congregatione perpetuò obseruari sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & legatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores iudicari; ac definire debere, ac irritum, & inane si secus super his à quavis autoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Ex qua clausula infert Lezana dicto consulto 6. num. 51. quod licet confirmatio Pontificis facta in forma communi non tollat facultatem dispensandi in dictis constitutionibus, seu ordinationibus à Capitulo generali; tollit tamen facultatem illas abrogandi, ut constat ex illis verbis irritum, & inane si secus super his &c.

19 Hoc inquam non valet: nam illa verba irritum, & inane si secus super his &c. non cadunt super illa verba perpetuo obseruari; sed super illa immediatè antecedentia sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & Delegates &c. ut tenent multi DD. tam Theologi, quam iuristæ, ut refert Lezana in eodè num. 51. & non sequitur ex hac communissima dictorum verborum intelligentia, quod inquit Lezana, scilicet, quod licet in vna, vel altera constitutione hoc habebat locum nempe, quod Capitulum generale possit vnam; aut alteram ex dictis Constitutionibus abrogare diuisione: non autem omnes collectivè: hoc inquam non sequitur, quia non est maior ratio in hoc quod est abrogare vnam vel alteram diuisione: quàm om.

- omnes colleſtiue.
- 20 Fateor tamen libenter non expedire, vt paſſim talis reuocatio fiat ad quod facit illud dictum Alcibiadis apud Thucydinem eos hominum tutiſſimè agere, qui præſentibus moribus antiquis legibus etiamſi deteriores ſint minimum variantes Rempubicam adminiſtrant. Nequè moraliter eſt poſſibilis caſus in quo hoc facere conueniat, quia cum prædicta mutatio debeat fieri, ex iuſta, & legitima cauſa, & aliàs contigere non poſſit moraliter loquendo vt prædicta locum habeat in mutatione omnium conſtitutionum: ſequitur non poſſe contingere caſum in quo prædicta mutatio, aut abrogatio omniũ conſtitutionum prædictarum fiat. Hoc autem non tollit à capitulo generali authoritatem ad hoc faciendum ſi de facto daretur iuſta, & legitima cauſa.
- 21 Dico 2. ſi conſtitutiones regularium fuerunt factæ à capitulo generali religionis in fauorem totius religionis, & confirmatæ à Papa in forma ſpeciali, hoc eſt ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis non poteſt nec licitè, nec validè, Capitulum Generale in dictis conſtitutionibus diſpenſare, & multo minus illas, aut aliquam ex illis abrogare condendo ſtatutum illis contrarium ſiue pro tota religione; ſiue pro aliqua Prouincia, aut pro aliquo ſpeciali Conuentu ipſius religionis, abſque ſpeciali licentia, & priuilegio Sedis Apoſtolicæ: ita tenent communiter Doctores. vt principium omninò certum, vt affirmant Lezana tom. 1. ſumm. regularium cap. 8. num. 22. & in conſult. mor. conſult. 13. dub. 7. n. 57. Pellizar. in manuali regul.

tom. 1. tract. 5. queſt. 2. num. 2. in fine, vbi ait conſtitutiones ordinum à Pontificibus confirmatæ (quomodo ſolent eſſe confirmatæ ſi ſint religionũ approbatarum) ſine ſpeciali priuilegio mutari nequeunt, et ſi interueniat communis ordinis conſenſus. Ita ille, et magis ex profeſſo queſt. 5. num. 5. et tom. 2. tract. 9. cap. 8. ſect. 2. queſt. 11. num. 71. Portel. in dubijs moralibus tom. 1. par. 2. caſu 18. n. 3. Pat. Zaccharias Paſqualigus in queſtionibus moralibus par. 1. queſt. 47. num. 4. centuria 1. et centuria 2. queſt. 106. nu. 6. et queſt. 108. num. 4. et queſt. 194. num. 3. et in deciſionibus moralibus deciſione 93. nu. 4. et deciſione 100. num. 4. et 101. num. 4. nec aliquem Authorem inuenio contrarium aſſerentem.

- 22 Probatum 1. conſuſio, quia inferior non poteſt diſpenſare in legibus ſuperioris, nec mutare illas condendo ſtatutum illis contrarium; atqui Capitulum generale eſt inferior ſummo Pontifici, qui in forma ſpeciali, et ex certa ſcientia cõfirmat dictas conſtitutiones, vt ſupponitur: ergo non poterit in eius legibus, ſeu conſtitutionibus, ita confirmatis, Capitulum Generale diſpenſare, et multo minus eas derogare, aut abrogare. Maior probatur ex capit. inferior 3. diſtinct. 21. vbi ſic habetur, inferior ſedes ſuperiorẽ abſoluere non poteſt ſola ergo potior inferiorẽ conuenienter abſolui. Hinc liquido peruidetur; quia quem non poteſt abſoluere non poteſt in iudicio inferior potiorẽ ligare, vnde Propheta ait (numquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat in ea; aut exaltabitur ſerra contra

contra eum, qui trahit eam) his ita ex diuina ſcriptura, & probabilium patrum doctrina commemoratis ſole clarius exhibuimus, non poſſe quemquã, qui minoris authoritatis eſt, eum, qui maioris poteſtatis iudicijs ſuis addicere, aut proprijs definitionibus ſubiugare, ita ibi. & ratio eſt, quia inferior ſubijcitur ſuperiori; atqui ſi poſſet inferior facere contra legem Superioris non ſubijceretur illi: ſed potius ſibi illum ſubijceret: nam poſſe ire rationabiliter contra legem ipſius importaret poteſtatem ſupra leges illius: atq; adeò eminentiorem poteſtatem: ergo euidentis eſt, quod inferior non poteſt diſpenſare in legibus ſuperioris: & multo minus eas derogare, aut abrogare. Ergo cum Capitulum generale regularium ſit inferior Summo Põ. tifici, qui in forma ſpeciali cõfirmat (vt ſupponitur) conſtitutiones religionum non poterit Capitulum generale regularium cuiuſcumque religionis ſit in dictis Conſtitutionibus à Summo Pontifice confirmatis in forma ſpeciali ex certa ſcientia, & de plenitudinis poteſtate diſpenſare, & multo minus eas derogare, aut abrogare, abſque Sedis Apoſtolicæ priuilegio, & poteſtate. Probatum conſequentia, quia confirmatio ex certa ſcientia potius eſt noua conſeſſio: quam confirmatio, adeoquè reualidat actũ alioquin nullum iuxta capitulum veniens de tranſactione: ergo conſtitutiones confirmatæ à Summo Pontifice ex certa ſcientia deſinunt eſſe leges municipales, & religionis, & incipiunt ex vi prædictæ confirma-

tionis eſſe leges Papales, & Pontificiæ, & conſequenter religio non poteſt in illis diſpenſare: aut illas mutare, & condere ſtatutum illis contrarium abſque Sedis Apoſtolicæ facultate, aliàs factum erit ipſo iure nullum, vtpotè factum à non habentibus iuriſdictionem, & facultatem.

- 23 Secundo probatur, quia ſi Capitulum generale regularium poſſet mutare, aut derogare aliquã ex ſuis Conſtitutionibus principalibus præſertim, quæ à Religioſis in profeſſione ſolemni profitentur, & ſunt confirmatæ à Summo Pontifice in forma ſpeciali, & ex certa ſcientia poſſet derogare, aut abrogare plures, & plures imò & omnes conſtitutiones: cum non ſit maior ratio de vna: quam de alia, atqui hoc eſſet maximum inconueniens, & cederet in grauiffimum nocuumentum totius Religionis: ergo nullam ex prædictis conſtitutionibus modo dicto confirmatis poteſt Capitulum generale mutare, aut abrogare abſque Sedis Apoſtolicæ authoritate. Probatum minor, quia ſi Capitulum Generale regularium haberet authoritatem abſolutam mutandi, & abrogandi omnes, & ſingulas conſtitutiones religionis, quæ in religione ab omnibus profitentur, & ſunt confirmatæ, à Papa in forma ſpeciali, & ex certa ſcientia ſequeretur poſſe Capitulum Generale totum inſtitutum Religionis mutare, cum conſtitutiones principales religionis confirmatæ à Summo Pontifice in dicta forma ſpeciali, & ex certa ſcientia ſint veluti forma, & anima totius

religionis ; atqui hoc esset maximum inconueniens , & cederet in nocumentum grauiusimum totius religionis : ergo non potest Capitulum generale regularium licet , & validè mutare , aut abrogare aliquam ex suis constitutionibus , nec condere statutum illis contrarium absque speciali priuilegio , & facultate Summi Pontificis.

24 Tertio probatur à simili de confirmatione maioratus auctoritate regia , & Pontificia in quo casu sine auctoritate Regia , & Pontificia (si facta fuit confirmatio Pontificis ex certa scientia) non potest fundator maioratus quidquam mutare , seu alterare , vt tenent communiter Doctores apud Barbosa in praxi exigendi pensiones lib. 2. voto. 30. numer. 7. & 8. & quantum ad facultatem Pontificiam in hoc casu affert rationem numer. 77. quia licet confirmatio pontificia facta in forma communi non operetur maiorem firmitatem institutioni confirmatæ , quam antea habebat l. aurel. §. testamento ff. de lib. leg. vt docet Menochius consilio 70. à numero 36. Rota decisione III. num. 2. & decisione 555. numero 2. parte 2. recentior : tamen confirmatio ex certa scientia operatur maiorem firmitatem , & extrahit rem confirmatam ad diuersum statum firmitatis , quam antea habebat , vt non possit mutari ab aliquo absque Apostolica auctoritate : ergo dicendum est in nostro casu seruatis seruandis , scilicet , quod licet Constitutiones confirmatæ à Papa in forma communi ma-

neant post dictam confirmationem in ratione legum municipalium , & religionis , & ideo possit religio illas mutare & condere statutum illis contrarium absque auctoritate Apostolica , tamen si confirmatio fuit facta ex certa scientia non poterit religio prædictam mutationem facere absque sedis Apostolicæ auctoritate cum confirmatio Apostolica ex certa scientia extrahat constitutiones , ita confirmatas à ratione legum municipalium , & religionis , eleuetque eas ad altiore statum , vt iam censentur leges Papales , & Pontificiæ.

25 Ad argumenta posita in principio huius resolutionis in fauorem partis contrariæ respondeo , quod tria priora solum probant nostram primam conclusionem , nec aliud intendit probare Pater Lezana in dicto consulto 6. supra citato , vt iam dixi , sed maioris claritatis gratia ad singula sigillatim in forma respondeam .

26 Ad primum desumptum ex varijs priuilegijs Summorum Pontificum respondeo , quod dicta priuilegia solum concedunt Capitulis generalibus regularium auctoritatem condendi leges totam religionem obligantes ; & etiam auctoritatem interpretandi , & declarandi regulam , & constitutiones principales religionis , quæ ad statum , & identitatem pertinent , tam in spiritualibus , quam in temporalibus , & similiter concedunt , quod declarationes , interpretationes , & ordinationes factas ab vno generali Capitulo possint ab alio generali Capitulo in toto vel

in

in parte prout rerum , aut temporum necessitas indiguerit alterari , & si necesse fuerit amoueri absque variatione substantiæ regulæ , & constitutionis religionis , vt constat ex verbis allatis in argumento , quæ hoc manifestè declarant : scilicet verum etiam sic instituta , ordinata , & interpretata , vel declarata in toto , vel in parte prout rerum , aut temporum qualitas exegerit , alterandi , & amouendi absque tamen ipsius regulæ variatione substantiæ , quæ priuilegia non solum non aduersantur dictis concl. 2. imo potius eam maximè confirmant , quod sic ostendi potest : ex vi dictorum priuilegiorum , solum conceditur à Summis Pontificibus capitulis generalibus regularium posse condere leges totam religionem obligantes , & simul conceditur auctoritas declarandi , & interpretandi regulam , & constitutiones religionis , quæ ad substantiam , & identitatem religionis pertinent ; & denique , vt declarationes , interpretationes , & statuta ab vno generali Capitulo facta possint ab alio Capitulo generali ex iusta , & legitima causa alterari , etiam si dictæ ordinationes sint à Sede Apostolica confirmatæ in forma communi : dummodo regulæ , & constitutionibus , quæ ad religionis substantiam pertinent non aduersentur : ergo volunt Summi Pontifices dicta priuilegia concedentes vt non possit Capitulum generale regularium alterare : aut amouere propria auctoritate , aliquid expectans ad substantiæ regulæ , aut constitutionis principalis religionis absque speciali ad hoc priuilegio Sedis Apo-

stolicæ supponentes regulam , & constitutiones ad totam religionem pertinentes fuisse à Sede Apostolica confirmatas in forma speciali ex certa scientia & de plenitudine potestatis.

27 Ad secundum argumentum respondeo , quod maior non est vniuersaliter vera quoad omnes suas partes : nam licet generaliter loquendo constitutiones religionum fiant ab ipsa religione , non tamen semper eodem modo à Papa confirmantur , nam aliquæ confirmantur in forma communi , & aliæ in forma speciali , & ex certa scientia præsertim eas , quæ pertinent ad bonum totius religionis , & sunt de intrinseca ratione monastici status : eas videlicet , quæ ab omnibus religiosis in sollemni professione profitentur , & ita licet constitutiones confirmatæ à Papa in forma communi possint dispensari , & abrogari à religione , & ab eius generali Capitulo non tamen , quæ fuerunt à Papa confirmatæ in forma speciali , & ex certa scientia , quia vt supra diximus talis confirmatio ex certa scientia extrahit prædictas constitutiones à ratione legis municipalis , & religionis , & facit eas esse leges Papales , & Pontificias.

28 Ad tertium argumentum facile respondetur , quod licet confirmatio Pontificia facta in forma communi tantum sit gratia , & priuilegium : tamen confirmatio Summi Pontificis facta in forma speciali , & ex certa scientia potius est noua concessio : quam confirmatio , & ideo non est in vtroque modo confirmationis eadem ratio , vt docent DD. nam confirmatio in forma speciali , & ex certa

H h 2 scien.

scientia induit rationem decreti, & mandati, & ita dispensatio, derogatio, aut abrogatio constitutionum in dicta forma confirmatarum pertinent ad Summum Pontificem, vel si ad Capitulum generale religionis: non nisi ex speciali Summi Pontificis privilegio, & facultate.

29 Ad quartum argumentum, ut respondeamus suppono, ut certum constitutiones nostri Ordinis Scalceatorum Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum fuisse confirmatas ab Urbano 8. felicitis recordationis in forma speciali ex certa scientia, & de plenitudine Apostolicæ potestatis, quod sic ostendo, quia quotiescumque Summus Pontifex in bulla confirmationis legum, ac constitutionum utitur principaliter verbo approbamus constituendo prædictum verbum, seu præmittendo ante verbum confirmamus; talem confirmationem facit in forma speciali, & ex certa scientia; atqui ita se habet confirmatio nostrarum constitutionum facta ab Urbano 8. 1629. ut constat ex ipso breui confirmationis, imo (ut verius loquar) tota constitutio videtur esse pontificium breue cum sit inserta de verbo ad verbum in corpore ipsius breuis, ergo prædicta confirmatio dictarum constitutionum fuit facta in forma speciali, & ex certa scientia à prædicto Summo Pontifice Urbano 8. Maior probatur, quia ut benè notant Suarez tom. 4. de Religione lib. 1. tract. 10. cap. 4. num. 12. & Pellizarius tom. 1. Manualis Regularium tract. 5. cap. 2. quæst. 4. num. 4. hæc differentia est inter hæc duoverba approbamus,

& confirmamus, quod approbare refertur magis ad intellectum pertinetque ad clauem scientiæ, confirmare autem magis spectat ad clauem iurisdictionis referturque ad vim obligandi: intendit quidem Papa dare robur constitutionibus eo ipso, quod à religione, seu Capitulo Generali nomine totius religionis fuerunt factæ, non ideo tamen eas approbat, quando vel solum utitur verbo confirmamus, aut quando præponitur verbum confirmamus ad verbum approbamus: nam tunc verbum approbamus intrat minus principaliter. Minor verò manifestè constat ex tenore ipsius bullæ ubi Summus Pontifex postquam refert supplicationem factam Sux Sanctitati à Patre Fratre Alfonso del Sanctissimo Sacramento nomine totius recollectionis circa confirmationem prædictarum constitutionum prosequitur. Nos igitur, qui constitutiones huiusmodi aliquibus Romanæ Curie Prelatis pietate, prudentia, doctrina, & religionis zelo præstantibus diligenter examinandas, & ubi opus fuerit corrigendas commisimus, fratres prædictos specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes &c. paucis interpositis prosequitur huiusmodi supplicationibus inclinatis constitutiones præinsertas huiusmodi, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus &c. & paulopost sequitur, atque ab eisdem fratribus nunc, & pro tempore existentibus firmiter, & inuiolabiliter perpetuò obseruari, & adimpleri &c. ex quibus clausulis

sulis manifestè apparet prædictam confirmationem factam fuisse à Papa ex certa scientia, ut constat ex notabili primo huius resolutionis, & ita stando in vigore huius confirmationis non potest religio aliquam ex his constitutionibus mutare, aut alterare licitè, & validè, nec statutum aliquod illis contrarium condere.

30 Deinde, quia etiam si prædicta Apostolica confirmatio esset facta solum in forma communi: nihilominus quamuis Capitulum generale posset in aliqua ex dictis constitutionibus dispensare non tamen posset aliquam mutare, aut abrogare, nec condere statutum illis contrarium absque facultate Sedis Apostolicæ: ergo ex omni capite stando in vi prædictæ confirmationis non potest Capitulum generale aliquam ex dictis constitutionibus abrogare auctoritate propria etiam si totum capitulum in tali abrogatione conueniat. Consequentia est legitima antecedens vero probo, quia quotiescumque aliqua constitutio facta fuit à Capitulo generali in fauorem totius religionis, & ut ab omnibus religiosis talis religionis in sollemni professione profiteatur, & talis constitutio postea fuit confirmata Apostolica auctoritate in quacumque forma non potest post prædictam confirmationem Capitulum generale aliquam ex dictis constitutionibus mutare absque facultate Sedis Apostolicæ, ut docet Suarez supra num. 19. atqui dato, & non concesso, quod confirmatio constitutionum nostri excalceatorum ordinis Beatæ Mariæ de Mercede esset confirmata ab Urbano 8.

solum in forma communi negari non potest, quod prædicta constitutio spectet ad bonum totius religionis, & sit de eius substantia, & quod prædicta confirmatio fuit facta à Papa in fauorem totius religionis, & non in fauorem statuentium, scilicet, Capituli generalis, ut constat ex illis verbis, fratres prædictos specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes constitutiones præinsertas huiusmodi Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus. Decernentes easdem constitutiones, et præsentis litteras, validas, firmas, et efficaces existere, et fore suosque plenarios et integros effectus sortiri, et obtinere, atque ab eisdem fratribus nunc, et pro tempore existentibus firmiter, et inuolabiliter perpetuò obseruari. In quibus clausulis manifestè declarat Summus Pontifex suam voluntatem esse, ut prædictæ constitutiones firmas, stabiles, et permanentes perpetuò fore: ergo ex vi prædictæ confirmationis casu negato, et non concesso, quod talis pontificia confirmatio solum sit in forma communi, et non ex certa scientia non poterit, nec licitè, nec validè Capitulum generale aliquam ex dictis constitutionibus mutare condendo statutum illis contrarium.

31 Dices Capitulum Generale Regularium potest non solum dispensare: sed etiam mutare, et abrogare omnia, et singula acta, et declarationes, aut interpretationes regulæ, et constitutiones factas ab aliis Capitulis Generalibus præcedentibus etiam si prædicta mandata, et declarationes, sint confirmatæ autho-

authoritate Apostolica, dum confirmatio sit facta in forma communi absque eiusdem sedis Apostolicę authoritate, ut diximus conclusione 1. huius resolutionis: ergo etiam poterit mutare Capitulum Generale nostri Ordinis Scalceatorum Beatę Marię de Mercede aliquam, vel aliquas ex suis constitutionibus condendo statutum illis contrarium dato, quod sint confirmatę à Papa solum in forma communi; cum in utroque casu videatur esse eadem ratio.

32 Respondeo concessio antecedenti, negando consequentiã, et ratio disparitatis est, quia acta, declarationes, et interpretationes regulę factę à Capitulis Generalibus Regulariũ sunt veluti accidentia respectu regulę, et cõstitutionum principalium, quę sunt veluti forma, et substantia totius Religionis, et sic possunt adesse, et abesse absque substantię regulę et constitutionum variatione. At verò constitutiones predictę nostri Excalceatorum ordinis Beatę Marię de Mercede eo ipso quod ab omnibus religionis eiusdem religionis in professione sollempni profitentur, et adhuc intentum fuerit à Papa confirmatę ut ab omnibus fratribus dicti ordinis perpetuò, et inuolabiliter obseruarentur pertinet iam ad formam, et substantiam totius religionis, et ideo Capitulum generale non potest licitè, aut validè eas mutare neque in toto, neque in parte, nec condere statutum illis contrarium, absque Sedis Apostolicę authoritate, et facultate.

33 Quibus suppositis ad argumentum respondeo, et dico,

quod ex constitutionibus sacri Ordinis nostri Discalceatorum Beatę Marię de Mercede non colligitur Capitulum Generale habere authoritatem dispensandi in constitutionibus quãtum ad actus in communi exercendos, et multominus derogandi, aut abrogandi aliquam ex dictis constitutionibus condendo statutum illis contrarium: imò potius oppositum ex dictis cõstitutionibus colligitur, quia Capitulum Generale Regularium tantum potest quantum ei vniuersa religio per suas cõstitutiones concedit, ut docet Suar. tom. 4. de religione tract. 8. lib. 2. cap. 8. num. 10; atqui in constitutionibus Excalceatorũ Beatę Marię de Mercede solũ conceditur Capitulo Generali authoritas interpretandi cõstitutiones: ergo non potest in illis dispensare, et multominus illas derogare, aut abrogare authoritate propria condendo statutum illis contrarium. Probatur minor ex cap. 3. distinctionis primę predictarum constitutionum, vbi postquam denegat constitutio omnibus Prelatis, tam inferioribus, quã Superioribus potestatem dispensandi in constitutionibus, quantum ad actus in communi exercendos per hæc verba; statuimus, et ordinamus; quod nec Commendator in suo Cõuentu, neque vllus Superiorem etiam si sit Pater Vicarius Generalis dispensandi cum cõmunitate in regula, aut constitutionibus vllam potestatem habeat: hoc est quãtum ad actus in communi exercendos. Postea concedit in casu vrgentis necessitatis authoritatem P. Vicario generali interpretandi predictas constitutiones ibi: in casu autem

autem, quod grauis vrgeat necessitas, aut impedimentum circa aliquod regulę ad cõmunitatem pertinens authoritatem habeat Pater Vicarius generalis non dispensandi, sed interpretandi eam non obligare cum tanto dispendio, aut difficultate proposita, & cætera. Et denique concludit Capitulum his verbis interpretationes etiam regulę, aut constitutionum factę à Capitulo generali vim constitutionis non habeant, nisi per tria Capitula approbentur: ergo ex vi huius constitutionis Capitulum generale solum habeat authoritatem interpretandi dictas constitutiones non dispensandi, aut abrogandi illas. patet consequentia, quia si constitutio intenderet concedere Capitulo generali authoritatem dispensandi in constitutionibus, hic tamquam in proprio loco hoc declararet: ergo dum affirmat Capitulum generale posse regulam, & constitutiones interpretare illi denegat facultatem dispensandi.

34 Iam ad argumentum in forma respondeamus dico igitur, quod ex verbis dictę constitutionis in argumento relatis nõ conuincitur Capitulum generale Excalceatorum Beatę Marię de Mercede habere authoritatem dispensandi in ipsis cõstitutionibus quantum ad actus in communi exercendos, nec mutandi, aut abrogandi eas condendo statutum illis contrarium: nam in primo textu constitutionis predictę allegato solum intendit constitutio concedere Diffinitoribus in Capitulo generali Congregatis authoritatem condendi leges totam religionem obligantes,

& similiter facultatem approbandi eas leges, & statuta, quę in alijs Capitulis generalibus præcedentibus fuerunt ordinatę, & definitę, & si opus fuerit eas mutare, aut illis aliquid addere, aut diminuere. Ex quo textu solum infertur quod Capitulum generale nostre religionis potest ordinare pro toto ordine leges, & statuta, quę illis videbitur expedire pro bono regimine, & gubernatione totius religionis, et confirmare; statuta ab alijs Capitulis facta, et si opus fuerit iusta existente causa poterit prædicta statuta in toto, vel in parte mutare condendo statutum illis contrarium. Non tamen infertur, nec directè, nec indirectè posse dispensare in ipsis constitutionibus, aut eas mutare, aut abrogare condendo statutum illis contrarium, quia hoc non pertinet ad Capitulum generale, ut supra probatum est.

35 Neque ex textu secundo ibidem allegato infertur Capitulum generale prædictam authoritatem habere, sed potius oppositum: si verba attentè perpendantur, nam in illis constitutio distinguit ea, quę ad Capitulum pertinent ab illis, quę non pertinent ad dictum Capitulum generale, et determinat. quod si ex his, quę ad Capitulum pertinent quinq; ex vocalibus postulauerint, aut iudicauerint expedire, quod aliquid in Capitulo proponatur præses teneatur illud proponere, ut in Capitulo decidatur. Et statim loquens de his, quę ad dictũ generale Capitulum nõ pertinent; inquit nisi ad mutationẽ, vel additionem legum vel constitutionum spectet, quia ut hoc in Capitulo conferratur

ratur maior pars Capituli id petere debet. Vbi nota, quod constitutio ordinat, et determinat quod ea, quæ in Capitulo proponuntur ex his, quæ ad Capitulum pertinent in ipso Capitulo decidantur, et cum exceptio firmet regulam in contrariū, dum ait nisi ad mutationē, vel additionem legum, vel constitutionum spectet sequitur manifestè, quod mutatio, vel additio constitutionum non sunt ex his rebus quæ ad Capitulum pertinent, ut in illo decidatur, et ideo consulto constitutio posuit, et statuit, quod quotiescumque maior pars Capituli postulauerit expedire, ut in Capitulo aliquid proponatur, quod ad mutationem constitutionum spectet, quod præses teneatur illud proponere, ut in dicto Capitulo conferatur supponens, quod decisio illius non pertinet ad Capitulum absque auctoritate Apostolica, cum Capitulum generale non possit mutare, aut abrogare aliquam, vel aliquas ex constitutionibus confirmatis à Summo Pontifice, in forma speciali ex certa scientia, et de plenitudine Apostolicæ potestatis absque ipsius Sedis Apostolicæ priuilegio, et facultate.

RESOLVTIO TERTIA.

Vtrum Capitulum Generale Regularium possit Prouincias erigere nouas, et erectas diuidere, et an eandem facultatē habeat Superior Generalis, eorumdē regularium per se solum absque consortio Capituli generalis.

36 Prima sententia negat posse Capitulum generale Regularium nouas erigere Pro-

uincias, aut Superior generalis eorumdem regularium absque Sedis Apostolicæ facultate, et priuilegio: ita Miranda in manuali regularium tom. 2. quæst. 7. artic. 11. Rodoriquæ tom. 1. quæstionum regularium quæst. 23. art. 8. et tom. 3. quæst. 43. artic. 1. Casarub. in compendio priuilegiorum mendicantium verbo prouincia. Fernandes in examine Theologiæ moralis part. 1. cap. 5. §. 2. num. 1. Portel. in dubijs regulariū verbo prouincia, et alij. Fundamentum huius sententiæ est, quia mutationes Sedium Episcopaliū, et diuisiones Diocesum non possunt fieri absque facultate Sedis Apostolicæ, nec Archiepiscopus potest diuidere Prouincias; atqui eadem ratio est de erectione nouarum Prouinciarum, aut diuisione earum respectu regularium: argo Capitulum generale regularium, aut eorumdem superior generalis non possunt nouas erigere Prouincias, aut eas diuidere absque Sedis Apostolicæ facultate, et priuilegio. Maior probatur ex diuersis textibus, in quibus statuitur, ut erectiones, et mutationes Sedium Episcopaliū diuisiones Diocesum non fiant absque facultate Sedis Apostolicæ, ut in cap. felix causa 16. quæst. 1. cap. 40. et capite mutationes dist. 7. qu. 1. ubi sic habetur. Mutationes Episcoporum scitoti cōmuni utilitate atque necessitate fieri licere; sed non propria cuiusquam voluntate, aut dominatione. Petrus Sanctus Magister noster, et Princeps Apostolorum de Antiochia utilitatis causa translatus est Romam, ubi ut ibidem potius proficere posset, Eusebius quoque de quadam parua Ciuitate

tate Apostolica auctoritate mutatus est in Alexandriam. Similiter felix de Ciuitate, in qua ordinatus erat electione Ciuium propter doctrinam, vitamque bonam, quam habebat (auctoritate huius Sanctæ Sedis &c.) communi Episcoporum, & reliquorum Sacerdotum, ac populorum consilio translatus est Ephesum. Non enim transit de Ciuitate ad Ciuitatem, nec transfertur de minori ad maiorem, qui hoc non ambitu, nec propria voluntate facit; sed aut vi, à propria Sede pulsus, aut necessitate coactus, aut utilitate loci, aut Populi non superbè, sed humiliter ab alijs translatus, & inthronizatus est & infra; nam sicut Episcopi habent potestatem ordinare regulariter Episcopos, & reliquos Sacerdotes sic quoties utilitas, aut necessitas coegerit, supradicto modo, & mutare; & inthronizare potestatem habent non tamen sine sacrosanctæ Romanæ Sedis auctoritate, & licentiâ, & capit. temporis eadem distint. & quæst. & cap. peruenit distint. 101. ubi sic habetur peruenit ad nos, quod quidam præter Ecclesiasticas ordinationes affectantes potestatem per pragmaticum sacrum vnam Prouinciam in duas diuidant; ita ut ex hoc inueniantur duo Metropolitanæ Episcopi in vna eademque Prouincia esse: statuit ergo Sancta Synodus deinceps nihil tali attentari à quolibet Episcopo eos vero, qui aliquid tale attentauerint cadere de proprio gradu, & cap. sicut vnire de excessibus Prælatorum, & cap. nisi specialis, ubi dicitur. Nisi specialis illa dilectio, quam ad personam

tuam habuimus, & habemus iustum motum animi nostri temperaret pena docente cognosceres, quantum excesserit, quia spretis Canonis sanctionibus & consuetudine generali proprio motu præsumpsisti Troianum Episcopum de Troiana Ecclesia ad Panormitanam de facto trāsferre. Et cap. quod translationem eodem titulo: ergo electiones, & mutationes Sedium Episcoporum diuisionesque Diocesum non possunt fieri absque Sedis Apostolicæ facultate, & licentiâ. Minor autem ex se videtur esse manifesta cum eadem videatur esse ratio de mutatione Sedium Episcopaliū, & diuisionibus Diocesum, ac de noua erectione Prouinciarum regularium, & earum diuisione consequentia verò probatur ex quadam bulla Nicolai quarti relata à Rodoriquæ tom. 1. quæstionum regularium quæstion. 23. art. 8. & tomo 3. quæst. 43. art. 1. in qua statuit, & ordinauit, & strictè prohibuit, atque distictè inhiuit ne in ordine Fratrum Minorum fiat diuisione alicuius Prouinciæ, vel nouarum Prouinciarum multiplicatio absque Romani Pontificis licentiâ speciali per eius patentes litteras concedenda, faciente plenam, & expressam, de huiusmodi statuto, & ordinatione, ac inhibitione mentionem, decreuitque irritum, & inane: si secus in hac parte contigerit attentari.

37 Secunda, & probabilior sententia. Affirmat posse Capitulum generale regularium absque speciali Sedis Apostolicæ auctoritate, & facultate nouas erigere Prouincias, & erectas

diuidere: non autem hoc posse fieri à Generali eorumdem Regularium sine Capitulo Generali: ita Peyrinus tomo 3. priuilegiorum Regularium in additionibus ad Constitutionem Iulij secundi capite tertio numero 24. Rebuffus in praxi beneficior. titulo de erectione Ecclesiarum parte 1. Mendosa de signat. grat. de erectione Ecclesiarum Barbosa de potestate Episcopi allegatione 68. numero 1. Zaccarias Pasqualigus parte secunda quæstionum Moralium Canoniarum Centuria 2. quæstione 141. & alij. Probatum primo, quia erectio nouarum Prouinciarum, & antiquarum diuisio debet fieri secundum Canones, quando adest aliqua necessitas, seu quia non possunt commodè visitari, seu quia ob diuersitatem Dominiorum sæcularium non potest seruari pax inter subditos, & ex alijs huiusmodi causis rationabilibus, vt docent Authores supra citati: ergo existentibus eisdem causis seruatis seruandis poterunt etiam erigi, & diuidi Prouinciæ apud Regulares, quia vbi habet locum ratio legis, ibi habet etiam locum dispositio ipsius legis. 1. illud ff. ad leg. aquiliam, & lege si postulauerit §. 2. ff. ad legem Iuliam de adulter. & lege quidam numularios ff. de edendo, & illud Codice de Sacrosanctis Ecclesijs. Antecedens probatur ex capite Præcipimus 16. quæst. 1. ibi Præcipimus, vt iuxta Sacrorum Canonum statuta, vbi multitudo excreuit fidelium, vt vigore Apostolicæ Sedis debeas ordinare Episcopos: pia tamen contemplatione, vt non

vilescat dignitas Episcopatus, & ex Concilio Tridentino sessione 21. de reformat. cap. 4. ibi Episcopi etiam tamquam Apostolicæ Sedis Delegati, in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel batismalibus in quibus Populus, ita numerosus sit, vt vnus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. In ijs vero, in quibus ob locorum distantiam, siue difficultatem Parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda accedere non possunt nouas Parochias, etiam inuitis Rectoribus iuxta formam Constitutionum Alexandri III. in quo sensu prædictos textus, & alios explicant, & intelligunt Rebuffus, Mendosa, & Barbosa vbi supra. Consequentia verò probatur, tum quia in vtroque casu militat eadem ratio: tum quia à Clemente VIII. felicis recordationis fuit concessum priuilegium fratribus nostri ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, sub datum Romæ apud Sanctum Marcum die 25. Mensis Octobris Anno 1604. & habetur in tertio tomo bullarij Romani folio mihi 160. quæ supradicta bulla incipit, decet Romanum Pontificem, vt capitulum Generale dicti ordinis posset erigere nouas prouincias, & erectas diuidere: vnde qui habet communicationem priuilegiorum, possunt

possunt eadem facultate uti, Et quia bulla dicta non facile in manibus haberi potest visum mihi fuit aliqua verba ex illis, quæ ad intentum faciunt hic referre. in §. igitur 1. præfatæ bullæ, sic habetur expositum si quidē nobis nuper fuit pro parte dilecti filij Bernardi de Vargas procuratoris generalis ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, nomine etiam dilecti filij Alphonsi de Monroy Magistri Generalis dicti ordinis, & infra scriptarum prouinciarum, quod in Capitulo prouinciali dicti ordinis in Oppido del Oliuar Cesaræ Agustanæ Diocesis die 16. Iunii anni 1603. celebrato vigore nostrarum litterarum die 4. Martij eiusdem anni in forma breuis speditarum Prouinciæ Aragoniæ dicti ordinis de consensu vocalium in tres partes diuisa fuit. Ex quatuor vero Regnis Hispaniæ, videlicet, Aragoniæ, Valentie, Nauarri, ac Principatus Cathalonie duæ Prouinciæ factæ fuerunt; altera Prouincia Valentie, quæ subiecta fuerunt Monasteria eiusdem Regni, nec non Monasteria Tortosæ, Tarrasonæ, Teruel, Sarion, Maiorice, & vnam cum suis, attinentijs, & iurisdictionibus: altera prouincia Aragoniæ, cui subiacerent Monasteria eiusdem Regni, & Nauarri, & Principatus Cathalonie & §. 2. proseguitur, & vltimus pro salubri eiusdem ordinis, & dictarum prouinciarum, ac etiã prouinciæ Italiæ cuius tertia prouincia fieri debebat, quod quamprimum executioni demandabitur directione, ac prospero regimine nonnulla statuta, constitutiones, & ordinationes per religiosos dicti or-

dinis perpetuò obseruandæ condita, & conditæ fuerunt tenoris sequentis videlicet. Et facta relatione in dicta bulla dictarum constitutionum, ordinationum, & statutorum postea §. 38. dictus Summus Pontifex Clemens octauus præinfert dictas constitutiones confirmat per hæc verba. Nos igitur dicti ordinis pro nostra pastoralis sollicitudine quantum cum Domino possumus prospicere valentes huiusmodi supplicationibus inclinati ex voto Venerabilium fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super consultationibus, & negotijs Episcoporum, & regularium deputatorum, quibus statuta, & ordinationes huiusmodi videnda, & examinanda; ac nobis referenda commissimus prædicta statuta, constitutiones, & ordinationes, vt præfertur inserta, & insertas autoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò confirmamus, & approbamus illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiungimus; ac omnes, & singulos tam iuris, quã facti defectus, si qui in eisdem interuenerint supplementus, ac in prædictis prouincijs & ordine à superioribus, & fratribus vniuersis eiusdem ordinis prout quempiam eorum concernunt perpetuò inuolabiliter obseruari debere statuimus, & ordinamus.

38 Probatum secundò; quia Capitulum generale Regularium potestatem habet legislatiuam, vt diximus resolutione 1. huius tractatus, atque adeo habet facultatem instituendi ordinem secundum quem tota religio dirigatur secundum ipsius exigentiam: ergo habet etiam facultatem erigendi de nouo, &

diuidendi prouincias. Probatur consequentia, quia institutio prouinciarum est pars ordinis ipsius religionis, & si quis Summus Pontifex potest diuidere, & instituere Dioceses, & Prouincias, quia ad ipsum spectat vniuersale regimen Ecclesie; ita etiam Capitulum generale idem poterit circa prouincias religionis, quia ad ipsum spectat vniuersale regimen religionis.

39 Quod autem Generales Religionum non possint nouas erigere prouincias, aut erectas diuidere autoritate propria, absque Capitulo generali religionis, probatur contra Peyrinum, & Trimarchi in quadam lucubratione de hac re, apud citatum Peyrinum dicto tom. 3. priuilegiorum in additione ad Constitutiones Iulij secundi cap. 3. quia Generales regularium non habent potestatem legislatiuam, ita vt possint cedere nouas leges, aut veteres abrogare, aut potestatem delegatam à Capitulo generali: ergo non possunt nouas erigere prouincias, aut erectas diuidere probatur consequentia, quia erigere, & diuidere prouincias est actus ex maioribus, qui cernunt ordinationem regiminis, ergo requirit etiam maiorem potestatem, atque adeo potestatem legislatiuam cum causa non possit effectum producere, nisi secundum propriam mensuram, determinationem, & limitationem, l. in agris ff. de acquir. rer. dominio, & l. Cancell. ff. de ijs, que in test. delent, et l. ex facto §. ite quero ff. de vulgari, et pupillari subst. et cap. Ea noscitur de sententia excommunicationis. Deinde quia Generales regula-

rium accipiunt regimen religionum secundum prescriptionem constitutionum, et statutorum, et ordinationum exercendum: ergo facultas ipsorum est tantum in ordine ad executionem: non autem ad aliquam inuolutionem regiminis: ergo non possunt nouas erigere prouincias, aut erectas diuidere cum hoc sit inuolare ea, que ad regimen pertinent.

40 Ad fundamentum opposite sententie responderetur concedendo maiorem, et negando minorem, et rationem disparitatis assignat, ex Peyrino vbi supra Pater Zaccarias Pasqualigus dicta quest. 141. nu. 2. quia multum interest inter Episcopatus, et prouincias, ex eo quod Episcopi sunt perpetui, et ideo si ab vno Episcopatu diuidatur portio Diocesis pro erigendo alio Episcopatu erit in preiudicium Episcopi. Secundo, quia diuisio Episcopatum causaret rumorem in populis. Tertio, quia Episcopi non fiunt absque consensu Pontificis. Quarto, quia Episcopus habet in Diocesi selem Episcopalem, quam non potest mutare absque consensu Sedis Apostolice capite mutationes cap. temporis 7. quest. 1. ergo non sunt extendende leges circa institutionem, et diuisionem Episcopatum ad prouincias religionum regularium, quia cum non sit eadem ratio non adest fundamentum extensionis: quare neganda est consequentia, et ad eius probationem dico, quod dictum Decretum Nicolai Quarti, quod habetur in compendio priuilegiorum verbo prouincia §. 1. et refert Rodorquez vbi supra, et Miranda tom. 2. manual. regular. quest.

quest. 7. art. 11. loquitur tantum de fratribus minoribus, qui non possunt nouas prouincias erigere, aut erectas diuidere absque Sedis Apostolice facultate: non autem loquitur cum alijs religionibus, & eorum Capitulis generalibus, & precipue cum nostra religione Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, quæ vt supra diximus habet concessionem factam à Clemente Octauo loco supra relato erigendi nouas prouincias, & erectas diuidendi.

RESOLVTIO QVARTA.

Vtrum Generales Ordinum Regularium possint dispensare in actis, & ordinationibus factis à Capitulo generali, aut dicta acta, & ordinationes derogare, vel abrogare.

41 Videtur affirmatiue respondendum, quia Generalis cuiusuis ordinis regularium habet supremam potestatem in sua religione, & in illa dicitur Princeps, ergo habet potestatem dispensandi in actis, & ordinationibus Capituli generalis, & eas derogandi, vel abrogandi iusta, & legitima existente causa. Consequentia ex antecedenti videtur sequi: antecedens vero, quoad primam partem probatur, quia ille dicitur habere plenam potestatem super aliquos, qui illos regere, & corrigere potest, tam spiritualiter, quam temporaliter castigando eos tam in capite, quam in membris Glossa verbo pleno iure capit. cum inter 13. de sent. & re iud. & verbo eod. cap. 2. de priuilegijs; atqui Generalis cuiusuis religionis regularium, tam in spiritualibus,

quam temporalibus gubernat totam religionem, ergo habet potestatem pleno iure. Quoad secundam vero partem, scilicet quod generalis regularium dicitur Princeps suæ religionis. Probatur antecedens, supponendo prius, quod hoc nomen princeps sumitur multis modis à Glossa verbo Regum Clementina de baptismo, & specialiter dupliciter sumitur: primo pro supremo Principe superiorem non recognoscente, & habente maiestatem quo nomine venit Papa, & Imperator &c. Secundo pro principali, & primo superiore habente plures alios superiores sub se, & nullum alium recognoscente supra se in eo genere, & ordine, quare ratione Generalis Regularium vocari potest princeps in ordine suo, & religione qui supra se non cognoscit Superiorem regularem, sed omnibus præest; quod sic probo: tum quia in religione Generalis superior est, primus, & principium, à quo dependent omnes religiosi, tam Superiores, quam subditi, ab eo principium capientes superioritatis, & subiectionis: tum etiam, quia cum sit in regimine immediatus, & primus, & ideo à nemine in religione dependens nullum cognoscit Superiorem regularem supra se, tum denique, quia Episcopi vocantur in iure principes ex eadem Glossa per Capitulum secundum de maioratu, ergo & Generalis à fortiori quem comparamus Patriarchæ, vel Archiepiscopo vt docet Rodorquez tom. 1. questionum regularium quest. 68. art. 3. et Bordonus tom. 1. consiliorum regularium resol. 1. num. 25. & tom. 2. resolutione 80. num. 10.

42 Dicendum tamen est non posse Generales religionum regularium dispensare in actis, & ordinationibus factis à Capitulo generali, & multominus eas derogare, aut abrogare propria autoritate absque iurisdictione delegata ab ipso Capitulo Generali religionis. Ita communiter DD. Suarez tom. 4. de religione tract. 8. lib. 2. cap. 18. num. 4. Lezana tom. 2. summæ regularium cap. 12. num. 6. Boronus tom. 2. Confiliorum regularium resolut. 80. quest. 4. numero 7. Petrus Velasius in promptuario regulariū verbo capitulum num. 11. et alij. Probat primo, quia eius est dispensare, derogare, aut abrogare leges cuius est potestas leges condendi; atqui Generalis Regularium non potest condere leges totam religionem obligantes cum non habeat potestatem legislativam, quia hoc pertinet ad Capitulum generale, vt supra probauimus, in resolutione præcedenti in probatione pro secunda parte resolutionis, ergo non potest Generalis Regularium in actis, et ordinationibus Capituli generalis dispensare, vel eas derogare, aut abrogare absque ipsius Capituli generalis facultate, et autoritate delegata.

43 Secundo probatur, quia inferior non potest legem Superioris dispensare, derogare, aut abrogare; atqui Generalis regularium est inferior capitulo generali religionis: ergo non potest dispensare in actis, et ordinationibus factis ab ipso capitulo generali, neque, eas derogare, aut abrogare. Maior constat ex dictis resolutione 2. huius tractatus: minor verò ab

omnibus Doctoribus, vt certa recipitur, et ideo si maior pars capituli generalis regularium concordet in lege ferenda, quamuis Generalis dissentiat præualet sententia capituli, et lex tenet, quia potestas ad quæ condendi leges est in capitulo, seu maiori illius parte, et Generalis solum est vnus ex habentibus suffragium. In quo differt capitulum generale comparatum cum suo Generali à Concilio Generali comparato ad Papam, nam cum Generalis sit subditus capitulo generali etiam si ipse nolit tenebit lex ab ipso capitulo facta; at vero cum Papa non sit subditus Concilio generali; sed supra illud non tenebit lex à Concilio facta, Papa renuente, vt cum Suarez tom. 4. de religione tract. 8. lib. 2. cap. 8. num. 4. docet Lezana tom. 2. summæ regularium cap. 12. num. 6. ob quam causam, vt cum dicto Suarez dicto capitulo 8. numer. 18. docet Lezana dict. num. 6. legibus, siue statutis factis in Capitulis generalibus Regularium parere debent omnes: etiam ipsi Generales, quia, vt modo dictum est Generales sunt subditi capitulo generali, et ita ipsi Generali capitulo obedire tenentur.

44 Ad fundamentum contrariū positum in principio huius resolutionis responderetur: concedendo anrecedens, et negando consequentiam: nam licet Generalis cuiusvis ordinis regularium habeat plenum ius super omnes religiosos sui ordinis, et in sensu explicato in argumēto possit dici principes in sua religione: nihilominus hoc non sufficit ad asserendum, quod habeat potestatem dispensandi in actis, et ordinationibus capituli

ge-

generalis, & facultatem dictas ordinationes capituli derogandi, vel abrogandi, quia ad hoc affirmandum necesse erat, quod Generalis Regularium haberet in sua religione plenitudinem potestatis, quam plenitudinis potestatem non habet, quod sic ostendo. Quia ille dicitur habere plenitudinem potestatis, qui in suis causis non tenetur alicui reddere rationem, cur ita facit Baldus in l. 2. C. de feruit. & aq. & in l. imparata m. C. quæ sententiæ rescindi non possunt. Marta clausula 259. nu. 1. idem autem est plenitudo potestatis, & absoluta potestas Nata consil. 512. num. 19. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumptione 12. num. 2. et 3. Sanchez de matrimonio lib. 2. disp. 15. num. 3. vbi cum Baldo sic definit potestatem plenitudinis & est arbitrij plenitudo nulli necessitati subiecta nulliusque publici iuris regulis limitata, & sic facta mentione talis potestatis nulla exceptio obijci valeat nihilque opponi possit nec dicitur ita facis, vt docet idem Baldus ibidem numer. 39. Glossa cap. quanto de autoritate, & vsu pallij verbo veri, et leg. relegati, in fine, ff. de pœnis Abb. consilio 84. lib. 1. et cap. ad hæc num. 7. de rescriptione Decius cap. quæ in Ecclesiarum nu. 98. iuncto num. 103. de Constitut. Felynus cap. nonnulli §. sunt et alij num. 50. de rescriptione Ioannes Lupus l. 1. t. auri nu. 9. atqui Generalis Regularium tenetur reddere rationem de sua administratione non solum Papæ, sed etiam Capitulo Generali cui subijcitur: ergo non habet plenitudinem potestatis in sua religione, quæ potestatis plenitudo est necessaria ad hoc

vt possit Generalis derogare leges factas à Capitulo Generali cum ille, qui habet plenitudinem potestatis possit etiam sine causa derogare leges, vt docet Rodolphinus in tract. de absoluta Principis potestate cap. 1. et 5. ergo cum Generalis Regulariū, hac plenitudinis potestate careat certum est, quod non potest dispensare in actis, et ordinationibus factis à Capitulo generali suæ religionis, et multominus dictas ordinationes generales derogare, aut abrogare.

RESOLVTIO QVINTA.

Vtrum Capitulum Generale in duobus solis Vocalibus saluari possit, et legitime subsistere.

45 Pars negatiua suaderi potest primo, quia si in solis duobus Vocalibus persistere possit Capitulum Generale isti possent facere canonicam electionem per accessum vnus ad seipsum cum consensu tamen alterius, sed hoc videtur esse falsum: ergo, et quod Capitulum Generale persistere possit in solis duobus Vocalibus: maior est certa, et minor probatur, quia ad electionem Canonicam faciendam requiritur, vt maior pars Capituli consentiat vt habetur in cap. quia propter de electione lib. 1. tit. 6. cap. 42. vbi sic dicitur: quia propter etc. et in §. 1. habetur: statui-mus, vt cum electio fuerit celebranda præsentibus omnibus qui debent, et volūt, et possunt commodè inter esse assumantur tres de collegio fide digni, qui secreta, et sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, et in scriptis redacta mox publi-cent

cent communi nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt ijs, collatione habita eligant in quem omnis vel maior, et sanior pars Capituli consentit. et cap. Ecclesia vestra eodem tit. dicitur, Ecclesia vestra destituta pastore etc. in §. 1. habentur hæc verba verum cum super his in nostra, et nostrorum fratrum præsentia multa fuissent hinc inde proposita, inuenimus quod illi, qui sua in Thomam desideria dirigebant: licet maiorem partem facerent partium comparatione minorum: non tamen ad maiorem partem Capituli peruenerunt, et cap. in Genesi eodem tit. ibi in Genesi legitur, et infra cū in Concilio caueatur, vt is collatione habita eligatur in quem omnes, vel maior, et sanior pars Capituli consenserit; atqui hoc in nostro casu non verificatur: ergo non potest fieri electio canonica à dictis duobus Vocalibus, et consequenter in illis non potest persistere Capitulum Generale. Probatur hæc minor, quia ille, qui eligitur ab vno tantum eligitur: ergo eligitur à media, vel æquali parte non vero à maiori parte. Nec valet si dicas, quod electio inter duos Vocales tantum, vt in nostro casu supponitur fit per accessum vnius ad se ipsum cum consensu tamen alterius, et sic est canonica prædicta electio cum in ea omnes Vocales conueniant. Nam contra hoc est, quia nemo potest eligere seipsum, vt habetur in cap. in scripturis causa 8. quæst. 1. et notat Abbas in cap. cum in iure num. 4. ergo electio facta inter duos non potest esse canonica si non maior pars consentit, sed minor vel æqua-

lis cum electio fiat ab vno.

46 Secundo suaderi potest, quia in cap. quia propter supra citato de electione tres eligendæ formæ præscribuntur, quarum prima est scrutiniij, secunda cōpromissi, tertia inspirationis; atqui ad nullam harum electio facta inter duos tantum reduci potest: ergo non est canonica electio, et consequenter in duobus tantum Vocalibus non potest Capitulum generale persistere,

47 Tertio, quia si in duobus tantum Vocalibus saluari posset Capitulum generale, sequeretur, quod destrueretur libertas electorum; atqui hoc dici non potest cum de substantia electionis canonice sit, quod sit libera: ergo non potest Capitulum generale in duobus tantum Vocalibus consistere. Minorem docet Abbas in cap. cum terra num. 1. de electione: vnde sublata libertate electorum electionem perire necesse est, quia esset sine substantia, quæ dat esse rei. Iulianus §. si quis rem sibi ad exhibendum; vnde fieri non potest, vt remanente electione libertas eligendi tollatur, quod esset electio sine sua substantia, quod contradictionem implicat; maior vero probatur: nam dato hypothesi, quod Capitulum generale constaret tantum ex duobus Vocalibus in tali casu Vocalis, qui eligit cogitur ad certum talem eligendum, cum ad vnum coarctetur, nec possit alium eligere, ergo adimitur libertas eligendi.

48 Vltimo suaderi potest, quia si Capitulum generale posset in duobus tantum Vocalibus persistere electio facienda ab ipsis opponeretur dispositioni sacri

Con.

Concilij Tridentini sess. 25. cap. 6. de regimine ibi in electione superiorum quorumcumque; Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum atque aliarum præpositarum quod omnia rectè, & sine vlla fraude fiant: in primis Sancta Synodus districte præcipit omnes supradictos eligi debere per vota secreta ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur, nec in posterum liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscumque Titulares ad effectum electionis faciendæ constituere; aut voces, & suffragia absentium supplere: si vero contra huius decreti constitutionem aliquis electus fuerit electio irrita sit; atqui in casu proposito hoc decretum non obseruatur cum electio publicè fiat: ergo est nulla, ergo in duobus Vocalibus tantum Capitulum persistere non potest: cum non possint facere electionem, per suffragia secreta, sed necessario debeat fieri publicè.

49 Dicendum tamen est posse Capitulum generale persistere in duobus tantum Vocalibus legitime congregatis. Hæc resolutio colligitur ex cap. 1. de electione, vbi dicitur Nullus in Ecclesia vbi duo, vel tres fuerint in Congregatione: nisi eorum electione canonica præbiter eligatur vbi Glossa inquit dicitur in cap. isto quod vbi cumque sunt duo, vel tres in Ecclesia tamquam Collegium, ad ipsum Collegium pertinet electio: aliter vero electio non valet, & postea explicando illud verbum duo inquit: nota quod duo faciunt Congregationem, vt hic, & ibidem Abbas numer. 5. & 6. & ex cap. cum dilectus de consuetu-

dine Glossa 10. quæst. 1. cap. 1. verbo Congregatio & ex cap. 2. de postulatione Prælatorum & eam docent Nauarrus libro 1. consil. 6. de elect. nu. 2. Miranda in manuali Prælatorum tom. 2. quæst. 23. artic. 5. conclusion. 2. Tamburinus de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. quæst. 8. numer. 2. Lezana tom. 2. summe regularium cap. 12. nu. 24. Bertachinus verbo collegium num. 70. & alij apud ipsum Lezanam. Et probatur, quia Capitulum prout ad præsens attinet est adunatio legitime facta ipsorum Vocalium pro aliquo negotio ad Religionis statum pertinenti; atqui totum id verificatur, & saluatur etiam si Vocales adunati, sint tantum duo, vt patet: ergo in illis potest subsistere Capitulum.

50 Ad primum argumentum partis negatiuæ respondetur concedendo maiorem, & negando minorem: nam vt electio canonica sit, debet fieri à maiori parte eorum, qui præsentés sunt, & actu ferunt suffragium, quod totum seruatur in casu nostro, & sic electio erit canonica, quia electus consentiendo suæ electioni auget numerum, & ita à duobus dicitur electus cum eius vox cum consensu suæ electioni debeat computari in numero eligentium, vt latè declarat Abbas in cap. cum in iure de electione & in cap. licet de euitanda. iuncta Glossa, in vers. duobus eod. tit. nu. 3. & sic qui eligitur à duobus Vocalibus ritè legitime congregatis eligitur à maiori parte eligentium in quo sensu vera est responsio posita ad argum. n. 45. Ad id autem quod incōtra arguitur respondet aliud esse eligere seipsum, & aliud consentire in seipsum;

Kk

quia

quia tunc electio non incipitur nec oritur à se, sed ab alio, ut patet; unde nihil conuincitur contra nos, quia à diuersis non fit illatio l. papinianus ff. de min.

51 Ad secundum varijs solutionibus respondet Don Marcus Vidal in arca vitali tract. de elect. Canonica inquit. vnica: quæ apud ipsum videri possunt, ego autem existimo, quod in hac electione seruetur forma inspirationis; nam omnes conueniunt in vnum, scilicet vnus eligendo, & alter ad seipsū accedendo, & suæ electioni consentiendo, ac ideo electus videtur à toto Capitulo nemine discrepante, & Deo inspirante, & sic electio fit per inspirationē.

52 Ad tertium varijs etiam resolutionibus respondet dictus D. Marcus Vidal vbi supra quibus relictis breuitatis gratia respondetur ad argumentum, negādo sequelam, & minorem subsumptam ad cuius probationē respondēdo cū Siluio verbo coactio: duplicem esse coactionē aliam, scilicet absolutē, & simpliciter, & aliā conditionālē. Prima coactio tollit libertatem, & irritat actum, & ista non inuenitur in casu presenti cum vnus possit libere non eligere, & alter non eligit. Secunda autem coactio conditionalis, quæ consistit in hoc, quando quis cogitur vnū de duobus eligere reperitur in nostro casu, et ista non tollit libertatem: nec actum impedit, cum si vnus ex electoribus in casu proposito vult eligere tenetur eligere alium: licet possit eum non eligere, & sic electio libere fit, quia ut actus electionis canonicæ liber sit sufficit si habeat libertatē, quoad exercitium, ut elector possit hic, et nunc eligere, et non eli-

gere; nam cum possit eligere, si eligat, non coactē, sed libere eligit; quia quod possibile est non esse, non necesse est esse, ut docet Diuus Thomas prima secundæ quæst. 13. art. 6. in corpore per hæc verba: respondeo. Dicendum, quod homo non ex necessitate eligit, et hoc ideo, quia quod possibile est non esse, non necesse est esse, quod autē possibile sit non eligere vel eligere huius ratio ex duplicis hominis potestate accipi potest. Potest enim homo velle et non velle, agere, et non agere: potest etiam velle hoc, aut illud cuius ratio ex ipsa virtute rationis accipit. hæc Diuus Thomas quod totū reperitur in nostro casu, nam qui eligit, eligit ut dixi libere libertate quoad exercitium, quæ sufficit ad hoc, ut electio canonica libera sit: licet non libertate, quoad specificationem, quæ non semper requiritur ad hoc ut electio Canonica libera dicatur, ut contingit in nostro casu ob paucitatem electorum nam si est faciendā electio necessario debet alter alteri suffragari; et ideo non potest saluari in hac electione libertas, quoad specificationem bene tamen quoad exercitium, quod sufficit, ut electio canonica dicatur.

53 Ad vltimū resp. Decretū relarū in argum. ex Concil. Trid. solum obligationem inducere, quando equè bene illud seruari potest in electione; quia necessitas non habet legē cap. sicut non alij de constitut. distint. 1. cum autem in casu nostro ob paucitatem electorum non possit illud obseruari siquidem si faciendā esset electio necessario debet esse publica: ergo in presenti non inducit obligationē. addo

Addo, quod Tridentinum loco citato præcipit electionem fieri per secretum scrutinium, quando ex publicatione electionis non sequitur necessario, ut etiam publicentur electorū suffragia; sicut euenit in nostro casu.

54 Ex dictis colligo primo, cū D. Marco Vidal dicta inquisitione vnica de electione neminem posse validē, & licitē in secreto scrutinio sibi suffragari incipiendo suam electionem, quod constat; tum ex capit. per nostros de iure patronatus vbi etiam Ioannes Andreas, & Hostiensis, & ex cap. in scripturis 8. quæst. 1. tum etiam ex communi Doctorum consensu ut Abbas cap. cum post de electione num. 5. Gonzales supra regulam octauam Cancellariæ. Glossa secunda num. 57. Sigismundus de elect. & pacto Prælatorum part. 3. cap. 4. dub. 1 15. num. 1. & 2. tum denique, quia in tali casu, qui sibi suffragat in secreto scrutinio incipiendo suam electionem se haberet, ut ambitiosus, & ideo ut talis est repellendus, ut indignus, & inhabilis.

55 Colligitur secundo electionem coarctatam ad certas determinatas personas, ut ad duos tantum, vel ad tres exclusis alijs dignis, & idoneis sine consensu illorum, qui ius habent ad electionem esse omnino irritā, & nullam: ita Rodorquez to. 2. quæstionum regulariū quæst. 51. artic. 11. vbi asserit, quod si præfides Capituli Prouincialis electionem Prouincialis sine authoritate Apostolica delegari à latere electionem coarctauerit non solum electio erit nulla: sed officio priuatus existet: ita ille, & idem à fortiori

dicendum est de Præfidente Capituli generalis si supradicto modo electionem coarctet, & de quacumq; alia electione canonica. Miranada in manuali Regularium tom. 2. quæst. 23. art. 22. Bordonus tom. 1. Consiliorum regularium resolut. 26. nu. 26. Megala in promptuar. verbo electio num. 3. & 4. Sigismundus de electione, & pacto Prælatorum part. 3. dubio 52. num. 4. & 5. vbbi addit, & refert, ita decisum fuisse à Sacra Congregatione, & alij. Ratio huius est quia per talem coarctationem restringitur libertas eligentiū, quæ in eis debet esse ampla sine qua electio consistere non potest cap. vbi periculum 9. cæterum de electione in 6. Nota tamen non esse contra libertatem electionis: quando secundum bonam, & probatam consuetudinem electores coarctantur ad eligendum aliquod genus personarum puta Magistrorū, aut peritorum in aliqua scientia, vel etiam si duo tantum proponantur, alij tamen digni & idonei non excludantur, ita Megalus vbi supra num. 4. vbi alios citat.

56 Colligitur 3. semper quod in electione sine necessitate omititur aliquid de substantialibus, ac pertinentibus ad formam essentialē canonicæ electionis: electio est ipso iure nulla. Panormitanus in cap. cum post de electione. vbi num. 1. testatur de communi, quia gesta contra formam sunt ipso iure nulla cap. cum dilect. vbi Felinus columna 9. de rescriptis Bal. in l. 1. ff. de liber. & post. vbi ait, quod si in aliquo actu non seruetur forma ille actus est nullus.

57 Colligitur 4. in electionibus Regulares non teneri seruare

apices electionis, sed sufficit, quod seruetur formæ substantia, quando æque benè fieri potest, ita Portel in dubijs regularium verbo electio nu. 14. & colligitur ex cap. exijt 3. de verb. signif. sexto decretalium lib. 5. titul. 12.

58 Colligitur 5. electionem canonicam factam per sortes esse ipso facto nullam id enim est damnatum in cap. finali de sortilegis in fine, secus verò est affirmandum in electione seculari, in qua non est illicitum uti sortibus, ut docet Sanchez in summa tom. 2. cap. 38. nu. 58. ubi eū citat D. Marcus Vidal in arca vitali dicta inquisitione v. nica num. 61. falsò tamen, quia in dicto tom. 2. de hac re nullo modo tractat. sequitur tamen dictam doctrinam tom. 1. summæ lib. 2. cap. 38. à nu. 71. vsque ad 84. Azor. 10. 1. institut. moral. lib. 9. cap. 12. quæst. vnica verso at in electionibus.

59 Colligitur 6. in electionibus Regularium hic, & nūc seruandas esse formas suarum Constitutionum etiam si in omnibus nō conformetur electio formæ præscriptæ in cap. quia propter quod patet, tum propter priuilegia regularium, tum etiam

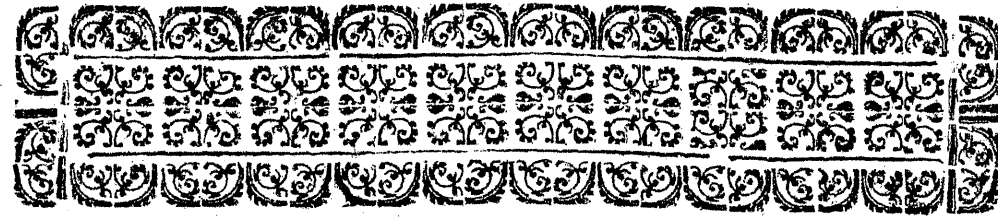
propter consuetudinem bonā, & approbatam cum possit dari consuetudo contra leges canonicas; dummodò tamen sit rationabilis, & legitime præscripta.

60 Colligitur vltimo posse dici Vocalem apud quem tantum remanet tota potestas collegij, posse insistendo iuri communi accedere ad Capitulum generale, quia ut dignus, & idoneus videtur electus ab ipso iure; aliàs sine culpa priuaretur suo iure, quod habet, ut eligi possit, & nullomodo censeretur ambitiosus, quia non eligitur à seipso: sed à iure supplente defectum aliorum eligentium; ipse autem per accessum ad Capitulum consentit suæ electioni, & vocationi factæ à Deo: igitur cum omni probabilitate affirmatur, quod Capitulum secundum ius canonicum subsistere legitime potest in duobus tantum Vocalibus, & electio est canonica quamuis aliquando palam fiat; sicut etiam censeretur valida, licita, & legitima electio facta inter duos saltē Vocales, per accessum vnus ad seipsum cum alterius libero consensu, insistendo tūm iuri communi, tum etiam speciali religionis.

FINIS TRACTATUS QVINTI.

TRA-

TRACTATUS SEXTVS

DE IEIUNIO ECCLESIASTICO:

RESOLVTIO PRIMA.

Vtrum ille, qui habet priuilegium edendi oua, & lacticia in quadragesima, possit edere lardum, & sanguinem.

IN hac resolutione ut certum ab incertis discernamus supponendum est, quod aliqui Doctores confundunt lardum cum sanguine, & si in hoc sensu lardum sumatur, non potest lardum vesci in diebus quadragesimalibus ab habentibus priuilegium edendi oua, & lacticia, ut optime notat Pasqualigus de ieiunio decis. 74. nu. 5. cuius rationem assignat, quia lardum non est pura pinguedo, sed caro mista cum pinguedine valde concocta, quod satis colligitur ex eo, quod licet caro ex valida concoctione facta sit alba, adhuc tamen apparent in lardo quedam venulæ carnes, etiam quoad colorem. Rursus etiam quedam pelliculæ, seu membranulæ, quæ deriuant à neruis, in quibus residet sensus tactus, quæ non effunduntur, nisi per partes carneas,

non autem in puram pinguedinem; vnde licet lardum non sit pura caro, sed caro admixta pinguedine, pro carne habendum est, sicut etiam habetur secundum communem existimationem. Quare sensus primæ partis huius resolutionis, quæ communiter vertitur in controuersiam inter Doctores est vtrum, ille, cui licet comedere oua, & lacticia liceat etiam uti sagimine, siue porcino, siue aliorum animalium.

Affirmatiuè respondet Pater Zacharias Pasqualigus in praxi ieiunij Ecclesiastici, & naturalis dicta decis. 74. num. 4. quod videtur colligi ex Gloss. in cap. admonere verbo carnem, 33. quæst. 2. & in capit. præbiter dist. 82. ubi sanguis ponitur simul cū ouis, & caseo, sic enim inquit Glossa ibidem supradicto verbo, carnem, sed numquid oua, cum ouum sit caro liquida, vel lac, cum lac non sit, nisi sanguis colore mutato? Dicimus quod non, & hoc vult littera illa, quæ sequitur in pane, & aqua, sed tamen potest intelligi, quod hoc debeat facere

cere in certis diebus, vt legitimis ferijs; sed numquid de lardo vtetur? numquid nomine carnis est prohibitum? videtur quod non argumento diff. 82. cap. presbiter, ibi enim sagimē permittitur, quando oua permittuntur, ita Hostiensis in summa in rubrica de obseruat. ieiunij, cuius verba refert Pat. Ioannes Baptista Corradus in respons. casuum conscientie part. 1. quæst. 250. in additione. Hostiensis (inquit) tenet, quod cuicumque conceditur vsus ouorum, & casei, concessus intelligitur vsus sagiminis, siue lardi. Abbas in cap. consuluit. num. 2. de Iudeis; vbi etiam Ananias Felinus, Siluester verbo ieiunium quæst. 5. num. 16. Angel. §. 5. in fin. Tabiena §. 7. Grasis part. 1. decis. lib. 2. capit. 37. num. 12. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 10. quæst. 18. Bertachinus tract. de Episcop. part. 1. mēbr. 4. num. 79. Ouandus in 4. distin. 16. propos. 52. Enriquez in summa lib. 7. cap. 13. num. 11. & in Glossa littera C. Laiman, qui hanc sententiam probabilem iudicat saltem speculatiue lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 5. quos citat, & sequitur Diana part. 1. tract. 9. resol. 21. §. quod vero.

3 Fundamentum huius sententiae est, quia in diebus Quadragesimalibus illi, qui habent privilegium ratione bullæ Cruciate vescendi ouis, & lacticinijs, solum prohibetur in dictis diebus esus carniū; atqui sagimē non est caro, cum sit sola pinguedo, quæ caro non est vt ait Aristoteles 1. de generatione animalium cap. 18. circa finem affirmans, quod pinguedo est quoddam excrementum bonitate substantie salubre: ergo sagimen potest, vti ab habente

facultatem in diebus quadragesimæ edendi ouis, & lacticinijs. Patet consequentia, quia sagimen eo ipso, quod non sit caro potius se habet in genere ouorum, & lactis, cum conueniat cum ipsis, in eo, quod originem ducat à carne.

4 Aduertit tamen Pater Pasqualigus vbi supra nu. 8. quod licet ratione consuetudinis possit esse prohibitus esus sagiminis in diebus quadragesimalibus, non obstante privilegio edendi ouis, & lacticinijs ratione Bullæ Cruciate, tamen hæc consuetudo non est vniuersalis quia in pluribus Prouincijs solet sagimen adhiberi quando conceduntur lacticinia, vnde solum potest esse particularis, & addit, quod vbi adest hæc consuetudo, non videtur habere vim obligandi, sub mortali; tum quia non constat an introducta sit cum animo se obligandi, vnde in dubio non est presumendum obligare; tum quia cum sagimen sit in eodem genere cum lacticinijs, & ouis non est censenda introducta, consuetudo abstinendi ab ipso, cum animo se obligandi, cum talis abstinentia non habeat finem sufficientem, vt moueat vniuersaliter populos, vt velint se obligare; presertim cum non reddat ieiunium rigorosius, imò vsus ipsius sit minus gratus, & minus salubris, quam vsus butiri.

5 Secunda sententia absolute negat, quod cui licet comedere oua, & lacticinia, liceat etiã vesci sagimine porcino, aut aliorum animalium. Ita Filliucius tom. 2. tract. 27. part. 2. n. 6. Medina part. 1. summæ cap. 14. §. 10. Villalobos tom. 1. summæ tract. 23. difficult. 8. numer. 16.

Ro.

Rodriquez in bullam Cruciate §. 6. num. 1. Trullench lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 2. num. 8. Laiman lib. 4. tract. 8. cap. 1. nu. 15. versu. Verum aduerto. Pater Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. disp. 2. quæst. 35.

6 Probatur primo hæc sententia à dicto Patre Leandro à sanctissimo Sacramento, quia probabilius est, quod sagimen magis pertineat ad carnem, quam ad lacticinia, seu oua: ergo non ex eo, quod hæc liceat alicui edere, sequitur, quod & liceat sagimen, sed potius sequitur contrarium. Consequentia videtur manifesta, quia apud omnes est notum, quod in concessione ouorum, aut lacticiniorum, non venit concessio carnis, nec illorum, quæ nomine carnis veniunt. Antecedens vero probatur, quia sagimen, vere est pars constitutiua animalis, sicut sunt aliæ, quæ proprie, et strictè non sunt caro, vt sunt nerui, medulla, carthilagine, et huiusmodi, sed sic est quod hæc omnia ex eo, quod sint animalis partes veniunt nomine carnis, quando prohibetur caro, et censetur etiam eę partes prohibet: ergo eadē ratione in prohibitione carnis, censeri debet sagimen esse prohibitum.

7 Secunda probatur ab eodem Patre Leandro, quia licitum non est in diebus illis in quibus non est licitum comedere carnes lardum comedere, vt docent Enriquez libro 7. summæ cap. 13. numer. 11. Medina in summa cap. 14. §. 10. et ex illo Vega 1. part. summæ capit. 14. casu 1. versu nota. Rodriquez in bullam Cruciate §. 6. num. 1. Antonius Gomez in bullam

Cruciate §. ad septimam clausulam num. 4. Filliucius tractat. 27. part. 2. num. 61. Syluius quæ sequitur, et citat Bassus verbo ieiunium primo num. 3. versu, sed petes. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 19. num. 7. Laiman lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 5. Fagundez in præcepta Ecclesiæ præcept. 4. cap. 2. num. 49. in vltima editione Lugdunensi Edita anno 1632. vbi proposita opposita sententia, quam ipse in prima editione cum alijs tenuerat, hæc verba in noua editione addit. Verum si sagimen idem sit, quod lardum, cum idem sit, quod porcina caro pinguior, ac crassior, et solidior mihi quidem omnino videtur illicitus, et mortaliter illicitus illius esus; si vero idem sit sagimen, atque adeps porcino, etiam mihi videtur opinio Siluestri, et aliorum, laxior aliquantulum, quam par est: ergo sicut non licet esus lardi habenti facultatem edendi oua, et lacticinia, similiter non licebit ei esus sagiminis.

8 Ego autem in hac difficultate media via procedendum iudico: Quare dico primo expectato iure; cui licitum est edere oua, et lacticinia in diebus prohibitis, licitum etiam est expectato eodem iure edere sagimen. Hanc conclusionem tenent Auctores citati pro prima sententia, et eam vt satis probabilem defendit Ludouicus à Cruce de expositione Bullæ Cruciate disp. 1. cap. 5. dub. 16. nu. 2. et satis colligitur ex cap. presbiter dist. 82. et ex capite admonere 33. quæstione 2. Quæ conclusio satis probata manet fundamento allegato pro prima sententia. Et deinde suadetur, quia appellatione carniū in iure

iure non venit sagimen, neque contra, vt ex Bartulo, et alijs probat Viual. in suo Candela-bro cap. 11. vbi de ieiunio quadragesimali num. 39. atqui cui conceditur priuilegium edendi oua, et lacticia in diebus prohibitis, aut alijs diebus ieiunij, solum est prohibitus esus carniū, et omnium quæ appellatione carniū veniunt: ergo cui conceditur priuilegium vescendi ouis, et lacticijs in diebus prohibitis videtur spectato iure concessa facultas vescendi sagimine. Consequentia est formalis, et maior probatur quia sagimen reuera non est caro, licet ex carne originem trahat, cum sagimen nō sit pars viuentis, sed excrementum: ergo sagimen non venit in iure appellatione carniū, neque ē conera.

9 Dico secundo attenda, consuetudine generaliter recepta, non licet per se loquendo illi, cui dispensatum est ad vescendum oua, et lacticia, in diebus prohibitis, edere in ipsis diebus sagimen, ita Enriquez lib. 7. cap. 13. et in hoc sensu vera est secunda sententia, nec aliud videtur doceri ab auctoribus pro illa citatis. Probatur hæc conclusio, quia sagimen multo magis accedit ad carnē, quam oua, et lacticia: ergo vbi est consuetudo non edendi sagimen in diebus prohibitis, (in quibus edi possunt ex priuilegio oua, et lacticia,) dispensatus ad edenda oua, et lacticia, non censetur dispensatus ad edendum sagimen. Probatur consequentia, quia licet attentio iure, qui est dispensatus ad edenda oua, et lacticia, censetur dispensatus ad edendum sagimen, tamen consuetu-

do optime potest mitigare, et abrogare leges, et iura humana, vt communiter docent Doctores, tam Canonistę, quam Iuristę, et colligitur ex cap. vlt. de consuetudine, & l. de quibus ff. de legibus: ergo vbi est consuetudo non edendi sagime in diebus prohibitis quadagesime, et aliorum ieiuniorum, in quibus prohibetur esus carniū non obstante priuilegio vescendi ouis, et lacticijs in dictis diebus, non licebit illi, qui est dispensatus ad edenda oua, et lacticia, edere sagimen,

10 Consulto in hac cōclusionē dixi per se loquendo, quia in aliquibus prouincijs est cōsuetudo introducta, vt qui habet facultatem vescendi ouis, et lacticijs in diebus quadragesimalibus, et alijs ieiuniorum diebus possit vi eiusdem dispensationis edere etiam sagimen, quę consuetudo seruatur in hoc Sicilia Regno, vt constat ex Edicto generali solito publicari 1. die quadragesimę, in quo Edicto num. 3. sic habetur. *Siguardi ogn' vno di qualsuoglia stato, grado, e conditione che fosse nel sudetto tempo quadragesimale, & in tutti gl' altri giorni prohibiti della Santa Chiesa, di mangiar carne di qualsuoglia sorte, se non in caso di infermità, e conualescēza, e questo sia con licenza in scriptis di Monsignor Vicario Generale, e del Medico: ne meno alcuno potrà mangiare oua, butiro, latte, formaggio, saime, o altri cibi prohibiti nel tempo quadragesimale eccettuati coloro, che ciò fanno per priuilegio della Bolla della Santa Cruciatā, &c.* Ex quo constat quod dispensatus ad edenda oua, et lacticia virtute Bullę Cruciatę in diebus quadragesimalibus, aut prohibitus

bitus vescendi carnibus in diebus prohibitis ab Ecclesia potest ratione cuius dictę cōsuetudinis in dicto Sicilia Regno edere sagimen absque villo cōscientiæ scrupulo; & similiter in alijs prouincijs, vbi aderit prædicta consuetudo, vt docet Diana 1. parte tract. 9. resol. 21. §. quod vero vsus. Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 74. nu. 21. Pater Leander à Sanctissimo Sacramento parte 3. tract. 5. disput. 2. quæst. 36. & Communiter Doctores. Neque obstare potest, vt benè aduertit Pasqualigus dicto numer. 11. quod consuetudo dicta introducta fuerit per actus illicitos, quia sufficit, quod sit iam confirmata ad hoc vt possit abrogare legem, si talis lex adesset. Neque censenda est irrationabilis consuetudo, quæ in cap. finali de consuetudine reprobat, quia illa sola censetur talis, quæ est contra ius diuinum, & naturale, quæ semper potius est ab vsus dicendus, quam consuetudo.

11 Ad primum fundamentum secundę sententię, quatenus primę nostrę conclusioni opponitur, respondetur negando antecedens nam, vt bene aduertit Pasqualigus, vbi supra num. 3. si attendamus similitudinem præsertim quoad substantiam oua sunt similia carni, quam sagimen, cum sint ipsa substantia viuentis, quam generans communicat genito, & ex qua genitum ipsum producit; præterea, quia vt lex extendatur requiritur identitas rationis; atqui cum sagimen sit diuersę substantiæ, & diuersi nutrimenti à carne, non debet censeri prohibitum ex ma-

iori similitudine ad carnem: ergo non bene infertur, quod quia habet sagimen similitudinem cum carne, esto esset maior, quam similitudo ouorum, & lacticiū cum ipsa carne, quod prohibita carne, intelligitur prohibitum sagimen. Ad probationem autem Antecedentis, respondetur negando maiorem, quoad primam eius partem, nam non est eadem ratio de sagimine, ac de alijs partibus animalium, quæ non sunt proprię, & strictè caro, vt sunt nerui, medulla, Carthilagine, & huiusmodi, nam pinguedo, & sagimen non sunt partes animalium sicut sunt nerui, medulla, Carthilagine &c. Sed excrementum tantum, & ita pinguedo, & sagimen non veniunt in iure appellatione carniū, vt diximus conclusionē prima.

12 Ad secundum fundamentum eiusdem sententię respondetur concedendo antecedens & negando consequentiam, nam vt dicimus in notabili posito initio huius resolutionis lardum nullo modo est licitum, quia non est pura pinguedo, sed caro mista cum pinguedine valde concocta; & ita lardum intrat appellatione carnis; ideoque quotiescumque prohibetur esus carniū, intelligitur prohibitus esus lardi, quæ ratio non militat in sagimine, cum non sit pars viuentis, sed excrementum, ob quam rationem non ingreditur appellatione carniū, vt supra diximus.

13 Quod attinet ad secundam partem resolutionis, an scilicet, cui conceditur facultas edendi oua, & lacticia in die-

bus prohibitis, intelligatur illi facultas concessa ad usum sanguinis animalium in dictis diebus; non defuerunt aliqui Doctores Canonistæ, qui affirmatiuam sustinuerunt partem, vt Ananias, & Felinus in capite consuluit, Enriquez lib. 7. cap. 13. & in Glossa littera H. Hostiensis in summa de obseruatione ieiuniorum §. quando num. 8. Et fundantur in capite præbiter distinct. 82. vbi vsus sanguinis simul cum vsu ouorum, concessus fuit cuidam præbitero facienti poenitentiam propter delictum ab ipso commissum: ergo ex dicto capite constat, quod cui conceditur ex privilegio facultas edendi oua, conceditur etiam vsus sanguinis. Pater autem Antoninus Diana parte 1. tract. 9. de ieiunio affirmat licitum esse ex consuetudine in hoc Sicilia Regno, vt in diebus quadragesimalibus, & alijs ieiunijs habentibus bullam Cruciatæ per hæc verba: licitum esse ex consuetudine, & autoritate Doctorum, manifeste apparet: posse vero consuetudinem mitigare, & abrogare leges, & iura humana communis refert Doctorum opinio. Id asserunt Theologi cum Diuo Thoma parte 2. quæst. 97. artic. 3. Canonistæ in capite ultimo de consuetudine, legistæ. de quibus ff. de legibus, & ita in terminis de ieiunio asserunt Lessius lib. 4. cap. 2. dubio 2. num. 8. Bonacina tractatu de legibus disput. vltima quæstione prima puncto secundo. Reginaldus tomo 1. lib. 4. cap. 13. sect. 1. num. 147. cum alijs, & ita Belgio exceptis paucis diebus consuetudo permittit lactinia etiam in

quadragesima, & apud Castellanos in Hispania, vt notat Sanchez de matrimonio tomo 1. lib. 3. disput. 18. num. 19. licitum est edere in Sabato intestina animalium. Hæc Diana. Pater vero Ludouicus à Cruce de expositione Bullæ Cruciatæ disputatione 1. capite 5. dub. 16. superius citato num. 2. affirmat quod attento iure videtur satis probabile, quod dispensatus ad oua, & lactinia, possit vesci sagimine, lardo; & sanguine. Fundatus in dicto cap. præbiter distinctione 82. & in capite admonere 33. quæstione 2. verbo carnem. Et deinde quia sibi persuadet, quod sanguis sicut & pinguedo non est caro, licet ex carne originem trahat: ergo bene inferitur, quod cui conceditur vsus ouorum, casei, &c. concessus etiam intelligitur vsus sanguinis. Quamuis num. 4. asserat, quod attenta consuetudine, non licere dispensatum ad oua, & lactinia, vesci sanguine.

14 Communis tamen, & vera sententia absolute negat dispensatum ad oua, & lactinia, intelligi dispensatum ad usum sanguinis non solum attenta consuetudine per se loquendo, sed etiam attento ipso iure. Dico, per se loquendo, quia apud Castellanos, & apud Vandalios in Hispania, licitum est ex consuetudine edere in Sabato, intestina, & sanguinem animalium. Hanc sententiam in terminis defendunt communiter Doctores, vt docent Pasqualigo in praxi ieiunii Ecclesiastici, & naturalis decis. 75. Pater Leander à Sanctis. Sac. par. 3. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum disp. 2. quæstion. 34. Pro.

Probatur hæc vera, & communis sententia, quia quotiescumque in iure prohibetur vsus carnis in aliquibus diebus, intelligitur prohibitus vsus omnium illorum, quæ veniunt nomine carnis; atqui sanguis est in eodem genere cum carne, licet proprie caro non sit: ergo cui conceditur ex privilegio vsus ouorum, & lactiniorum non intelligitur concessus vsus sanguinis ex vi dicti privilegij vescendi ouis, & lactinijs. Maior est per se nota. Minor autem in qua potest esse difficultas, probatur tum, quia sanguis est præcipua pars constitutiua animalis; sed quando prohibetur caro, prohibentur omnes partes constitutiua animalis: ergo sanguis est in eodem genere cum carne. Tum etiam, quia sanguis licet proprie caro non sit, est tamen proximè caro, quia est in proximo statu, vt conuertatur in carnem: ergo censetur esse in eodem genere cum carne: ergo sanguis intelligitur prohibitus in prohibitione carnis, tamquam quid carni annexum in eodem genere, & tamquam id, quod moraliter censetur caro; atqui cui licitum est ex privilegio edere in diebus prohibitis oua, & lactinia, non est ei licitum ex vi dicti privilegij vsus carnis: ergo nec erit ei licitus vsus sanguinis, etiam si sermo sit de iure.

15 Ad primum fundamentum, oppositæ sententiæ desumptum ex cap. præbiter, & ex cap. admonere respondeo primo cum Pasqualigo dict. decis. 75. quod textus in dictis capitibus mendosus est, & loquitur de sagimine, loco cuius positum est nomen sagiminis; vt ex aliqui-

quibus exemplaribus constat, vt in dicto cap. præbiter loco sanguinis apposita est vox, sagiminis. Secundo respondeo, quod licet litera non sit mendosa, vt aliquibus placet, non inde licet colligi absolute, quod quibus concessus est ouorum vsus, & lactiniorum sit etiam concessus vsus sanguinis animalium: nam in dicto cap. præbiter, vt bene notat Pater Leander à sanctissimo Sacramento vbi supra, id conceditur ex indulgentia præbitero poenitentiam agenti, cui antea eius carnis, & sanguinis, ouorum, & lactiniorum erat denegatus, & postea ex indulgentia concessum fuit ei, vt ex prædictis sanguine, & ouis, cum lactinijs vesci possit in dominicis diebus, & præcipuis festiuitatibus, quia erat remissio penæ impositæ, & sic potuit remitti ad libitum. Vnde quamuis sanguis pertineat ad carnem, placuit Patribus in Concilio Glacensi (vt alij volunt) Hibernensi Congregatio, quod in prædictis diebus Dominicis, & præcipuis festiuitatibus, illo posset vti, cum alias, non per præceptum Ecclesiæ, sed per Decretum illorum Patrum, non posset dictus poenitens carne, sagimine, aut sanguine, ouis, vel caseo vesci. In capite autem admonere in glossa verbo, carnem, non loquitur glossa, de sanguine, sed de sagimine, vt constat ex verbis ipsius glossa ibi, sed numquid de lardo vtetur? nūquid nomine carnis est prohibitum? videtur quod non Argumento 82. dist. cap. præbiter, ibi enim sagimen permittitur, quando oua permittuntur. Ad rationem allatam à Patre Ludouico à Cruce, responde-

tur negando antecedens, quia non currit eadem ratio de sanguine, ac de pinguedine, sanguis enim licet proprie non sit caro, est proximè caro in quantum est in proximo statu, ut conuertatur in carnem, & ita est in eodem genere cum carne, ut supra diximus in probatione nostræ sententiæ. Pinguedo autem nullo modo est caro, neque in genere carnis comprehenditur, cum sit tantum excrementum animalium.

16 Quod attinet ad consuetudinem dico, quod ubi fuerit introducta consuetudo, usus sanguinis in aliquibus diebus, in quibus à carnibus abstinetur; licet eam edere ratione dictæ consuetudinis; nego tamen quod asserit Pater Diana esse in hoc Siciliae Regno consuetudinem vescendi sanguine in diebus quadragesimalibus ab habentibus Cruciatam Bullam, aut in alijs diebus ieiunij. Nec inuenio fundamentum ad asserendum talem esse introductam consuetudinem in dicto Siciliae Regno, imo oppositum constat ex edicto Generali, quod primo die Quadragesimæ omnibus publicatur auis in alma Matre Ecclesia huius felicissimæ Ciuitatis Panormi, de iussu, & mandato Illustrissimi Archiepiscopi dictæ Ciuitatis; & in anno præsentis fuit publicatum de iussu, & mandato Excellentissimi, & Reuerendissimi Domini D. Petri Martinez de Rubio Archiepiscopi Panormitani Præsidentis, & Capiranei Generalis pro S. C. M. in dicto Regno Siciliae, in quo ut supra diximus num. 3. prohibitus est omnibus fidelibus huius felicissimæ Ciuitatis, & Dioecesis, usus carniū seclusa causa infirmi-

mitatis, & conualescentiæ, & hoc prius supposita licentia eius Reuerendissimi Vicarij Generalis, & medici temporalis in scriptis, & solum permissum habentibus Bullam Cruciatæ (exceptis Religiosis Regularibus, & Sacerdotibus Sæcularibus) facultas edendi oua, & lactinia, simul cum sagimine, non autem conceditur usus sanguinis animalium, quod si talis usus sanguinis esset in consuetudinem in hoc Siciliae Regno, concederetur in dicto Edicto sicut conceditur usus sagiminis, qui usus solum est licitus ratione consuetudinis introductæ in dicto Regno in diebus quadragesimalibus, & alijs ieiunij. Quare falso supponitur esse consuetudinem in hoc Regno introductam usus sanguinis, in diebus quadragesimalibus, & alijs ieiunij vigore privilegij bullæ Cruciatæ, ut affirmat Pater Diana.

17 Hic autem solet inquiri quæ etas requiratur in pueris, ut carnes, & oua prohibeantur eis. Ut ad hoc quæsitum respondeamus supponendum est ut certum pueros si ad annos discretionis peruenerint, teneri legibus humanis, tam iuris Ciuilibus, quam Canonici, imo, & ab homine latis, nisi leges ipsæ ipsos excipiant, aut iusta causa eos excuset. Quod aperte constat ex cap. Omnis vtriusque sexus de poenit. & remiss. ubi dicitur omnis vtriusque sexus fideles postquam ad annos discretionis peruenerint, omnia sua peccata ad minus semel in anno proprio sacerdoti confiteatur &c. ex quo textu colligitur pueros teneri ad præceptum annuæ confessionis seruandum postquam ad annos discre-

discretionis peruenerint, & eadem ratione de legibus humanis; suaderi potest, quia tales pueri habentes usum rationis, sunt capaces obligationis legis humanæ non minus quam naturalis, & diuinæ; ergo lege humana tenentur, nisi hæc eos excipiat, aut illos iuxta causam excuset; sicut illos, imo, & adolentes usque ad finem tertij septemnij excusat impotentia, quia egent nutrimento multiplicato propter augmentum à lege ieiunij, ut docet Caietan. in summa verbo ieiunium per hæc verba: ex impotentia siquidem excusantur pueri, & adolentes usque ad finem tertij septemnij, in quo communiter finit etatis augmentum, quia egent nutrimento multiplicato propter augmentum. Et communiter Doctores in dicto verbo, ieiunium.

18 Tota autem difficultas est, quando pueri peruenerint ad annos discretionis, ut intelligatur obligati ad obseruantiam legis humanæ, tam iuris ciuilibus, quam Canonici. In qua re Pater Magister Soto in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 11. ad finem corporis loquens de præcepto ecclesiastico sumendi Eucharistiam, asserit pueros non obligari, nec dicto præcepto Ecclesiastico teneri usque ad duodecimum annum, quando alijs tenentur Ecclesiæ legibus. Et idem docet dist. 18. quæst. 1. art. 3. ad finem corporis loquendo de præcepto Ecclesiastico confessionis sacramentalis, ut refert Pater Magister Marcus Serra in 12. Diuini Thomistæ quæst. 96. art. 5. per hæc verba: Magister Soto vero ad hoc adhuc maiorem ætatem requirit, nempe annum duodecimum in 4. dist. 12. quæst. 1.

artic. 11. ad finem corporis loquens de præcepto Ecclesiastico sumendi Eucharistiam ait: pueri non obligantur usque ad duodecimum annum, quando alijs tenentur Ecclesiæ legibus. Idem dicit dist. 18. quæst. 1. art. 3. ad finem corporis loquens de præcepto Ecclesiastico confessionis sacramentalis. Ex quo sequitur pueros ante hanc ætatem, etiam si usum rationis habeant, non peccare carnes, aut lactinia in diebus prohibitis comedentes, quod expressè dicunt multi recentiores. Hæc Magister Serra. Quam opinionem non refutat in dicto articulo. Ex quo videtur inferri, quod illam saltem, ut probabilem teneat.

19 Vera tamen, & communis Doctorum sententia est pueros ad annos discretionis peruenerint, dici quando peruenerint ad annum immediatè post septennium, nempe annum octauum; ita D. Antonius 2. parte titul. 9. cap. 8. §. 2. Azor. 1. parte lib. 7. cap. 17. (alias 28. quæst. 2. Villalobos 1. part. summæ tract. 23. difficult. 8. num. 7. in fine. Trulench in Bullam Cruciatæ lib. 1. §. 4. dub. 2. num. 4. & lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 2. num. 11. & dub. 6. numer. 1. in fine, quos citat, & sequitur Pater Leander à Sanctissimo Sacramento dict. tract. 5. de obseruatione ieiunior. disp. 2. quæst. 62. qui omnes iudicant non licere pueris post septennium iam completum edere carnes, & lactinia in diebus prohibitis absque lethali culpa; imo non licere illis vesci carnibus, & lactinijs casu quo ante septennium iam habeant usum rationis; quod quoad hanc partem, valde probabilis est hæc sententia

tia, licet eque probabilis sit sententia affirmans eis licere vesci carnibus, & lacticijs, casu quo ante septennium iam habeant usum rationis, quia hoc est per accidens, & non obligat illos ad leges humanas obseruandas ac proinde non tenentur confiteri semel in anno, nec à carnibus, & lacticijs abstinere in diebus ieiunij, nec alia precepta Ecclesie seruare. ita sustinent Sancius in select. disp. 51. num. 31. versu vnde non assentior. Didacus Narbona de etate ad humanos actus requirita anno septimo quest. 6. nu. 3. in fine. D. Ioannes Escobar de vtroque foro art. 6. nu. 34. citans pro hac parte Castru palao tom. 3. disp. 1. punt. 4. §. 2. nu. 3. & Dianam part. 4. tract. 3. resolut. 52. Pasqualigus in praxi de ieiunio naturali, & ecclesiastico decis. 50. num. 2. qui nu. 3. aduertit, quod si septennio expleto pueri non dum habent usum rationis, neque adhuc ob eandem rationem sunt capaces obligationis ex legibus, & ideo si comedant carnes quando prohibentur; non peccabunt.

20 Prima, & precipua pars huius sententie scilicet, quod pueri post expletum septimum etatis annum dicantur, vt in plurimum, & generaliter ad annos discretionis peruenire, & teneri ad obseruationem legis humane, tam Ciuilis, quam Canonice. Probat, quia pueri in tali etate sunt doli capaces, ita vt inter bonum, & malum discernere, & mortaliter peccare possint: ergo in tali etate tenentur ad obseruationem legis humane, tam Canonice, quam Ciuilis, et consequenter mortaliter peccabunt si in diebus prohibitis ab ecclesia carnes, &

lacticia comedant. Hec vltima consequentia manifeste sequitur ex prima. Prima autem probatur, quia si pueri post expletum septimum annum, in qua etate generaliter loquendo sunt capaces doli, & discernunt inter bonum, & malum, & possunt mortaliter peccare, non tenerentur ad leges humanas seruandas, tam ciuiles, quam Ecclesiasticas, sequeretur, quod si illis mors adueniret in dicta etate, non tenerentur ad obseruandum preceptum Ecclesiasticum sacramentalis confessionis in mortis articulo; atqui hoc est falsum: ergo, & quod non teneantur in tali etate leges humanas, tam ciuiles, quam Canonicas obseruare. Probat minor, quia preceptum Ecclesiasticum confitendi sacramentaliter in mortis articulo, obligat omnibus fidelibus habentibus conscientiam peccati mortalis; atqui pueri post septimum annum expleto, eo ipso, quod sunt capaces, doli, & possunt discernere inter bonum, & malum, & mortaliter peccare, possunt adueniente morte in tali etate, habere conscientiam peccati mortalis; ergo falsum erit asserere, quod in tali casu non teneantur sacramentaliter confiteri ex precepto ecclesiastico: ergo sicut in tali etate tenentur hoc preceptum obseruare, tenebuntur etiam, & alia precepta, & leges humanas tam Canonicas, quam Ciuiles obseruare sub peccato mortali; ergo mortaliter peccabunt, si in tali etate comedant in diebus prohibitis, carnes, aut lacticia.

RE.

RESOLVTIO

SECUNDA.

Vtrum dispensatus ex iusta causa ad carnes comedendas in diebus ieiunij, censeatur etiam ipso facto dispensatus ab ipso ieiunio?

21 IN hac difficultate prima sententia negat, quod dispensatus ex iusta causa, ad edendas carnes, intelligatur, eo ipso dispensatus ab ipso ieiunio. ita Pedraza in summa precept. 3. §. 14. Metina C. de ieiunio questione de his qui ad ieiunia tenentur §. de infirmis. Corduba in summa questione. 143. & 167. Graffis in decisionibus parte 1. lib. 2. cap. 37. num. 58. Valentia 2. 2. disput. 9. quest. 2. punct. 5. versu qui autem. Ledesma 2. parte 4. quest. 17. art. 3. propos. 2. circa finem. Fernandez parte 2. exam. Theolog. moral. cap. 8. §. 2. num. 24. Nider precept. 6. cap. 8. num. 4. Ludouicus à Sancto Ioann. part. 1. summe tract. de ieiunio artic. 11. Nauarr. in manual. cap. 21. num. 22.

22 Fundamentum huius sententie est, 1. quia quando ecclesie preceptum vno modo seruari potest, & alio modo seruari non potest, debet seruari eo modo, quo potest, quando pluribus modis seruari non potest; et si dictum preceptum omnibus modis seruari potest, debet seruari; atqui dispensatus ex iusta causa ad comedendas carnes in die ieiunij, optime potest seruare vnicam comestionem, licet ob sui necessitatem non possit illud seruare, quoad abstinentiam à carnibus: ergo habens dispensationem vescendi carnibus in die ieiunij, non

censeatur dispensatus ab ipso ieiunio. Maior quoad primam partem colligitur ex capit. cum dilecti de dolo, & contumacia, & traditur à Couarruias lib. 4. variar. cap. 20. num. 13. & eam docet Caietanus 2. 2. quest. 147. artic. 7. per hec verba: ad hoc breuiter dicitur, quod proculdubio egent dispensatione in vna sola conditione ieiunij, etiam si illa conditio sit de necessitate ieiunij, & in illa sola dispensatus, siue à Prelato, siue à necessitate sit, non est propterea dispensatus, seu absolutus à ieiunio. Minor autem videtur certa, quia nullum viderur pati incommodum si dispensatus ad edendas carnes in die ieiunij ex iusta, & rationabili causa vnam tantum in die comestionem faciat. Consequentia vero probatur à paritate rationis, nam sicut iusta causa, que excusat à ieiunio, non excusat ab omni eius parte; nam preceptum ecclesiasticum quando vno modo seruari non potest, debet seruari eo modo, quo potest, consequens est, vt si dispensatus ad edendas carnes absque proprio suo incommodo, potest seruare ieiunium, quoad vnam comestionem, quamuis non possit seruare illud, quantum ad abstinentiam à carnibus teneatur sub mortali, dictum ieiunium seruare, sicut qui non habet possibilitatem soluendi totum debitum, soluere tenentur illam partem, quam potest.

23 Secundo probatur hec sententia, quia ille, qui absque licentia, & necessitate edit carnes in die ieiunij, commisit duo peccata mortalia; nempe vnum contra preceptum negatiuum prohibens in illo die esum carnum, & aliud contra pre-

preceptum positum, vnam dumtaxat refectioem precipiens: ergo signum est, quod ille qui ex iusta causa obtinuit licentiam ad edendas carnes in die ieiunij, teneatur ad ieiuniū, nempe ad vnicam comestioneē, vt adimpleat preceptum positum.

24. Secunda sententia in alio extremo affirmat quod ille qui ex iusta causa est dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij intelligitur dispensatus, & absolutus ab obseruatione ieiunij. ita Caietanus 2. 2. questio. 147. articul. 8. §. ad hoc dicitur quod quia. Gabriel in 4. dist. 16. questione 3. art. 3. dub. 1. §. de secundo quo frangitur ieiunium. Palatius dist. 15. disput. 8. concl. 6. Suarez tom. 2. de religione lib. 4. cap. 28. num. 25. circa finem. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 10. quest. 3. Filliucius tom. 1. tractatu 27. part. 2. cap. 3. numer. 25. Diana part. 1. tract. 9. resolut. 25. Mol. fesus part. 1. summe tractat. 10. cap. 4. num. 31. Thom. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 19. num. 6 et lib. 4. cap. 11. num. 53. et lib. 5. consil. moral. cap. 1. dub. 29. num. 3. Ouandus in 4. dist. 16. §. 25. Hieronym. Perez parte 1. summe Theolog. precept. 3. de ieiunio Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 2. num. 7. Megala tom. 2. variar. resolut. 153. num. 6. Ioannes Sanchez in select. disput. 51. num. 4. Bartolomeus à S. Fausto lib. 4. de Indulgent. quest. 28. Fagundez in precept. Ecclesie. precept. 4. lib. 1. cap. 2. numer. 5. Pasqualigus in praxi de ieiunio decif. 266. nu. 10. D. Marcus Vidal in Arca vitali tractatu de ieiunio Inquisit. 1. à num. 19. Pater Franciscus Bardi in Bulla Cruciate parte 2. tract. 3. capit. 1. sect. 4. nu. 74.

25. Probatum est. hec sententia, quia quando destruitur forma, in qua consistit aliqua res, simul perit dispositio facta de illa re, siue causa illius rei; atqui ieiunium, quod ab Ecclesia precipitur, constituitur tamquam per formam substantialem per abstinentiam à carnibus, et à pluribus refectioibus: ergo destructa forma substantiali principaliter constituyente essentiam ieiunij ecclesiastici, destruitur consequenter eius dispositio, seu pars minus principalis. Maior probatur ex l. Seia in fine ff. de auro et arg. leg. vbi dicitur quod extincta re legata, vel si non permaneat in sua specie, et forma, non habetur res illa nec eius pretium, et ex l. quid tamē §. vltim. ff. quibus mod. vsus fructus amitt. et l. peculium. §. quadrige ff. de legatis 2. legatū quadrige non subsistit, mortuo vno ex quatuor equis quadrige quia forma ex illis quatuor equis constituitur. Et ratione suadet eadem maior; nam quotiescumque lex actum precipit cū certa forma, si illa forma est impossibilis, aut ex alio capite cesset, obligatio ponendi illam formam, cessat totaliter obligatio legis, quia respicit actum vt extat sub illa forma; ac proinde non potest permanere, nisi permanēte forma actus: ergo quando destruitur forma, in qua consistit essentialiter, aliqua res, siue totaliter, siue partialiter essentialiter rem constituat, destruitur dispositio talis rei. Minor autem, scilicet, quod ieiunium ecclesiasticum essentialiter consistat in abstinentia à carnibus, et vnica tantum diurna comestione, communiter recipitur à Doctoribus cum Diuo Thoma 2. 2. quest. 147. articul. 6. quod

quod clarè docet Caietan. ibid. art. 7. §. ad hoc breuiter dicitur per hec verba: quoniam ieiunium noui testamenti ex abstinentia carnum, & vnica comestione constat, tamquam ex substantialibus &c. Consequentia vero docetur ab eodem Caietano ibidem art. 8. §. ad hoc dicitur, quod quia consuetudo optima est legum interpretis, & communiter in populi Christiani obseruatione inuenitur, quod dispensati, ex impotentia euidenti ab abstinentia carnum, sunt totaliter absoluti à precepto ieiunij. Et ratio id suadet, quia cum essentia rei consistat in indiuisibili ablata quacumque parte essentiali constituyente rei essentiam, aufertur consequenter essentia ipsius rei; vnde cum essentia ieiunij Ecclesiastici consistat indiuisibiliter in abstinentia carnum, & vnica comestione diurna; consequens est, quod sine abstinentia à carnibus, non possit consistere ecclesiasticum ieiunium, secundum hodiernam Ecclesie institutionem; quia iam tollitur forma substantialis, ideoque quando locum non habet abstinentia à carnibus, nec etiam habet locum obligatio precepti de ieiunio: nam actus non habet locum cum propria forma, cum qua precipitur, sicut quia preceptum ecclesiasticum, audiendi missam in die festo, precipit assistentiam illi cultui diuino, vt stat sub forma sacrificij, cessat talis obligatio in festo Annunciationis Beatæ Virginis, quando incidit in die Veneris Sancti, seu in feria sexta Parasceue, vt declarauit Sacra Congregatio Tridentini Congregatio, quia in illa die non adest cultus

diuinus coniunctus cū forma sacrificij. Ergo idē similiter dicendum est in nostro casu, quia ex eo, quod locū nō habeat abstinentia à carnibus, nec etiā habeat locū obligatio ieiunij. Ideoque dispensatio quoad carnes, erit simpliciter dispensatio, quoad ieiunium, quia est dispensatio, quoad formam ieiunij.

26. Nec valet, si dicas: cū comestione carniū potest estare vnica refectio, quæ est pars ieiunij: ergo cū abstinentia à carnibus sit solū forma partialis constituens essentia ieiunij, optime stare potest vsus carniū in die ieiunij cū obligatione seruandi ieiunium quoad vnicam comestioneē. Hoc, inquam, non valet; nam vnica refectio non est pars essentialis ieiunij, nisi coniuncta cum abstinentia à carnibus, nimirum, vt sit vnica refectio cū talibus cibis; cum enim forma substantialis ieiunij sit abstinentia à carnibus, & à pluribus refectioibus, & forma, vt supra diximus consistat in indiuisibili, iuxta legem si veritas. Codic. de fideicommiss. vt notant Molina libro 1. de iure primogen. capit. 9. numer. 17. Scobar capit. 11. de ratiocinijs num. 19. Hinc est, quod seclusa obligatione abstinenti à carnibus in die ieiunij ob iustam, & legitimam dispensationem, cesset etiam obligatio ipsius ieiunij; nam quando forma est de substantia actus, si auferatur in parte quantumuis minima, corrumpit totus actus, vt habetur ex l. cum hi §. si puer ff. de transact. & l. qui Romæ §. Flauius ff. de verb. oblig. & docet communiter iuris periti; & Theologi in tractatu delegib.

27. Secundo probatur hæc sententia, quia dispensatus in-

re Superiori, & maiori, est etiā ipso facto dispensatus in minori, & inferiori, & specialiter quando res inferior dependet à re superiori; atqui abstinētia à carnibus, est quid maius, & perfectius, quam sit ieiunium: ergo dispensatus ad edendas carnes, censetur etiam dispensatus à lege ieiunij. Maior probatur, quia quicquid disponit priuilegium in vno ex Correlatiuis, extenditur etiam ad aliud correlatiuum; atqui abstinētia à carnibus in præcepto ieiunij dicit relationem ad vnicam comestionem in die ieiunij, & ieiunium, seu vnica comestio dicit relationem ad abstinētia à carnibus: ergo dispensatus in vno correlatiuo, intelligitur dispensatus in alio, & consequenter dispensatus in abstinētia à carnibus, intelligitur dispensatus ad plures comestiones, atque adeo dispensatus in ieiunio. Minor etiā probatur, quia grauior, & iustior causa requiritur pro obtinenda dispensatione diebus ieiunij ab esu carniū, quā ab ipso ieiunio teste experientia nam, multoties ob debilitatem naturæ dispensatur cum aliquo cōfilio medicorum, ad plures comestiones in die ieiunij, quæ causa nō est sufficiens, vt cū ipso dispēsetur in abstinētia à carnibus: ergo abstinētia à carnibus, est quid maius, & superius quam ieiunium; & sic dispensatus in abstinētia à carnibus, censi debet dispensatus in ieiunio, licet non è contra dispensatus ad plures comestiones, & consequenter in ieiunio, intelligendus sit dispensatus in abstinētia à carnibus; ex eo, quod Ecclesiasticum ieiunium dependet essentialiter

ab abstinētia à carnibus, & nō è contra, quia hæc abstinētia à carnibus, est pars essentialis constitutiua totius compositi ieiunij Ecclesiastici, & sic dependet ab illa ieiunium tamquam effectus à sua causa; ex quo clare constat, quod dispēfatus ad carnes edendas, de facto est etiam dispensatus ab ipso ieiunio.

28 Tertia sententia inter has duas extremas mediam viam tenet, affirmat enim, quod quāuis dispensatus ad edendas carnes, intelligatur etiam dispensatus in ieiunio, quando aliquis est dispensatus ad edendum carnes propter infirmitatem, vel debilitatem; tamen negat, quod dispensatus ad edendas carnes, ob damnum, quod recipit manducando piscis, quod tunc intelligatur dispensatus in ieiunio ex dispensatione ad vsus carniū. Itaque sustinet in dicto casu teneri ad obseruationem ieiunij, non obstante dispensatione præsupposita ad edendas carnes. Ita Valentia 2.2. disput. 9. quæst. 2. punct. 5. Lessius de iustitia, & iure lib. 4. cap. 2. dub. 6. num. 45. Laiman. lib. 4. theol. mor. tract. 8. cap. 3. n. 8. Reginal. lib. 4. cap. 14. n. 168. Ortiz in sum. cap. 19. n. 20. Lud. Lopez. 2. par. instruc. Consc. cap. 111. §. his tamen nō obstant. Vivald. 3. p. ca. 15. Gomez in bull. Cruc. claus. 7. nu. 5. Cenedo in qu. Cano. qu. 40. n. 6. Cordub. in sum. q. 143. Gordon. lib. 6. theol. mor. q. 18. c. 6. verb. sed in hac quæst. Nald. verb. ieiun. n. 3. Fernand. 3. p. sum. c. 9. §. 5. n. 3. Victor. 2. 2. qu. 157. art. 4. Rodriquez in bullam Cruciatę §. 6. num. 4. Ludouic. à Cruce in bullam Cruciatę disp. 1. cap. 5. dub. 11. num. 1. Corradus par. 1. Responf.

Responf. casuum conscientie cas. 250. in addition. §. Corduba vero. Villalobos 1. parte summæ tract. 23. difficult. 8. num. 8. Bassæus verbo ieiunium 1. nu. 4. Pater Magister Ioannes Baptista Lezana tom. 3. summæ verbo ieiunium nu. 111. D. Carolus Latus in bull. Cruciat. disput. 3. quæst. 1. difficult. 8. num. 34.

29 Hæc sententia quoad secundam eius partem, in qua differt à secunda, & conuenit cum prima probatur. 1. à Patre Ludouico à Cruce dicto dub. 11. numer. 2. quia esto abstinētia à carnibus, & vnica comestio, sint de substantia ieiunij Ecclesiastici, vt omnes fatentur, substantia tamen, & essentia ieiunij præcipue consistit in comestione vnica; atqui dispensatus in iterata comestione, non est dispensatus eo ipso in esu carniū: ergo à fortiori dispensatus in esu carniū, non manet dispensatus in iterata comestione. Minor, & consequentia, videntur certæ. Maior autem probatur, tum quia in lege veteri ieiunia vnica requirebant comestionem ad Vesperum, non autem abstinētia à carnibus, vt testatur Caietan. 2. 2. quæst. 147. art. 7. ad finem. Tum etiam, quia Concilia generalia nomen ieiunij tribuunt vnica comestioni, non abstinētia à carnibus. Ita Concilium Aghatense cap. placuit de consecrat. dist. 3. ait: placuit etiam, vt omnes Ecclesie filij (exceptis Dominicis) in quadragesima ieiunēt: ecce quando dicitur ieiunium diebus Dominicis solui, non ob dispensationem esus carnis, sed iteratæ comestionis. Conciliū etiam Moniacum canon. 4. Agens de ieiunio quatuor temporum inquit; in mensē Iunio

hebdomada secunda feria quarta, sexta, & Sabatho, ab omnibus ieiunetur vsque ad horam nonam, & à carne ab omnibus abstinētur. Ob quam causam Caietanus loco superius citato vnica comestionem, in ieiunijs, expresse appellat magis essentialem per hæc verba: non est autem eadem ratio de vnica comestione, & alijs conditionibus, quoniam ieiunium noui testamenti ex abstinētia carniū, & vnica comestione constat, tamquam ex substantialibus: ita quod vnica comestio est essentialior ieiunio, vt potè à principio ieiunij instituta in veteri testamento, in quo vsque ad vespere affligendum hominum ieiunio statutum est; nullus tamen cibus vespere prohibitus erat.

30 Secundo probat hanc sententiam dictus Pater à Cruce n. 3. quia is, cui Pontifex facultatem concedit edendi carnes diebus ieiunij, non frangit illud eas semel comedendo, imo vere ieiunat, meritumque ieiunij consequitur, vt notat Nauarrus consil. 6. de obseruatione ieiunij; atqui id de dispensato in iterata comestione, non potest dici: ergo signum euidentis est, quod cum esu carniū potest stare obseruatio ieiunij, imo & obligatio illud obseruandi, quando talis obseruatio non est salutis nociua, vt in illo, qui habet dispensationem vescendi carniibus in die ieiunij ob debilitatem naturæ, aut ob infirmitatē. Probatur minor, quia abstinētia à carnibus non est de essentia ieiunij simpliciter, vt constat ex ieiunio veteris legis iuxta rationem in antecedente probatione assignatam, sed tantum est de essentia ieiunij ecclesia-

stici, in quo Pontifex dispensare valet; atqui vnica comestio non solum est de essentia ieiunij ecclesiastici, sed etiam de essentia ieiunij simpliciter; atque adeo dispensatus in ea, nec vere ieiunat, nec potest ieiunij meritum consequi: ergo &c.

31 Tertio eandem sententiam probat dictus Pater Ludouicus à Cruce num. 4. prædicti dub. 11. quia dispensatio est stricti iuris secundum omnes, & tradit Naparr. lib. 4. consil. 14. de sponsalibus, & consequenter non est extendenda ad alium casum arg. cap. 1. de filiis presbyterorum. lib. 6. §. illi vero. Et ratio est, quia quæ exorbitant à iure communi, non sunt trahenda ad consequentiam cap. ea quæ de Regul. iuris in 6. unde dispensatio, ut quis promoueat ad Archiepiscopatum non extenditur ad Episcopatum cap. fin. de Translat. Episcop. Dispensatio etiam in voto iuramento corroborato, voti tantum mentione facta, non extenditur ad vtrumque; est enim odiosa, ac proinde strictè interpretanda, ut rectè Sanchez lib. 8. de matrimon. disp. 1. num. 24. ergo dispensatus in esu carniū, non est eo ipso dispensatus in iterata comestione, cum valde sint diuersa, & separabilia; à diuersis autem, seu separatis non fit illatio. l. Papinianus ff. de minoribus.

32 Quarto probat. num. 5. quia ieiunium fuit ab ecclesia institutum ad cohibenda peccata, & concupiscentiam refrenandam, ut docent communiter Doctores; atqui iterata comestio maxime carniū excitat concupiscentiam, ut constat; igitur dum alicui vnica sufficit comestio, iterata non est con-

cedenda in diebus ieiunij. Probat consequentia, quia, qui alicui in die ieiunij concedit, quod non est salutis corporis necessarium, ecclesiæ menti aduersatur, & carni contra spiritum pugnantem fauet. Unde Diuus Gregorius cap. denique dist. 4. adhuc in vsu piscium, incendium luxuriæ timet; dum ait; Piscium esus, ita Christiano relinquitur, ut hoc ei infirmitatis solatium, non luxuriæ pariat incendium; qui à carne abstinet, nequaquam belluarum, marinarum conuiuium præparet: ergo à fortiori id timendum est in iterata carniū comestione.

33 Quinto probat. num. 6. quia dispensatio requirit iustam causam, & causæ cognitionem, maxime dum dispensans est Papa inferior glossa recepta in cap. requisitis 1. quæst. 7. cum notatis in cap. at si de iud. & Innocent. in capit. dudum de elect. Unde rectorem multitudinis si narratione pro sola voluntate dispensantem, infidelē, seu imprudentem appellat Diu. Thom. 1. 2. quæst. 97. artic. 4. & Sorus de iust. lib. 1. quæst. 7. art. 3. Syluius verbo dispensatio n. 5. ait: dispensatum (ab eo qui non est Papa) sine iusta causa quoad Deum tutum non esse. Fortunius in l. Gallus ff. de lib. & posthumis docet, dispensationem in lege humana sine iusta causa in foro interiori nullam esse; igitur dispensatus in esu carniū non intelligitur dispensatus in iterata comestione, si vnica ei sit satis. Probatur consequentia ex cap. ieiunia de consecrat. dist. 3. vbi sic habetur; ieiunia sane legitima non sunt soluenda nisi grandis aliqua necessitas fuerit.

Di.

34 Dicendum tamen est ex supradictis opinionibus secundam veriorē, & probabiliorem esse quam præter auctores pro illa citatos eam nouissimè defendit Pater Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiunior. disp. 8. quæst. 32. & 33. quam assertionem præter rationes pro dicta sententia supra allegatas, suadere etiam potest, ratio, quam insinuat, Suarez tom. 2. de Religione lib. 4. cap. 27. num. 25. quia maius, & dignius, semper trahit ad se minus dignum; atqui in essentia ieiunij, quæ consistit in abstinentia à carniū, & vnica comestione, abstinentia à carniū est quasi fundamentum præcepti ieiunij; ergo sublata abstinentia à carniū, auferatur tota obligatio ieiunij, quæ doctrina clarius constabit ex solutionibus argumentorum oppositarum sententiarum.

35 Ad primum fundamentum primæ sententiæ responderetur distinguendo maiorem, quoad primam eius partem, tunc quis seruare tenetur præceptum eo modo quo potest, nempe quoad partem, quando quoad totum non potest, si id non repugnet, & præcepti materia sit partibilis, ita ut in quolibet modo saluetur substantia, & forma actus præcepti concedo maiorem, si vero non saluetur substantia, & forma actus præcepti, & materia præcepti non sit partibilis, nego maiorem, quia tunc sicut cessat, quoad substantiam actus, qui præcipitur, cessat etiam obligatio ad ipsum, cum autem totum id contingat in nostro casu ideo dispensatus ad edendas carnes, intelligitur absolutus ab obligatione ieiunij, quia sublata, & de-

structa essentia præcepti, necessario etiam tollitur, & destruitur totum præceptum: nam ut notant communiter Doctores forma rerum substantialium consistit in indiuisibili; & cum essentia præcepti ieiunij pereat et destruat per cibum carniū, sequitur necessario, quod etiam pereat, & destruat totum ieiunium, ex eo quod abstinentia à carniū est de ipsius forma substantiali. Ad id autem quod in probatione consequentiæ dicti argumenti de debitore dicitur, responderetur concedendo, quod debitor teneatur soluere illam debiti partem, quam potest, quamuis quoad totum debitum non habeat possibilitatem soluendi, quia materia debiti est partibilis, & vna pars non repugnat cum alia; in qualibet enim parte separata saluetur substantia, & forma debiti, ut patet, quod non contingit in casu nostro, ut supra probauimus.

36 Sed dices, si solutio assignata esset vera, sequeretur quod dispensatus in die ieiunij, quoad plures comestiones, censeretur etiam dispensatus, ad edendas carnes, cum sit eadem ratio nã ablata, & destructa essentia ieiunij per plures refectioes tollitur etiam abstinentia à carniū, quæ erat de ipsius essentia; atqui hoc est falsum: ergo, & quod ablata abstinentia à carniū, auferatur obligatio ieiunij consistens in vnica comestione.

37 Responderetur negando sequelam. Primo quia abstinentia à carniū in diebus ab Ecclesia determinatis cadit sub præcepto negatiuo, quod est maius, & fortius præceptum, quam illud de vnica comestione,

ne, quod cadit sub præcepto affirmatiuo; ideoque hoc sublato per plures refectioes, non tollitur etiam illud, sed potius è contra, cum istud de vnica comestione, seu refectioe dependeat ab illo de abstinentia à carnibus; vnica enim comestio est essentialis pars ieiunij, quatenus est coniuncta, cum abstinentia à carnibus quare vnica comestio, que præcipitur ex vi præcepti ieiunij, præcipitur sub illa forma abstinentiæ à carnibus, & prout est illi coniuncta, obligat; qua ablata cessat tota obligatio præcepti ieiunij, quod non obligat, nisi sub tali forma. Secundo destructo effectu non necessario destruitur etiam causa, quia causa quoad suum esse non dependet ab effectu, sed potius è contra: ergo à pari in casu nostro soluto ieiunio per plures comestiones non soluitur etiam abstinentia à carnibus, que se habet, vt causa, in ordine ad ipsum ieiunium.

38. Ad secundum fundamentum eiusdem sententiæ respondetur, negando absolutè antecedens: nam vt bene docet Don Marcus Vidal in sua Arca vitali tractatu de ieiunio superius citato Inquisit. num. 41. edens carnes in diebus ieiunij sine iusta causa, & licentia, vnum tantum mortale peccatum committit, cuius ratio est, tñ quia actio tam physicè, quam mortaliter est vna, tum etiam quia per talem actionem idem finis violatur; tum denique quia peccatur contra eandem virtutè temperantiæ; & deinde, quia immediate, et directè transgreditur solum præceptum negatiuum, quia positium amplius non habet esse, neque existit,

sed per transgressionè negatiui omnino soluitur, et destruitur: ex quo vnum tantum mortiferum peccatum committitur, licet grauius; includit enim, duplicem materialem malitiã, non formalem, eo modo, quo contingit quãdo in eadem die concurrat duplex de ieiunio præceptum, vt v. g. est ieiunium; & quatuor temporum, & vigiliã; tunc enim si violetur ieiunium, vnum tantum committitur peccatum mortale, quia peccata non distinguuntur formaliter per præcepta, quando illa præcepta pertinent ad eandem virtutem, et sunt eiusdem rationis, at que in ordine ad eundem finem tendunt; nam eo ipso, quod actus peccaminosus sit vnus, & idem in transgressionè duplicis præcepti sequitur, quod peccata in eodem actu multiplicari non possunt, nisi etiam specie multiplicentur, vt communiter docent Doctores.

39. Ad primum fundamentum tertie sententiæ respondetur, distinguendo maiorem, quoad secundam eius partem, essentia ieiunij præcipue consistit in comestione vnica præcisè, & absolutè tantum nego maiore, in comestione vnica, prout cadit sub tali determinata forma, scilicet sub abstinentia à carnibus concedo maiorem. Et ad primam probationem eiusdem maioris concedo, quod in lege vereri ieiunia vnica requirebant comestionem ad vespèrũ, non autem abstinentiam à carnibus; sed hoc parum contra nos refert, quia modo ieiunium ecclesiasticum ex Ecclesiæ institutione habet aliam formam, scilicet abstinentiam ab esu carniũ, qua sublata, corrumpit totũ ieiunium.

ieiunium, vt supra probauimus. Ad secundam probationem dictæ maioris, respondeo negando quod Concilia generalia nomen ieiunij tribuant vnica comestioni, & non abstinentiæ à carnibus, nec contrarium conuincit textum allegatum in dicta probatione ex capit. placuit 9. de consecratione dist. 3. nam ibi tantũ præcipitur, quod ieiunium in tota quadragesima seruetur diebus Dominicis exceptis; & sermo est de ieiunio secundum formam, secundum quam solebat seruari; sic enim in text. dicitur: placuit, vt omnes Ecclesiæ filij, exceptis diebus Dominicis in quadragesima, etiam die Sabathi sacerdotali oratione, & discretionis communionem ieiuent. Quare concessa minori neganda est consequentia; cuius disparitatis rationem assignat Pat. Franciscus Bardi vbi supra num. 78. quare scilicet dispensatus in esu carniũ, intelligatur dispensatus ad plures comestiones, & consequenter in ieiunio, dispensatus autem ad plures comestiones, non intelligatur dispensatus ad edendas carnes. Inquit enim Doctus Pater, quod comestiones carniũ potest prohiberi ab ecclesia, & de facto prohibetur, tum directè, tum indirectè, seu immediate, & mediate: tunc enim prohibetur directè, & immediate quãdo prohibetur per se independentè à ieiunio præscriptis diebus, vt ferijs sextis, & Sabatho totius Annis, in quibus ecclesiastico præcepto prohibetur esus carniũ; non autem prohibetur plures comestiones aliorũ ciborum in dictis diebus; tunc autem prohibetur indirectè, quatenus concurrat cum alia

comparte scilicet, cum abstinentia à pluribus refectioibus ad constituendum ieiunium; & ideo licet abstinentia à carnibus vt pars essentialis constitutiua ieiunij desinat deficiente abstinentia à secunda comestione, & cesset in quantum est materia legis præcipientis ieiunium: nihilominus nõ cessat, in quantum primo, & per se est materia alterius præcepti videlicet de non edendis carnibus. Huc vsque Eruditus Pater Bardi.

40. Hæc autem solutio, & doctrina nõ placet Doctori Don Carolo Latio loco superius citato quare num. 36. eam sic impugnat nõ audens dicere, quod ipsemet Pater Bardi, in dicta sua responsione deludi videatur. Quod suadere intendit sic. Quia nisi ab ecclesia expresse, ac per distinctum præceptum, prohiberentur carnes diebus ieiunij, sane ex vi solius præcepti de ieiunio, neque explicitè neque implicite prohiberentur carnes diebus ieiunij, & quidem non explicitè, vt ipsemet Bardi fatetur: neque implicite, nam lex omnis onerosa, cum sit strictè sumenda, nisi quid aliud expresse addat, non habet pro obiecto, nisi solam, ac nudam essentiam impositi oneris, & sic præceptum de ieiunio non importasset tunc, nisi vnica comestionè; quod patet, nam ieiunium vt sic, de se, & ex natura sua, non dicit nisi vnica comestionem, nam vt testatur Caietanus, & alij Doctores ieiunium veteris legis erat verum ieiunium, & tamen consistebat tantum in vnica comestione ad vespèram: ergo &c. atque adeo nunc solum explicitè, seu dicere prohi-

hibentur carnes diebus ieiunij, & sic nequit Barbi confugere ad prohibitionem carnum implicitam, seu indirectam. Hæc Latius.

41 Verum enim vero Doctor Don Carolus Latius minimè penetrauit respõsionem supra datam ab erudito Patre Francisco Bardi ipse enim non dicit, quod præceptum posituum ieiunij ecclesiastici non includat præceptum negatiuum, abstinentiæ à carnibus, cum dictum præceptum de vnica comestione obliget prout cadit sub illa speciali forma abstinentiæ à carnibus, à qua dependet tamquã à causa, solum enim dicit, quod vnica comestio non præcipitur seorsim ab abstinentia carniũ, sed simul cum ipsa, & per idem præceptum de ieiunio, taliter quod immediate, & explicitè ex vi talis præcepti de ieiunio præcipiatur vnica comestio; indirectè tamen, & mediata abstinentia à carnibus, sine qua ieiunium Ecclesiasticum, quod modo datur, essentialiter existere non potest; cum ieiuniũ ecclesiasticum duo includat, alterum tamquam materiam nimirum vnica comestione, alterum vero tamquam formã, nempe abstinentiam à carnibus quod totum præcipitur vnico præcepto, quo directè, & immediate præcipitur vnica comestio, & mediata, & indirectè abstinentia carnum; cum quo tamen bene stare potest, quod Ecclesia possit præcipere directè, & immediate abstinentiam à carnibus, & sine eo quod nec immediate, & directè, nec mediata, & indirectè præcipiat vnica comestione: imo cõpatiatur præceptum immediatum abstinendi à carnibus, cũ

pluribus comestionibus, seu refectioibus, vt praxis ipsa docet; quando præcipitur dicta abstinentia à carnibus per se independentè à ieiunio, vt habetur in sacris canonibus; ideoque in præcepto ieiunij ecclesiastici vnica comestio, & abstinentia à carnibus, se habent tamquam superius, & inferius; vnica enim comestio in die ieiunij dependet essentialiter tamquã à forma ab abstinentia carniũ; abstinentia autem à carnibus non dependet essentialiter ab vnica comestione; cum optimè possit saluari præceptum negatiuum abstinentiæ à carnibus, cum pluribus comestionibus, seu refectioibus; vt patet in adolescentulis qui ante annum 21. non tenentur ad ieiunium ecclesiasticum obseruandũ sub mortali, & tamen tenentur obseruare abstinentiam à carnibus in diebus ieiunij; & ideo dispensatus ad plures comestiones, non est dispensatus ad carnes, quia remanet distinctum præceptum prohibens per se directè, & immediatè esus carniũ, quod obligat etiam eos, qui non sunt capaces obligationis ieiunandi: ergo rectè Doctor Pater Franciscus Bardi distinguit de prohibitione esus carnum per se directam, & immediatam, et de prohibitione mediata, et indirecta; & sic nõ est confugere ad prohibitionem carnum implicitam, & indirectam, vt male iudicat D. Carolus Latius; sed potius supponere doctrinam veram, & lucidariorem. Neque id, quod in sui fauorem adducit dictus D. Carolus Latius, alicuius est roboris ad impugnandam veram Doctrinam Patris Francisci Bardi, nam falsò supponit, quod nisi

nisi ab Ecclesia expresse, & explicitè, ac per distinctum præceptum prohiberentur carnes diebus ieiunij sane ex vi solius præcepti de ieiunio, neque explicitè, neque implicitè prohiberentur carnes diebus ieiunij; nam licet lex omnis onerosa sit strictè sumenda, & nisi expresse exprimat onus, non habet pro obiecto, nisi nudam essentialitatem impositionis: falsum asserit; quod Ecclesia in præcepto de ieiunio præcipiat tantum vnica nudam comestione, Ecclesia enim præcipit in die ieiunij vnica comestione, sub tali determinata forma nempe sub abstinentia à carnibus, quæ est formaliter constituens essentialitatem ieiunij, à qua separari non potest; in quo sensu asserit Pater Franciscus Bardi; quod præceptum de ieiunio præcipit duo, aliud directè, & immediate, nempe vnica comestione, & aliud mediata, & implicitè, seu indirectè, nempe abstinentiam à carnibus; quæ duo licet non mutuo separari possint, cum possit dari abstinentia à carnibus absque ieiunio non tamen mutuo sunt separabilia, cum non possit esse, neque existere ieiunium ecclesiasticum, quod modo datur, & ab Ecclesia præcipitur absq; abstinentia à carnibus, quia nulla essentia alicuius rei potest existere absque sua forma constitutiua, & cum abstinentia à carnibus sit forma constitutiua essentialitatis ieiunij Ecclesiastici, non potest absq; illa persistere, et licet ieiunium, vt sic possit saluari, in vnica comestione sub tali, vel tali determinata forma, vt in ieiunio veteris legis, quod consistebat in vnica comestione post Vespe-

ram sine delectu ciborum; tamen ieiunium ecclesiasticum, quod modo datur, & ab Ecclesia præcipitur, habet pro forma abstinentiam à carnibus, quæ sublata, corrumpit totum ieiuniũ. Quare falsò docet Don Carolus Latius dicta difficult. 3. num. 39 quod abstinentia à carnibus, non est de essentia ieiunij Ecclesiastici, sed mera perfectio accidentalitatis illi superaddita, vt effugiat vim, & efficaciam argumentorum nostræ sententiæ.

42 Ad secundum fundamentum eiusdem sententiæ respondetur negando maiorem: nam eo ipso quod summus Pontifex cũ aliquo dispenseret ad edendas carnes in diebus ieiunij, eo ipso iste talis intelligitur dispensatus in ieiunio; quia per talem dispensationem abstinentiæ à carnibus aufertur forma, seu ratio essentialis constituens ieiunium Ecclesiasticum in esse ieiunij, & consequenter obligatio seruandi ieiunium, ideoque falsum est asserere, quod qui carnibus vescitur in diebus ieiunij ob talem dispensationem, verè ieiunet, aut habeat meritum ieiunij, formaliter, & essentialiter loquendo, licet habeat meritum simplicis abstinentiæ, si vtendo carnibus in die ieiunij, vnica tantum comestione faciat; quod manifestè patet: nam meritum ieiunij Ecclesiastici fundatur in essentia, & ratione essentiali ipsius ieiunij; atqui sublata abstinentia à carnibus aufertur essentia ieiunij ecclesiastici absolute, & simpliciter, vt supra probauimus: ergo cõsequenter aufertur meritum ieiunij Ecclesiastici propriè, & essentialiter loquendo, quamuis habeat meritum simplicis abstinentiæ seruando formam.

ieiunij in vnica tantum comestione diurna. Quare concessa minori, neganda est consequentia; nam ratio, ob quam minor est vera scilicet, quod dispensatus ad plures comestiones vere non ieiunet, nec meritum ieiunij habeat, non est illa, quam assignat argumentum, nempe quod abstinentia à carnibus non sit de essentia ieiunij Ecclesiastici, quod modo datur, & ab Ecclesia præcipitur, quod specie distinguitur à ieiunio veteris legis; sed alia valde diuersa, quam supra insinuauimus, scilicet, quod dispensatus ad plures comestiones non censetur dispensatus ad carnes, quia remanet distinctum præceptum negatiuum de non comedendis carnibus, quod obligat etiam eos, qui non sunt capaces obligationis ieiunandi. Et ideo licet abstinentia à carnibus, non sit de essentia ieiunij prout abstrahit à ieiunio veteris, & nouæ legis, non tamen sequitur, quod tantum vnica comestio in die ieiunij, sit de essentia ieiunij, vt sic prout abstrahit ab vtroque supra dicto ieiunio. Vnica enim comestio est materia quasi generica respectu ieiunij vt sic, quæ prout contrahitur, & cadit sub forma abstinentiæ à carnibus, constituit essentialiter ieiunium Ecclesiasticum, quod modo datur, quamuis contracta; per aliam formam, constituerit ieiunium veteris legis, ex quo non sequitur, quod abstinentia à carnibus, non sit forma essentialiter constituens ieiunium Ecclesiasticum, quod modo datur, vt ex se notum est. Nam præceptum ieiunij Ecclesiastici, est vnicum tantum, præcipiens actum virtutis abstinentiæ cū tali forma.

43 Sed dices, ergo dispensatus à Pontifice in ieiunio censetur dispensatus ad edendas carnes. Respondeo negando consequentiam, quia præceptum de non comedendis carnibus, non pertinet ad præceptum de ieiunio, sed est distinctum ab ipso, nam est vniuersalius, & præceptum negatiuum. Præceptum autem ieiunij etiam vt includit abstinentiam à carnibus est positium, quia præcipit talem abstinentiam, tamquam actum virtutis, sub tali determinata forma, & ideo licet dispensatus ad carnes, intelligatur dispensatus in ieiunio, quia ieiunium includit essentialiter abstinentiam à carnibus, non tamen valet è contra, dispensatus in ieiunio, est dispensatus ad edendas carnes, quia præceptum negatiuum de non comedendis carnibus, non includit essentialiter vnicam tantum comestionem, sicut ieiunium, & est præceptum seorsum à præcepto ieiunij, vt supra diximus.

44 Ad tertium argumentum respondetur, quod dispensatio quoad carnes non est propriè privilegium, quia privilegium tunc habet locum quando lex alioquin obligat, cum autè in casu nostro lex non obliget, ideo dispensatio est deobligatio, quod lex non obliget. Deinde quia licet esset privilegium, & strictè interpretaretur, & restringeretur, adhuc non remaneret obligatio ad vnicam tantum comestionem, seu refectionem, quia adhuc per ipsam tolleretur forma ieiunij ecclesiastici, & ideo non posset subsistere obligatio ad ipsam. Quare neganda est consequentia, & ad probationem ibi inclusam, respondeo, quod licet præceptum de abstinentia à carnibus sit separabile ab

ab vnica comestione, non autem vnica comestio in ieiunio est separabilis ab abstinentia à carnibus; & ideo non fit illatio nostra à diuersis, seu separatis, cum ieiunium non possit separari ab abstinentia à carnibus, licet abstinentia à carnibus sit separabilis, & actu separatur à ieiunio vt supra diximus.

45 Ad quartum concessa maiori, & minori neganda est consequentia, quia quando alicui conceditur esus carniū in diebus ieiunij, licet ei concedatur iterata comestio, non illi conceditur, quia sit necessaria, ita ut teneatur necessario iteratam comestionem facere, sed quia tollitur obligatio ieiunandi, vnde per talem dispensationem vescendi carnibus in die ieiunij, res reducitur ad illum statum, in quo non adest præceptum de ieiunio, & tantum abest, quod hoc sit contra intentionem Ecclesiæ, quod potius sit secundum ipsam, nam cum præcipiat ieiunium, cum tali forma, scilicet cum abstinentia à carnibus, intendit quod non seruetur, aut debeat seruari; quando non potest fieri cum tali forma, hoc enim est secundum naturam rerum; atque adeo secundum prudentem intentionem, quæ debet conformari naturis rerum, vt destructa forma, cesset res. Si autem voluisset Ecclesia, quod seruetur ieiunium cum carniū comestione, & vnica refectione, necesse erat, quod preciperet ieiunium cum duplici forma: ita ut quando vnum locum non haberet, succederet alterum, quod tamen non facit, neque apparet præceptum de ieiunio cum carnibus; & ita quando dicitur, quod ieiunium est in-

stitutum ab Ecclesia ad cohibendam peccata, & concupiscentiam refrenandam, intelligitur ieiunium ab Ecclesia esse institutum cum tali forma; quare quando locum non habet forma, cessat intentio Ecclesiæ cohibendi concupiscentias.

46 Ad quintum respondetur concedendo antecedens, & negando consequentiam. Licet enim dispensatio quando conceditur ab aliquo Papa inferiori, non debeat concedi sine causa legitima, non tamen sequitur, quod dispensatus ad carnes, non sit dispensatus ad plures comestiones, etiam si eis non indigeat, hoc enim solum sequeretur, quando dispensatio ad plures comestiones esset diuersa à dispensatione ad edendas carnes, cum vero sit vna, & eadem, quia per talem dispensationem dispensatur in actu substantiali ieiunij. Ideo dispensatus ad edendas carnes, intelligitur dispensatus in iterata comestione, etiam si ei vnica sufficiat. Et sicut plures extra ieiunium secunda refectione non indigent, & tamen possunt eam sumere, ita etiam dispensatione facta quoad carnes, possunt dispensari super secunda refectione, etiam si ea non indigeant, quia non adest amplius de vnica comestione obligatio, cum præceptum ieiunij sit sublatum per dispensationem ad edendas carnes, vt supra probatum est; ex eo quod sublata abstinentia à carnibus tollitur forma essentialiter constitutina ieiunij.

RESOLVTIO TERTIA.

Utrum dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij, teneatur ieiunare in illa die in qua ex sua libera electione vult se abstinere à carnibus?

47 **I**N duplici sensu potest intelligi difficultas huius resolutionis. Primo an qui intuitu infirmitatis, aut debilitatis, carnis vescitur, teneatur ieiunare his diebus, quibus libito suo non vult comedere carnes? Secundo an saltem qui non intuitu infirmitatis presentis, sed ob præseruationem future, carnes ex dispensatione comedit, teneatur ieiunare (si alias habeat vires) illis diebus, quibus non vult carnibus vesci? Quoad primam partem difficultatis, seu primum sensum illius, omnes Auctores, qui in resolutione præcedenti affirmarunt absolute, & absq; aliqua limitatione, quod dispensatus ad carnes edendas in diebus ieiunij tenetur ieiunium seruare consequenter tenetur dicere in hac difficultate, quod qui dispensatus ad edendas carnes in die ieiunij, pro suo libito à carnibus abstinetur in illis diebus tenetur ieiunium seruare, nisi infirmitas sit actualis, aut tanta debilitas subiecti, vt illi non sufficiat vnica comestio.

48 Auctores vero relati pro tertia sententia in resolutione præcedenti, licet consentiant, quod dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij ratione infirmitatis, aut debilitatis, nõ teneatur ad obseruationem ieiunij, & consequenter quod si in aliquibus diebus à carnibus se abstinere pro sua volu-

tate, non teneatur ad obseruationem ieiunij, nihilominus consequenter affirmare tenentur, quod dispensatus ad vsus carnis non ratione infirmitatis, aut debilitatis, sed ob præseruationem futuræ infirmitatis, si alias habeat vires tenetur ab obseruationem ieiunij.

49 Ex Auctoribus autem relatis pro secunda sententia dictæ præcedentis Resolutionis, qui affirmarunt; quod dispensatus ad vsus carnis, intelligitur dispensatus absolute in lege ieiunij; aliqui ex illis affirmant, quod dispensatus ad esus carnis, siue ratione infirmitatis, aut debilitatis siue ob præseruationem tantum futuræ infirmitatis, si in aliquibus diebus ieiunij, pro suo libito māducet pisces, aut oua, & lactinia, non tenetur ad obseruationem ieiunij. Primam partem huius sententiæ tenent Pater Thomas Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 30. num. 3. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 2. num. 7. Megal. tom. 2. Resolut. variar. resolut. 153. numer. 5. Carolus Zambran. euctor casuum conscientie Bononiensis Anno Domini 1637. cas. 2. mense Ianuar. Ad primum quesitum. Pat. Zacharias Pasqualig. in praxi de ieiunio decis. 268. Pater Franciscus Bardi in explicar. bullæ Cruciatæ part. 2. tract. 3. cap. 1. sect. 7. concl. 1. num. 96. Diana part. 4. tract. 4. resolut. 189. & part. 10. tract. 13. resolut. 43. 9. notandum est hic. Carolus Bausius de Miscell. casuum consc. tom. 2. opusc. 1. quæst. 98. Pater Leander à sanctissimo Sacram. part. 3. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum disp. 8. quæst. 34. D. Marcus Vidal in Arca vitali tract. de ieiun. Inquisit. 1. n. 42.

Cuius

Cuius rationem reddunt, quia in infirmo, aut debilis salutis ratione infirmitatis, aut debilitatis existit causa sufficiens, excusans ipsum ab obligatione ieiunij; ergo etiam si à carnibus se abstinere in aliquibus ieiunij diebus, in quibus carnes edere potest, non tenebitur ad ieiunium. Antecedens est manifestum, nam multoties ratione debilitatis, ex Consilio Medicorum, multi excusantur à lege ieiunij, etiam si non dispensentur ad edendas carnes, vt ipsamet experientia docet. Consequenter vero probatur, nam dispensatus quoad rem superiorem, intelligitur dispensatus quoad inferiorem in eodem genere maxime quando hæc inferior quoad substantiam sui esse dependet à superiori; atqui obseruatio ieiunij Ecclesiastici per vnica comestionem, est, quid inferior obligationi abstinenti à carnibus in die ieiunij, & essentialiter dependet quoad sui existentiam ab ipsa abstinentia à carnibus cum sit forma essentialiter constituens essentiam ieiunij; ergo dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij ratione infirmitatis, aut debilitatis, si ab esu carnis in aliquibus ieiunij diebus pro sua deuotione, aut libera voluntate se abstinere, manebit liber ab obligatione præcepti ieiunij dictis diebus.

50 Secundam autem partem dictæ sententiæ sustinent. Auctor casuum conscientie loco superius citato versu respõdeo secundo per hæc verba: obtenta legitima dispensatione ad carnes edendas, non videri obligatum ad ieiunium, ijs diebus, quibus dispensatus, ex sua deuotione abstinet ab esu car-

nium; etiam si alioquin habeat manifestas vires, & sanitatem ad ieiunandum. Pater Zacharias Pasqualig. loco superius citato num. 3. Don Marcus Vidal vbi supra dicto num. 42. in fine. Pater Leander à sanctissimo Sacramento dict. tractat. 5. disp. 8. quæst. 35.

51 Probatur primo hæc sententia quoad dictam secundam partem à Patre Zacharia Pasqualigo dict. num. 3. quia dispensatio ad edendas carnes, si sit absoluta, & pro singulis diebus, tollit obligationem, non solum abstinenti à carnibus, sed etiam abstinenti à pluribus refectio-nibus; ergo dispensatus absolute ad edendas carnes, si ob sui deuotionem, aut liberam voluntatem se abstinere ab esu carnis, non erit obligatus ad obseruationem ieiunij, etiam si vires ad ieiunandum habeat. Antecedens videtur certum: nam dispensatio ad esum carnis, tollit formam essentialē constitutiuam ieiunij in essentiali, cum non possit extare præceptum ieiunij absque abstinentia à carnibus. Consequenter vero probatur. nam dispensatus absolute ad carnes comedendas, si aliquo die non vult illas comedere, non habet à quo illi ponatur obligatio seruandi præceptum ieiunij, cum talis obligatio sublata sit per dispensationem absolutam, vescendi carnibus, quæ eo ipso, quod absoluta sit, & non conditionata si nimirum vtatur carnibus, non reuiuiscit, ex eo quod non vtatur; neque obstat quod ieiunium posset habere locum, eo ipso, quod prædictus dispensatus ad comedendas carnes, quando dicta dispensatione non vtatur, habeat vires

vires ad ieiunandum; quia hoc non sufficit, ut quis teneatur ieiunare, alioquin semper teneretur quando non comedit carnes, sed insuper requiritur obligatio.

52 Etsi illi respondeas cum Sanchez talē teneri ad obseruationem ieiunij in illis diebus, in quibus pro sua deuotione, aut libertate abstinetur ab esu carniū, quia sufficienter reficitur in prandio cum piscibus; ideoque postea teneri ad ieiunium. Contra arguit Pasqualigus, quia sicut extra dies ieiunij, sufficienter refectus cum piscibus in prandio, non tenetur ieiunare, quia non adest obligatio ad ieiunium, quę nō confurgit ex hac sufficienti refectioe, ita neque in dispensato confurget in diebus ieiunij, ex hac sufficienti refectioe, quia talis refectio non est potēs ad eam inducendam, etsi non adest ex hoc capite, ex nullo aderit, quia obligatio precepti iam sublata est per dispensationem.

53 Secundo eandem partem probat idem Pasqualigus nu. 5. dictę decisionis, quia quando aliqua liberē fiunt, & absque obligatione, quę alias erant de necessitate, & obligatione possunt inuicem separari, & vnum fieri sine alio; quia ex eo quod circa ipsa adest libertas, potest eligi vnum sine alio. Sic quādo primo quis confitetur mortalia, tenetur singula confiteri, si autem denuo illa confiteatur, potest vnum sine alio cōfiteri, quia sunt facta materia voluntaria ergo cum dispensatus nō habeat obligationem ieiunādi, sed ei liberum sit ieiunare, & nō ieiunare, poterit eligere vnum ex ijs, quibus ieiunium cōstat,

nempe abstinentiam à carnibus, & non eligere alterum, nempe vnicam comestionem. Ex quibus colligit Pasqualigus nu. 6. quod dispensatus ad carnes, etiam si in prandio, vsus sit piscibus, poterit in Cēna, vti carnibus, quia abstinentia à carnibus est ipsi omnino voluntaria, & quia potest vti dispensatione ad libitum, & eo modo quo voluerit, nam dispensatio non cogit dispensatum, vti illa vtatur, & si est diuisibilis, potest illa vti quoad vnam partem, & non quoad aliam, quia statim, ac est facta, remanet sub eius potestate. Quod etiam habet locum (inquit Pasqualigus) etiam si habuerit propositū nō comedendi, imo etiam ieiunādi, quia tale propositum est ipsi liberum, & ideo potest mutari. Eisdem fundamentis dictum partem huius sententię probat Pater Leander à sanctissimo Sacramento dict. quęst. 35.

54 Dicendum est. Primo dispensatus absolutē ad edendas carnes in diebus ieiunij ratione infirmitatis, aut debilitatis, si aliquibus diebus, vel ratione deuotionis, vel ob suam liberam voluntatem ab esu carniū se abstineat, non tenetur dictis diebus ieiunare, sed potest libere plures sumere refectioes, seu comestiones facere. Hęc conclusio patet ex dictis pro prima parte precedentis sententię, & potest iterum sic suaderi; quia adęquatum obiectum dictę dispensationis est; & bonum nutrimentum ex qualitate ciborum, & recuperatio virium corporalium: ergo dispensatus ad comedendas carnes ob infirmitatem, aut ob virium debilitatem ex infirmitate presentī, vel præterita pro-

ue.

uenientem, si in aliquibus ieiunij diebus non vtatur dispensatione esus carniū, sed comedat pisces, aut oua, & lacticia non erit obligatus ad obseruationem ieiunij in dictis diebus, sed poterit libere plures comedere, siue pisces, siue carnes. Antecedens est certum & consequentia probatur, nam quando dispensatus ad esum carniū ratione infirmitatis, aut debilitatis, noluerit, vti dispensatione quoad primum ipsi integrum relinqui videtur vti illa quoad secundum, nempe quoad non ieiunandum, quia in tali casu remanet causa, ob quam dispensatio fuit concessa, nempe virium recuperatio: ergo hęc est sufficiens, vt prædictus ad ieiunium non teneatur; etiam si in dictis diebus, non vtatur carnibus ob sui deuotionem, aut liberam voluntatē.

55 Dicendum est. 2. dispensatus ad comedendas carnes in diebus ieiunij nō intuitu infirmitatis presentis, aut debilitatis ortę ex infirmitate presentī, aut præterita, sed solum ob preservationem futurę infirmitatis; quam timere potest probabiliter, si carnibus non vtatur, etiam si dispensatio illi facta, sit absoluta, pro omnibus ieiunij diebus, si pro sua libertate, aut ratione deuotionis in aliquibus ex illis non vtatur dispensatione vescēdi carnibus, tenebitur sub mortali ad obseruandum præceptum ieiunij ecclesiastici in talibus diebus. Hanc cōclusionem tam certam iudico, vt oppositam non iudicem tutam in praxi. ita defendunt grauissimi Doctores Thoma Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. dub. 30. num. 2. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 2. num. 7.

Pater Antoninus Diana part. 4. tract. 4. resolut. 189. & part. 10. tractat. 13. resolut. 43. §. notandū est hic obiter, in fine. Carolus Bausius de miscell. casuum conscientię tom. 2. opuscul. 1. quęst. 98. Eruditus Pater Franciscus Bardi in explicat. Bullę Cruciatę part. 2. tract. 3. cap. 1. sect. 7. num. 97.

56 Probat hęc nostra cōclusio vnico, sed validissimo fundamento. Nam ideo dispensatus absolute ad edendas carnes in diebus ieiunij, ratione vitandę futuram infirmitatē, quę sump-tione ciborum alterius qualitatis à carnibus potest ei euenire non tenetur ad seruādum præceptum ieiunij, in quantum virtute dictę dispensationis, ponit aliquid essentialiter incompatible cum essentia ipsius ieiunij, nempe comestionem carniū; atqui prædicto motiuo dispensatus ad esum carniū in prædictis diebus, quando actu non vtitur prædicta dispensatione in aliquibus ex illis, sed comedit pisces, aut oua, & lacticia, non ponit aliquid essentialiter incompatible cum essentia ipsius ieiunij, sed potius compatibile: ergo nulla in ipso reperitur tunc causa excusans illum ab obseruatione ieiunij. Maior huius discursus constat ex dictis resol. precedent. nam ideo dispensatus ad esum carniū, quando tali dispensatione vtitur in diebus ieiunij Ecclesiastici, non tenetur ad obseruationem ieiunij, quia abstinentia à carnibus est forma essentialiter constituens essentiā ieiunij simul cum vnica comestione diurna, qua forma sublata, aufertur, & existere non valet essentia ieiunij. Minor autem ex se est manifesta, nā esus piscium

piscium, ouorum, & lacticio-
rum, non opponuntur essentia
ieiunij ecclesiastici, ut omnes
fatentur, & ita dispensatus ad
edenda oua, & lacticia in die-
bus quadragesimalibus tenebi-
tur ad obseruationem ieiunij.
Consequentia vero probatur,
quia quotiescumque aliquis ha-
bet sufficientes vires ad obser-
uandum ieiunium ecclesiasti-
cum, in diebus præceptis ab
Ecclesia, & non ponit aliquid
impossibile cum essentia ie-
iunij, etiam si ex dispensatione
legitima, illud ponere valeat,
toties tenetur ad obseruatio-
nem præcepti de ieiunio; atqui
qui in diebus ieiunij comedit
pisces, aut oua, & lacticia,
& habet vires ad ieiunandum
absque incommodo propriæ
salutis, licet habeat facultatem
vescendi carnibus ratione dis-
pensationis, dum illis non ve-
scitur, non ponit aliquid essen-
tialiter incompatible cum es-
sentia ieiunij Ecclesiastici: ergo
in dicto casu ieiunium obserua-
re tenetur.

57 Nec valet, si dicas, quod
dispensatio in ieiunio est acces-
soria ad dispensationem carni-
um: ergo ille, qui est dispensatus ad
edendas carnes, & est in sua li-
bertate eas comedere, vel non
comedere, erit consequenter in
eius libertate ieiunare, vel non
ieiunare. Hoc inquam non valet:
nam ut recte docet Pater Frã-
ciscus Bardi ubi supra num. 99.
dispensatio in ieiunio non est
directe intenta per se, sed solū
indirecte, & per accidens in
quantum scilicet carniū come-
stionem inuoluit, quæ est in-
compossibilis cum ieiunio. Quæ
re licet sit in potestate illius,
qui dispensationem habeat ad
edendas carnes in die ieiunij,

ieiunare, vel non ieiunare ex
suppositione, quod in die iei-
unij ratione dictæ dispensationis
carnibus utatur, non tamen est
in sua libera potestate ieiunare,
vel non ieiunare absolute; quia
intantum est, in sua potestate
ieiunare vel non ieiunare, in-
quantum est in sua potestate,
ponere aliquid essentialiter in-
compossibile cum essentia ie-
iunij: ergo dum illud impos-
sibile non ponit actu, non erit
in sua potestate absolute loquē-
do ieiunare, vel non ieiunare
in illis diebus in quibus à car-
nibus abstinetur pro sua libera
voluntate.

58 Ad primum fundamentum
oppositæ sententiæ pro secunda
eius parte, in qua cum nostra
secunda conclusione opponi-
tur respondetur distinguendo
antecedens. Dispensatio ad e-
dendas carnes, si absoluta sit
non solum tollit obligationem
abstinendi à carnibus, sed etiam
abstinendi à pluribus comestio-
nibus. A pluribus comestioni-
bus absolute nego antecedens.
à pluribus comestionibus con-
ditionate, & ex suppositione,
quod actu in diebus ieiunij car-
nibus utatur concedo antece-
dens, nam dispensatio ad esum
carnium non tollit formam es-
sentialem constitutiua ieiunij
nisi tantum in actu primo, non
autem in actu secundo nisi ha-
bens talem dispensationem, ea
utatur in die ieiunij, carnes co-
medendo. Quare neganda est
consequentia; & ad eius proba-
tionem dico quod licet dispen-
satus ad carnes comedendas
dispensatione absoluta, si aliquo
die non vult illas comedere,
non habeat à quo ei tunc noua
obligatio imponatur; tamen
habet antiquam impositam obli-
gationem

gationem ab Ecclesia ijs, qui
impedimento carent ad iei-
nandum; atqui posito, quod il-
le qui habet prædictam dispē-
sationem se abtineat à carni-
bus, nullum habet impedi-
mentum ad ieiunandum: ergo erit
ad ieiunium obligatus. Probo
consequentiam, quia suspensio
illa in lege ieiunij est dependē-
ter ab ista conditione, scilicet,
ut non ponatur aliquod impe-
dimentum impossibile cū
ieiunio; atqui quando prædi-
ctus dispensatus ad edendas
carnes, actu in aliquo die iei-
unij carnibus non vescitur, sed
ab esu carniū abstinetur, non
ponit aliquid impossibile
cum ieiunio: ergo tenetur ad
ieiunandum.

59 Ex quibus deducitur solu-
tionem superius datam ex do-
ctrina Sanchez, si recte intelli-
gatur, optimam esse. Sanchez
enim non dicit, quod sufficiens
refectio in prandio cum pisci-
bus est causa adæquata, seu mo-
tium totale obligans dispen-
satio ad comedendas carnes in
die ieiunij, ut teneatur ad ob-
seruationem ieiunij; sed quia
dispensatio ista ad edendas car-
nes in diebus ieiunij concessa
non ratione infirmitatis, seu
debilitatis, sed ad præseruandū
à futura infirmitate, solum res-
picit, ut adæquatum obiectum
bonum nutrimentum ex quali-
tate ciborum, & non corrobo-
rationem virium; nam iam sup-
ponimus dispensatum esse ro-
bustum, & pati posse afflictio-
nem ieiunij; ex quo recte in-
fert Sanchez quod cum ob pi-
scium, seu ouorum comestio-
ne possit iste talis habere nutri-
mentum causandum ex come-
stione carniū, per quod pos-
sit sufficienter refici, cessat to-

taliter finis dispensationis, at-
que adeo facta tali hypothefi,
remanent omnia iuxta disposi-
tionem iuris cōmunis, at pro-
inde vrgebit obligatio ieiunij.
Contra quam Doctrinam nihil
valet id, quod obijcitur à Pas-
qualigo, nam nec sufficienter
refectio habita cum piscibus est
causa adæquata obligans ad ser-
uandum ieiunium ab illo, qui à
carnibus abtineretur in die ie-
iunij, non utendo dispensatio-
ne habita ad illas edendas, ut
supra diximus in responsione
argumenti. Nec ex piscium co-
mestione confurgit noua obli-
gatio ad obseruationem ieiunij
in tali casu, sed ex tali come-
stione remanet antiqua Eccle-
siastica obligatio imposita ijs,
qui impedimento careat ad ie-
iunandum, ut teneantur serua-
re præceptum ieiunij, & cum
prædictus dispensatus ad vescē-
das carnes, eo ipso quod ab esu
earum se abtineat, & pisces co-
medat in die ieiunij, nullū po-
nat impedimentum incompati-
bile cum ieiunio; remanet con-
sequenter obligatus ad iei-
nandum iuxta dispositionem
iuris communis ut supra dixi-
mus.

60 Ad secundum fundamētum
eiusdem P. Zachariæ Pasqualigi
respondetur distinguendo an-
tecedens, quando aliqua libere
sūt absq; obligatione, quæ alias
erant de necessitate, & obliga-
tione possunt inuicem separari,
& vnū fieri sine alio, quādo ea
quæ sunt diuersa, & separabilia
per se conceduntur cōcedo an-
tecedens, quādo vnū ex illis cō-
ceditur ex suppositione alteri
nego antecedens. Cum autē in
nostro casu facultas ad plures
comestiones in die ieiunij con-
cedatur dependēter ab esu car-
niū

nium in die ieiunij; ideo nō pōt eligi libere pluries in die ieiunij comedere absolute, & independēter ab vsu dispensationis vescendi carnibus in die ieiunij & ita licet, qui eligit carnibus vesci, possit abstinere à pluri- bus comestionibus in die ieiunij, & vnicam solum comestionem facere pro sua libertate, nō tamen potest absolute pro suo libito pluries in die comedere, abstinendo se pro sua libertate ab esu carnium, quia facultas pluries in die comedendi in die ieiunij conceditur dependenter ab esu carnium, virtute supradictæ dispensationis ad edēdas carnes concessæ. Nec exemplū in argumento allegatū aliquid conuincit, nam sicut confessio omnium peccatorum mortaliū in prima confessione est necessaria absolute, & independēter à conditione, ita peccata mortalia iam iterum ritē confessæ sunt materia absolute libera, & voluntaria, & sic potest vnū peccatum iam confessum absolute confiteri sine alio in secunda confessione. Quæ ratio nō contingit in nostro casu, nam facultas pluries in die ieiunij comedendi, non conceditur absolute, sed conditionate dependenter, scilicet ab esu carnium. Vnde infero, quod dispensatus ad vescendas carnes in die ieiunij, non ad recuperandam salutem, vel ob debilitatem, sed ad præcauendā præcise futurā infirmitatem, si pro sua libertate in die ieiunij à carnibus se abstineat in meridie, nō potest vespere, neque pisces, neq; carnes, aut quidquā aliud comedere, sed ordinariam dūtaxat refectiunculam sumere, quæ sumi consuevit ab alijs in die ieiunij: nam posito quod

mane prædictus dispensatus comedit pisces vel oua, & lacticia, postea non est in eius arbitrio pisces, aut aliud edere, nam libertas ad comedendas, vel non comedendas carnes supposita prædicta absoluta dispensatione solum est in prima comestione, non vero in reliquis, si nulla posita fuerit conditio incompossibilis cum ieiunio qualis est esus carnium; ea enim posita cum ieiunio eo die, non sit amplius reparabile restat facultas ad comedendos quoscumque cibos. Quare distinguendum est similiter consequens dispensatus nō habet obligationem ieiunandi, sed ei liberum est ieiunare, & non ieiunare, si ponatur aliqua conditio incompatibilis cū ieiunio, qualis est esus carnium cōcedo cōsequentiam, si talis conditio nō ponatur nego cōsequentiam; nā licet ei liberum sit eligere abstinentiam à carnibus, & nō eligere plures comestiones, sed vnicam ratū, cum abstinentia à carnibus, nō depēdeat essentialiter à pluri- bus comestionibus, nō tamen pōt p sua libertate eligere plures comestiones in die ieiunij cum abstinentia à carnibus; nā plures comestiones in die ieiunij nō cōceduntur absolute, sed conditionate depēdēter, scilicet ab esu carnium in die ieiunij.

61 Ex quibus infero falso affirmare Pasqualigū cōtra Sanchez dicta decisione 268. numer. 6. quod dispensatus ad carnes, etiam si in prandio vsus sit piscibus poterit in cœna, vti carnibus. Nam libertas in dispensato ad comedendas, vel non comedendas carnes solum est in prima comestione, non vero in reliquis, vt supra diximus, nisi in prima comestione po-
na.

natur aliquid incōpossibile cū ieiunio, qualis est carnis comestio, qua posita cum amplius nō obliget præceptū ieiunij, nec possit reparari, potest vtique vespere carnes, aut alios cibos sumere. Doctrina enim Pasqualigi ad oppositum inferendum fundatur in vna suppositione falsa, nempe, quod dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij absoluta dispensatione, siue prædicta dispensatio sit facta ratione infirmitatis, aut debilitatis ortæ ex infirmitate præfenti, vel præterita, siue sit tantum facta ad præcauendam futuram infirmitatem, quæ potest euenire subiecto ratione talis qualitatis ciborū, sit absolute liber ab obligatione ieiunij. Quæ suppositio vt supra probauimus est omnino falsa, cum absolutio ab obligatione ieiunij, sit concessa dependenter à comestione carnium propter incompossibilitatem cum ieiunio, vt supra probatum manet. Vide reliqua quæ hic dici possunt apud Eruditum Patrem Bardi loco superius citato vindicatione in Patrem Andream Mendo A. num. 106. vbi acutè vt solet hanc nostram conclusionem corroborat, & defēdit.

RESOLVTIO QUARTA.

Vtrum vbi esus ouorum in Quadragesima est prohibitus, nec adest priuilegium bullæ Cruciatæ, qui in quadragesima nō potest ieiunare, nisi comedendo oua, & lacticia eo quod ex alijs cibis non habeat sufficientem refectioem, teneatur comedere oua, & ieiunare.

62 Prima sententia affirmat, quod in hoc casu iste talis teneatur oua, & lacticia co-

medere, vt adimpleat præceptum ieiunij Ecclesiastici. ita Pater Thomas Sanchez tom. 2. consil. lib. 5. cap. 1. dub. 32. Diana part. 10. tract. 12. resolut. 46. (quæ in impressione Venetiana anno 1652. per errorem impressionis est 45.) & at difficultas est. Pater Leander à Sanctissimo Sacramento parte 3. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum quæst. 36. Et hanc sententiam à fortiori amplecti debet Fagundez cum in 4. præcept. Ecclesiæ, lib. 1. cap. 2. nu. 12. affirmet quod præceptum iure statutum in cap. denique dist. 4 de non edendis ouis, & lacticiis, non obligare ad mortale, sed tantum ad veniale seclusa consuetudine, & Pellizarius, qui tom. 1. manual. regularium tract. 5. cap. 5. num. 20 & 21. idē affirmat cum Fagundez.

63 Fundamentum Patris Sanchez, & aliorum DD. (præter Fagundez, & Pellizarium) ad sustinendam hanc sententiam est, quia quotiescumque concurrunt duo præcepta ecclesiastica, obligantia ad mortale, quando vnum est principalius alio, debet adimpleri quod est principalius, si vtrumque adimpleri non potest; atqui præceptum Ecclesiasticū de ieiunio seruando in quadragesima est principalius, quam præceptum de non edendis ouis, & lacticiis in eadem quadragesima: ergo extante dicta prohibitione, qui non potest ieiunium seruare nisi comedendo oua, & lacticia, eo quod ex alijs cibis non habeat sufficientem refectioem, teneatur oua, & lacticia comedere, vt possit præceptum ieiunij adimplere. Probatum maior, quia ille, qui non potest ieiunare nisi anticipando

pando horā prandij cōsuetam, tenetur illam anticipare, licet alias determinatio horā prædictæ obliget ad mortale, vt possit præceptum ieiunij adimplere, non alia de causa, nisi quia præceptū ieiunij est principalius, quam hora consueta assignata ad prandium in die ieiunij: ergo quando concurrunt duo præcepta, quorum vnum est principalius alio, & vtrumque non potest seruari, debet omitti minus principale, vt possit principalius adimpleri.

64 Secunda sententia, negat prædictum teneri in supradicto casu ad edenda oua, & lacticia in quadragesima, vt præceptum ieiunij adimplere valeat. ita Pater Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio ecclesiastico, & naturali decisione 272. num. 2. Fundamentum huius sententiæ est, quia in casu proposito concurrunt duo præcepta, alterum de ieiunio, alterum de abstinentia à lacticijs, & ouis; atqui præceptū de abstinentia à lacticijs, & ouis, est vniuersalius, quam præceptum de ieiunio: ergo quando hæc duo præcepta simul adimpleri non possunt vt in casu proposito, obseruandū est præceptum vniuersalius, scilicet de non edendis ouis, & lacticijs in quadragesima, & omittendum minus vniuersale, scilicet præceptum ieiunandi. Maior est certa, cum Ecclesia in quadragesima præcipiat ieiunium obseruandum, & simul præcipiat abstinentiam ab ouis, & lacticijs, vt constat ex cap. denique dist. 4. ibi: par autem est vt quibus diebus à carne animalium abstinemus, ab omnibus quoque quæ sementinam

carnis trahunt originem ieiunemus, à lacte videlicet, caseo, & ouis. Minor autem probatur, quia præceptum de non edendis ouis, & lacticijs in quadragesima obligat omnes, etiam adolescentes, qui ex legitima causa non possunt ieiunare, quando alias non requirunt vsus ouorum, & lacticiorum, præceptum autem de ieiunio, non obligat omnes, si quidem non obligat adolescentes vsque ad 21. ætatis annum expletum: ergo præceptum de non edendis ouis, & lacticijs in quadragesima est vniuersalius, quā præceptum de seruando ieiunio: ergo in casu præsentis debet cedere præceptum de ieiunio, supposito quod vtrumque obliget ad mortale. Probatur consequentia, quia in concurrentia præceptorem, minus vniuersale cedit vniuersaliori, quādo sunt eiusdem generis, nam hoc videtur esse de intentione Ecclesiæ, quæ vult primo loco obligare præceptum vniuersalius deinde minus vniuersale, si habet locum; ideoque extēdit ad plures præceptum magis vniuersale, tamquam illud, quod primo loco intendit seruari: ergo cum præceptum de non edendis ouis, & lacticijs sit vniuersalius, quam præceptum de obseruando ieiunio in diebus quadragesimalibus in casu nostro debet seruari præceptū de non edendis ouis, & lacticijs, omittendo præceptum de ieiunio. Probatur antecedens huius probationis, quia præceptum minus vniuersale superaddi vniuersaliori, quando sunt in eodem genere, vnde obligatio quoque ipsius est posterior natura obligatione præcepti vniuersalioris, & ideo prior cef.

cessare debet, & cedere, quādo non potest extare simul cum ipso.

65 Aduertendum tamen est cū eodem Pasqualigo, quod doctrina huius sententiæ locum habet facta suppositione, quod præceptum de non edendis ouis, & lacticijs in quadragesima obliget ad mortale; nam in sententia Fagundez, & Pellizzarij superius citati, qui iudicant prædictum præceptum non obligare ad mortale, sed tantū ad veniale (seclusa omni consuetudine in contrarium obligante ad mortale) non habet locum doctrina huius sententiæ, nec eius fundamentum cōuincit, nam quando concurrunt duo præcepta vnum obligans ad mortale, & aliud ad veniale, cedere debet illud quod obligat ad veniale, & præualere illud, quod obligat ad mortale.

66 Ex his sententijs prima mihi valde probabilis videtur. Secundum tamen probabiliorē iudico. Itaque ad fundamentum Patris Thomæ Sanchez allegatum pro prima sententia responderetur distinguendo maiorem, quando concurrunt duo præcepta, vnum principalius, & aliud minus principale, si vtrumque non possunt simul obseruari, debet obseruari præceptum principalius, si tale præceptum sit vniuersalius cōcedo maiorem, si non sit vniuersalius, sed minus principale vniuersalius sit nego maiore, & concessa minori sub eadem distinctione neganda est consequentia. Et ad probationem maioris respondeo quod anticipatio horæ ieiunij debet fieri ab eo, qui seruando horam cōsuetam, præceptum ieiunij obseruare non valet, quia horā

determinata comedendi in die ieiunij, non est de essentia ipsius ieiunij, sed tantum circumstantia accidentalis, vt docent Palatius in 4. dist. 15. disput. 8. §. & rursus post sextam conclusionem. Medina lib. 1. summe cap. 14. §. 10. Nauarrus in manuali cap. 21. nu. 22. in manuali latino, & in Hispano num. 21. Bonacina disput. vlt. de præcepto Ecclesiæ quæst. 1. punct. 4. nu. 3. Bossius de Iubileo, section. 4. casu 18. Pater Thomas Sánchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 28. num. 2. Pasqualigus in praxi de ieiunio decisione 145. Leander à sanctissimo Sacram. part. 3. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum disp. 6. quæst. 8. Vnde in probabiliori sententia, qui sine causa notabiliter anticipat horam comedendi in die ieiunij, non violat ieiuniū, nec mortaliter peccat, vt tenet Pasqualigus, vbi supra decisione. 146. nu. 4. vbi pro hac opinione citat Innocent. capit. 1. de obseruatione ieiunij. Ioannem Andream Ancharanū, & alios Canonistas; eam etiam defendit Pater Leander à Sanctissimo Sacramento dict. quæst. 8. citans Viuald. in Append. cap. 15. de ieiunio Quadragesimæ num. 59. Lessium lib. 4. de iustit. cap. 2. dub. 2. num. 13. Toletum lib. 6. cap. 2. numer. 5. Filiucium tract. 27. part. 2. cap. 5. num. 72. Lopez 2. part. instruct. consci. cap. 112. Ludouic. à Cruce in bull. Cruciat. disp. 1. cap. 5. dub. 14. num. 3. in fine Trullenchlib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 4. nu. 13. Ascanium Tamburin. tom. 2. de iure Abb. disput. 12. quæst. 10. num. 6. in vltim. Editione; Patrem Magistrum Ioannem Baptistam Lezana in summa, verbo ieiunium num. 5. Fernādez

dez part. 2. exam. Theolog. moral. cap. 8. §. 3. num. 6. Molfesius tom. 1. summe tract. 10. cap. 5. num. 16. Dianam part. 1. tract. 9. resolut. 27. versu hæc opinio, & alios, qui apud ipsum, & apud Pasqualigum videri possunt. Cuius ratio est, quia non seruata hora consueta, & præfixa ad comedendum in die ieiunij optime seruatur tota substantia ieiunij, cum prædicta hora præfixa, non sit de substantia ipsius ieiunij: ergo non seruata hora, adhuc satisficit præcepto ieiunandi quoad præceptum obligationis; atqui quando præceptum impletur secundum substantiam, etiam si præmittatur aliqua circumstantia, non committitur peccatum mortale: ergo anticipare absque causa horam prandij in die ieiunij, non erit peccatum mortale. Et etiam si concedatur cum Ioanne Sancio in select. disput. 52. num. 5. quod anticipare sine causa notabiliter horam comedendi, in die ieiunij, sit mortale peccatum; nihilominus probatio maioris argumenti Pater Sanchez ex hoc capite desumpta, non conuincit, nam in hoc casu non concurrunt duo præcepta ecclesiastica, sed vnum præceptum de ieiunio, scilicet seruando cum tali circumstantia accidentali essentia ieiunij, scilicet comedendi in tali hora præfixa. Quare qui non potest ieiunare comedendo in tali hora, tenetur horam anticipare, vt præceptum ieiunij adimpleat in quo casu non omittit adimplere aliquod præceptum, sed omittit aliquod accidens præcepti ieiunij, vt meliori modo possit præceptum ieiunij quoad substantiam adimplere; in nostro autem casu concurrunt duo

præcepta, vnum de non edendis ouis, & lacticijs in diebus quadragesimæ, & aliud de ieiunio seruando, & cum non possint simul obseruari, vt supponitur, sed debeat vnū omitti, vt aliud seruetur, debet omitti, quod est minus vniuersale in eodem genere, & seruare vniuersalius, licet principalius non sit, cum autem præceptum de non edendis ouis, & lacticijs in diebus quadragesimalibus vniuersalius sit, quam præceptum de ieiunio illud est obseruandum, & hoc omittendum, vt diximus in probatione nostre sententiæ.

RESOLVTIO QVINTA.

Vtrum detur præceptum Ecclesiasticum prohibens sub mortali oua, & lacticia in diebus quadragesimalibus.

67 **P**artem negatiuam acriter defendit Pater Stefanus Fagundez in præcepta Ecclesiæ præcept. 4. lib. 1. cap. 2. num. 12. in prima editione Lugdunensi 1626. & in secunda Editione etiam Lugdunensi anno 1632. num. 15. & seqq. qui affirmat hanc esse sententiam communissimam apud Lusitanos siquidem omnes Doctor. Academiæ Conimbricensis, & Eborensis ab ipso consulti, eam vocauerunt multo veriore, & probabilior, solidioribusque fundamentis stabilitam. Quem nouissimè sequitur Pellizarius tom. 1. manual. Regularium tract. 5. cap. 5. num. 20. & 21. Pro hac sententia Amadeus Guimenius in suo Opusculo aduersus quorundam expositationes contra nonnullas Iesuitarum opiniones morales tract. de ieiunio propos. 7. numero 3. prope finem citat Emi-

Eminentissimum Cardinalem Caietanum falsissime tamen, vt statim videbimus. Verba Guimenij hæc sunt. Caietanus autem ibi (scilicet verbo ieiunium) cap. 1. cum loquitur de ieiunij quadragesimæ sic inquit. Inter Quadragesimam, & alia ieiunia hoc interest, quod quadragesima etiam requirit abstinentiam ab ouis, & lacticijs, vbi consuetudo est, vbi autem consuetudo non est, non licet. Hæc Caietanus, vbi solum dicit ex consuetudine posse esse peccatum mortale ex iure vero id non licere, quod de veniali tantum intelligit Palatius supra. Huc vsque Guimenius. Sed quam falsò hanc sententiam tribuat Eminentissimo Caietano; expresse constat ex legitimis, & veris verbis ipsius met Caietani dict. cap. 1. verbo ieiunium. Sic enim inquit. Quoad primum de necessitate ieiunij sunt tria, scilicet qualitas ciborum, hora competens, & vnica comestio. Exigit quippe omne Ecclesiæ ieiunium abstinentiam ab esu carniū, sed inter Quadragesimam, & alia ieiunia hoc interest, quod Quadragesima requirit etiam abstinentiam ab ouis, & lacticijs. In alijs autem ieiunij potest quisque vti ouis, & lacticijs vbi consuetudo est, vbi autem non est consuetudo non licet. Hæc Caietanus. Videat ergo Amadeus Guimenius qua fidelitate, vt inferat Eminentissimum Caietanum sustinere, quod solum ratione consuetudinis, sit peccatum mortale vti ouis, & lacticijs in diebus quadragesimalibus, non vero ex iure, sed tantum dumtaxat veniale; verba illius euertit, & non fideliter recitat, coniungendo illa verba, vbi cō-

fuetudo est immediate cum illis verbis antecedentibus Caietani, inter quadragesimam, & alia ieiunia hoc interest, quod quadragesima etiam requirit abstinentiam ab ouis, & lacticijs vbi consuetudo est; cum Caietanus non apponat illa verba consuetudo est immediate ibi, sed interponat prius hæc, in alijs autem ieiunij potest quisque vti ouis, & lacticijs, vbi consuetudo est, vbi autem consuetudo non est, non licet. In quibus verbis Caietanus clare docet solum in alijs ieiunij à quadragesima licere vti ouis, & lacticijs, vbi consuetudo est, non autem vbi consuetudo non est. Non autem loquitur de diebus quadragesimalibus, de quibus dicit, quod etiam in illis requiritur præter abstinentiam à carnibus, abstinentia ab ouis, & lacticijs, & cum abstinentia à carnibus in quadragesima ex mente Caietani obliget ad mortale, ex prohibitione iuris, etiam abstinentia ab ouis & lacticijs in quadragesima, secundum Doctrinam Caietani, debet obligare ad mortale ex prohibitione eiusdem iuris: ergo tantum distat Caietanum stare pro hac opinione, quantum sol distat à tenebris.

68 In numero autem 4. eiusdem septime propositionis, idem Amadeus Guimenius, vt probet Caietanum docere in verbis superius relatis, quod vti ouis, & lacticijs in diebus quadragesimalibus ex vi iuris seclusa consuetudine in contrarium, non sit peccatum mortale, sed veniale tantum affirmat Eminentissimum Caietanum docere, aliam difficiliorem doctrinam, nempe non dari in Ecclesia præceptum ieiunij obligans

gans sub mortali. Vnde tenetur (inquit Guimenius) dicere huiusmodi obligationem, non ex iure, sed ex consuetudine ortā fuisse. Et ut probet hanc esse doctrinam Caietani in summa, verbo ieiunium, verba ipsius Caietani refert, quæ hæc esse affirmat. Ex communi interpretatione videtur vinculum præcepti obligantis ad mortale, transgressores ex inobedientia, vel contemptu. Et hoc ego non audeo ex iure scripto asserere, quia nullibi scio scriptum esse præceptum obligans ad mortale non ieiunantem, quamvis inueniatur præceptum, hoc est statutum obligans. Hoc est inuenitur præceptum prout distinguitur contra Consilium; & non præceptum anthonomaticè, quod solum obligat ad mortale. Hæc Caietanus circa præceptum ieiunij, & eadem Fagūdez circa abstinēdi à lacticijs præceptum. Hæc sunt legitima verba Amadæi Guimenij in dicto num. 4.

69 Sed antequam examinemus an verum sit, vel non, Eminētissimum Caietanum docere, non dari in Ecclesia præceptū ieiunij obligans sub mortali, examinare oportet an recte, & fideliter Amadæus Guimenius referat verba Caietani, & sic recurrere oportet ad ipsū Caietanum, & confrontare eius verba, cum verbis relatis ab ipso Guimenio, ut omni ex parte veritas appareat. Caietanus igitur, ut legenti manifeste apparebit, in summa verbo ieiunij. cap. 4. cuius titulus est vinculum ad ieiunium abstringens, quale sit. Sic ait. Ad quartum (quale scilicet est vinculum, quo tenemur ad Ecclesiæ ieiunia) ex communi interpretatione vi-

detur vinculum præcepti obligantis ad mortale transgressores, ex inobedientia, vel contemptu, quia contra obedientiam directe ageretur, & hoc habetur pro certo, vel sine rationabili causa vera, aut extimata, vel authorizata, non habita generali, aut speciali gratia summi Pontificis, quia tunc scienter ageretur contra opus præceptum. Et hoc ego non audeo ex iure scripto asserere, quia nullibi scio scriptum esse præceptum obligans ad mortale non ieiunantem, quamvis inueniatur præceptum, hoc est statutum obligans, hoc est inuenitur præceptum, ut distinguitur contra Consilium, & non præceptum habes infra, & propterea quantum est ex iure scripto nullum cognosco inuenire mortale peccatum in fractione ieiunij Ecclesiæ, si desit contemptus. Hæc sunt verba legitima Caietani, non autem illa, quæ citantur, & referuntur à Guimenio, cum coniungat propositiones omnino separatas in unum; & ita ad minus ex hoc capite infideliter verba Caietani refert.

70 An autem ex prædictis verbis Caietani deduci possit ipsū tenere, non dari in Ecclesia præceptum ieiunij obligans sub mortali, examinare oportet; & ut eiusdem Caietani mens capiat, recurrere oportet, ad ea quæ docet in Commentarijs Diui Thomæ 2. 2. quæst. 147. art. 3. vbi ipsemet Caietanus se citat in dicto capite 4. superius citato. ibi enim Angelicus Præceptor Diuus Thomas postquæ præmisit in primo articulo eiusdem quæstionis, quod ieiunium sit actus virtutis, & in secundo, quod ieiunium sit actus obedientiæ.

dientiæ. In 3. inquit vtrum ieiunium sit sub præcepto. In qua difficultate resoluit in corpore articuli ieiunium ut sic, & in communi acceptum, cadere sub præcepto legis nature determinatio autem temporis, & modi ieiunandi secundum conuenientiam, & vtilitatem populi Christiani, cadere sub præcepto iuris positivi, quod est à Prælati Ecclesiæ institutum. Et hoc esse ieiunium Ecclesiæ; aliud vero nature. In cuius articuli Commentum Eminētissimus Cardinalis Caietanus s. ad huius euidētiam. postquæ supponit, quod ieiunium Ecclesiasticum, de quo est sermo. In sui obseruatione duplex virtus inuenitur scilicet, obedientia, & abstinētia, nam ieiunando exequitur homo Ecclesiæ præceptum, & per hoc obedit, & medium ab Ecclesiastica prudentia determinatum in cibo, & potu seruat, & per hoc abstinēt. Quare iuxta dictas duas virtutes, quæ in ieiunio inueniuntur, duo quoque vitia contrariantur ieiunio, scilicet inobedientia, & gula, & ait. quod ex parte inobedientiæ non est peccatum mortale transgredi principia, & statuta iuris positivi, nisi propter contemptum: quoniam solus contemptus est formalis inobedientia mortalis ut patet ex dictis tract. de obedientia. Ex parte verò abstinētiæ, quæ remedium quoddam præcepta est non est peccatum mortale, nisi impediatur finis intentus per talem abstinētiā. Et loquendo de utroque modo transgrediendi ieiunium de qua est sermo in littera D. Thomæ supponit, quod in primo omnes conueniunt scilicet, quod violans ieiunium ecclesiæ ex

contemptu peccat mortaliter. Circa secundum vero modum transgrediendi ieiunium ecclesiasticum duas proponit difficultates. Prima est qualis est transgressio ieiunij impediens finem intentum per talem abstinētiā. Secunda vero; si constituit mortale peccatum. Et respondendo ad secundam supponit dictam difficultatem tractare Diuum Thomam in 4. sententiar. dist. 15. quæst. 3. art. 1. quæstiuncula 4. ad 3. dum dicit intentioni legislatoris obiat, qui ex contemptu, vel sine aliqua rationabili causa, ordinationem non seruat. Quam expositionem in hoc articulo insinuat Diuus Thomas, dum contra transgressorem, vel ex contemptu, vel ex impedimento suis, distinguit non seruare ex rationabili causa, subdendo. Si autem ex aliqua rationabili causa &c. Et quod per hæc clare patet, quæ & qualis transgressio est impediens finem. Qua suppositione facta, inquit. An autem sit mortale peccatum semper huiusmodi transgressio apud auctorem non vertitur in dubium: quia expresse in littera, dicitur, quod talis transgressio est peccatum mortale. Sed ex aliorum dictis dubium habet; nā quidā videntur velle, quod transgressio ieiunij ex contemptu sola est peccatum mortale: quidam autem etiam illa quæ est sine causa, est peccatum mortale. nā illa, quæ sit ex causa, non ex toto sufficiente, peccatum veniale est. Inter istas autē opinioniones (inquit Caietan.) prima à ratione longe est, supposito quod Ecclesia ieiunium præceperit, quoniā solā obedientiam in Ecclesiæ præceptis cōsiderauit: cū tamē ultra communē cōditionem

nē praeceptorū, quā attendit obedientia, oporteat considerare actū virtutis, qui sub precepto ponitur, & finis eius. Et propterea Auctor duas radices transgressionis posuit, alterā ex parte authoritatis preceptivae, & alterā ex parte finis intenti perper actū imperatum à lege. Hęc enim duo sunt principalia in qualibet lege, ad quæ cætera ordinantur. Et propterea penes ambo transgressio mortalis, quasi principium legalis vite tollēs denominatur. Secunda vero opinio multum inniti videtur equitati, ne lex positiva nimis dura sit, & potest ad auctoris doctrinam reduci distinguendo de causa rationabili, scilicet simpliciter, & absolute, vel secundū extimationem. nam nō servare ieiunium ex causa rationabili simpliciter, & absolute non est contra præceptum ecclesiae, quod intelligitur cessante rationabili causa ad oppositū, & hoc est clarum. Et similiter si non servo ieiunium ex causa rationabili secundum meam extimationem absque fraude, puta, quia videtur mihi quod sim ad eo debilis, ut non comprehendar sub obligatis ad ieiunium, quamvis in veritate non sit in me debilitas sufficiens ad eximendū me à vinculo ieiunij, excusor à peccato mortali, quamvis peccem venialiter, si absq; pastoris indulto negligēter meas vires examinans, violavi ieiunium. Ad quæsitum ergo respondēdo dicitur quod solvens ecclesiae ieiuniū sine causa rationabili, tam absolute, quam secundum extimationem suam, peccat mortaliter quoniā talis, & transgreditur medium abstinentiæ statutum ab ecclesia, & transgreditur sic, ut impediatur

legislatorem à fine intento in ipso homine potente ieiunare, dū sine omni rationabili causa mediū renuit in ipso ad finem. Ex quibus verbis manifestē apparet Eminētissimū Caietanum numquam docere non dari in ecclesia præceptum ieiunij obligās ad mortale cū oppositum in verbis superius relatis ex ipso Caietano constet; siquidem, ut vidimus, affirmat, quod transgressio ieiunij ecclesiastici absque necessitate, vel absolute, vel secundum extimationem est peccatum mortale; licet tamen in summa, quam in 2.2. loco superius citato in fine illius §. superius citati ad huius evidentiā doceat, quod si attendatur præceptum impositum ab ecclesia observandi ieiunium quantum est ex vi verborum non constet ieiunium ecclesiasticum ab ecclesia præcipi præcepto strictè sumpto. Verba illius sunt in fine dicti §. & citō quod nisi communis christianæ ecclesie interpretatio susciperet statutum ieiunij esse, non simplex statutū, sed habere vim præceptivā strictè sumendo præceptum, verū proculdubio esset, quod non nisi propter contemptum transgressio ieiunij, esset peccatum mortale, quoniam in simplicibus statutorum materia transgressio mediū, & impeditio finis licet sit mala, nō tamen mortale inducit peccatū, nisi materia illa ad charitatē Dei, ac proximi necessaria sit, quod in proposito constat non habere locū: quia ieiuniū huiusmodi constat nec ad Dei, nec ad proximi dilectionē esse necessariū, & hoc dixerim, quia ex vi verborū nullibi ieiuniū ecclesiasticū inuenitur præceptum, loquēdo de præcepto strictè, ubi ut videt Caiet. duo dicit, & quod præceptū Eccle-

ecclesiasticū de ieiunio hēt vim præceptivā, & strictè sumēdo præceptum ex cōi interpretatione christianæ ecclesiae, quod sufficit, ut teneamur affirmare dictum præceptum ecclesiasticum de ieiunio esse præceptivū, & strictè sumendum, cum communis ecclesiae usus generaliter receptus sit optima legū interpretatio. Quod si hoc non esset, ait Caietanus: præceptum de ieiunio non obligaret ad mortale propter rationē ab ipso allegatā, nō autē affirmat, quod præceptū ecclesiasticū de ieiunio, ut modo est receptū in ecclesia Dei, & interpretatū, nō sit præceptum rigorosum obligans ad mortale, sed solum affirmat, quod licet obliget ad mortale, ut præceptum præceptivum rigorosum, hoc tamen non constat ex vi verborum ipsius præcepti, quia ex vi verborū nullibi ieiuniū ecclesiasticū inuenitur præceptū loquēdo de præcepto strictè. Quod valde diversū est ab eo quod illi falso attribuit Amadeus Guimenius affirmādo Caietanum tenere, & docere non dari in ecclesia præceptū ieiunij obligans sub mortali, cū oppositū tamen in summa, quā in 2.2. in cōmēto D. Thom. doceat, ut constat ex superius dictis.

71 Vidimus iam Caietanum non stare pro hac opinione. Videamus qui sunt Auctores, qui præter Fagundez, & Pellizarium eam sequuntur. Pro hac opinione citantur communiter tamen à Fagundez quam ab alijs Doctoribus, qui hanc difficultatē tractant Dominic. in cap. denique dist. 4. in compendio ad finem cap. num. 5. ubi ponderās textum, inquit, quod particula Par, non stat similitudinarie, sed ponitur pro æquo, & iusto;

unde non præcipit Pontifex abstinentiam à sementinis, sed solum dicit æquum, & iustum esse abstinere. Paulus Palatius Hispanus Granatensis in Annotat. ad summ. Caiet. Hispano idiomate script. verbo Ayuno cap. 4. Petrus Allagona in dict. cap. denique dist. 4. ubi affirmant, quod omnia, quæ habentur in illo capite, aut sunt de consuetudine, aut sunt iam antiquata, consentit gloss. in dict. cap. denique verbo Par, inquiens, Par idest æquum, & iustum, unde non agnoscit præceptum, constat etiam Gratianus ad finem dicti capituli denique, subdit, nec etsi legibus constituta sunt tamen, quia communi usu approbata sunt, se non observantes, transgressionis reos non arguunt &c. & paulo post, nisi fortē quis dicat hæc non decernendo esse statuta, sed ex optando conscripta. Decretum vero necessitatem facit, exortatio autem liberam voluntatem excitat. Sic habentur in Cod. antiquis (ut testatur Pasqualigus dict. decis. 71. num. 3. in fine) in recentioribus autem hæc eadem verba ponuntur in margine. Pro hac sententia citat Pasqualigum dict. tract. de ieiunio decis. 71. Pater Leander à Sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de observatione ieiuniorum disputat. 3. quæst. 2. immeritō tamen, nam Pasqualigus stat pro opposita sententia nam licet in dicta decisione postquam utramque proposuit sententiam ad argumenta facta in fauorem sententiæ affirmantis dari præceptum obligans ad mortale, de non edendis ovis, & lacticinijs in quadragesima, respondeat tamen num. 16. dictæ decisionis inquit. Et quidem

dem pro priori sententia habet magnam vim communis sensus, qui non solum est sensus Doctorum, sed etiam cæterorum fidelium, etiam ipsorum Pastorum, qui omnes vnanimiter putant ova, & lactinia prohiberi in quadragesima sub mortali. Et numer. 17. inquit accedit etiam quod præceptum deduci potest ex ipso textu cap. denique dist. 4. Si accipiatur in eo sensu, in quo videtur accipiendum. Et num. 15. prius dixerat hæc pro utraque sententia afferri possunt, ut autem proferat quid sentio, existimo posteriorem sententiam habere fundamentum ex ratione, priorem autem ita auctoritate esse firmatam, ut nondum sit ab ipsa recedendum, sed expectandum quid tempus afferat fieri enim potest, quod processu temporis, aut posterior sententia magis auctoritate stabiliatur, aut etiam, quod cadat, & potiora fundamenta pro priori reperiantur.

72 Probatur primo hæc sententia, quia si esset præceptum obligans ad mortale de non edendis ouis, & lactinijs in diebus quadragesimalibus, hoc colligeretur solum ex capit. denique dist. 4. propter illa verba. Par autem est, ut quibus diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam carnis trahunt originem, ieiunemus, à lacte videlicet caseo, & ouis; atqui ex his verbis non colligitur prohiberi ova, & lactinia sub mortali, imo potius colligi potest contrarium: ergo dicendum est non dari præceptum Ecclesiasticum prohibens ova, & lactinia in quadragesima sub mortali. Maior videtur manifesta, nam nul-

lum alium textum reperire possumus, in quo in iure esus lactiniorum in quadragesima prohibeatur, præter textum allegatum in cap. denique; quia licet ab aliquibus allegetur canon. 56. Concilij Trullani sexti Synodi Generalis, vbi expressè prohibentur ova, & lactinia; hoc nihil conuincit, quia Canones isti Trullani communiter non recipiuntur, cum editi non fuerint ab ipso Concilio, sed à quibusdam Episcopis, qui peracto Concilio, conuenerunt simul in Palatio Trullano Imperatoris Iustiniani, & sine auctoritate Summi Pontificis congregati Canones illos ediderunt ut concedunt etiam Auctores oppositæ sententiæ. Minor autem probatur, quia particula Par est, non est præceptiua, ut per se patet, & notat glossa ibidem Par est, id est æquum, & iustum, sed tantum significat quod conueniens, & æquum sit: ergo ex textu preallegato ex capite denique non colligitur lactinia esse prohibita in quadragesima præcepto obligante ad mortale, sed potius colligitur contrarium.

73 Quod confirmari potest, quia Summus Pontifex S. Gregorius in illo cap. denique, respondet pluribus quæstionibus ab Angustino Anglorum Episcopo propositis, & omnes soluit per verba clara, & absolute, aut affirmatiua, aut negatiua, quando autem respondet quæstioni, an in quadragesima abstinendum sit à sementinis, mutat modum respondendi, & non dicit absolute esse abstinendum sed par esse ut abstineamus, ut indicaret se hoc non præcipere, sed tantum proponere, ut quid conueniens.

Se.

74 Secundo probatur hæc sententia, quia ut lex sub mortali peccato inducere valeat obligationem, debet continere verba præceptiua clara, ut habetur ex capite erit autem lex dist. 4. ibi. Erit autem lex honesta, iusta, possibilis secundum naturam, secundum Patriæ consuetudinem, loca temporisque conueniens, necessaria, utilis, manifesta quoque, ne aliquid per obscuritatem in captionem contineat nullo priuato commodo, sed pro communi ciuili utilitate conscripta; atqui in casu nostro lex non continet verba clara significantia præceptum, sed potius contraria, præcepto, siquidem abstinentiam à sementinis, reducunt ad quamdam conuenientiam: ergo dicendum est præceptum de abstinentia ab ouis, & lactinijs in quadragesima non obligare sub mortali.

75 Tertio probatur, quia non sunt multiplicandæ obligationes absque necessitate, quæ obligent sub peccato mortali, nisi ex ipsis clare constet, nec sunt extendendæ, quando lex non extendit; atqui clare non constat de præcepto obligante sub mortali prohibente edere ova, & lactinia in quadragesima: ergo asserendum est non esse tale præceptum in iure obligans sub mortali. Minor constat ex dictis in probatione secunda dictæ sententiæ. Maior vero in qua potest esse difficultas, probatur, quia quod multiplicandæ sint obligationes sub mortali, ex sacris canonibus, quando de ipsis clare non constat, vel extendere dictas obligationes sub mortali, quando lex non extendit, obstant communes regulæ iuris, odia sunt

restringenda &c. pœnæ coercendæ &c. benignior in pœnis, est interpretatio facienda de regulis iuris in 6. ergo: ideo non debet ex sacris canonibus induci obligatio sub mortali, ad abstinendum à sementinis in quadragesima, cum tale præceptum clare non habeatur, nec possit deduci, nisi vis textui inferatur. Nec præceptum de abstinentia à carnibus debet extendi ad sementina, cum hæc sint diuersæ substantiæ; nec ex prohibitione carniū, sequatur prohibitio ipsorum, ut constat ex ieiunijs extra quadragesimam, & in sexta Feria, & Sabbatho.

76 Communis tamen, & vera sententia affirmat, quod ova, & lactinia de iure communi sunt prohibita sub mortali in ieiunijs quadragesimæ. Ita Aegidius Bellamera in capit. denique tomo 1. super Decretum Hostiensis. in summa in rubric. de obseruatione ieiuniorum numer. 2. & 3. Innoc. in eadem Rubric. num. 5. Nauarrus in manual. cap. 21. num. 15. Couarru. lib. 4. variar. cap. 20. Angelicus Doctor D. Thomas 2. 2. qu. 147. artic. 8. ad 3. vbi inquit utrum conuenienter ieiunantibus indicatur abstinentia à carnibus, ouis, & lactinijs, postquam sibi obijecisset, hoc argumentum in quibusdam ieiuniorum diebus aliqui ouis, & caseo vtantur; ergo pari ratione in ieiunio quadragesimali talibus homo uti potest. Respondet. Ad 3. Dicendum; quod ova, & lactinia ieiunantibus interduntur, in quantum sunt ex animalibus orta carnes habentibus: vnde principaliter interduntur carnes, quam ova, vel lactinia. Similiter etiam inter

inter alia ieiunia sollempnius est quadragesimale ieiunium, tum quia obseruatur ad imitationem Christi; tum etiam quia per ipsum disponimur ad Redemptionis nostrę mysteria de notę celebranda. Et ideo in quolibet ieiunio interdicitur esus carnum. In ieiunio autem quadragesimali interdiciuntur vniuersaliter etiam oua, & lacticia, circa quorum abstinentiam in alijs ieiunijs diuersę consuetudines existunt apud diuersos, quas quisque obseruare debet secundum morem eorum, inter quos conuersatur. Vnde Hieronimus dicit de ieiunijs loquens. Vnaqueque prouincia abundet in suo sensu, & precepta maiorum leges apostolicas arbitretur. Vbi maximę nota sunt illa verba Diui Thomę in alijs ieiunijs (intellige à ieiunijs quadragesimalibus) diuersę consuetudines existunt, apud diuersos, quas quisque obseruare debet secundum morem eorum, inter quos conuersatur. Ex quibus manifeste constat Angelicum Preceptorem docere, quod in alijs ieiunijs, à ieiunijs quadragesimalibus non est preceptum ecclesiasticum prohibens fidelibus uti, ouis, & lacticijs, obligans ad mortale. Dixi ratione consuetudinis locorum, aut prouinciarum, ex quibus deducitur Angelicū Doctorem sustinere, quod oua, & lacticia, tamquam ex animalibus orta carnes habentibus ab Ecclesia prohibi sub mortali in ieiunijs quadragesimalibus, tamquam sollempnioribus inter alia ieiunia ab Ecclesia statuta. Idem docet Caietanus in commentationes dicti cap. 8. & in summa verbo ieiunium cap. 1. per illa verba supe-

rius relata: Exigit quippe omne Ecclesię ieiunium abstinentiam ab esu carnum: sed inter quadragesimam, & alia ieiunia hoc interest, quod quadragesima requirit etiam abstinentiam ab ouis, & lacticijs; in alijs autem ieiunijs potest quisque uti ouis, & lacticijs, vbi consuetudo est; vbi autem non est consuetudo, non licet. Pallada. nus in 4. dist. 15. quest. 4. artic. 4. concl. 2. Medina C. de ieiunio quest. 1. Enriquez lib. 7. cap. 13. num. 8. Suarez tom. 2. de relig. parte 13. num. 3. quem citat Pater Leander à sanctissimo Sacramento loco superius citato, sed certe apud Suarez in dicto tom. 2. de Religione in omnibus libris, ex quibus constat, nec vllum verbum circa hoc inueni. Ludouicus Lopez parte 2. Instruction. conscientię capit. 212. Petrazza precept. 3. §. 14. Alcoz. cap. 24. Corduba questione 60. & 168. Durandus in 4. distint. 15. quest. 9. num. 7. Tolerus lib. 6. cap. 3. num. 2. & 3. Llamas 2. parte method. cap. 5. §. 26. P. Thomas Sanchez tom. 1. summe lib. 5. cap. 11. numer. 53. & tom. 2. concl. moral. lib. 5. capit. 1. dub. 19. num. 1. Villalobos in summa part. 1. tract. 23. difficul. 8. nu. 1. Ludouic. à Cruce de exposit. Bullę Cruciatę disput. 1. cap. 5. dub. 13. num. 4. Pat. Antoninus Diana part. 1. tract. 9. resolut. 41 & part. 3. tract. 6. resolut. 80. & part. 9. tract. 8. resolut. 66. Trullench tom. 1. in decalog. lib. 3. cap. 2. dub. 2. numer. 3. & 5. Ascanius Tamburinus to. 2. de iure Abb. disp. 12. quest. 9. num. 5. in vltim Edition. P. Mag. Ioannes Baptista Lezana in summa. question. Regular. tom. 3. verbo ieiunium num. 3. vbi ait, consistit autem

hic

hic ritus ab ecclesia, & consuetudine in ieiunio introductus primo, in eo quod abstineamus à quibusdam cibis scilicet carnis, ouis, & lacticijs in ieiunijs quadragesimalibus. In alijs vero diebus ieiuniorum iure communi carnis quidem necessario, ouis vero, & lacticijs iuxta Regionis, & Patrię consuetudinem. Ioanes Sánchez in select. disput. 51. num. 18. Bonacina disp. vlt. de precept. Eccles. quest. 1. punct. 2. numer. 2. Bossius de Iubileo sect. 4. capite 18. num. 33. & seqq. Pater Franciscus Bardi de expositio. bullę Cruciatę part. 2. tract. 3. cap. 2. sect. 1. à numer. 3. Don Carolus Latus in dilucidat. Bullę Cruc. disp. 3. quest. 1. difficult. 1. à nu. 2. Don Marcus Vidal in sua Arca vitali tractatu de ieiunio. Inquisit. 1. num. 50. P. Leander Sanctissimo Sacramento par. 3. tract. 5. de ieiuniorum obseru. disput. 3. quest. 2. Castropalaus tom. 4. tract. 25. punct. 7. num. 8. Narbona in Annal. iuris anno 60. quest. 3. num. 4.

77 Probatum primo hæc sententia quia ex cap. denique constat prohiberi in ieiunijs quadragesimalibus uti ouis, & lacticijs, per illa verba superius relata. Par autem est, ut quibus diebus à carne animalium abstinemus, ab omnibus quoque que fementinam carnis trahunt originem ieiunemus, à lacte videlicet, caseo, & ouis; atqui communis consensus Doctorum, tam Canonistarum, quam Theologorum sustinet hoc preceptum obligare ad mortale peccatum: ergo asserendum est oua, & lacticia in diebus quadragesimalibus esse iure prohibita sub peccato mortali. Maior, & minor sunt per se notę, & conse-

quętia probatur auctoritate ferre omnium DD. que sanę validū facit argumentum, ut preceptum supradictum de non edendis ouis, & lacticijs in diebus quadragesimalibus obliget ad mortale; cum communis vsus Theologorum, & Canonistarum, atque omnium ferē fidelium sit optima legum interpretatio, ut constat ex l. Antiquissimus ff. si pars heredit. cap. omnes principes de maiorit. & obedientia, & magis constabit ex solutione argumentorum oppositę sententię: ergo &c.

78 Secundo efficaciter probatur nostra sententia, quia summus Pontifex in bulla Cruciatę concedit privilegium illam habentibus vescendi ouis, & lacticijs in diebus quadragesimalibus, & simul prohibet vsum talis privilegij omnibus ecclesiasticis in dignitate constitutis, omnibusque Religiosis Regularibus vtriusque sexus, & ex secularibus, illis, qui in statu Presbiteratus sunt constituti; atque si esus ouorum, & lacticijs in diebus quadragesimalibus non esset prohibitus in iure dict. cap. Denique dist. 4. non solum summus Pontifex nihil concederet per predictum indultum bullę Cruciatę, sed nec debuisset excludere personas illas ecclesiasticas: ergo dum illas excludit à predicto indulto edendi oua, & lacticia; evidens signum est ab ipso Pontifice supponi prohibitionem in iure, atque adeo non supponi solam convenientiam contineri in dicto cap. denique. Maior est certa, & minor probatur quia sola convenientia, seu consilium de abstinentia lacticijs non videtur esse sufficiens ad excludendas tot per-

personas ecclesiasticas ab indul-
to vniuersali edendi ouis, & lac-
ticipinis, & deinde quia prædi-
cta exclusio parum, aut nihil
operaretur, ipsa enim non ob-
stante possent personæ exclusæ
absque graui culpa, imo, & ab-
sque leui si solo consilio per sa-
cros Canones abstringerentur
ad abstinendum ab ouorum, &
lacticipinorum comestione, quod
nemo asserit: ergo signum est
quod prohibitio dictorum lac-
ticipinorum contenta in capite
denique obligat sub mortali, &
consequenter quod non sit cõ-
siliu, sed ecclesiasticu præ-
ceptum.

79 Ad primum fundamentum
oppositæ sententiæ respõdetur
concedendo maiorem scilicet,
quod ex cap. denique distinct. 4.
recte colligatur lacticipinia esse
prohibita sub mortali in diebus
quadragesimalibus, licet non
per illa verba. Par est &c. sed
per præceptum abstinendi à car-
nibus in diebus quadragesima-
libus; quod præceptu explicat
summus Pontifex extendi ad
sementina carnis, oua, scilicet
caseum, & lactem, vt optimè
notat glossa ibi Denique. Casus.
Istud caput diuiditur in quinque
partes. In prima parte quere-
bat Augustinus a Gregorio an
Clerici incipere debeant ieiun-
ium à quinquagesima, & res-
ponderetur quod sic, vt sicut lo-
co præcedunt laicos, & ita, &
religione præcellant. In secunda
autem quæ incipit ibi de ipsa
vero: querebatur an laici qui
in diebus Dominicis consueue-
rint sollempnius epulari, debeant
à tali consuetudine remoueri?
& responderetur quod non ne-
peiores fiant, & hoc probatur
auctoritate Salomonis dicentis,
quod qui nimis emungit, elicit

sanguinem. In tertia parte quæ
incipit ibi: (& post pauca) que-
rebatur an tempore ieiunioru
sit abstinendum ab ouis, caseo,
& lacte. Et respondet Grego-
rius, quod sic, quia sicut à car-
nibus, ita et ab omnibus, quæ
trahunt sementinam originem
carnis est abstinendum. Hęc
glossa. Quare cum Summus Põ-
tifex Gregorius dicit. Par est,
vt quibus diebus à carne ani-
malium abstinemus, ab omni-
bus quoque quæ sementinam
carnis trahunt originem, ieiun-
emus à lacte videlicet caseo,
et ouis. assignat conuenientiam,
ob quã dicendum est quod tale
præceptum scilicet de nõ edē-
dis carnibus in diebus quadra-
gesimalibus extendatur etiã ad
prohibenda oua, et lacticipinia;
cũ enim ibi. Põtifex nõ consti-
tuat nouum præceptum, sed de-
claret solum extentionem præ-
cepti iam existentis, nõ debuit
vti verbis præceptiuis, sed tan-
tum declaratiuis, quibus talem
extentionem delectaret. Quod
totum insinuat glossa verbo ab
omnibus. ibi: quod ex quo ca-
ro prohibetur; ergo, et omnia,
quæ de carne procedunt. Vnde
constat præceptum de non edē-
dis ouis, et lacticipinis in diebus
quadragesimalibus, non esse
præceptum distinctum à præce-
pto de non edendis carnibus in
diebus quadragesimalibus, sed
vnum, et idem; quod se exten-
dit ad prohibenda etiam lactici-
pia in dictis diebus tamquam
quid, quod sementinam carnis
trahit originem. Quare negan-
da est minor, scilicet nõ colligi
ex dict. cap. denique oua, et lac-
ticipinia esse ibi prohibita sub mor-
tali, in diebus quadragesimali-
bus, vt ex supradictis aperte
cõstat. Ad probationem minoris
respon-

responderetur, quod licet illa par-
ticula. Par est, non sit præcepti-
ua, nihilominus nõ explicat ali-
quid per modum consilij, & cõ-
uenientia, sed declarat Pontifex
in illis verbis prohibitionem
carnium in diebus quadragesi-
malibus se extendere ad prohi-
benda etiam oua, & lacticipinia,
quæ sementinam originem car-
nis trahunt; vt supra diximus, &
commuiter docent Doctores,
tam Canonistæ, quam Theologi
in dict. cap. Denique.

80 Ad confirmationem satis pa-
ret ex dictis in præcedenti res-
põsione. Quare negandum est
quod Diuus Gregorius non res-
ponderit Augustino Episcopo
Anglorum esse abstinendum in
quadragesima à sementinis, seu
ab ouis, & lacticipinis, nam vt su-
pra diximus. Respondit namq;
primo esse abstinendum à carni-
bus, vt fatetur glossa, & postea
reddit rationem, ob quam id af-
firmauerit dicendo; par autem
est &c. Quod si dicas hanc affir-
matiuam respõsionem nõ inue-
niri in textu. Respondeo cum
Patre Leandro à sanctissimo Sa-
cramento loco superius citato
§. ex quo etiam constat. verum
esse prædictam affirmatiuam
respõsionem in textu non in-
ueniri, sed hoc euenisse quia il-
lum textum trucauit Gratianus,
& ideo omissa respõsione affir-
matiuam data quæsito Augustini,
solum transcripsit rationem, ob
quam id præstiterit, quod & cla-
re innuit, illa particula, autem,
in respõsione Pontificis inter-
posita, cum relatiua sit; aut ex-
positiua, verboru præcedentiu,
quod facile videremus si tale ca-
put, aut textum inter opera
Diui Gregorij inuenire posse-
mus; quod ipse Pater Leander
affirmat inuenire non potuisse,

licet aliàs omnes interrogatio-
nes factas Diu. Gregorio ab Au-
gustino in operibus Diui Gre-
gorij lib. 12. in distinct. 7. epist. 31.
sæpius legisset, nec illam referre
Franciscus Tauerius in sanctio-
nibus Ecclesiasticis tam Syno-
dicis, quam Pontificis in tertia
classe operis. Quod id ipsum fa-
teri affirmat Couarruias lib. 4.
variar. cap. 20. num. 15. per hęc
verba. Hęc Gratianus ex Diu
Gregorio apud quem non dum
potui reperire. Credendum ta-
men est (inquit Pater Leander)
Gratianum dictum caput deni-
que ex exemplaribus Diui Gre-
gorij sumpsisse. Et quidem vt
hic Canon auctoritatem ha-
beat, sufficit auctoritas Eccle-
siæ, quæ iam illum approbavit,
maxime post correctionem, &
emendationem factam à Gre-
gorio XIII. vt notauit Barbosa
in Collectione Doctoru in pri-
ma parte Decreti super hoc ca-
put ex Vualdo in Gandelabro
aureo 3. parte cap. 15. num. 18.
vbi etiam ait non reperiri in
libris Diui Gregorij Epistolam
illam, ex qua desumitur dictum
caput Denique. Ita dictus Pater
Leander loco superius citato.

81 Ad secundum fundamentum
responderetur concedendo ma-
iorem, & negando minorem;
nam in dicto capite Denique
continentur verba saltem præ-
suppositiue significantia præce-
ptum, non quidem explicita in
textu, sed præsupposita in res-
põsione affirmatiua interroga-
tioni Augustini Episcopi An-
glorum, quia vt supra diximus
Augustinus Episcopus inquirēs
à Pontifice, vt notat glossa an-
sicuti in tempore ieiuniorum à
carnibus abstinemus, ita debea-
mus etiam ab ouis, caseo, & lac-
te abstinere. Respondet Pon-

tifex quod sic, & reddens rationem Summus Pontifex inquit, quia sicuti à carnibus, ita etiam est abstinendum ab eis, quæ sementinam originem ab illis trahunt, & ideo eadem glossa verbo sic, ab omnibus ita exponit, quasi dicat ex quo caro prohibetur: ergo & omnia quæ de carne procedunt. Pontifex autem in hoc canone declarat præceptum abstinendi à carnibus in ieiunijs quadragesimalibus extendi ad ova, & lacticia; ac proinde sub eadem prohibitione, & præcepto continentur carnes, & lacticia.

82 Ad tertium fundamentum responderetur concedendo maiorem, & negando minorem. nam si sistamus in doctrina Fagundes concedentis, quod in dicto capite Denique datur præceptum de non edendis ouis, & lacticijs in diebus quadragesimalibus, cum materia, de qua agitur, grauis sit, necesse est, quod tale præceptum obliget sub mortali, & non sub veniali tantum, ut vult Fagundes. Quod autem materia grauis sit ex se constat, & consequenter, quod sit capax obligationis grauis. ergo si ova, & lacticia in dicto capite Denique prohibentur sub præcepto in diebus quadragesimalibus, debent censerì prohibita, ut materia grauis sub peccato graui, & non sub veniali tantum.

83 Pater Zacharias Pasqualigus dicta decisione 71. numero 5. ut effugiat vim prædicti Argumenti docet, quod ova, & lacticia in dicto capite Denique nullo modo prohibentur sub præcepto in diebus quadragesimalibus; quare affirmat consequenter, quod si quis in diebus quadragesimalibus utatur ouis, & la-

cticijs stando in iure seclusa consuetudine in contrarium, non peccat nec venialiter. Et quod nullo modo ova, & lacticia prohibeantur sub præcepto in dicto capite Denique, deducit ex hoc, quia Pontifex inquit, Par autem est, ut nos qui his diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam carnis trahunt originem ieiunemus, à lacte videlicet, caseo, & ouis. In his autem verbis (inquit Pasqualigus) nullum continetur præceptum, quia particula Par est non est præceptiua, ut per se patet, & notat glossa sed tantum significat, quod conueniens, & æquum sit. Hæc autem Doctrina Pasqualigi subtrahi non potest; nam prohibitio ouorum, & lacticianiorum, lata, & intimata fidelibus est sub præcepto in dicto capite Denique, & non proposita tantum sub consilio, & ut quid conueniens dumtaxat, quod sic ostendo. Nam in dicto capite Denique (ut ait Gratianus) Augustinus Anglorum Episcopus quærebat à Diuo Gregorio Papa, an sicut in ieiunijs quadragesimæ abstinendum est à carnibus, ita etiam abstinendum sit ab ouis, & lacticijs? quod idem est, ac si quæreret prædictus Episcopus, an præceptum prohibens in quadragesima carnes extendatur ad prohibenda ova, & lacticia. Et respondit Pontifex, quod sic posteaque assignauit rationem conuenientem, & iustam, ob quam dictum præceptum carnis, extendatur etiam ad prohibenda ova, & lacticia, inquit in dicto capite Denique, Par est, ut quibus diebus à carnibus abstinemus, ab omnibus quo-

quoque, quæ sementinam carnis trahunt originem, ieiunemus: ergo cum ibi Pontifex non constituat nouum præceptum, sed declarat extentionem præcepti iam existentis, non fuit necessarium alijs verbis præceptiuis uti, præter verba affirmatiue respondētia interrogationi Augustini quæ habent vim legis. Quæ doctrina postea conceditur a Pasqualigo, ut verba dicta decis. 71. num. 17. ut nos supra diximus affirmando Pasqualigum stare pro nostra sententia, & non pro contraria, pro qua illum citat Pater Leāder à sanctissimo Sacramento, & confirmare eam possumus ex iis quæ notat glossa in dicto capite Denique, ubi ut supra retulimus inquit: in tertia parte quæ incipit ibi (& post pauca) quærebatur an tempore ieiuniorum sit abstinendum ab ouis, caseo, & lacte, & respondit Gregorius quod sic, quæ sicut à carnibus, ita ab omnibus, quæ trahunt sementinam originem carnis est abstinendum. Hæc Glossa. Ex quibus verbis manifeste constat dari in dicto capite Denique præceptum prohibens sub mortali ova, & lacticia in diebus quadragesimalibus, quamuis non distinctum à præcepto abstinendi à carnibus in prædictis diebus.

84 Ex dictis infero non posse laicos, & multo minus religiosos regulares edere ova, & lacticia in Dominicis Quadragesimæ absque Bulla Cruciatæ, ut latè dixi prima parte tract. 2. de Bulla Cruciatæ Resolut. 3. & 4. nam eo ipso quod in dicto capite Denique eodem præcepto prohibentur carnes, & lacticia in diebus quadra-

gesimalibus, sicut non licet vesci carnibus in diebus Dominicis quadragesimæ: ita nec licebit absque priuilegio Cruciatæ Bullæ uti ouis, & lacticijs in dictis diebus Dominicis quadragesimæ.

RESOLVTIO SEXTA

Vtrum Sutores ratione laboris excusentur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici, tam in quadragesima quam extra illam?

85 **N**egatiue respondent Angles in florib. quæst. 6. de ieiunio difficult. 10. Appendic. 1. Toletus in summa lib. 6. cap. 4. num. 2. versu tertia causa, licet Pater Leāder à sanctissimo Sacramento affirmet Toletum non stare pro hac sententia, quia ibi Toletus num. 5. solum loquitur de factoribus saltem, expresse citat tamen pro hac sententia Llamas 3. part. cap. 5. §. 21. Luisium Turrianum in summa part. 1. cap. 256. dub. 16. concl. 1. Ludouicum de S. Iuan de ieiunio art. 7. diff. 8. append. 1. Fundamentum horum Doctorum est, quia Sutores tantum possunt excusari ab obligatione ieiunij ecclesiastici ratione laboris corporalis; atqui labor istorum non est sufficiens ad eos excusandos ab obligatione ieiunij: ergo tenentur prædicti ieiunare diebus ab Ecclesia statutis tam quadragesimæ, quam extra eam. Maior est certa, & minor probatur; nam sutores non videantur multum laborare, cum artem suam sedendo exercent: ergo labor illorum, non est talis, ut eos à ieiunio Ecclesiastico seruando excusare valeat.

86 Secunda, & probabilior sententia affirmat Sutores ratione laboris esse liberos ab obligatione ieiunij ecclesiastici. Ita Azorius tom. 1. lib. 7. capit. 17. quæst. 8. (non 18. vt citat Pasqualigus) Reginaldus lib. 4. praxis fori penitent. cap. 17. sect. 2. num. 16. Lessius lib. 4. de iustit. & iure cap. 2. dub. 6. numer. 43. Sagundez in præcepta Eccles. præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 15. Thom. Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 7. nu. 5. Trullench lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 8. Laiman. lib. 4. theolog. moral. tractat. 8. cap. 3. num. 3. Bonacina disput. vlt. de legib. quæst. 1. punct. vlt. num. 10. Ghilinus in summa verbo ieiunium num. 21. littera N. Diana part. 1. tract. 9. resol. 7. Pater Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tractat. 5. disput. 8. quæst. 66. Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 296. Don Carolus Malletus in auro Theolog. moral. 10. 2. Malleat. 2. bractea 45. Probatur hæc sententia, quia Ecclesia non obligat ad seruandum ieiunium Ecclesiasticum cum graui incommodo; atqui labor sutorum est huiusmodi, cum eis non sufficiat vnica refectio, quæ necessaria est ad obseruationem ieiunij Ecclesiastici, quod petit essentialiter abstinentiam à carnibus, & vnica tantum refectio diurnam: ergo Sutores ratione laboris non tenentur ad obseruationem ieiunij Ecclesiastici; quæ ratio non solum militat de Sutoribus pauperibus, sed etiam de diuitibus, qui nulla necessitate coguntur ad sic seruiliter laborandum, cum in omnibus eadem reperitur ratio excusationis ab obseruatione ieiunij.

87 Ad fundamentum contrarie sententiæ respondetur concedendo maiorem, & negando minorem; & ad probationem, subsumptam dico, quod quamuis Sutores sedentes laborent; adhibent tamen magnum conatum, & non solum manus, & brachia labori applicant, sed etiã crura, & pedes, vt calceos contineant, dum vtroque brachio suunt, vnde ex tali labore relaxatur totum corpus, & cū continuus sit valde magnus cōfensus est.

88 Limitat autem primo hanc opinionem Pasqualigus dicta decis. 296. num. 3. affirmans supradictam doctrinam locum non habere, quando calcei cōficiuntur ex molli materia, & subtili, nam tunc facile consuuntur absque conatu, & vi; nec plus laboris interuenit, quam interueniat in suendis vestibus: vnde sicuti Sartores non excusantur à ieiunio secundum opinionem probabilissimam. ita nec ipsi Sutores.

89 Sed hæc limitatio mihi non probatur. Iudico enim etiam in supradicto casu Sutores excusatos esse ab obseruatione ieiunij. ita docet Diana part. 10. tract. 16. resol. 77. versu nota etiam Bossus in moral. tom. 3. titul. 21. §. 2. num. 63. in principio & fine. Pater Leander à sanctissimo Sacramento dicto tractatu 5. disput. 8. quæst. 67. quia valde probabile est excusari à ieiunio sartores tota die laborantes, vt ex postea dicendis in hoc tractatu constabit: ergo etiã prædicti Sutores qui calceos ex molli materia cōficiunt, cum vtrorumque eadem sit ratio, & prinilegium.

90 Secundo limitat idem Pasqualigus dictam opinionem cū Patre

Patre Thoma Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 7. num. 5. decis. 296. numer. 4. vbi loquens de his, qui calceos incidunt, & postea tradunt alijs consuendos, affirmat non excusari à ieiunio, quia incisio corij magis artificiosa est, quam laboriosa, nec requirit multū conatum, sed valde mediocrē. Quamuis ibidem doceat, quod si tota integra dies in hoc exercitio consumeretur cum magna applicatione, & celeritate, tunc probabile esse, quod cesset obligatio ieiunandi, quia tunc labor ratione durationis, & cōtinationis, atque maximē incumbentiæ, sit magnus atque generans notabilem lassitudinem. Huic limitationi assentio supposita distinctione facta à Patre Pasqualigo scilicet prædictos teneri ad seruandum ieiunium, si in dicto exercitio partem tantum diei consumant, quod solum probat ratio facta pro Sancio; excusari vero à ieiunio si integrum diem in incisione consumant calceorum, vt bene notat Pasqualigus ibidem dict. num. 4.

RESOLVTIO SEPTIMA

Vtrum Sartores, & Barbitonfores ratione laboris, excusentur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici.

91 **N**egatiuam sententiã subfinient Azor. part. 1. lib. 7. cap. 17. quæst. 8. versu quæres etiam. Abulens. quæst. 143. in caput sextum Matth. Reginald. in Praxi Fori Penitent. lib. 4. cap. 16. num. 216. Filliuc. tract. 27. part. 2. cap. 6. num. 17. Molfes. tom. 1. summæ tractat. 10. cap. 4. numer. 43. Ragus. in Vase Ecclesie disciplinæ præ-

cept. 7. quæst. 30. num. 9. Lessius lib. 4. de iustitia, & iure cap. 2. dub. 6. numer. 43. Laiman. lib. 4. Theolog. moral. tract. 8. cap. 3. num. 3. Villalobos tom. 1. summæ tract. 23. difficult. 4. num. 7. Tannerus 2. 2. disput. 3. quæst. 3. dub. 5. num. 102. Ioannes à Cruce in Directorio conscientie præcept. 3. art. 4. dub. 9. concl. 2. Bonacina disput. vlt. de legibus quæst. 1. punct. vlt. num. 12. Basfæus in florib. theolog. practice verbo ieiunium. 2. num. 8. Angles in florib. quæst. 1. de ieiun. difficult. 10. appendic. 1. Thom. Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 7. num. 7. Ghilinus in summa verbo ieiunium Toletus lib. 6. cap. 4. nu. 5. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 7. num. 9. quos citat, & sequitur Pater Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 305. numer. 5. quem sequitur Diana part. 8. tract. 7. resol. 55. versu sed ego. in fin. Deinde hanc sententiã tenent Quintana de ueniã de Iubileo cap. 8. num. 17. Ioannes Sancius disp. 54. num. 16. Fundamentum huius sententiæ est, quia intantū aliquis intelligitur excusatus à lege ieiunij Ecclesiastici ratione laboris, in quantū per laborem exhauriuntur vires, quia tunc est necessaria subiecto laboranti, multiplex comestio; atqui per laborem sartorum, & barbitonforum non exhauriuntur vires, cum fiant cum labore valde moderato, ideoque potest corpus optime resistere cum ieiunio: ergo sartores, & barbitonfores ratione sui laboris non excusantur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici.

92 Secunda, & probabilior sententia affirmat sartores, & barbitonfores tota die laborantes in

in suis officijs, esse excusatos ab obligatione ieiunij. Ita Fagundez in præcept. Ecclesiæ præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 15. & 16. & præcipue Editione secunda, ubi hæc addidit verba: Et quamuis Ioannes Sanchez Pater Ledesma, Graffis, Vega, Toletus, Gessius, Villalobos, & Filiucius Sartores, & Barbitonfores non excusent ob exiguū laborem, quem habent; tamen non video rationem ob quam non excusentur, cum Artifices, & Opifices excuset Eugenius IV. ut vidimus hic, & num. 15. Et cum Papa eos excuset, contra rationem videtur velle eos ad ieiunium obligare. ita Fagundez. Ledesma 2. part. quæst. 17. art. 3. dub. 9. Ioannes Machadus de Perfecto Confessario to. 2. lib. 6. p. 8. tract. 7. docum. 5. nu. 2. & seqq. Diana parte 10. tract. 16. ref. 77. versu nota etiā. Quamuis contrariam sententiam tenuerit parte 8. ut supra. Pater Leander à sanctissimo Sacramento parte 3. tractat. 5. disput. 8. quæst. 69. & 70. Ioannes Enriquez in summa sect. 16. quæst. 27.

93. Probatur nostra sententia primo ex declaratione facta ab Eugenio IV. anno 1440. ubi declarauit quod Artifices laboriosa opera exercentes, & rustici, siue sint diuites, siue pauperes, non tenentur ad ieiunium sub præcepto; atqui si aliqui sunt Artifices, quibus profit. prædictum indultum, sunt sartores, & barbitonfores tota die laborantes: ergo ratione huius priuilegij, & indultice sententur excusati ab obligatione ieiunij.

94. Nec valet si respondeas, cum Pasqualigo dicta decis. 305. nu. 2. quod Pontifex loquitur in

supradicto Indulto tantum de Artificibus, qui exercent artes laboriosas, ut testantur Doct. qui mentionem faciunt, de hac declaratione, & de his indiscriminatim loquitur, siue diuites sint, siue pauperes. Hoc inquam non valet, nam ut bene notat Pater Leander à Sanctissimo Sacramento de ijs, qui laboriosas exercent artes, ut Argentarij, Ferrarij, Agricola, Tossiores, & similes, non potuit esse dubium, an illi tenerentur ad ieiunium, cum de se constaret ad id, non teneri: ergo de alijs Artificibus, debuit dari declaratio: ergo in dicto Indulto comprehenduntur sartores, & barbitonenses tota die laborantes, cum ars sartoria, & barbitensoria inter laboriosas artes comprehendi debeat.

95. Secundo probatur nostra sententia, quia quotiescumque labor corporalis est magnus, ut sufficiat ad exhauriendas vires naturales, toties sic laborantes excusentur ab obligatione ieiunij Ecclesiastici; atqui labor sartorum, et barbitonforum tota die laborantium, est magnus, et sufficiens ad exhauriendas vires naturales, ut experientia constat: ergo sufficienter prædicti manent excusati ab obligatione ieiunij ratione prædicti laboris. Notanter dixi, si tota die in suis officijs laborent, non teneri ad obseruationem ieiunij, nam si per aliquam tantum diei partem exercent suas artes, non dubito prædictos teneri ad obseruationem ieiunij.

96. Ad fundamentum oppositæ sententiæ respondetur concedendo maiorem, et negando minorem, si prædicti sartores, et barbitonfores tota die in suis officijs laborent, secus autē

si

si per solam aliquam diei partem; nam ut supra diximus in secunda probatione nostræ sententiæ sartores, & barbitonfores, qui in sumunt integrum diem laborando in suis officijs, etiam si sartores totum diem infumant in suendis vestibus, cum magna applicatione, & celeritate, eorum labor ratione durationis, & continuationis, atque maximæ incumbentiæ reputandus est maguus, & consequenter sufficiens, ut eos excuset ab obligatione ieiunij, quod de sutoribus qui calceos incidunt, & postea tradunt alijs confuendos concedit prædictus Pasqualigo decis. 296. num. 4. per hæc verba; si tamen tota integra dies in hoc exercitio infumeretur cum magna applicatione, & celeritate, tunc probabile est, quod cesset obligatio ieiunadi, quia tunc labor ratione durationis, atque maxime incumbentiæ sit magnus, atque generans notabilem lassitudinem: sic ille. Quod, & nos idem dicimus de sartoribus, & barbitonforibus tota die in suis officijs laborantibus, cum in utroque casu currat eadem ratio.

RESOLVTIO OCTAVA.

Vtrum fabriferrarij, & fossiores, qui à suis laboribus, seu laboriosis exercitationibus aliquo die ieiunij vacant, teneantur in dicto die seruare præceptum ieiunij?

97. **I**N hac resolutione, ut certum suppono Fabriferrarios, & fossiores, quando suas artes laboriosas exercent, esse excusatos ratione laboris ab obligatione seruandi ieiunium Ecclesiasticum. Ita communiter Do-

ctores Abulensis quæst. 143. in cap. sextum Matth. Mayor in 4. dist. 15. quæst. 3. Rosella verbo ieiunium num. 10. Angel. num. 15. Laiman. lib. 4. theolog. mor. cap. 3. num. 3. versu quarta causa; Molf. part. 1. Summæ tract. 20. cap. 4. num. 41. Lessius lib. 4. de iustitia, & iure cap. 2. nu. 42. Filiuc. tractat. 27. part. 2. cap. 6. numer. 118. Reginald. in Praxi fori poenit. lib. 4. cap. 16. numer. 213. Hieronymus Peres part. 1. summæ Theol. cap. 3. §. de ieiunio. Sà verbo ieiunium num. 9. Ortiz in summa cap. 19. nu. 15. Caietanus in summa verbo ieiunium cap. 3. Ghilinus in summa verbo ieiunium num. 21. littera N. Ioannes à Cruce part. 1. Direct. Consc. præcept. 3. art. 3. num. 7. Rodriquez 1. parte summe cap. 25. numer. 5. Bonacina disp. vlt. de legib. quæst. 1. punct. vlt. num. 8. Ioannes Sanchez in selectis de Sacramentis disput. 14. num. 14. verbo exhimuntur. P. Thom. Sanchez tom. 1. consil. mor. lib. 5. cap. 1. dub. 7. Basseus in florib. theol. mor. verbo ieiunium 2. numer. 7. Ascanius Tamburinus to. 2. de iure Abb. disp. 12. quæst. 5. n. 9. Trullench lib. 3. in Decal. cap. 2. dub. 7. nu. 9. P. Magister Ioannes Baptista Lezana tom. 3. summe Regular. verbo ieiunium numer. 8. cum Diuo Thoma 2. 2. quæst. 147. art. 4. ad 2. & ibidem Caietanus versu in eodem articulo circa operarios aduerte, & alij plures; quos citat, & sequitur Pasqualigo in praxi de ieiunio decis. 290. Don Carolus Malletus in auro Theol. moral. tom. 2. de præcept. Decalogi, & Ecclesiæ malleat. 2. bractea 45. in 4. præceptum Ecclesiæ. Et ratio est manifesta, quia Ecclesia non obligat ad seruandum ieiunium

Ec.

Ecclesiasticum cum notabili incommodo fidelium; atqui Fabriferrarij, & fossores in exercitio huiusmodi artium maxime laborant, & valde fatigant corpus: ergo ratione istius laboris sufficienter manent excusati ab obligatione seruandi ieiunium Ecclesiasticum.

98 Quare tota difficultas in presenti est, an predicti Artifices teneantur ieiunium Ecclesiasticum seruare in illis diebus, in quibus non laborant; vel censeantur à dicta obligatione sufficienter excusati. Prima sententia in hac difficultate cum limitatione loquitur, ait enim; quod casu quo predicti laborantes sint fatigati, aut debiles ex labore preterito, aut futuri sint debiles ad laborandum sequenti die, quod excusantur ab obligatione ieiunij in dictis diebus in quibus non laborant, secus autem, si non sint nimis fatigati, aut debiles ex labore preterito, nec futuri sint debiles ad futurum laborem sequentis diei. Ita Angles quest. 6. de ieiunio difficult. 10. num. 2. Medina lib. 1. summe cap. 14. §. 10. Bonacin. loco superius citato verbo addo cum Medina. Reginald. in praxi fori penit. lib. 4. cap. 16. num. 14. Filliuc. tract. 27. cap. 6. num. 221. Siluius in 2. 2. Diui Thomę quest. 147. art. 4. Villalobos to. 1. summe tract. 23. diffic. 4. n. 9. Ledesma in summa tract. 27. ca. 2. dub. 3. post quintam conclusionem. Vega 1. parte summe capite 14. cas. 38. Ioannes Sancius in sele. de sacram. disput. 54. num. 15. in edictione Lugdunensi. Ludouicus Lopez 2. par. instruct. casuum conscient. cap. 110. Molfesius part. 1. summe tract. 10. cap. 4. num. 42. Fundamentum huius sententię esse

potest quia intantum predicti Artifices excusantur ab obseruatione ieiunij Ecclesiastici, in quantum ratione laboris debilitantur eis vires corporis, & consequenter indigent pluribus refectionibus in qualibet die ad vires corporis recuperandas, ex eo quod absque eis non poterunt sustinere longum, & continuum laborem, vel ex eo quod ratione laboris preteriti, ita debiles remanent, vt commode non possint sequenti die laborare; atqui supponimus posse dari casum, in quo non remaneant debiles ex preterito exercitio suarum artium, nec sint debiles pro sequenti die, ita ut non possint commode laborare absque obseruatione ieiunij Ecclesiastici: ergo predicti Artifices in dicto casu manent obligati ad obseruandum ieiunium illis diebus, in quibus à dicto labore abstinentur.

99 Secunda sententia, & que mihi verior, & probabilior videtur absolute, & absque aliqua limitatione docet predictos fabriferrarios, & fossores non esse obligatos ad obseruandum ieiunium ecclesiasticum illis diebus, in quibus ab exercitio suarum artium se abstinēt. Ita Ioannes à Cruce in Directorio Cōscientię part. 1. precept. 3. art. 4. dub. 9. conclus. 2. Fagundez in precepta Eccles. precept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. Thom. Sanchez tom. 2. consil. mor. lib. 5. cap. 1. dub. 7. num. 10. Diana parte 1. tract. 9. de ieiunio resolutione 9. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 7. num. 8. Bassius in Florib. Theol. mor. verbo ieiunium 2. numer. 2. Ioannes Enriquez in summa sect. 16. quest. 28. Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 293. nu. 2. P. Leāder à san-

Sanctis. Sacramento parte 3. tract. 5. disp. 8. quest. 64. vbi pro hac opinione citat Azorium tom. 1. lib. 7. capit. 17. (alias 27.) quest. 8. sed non recte, quia Azorius non sustinet hanc opinionem, licet eam probabilem apellet. Sic enim inquit, sed questio est an lege ieiunij teneantur operarij eo die, quo diurnum laborem, et operam intermittunt? quā questionem mouet eo quod huiusmodi operarij minime ieiunis assueti solent nimium afflicti, si ieiunium seruare cogantur, cum labore solito supersedent. Deinde labore diei precedentis ita fessi, ac defatigati sunt, vt si semel tantum in die proxime sequenti comedant, grauitur diuixerunt. Responderi quidem arbitrio boni viri esse decernendam; ita ut tutò aliquod ieiunium soluant, ne interempti ad labores, & operes imposterum reddantur, aut quia ex labore preterito nimium defatigati sunt; probabilis est opinio. Hęc Azorius. Eandem sententiam tenet Don Carolus Malletus in Auro theol. mor. tom. 2. tract. de precep. Ecclesię malleat. 2. bractea 45.

100 Probatur nostra sententia, quia manente eadem causa vera, aut prudenter existimata, excusante ab obligatione ieiunij, preceptum ieiunij, non obligat; atqui fabriferrarij; et fossores in die, in qua ab exercitio suarum artium se abstinēt, vel ratione diei festiui, vel alia rationabili de causa, habent eandem causam veram, aut saltem prudenter existimatam, eos excusantem ab obligatione ieiunij predicti diei; ergo tuta conscientia, & absque aliquo conscientię scrupulo possunt in dicto die non ieiunare. Maior est mani-

feſta, & minor probatur, quia predicti Artifices licet in illo die non laborent, satis tamen est causa sufficiens ad eos excusandos ab obligatione ieiunij, quod die præcænti laborauerint, & die sequenti sunt laboraturi, ob quā causant, manent nimis defatigati, & lassi ex præcedenti labore, & necessitati ad corroborandas vires, vt commode possint sequenti die laborare: ergo remanet tunc sufficiens causa vera, vel saltem prudenter existimata eos excusans ab obligatione ieiunij in dicto die, in quo à labore se abſtinent præsertim cum supradicti artifices non sint assueti ieiunij, & nimium affligerentur si ieiunium seruare cogentur, cum labore solito supersedent: ergo legitime manent excusati in dicto casu ab obligatione ieiunij.

101 Aduertendum tamen est cum P. Thoma Sanchez, & P. Leandro à sanctissimo Sacramento locis superius citatis, quod si predicti fabriferrarij, & fossores à labore se abſtineant per tres aut quatuor dies continuos, & in tali casu tenentur aliquos illorum ieiunare, nempe diebus intermedijs excepto primo, & ultimo, & ratio huius est quia tunc in tot diebus est tempus opportunum ad recuperandas vires, & ad recreationem, vt continuēt laborem non ieiunando vnū, vel alterum diem: ergo reliquos ieiunare tenentur.

102 Ad fundamentum oppositę sententię respondetur cōcedendo maiorē, & negando suppositū minoris generaliter loquendo, nā fere semper, imo, & moraliter loquendo ad minus sepe predicti artifices propter hoc laboriosū opus, quod exercent, manēt ex labore diei præcedē-

tis, ita fatigati, ut si semel tantum in die proxime sequenti comedant, grauius vexentur, & reddantur inepti ad laborem sequentis diei suscipiendum; atque adeo in illis manet sufficiens causa eos excusans ab obligatione ieiunij in dicto die, in quo non laborant, & consequenter absoluti ab obligatione ieiunij, ut ex probatione nostrae sententiae constat.

RESOLVTIO NONA.

Vtrum mulieres praegnantibus, & lactantes etiam si robuste sint, teneantur ad obseruationem ieiunij ecclesiastici?

103 **Q**uantum ad primam partem resolutionis communiter respondet DD. Mulieres praegnantibus, & lactantes non esse, obligatas praecipio ieiunij. Ita Caietanus in summa verbo ieiunium cap. 3. versus excusantur infirmi, ubi sic ait, excusantur infirmi, & debiles manifeste, aut iussu medicorum habentium timorem Dei. Mulieres praegnantibus, & lactantes, quia egunt alimeto multiplici, sicut illi qui crescunt, scilicet pro se, & pro foetu, seu prole & 2. 2. qu. 147. art. 4. versus ad secundum ibi ad secundum de praegnantibus, & lactantibus dicitur, quod nisi sint mulieres, adeo robuste naturae, ut vnica comestione possint tantum alimeti sumere, & digerere, quod sat, sit, pro se, & foetu, seu prole, non tenentur ad ieiunium, imo peccarent ieiunando propter nocumtum prolis. Communiter autem mulieres non sunt tam robuste naturae, propter quod concludendum est, quod secundum legem, quae fit, ut in pluribus appellatione potentium ieiunare, non veniunt

mulieres praegnantibus, aut lactantes. Quare non recte Amadeus Guimen. in opusculo aduersus quorundam expositulationes contra nonnullas Iesuitarum opiniones morales tract. de ieiunio proposit. 5. affirmat Caietanus nulla adhibita limitatione defendere mulieres praegnantibus, & lactantes non teneri ad obseruationem ieiunij Ecclesiastici, cum contrarium constet ex verbis relatis ipsius Caietani 2. 2. quest. 147. artic. 4. qui quamuis in summa loco superius citato nullam limitationem ponat, tamen ibidem cap. 4. in omnia, quae refert de ieiunio se citat iuxta a se dicta in dicta 2. 2. dict. quest. 147. Quare debemus iudicare ipsum loqui in dicta summa iuxta a se dicta in dicta quest. 147. 2. 2. ergo cum ibi non loquatur absolute, sed cum limitatione, ut ex verbis illius supra relatis constat in eodem sensu debemus sentire, loqui in dicta summa dicto cap. 3. verbo ieiunium. Toletus in summa lib. 6. cap. 4. Angel. verbo ieiunium num. 15. Siluester ibidem num. 24. Nauarr. in manual. cap. 2. 1. nu. 16. versus prima scilicet. Valentia 10. 3. disp. 9. quest. 2. punct. 5. versus ite excusantur. Siluius 2. 2. quest. 147. artic. 4. versus tertius modus Tanner. 2. 2. disp. 3. sect. 3. dnb. 5. n. 100. Less. lib. 4. de iustit. & iure cap. 2. dub. 6. n. 40. Filliuc. trac. 27. p. 2. c. 6n. 14. Regin. lib. 4. praxis fori penit. c. 17. n. 2 10. Trull. lib. 3. indecal. c. 2. dub. 7. n. 5. Bonac. de prece Eccl. disp. vlt. q. 1. punct. vlt. n. 3. Sa verb. ieiun. n. 9. Io. a Cruc. in direct. consc. p. 1. prece. 3. art. 4. dub. 8. n. 7. Hiero. Perez p. 1. sum. prece. 3. 5. de ieiun. Bass. in flor. theol. mor. verb. ieiun. 2. n. 6. Laim. l. 4. theol. mor. tract. 8. cap. 3. n. 3. Ortiz in summa cap. 19. num. 15.

Ludo

Ludouico a S. Ioanne in summa part. 1. tract. de Ieiunio art. 6. Thom. Sanchez tom. 2. consil. mor. lib. 5. cap. 1. dub. 14. nu. 12. Diana part. 1. tract. 9. de ieiunio resol. 14. Ioann. Sanchez in select. de Sacram. disput. 54. num. 12. Fagundez in praecipia Ecclesiae praecip. 4. lib. 1. cap. 8. num. 14. & alij quos citat, & sequitur P. Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 286. P. M. Ioannes Baptista Corrad. respons. casuum Consc. part. 1. quaest. 250. 5. Infirmi etiam, & debiles. P. Leander a sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. disput. 8. quaest. 54. D. Carolus Malletus in auro theol. moral. tom. 2. tractat. de praecip. Ecclesiae malleat. 2. bractea 42. de praecipio ieiunij. Et ratio est manifesta, quia mulieres Praegnantibus, & lactantes, non solum habent seipsas sustentare, sed etiam infantulum, seu prolem, unde debet cibus esse sufficiens pro duabus personis; atqui in vnica comestione non potest femina sumere tantum cibi, quod sibi, & infantulo seu proli sufficiat: ergo mulieres praegnantibus, & lactantes non tenentur ad obseruationem ieiunij Ecclesiastici. Patet consequentia, quia vnica comestio in die ieiunij habetur tamquam maceratiua pro singulis personis ieiunantibus: ergo multo magis erit maceratiua respectu mulieris praegnantis, vel lactantis, quae sibi, & infantulo, seu proli, prouidere debet de alimento. Et in feminis grauidis militat specialis ratio, quia saepe appetunt vehementer aliqua, & nisi desiderio satisfaciatur suo, periculum est ne foetus proijciatur, ideoque necesse est, ut cibo reficiantur nutriendi, &

educendi causa foetum.

104 Circa secundam partem resolutionis, an scilicet mulieres praegnantibus, & lactantes casu, quo sint robuste, ita ut vnica refectione possint seipsas, & infantulos sustentare, teneantur ad obseruationem ieiunij Ecclesiastici. Affirmatiue respondent Caietanus loco superius citato ex 2. 2. Graffis 1. part. lib. 2. cap. 37. num. 44. Siluester in summa quaest. 9. Fagundez loco superius citato. Philarcus de officio Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 25. Abulensis in sextum cap. Matth. quaest. 146. Fundamentum huius sententiae esse potest, quia cessante iusta causa vera, aut prudenter existimata, quae sufficiat ad excusandum a ieiunij obligatione, praecipium de ieiunio stat in possessione sua, & obligat ad sui obseruationem; atqui in mulieribus praegnantibus, & lactantibus, quae ita robuste sunt, ut vnica refectione possint seipsas alere, & infantulos cessat omnis iusta causa excusans ab obligatione ieiunij: ergo in praedicto casu mulieres praegnantibus, & lactantes tenentur praecipio ieiunij, siquidem absque proprio & infantulorum incommodo possunt praecipium ieiunij obseruare.

105 Secunda, & probabilior sententia negat mulieres praegnantibus etiam si sint robustae naturae, & idem est de lactantibus teneri ad obseruationem ieiunij. Ita Molfes. tom. 1. summæ tractat. 10. cap. 4. num. 40. Pater Zacharias Pasqualigus dict. decis. 286. P. Leander a sanctis. Sacram. dict. tract. 5. disput. 8. quaest. 55. D. Carolus Malletus dict. malleat. 2. bractea 52. in fine & alij apud ipsos. Et Probatur nostra

R r 2 fen-

sententia, quia mulieres prægnantes, & lactantes vniuersaliter loquendo non sunt. ita robuste naturæ, vt vnica refectio-
ne possint seipsas, & foetum sustentare: ergo absolute, & absque aliqua limitatione asserendum est non esse obligatas ad observationem præcepti ieiunij etiam si naturæ robustæ sint. Probatur Consequentia, tum quia lex ad ea, quæ acciderent frequenter solent, adaptatur. l. ex his. & l. seq. nam de ea ff. de legibus; ergo cum prægnantes & lactantes vt in plurimum nõ possint ieiunare absque præiudicio infantuli, vt vsus Ecclesiæ approbat, omnes debent, aut possunt eodem vti fauore. Tum etiam quia robur maius corporis maius alimentum petit: ergo mulieres prægnantes, & lactantes, etiam si robustæ sint, indigent etiam maiori cibo ad seipsas sustentandas; ergo illa maior quantitas, quam in vnica refectioe sumere possunt, est pro illis necessaria, & parum pro Infantulo prodesse potest: ergo ad alendum Infantulum, & conseruandam eius vitam, indigent maiori quantitate cibi, & consequenter pluribus refectioibus indigebunt, ac per consequens non erunt obligatæ ad obseruationem ieiunij prædictæ mulieres prægnantes, & lactantes quantumuis naturæ robustæ sint.

106 Ad fundamentum oppositæ sententiæ respondetur concessa maiori, negando minorem, nam illa maior quantitas cibi, quam in vnica comestione possunt prædictæ mulieres prægnantes, & lactantes robuste naturæ sumere, est pro illarum sustentatione necessaria, & parum, aut nihil prodest infantu-

lo, vt ex dictis in nostra probatione constat, & sic ad seipsas sustentandas, & prolem egent in die, pluribus refectioibus. Deinde quia cum generaliter prædictæ mulieres prægnantes, & lactantes non sint robuste naturæ, & consequenter sint excusatæ ob hanc causam ab obligatione ieiunij nihil interest, quod per accidens eueniat, quod aliquæ reperiantur robuste naturæ, vt possint vnica comestione seipsas, & prolem sustentare; nam prædictum accidens non est sufficiens causa prædictas excludendi à priuilegio non seruandi præceptum ieiunij Ecclesiastici, vt constat ex superius dictis in probatione pro nostra sententia.

107 Ex dictis colligo mulieres prægnantes non teneri ad obseruationem ieiunij, siue cum periculo prolis, siue sine illo ad vincendas tentationes carnis, cum ieiunium non sit medium vnicum, & necessarium ad prædictas tentationes vincendas, nam præter ieiunium suppetunt alia remedia, non solum spiritualia, vt frequentationes Sacramentum, orationes, & alia huiusmodi, verum etiam corporalia, vt flagellationes, genuflexiones, & huiusmodi, ideoque non possunt prædictæ femine exponere prolem periculo mortis ieiunando, cum sibi absque ieiunijs prouidere possint; & quod ieiunando exponant prolem periculo mortis, est manifestum, non solum quia sunt in periculo abortus, sed etiam, quia vnica comestio non est sufficiens ad seipsam, & prolem sustentandam. Quare cõtinuatio ieiunij, vt in tempore quadragesimæ accidit, erit maximè nociua proli, & eam exponeret peri-

periculo mortis, quod nullo modo licitum est, vt ex se manifeste constat.

RESOLVTIO DECIMA.

Vtrum mulieres quinquagenariæ sint solutæ ab obligatione ieiunandi?

108 **N**egatiuam sententiam sustinent Laiman libr. 4. Theolog. moral. tract. 8. cap. 3. (non r. vt inuenies apud Leandrum à sanctissimo Sacramento loco inferius citando) nu. 2. vbi sic ait: illud vero multo in probabilius est, quod aliqui apud Sanchez omnes foeminas quinquagenarias, quippeque natura debiliores citius fenescere solent, à lege ieiunij liberent. In qua sententia refutanda non immoror, cum ipse tandem Sanchez concludat eam in praxi non esse tutam, neque scio aliquem Doctorem classicum, qui eam defenderit. Hæc Laiman. Ioannes Sancius in select. disput. 54. num. 11. Fagundez in præcepta Ecclesiæ præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 11. vbi sic ait. quæstionem hanc solus tractat, & excitauit Sancius lib. 7. de matrimonio disput. 3. 2. num. 17 ad medium, & procedens ex suo fundamento, & in aliquibus rationibus philosophicis communiter excusat foeminas quinquagenarias, quia vsq; ad eam ætatem generare possunt, & in maiori ætate non possunt ob defectum virtutis naturalis, virtus enim generandi communiter in foeminis vsque ad 50. annum extenditur, in viris vero vsque ad 60. statim vero corrigens se ita quidem ait, sed reuera mecum re bene considerata, & rationibus expensis existimo ni-

hil à ratione deuiumdicturum, nec alienum à probabilitate, qui foeminas quinquagenarias à ieiunio excusauerit, sicut viri sexagenarij excusantur, at dum aliud non apparuerit clarius conuincens, tamquam probabilioem eligo opinionem, quæ sustinet indiscriminatim de viri, & femine ætate loquendum esse ad excusandum à ieiunio, & addit opinionem, quæ foeminas quinquagenarias excusat, speculatiue esse probabilem, at in praxi non tutam. Quare sicut de viris nullam certam Regulam assignare posse diximus in opinione quarta ita etiam de foeminis dicimus, & totum id arbitrio prudentis relinquimus; communiter tamen dicimus sexagenariam etatē, tam in viris, quam in foeminis excusare, nisi de robustiori complexionem naturæ aliud euidenter constet, ita Fagundez.

109 Fundamentum huius sententiæ esse potest, quia intantū viri sexagenarij censentur dispensati in lege ieiunij, quia in prædicta ætate ratione debilitationis naturæ, calorisque naturalis indigent frequenti cibo; atqui hæc ratio non currit in foeminis quinquagenarijs: ergo femine in prædicta ætate non censentur exclusæ ab obligatione ieiunij. Maior est certa, et minor probatur, quia si spectemus maiorem phlegmatum copiam, quæ in foeminis reperitur, in quæ calor natius agit, vicēque sibi supplet, atque vitam ipsam quietam, ac modicè corporis exercitatione vacantem manifestè comperiemus, foeminas etiam quinquagenarias, minime indigere frequenti cibo, quali viri senes indigent, sed paucis naturam earum contentam esse

esse alimentis; quod experientia ipsa testatur; femine enim suapte natura ad ieiunia procliuiores sunt, et multo facilius viris ieiunium ferunt: ergo in predictis feminis quinquagenarijs non reperitur eadem causa excusans ab obligatione ieiunij que reperitur in viris sexagenarijs, cum in quinquagenarijs feminis cesset ratio indigentie frequentis cibi, que inuenitur in viris sexagenarijs: ergo non sunt excusande ille a ieiunijs instar horum, sed eadem etas in vtrisque desiderabitur.

110 Secunda sententia affirmat mulieres quinquagenarias exclusas esse ab obligatione ieiunij. ita Narbona in Annalibus iuris. Anno 60. num. 13. et 14. Henricus Zoefius in lib. 3. Decretal. tit. 46. num. 10. P. Leader a sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiunior. disput. 8. quest. 19. et probabilem eam iudicant Machado de perfecto Confessario tom. 1. lib. 2. part. 4. art. 3. document. 9. num. 4. et Pat. Franciscus Pellizarius de Mouial. cap. 6. numer. 25. qui addit hoc non solum procedere quoad ieiunia Ecclesie, sed etiam a prescriptis a religione, itaque ait: cum Sanchez non improbiliter asserat feminas quinquagenarias excusari etiam a ieiunijs communibus Ecclesie, probabiliter idem dici potest Moniales quinquagenarias excusari etiam a ieiunijs prescriptis in regula; Moueor ex Doctrina quam tradit idem Sanchez lib. 4. moral. cap. 11. num. 54. nimirum etate sexagenariam, sicut excusat viros, a precepto ieiunij, ita excusare a voto ieiunij, cum talia vota non obligent aliter quam precepta ecclesiastica de iisdem rebus (si tamen aliter

non constet de intentione uentis) quod si hoc procedit de obligatione ieiunij ex voto, a fortiori procedet de obligatione proueniente ex professione religiosa, et si admittitur de viris, admitti debet de feminis, cum sit par ratio de vtrisque. Huc vsque Pellizarius. Pater autem Antoninus Diana part. 9. tract. 7. resol. 72. tractans de hac difficultate postquam refert hanc opinionem inquit. Ego non audeo hanc sententiam tam feminis fauorabilem tamquam improbabilem damnare, ut ex Laiman damnat Alfonso de Leone de Censuris recollect. 5. numer. 471. memor verborum Salomonis, non est ira super iram mulieris, ideo iudicet alij an sit probabilis, nec ne.

311 Hanc sententiam probat 1. Pater Leander a sanctissimo Sacramento dicta quest. 19. superius citata, quia ut bene probat. Accacius Anton. Ripol. cap. 8. variar. resolut. iur. num. 272. et Narbon. ubi supra mulier quinquagenaria eque senex dicitur, ac vir sexagenarius, sed vir sexagenarius excusatur a ieiunio: ergo et femina quinquagenaria. Secundo probat quia femine de cennio citius, quam viri perfecte senescunt; at viri sexagenarij perfecte reputantur senes: ergo tales debent reputari femine quinquagenarie. Tercio probat, quia femine ut communis fatetur sententia post quinquagesimum annum nullo modo possunt generare ob defectum virtutis naturalis, ut late Narbona Anno 45. questione vnica: ergo in hac etate iam verè reputande sunt senes liberè a ieiunio Ecclesie.

112 Inter has duas extremas opiniones media via procedendum iudico

iudico. Assero igitur, quod absolute loquendo non debemus eximere ab obligatione ieiunij mulieres quinquagenarias, si aliàs robuste naturæ, seu complexionis sint. Et idem iudico de viris sexagenarijs. Quare hoc negotium relinquendum est prudentis arbitrio, ut iudicet, an vires sufficiant in supradictis etatibus ad seruandam, vel non seruandam obligationem ieiunij Ecclesiastici tam in feminis quinquagenarijs, quam in sexagenarijs viris, Et si de robore non constet, sed sit dubium, cum de etate constet, decidendum est in fauorem mulierum quinquagenariarum, & virorum sexagenariorum; nam ut bene aduertit Menoeh. lib. 2. de Arbitrar. centur. 1. toto casu 59. in casibus in quibus nulla extat clara iuris constitutio, relinqui iudicis arbitrio; qua etate senex quis censetur. Cum ergo in presenti casu hoc ita eueniat non videtur etas, ea quinquagenaria in mulieribus, & sexagenaria in viris prescribenda, sed id prudentis arbitrio committendum. Ita nouissime defendit P. Thomas Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 6. ubi sic ait. Sit tertia conclusio communiter & regulariter loquendo sexagenarij excusantur a ieiunio, ratione senectutis, quia tunc ut plurimum est occasus, & diminutio virtutis, sic Nauarrus, Pedraza, Medina, Caietanus, Armilla, Angles. supra. Et quidem Docti Iuniores. Vnde hac etate nisi euidenter constet ex robustiore compleffione posse absque lesione ieiunare non tenentur ieiunare, quia ex quo etate constat, & de robore est ambiguum, non est ultra spectandum, quia senectus est morbus irreparabilis, de quo late dixi lib. 7. de matrimo.

disp. 32. nu. 17. ubi etiam dixi an in feminis citius contingat senectus, quam in viris, & ideo femine quinquagenarie deobligantur ad ieiunium. Huc vsque Sanchez. 113 Prima pars nostri asserti est clara, quia intantum tam viri, quam femine excusantur a ieiunio ratione etatis, seu senectutis in quantum in etate senectutis natura redditur debiles, & vires, non sufficiunt ad onus ieiunij Ecclesiastici portandum, ex defectu caloris naturalis; atqui quando euidenter constat de robustiore complexionem subiectorum, siue hominum, siue mulierum, cessat tota ratio excusans ab obligatione ieiunij: ergo si euidenter constat de robustiore natura in feminis quinquagenarijs, & in viris sexagenarijs ad tolerandum onus ieiunij Ecclesiastici non erunt deobligati a precepto ieiunij.

114 Ut autem secundam partem nostri asserti probemus nempe posse feminas quinquagenarias deobligari a precepto ieiunij, si prudenter iudicetur in tali etate non habere sufficientes vires ad preceptum ieiunij seruandum. Suppono cum Patre Thomas Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 32. superius citata num. 16. non requiri eadem etas in feminis, & viris ad describendam senectutem: quia non videtur rationi consonare eandem etatem ad senectutem prescribi in feminis & in viris, ubi ius non ita clare disposuit. Quod femine (ut Auctores sunt Aristoteles lib. 7. de histor. animal. cap. 3. in fine. Plin. lib. 7. naturalis hist. cap. 4. Tiraquell. de leg. connub. lib. 6. num. 38. & lib. 1. nu. 57.) Ocyus, quam mas, & accrescant, & etate floreat, ac senectute macerentur. Quia vita in calore sita est

est teste Aristotele in problem. sect. 3. problem. 22. & sectio. 14. problem. 10. Cuius ratio est nam anima tamdiu corpus informat, quamdiu in eo vite menia obire potest. Precipuus vero vitalium functionum administer, est calor: cum autem femine frigidiores viris sint, vt ex multis probat Tiraquell. lib. 9. conubial. num. 142. & sequenti. Consequens est vt si femine breuioris vite sint, quod citius senescant, & consequenter, quod non eadem senectutis etas ascribenda est illis, sed minor, quam viris.

115 Quo supposito probatur secunda pars nostri asserti, primo ex doctrina dicti Patri Thoma Sanchez dicto numer. 26. quia textus iuris dū senectutē petūt, subiungunt, itaut sine incontinentiē suspicione, possit in seculo remanere, cap. vt constat ex cap. cum sis ibi verū si: ita vxor senex est, & sterilis, quod sine suspicione possit esse in seculo, & cap. vxoratus tit. de conuersion. coniug. ibi. Si autem talis fuerit, que suspicione nō careat, & cap. ad Apostolicam eodem titulo ibi. Nisi fortē sit eius etatis vt sine suspicione incontinentiē, valeat in seculo remanere, & cap. significauit eodem titulo ibi. Si est ita, & est talis etatis, de qua suspicio haberi non possit: ergo senectutis mensura sumenda est ex etate, in qua communiter incontinentiē periculum, nō versatur; atqui sterilitas in mulieribus incipit ab anno quinquagesimo: ergo in dicto anno possūt iudicari senescere secundū viri prudentis arbitrium, & possunt deobligari ab obseruatione legis ieiunij Ecclesiastici. Minor subsumpta est Aristotelis lib. 7. de Hist. Anim. cap. 5. vbi ait multas

feminas anno quinquagesimo peperisse, & vltra id tempus, nullam, & lib. 5. cap. 14. inquit maribus vltimum gignendi terminum esse annum septuagesimum feminis vero quinquagesimum, verum id raro, sed magna ex parte feminis esse quadragesimum quintum, maribus vero sexagesimum quintum: ergo cum senectus iudicanda sit, & mensuranda ex etate, in qua communiter incontinentiē periculum non versatur consequens est, quod si prædictum periculum incontinentiē vniuersaliter, & generaliter loquendo cessat in mulieribus quinquagenarijs; quod possit iudicari iuxta iudicium prudentis viri illas in dicta etate senescere; & consequenter esse deobligatas ab obseruatione ieiunij Ecclesiastici.

116 Secundo probatur eadem pars, quia arbitrio prudentis viri committendum est in qua etate senectutis obliget, vel nō obliget præceptum ieiunij Ecclesiastici, qui attentis viribus obligationem ieiunandi, aut exemptionem iudicet, vt affirmant Diuus Antoninus 2. parte titulo 6. capite 2. §. 6. verbo septimo Senes, Medina capite de ieiunio quæst. de his quia de ieiunia tenentur concl. 2. versu de inde senibus, Ledesma 2. parte 4. quæst. 17. art. 3. concl. 3. §. preterea de pueris. Palatius in 4. distint. 15. disp. 8. paulo ante 5. conclus. versu porro quia est. Emmanuel Rodribuez in exposit. Bull. Cruciat. §. 6. dub. 2. Vega tom. 1. summ. cap. 14. dub. 15. atqui femine ex natura sua sunt debilioris complexionis, quam viri quod satis experientia constat, vnde consequenter citius incipit in ipsis senectus, & de-

clinatio

clinatio virtutis naturalis: ergo quod citius ponatur in ipsis causa eas excusans ab obligatione ieiunij, quam in viris, relinquendum est prudentis viri Arbitrio: ergo iuxta dictum viri prudentis arbitrium citius quoque debet poni effectus liberationis à ieiunio in mulieribus, quam in viris, & consequenter si viri prudentes iudicent esse excusatas à dicta obligatione in quinquagenaria suorum annorum etate, manebūt vtique absq; conscientie scrupulo liberæ ab obligatione ieiunij. Hoc nostrum assertum, quoad secundam partem vt probabile defendit Par. Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 257. licet oppositum probabilius iudicet.

117 Ad fundamentum primæ sententiæ respondetur concedendo maiorem, & negando minorem. Ad cuius probationem dico eam nihil conuincere, nec difficultatem exhaurire; nam ex ea sequeretur senes in nulla etate à ieiunij excusari, quia senes facillime ieiunij ferunt (vt ex Hippocrates in suis Aphor. Aphorif. 13. docet P. Thom. Sanchez dict. lib. 7. de matr. disp. 32. num. 17.) paritiorq; cibo indigent, eo quod frigidiores sunt; atqui eos excusamus, quia (vt dicunt Galenus, & Brasauolus in illum Aphorif. Hippocratis) tale patiuntur, quale lucernis pœnè extinctis accidit, que continuā exigunt olei suffectionem, multam autem, & subitam simul, nequeunt sustinere: sic (inquiunt) seibus exhibere oportet cibum necessarium, & paruum, & hanc ipsam cibi paucitatem in multas partiri portiones;

nec vlla illis longa inedia est iniungenda. Idem ergo dicendum est de feminis quinquagenarijs. Concedo .n. ob phlegmata, & vitam quietā facilius, quam viros ferre ieiunium, ac pauciori alimento egere, at illam cibi paucitatem pro senectute equali cum viris sexagenarijs, ac maiori frigiditate nō possunt simul sustinere, sed indigent, vt in multas diuidatur portiones, nec poterunt vnico esu cibum necessarium vite tuendæ imposterum sumere, ac proinde à ieiunio, quod in vnica comestione consistit excusantur in dicta etate iuxta arbitrium prudentis viri, vt supra diximus.

118 Ad fundamenta secundæ sententiæ quatenus nostræ assertioni opponi possunt, dico illa solum conuincere, quod mulieres quinquagenariæ ad ieiunium Ecclesiasticum non teneantur, si iudicio prudentis viri iudicetur prædictas in tali etate constitutas vires sufficientes non habere ad comportandum onus ieiunandi propter debilitatē naturæ, aut defectū caloris naturalis, quod in tali etate euenire illis potest iuxta dicta in probatione secundæ partis nostri asserti non tamen sequitur, quod omnes femine quinquagenariæ absolute, & absque aliqua restrictione, & limitatione sint liberæ ab obligatione ieiunij Ecclesiastici, vt ex ibidem in dicta probatione secundæ partis nostri asserti constat.

119 Ex dictis infero annum sexagenarium excusantem viros ab obligatione ieiunij, & annum quinquagenarium excusantem feminas ab eadem,

S s

obli-

Vidal in sua Arca vitali tractat. de ieiunio inquit. 1. assertion. 8. A. num. 125.

121 Probat primo hæc sententia à dicto Don Marco Vidal quia in Vespertina refectiuncula erit licitum comedere Pistacia, pineos, & alios fructus: ergo etiam aliquo modo licitum erit edere pisces in debita quantitate. Probat consequentia, quia pinei, & pistacia cum sint solidioris substantiæ plus nutriunt, quam pisces, & melius confortat naturam, ac corroborant stomachum teste experientia; ergo dum ille cibus est licitus, etiam talis erit iste de piscibus. Secundo probat piscis cibus non pugnat in refectiuncula Serotina stare cum ieiunio cum non sit quid incompabile ieiunare, & edere pisces, ut patet, & certum est: ergo in vespertina refectiuncula comedendo pisces non frangitur ieiunium, & consequenter mortifere non peccatur. Quod confirmat primo, quia piscis est cibus maceratius cum sit exigui nutrimenti, & ideo in ieiunijs ab Ecclesia conceditur: ergo quando in collatione serotina iste cibus adhibetur, seruatur maceratio proportionata ieiunio, & ab Ecclesia intentata: ergo cum non violetur essentialiter ipsum ieiunium, non committitur culpa mortalis. Confirmat secundo ieiunium essentialiter consistit in abstinentia à carnibus, & vnica comestione, ut communiter concedunt DD. ergo cum hæc duo seruentur, quamuis in serotina collatione sumatur cibus piscis sequitur, quod non violetur substantialiter ieiunium.

122 Tertio probat, quia vespertina refectiuncula fuit à cōsue-

tudine introducta ad conferuandam naturam, & ad tribuendam aliquam virtutem stomacho: ergo cum iste finis melius assequatur per cibum piscis, quam per plures fructus, aut per bellaria nam sepe loco confortandi stomachum ipsum debilitant, aut relaxant teste experientia, clare inferitur cibum piscis non prohiberi sub mortali in serotina collatione. Quarto probat, quia Doctores etiam oppositæ sententiæ concedunt, & asserunt in vespertina refectiuncula posse licite manducari, electuaria ex saccharo confecta, belluaria, vel condita ex saccharo, amigdalalis, & huiusmodi etiam si ex eorum natura ordinentur ad maius, & perfectius alimentum, quam sit cibus piscis: ergo cum hic magis proportionetur ieiunio secundum intentionem, & finem Ecclesiæ præcipientis illud, non debet affirmari, ut sit sub mortali prohibitus in serotina refectiuncula.

123 Quinto probat quia si opposita communis sententia esset vera, sequeretur, quod quis toties mortifere peccaret, quoties in die ieiunij comedit extra prandium piscem, quamuis in parua quantitate, sed hoc nullo modo est asserendum: ergo nequæ etiam quod mortifere peccet comedens piscem in collatione serotina. Probat sequela, quia quoties aliquis edit carnem in die ieiunij, toties mortaliter peccat, quia hoc præceptum cum sit negatiuum, non obligat ad vnum actum specialem abstinentiæ, sed ad totalem, & continuam abstinentiam, ut sentiunt omnes Doct. vnde tot sunt actus violationis præcepti, quot sunt refectiuncule inter

inter se moraliter, & physicè distinctæ: ergo etiam cum sub culpa mortali præcipiatur in serotina refectiuncula, & etiam extra prandium piscis abstinentia, sequitur quod sit præceptum negatiuum, atque adeo quod in toto illo tempore ieiunij obliget, alias toties mortifere peccatur, quoties in die ieiunij violatur, sed id affirmare, est contra communem sensum Doctorum, & est omnino falsum; ergo etiam, quod sit mortalis culpa comedere pisces in debita quantitate in collatione serotina.

124 Secunda, & probabilior sententia negat licere in collatione serotina vti piscibus recetibus, aut fumificatis, saleque conditis in quantitate debita. ita quoad primam partem tenent Azor. parte 1. lib. 7. capit. 8. quæst. 7. vbi oppositam sententiam corruptelam vocat, Faguadez in præcepta decalogi præcept. 4. lib. 1. cap. 4. num. 18. Laiman lib. 4. theolog moral. tractat. 8. cap. 1. num. 9. Angles in florib. tractat. de ieiunio art. 2. difficul. 4. Reginald. lib. 4. cap. 14. dubio 10. num. 118. in principio Filii. tom. 2. tract. 27. part. 2. cap. 2. dub. 6. num. 30. Thom. Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 24. num. 4. Ledesma tract. 27. cap. 2. versu aesta duda Luisius Turrian. in summa par. 1. cap. 256. dub. 37. concl. 5. Bossius de iubil. sect. 4. cas. 18. num. 130. Trullench. in decalog. lib. 3. cap. 2. dub. 3. num. 8. superius citato P. Mag. Ioan. Bapt. Lezana tom. 3. summe regular. verb. ieiunium num. 4. Villalobos in summa tract. 23. diff. 7. num. 3. Viualdus in Candelabro parte 3. cap. 15. num. 42. Diana part. 1. tract. 9. resol. 1. et part. 4. tract.

4. resol. 117. versu nota & part. 5. tract. 14. resol. 14. & parte 9. tract. 6. resol. 6. & part. 10. tract. 14. resol. 58. quos citat, & sequitur Pater Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum disput. 4. quæst. 41. Pater Franciscus Pellizar. in manual. regular. to. 1. tract. 5. de obligat. seruandi ieiun. cap. 5. num. 14. Leander de Murzia in quæstio. Regular. ad cap. secundum sup. capit. 3. Regulæ Diui Francisci num. 42. quos citat, & sequitur Diana dicta part. 9. tract. 6. resol. 8. quare falso Dianam citat pro opposita sententia in dicta part. 9. resolutio. citat. Amadeus Guimenius in suo opusculo aduersus quorundam expositul. contra nonnullas leuitarum opinion. moral. tract. de ieiunio propos. 2. num. 1. in fine. Nam Diana vbi supr. vers. sed his non obstantibus postquam refert pro prima parte nostræ sententiæ dictum Patrem Pellizarium, Leandrum, & Enriquez, sic concludit, ita ille (loquitur de Patre Leandro cuius verba refert) & iterum, ego non obstante, quod sciam id quod psalmista cecinit, si non fuerint saturati murmurabunt. Quoad secundam vero partem nostram sententiam sustinent fere omnes Auctores supra citati, & specialiter contra Laiman lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap. 1. numer. 9. & Azor. tom. 1. lib. 7. cap. 8. quæst. 7. Bossium de Iubil. sect. 4. cas. 18. num. 126. & Pasqualig. in praxi de ieiunio decif. 112. qui contrariam partem sustinent. Tenent Faguadez in præcept. Eccles. præcep. 4. lib. cap. 4. num. 18. Diana parte 1. tract. 9. resol. 1. & part. 5. tract. 14. resol. 14. Anton. de Leon. quæst.

quæst. Decocholate part. 3. nu. 4. & alij apud dictum Dianam. Pater Leander à sanctissimo Sacramento parte 3. tract. 5. disp. 4. quæst. 42. & quoad utramque partem nostram sententiam tenet Eminentissimus Cardinalis Caietanus tam in summa verbo ieiunium capit. 1. versu accidit tamen circa hoc ubi sic asserit: sumere vero ientaculum serotinum ad sustentationem naturæ est proculdubio iterum comedere quia, directe manducare ad naturæ sustentationem ordinatur; unde apud Religiosos manducatio vocatur refectio, & locus manducandi Refectorium, quia Religiosi non habent vti cibo, nisi ad reficiendum, et 2.2. quæst. 147. artic. 6. versu secundi autem dubij solutio est, inquit, quod licet piscis temporibus non fuerit forte licitum sumere fructus, herbas, aut bucellam penis, ne potus laueret stomachum, quia horum usus secundum se est manducatio, ut auctor dicit, hodie tamen omnia licita sunt per modum medicinæ in vespertino potu, fraude cessante, quoniam iam consuevit Christianus populus vti per modum medicinæ huiusmodi, his quorum usus est manducatio; Deferendum tamen est consuetudini loci scilicet ubi non consuevit sumi panis, non sumatur sine rationabili causa, puta quia fructus nocerent, aut non habentur, aut non possunt contereri dentibus. Nec verba Caietani in summa verbo ieiunium capit. 1. superius relata pro opinione contraria videlicet, nec sumere in ientaculo serotino parum panis frangit ieiunium, quia ad hoc videtur serotinum ientaculum reductum, ut non

referat, quid quisque sumat, si modum non excedit. Oppositum demonstrant, ut bene aduertit Laiman. lib. 4. theolog. moral. tract. 8. capit. 1. quæst. 7. num. 9. ubi sic ait: id porro non satis intelligo, quid Caietanus velit verbo ieiunium capit. 1. in fine inquit non referre quid quisque in serotino ientaculo sumat, si modum non excedit. Si. n. de omnibus cibis in vniuersum loquitur profecto, et consuetudini Ecclesiarum, et aliorum Doctorum fidelium; persuasioni contradicit. Sed arbitror solum intellexisse de pane, et fructibus nihil referre quid quisque ex his sumat in quantitate modica. Quæ explicatio, et Caietani intelligentia legitima est, et iuxta illius mentem aliàs sibi esset contrarius cum in 2.2. quæst. 147. artic. 6. doceat non licere vti pane in collatione ieiunij ubi non est consuetum, sine rationabili causa ut ex verbis supra relatis ipsius Caietani dicto loco constat. Quomodo ergo Caietanus docere potuit non esse attendendam in collatione qualitatem cibi, qui tam asseperanter tenuit non posse in ea sumi panem, nisi casu quo fructus nocerent etc. Valeat ergo Pasqualigus, et intelligat Caietanum in summa, explicetque illum, per ea quæ latius, et securius 2.2. loco citato docuit, ut bene illum explicat Laiman, ut vidimus. Et ne hæc Caietani intelligentia noua videatur, et contra Doctoris mentem aduertere oportet quod in tempore Caietani de his quæstionibus, quas nunc exagitamus, non erat dubium, sed solum an panis poterat pro collatione serotina sumi, et ad hanc quæstionem respondet

Caiet-

Caietanus in summa & 2.2. posse cum limitatione assignata. Videat ergo Pater Pasqualigus quam longè abest Caietanus suam fauere sententiam.

125 Probatur nostra sententia vnico, sed valido fundamento, quia essentia ieiunii essentialiter consistit in abstinentia à carnibus, & vnica comestione diurna, ut concedunt omnes Doctores, & non negant Auctores oppositæ sententiæ, & præcipue Don Marcus Vidal loco superius citato; atqui comestio piscium, tam recetium, quam fumosicatorum, saleque conditorum faciunt, & constituunt secundam comestionem: ergo non licet illis vti in collatione serotina ieiunij Ecclesiastici. Consequentia ex præmissis manifeste sequitur, & maior conceditur à Doctoribus oppositæ sententiæ contra quos disputamus. Minor in qua est difficultas probatur quia omne id quod sumitur pro sustentatione naturæ, & ad corroborandas vires, sumitur per modum prandij, & nouæ comestionis, seu refectio- nis; atqui pisces in quantitate assignata ab auctoribus oppositæ sententiæ siue sint recentes, siue fumosicati, aut sale conditi sumuntur ad sustentationem naturæ, ad viresque corroborandas: ergo constituunt nouum prandium, seu comestionem, & consequenter necessario destruunt essentiam ieiunij Ecclesiastici essentialiter perētis vnica tantum comestione simul cum abstinentia à carnibus; ergo collatio serotina, non potest fieri ex piscibus, absque mortali peccato in quantitate assignata ab auctoribus oppositæ sententiæ.

126 Ad hoc fundamentum respondet Don Marcus Vidal ubi supra num. 137. negando absolute minorem, quia licet per consuetudinem non fuerit positiuè introductus cibus piscis in serotina collatione attamen introductum fuit ut aliquid cibi sumatur ad restaurandam, & confortandam naturam, ut quidnam cibus sit sumendus, non fuit id expresse determinatum, & idcirco pro diuersitate temporis, & loci diuersus etiam cibus, tum in quantitate, tum in qualitate sumatur; unde mirum non est si Doctores diuersimode loquantur in assignanda cibi qualitate, qui in serotina collatione sumi debet, ex quo clare constat nullum cibum fuisse à consuetudine præscriptum, & determinatum.

127 Verum enim vero solutio prædicta fundatur in principio falso scilicet, quod serotina collatio sit consuetudine introducta ad sustentandam naturam, viresque corroborandas; nam ut est communis consensus Doctorum Serotina refectiuncula adhibetur per modum medicinæ, ne potus noceat, & stomachum lauet, ut docet Caietanus, & cum illo communiter Doctores, & est vsu receptum vsque ad hæc nostra tempora inter fideles: ergo falsum est asserere collationem vespertinam in die ieiunij esse vsu introductam ad sustentandam naturam, & vires illius corroborandas, nam hoc certè esset destruere finem intentum ab Ecclesia in ieiunio Ecclesiastico, qui est macerare corpus, viresque illius debilitate, ut sic facilius possint Catholici incentiua carnis corrigere, & mortificare, ut sic faciliores essent ad

viam.

viam spiritus prosequendam.

128 Ad primum fundamentum oppositę sententię respōdetur omittendo antecedens, & negando consequentiam, quia cum Ecclesia prohibeat in die ieiunij plures comestiones, & sola consuetudine sit introducta serotina collatio, in qua non est introductus vsus vescendi piscibus, vt communiter Doctores asserunt, ideo nō est licitus esus piscium in dicta collatione serotina in die ieiunij. Et deinde quia cum pisces ordinentur ad cibum, seu ad cenam, non licet illos comedere in collatione serotina, aliās liceret duplex comestio in die ieiunij, quod est falsum, vt ex probatione nostrę sententię constat. Ad probationem consequentię dico quod dato quod pinei, & pistacia ex eo, quod sint solidioris substantię plus nutriant, quam pisces, nō inde sequitur, quod etiam adhiberi pisces possint, primo quia hoc cōsuetudo prohibuit, & non fructus; secundo quia etiam panis magis nutrit, quā pisces, & nihilominus, quia magis nutriunt pisces, cum pane, non licet pisces cum pane manducare; quis enim poterit in dubium vertere an maius nutrimentum asserat sumptio trium vnciarum panis, & quinque piscium, præcipue magnorum (vt thunni, Salmonis, trutte, hyspanę Atum, Salmon Trucha &c.) quam sumptio panis quantitate trium vnciarum, & vnciarum quinque fructuum? nullus profecto, sicut nullus poterit dubitare, sed pro certo habere non ieiunare illum, qui in refectiuncula vespertina cū duabus panis vncijs, sex thunni, salmonis &c. sumeret.

129 Ad secundum argumentum respondetur negando antecedens, nam licet cibus piscis extare possit cum ieiunio in vespertina refectioe, non inde sequitur quod in vespertina collatione non repugnet extare cum ieiunio, non ratione qualitatis cibi piscium, sed quia consuetudine est prohibitus vsus piscium in collatione serotina, & præterea, quia cum ex natura sua ordinentur ad comestionem, seu cenam, non possunt stare cum obseruatione ieiunij, quod essentialiter vnicam tantum refectioem, seu comestionem includit, vt de se manifestum est.

130 Ad primam confirmationem respondetur quod dato, quod cibus piscis, sit maceratiuus, exigueque nutrimenti nō ideo sequitur posse in collatione adhiberi, si alias sint (vt sunt) per consuetudinem prohibiti. Deinde, quia magis maceratiuus est cibus fructuum, & minoris nutrimenti, quā cibus piscium ideoque fructibus, non piscibus vsi sunt omnes Sancti Monachi, & Eremitę.

131 Ad secundam confirmationem respondetur concedendo antecedens, & negando consequentiam, nam vt in probatione nostrę sententię diximus cū cibus piscium ordinetur ad comestionem, sumere ientaculū serotinū ex piscibus ad sustentationem naturę est proculdubio iterum comedere, cū id quod directe ordinatur ad naturę sustentationem, dicatur propriè ordinari ad comestionem; cum autem pisces si sumantur in collatione serotina ordinentur ad naturę sustentationem, consequens est, vt secundam comestionem constituat, quod est

est essentialiter contra essentiā ieiunij ecclesiastici vt apud omnes est certum, cum ieiunium Ecclesiasticum essentialiter consistat in abstinentia à carnibus, & vnica tantum comestione.

132 Ad tertium argumentum respōdetur omittendo antecedens, & negando consequentiā nam non ex eo quod refectiuncula vespertina sit consuetudine introducta ad confortandā naturam, & tribuendam aliquā virtutem stomacho, sequitur quod iste finis melius assequatur per cibum piscis, quam per plures fructus, aut per bellaria, eo quod fructus debilitent stomachum, & eū relaxant pisces vero corroborent stomachū, & tribuent illi virtutem, ne potus noceat &c. nam id falsum est quia (vt bene notat Pater Leander à Sanctissimo Sacramēto ex schola salernitana in opusculo de tuenda valetudine misso ad Regē Anglię cap. 30. & cap. 38. versu post pisces, nux sit, post carnes caseus adsit loco superius citato quæst. 41. solut. ad primum argumentum Pasqualigi) pisces phlegmata generat, suntque frigidioris, & humidioris tēperaturę, & ideo ob id difficilius concoquantur tardius subducuntur, prontissime in ventriculo corrumpuntur & putrescunt, & putrescendo, sitim generant, & veneni interdum non nihil in se continent. ergo plus sunt pronti relaxare stomachum, quam fructus, & bellaria; ergo pisces non sunt adhibendi in collatione serotina ob causam assignatam in argumento, ex eo quia virtutem tribuunt stomacho, & salubriores fructibus sunt, cum id falsum esse constet: ergo prædicto

argumento non conuincitur licere in collatione serotina, vt piscibus etiam in debita quantitate.

133 Ad quartum argumentum respondetur concedendo antecedens quoad primam partem, & negando quoad secundam, scilicet, quod electuaria, ex saccharo confecta, bellaria, vel cōdita ex saccharo, & amigdalibus, & huiusmodi ordinari ad alimentum, seu comestionem, sicut cibus piscis, quia prædicta vt in plurimum sumuntur per modum medicinę ad confortandum stomachum, & ne potus noceat, ex quo non sequitur esus piscium licere, nam pisces vt diximus, constituunt nouam comestionem, seu refectioem cum sumantur ad sustentationem naturę, & ad illius virium augmentationem, vt supra probauimus, ideoque licet licitum sit in serotina collatione manducare electuaria bellaria &c. huiusmodi, non licet pisces manducare.

134 Ad quintum argumentum respondetur negando sequentiā, nam vel pisces sumuntur post prandium in parua quantitate, vel sumuntur in magna, si in parua quantitate, quę non excedat duas vncias, non frangit ieiunium Ecclesiasticum ob paruitatem materię; vel si talem quantitatem aliquis post prandium sumat rogatus ab amico, vt omnes Doctores concedunt, & consequenter in tali casu nō peccatur mortaliter. Vel sumuntur in magna quantitate, quę suffiat ad fractionem ieiunij Ecclesiastici, & si hoc ita sit qui talem quantitatem sumit post prandium in die ieiunij Ecclesiastici, frangit ieiunium, &

peccat mortaliter pro illa vice tantum, quia ponit aliquid, quod est destructiuum essentia ieiunij, scilicet secundam comestionem, & si in eodem die alia, vel alias vices pisces comedat, etiam in magna quantitate, non peccat mortaliter, nam destructa semel essentia ieiunij, in illo die, non potest ulterius in illo die reuiuisci obligatio ieiunandi, vt communiter omnes DD. concedunt, quod non euenit in illo, qui in die ieiunij plures vices comedit carnem, etiam si in parua quantitate, quia cum ieiunium duo essentialiter includat precepta, vnum negatiuum abstinendi a carnibus, alterum positiuum faciendi tantum vnica comestionem; preceptum abstinendi a carnibus cum negatiuum sit non obligat ad vnum actum specialem abstinentia, sed ad totalem, & continuam abstinentiam, vnde tot sunt actus violationis precepti, quot sunt refectioes inter se moraliter, & physicè distincte, vt bene dicitur in argumento. Preceptum autem faciendi in die ieiunij vnica tantum comestionem, positiuum cum sit, vnica actio adæquate frangitur ieiunium, fractoque ieiunio semel in vno die, cum non possit reuiuisci de nouo obligatio ieiunandi, hinc prouenit, quod si in dicto die multoties comedat cibos non prohibitos, vt sunt pisces, quod de nouo non peccet mortaliter; quare falso in argumento dicitur quod preceptum Ecclesiasticum de vna tantum comestione in die ieiunij sit preceptum negatiuum, sicut est preceptum abstinendi a carni-

bus; ex quo patet ad probationem sequelæ dicti argumenti.

R E S O L V T I O

D V O D E C I M A.

Vtrum licitum sit in die ieiunij vespertinam collationem facere cum lacticiuijs, scilicet cum lacte, caseo, & ouis?

135 **S**ensus difficultatis propositæ est an liceat vti in collatione serotina lacticiuijs in debita quantitate in diebus ieiunij, in quibus lacticia non prohibentur, vel si prohibeantur respectu illorum, qui priuilegium habent edendi oua, & lacticia in dictis diebus in comestione diurna, vt iqui bullam Cruciatam habent, qui gaudent priuilegio edendi oua & lacticia in ieiunijs quadragesimalibus, in quibus predicta lacticia iure sunt prohibita, vt supra diximus? in qua difficultate prima sententia absolute affirmat licitum esse in collatione serotina lacticiuijs vti in debita quantitate in diebus ieiunij, in quibus lacticia non prohibentur, & in illis in quibus prohibentur, licitum tantum esse habentibus priuilegium vescendi lacticiuijs in comestione diurna. Ita Pater Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decisionibus 114. & 115. vbi pro prima parte huius sententiæ citat Pasqualigu, Caietanum in summa verbo ieiunium in fine (immerito tamen, vt resolutione procedenti diximus ex Laimanum)

Bo.

Bonacinam disp. vlt. de præcep. Eccles. quæst. 1. punct. 3. num. 3. Bizozerum part. 4. summ. de 3. præcepto Decalogi cap. vltim. membr. 2. num. 3. versu sed Caietanus, dum docent non referre quid sumatur in vespertina refectiuncula, dummodo non excedatur debita quantitas; & magis attendendâ quantitatem, quam qualitatem. Quem sententiam inquit, idem Pasqualigus referre probabilem Basseum in florib. theolog. mor. verbo ieiunium 1. num. 9. Quoad secundam vero partem decis. 114. citat Laiman. lib. 4. Theol. mor. tract. 8. cap. 1. nu. 9. versu id porro in fine. Turrian. in summa part. 1. cap. 256. dub. 37. concl. 2. (sed quam immerito Laiman, & Turrianum citet pro hac secunda parte huius sententiæ, postea videbimus) Syluium 2.2. quæst. 147. art. 6. quæst. 2. Ghesium in thesauro anime verbo ieiunium capit. 1. num. 4. Bossium de iubilæo sect. 4. cap. 18. num. 132. Quam sententiam sequitur Don Marcus Vidal in sua Arca vitali tract. de ieiunio Inquisit. 1. num. 140 vbi sic ait deducitur secundo. Sine violatione ieiunij seruata debita quantitate sumi posse oua lacticia, nempe lac, caseum, butyrum, & huiusmodi in vespertina refectiuncula, quando hæc licite comeduntur in diebus ieiunij. Don Carolus Malletus in auro theol. mor. tom. 2. tract. de præcept. Eccles. mall. 2. bractea 11. versu respondetur in hoc vbi ait: qualitas vero cibi huius refectiunculæ potest sumi de his cibis, quibus vescimur, vel ante prandium, vel in prandio, vel post prandium, & ideo potius quantitas attendenda est quam qualitas.

136 Hæc sententia quoad vtrâque partem probatur primo à dicto Patre Don Marco Vidal, quia oua, & lacticia sunt cibi leues, parum famem sedantes, vnde plus famem sedatur sumendo nuges, panem legumina, & alios huiusmodi cibos, quam sumendo eandem quantitatem ex ouis, vel lacticiuijs: ergo licitum erit in diebus ieiunij collationem serotinam facere in debita quantitate ex ouis, vel lacticiuijs, quando hæc licite comeduntur in diebus ieiunij, siue ratione priuilegij, siue quia nulla est in diebus ieiunij dicti cibi prohibitio.

137 Confirmat primo hanc rationem, quia lacticia, & oua rationem non habent feruli principalis in perfecta comestione, sed vt plurimum adhibentur in ientaculis, atque numerantur inter bellaria, præcipue lacticia: ergo etiam stando in opposita communi sententia, oua, & lacticia, non censentur prohibita in collatione serotina, cum sint de ijs, quæ ante vel post prandium solent adhiberi: ergo si hæc licite comeduntur in vespertina refectiuncula, vt sentiunt DD. communiter, ita etiam licite sumuntur oua, & lacticia.

138 Confirmat secundo, quia serotina refectiuncula est licita, quia consuetudo introducit in genere, vt aliquantulum percibum in debita quantitate reficiatur, & restauretur corpus, non tamen in specie determinauit hanc vel illam qualitatem cibi; vnde licet per hanc consuetudinem introductus non fuerit explicite in vespertina refectiuncula cibus ouorum, & lacticiuorum, nihil refert,

T t 2 nam

nam sufficit, vt talis consuetudo introduxerit illum cibum in genere, sub quo talis cibi species continetur, cum sit de his, quæ licite sumuntur in diebus ieiunij. Ergo saltem virtualiter consuetudo introduxit ratione generis hunc cibum.

139 Confirmat tertio. Quia finis intentus à consuetudine, quando introduxit serotinam comestionem, fuit vt confortetur stomachus, & restauretur corpus, & vt sub leuetur natura; sed iste finis melius cõsequitur per cibum ouorum, quam per fructus, & aliquos alios cibos, vt constat: ergo magis conformatur consuetudini iste ouorum cibus, quam plures alij de illis præmissis in ieiunijs, ideoque licite comeduntur oua, & lacticia in vespertina refectiuncula, & nullo modo violatur ieiunium.

140 Addit denique prædictus Don Marcus Vidal à Doctoribus communiter cõeedi, quod in diebus ieiunii, licite comeditur in vespertina refectiuncula panis confectus cum ouis vulgo pasta reale, siue pane di Spagna, cum sit cibus, qui enumeratur inter bellaria, quamuis melius, & solibus nutriat, quam oua, & lacticia: ergo nullum est inconueniens concedere, quod possint sumi in vespertina refectiuncula absq; fractione ieiunij oua, & lacticia in debita quantitate.

141 Secunda sententia negat licitum esse in diebus ieiunij vespertinam collationem facere cum ouis aut lacticijs, etiam si in dictis diebus ieiunij non sint prohibita prædicta lacticia, & si prohibita sint non licere cum dictis lacticijs collationem facere virtute priui-

leg. i vescēdi ouis, & lacticijs in prandio dierum ieiunij. Ita Thomas Sanchez tom. 2. consil. mor. lib. 5. cap. 1. dub. 25. num. 4. (non dub. 24. nu. 4. vt inuenies apud Pasqualig. loco superius citato dict. decis. 114. & 115. & apud Leandrū à sanctissimo Sacramento loco inferius citando.) Angles in florib. quæst. 9. de ieiunio art. 2. diff. 4. versu nota. Villalobos in summa part. 1. tract. 23. dub. 7. num. 3. Filiuc. tom. 2. tract. 27. part. 2. cap. 2. dub. 6. num. 30. Ledesma in summa part. 1. tract. 27. cap. 2. post conclusionem quartam versu Aesta dūda. Diana tract. 9. par. 1. resol. 1. & part. 4. tract. 4. resol. 117. & part. 10. tract. 14. resol. 57. & 58. versu. Hinc dictus Pater Leander. Pater Magister Ioannes Baptista Lezana tom. 3. summ. regul. verbo ieiunium nu. 4. prope finem. Pater Leander à Sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiuniorum disput. 4. quæst. 44. & quæst. 46.

142 Primam partem huius sententiæ probat 1. Pater Leander à sanctissimo Sacramento dict. quæst. 46. quia huc vsque non est introductus vsus ouorum, aut lacticiorum in refectiuncula diei ieiunij: ergo huc vsque non possunt licite in illa adhiberi. Patet, quia collatio est licita: ergo etiam illud solum erit licitum, quod circa eius qualitatem eadem consuetudo præscripsit, & præscribit. Secundo eandem partem probat, quia oua, vt fercula principalia apponi solent in prandio, aut cœna in mensis etiam nobilium, & valde diuitum, præcipuè ieiuniorum tempore, vt experientia constat: ergo ex hoc

ex hoc capite nequeunt in collatione adhiberi. Tertio probat eandem partem, quia si quis licite posset vti in refectiuncula ouis, licite certè, aut saltem absque fractione ieiunij possit in ea sumere duo (imò, & tria) oua cum duobus, aut tribus vncijs panis, cum tota hæc quantitas non excedat octo, aut nouem vncias; atqui hoc asserere est scandalosum, & temerarium vt patet: ergo & opinio affirmans licere collationem serotinam facere ex ouis in debita quantitate, est scandalosa. Quis namque fidelis cuiuscumque fuerit conditionis non scandalizaretur, videns alium fidelem in die ieiunij vespertina in refectiuncula se pari ouorū cibare?

143 Secundam vero partem quoad oua probat eisdem fundamentis superius relatis; quoad lacticia vero nepe quoad caseum, & lactem, sic probat 1. dict. quæst. 44. superius citata, quia licet caseus non numeretur inter fercula, quæ in Cœna apponi solent, & ex hoc capite posset in collatione sumi, numeratur tamen inter cibos, qui prohibentur in collatione exhiberi, & ita ex hoc capite non potest illo quis in refectiuncula vti. Secundo probat eandem partem, quia ad minus multa, quæ ex lacte conficiuntur condimenta enumerantur inter fercula: quæ in cœna apponi solent, vt sunt cibus albus, Hispanè manjar blanco, natillas &c. ergo male dicit Pasqualig. ex hoc capite non prohiberi in collatione sumi. Eandem partem tertio probat, quia (vt affirmat Pasqualig.) quod assumitur in collatione debet esse tale, quod det virtutem stoma-

cho, illumque aliquantulum corroboret, at caseus non solum stomacho, sed & capiti, & pectori nocet, vt docet schola Salernitana in opusc. de tuenda valetudine misso ad Regem Angliæ cap. 30. & 38. ergo neque ex hoc capite erit congruum in collatione adhiberi.

144 Tertia sententia, & quæ valde mihi probabilis videtur, mediam inter has duas oppositas sententias viam tenet, asserit igitur non licere in diebus ieiunij vti in collatione serotina ouis, & lacticijs in quantitate proportionata collationi serotine; in quo conuenit cum secunda sententia: affirmat tamen posse licite in collatione serotina vti modico caseo cum pane in ieiunijs in quibus caseus non prohibetur in comestione vespertina, & in ieiunijs in quibus lacticia prohibentur, si illis vti possit aliquis ex priuilegio, non solum vbi consuetudo est, vt in septentrionalibus Regionibus, vbi fructum inopia est, sed etiam hoc potest fieri in alijs regionibus præcipue ab illis personis, quibus fructibus vti, non est salutare in quo conuenit cum prima. Ita Laiman lib. 4. theol. moral. tract. 8. cap. 1. num. 9. versu id porro ibi: illud tamen addo in septentrionalibus regionibus, vbi fructum inopia est, multos etiam modico caseo cum pane in cœnula ieiunij; quod propter consuetudinem reprehendi non potest. Aloysius Turria in summ. part. 1. cap. 256. dub. 37. concl. 3. & 5. vbi docet collationem serotinam non posse fieri cum piscibus, neque cum pisciculis paruis, vel ouis, posse tamen fieri cum caseo in parua quantitate simul cum pane.

145 Prima pars huius sententię scilicet non posse in collatione serotina adhiberi oua, satis probata manet argumentis factis pro prima parte secunde sententię, & etiam quia vt resolut. preced. diximus ea, quę per se ordinantur ad sustentationem corporis, & per se apponuntur in prandio vel in cęna non possunt adhiberi pro collatione serotina in die ieiunij; atqui huiusmodi sunt oua experientia testante, siue sumantur in die ieiunij ex privilegio, siue quia non sunt prohibita: ergo non licet vti ouis etiam in debita quantitate in collatione serotina; patet consequentia, quia alijs duplex fieret comestio in die ieiunij, quod nullo modo licet, cum ieiunium vnicam tantum comestionem essentia. liter includat simul cum abstinentia à carnibus.

146 Secunda vero pars huius sententię, nempe quod licitum sit in collatione serotina in die ieiunij, vti caseo in parua quantitate simul cum pane, aut ratione privilegij si lactinia sint prohibita, aut sine illo, si prohibita non sint; probatur quia si vti caseo in parua quantitate, simul cum pane, non liceret in die ieiunij in collatione serotina, vel hoc proueniret ratione consuetudinis, vel quia caseus apponi solet vt fercula principalia in prandio, aut in cęna; atqui ex nullo ex his capitibus prouenire potest, quod non liceat vti caseo in parua quantitate simul cum pane in collatione serotina: ergo dicendum est, quod licet, cum ex nullo alio capite, quod non liceat prouenire valeat; probatur minor nam in primis quod non proueniat ex consuetudine patet, cũ

de dicta consuetudine non constat, vt multi, & graues Doct. docent; quod autem non proueniat ex alio capite manifestum est, nā caseus ab omnibus DD. inter bellaria, quę in prandio vel in cęna apponuntur, enumeratur; sed ex his quę inter bellaria enumerantur in prandio, vel in cęna, licet collationem serotinam in debita quantitate in die ieiunij facere; ergo multo magis licebit in collatione serotina, vti caseo in parua quantitate simul cum pane, absque eo quod qui hoc faciat, peccet mortaliter, aut ieiunium Ecclesiasticum frangat.

147 Ad primum fundamentum primę sententię respondetur primo cum Patre Diana parte 10. super citatis tractatu 14. resolut. 57. & cum Patre Leandro à sanctissimo Sacramento part. 3. tractat. 5. disp. 4. questio. 46. (non quest. 40. vt citatum inuenies apud Dianam dict. resolut. 57) responsione ad primum fundamentum Pasqualigi omittendo antecedens, & negando consequentiam, quia etiam si oua minus nutriant, & parum fame sedent, quam nuges, panis, legumina &c. non inde colligi licet, quod liceat ouis vti in collatione serotina in die ieiunij, cum prohibita sint immemorabili consuetudine fundata in eo, quod ideo prohibetur oua iure Ecclesiastico in ieiunij quadragesimo, eo quod non sint cibus proportionatus pro tam sollempni ieiunio, cum sit cibus proximior carnibus delicatus, & ab abstinentia rigorosa alienus, & licet in reliquis ieiunij oua Ecclesia permittat, id facit eo quod, non requirat in illis tam strictam abstinentiam; ideoque in utroque ieiunio

iuunio, scilicet quadragesimali, & extra quadragesimam est consuetudo in memorabilis apud omnes fere viros timorata conscientię, & religiosos, non vti in collatione serotina, ouis etiam in debita quantitate.

148 Secundo respondetur negando absolute antecedens, quia tam longe abest cibus ouorum esse cibus leuis, quam lux distat à tenebris, cum potius valde nutriant, & cum illis fames valde se detur, vt testatur schola Salernitana dicto opusc. superius citato cap. 8. ex Auicenna sic dicente: quandoque est nutriendus parua quantitate, plurimo reficiens alimento; eius generis sunt potissimum oua, & testes gallinacei, quorum ferè nutrimentum cum ipsorum pensatur pondere, sic Auicenna: ergo constat falsum esse, quod oua sit cibus leuis, & parui nutrimenti; & consequenter etiam falsum est quod plus sedetur fames sumendo panem, ficus, nuges, & huiusmodi fructus, quam sumendo panem cum ouis, vt experientia docet; & constat cum oua plus afferant nutrimenti, quam pisces, vt communiter docent Doctores. Ex quo manifeste infertur nullo modo licere vti ouis etiam in debita quantitate in die ieiunij pro collatione serotina.

149 Ad primam confirmationem respondetur negando antecedens, quoad primam partem, nempe oua non habere rationem ferculi principalis in perfecta comestione, vt optime probatum manet supra probatione secunda pro prima parte secunde sententię; nam oua nullo modo connumerantur

inter bellaria loquendo presertim de cibis quadragesimalibus cum oua inter meliora, imo & optima fercula numerari debeant, & de facto ab omnibus numerentur. Neque obstat (vt bene notat Pater Leander à sanctissimo Sacramento dict. quest. 46. solut. ad 4. argu. Pasqualigi) quod aliquando oua inter ientaculis sumantur, nam ex hoc non infertur bene quod inter bellaria numerari debeant, & ideo in collatione serotina sumi possint, cum notum sit omnibus multa alia, quę rationem ferculi principalis habent, passim in ientaculis tam matutinis, quam vespertinis apponi solent; & hoc ex appetitu, aut voluntate eorum dependeat, & non ex alio capite, qui prandium, aut cęnam faciunt.

150 Ad secundam confirmationem respondetur negando antecedens; nam consuetudo non introduxit collationem serotinam, vt in illa aliquis cibus in genere sumeretur, sed quod sumeretur in debita quantitate, ad confortandum stomachum, & ad manutenendas vires corporis, vt possit in quadragesima onus continuationis ieiunij tolerare, ex his tamen, qui in specie non habent rationem ferculi principalis neque vt fercula principalia apponuntur in prandio, aut cęna, sed ex his quę inter bellaria apponuntur; cum autem oua inter fercula principalia, quę in prandio vel cęna apponuntur, enumerentur; hinc est quod neque explicite, neque implicite ratione consuetudinis possint adhiberi in collatione serotina. Nec valet si dicas cum Pasqualigo & cum Don Marco Vidal locis sup. citat. impertinentem rem esse,

esse, & valde accidentalem pro nostro casu, quod oua habeant rationem ferculi principalis in refectioe perfecta, scilicet in prandio, & cœna, cum solum debeat attendi an minus nutriant, quam panis, & alia quedam cibaria, quæ collationi cōceduntur. Hoc inquam, non valet, nam vt insolut. ad prim. Argum. huius sententię diximus adhuc dato gratis, quod non ad illud, sed ad hoc debeat attendi, non inde sequitur licere ouis, vt in collatione ferotina, vt ex dictis in dicta sol. constat.

151 Ad tertiam confirmationē respondetur omittendo maiorem, & minorem, & negando consequentiam, quia licet finis consuetudinis introducentis ferotinam collationem fuerit ad confortandum stomachum intelligitur facta talis introductio, vt stomachus confortetur ex illis cibis, qui prohibiti non sunt, & ita licet melius confortetur stomachus ouis, quam fructibus, inde non sequitur quod per ouorum esum debeat confortari, cum sint alij cibi, qui id prestare valeant, vt panis fructus, herbe, & alij huiusmodi, quæ in collatione prohibita non sunt, sicut sunt per consuetudinem oua.

152 Ad secundum fundamentum eiusdem Don Marci Vidal, verfu addo denique, responderetur negando antecedens, nā DD. communiter contrarium docent (præter Sancium in select disp. 52. num. 7. Pasqualigum, & Don Marcus Vidal) ita defendit Roccafull. in praxi theol. moral. de præcept. Ecclesię to. 2. lib. 3. cap. 4. num. 7. Martinus de Sancto Ioseph in mon. conf. tom. 1. lib. 2. tract. 6. de ieiunio

num. 4. Pater Leander à sanctissimo Sacramento dicto tract. 5. disp. 4. quæst. 48. Diana part. 10. tract. 14. resol. 57. licet affirmet, & bene quod non damarent, qui comederet in collatione ferotina vnum biscottum ex pane ouis confectum in paruula quantitate, nam reuera non parua quantitas ouorum, sed satis magna ingreditur in vncijs octo panis biscotti, etiam, vt regulariter fieri solent, vt notant Rodriguez in summa cap. 23. ante primam conclusionem, & Diana dict. part. 10. tract. 14. resol. 57. alias ex opposita sententia affirmante licere in collatione ferotina sumere panem biscottum in debita quantitate, scilicet vncias octo sequeretur quod in diebus in quibus prohibentur oua licitum esse comedere panem biscottum in quacumque magna quantitate etiam seclusa consuetudine, quod vt falsam refutant Leander à sanctissimo Sacramento parte 3. tractat. 5. disput. 3. quæst. 18. Ioannes à Cruce prim. part. Directorij Conscient. præcept. 3. artic. 4. dub. 8. conclus. 4. Vega tom. 1. summe cap. 14. concl. 9. Rodriguez prim. part. summe cap. 23. ante primam conclusionem, Diana part. prim. tract. 9. resol. 31. & part. 10. tract. 16. resol. 17. versu nota vero Bossius de Iubil. seet. 4. casu 18. num. 138. Trullench in decalog. lib. 3. cap. 2. dub. 3. num. 8. & alij quos ibidem citat dictus Pat. Leander à sanctissimo Sacramento, & ratio horum DD. est, tum quia quando prohibentur oua, prohibentur absolurè, & absque vlla distinctione, aut limitatione: ergo siue admisceantur panis, aut alij cibi, siue non semper rema-

remanentibus prohibitus. Patet consequentia, quia ex admixtione cum substantia panis, aut vt melius dicamus farinæ Tritici, nullo modo deperditur substantia ouorum, alias in in vanum adhiberentur. Tum etiam, quia oua ingrediuntur ad efficiendum panem biscottum, vt pars constitutiua illius: ergo panis biscottus qui constat ex ouis, tamquam ex parte componente, & constitutiua omnino remanebit cibus prohibitus. Consequentia est manifesta, & antecedens probatur, tum quia panis biscottus conficitur ex farina, & ouis: ergo ex ijs duobus tamquam ex partibus, seu compartibus confectus constat; tum etiam, quia biscottus nullo modo est panis vsualis, alias validè posset consecrari, quod nemo admitret: ergo ideo est quia in ipso pane biscotto remanet ouorum substantia; ergo si non licet panem biscottum edere in magna quantitate in die ieiunij in comestione diurna quādo oua sunt prohibita, nec licebit cum ouis, neque cum pane biscotto collationem ferotinam facere.

153 Ad primum fundamentum secundæ sententię pro secunda eius parte respondeo quod licet concedamus caseum esse prohibitū sumere in collatione ferotina diei ieiunij ex consuetudine in magna quantitate hoc est vt sumantur quatuor vnciæ casei, & quatuor panis in dicta collatione ferotina, nō tamen constat consuetudine esse prohibitum sumere in dicta refectiuncula, seu collatione ferotina aliquam partem paruulam casei simul cum pane ad confortandum stomachum & ne potus noceat, & hoc vl-

timum est, quod nos asserimus in nostra sententia, non autem primum, licet non damnamus tamquam reum culpæ mortalis, illum qui in collatione ferotina tres vncias casei sumeret simul cum pane, cum caseus non ingrediatur inter fercula principalia in prandio, aut cœna, sed numeretur inter bellaria; quæ ratio non currit de ouis, & lacte, quæ inter fercula principalia ponuntur præcipue in diebus ieiunij in prandio. Quod in praxi obseruari vidi in Hispania à viris Religiosissimis timoratae conscientiæ, scientiæque ornatis sufficientissimæ. Ad secundum pro eadem parte fundamentum respondeo omittendo antecedens, & negando consequentiam loquendo de caseo quia licet cibus albus &c. multoties apponatur inter bellaria ex voluntate libera, & appetitu hominum hoc non conuincit, quod numerentur rigorosè inter bellaria, alias posset in diebus ieiunij in quibus lac prohibetur, sumi in prandio in magna quantitate absque priuilegio, quod non est dicendum, nec concedit P. Leander à Sanctissimo Sacramento, sicut nec concedit, & bene quod panis biscottus possit in prandio sumi in magna quantitate in diebus ieiunij, in quibus oua prohibentur, licet panis biscottus multoties ex voluntate, & appetitu hominum inter bellaria apponatur in prandio, aut in cœna, cum per se, & ratione sui ad bellaria nō pertineat, sed magis ad fercula principalia ratione suæ substantiæ, quod non contingit in caseo, quod perse, & ratione sui inter bellaria ponitur in prandio, & in cœna. Ideo; licet illi in parua quantitate

esse, & valde accidentalem pro nostro casu, quod ova habeant rationem ferculi principalis in refectioe perfecta, scilicet in prandio, & cœna, cum solum debeat attendi an minus nutriant, quam panis, & alia quædam cibaria, quæ collationi cōceduntur. Hoc inquam, non valet, nam vt insolut. ad prim. Argum. huius sententię diximus adhuc dato gratis, quod non ad illud, sed ad hoc debeat attendi, non inde sequitur licere ouis, vt in collatione serotina, vt ex dictis in dicta sol. constat.

151 Ad tertiam confirmationē respondetur omittendo maiorem, & minorem, & negando consequentiam, quia licet finis consuetudinis introducens serotinam collationem fuerit ad confortandum stomachum intelligitur facta talis introductio, vt stomachus confortetur ex illis cibis, qui prohibiti non sunt, & ita licet melius confortetur stomachus ouis, quam fructibus, inde non sequitur quod per ouorum esum debeat confortari, cum sint alij cibi, qui id prestare valeant, vt panis fructus, herbe, & alij huiusmodi, quæ in collatione prohibita non sunt, sicut sunt per consuetudinem oua.

152 Ad secundum fundamentum eiusdem Don Marci Vidal, verfu addo denique, responderetur negando antecedens, nā DD. communiter contrarium docent (præter Sancium in select disp. 52. num. 7. Pasqualigum, & Don Marcus Vidal) ita defendit Roccafull. in praxi theol. moral. de præcept. Ecclesię to. 2. lib. 3. cap. 4. num. 7. Martinus de Sancto Ioseph in mon. conf. tom. 1. lib. 2. tract. 6. de ieiunio

num. 4. Pater Leander à sanctissimo Sacramento dicto tract. 5. disp. 4. quæst. 48. Diana part. 10. tract. 14. resol. 57. licet affirmant, & bene quod non damarent, qui comederet in collatione serotina vnum biscottum ex pane ouis confectum in paruula quantitate, nam reuera non parua quantitas ouorum, sed satis magna ingreditur in vncijs octo panis biscotti, etiam, vt regulariter fieri solent, vt notant Rodriquez in summa cap. 23. ante primam conclusionem, & Diana dict. part. 10. tract. 14. resol. 57. alias opposita sententia affirmante licere in collatione serotina sumere panem biscottum in debita quantitate, scilicet vncias octo sequeretur quod in diebus in quibus prohibentur oua licitum esse comedere panem biscottum in quacumque magna quantitate etiam seclusa consuetudine, quod vt falsum refutant Leander à sanctissimo Sacramento parte 3. tractat. 5. disput. 3. quæst. 18. Ioannes à Cruce prim. part. Directorij Conscient. præcept. 3. artic. 4. dub. 8. conclus. 4. Vega tom. 1. summe cap. 14. concl. 9. Rodriquez prim. part. summe cap. 23. ante primam conclusionem, Diana part. prim. tract. 9. resol. 31. & part. 10. tract. 16. resolut. 17. verfu nota vero Bossius de Iubil. sect. 4. casu 18. num. 138. Trullench in decalog. lib. 3. cap. 2. dub. 3. num. 8. & alij quos ibidem citat dictus Pat. Leander à sanctissimo Sacramento, & ratio horum DD. est, tum quia quando prohibentur oua, prohibentur absolutè, & absque vlla distinctione, aut limitatione: ergo siue admisceantur panis, aut alij cibi, siue non semper rema-

remanent cibus prohibitus. Patet consequentia, quia ex admixtione cum substantia panis, aut vt melius dicamus farinæ Tritici, nullo modo deperditur substantia ouorum, alias in in vanum adhiberentur. Tum etiam, quia oua ingrediuntur ad efficiendum panem biscottum, vt pars constitutiuua illius: ergo panis biscottus qui constat ex ouis, tamquam ex parte componente, & constitutiuua omnino remanebit cibus prohibitus. Consequentia est manifesta, & anteuadens probatur, tum quia panis biscottus conficitur ex farina, & ouis: ergo ex ijs duobus tamquam ex partibus, seu compartibus confectus constat; tum etiam quia biscottus nullo modo est panis vsualis, aliàs validè posset consecrari, quod nemo admittet: ergo ideo est quia in ipso pane biscotto remanet ouorum substantia; ergo si non licet panem biscottum edere in magna quantitate in die ieiunij in comestione diurna quādo oua sunt prohibita, nec licebit cum ouis, neque cum pane biscotto collationem serotinam facere.

153 Ad primum fundamentum secundæ sententię pro secunda eius parte respondeo quod licet concedamus caseum esse prohibitū sumere in collatione serotina diei ieiunij ex consuetudine in magna quantitate hoc est vt sumantur quatuor vnciæ casei, & quatuor panis in dicta collatione serotina, nō tamen constat consuetudine esse prohibitum sumere in dicta refectiuncula, seu collatione serotina aliquam partem paruulam casei simul cum pane ad confortandum stomachum & ne potus noceat, & hoc vl-

timum est, quod nos asserimus in nostra sententia, non autem primum, licet non damnaem tamquam reum culpæ mortalis, illum qui in collatione serotina tres vncias casei sumeret simul cum pane, cum caseus non ingrediatur inter fercula principalia in prandio, aut cœna, sed numeretur inter bellaria; quæ ratio non currit de ouis, & lacte, quæ inter fercula principalia ponuntur præcipue in diebus ieiunij in prandio. Quod in praxi obseruari vidi in Hispania à viris Religiosissimis timoratae conscientiæ, scientiæque ornatis sufficientissimæ. Ad secundum pro eadem parte fundamentum respondeo omittendo antecedens, & negando consequentiam loquendo de caseo quia licet cibus albus &c. multoties apponatur inter bellaria ex voluntate libera, & appetitu hominum hoc non conuincit, quod numerentur rigorosè inter bellaria, aliàs posset in diebus ieiunij in quibus lac prohibetur, sumi in prandio in magna quantitate absque priuilegio, quod non est dicendum, nec concedit P. Leander à Sanctissimo Sacramento, sicut nec concedit, & bene quod panis biscottus possit in prandio sumi in magna quantitate in diebus ieiunij, in quibus oua prohibentur, licet panis biscottus multoties ex voluntate, & appetitu hominum inter bellaria apponatur in prandio, aut in cœna, cum per se, & ratione sui ad bellaria nō pertineat, sed magis ad fercula principalia ratione suæ substantiæ, quod non contingit in caseo, quod perse, & ratione sui inter bellaria ponitur in prandio, & in cœna. Ideo; licet illi in parua quantitate

vti in collatione, seu refectiu-
cula ferotina in die ieiunij mo-
do à nobis superius dicto absq;
conscientie scrupulo. Ad 3. pro
batione respondeo concedendo
maiores, & negando minore,
si caseus in parua quantitate su-
matur in collatione ferotina; &
licet etiã sũptus in parua qua-
ntitate aliquo modo stomacho
noceret, hinc nõ sequitur quod
non liceat illum in dicta quan-
titate sumi in vespertina colla-
tione cum multi sint fructus,
quibus vti licet in collatione
ferotina, qui aliquo modo sto-
macho nocent, & non propter
hoc sequitur non licere dictis
fructibus moderatè in collatio-
ne vti, vt concedit ipsemet Leã-
der locis superius citatis: ergo
ex hoc capite non licet inferre
non posse parum casei sumi si-
mul cum pane in refectiuuncula
ferotina dierum ieiunij Eccle-
siastici absque lethali culpa.

RESOLVTIO DECIMATERTIA.

Vtrum in Collatione Vespertina
in die ieiunij Ecclesiastici lici-
tum sit sumere quartam partem
comestionis.

154 **P**RO decisione huius reso-
lutionis supponendũ est
vt certum cum communi Do-
ctores sententia in collatione
ferotina sumi posse quantitatẽ
cibi vsque ad vnciarum octo.
Ira Fagundez lib. 1. in 4. præ-
cept. Ecclesiæ cap. 4. num. 13.
Villalobos tom. 1. summæ tract.
23. diff. 7. num. 4. Ioãnes Sancius
in select. disp. 52. nu. 7. Pasqua-
ligus in praxi de ieiunio decis.
91. num. 4. P. Iosephus Augusti-
nus in breui notitia &c. de præ-
cept. 2. Ecclesiæ num. 1. Escobar

in theol. moral. tract. 1. exa. 13.
cap. 1. nu. 102. P. Franciscus Pel-
lizarius in manual. regul. to. 1.
tract. 5. cap. 5. nu. 10. & 11. Ge-
suald. in theol. moral. to. 3. tract.
22. cap. 2. num. 27. Leander de
Murzia in quæst. regular. cap. 2.
super 3. regulæ S. Francisci §. 2.
nu. 41. Baucius in miscell. tract.
1. quæst. 75. Ioannes Enriquez
in compend. casuum conscient.
ca. p. 10. nu. 2. & 3. Machadus de
perfecto Confess. tom. 1. lib. 2.
part. 4. tract. 3. docum. 7. nu. 2.
Trullench in Decalog. tom. 1.
lib. 3. cap. 2. dub. 3. nu. 9. Thom.
Sanchez tom. 2. consil. mor. cap.
1. dub. 25. n. 3. Diana par. 1. tract.
9. resol. 1. & part. 9. tract. 6. resol.
8. & resol. 15. P. Leander à San-
ctissimo Sacra. part. 3. tract. 5.
de obligat. ieiun. disp. 4. quæst.
13. Ex quibus valde aliqui pro-
babiliter, & bene docent quod
qui per vnam, aut duas vncias
designatam quantitatem colla-
tionis excedunt ieiunium non
frangere, vt refert Diana dicta
par. 9. tract. 6. resol. 17. & P. Leã-
der à sanct. Sacram. dicta disp. 4.
quæst. 14. & Pat. Pellizarius nu.
10. supr. citato vbi sic ait. Con-
cedo tamen quod si quis in col-
latione vespertina sumat vncias
10. cibi cõmunis peccat solũ ve-
nialiter; idq; colligo ex eo quod
iuxta dicta probabile est possẽ
licite sumi in vespertina refec-
tiuuncula vncias octo absq; vilo
peccato, & aliã probabile pu-
tant Turrian. p. 1. summ. c. 256.
disp. 27. n. 2. & Dian. p. 5. tract. 5.
resol. 14. (non resol. 11. vt inue-
nies apud Pelliza. dict. n. 11.) ad
violationẽ ieiunij mortalem nõ
sufficere quantitatẽ duarũ vn-
cã cibi communis & consequẽ-
ter censent comedentem dictas
duas vncias peccare solum ve-
nialitet contra legem ieiunij.

Vnde

vnde fit quod sumens in colla-
tione ieiunij duas vncias vltra
octo, quæ conceduntur peccat
solum venialiter, quod cõfessa-
rij bene notent ad subleuan-
dam summam difficultatem,
quam plures fideles sentiunt
in obseruãdis Ecclesiæ ieiunij.
Hucusque Pellizarius, quo sup-
posito procedendo ad difficul-
tatem resolutionis.

155 Pater Antonin. Diana part.
4. tract. 4. resol. 117. pro affir-
matiuã sententia citat Filliuciũ
& alios affirmans illos asserere
non esse quantitatẽ notabilem
in collatione ieiunij sumere
quartam partem eorum, quæ
ieiunanti sufficerent ad ordina-
riam suam comestionem, quia
pars quarta comestionis non
censetur magna quantitas. Ve-
rum enim vero Filliucius tract.
27. part. 2. cap. 3. n. 33. Regi-
nald. lib. 4. cap. 14. dub. 10. n.
285. Laiman. lib. 4. theol. mor.
tract. 8. cap. 1. n. 9. & alij, quos
pro hac sententia Diana citare
poterat, vt sunt Machadus, de
perfecto confess. lib. 2. part. 4.
tract. 3. docum. 7. referens vtram-
que sententiam, & nullam ex
illis approbans, nec rprohans,
ex quo videtur vtramque, vt
probabilem sustinere. D. Ca-
rolus Malletus in Auro the-
ol. moral. tom. 2. tract. de præ-
cept. Eccles. malleat. 2. bractea
11. non loquantur de prandio,
sed de cõna, ad quam longe mi-
nor quantitas sufficere solet, &
debet, vt bene notat Amadeus
Guimen. in suo opusculo ad-
uers. quorund. exposit. contra
nonnullas Iesuitarum opinio-
mor. tract. de ieiunio propos. 2.
num. 1. Layman. igitur dicto
num. 9. versu quod attinet sic
inquit, quod attinet ad quan-
tatem id vniuersum dici po-

test oportere esse modicam, ne
cõnula in cõnam transeat, &
speciatim vero attendenda est
tum regionum, tum personarũ
diuersitas; nam Regionum aliq;
alijs frigidiores sunt; inter per-
sonas vero alia alijs maiori cibo
seu ppter labores, seu propter
corporis cõstitutionẽ indigent,
sicut notauit Azor. supra cita-
tus quæst. 7. & Valerius Regi-
naldus in praxi sua tom. 2. lib. 4.
num. 185. qui non improbabili-
ter talem regulam tradit; tunc
demum excessum fieri noctur-
nẽ cõnule, quando id quod su-
mitur notabiliter maius est
quarta parte eius quantitatis,
quæ ad integram cõnam suffi-
ceret; nisi causa aliqua excuset,
cuiusmodi est v. g. corporis te-
neritudo, vel assuefactio, qua
ratione interdum personis no-
bilioribus plus permitti potest,
vel occupatio diurna, qua ra-
tione assiduis literarum studio-
sis plus conceditur. Hęc Laym.
Et Don Carolus Malletus fere
idem dicit dict. bract. 11. versu
respondatur in hoc ibi. respõ-
detur in hoc non posse dari re-
gulam certam, sed standum es-
se consuetudini receptæ in sin-
gulis regionibus, & iuxta qua-
litatem complexionis fumentis
illam refectiuunculam, quia ali-
quando potest esse, quod vni
complexioni quinque vnciæ
sint satis, aliæ vero complexio-
ni parum sint, & ideo hæc re-
gula seruanda erit, quod consi-
derata propria complexionẽ
non plus sumatur in ientaculo,
quam quarta pars eorum, quæ
illi sufficerent ad ordinariam
cõnam, & proinde, qui ratio-
ne complexionis indiget maio-
ri cõna, potest magis sumere,
quam ille, qui indiget minori
cõna. Huc vsque Malletus. Vn-

V u 2 de

de satis constat præfatos Doct. non asserere, quod licet collationem serotinam facere cum quarta parte eorum, quæ ieiunanti sufficerent ad ordinariam suam comestionem, cum clare loquantur de cæna, & non de comestione diurna, ut eis tribuit Diana dict. part. 4. tract. 4. resol. 117. idem docet D. Marc. Vidal. in arca vitali tractat. de ieiunio inquil. 1. num. 147.

156 Fundamentum huius sententiæ est quia in collatione serotina quarta pars eorum, quæ in cæna generaliter sumi solent, non excedit quantitatem, quam licite edere potest in refectiuicula diei ieiunij: ergo quarta pars communis cæne potest sumi absque aliquo scrupulo in serotina refectiuicula diei ieiunij. Consequentia est formalis, & antecedens probatur, quia in prædicta refectiuicula possunt absque scrupulo sumi uncie octo fructum simul cum pane, aut aliorum ciborum, qui in die ieiunij non sunt prohibiti, & si extendatur ad decem uncias, in probabili multorum opinione collatio dictæ quantitatis nempe unciarum decem, licita est saltem absque peccato mortali; atqui quantitas cæne in personis bene, & debite regulatis non potest plus esse, quam quantitas unciarum 32. & ad plus 40. ergo quarta pars cæne non excedit quantitatem, quæ licite in refectiuicula serotina diei ieiunij sumi potest.

157 Secunda sententia absolute negat in collatione serotina licitum esse quartam partem communis cæne ciborum sumere, nam dictam quantitatem magnam iudicat respectu illius cibi, qui potest sumi in serotina

collatione absque scrupulo culpe mortalis, siue sumatur ad sustentandam naturam, vires, quæ corporis corroborandas, siue solum sumatur per modum medicine, ne potus noceat. Ita Aloysius Turrianus in censuris Theologic. cens. 3. dub. 27. quæ citat, & sequitur Pater Antoninus Diana part. 4. tractatu 4. resol. 117. qui simul cum Turriano oppositam sententiam omnino improbabilem appellat, nec tutam in praxi. Fundamentum huius sententiæ est, quia vel per comestionem intelligitur meridiana, vel cæna, vespertina; atqui quomodocumque intelligatur, siue pro prandio, siue pro cæna est omnino falsum, quod liceat quartam partem ciborum, qui apponuntur in prandio aut cæna, (etiam ex his, qui non sunt prohibiti in die ieiunij) in refectiuicula serotina in die ieiunij licite sumere; ergo &c. Probat minor, quia in his comestionibus communiter homines ita magnam quantitatem assumunt, ut quarta pars sit quantitas notabilis respectu quantitatis, quæ sumere licet in collatione Vespertina diei ieiunij: ergo siue fermo sit de comestione meridiana, siue de cæna vespertina, falsum est asserere licere in die ieiunij pro collatione sumere quartam partem eorum, quæ apponuntur in comestione, aut cæna absque fractione ieiunij.

158 Tertia sententia mediã viã tenet, proceditque cū distinctione, asserit enim licitum esse sumere pro collatione vespertina quartam partem cæne ab his, quorum cæna non excedit 32. uncias, quia in hoc euentu non sumunt pro collatione nisi quan-

quantitatem unciarum octo, quam verè sumi posse ab omnibus indifferenter communiter concedunt Theologi, ut supra diximus in suppositione pro explanatione difficultatis huius resolutionis. Ab alijs vero qui plures libras cibi in qualibet cæna sumunt nequaquam licere affirmat quartam partem cæne, quia absque dubio limites vespertine collationis excederent, & multum quantitatem unciarum octo. Ita Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 90. num. 6. vbi sic ait. Itaque prædicta opinio (loquitur de hac opinione, quam refert num. 4.) potest tantum habere locum respectu eorum, qui consueverunt sumere cænam moderatam, quia tunc quarta pars illius potest moraliter censerè refectiuicula, quatenus est quid modicum, non solum respectu ad totam cænam, sed etiam in se, & accedit ad illam quantitatem, quæ probabiliter solet assignari ut licita pro tali refectiuicula. Ex quibus constat Turrianum supra citatum irrationabiliter more suo vocare supradictam sententiam scandalosam, temerariam, & contrariam bonis moribus. Hæc Pasqualigus, quem citat, & sequitur Pater Leander à sanctissimo Sacram. part. 3. tract. 5. disp. 4. quæst. 9.

159 Ex supradictis sententijs prima mihi probabilis videtur, si cæna regulariter, & quæ per annum sit communiter à ieiunantibus, non excedat quantitatem unciarum 40. quia quantitas unciarum 20. non est magna quantitas pro collatione serotina ut nonnulli Doctores valde probabiliter concedunt, & præterea, quia collationis quantitas iuxta varietatum re-

gionum, & personarum commensuranda est, ut docent Azorius 2. part. lib. 7. cap. 8. quæst. 8. Filiuc. part. 2. tract. 27. num. 37. Reginald. lib. 4. numer. 185. Laiman. lib. 4. theol. mor. tract. 8. cap. 1. num. 9. Bossius de iubil. sect. 4. casu 18. num. 149. quos citat, & sequitur Leander à sanctissimo Sacramento vbi supra quæst. 6. quare aliquibus personis licet maiorem quantitatem, quam unciarum octo sumere in collatione serotina, ut sunt personæ nobiliores, & aliæ quæ studijs vacant, aut illæ quæ habitant in regionibus frigidioribus, ut docet idem Leander cum alijs dict. quæst. 6. & 7. & 28. Tertia tamen sententia absolute loquendo probabilior & tutior in praxi est; quia probabilius, & tutius est asserere debere omnino assignari pro collatione serotina determinatam quantitatem cibi, quam eam relinquere conscientie vniuscuiusque, ut contra Ghesium in thesauro Animæ verbo ieiunium cap. 1. num. 4. & Patrem Ioannem à Sancto Thoma in explicat. Doctrinæ Christianæ part. 2. vbi de præcepto Ecclesiæ docent communiter Doctor. ne inter fideles ieiunantes sequatur confusio & eorum conscientie infinitis scrupulis implicentur; atqui quantitas unciarum octo communiter assignatur à Doctoribus pro materia licite sumenda, & absque aliquo scrupulo etiam culpe venialis. Ab omnibus absolute in collatione serotina dierum ieiunij: ergo tutius, & probabilius est asserere licere in dicta collatione quartam cæne partem sumere ab his, qui in suis cænis non excedunt quantitatem unciarum 32. secus autem

tem ab his qui plures libras cibi sumunt in qualibet cæna.

- 160 Ad fundamentum secundæ sententię respondetur eligendo secundam partem dilemmatis maioris propositionis in quo sensu, & non in alio loquitur prima, & tertia sententia & negando minorem; ad cuius probationem dico quod generaliter, & ut in plurimum loquendo homines prudentes, & sobrij in suis cenis non excedunt quantitatem vnciarum 32; & ad maximum vnciarum 40. & sic in primis licitum est absque aliquo scrupulo etiam culpe venialis quartam partem communis cenę sumere in collatione ferotina dierum ieiunij, cum illis liceat ex communi Doctorum consensu in dictis refectiunculis, quantitatem vnciarum octo cibi sumere etiam absque necessitate, quam quantitatem communiter Doctores assignant pro parua in cæna dierum ieiunij, non solum respectu communis cenę in alijs diebus, sed etiam secundum se; in alijs vero, qui in communi cæna sumunt communiter maiorem quantitatem, dum non excedant quantitatem vnciarum 40. licet valde probabiliter saltem absque mortali peccato uti quarta parte dictę cenę in collatione ferotina dierum ieiunij ex his cibis, qui in dictis diebus non prohibentur, & non ordinantur per se ad prandium diurnum, aut ad cenam nocturnam, aut vespertinam, ut ex supradictis tam in hac, quam in precedentibus resolutionibus constat.

RESOLVTIO

DECIMAQVARTA.

Vtrum in Vigilia Natiuitatis Domini possit sumi collatio Vespertina ex fructibus, & alijs cibis licitis in alijs refectiunculis dierum ieiunij, non solum maior quam in alijs refectiunculis dierum ieiunij; verum etiam absque mensura, & limite?

- 161 **I**n hac resolutione suppono primo cum communi Doctorum sententia, quod in collatione ferotina vigilię Natiuitatis licitum est maiorem quantitatem cibi sumere, quam in alijs collationibus aliorum dierum ieiunij. Ita sentiunt Fagundes de precept. Eccles. precept. 4. lib. 1. cap. 4. num. 19. Aloysius Turrianus in summa parte 1. cap. 256. dub. 38. concl. 3. Trullench. in Decalog. cap. 2. dub. 3. num. 9. Pater Magister Ioannes Baptista Lezana tom. 3. summe regular. verbo ieiunium, vbi sic ait. Vnus autem Hispanię quod in Vigilia Natiuitatis Domini plus solito collatio fiat ex fructibus, electuarijs, licet à Nauarro supra num. 14. reprobetur; approbatur tamen à viris Doctissimis specialiter Medina lib. 1. summe capit. 14. §. 10. Sanchez supr. dub. 26. & alijs. Hęc Lezana. Pater Franciscus Pellizarius in manual. regular. tom. 1. tract. 5. cap. 5. num. 12. Pater Antoninus Diana part. 1. tract. 9. resol. 35. & par. 5. tract. 14. resol. 12. (non 15. ut inuenies apud Leandrum à Sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. disp. 4. quęst. 15.) & part. 9. tract. 6. resol. 17. versu de hoc casu. & part. 10. tract. 12. resol. 41.

lut. 41 in principio. Martinus de Sancto Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio numer. 3. Pater Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decif. 92. num. 3. P. Thom. Sanchez tom. 2. consil. mor. lib. 5. dub. 26. cap. 1. num. 1. D. Marcus Vidal in sua Arca vitali tract. de ieiunio inquis. 1. num. 149. & 150. Don Carolus Malletus in Auro theol. mor. tract. de preceptis Ecclesię malleat. 2. bractea 16. vbi quamuis asserat quod licet quatenus est ieiunium vigilię Natiuitatis Domini non liceat in maiori quantitate, sumere ientaculum, posita tamen vna ex his causis, quia omnes ea nocte vigilant, & in Templo Diuinis officijs intersunt ratione vigilię noctis, aut senectutis licere collationem facere in maiori quantitate, non solum laicis, sed etiã religiosis, & sub hac ratione cõsuetudinem fuisse introductam. Quod etiam substantent plures alijs Doctores à supra relatis Doctoribus citati.

- 162 Secundo suppono cum maiori parte Doctorum non solum licere in vigilia Natiuitatis Domini. Maiorem quantitatem cibi sumere, quam consuevit in alijs ieiunijs, sed etiam duplo maiorem, itaque cum communis quantitas in alijs ieiunijs pro collatione ferotina sit vnciarum octo, in vigilia Natiuitatis potest sumi in collatione ferotina quantitas vnciarum 16. ita fere omnes Doctores citati in prima suppositione. Ratione huius reddit Fagundes in precepta Ecclesię precept. 4. lib. 1. cap. 19. & ex eo Pater Leander à sanctissimo Sacramento dict. quęst. 15. quia vbique iam est consuetudine introductum ob

sollemnitatem tantifasti, ut ad minus duplo maior solito refectiuncula in dicta vigilia fiat, & reuera negare non possumus opinionem Azorij esse veram, cum vbique id videamus fieri etiam à Pastoribus, & Prælatibus. Vnde cum ordinaria collatio octo vncias possit habere ex fructibus, & pane, vel ex dulciaribus, ut diximus numer. 13. sequitur ut in peruigilo Natiuitatis Domini sexdecim plus minusue capere possumus. Hęc Fagundez. Quibus suppositis.

- 163 Presens difficultas est, an in dicta Vigilia Natiuitatis Domini liceat vespertinam collationem facere ex fructibus, & pane, vel ex dulciaribus vsque ad saturitatem absque mensura & limite. Affirmatiuè respondet Pater Leander à sanctissimo Sacramento dicto tractatu 5. disputat. 4. quęst. 16. citans pro hac sententia Medinam in instruct. Confess. 1. part. cap. 14. §. 10. Fundamentum huius sententię est, quia facere collationem ferotinam in dicta vigilia Natiuitatis Domini ex fructibus, & pane, vel ex dulciaribus vsque ad saturitatem absque mensura & limite consuetudine est introductum etiam apud timoratos, & Religiosos viros, apud quos hęc inualuit consuetudo; ergo ratione dictę consuetudinis licet dictam collationem facere ex supradictis cibis vsque ad saturitatem absque mensura, & limite. Probatur consequentia ex paritate rationis, quia eadem ratione qua conceditur ieiunantibus, quod possint in dicta Vigilia sumere pro refectiuncula quantitatem sexdecim imo & 24. cibi vnciarum, videtur eadẽ ratione cõcedi debere ut possint sumere ex supradictis

ctis cibis maiorem quantitatem sine mensura; nam sicut prima illa quantitas sexdecim aut 24. vnciarum non frangit ieiunium in dicta Vigilia, ita similiter dicere debemus maiorem quantitatem, ieiunium non frangere, si sumatur à ieiunantibus in dicta vigilia absque mensura, & limite: ergo dicendum est quod nulla quantitas ex præassignatis cibis in dicta vigilia, ieiunium frangit, sicut vsus concedit ob letitiam, & excellentiam festi. Antecedens videtur certum, cum nulla maior ratio appareat in vno casu, quam in alio. Consequentia vero probatur, quia etiam seclusa quacumque consuetudine licet in vigilia Natiuitatis cuiusque generi personarum vti ampliori collatione serotina: ergo potiori iure hoc potest fieri supposita consuetudine, & vsu ob letitiã & excellentiam dicti festi Natiuitatis. Consequentia videtur certa, & antecedens probatur, quia ex natura rei (vt ita dicamus) & seclusa quacumque consuetudine licitum est cuiusque persone celebrare cum letitia ieiunium letitię; atqui prædicta vigilia Natiuitatis Domini, cum sit vigilia sollemnissimi festi est sollemnissimè, & eximia letitię: ergo ex natura rei ipsamet Vigilia petit cum letitia celebrari, & consequenter vti in hunc finem ampliori collatione. Quia sic regulariter solent omnes in refectione diei lautioribus cibarijs celebrare ieiunium ad obtendendam hilaritatem ieiunij.

164. Secunda sententia negat licitum esse in Vigilia Natiuitatis Domini sumere quantitatem cibi ex fructibus, & pane, vel ex dulciaribus absque men-

sura, & limite. Ita Pat. Thom. Sanchez tom. 2. consil. lib. 5. cap. 1. dub. 26. num. 6. Lubbinus verbo ieiunium numer. 4. Aloysius Turrian. in summa part. 1. cap. 256. dub. 38. concl. 3. Trullench lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 3. numer. 9. Pater Lezana tom. 3. summe regul. verbo ieiunium num. 4. Pater Antoninus Diana par. 1. tract. 9. resol. 35. & par. 5. tract. 14. resolut. 12. versu notandum est etiam hic. & parte 9. tract. 6. resol. 17. & alij.

165. Probatur hæc sententia primo quia consuetudine introducti non valet in die ieiunij Ecclesię, aliquid quod destruat essentiam ieiunij, nam hæc non esset dicenda consuetudo, sed corruptela; atqui collationem facere in vigilia Natiuitatis Domini etiam ex fructibus, & pane, vel ex dulciaribus vsque ad saturitatem absque vlla mensura, & limite est facere aliquid essentialiter destruens essentiam ieiunij Ecclesiastici: ergo ratione consuetudinis nullo modo licet prædictam collationem ita laxiorem in prædicta vigilia Natiuitatis facere. Maior est certa; & minor probatur quia duplex comestio in die destruit essentialiter essentiam ieiunij Ecclesiastici; atqui sumere refectionem serotinam in vigilia Natiuitatis Domini vsque ad saturitatem absque mensura & limite, constituit nouam comestionem; ergo facere prædictam collationem in dicta vigilia est facere aliquid destruens essentiam ieiunij Ecclesiastici, quod obligat in dicta die; patet consequentia, quia qui in alijs diebus ieiunij faceret collationem, seu refectionem serotinam ex fructibus, aut alijs cibis non prohiberetur vsque ad saturitatem.

saturitatem absque mensura, & limite, faceret vtique secundam comestionem, & destrueret essentiam ieiunij Ecclesiastici: ergo idem dicendum est in vigilia Natiuitatis Domini: ergo cum consuetudo non possit introducere aliquid oppositum essentię ieiunij Ecclesiastici, ne dicatur corruptela, potius quam consuetudo, non debemus dicere, quod ratione consuetudinis licet in vigilia Natiuitatis collationem ex fructibus facere absque mensura, & limite vsque ad saturitatem.

166. Nec valet si dicas Curiales Romanos non frangere ieiunium vigilia Natiuitatis Domini facientes collationem in dicta vigilia sine mensura, & limite vsque ad saturitatem: ergo idem dicendum est in alijs prouincijs, & regnis. Hoc inquam non valet: nam, vt bene notat Petrus de Genedo in questionibus Canonice quest. 1. nu. 4. Cives Romani non frangunt ieiunium facientes prædictam grassam collationem in vigilia Natiuitatis Domini secundum consuetudinem Romanę Curie, quia tales videntur generaliter dispensari à Summo Pontifice postquam Papa sciens dictam consuetudinem eam tolerat, nec confessores, & prædicatores eam damnant. Ex quo non licet inferri, quod quia efficitur in Roma, ex dispensatione summi Pontificis scientis, & tolerantis dictam consuetudinem, quod licitum sit idem facere in alijs prouincijs, & regnis, in quibus summus Pontifex non assistit, qui possit tolerando dictam consuetudinem in ieiunio vigilia Natiuitatis Domini dispensare.

167. Secundo probatur, quia si

licitum esset in vigilia Natiuitatis collationem facere in tam magna quantitate absque mensura, & limite liceret vtique prædictam collationem facere mane illam anteposendo, & postponendo prandium vsque ad seram; atqui in hoc casu daretur duplex comestio totalis opposita essentię ieiunij Ecclesiastici: ergo nullo modo licet collationem facere in vigilia Natiuitatis absque mensura, & limite vsque ad saturitatem. Nec valet si respondeas concedendo maiorem, & negando minorem, vt respondet P. Leander à sanctissimo Sacramento dict. quest. 16. versu huic questionis, & P. Franciscus Pellizzarius in manual. Regular. part. 1. tract. 5. cap. 5. n. 13. ex eo quod ratio iudicandi consuetudinem refectionem eule adeo magnam; in vigilia Natiuitatis est excellentia festi, et non solus labor nocturni officij, at hæc ratio equè procedit, siue collatio sumatur meridie siue vespere: ergo &c. Hoc inquam non valet nam, siue consuetudo faciendi collationem in maiori quantitate in Vigilia Natiuitatis, quam in alijs ieiunijs, imo, & duplo maiorem oriatur, ex excellentia festi Natiuitatis, aut ex labore nocturni officij prædicta consuetudo solum præualuit in collatione nocturna, & ita sicut non licet in nocturna collatione sumere quantitatem ita magnam vt opponatur essentię ieiunij, vt diximus in prima probatione, ita nec licebit hoc facere, si collatio anteposatur in dicta vigilia, & mane fiat; nam destrueret essentiam ieiunij, vt docent Doctores citati pro hac sententia, præcipue Diana dict. part. 9. tract. 6. resol. 17.

168 Ex his opinionibus relin-
quendo primam in sua proba-
bilitate quam nec approbo, nec
reprobo, secundam valde proba-
biliorem, & tutiorem iudi-
co, tum ob graues Doctores,
qui eam tenent, tum etiam,
ob rationibus supra relatis in
quibus nititur. Quare ad fun-
damentum primæ sententiæ.
Respondeo negando antece-
dens; nam consuetudo recep-
ta inter religiosos viros, & ti-
moratæ conscientiæ solum est
facere collationem in dicta vi-
gilia Natiuitatis in maiori qua-
ritate, quam in alijs vigilijs, aut
diebus ieiunij anni, siue prop-
ter letitiam tantæ festiuitatis,
siue ad tolerandum laborem
nocturni officij; non autem est
consuetudo recepta faciendi
predictam collationem vsque
ad saturitatem absque mensura
& limite, vt volunt Leander, &
Medina, nec Prælati hoc con-
sentiant suis subditis, & minus
ipsi faciunt, nam hæc non esset
consuetudo, sed corruptela,
quia per talem consuetudinem
vt pote admittentem veram
cenam nomine collationis se-
rotinæ, fraudaretur ieiunium,
& destrueretur eius essentia,
nam vt bene notat Anton. Ber-
nardus in summa cap. 22. n. 25.
Pedraza in 3. præcep. Decalogi
versu notando bien. Angles in
tractatu de ieiunio in floribus
quæst. 9. art. 2. diff. 4. dub. 1. qui
affirmant consuetudinem in
contrarium allegatam, non
esse consuetudinem populi Dei
sed populi cuius Deus venter
est, & esse corruptelam vitio-
sam, & à Gulosis introductam.
Nec est eadem ratio de sumē-
da collatione in Vigilia Nati-
uitatis Domini in maiore qua-
ritate imo in quantitate duplo

maiore, quam in alijs ieiunijs,
ac in sumenda collatione in
dicto die absque mensura, & li-
mite vsque ad saturitatem; nam
prima est rationabiliter intro-
ducta à populis ob celebratio-
nem, tam magnæ festiuitatis,
vel ad tolerandum laborem of-
ficij nocturni dictæ festiuitatis;
& sic dicta collatio duplo ma-
ior in vigilia Natiuitatis non
constituit cenam, nec destruit
essentiam ieiunij ex dicta con-
suetudine recepta, sicut con-
suetudo in terris frigidis sumē-
di refectiunculam serotinam in
diebus ieiunij in maiori quan-
titate, quam in alijs regionibus
non ita frigidioribus, non frā-
git ieiunium Ecclesiasticum, vt
concedit ipse Pater Leander
dicto tract. 5. disp. 4. quæst. 7. Se-
cunda vero nec est in consue-
tudine nec si esset, esset sufficiens
ad excusandum à peccato mor-
tali, nam non esset dicenda cō-
suetudo, sed corruptela vitio-
sa, vt supra diximus. Ad id au-
tem quod in dicto fundamento
additur, scilicet, quod seculæ
quacumque consuetudine ex
natura rei (vt sic dicamus) li-
ceret in vigilia Natiuitatis ma-
iorem collationem facere, quā
in alijs ieiunijs Ecclesiæ ad ce-
lebrandam letitiam tam magnæ
festiuitatis respondeo quod licet
hoc concedatur de collatione
maiore imo duplo maiore, quā
in alijs ieiunijs quæ nonnulli DD.
valde probabiliter magnoq; cū
fūdamento cōmuniter negant,
hinc nō licet inferre, quæ ex na-
tura rei licitū sit in dicta vigilia
Natiuitatis Domini in reueren-
tiam tā magnæ festiuitatis, & ad
illā cū letitia celebrandā colla-
tionē serotinā facere sine mē-
sura, & limite vsq; ad saturitatē;
nā hoc potius esset irreuerentia
illata

rante festiuitati, si quidem adi-
maretur ieiunium, & ad mitte-
retur nomine collationis sero-
tine, vera, & propria cœna de-
fructiua essentia ieiunij dictæ
diei vigiliæ Natiuitatis, quod
in obsequium Dei non veniret,
imo in dedecus, & irreuerentiā
ipsius Dei; festiuitates enim ma-
gnè licet celebrandæ sint cum
letitia, ista debet esse talis, vt sit
Christiana, & religiosa, & non
opposita alicui virtuti, vt esset
prædicta prætextu celebrandæ
cum letitia festum Natiuitatis
Domini collationem facere in
vigilia dictæ festiuitatis absque
mensura, & limite vsque ad sa-
turitatem, quod opponitur vir-
tuti temperantiæ, & abstinē-
tiæ debite in die ieiunij Eccle-
siastici, vt potè destruens eius
essentiam, faciendo in die di-
cto secundam comestionem
totalem, quod non licet vt ex
se notum est absque legitima,
& rationabili causa.

169 Ex dictis infero cōtra Bos-
sium de Iubileo sect. 4. casu 18.
num. 156. & Patrem Ioannem
à Sancto Thoma in explic. Do-
ctrinæ Christianæ part. 2. de 4.
præcepto Ecclesiæ cum Tho-
ma Sanchez tom. 2. consil. mor.
lib. 5. cap. 1. dub. 26. nu. 3 Aloy-
sio Turriano in summa part. 1.
cap. 256. dub. 38. concl. 4. Pas-
qualigo in praxi de ieiunio de-
cif. 92. num. 7. Patre Antonino
Diana part. 5. tract. 14. resol. 12.
versu notandum est etiam, &
part. 9. tract. 6. resol. 17. versu.
Suppono secundo, & part. 10.
tract. 12. resol. 41. Illustrissimo,
& Reuerendissimo Domino D.
Ioanne Caramuele in regulam
Diui Benedicti disp. 128. num.
1673. & Patre Magistro Basilio
de Leon citato ab Illustrissimo
Caramuele in dict. num. 1613.

Patre Francisco Pellizario in
manual. regul. tom. 1. tractat. 5.
cap. 5. num. 13. & Patre Lean-
dro à sanctissimo Sacramento
dict. part. 3. tract. 5. disp. 4. quæ-
st. 17. quod si vigilia Natiuitatis
Domini incidat in Sabathum,
& festum in feriam secundam,
licet sumere collationem in di-
cta vigilia in quantitate supra-
dicta duplo maiore, quia cum
hoc priuilegium sit talis ieiunij
pro tali festo, sequitur dictum
diem vigiliæ Natiuitatis, qua-
cumque die fiat; imo vt magis
dignum trahit ad se ieiunium
4. temporum, si in dicta die oc-
currat, vt solet.

RESOLVTIO

DECIMAQVINTA.

Vtrum sicut in vigilia Natiuitatis
Domini licet maiorem colla-
tionem facere quam in alijs die-
bus ieiunij, imo duplo maio-
rem; hoc ipsum liceat facere
in Vigilia Paschalis Resurre-
ctionis Domini, & in Vigilia
Pentecostes?

170 **A**ffirmatiue respōdet Pas-
qualigo in praxi de ieiunio
decif. 93. n. 2. & 3. & ex eo Pat.
Leander à sanctissimo Sacram.
part. 3. tract. 5. disp. 4. quæst. 19.
pro hac sententia citat Pasqua-
ligus vbi supra num. 2. Lublinū
in summa verbo ieiunium n. 4.
& Azorium part. 1. lib. 9. cap. 8.
quæst. 8. Lublinum videre non
potui. Azorius autem absolute
non docet hanc sententiā, sed
solum affirmat, quod in Vigilia
Paschalis Resurrectionis, vbi
fuerit consuetudo, licebit col-
lationem serotinam duplo ma-
iorem facere, sicut in peruigi-
lio Natiuitatis Domini. Sic n.
Xx 2 inquit

inquit dict. quæst. 8. nam in per-
nigilio Natalis Dominici ubiq;
fere est consuetudine introdu-
ctum, ut duplo maior solito, re-
fectiuncula sit. Ea autem con-
suetudo induci cepta est in Ec-
clesia, quia omnes ea nocte vi-
gilabant, & in templo Diuinis
officijs intererant. Idem iuris
est de perunigilio Paschatis, vbi
fuerit vsu communi receptum,
ut refectioni tunc paulo ma-
ior solito sumatur. Hęc Azor-
ius. Ex quibus verbis manife-
ste constat Azorium non do-
cere, quod licet maiorem re-
fectioni sumere in Vigilia
Natiuitatis Domini, aut in
perunigilio Paschatis, ratione
letitiæ festiuitatis, sed solum
ratione consuetudinis; quam
consuetudinem affirmat esse in-
troducendam in vigilia Natiuitatis
Dominicæ in Ecclesia Dei, quia
omnes ea nocte vigilabant, &
in Templo Diuinis officijs in-
tererant, & concludit quod idē
est iuris in perunigilio Paschatis,
vbi fuerit vsu communi recep-
tum &c. Quare Pasqualigus non
rectè Azorium citat pro sua
opinionem. Eam tamen defendit
Don Marcus Vidal. in Arca
vitali tract. de ieiunio inquis. r.
num. 151.

171 Probatur hęc opinio à Pas-
qualigo 1. de vigilia Paschatis Re-
surrectionis, quia ieiunium vigilię
Paschatis resurrectionis est iei-
unium letitię: ergo cum letitia est
celebrandum; atq; adeo cum am-
pliori refectioni vespertina
Consequencia videtur formalis
& antecedens probatur. Nam
letitia paschatis incidit in ipsa
vigilia, in qua non preparatio
ad festum Resurrectionis, sed
ipsa Resurrectio Domini cele-
bratur; cantatur enim Missa
sollemnis in paramentis albis,

cantatur Alleluia; cātatur Hym-
nus, Exultet; & omnia plena
sunt letitia: ergo ieiunium vi-
gilię paschatis Resurrectionis
est ieiunium letitię, & conse-
quenter cum letitia est cele-
brandum.

172 Secundo probat. numer. 3.
de Vigilia Pentecostes propter
eamdem rationem, nam etiam
ieiunium dictę vigilię Pente-
costes est ieiunium letitię: ergo
est etiam cum letitia celebran-
dum. Quod autem sit ieiunium
letitię videtur certum, nam
dies ipse vigilię est dies letitię,
vnde est priuilegiata vigilia, non
secus, ac quælibet alia, & quo-
dammodo incipit in ipsa sollem-
nitas festi subsequuturi, & pro-
inde celebratur officium cum
paramentis rubeis, quę omnia
inducunt sollemnitatem, & spe-
cialem coniunctam cum quadā
speciali letitia: ergo &c.

173 Secunda, & probabilior
sententia negat licitum esse in
perunigilio paschatis Resurrec-
tionis, & Pentecostes duppli-
catam refectioni vespertina
facere, vbi de hoc non
adest consuetudo. Ita Azorius
dict. part. 2. lib. 7. cap. 8. quæst. 8.
Fagundez in præcept. Eccles.
præcept. 4. lib. 1. cap. 4. num. 20.
Pater Gregorius Gouat de
iubil. duplici cap. 28. num. 208
P. Anton. Diana part. 10. tract.
12. resolut. 47. versu. At ut verū
fatear. Probatur nostra senten-
tia, quia si licitum esset in Vigi-
lia paschatis Resurrectionis
Domini, & in vigilia Pente-
costes duplicatam refectioni
vespertinam facere, quam
in alijs ieiunijs Ecclesiasticis,
vel hoc proueniret ex consue-
tudine introducenda in Ecclesia,
aut ex natura rei (ut sic dica-
mus) ad celebrandam letitiam
dicto-

dictorum festorum; atqui ex
nullo ex his capitibus oriri po-
test licere fidelibus prædictam
duplicatam collationem ves-
pertinam in prædictis vigilijs
paschatis, & Pentecostes face-
re: ergo dicendum est non lice-
re illam facere in prædictis vi-
gilijs, nisi forte in aliquo Re-
gno, aut Prouincia adsit talis
consuetudo; Maior recipitur
ab Auctoribus oppositę senten-
tię; Minor vero quoad primā
partē probatur, quia nullo mo-
do constat de tali consuetudi-
ne generaliter recepta in Ec-
clesia Dei; imo in prouincia
Lusitania, ut affirmat Fagun-
dez non est talis consuetudo.
Sic enim inquit dict. num. 20.
idem dicendum est de perunigi-
lio paschatis, vbi id fuerit com-
muni vsu receptū; potest enim
etiam hęc refectioni paulo
maior solito sumi, ita docet
Azor. vbi supra, non tamen in
nostra Lusitania, vbi id nequa-
quam sit, & vero teste Ioanne
Mayore in 4. dist. 15. quæst. 5.
Britanni maiori in hac vigilia
refectione uti solent; quam
galli; adde quam Lusitani, quā
Hispani, quod sciam. Hęc Fa-
gundez: ergo non potest ratio-
ne consuetudinis generaliter
receptę maiorem fidelis colla-
tionem facere in vigilijs pascha-
tis Resurrectionis, & Pente-
costes, quam in alijs vigilijs, & iei-
unijs ecclesiasticis, cum de di-
cta consuetudine communi non
constet, imo videatur contra-
rium generaliter constare. Quo
ad secundam vero partem,
nempe quod ex natura rei se-
clusa quacumque consuetudi-
ne non liceat in prædictis vigi-
lijs Resurrectionis, & Pente-
costes maiorem collationem,
facere, quam in alijs vigilijs, &

ieiunijs Ecclesiasticis. Probatur
minor, quia licet prædictę vi-
gilię sint vigilię letitię, tamen
ad letitiam prædictorum festo-
rum celebrandam, non est licitum
ex natura rei, (ut sic loqua-
mur, & seclusa consuetudine, &
communi vsu ponere aliquid
destructiuum essentię ieiunij
ecclesiastici; atqui posita dup-
plicata refectioni in dictis
diebus, poneretur aliquid de-
struens essentialiter naturam, &
essentiam ieiunij Ecclesiastici,
ut ex se manifestum est, nam
poneretur secunda comestio
opposita essentię ieiunij: ergo
expectata natura rei, & seclusa
consuetudine, & vsu communi
non licet maiorem collationem
facere in magna quantitate in
prædictis vigilijs paschatis, &
pentecostes ratione letitię ce-
lebrandę, quam in alijs vigilijs,
& Ecclesiasticis ieiunijs, ut re-
solut. præced. diximus; nisi ad-
sit in dictis vigilijs aliqua ius-
ta, & legitima causa à ieiunio
excusans; qualis reperitur in
Cantoribus, & musicis, ne iei-
unium seruando in dictis vigi-
lijs paschatis, & pentecostes
reddantur inhabiles ad canen-
dum. Isti igitur iusta de causa
excusantur in dictis Vigilijs ab
obligatione ieiunij, ut docent
Ioseph Roccafrull. to. 2. de præ-
cept. Eccles. lib. 3. cap. 9. n. 182.
Martinus de S. Ioseph in mon.
conf. to. 1. lib. 2. tract. 12. n. 12.
& ipsemet Leander à sanctissi-
mo Sacramento dict. part. 3.
tract. 5. disp. 8. qu. 126. Filliuc.
part. 2. tract. 27. num. 124. Trul-
lench. lib. 3. in Decalog. cap. 2.
dub. 7. numer. 15. Ghillinus in
summa verbo ieiunium num. 2.
littera R. Diana part. 1. tract. 9.
resolut. 11. Pasqualigus in praxi
de ieiunio decis. 338. & iterum
Diana

Diana dict. part. 10. tractat. 12. resol. 41. versu nota hic obiter. 174 Ad primum fundamentum oppositę sententię allegatum à Pasqualigo, & ex illo à Patre Leandro à sanctissimo Sacram. respondetur concedendo antecedens, et consequentiam, nego tamen quod ex hoc quod cum letitia debeat celebrari predictum ieiunium vigilię Paschatis, licitum sit cęnulam facere duplo maiorem quam in alijs vigilijs, et ieiunijs Ecclesiasticis; nam vt resolutione precedenti diximus, letitia cũ qua celebrandum est festum sollemne, debet esse letitia religiosa, itaut Deus in illa honoretur, et non offendatur, aut aliqua efficiatur actio directe opposita alicui virtuti, qualis esset cęnulam facere in tali die duplo maiorem, quam in alijs diebus ieiunij, quę absq; dubio opponitur virtuti temperantię et essentię ieiunij Ecclesiastici, vt dicta resolut. precedenti diximus. Ex quo patet responsio ad secundum fundamentum eiusdem sententię, nam nos nõ negamus predictum ieiunium pentecostes esse ieiunium letitię, solum enim asserimus, quod non propter talem letitiam licitum nobis est in vigilia dicta pentecostes cęnam admittere nomine collationis serotinę titulo celebrandi cum letitia dictum festum, quę certo constitueretur, faciendo cęnulam duplo maiorem, quam in alijs diebus ieiunij seclusa consuetudine, solum ex natura rei ad celebrandum dictum festum, quod nullo modo licet vt resol. preced. diximus.

175 Nec valet si dicas cum Patre Leandro à sanctissimo Sacramento dict. quęst. 19. versu

adde, quod non desunt Auctores contententes predictum ieiunium vigilię pentecostes non obligare ad mortale peccatum. Hoc inquam, non valet, nam licet verum sit, quod Grana in secundo libro Decreti de ferijs tit. 9. nu. 13. affirmet, quod ieiunium vigilię pentecostes sit ratione consuetudinis sub precepto per hęc verba: sic similiter ieiunium non est de necessitate post Pascha Resurrectionis vsque ad pentecostes, sed si facto deuotione, et voluntate penitentię causa in vigilia Pentecostes fiat admititur, quamuis ex necessitate fieri non debeat sic ille. Quod colligi potest ex cap. de ieiunio dist. 76. ibi. Et hoc sciendum quod si quando ieiunium mensis Iunij in vigilia Pentecostes secundum regulam euenerit, non ibi celebrandum erit, sed in ipsa hebdomada sollempni Pentecostes, quia vigilia, simul et ieiunium celebrari non debent, et tunc propter sollempnitatem Spiritus Sancti Diaconi Dalmaticis induantur, et Alleluia canetur, et flectamus genua, oon dicitur. Et ex cap. scire eiusdem dist. ibi. Scire debet sanctitas vestra. Per hos quinquaginta dies nobis est iugis, et continuata festiuitas, ita ut hoc omni tempore, neque ad obseruandum indicamus ieiunia, neque ad exorandũ Deũ genibus succedamus. Et ex cap. consilium de obseruat. ieiuniorum, in quo ab obligatione ieiunij excluditur Vigilia Apostolorum Philippi, et Iacobi ex eo, quod incidat inter festum Paschatis Resurrectionis, et Pentecostes. Ibi enim sic dicitur: Consultationi tuę taliter respondemus quod omnium

Apo.

Apostolorum vigilię sunt in obseruatione ieiunij celebrandę præter vigilijs Apostolorum Philippi, & Iacobi, & Beati Ioannis Euangeliste, quoniam ipsorum sollempnitas inter sollempnitatem Paschalem; istius autem infra Natalem Domini celebratur. Cui addi potest Pater Zaccharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 171. num. 3. vbi sic ait. Quod autem huiusmodi ieiunium (loquitur de ieiunio vigilię pentecostes) non sit de precepto tenet Gratianus in cap. scire §. necessario dist. 76. & in cap. nosse §. obseruantia, casus eadem dist. & D. Thom. 2. 2. quęst. 147. art. 5. ad 3. vbi docet quod ieiunium Exultationis non debet cadere sub precepto, sed debet esse ex instinctu Spiritus sancti, & propterea non esse institutum ieiunium ab Ecclesia toto tempore paschali. Ex hac autem Doctrina sequitur quod neque debeat cadere sub precepto, seu obligare ex consuetudine, quia cum consuetudo equiparetur legi, non debet vt obligatiuũ à consuetudine induci, quod non debet præcipi ab Ecclesia. Atque consuetudo non potest acquirere vim legis, quando lex contradicit, quia tunc non potest præsumi confirmari à Superiori, nec ipsum consentire dando vim legi; vt autem habeat vim legis, requiritur ipsius consensus, vt docent communiter ex l. de quibus, & l. sed & eo ff. de legibus, in casu autẽ nostro lex contradicit, quia non approbat ieiunia in tempore paschali. Hęc Pasqualigus dict. numer. 3. tamen quicquid sit de probabilitate huius opinionis, ex ea nõ sequitur quod liceat ex natura rei in die ieiunij Ecclesiastici, vel ex consuetudine dato, quod obliget sub mortalifacere collationem vel pertinam in magna quantitate, idest duplo maiorem, quam in alijs vigilijs, sed solum sequitur quod si quis in dicta vigilia Pentecostes, in qua ieiunium ex suppositione predictę opinionis non obligat sub mortali, quod potest quisque absque lethali peccato cęnam facere ex piscibus, ouis, aut lactinijs, si non sint prohibita in dicto die, quod est casus valde diuersus à nostro casu, in quo supponimus ieiunium vigilię pentecostes, obligare sub precepto ratione consuetudinis, & hoc supposito inquirimus vtum supposita hac obligatione ieiunandi liceat in dicta vigilia maiorem collationem facere, quam in alijs ieiunijs Ecclesiasticis, ex eo quod sit vigilia letitię, sicut licet in vigilia Natiuitatis Domini. Deinde quia opposita opinio non est admittenda, vt potest contra communem sententiam Doctorum, & contra praxim, & contra consuetudinem totius Ecclesię. Vnde merito acriter contra Patrem Pasqualigum Reuerendissimus Pater Frater Franciscus Bordonus dignissimus Generalis Tertij ordinis sancti Francisci in Italia in miscellan. decis. 56. per totam, & ipsemet Pater Leander à sanctissimo Sacramento dict. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum disp. 7. quęst. 11. & Pat. Antoninus Diana part. 10. tract. 16. resol. 17. de quo videtur predictum Eruditum Bordonum, & dictum P. Leandrum, qui locis citatis recte respondent ad omnia argumenta Pasqualigi. Et sic non possum non mirari, quod Pater Leander à san-

san-

sanctissimo Sacramento, qui acriter defendit contra Pasqualigum ieiunium vigiliæ Pentecostes obligare sub mortali tã ex consuetudine, quam ex praxi totius Ecclesiæ afferat in sui fauorem, vt probet licere maiorem collationem facere in vigilia pentecostes, quam in alijs ieiunijs obligantibus sub mortali, quod non desint Auctores contententes prædictũ ieiunij vigiliæ pentecostes sub mortali non obligare.

RESOLVTIO

DECIMASEXTA.

Vtrum in diebus Ieiuniorum licitum sit sine fractione ieiunij sumere mala massilica, vulgo Lemione, mala modica vulgo Arangi, vnam, & similia ad sitim sedandam?

176 **I**n hac difficultate Pater Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 135. & 136. affirmat licere absque fractione ieiunij sumere post prandij pomum, vel pyrum ad sedandã sitim, & similiter mala medica, mala massilica, & vnam & similia non solum pro vna vice, sed toties quoties in eodem die ieiunij; Pasqualigus sequitur Don Marcus Vidal in sua Arca Vitali tract. de ieiunio inquisit. 1. num. 153. vbi sic ait. Ad do secundò posse etiam ieiunantem sumere extra prandium sine fractione ieiunij ad sitim sedandã pomum, vel pyrum, vel mala medica vulgo Aranci, vel quid simile. Ratio est quia hæc quamuis sint res comestibiles, attamen non ordinantur principaliter ad nutriendum, sed sumuntur loco potus, & sic sine fractione ieiunij sumi pos-

sunt dummodo sicut in modica quantitate, si loquamur de pomis, vel pyris, & alijs huiusmodi fructibus; at si loquamur de malis massilicis vulgo limoni, vel de malis medicis vulgo Aranci, & ceteris similibus fructibus possunt adhiberi ad sedandã sitim quoties libuerit, quia etiam si habere videantur rationem cibi; At dum conteruntur dentibus in liquorem resolvuntur, & per modum potus ad stomachum transmittuntur; ita asserit Pasqualigus decis. 135. qui doctissime addit in decis. 136. posse adhiberi per diem vnam recentem etiam in notabili quantitate ad sedandã sitim absque ieiunij fractione; probat hanc suam regularem opinionem firma, & probabilis ratione. Hæc Don Marcus Vidal.

177 **F**undamentum huius sententiæ quoad pomum pyrum, aut quid simile adducit Pasqualigus num. 2. dict. decis. 135. quia pomum, aut pyrum, quamuis sit quid comestibile non ordinatur tamen ad nutriendum, sed sumitur loco potus: ergo cum liceat in die ieiunij bibere, licebit etiam comedere pomum pro siti sedanda: quia stante paruitate materiæ, non habenda est ratio illius parui nutrimenti, quod inde percipitur, quia per accidens se habet ad extinctionem sitis.

178 **E**x quo in numero 3. dictæ decis. colligit à fortiori licere sumere etiam ad sedandã sitim mala massilica, aut mala medica, aut ex alio genere horum fructuum, quia magis ordinantur ad sitim extinguendã, quam ad nutriendum imò concluso cortice ex natura sua, habent potius rationem potus; quã cibi, cũ ipsis præponderet succus.

Et

179 **E**t numer. 4. eiusdem decis. vbi inquit, an sicuti in die ieiunij potest quis pluries bibere, imò & quoties voluerit, ita etiam possit quoties libuerit hæc sumere pro siti extinguenda? Ad quod respondet cum distinctione, quod si sermo sit de pomis, & pyris, & alijs huiusmodi fructibus non licet, nam fieret fraus ieiunio, quia non solum sitim extinguunt, sed etiam habent rationem cibi, vnde non solum extingueretur sitis, sed etiam nutrietur corpus quantitate cibi notabili, vnde violaretur ieiunium. Si autem non deglutietur substantia solida pomi, aut pyri, sed tantum succus expressus, dum dentibus conteritur, tunc posse sumi quoties vrget sitis, quia idem esset, ac si biberetur, vnde etiam ex tali succo solet fieri potus, qui licite potest adhiberi, quoties libuerit in die ieiunij. Si autem sermo sit de malis massilicis vulgo limoni, aut malis medicis vulgo Aranci, & ceteris huiusmodi fructibus, inquit num. 5. posse adhiberi ad sedandã sitim quoties libuerit, quia quamuis videantur habere rationem cibi; dum tamen dentibus conteruntur in liquorem resolvuntur, & per modum potus transmittuntur ad stomachum.

180 **Q**uoad vnam autem, quod possit adhiberi ad sedandã sitim per diem, quoties libuerit, fundamentum adducit idem Pasqualigus dict. decis. 136. à nu. 3. quia in vna reperitur substantia triplicis generis, nempe cortex, vinacea, seu lignea granula in acinis vna inclusa, & succus qui exprimitur, quod patet quando vna conteritur, nam tota resoluitur in hanc triplicem substantiam. Ex hac au-

tem triplici substantia solus succus in stomacho digeritur, & conuertitur in substantiam viuens, cætera autem minimè, sed integra in propria substantia egeruntur, non secus, ac res aliæ, quæ nec apte sunt ad nutriendum, nec habent rationem cibi: ergo quando comedimus vnam, idem est in ordine ad cibationem, & nutritionem, ac si sumeremus solum succum ipsius, quia solus est aptus, vt digeratur; & quia cortex, & vinacea egeruntur in propria substantia non possunt habere rationem cibi, atque adeo, nec frangere ieiunium Ecclesiasticum; per quod solus cibus nutritiuus prohibetur, non secus ac non frangitur, si sumeretur; & transglutiretur lignum, papyrus palea, & quid simile: ergo vna non potest frangere ieiunium ratione corticis, aut vinaceorum; atqui nec ratione succi vna non frangit ieiunium Ecclesiasticum: ergo ad sedandã sitim per diem, licebit toties libuerit, vnam adhiberi, sicut adhibetur vinum absque fractione Ecclesiastici ieiunij. Minor subsumpta probatur, quia succus in sua substantia est vinum, & habet rationem potus, & proinde expressus est materia apta, vt consecrari possit in sacrificio missæ, vnde quia exprimitur de acinis, quando vna dentibus conteritur in ipso ore acquirit rationem potabilis; atque adeo transmittitur ad stomachum per modum potus, & sicut mustum non frangit ieiunium, quia est potus, ita nec etiam talis succus, quia reuera est mustum. Hæc Pasqualigus dict. decis. 136. licet in fine nu. 5. his verbis eam concludat. Hæc vt probabilia proposui, ea

Yy

tamen

tamen meliori iudicio examinanda relinquo.

181 Vera tamen, & communis sententia substat non licere in diebus ieiunij absq; ipsius fractione sumere post prandiu ad sedandam sitim, pomu, pyrum, vuam, & similia mala massilica, aut mala medica, etiam modo explicato in opposita sententia, predicta scilicet, dentibus masticando, & deglutendo tantummodo vsque ad stomachum succum, dictorum fructuum, aut succum vuę, mali massilici, aut mali medici. Ita Corneus in 3. par. Diui Thom. tom. 2. tract. 4. quest. 74. art. 5. Ioannes Præpositus in 3. part. Diui Thom. quest. 74. art. 5. nu. 44. Caspensis in cursu theolog. tom. 2. tract. 22. disp. 2. sect. 3. Vasquez in 3. part. Diui Thom. disp. 175. cap. 2. n. 14. Suar. tom. 3. in 3. part. disp. 45. sect. 1. Eudius Pater Ioannes de di. Castillo de Sacramentis tom. 1. tract. 4. disp. 2. dub. 5. num. 86. & num. 91. & 92. Pater Gasp. Hurtadus de Sacram. disp. 2. diff. 9. versu quod si mustum (nō disp. 11. diff. 9. vt inuenies citatam apud Dianam dict. part. 9. tract. 6. resol. 14.) Opatau. de Sacram. tract. de Euch. punct. 30. disput. 2. quest. 3. P. Anton. Diana part. 9. tract. 6. resol. 14. Pater Leander à sanctis. Sacramen. part. 3. tract. 5. disp. 5. quest. 6. 7. 8. & 9. & nouissime contra Pasqualigū P. Franciscus Pellizarius in manual. regular. tom. 1. tract. 5. cap. 5. num. 8. versu nota hic obiter Pasqualigum &c. vbi loquens de opinione cōtraria sic inquit. Verum mihi non probatur hęc doctrina, quia est omnino singularis, & relaxatiua Ecclesiastici ieiunij, & alioquin raro bene loquitur, qui contra om-

nes loquitur, & iterum Diana part. 10. tract. 14. resol. 56. qui part. 9. superius citata pro hac sententia citat Castrumpalao part. 4. tract. 21. punct. 5. num. 7. immerito tamen, cum Castro-palaus in dicto loco, neq; vnū verbum directè, vel indirectè de hac difficultate loquatur, vt in ipso videre licet.

182 Probatur 1. nostra sententia quoad primā eius partem, scilicet nō licere absq; fractione ieiunij sumere in die ieiunij post pradium ad sedandam sitim pomum, pyram, aut similia in magna quantitate, etiam si dentibus conterantur, & succus solus ad stomachum descendat. Quia id quod ex se, & ex intrinseca natura sua habet rationem cibi, & alimentij conuertibilis in substantiam aliti, si sumatur in magna quantitate frangit ieiunium Ecclesiasticum; atqui pomum, pyra, mala massilica, & mala medica ex se & essentialiter induunt rationem cibi, & alimentij conuertibilis in substantiam aliti: ergo si predicta sumantur in magna quantitate in die ieiunij frangent absq; dubio Ecclesiasticum ieiunium ac per consequens non licebit predictis cibis vt in die ieiunij in magna quantitate etiam ad sedandam sitim. Maior ab omnibus comeditur. Minor vero probatur, quia nemo est, qui dubitet; quod pyra, pomum, mala massilica, & mala medica non sint cibus, & in substantiam aliti conuertantur; atqui sumptio eorum que per se sunt ordinata ad manducandum frangunt ieiunium Ecclesiasticum si in magna quantitate sumantur vt docet Diuus Thomam in 4. distint. 15. quest. 3. artic. 4. questiuicula 1. & 2. ergo

(non questiuicula 5. vt inuenies apud Leand. supr. quest. 7.) ergo cum ex consensu omnium predicta minor sit vera absq; dubio sumptio predictorum fructuum in magna quantitate frangit ieiunium Ecclesiasticum.

183 Nec valet si respondeas 1. quod licet pyra, pomum, mala massilica, & mala medica &c. huiusmodi per se induant rationem cibi, tamen per accidens possunt ordinari à sumente ad sedandam sitim per modum potus, maxime si sumantur in parua quantitate. Hoc inquam non valet 1. quia si predicta sumantur in die ieiunij à ieiunante in parua quantitate ad sedandam sitim corporalem, nihil interest, quod induant per se rationem cibi, nam parua quantitas cibi sumpta in die ieiunij, siue sumatur ad sedandam sitim, siue non, sed vt ne potus noceat, aut alio motiuo honesto, non frangit ieiunium Ecclesiasticum ratione paruitatis materię, vt fere omnes Doctores concedunt: ergo non bene recurritur ad paruitatem materię, ad probandum licere predicta sumi à ieiunante non per modum cibi, sed per modum potus ad sedandam sitim. Secundo quia id, quod ex se, & ex intrinseca natura sua habet rationem cibi, non potest etiā per accidens habere rationem potus iuxta illud cōmune proloquium ab omnibus metaphisicis, & theologis communiter receptum, quando aliquid alicui rei conuenit essentialiter, & per se, eius oppositum, neque per accidens potest illi conuenire: ergo si predictis fructibus per se & essentialiter conuenit, esse vere, & proprie cibum, eius

oppositum habere scilicet rationem potus, non potest illis etiam per accidens conuenire ex extrinseca intentione sumētis predictos fructus. Probo consequentiam, quia extrinseca intentio sumētis aliquid, quod per se induit rationem cibi, non potest mutare eius essentiam, cum non sit hoc insumentis potestate: ergo si ex se, & ex natura sua predicti fructus induunt rationem cibi, non possunt non esse cibum ex intentione sumētis, sed semper retinere debent rationem cibi illis essentialiter competentem seu conuenientem: ergo si sumantur in magna quantitate frangent ieiunium Ecclesiasticum, etiam si ex intentione ieiunantis sumantur per modum potus ad sedandam sitim.

184 Nec valet si secundo dicas, quod licet verum sit, quod si pomum, pyra, mala massilica, & mala medica in magna quantitate sumantur post prandium in die ieiunij, itaut tota substantia dictorum fructuum in stomachum descendat, media masticatione dentibus facta in ore frangat ieiunium Ecclesiasticū, etiam si ex intentione ieiunantis predicta quantitas sumatur ad sedandam sitim, tamen si predicta quantitas dictorum fructuum dentibus conteratur, & solus succus ad stomachum descendat reiecta substantia solida in ore, non frangit Ecclesiasticum ieiunium, siue vna siue pluribus vicibus in die sumatur ad sedandam sitim, quātunc cum solus succus sumatur & ad stomachum descendat induit rationem potus, & non cibi, & consequenter cum id, quod est potus, & sumitur vt potus etiam si multoties in die

sumatur, etiam in magna quantitate, non frangit ieiunium Ecclesiasticum, similiter succus dictorum fructuum, cum sumatur ut potus ad sedandam sitim, non debet frangere ieiunium Ecclesiasticum, etiam si pluries in die in magna quantitate sumatur. Hoc inquam non valet tum quia, ut bene notat Pater Antoninus Diana dict. part. 10. tractat. 14. resolut. 56. versu sed quid dicendum ex P. Leandro à sanctissimo Sacramento locis supra citatis impossibile videtur, quod quis possit ita dentibus contere poma, pyra, mala massilica, & mala medica, ut possit deglutire eorum succum & non substantiam aliquam habentem rationem cibi: ergo non potest id efficere sine fractione ieiunij, tum etiam quia contere poma, pyra, &c. dentibus eaque masticare, & deglutire succum ex illis expressum, nihil aliud est quam manducare aliquid per modum cibi, atqui hoc frangit ieiunium Ecclesiasticum: ergo etiam si solus succus dictorum fructuum in stomachum descendat, franget ieiunium Ecclesiasticum. Maior videtur certa, quia nos non dicimus bibimus pomum, bibimus pyra, bibimus mala massilica, aut mala medica, sed manducauimus pomum pyra, mala massilica, aut mala medica: ergo contere poma, pyra, &c. dentibus, eaque masticare, & deglutire succum ex illis expressum, nihil aliud est quam manducare aliquid per modum cibi, licet ex intentione extrinseca sumentis predictus cibus ordinetur ad potum, & ad sedandam sitim, cum nihil obstat predicta intentio sumentis, utpote non valens mutare natu-

ram cibi, & in potum eam conuertere, ut supra probauimus impugnando primam responsionem.

185 Quoad secundam vero partem scilicet, quod non liceat in die ieiunij, uvas recentes sumere in magna quantitate absque fractione ieiunij etiam si succus uvarum, ad stomachum descendat, alijs in ore remanentibus probatur nostra sententia. 1. ratione illa generali, nempe quia quidquid induit rationem cibi, ex se & ex natura sua si in magna quantitate sumatur post prandium in die ieiunij frangit ieiunium Ecclesiasticum; atqui uue recentes, earumque succus per se, & essentialiter habent rationem cibi: ergo si in magna quantitate sumatur in die ieiunij frangunt ieiunium Ecclesiasticum. Consequentia ex præmissis manifestè sequitur; Maior autem ab omnibus recipitur; Minor vero in qua potest esse difficultas probatur ex communi consensu Doctorum Pater enim Dedicastillus loco supra citato num. 86. sic ait uua, & quicquid in ea est cibus est, & moraliter habetur cibus, & num. 91. & 92. ait mustum in uua est per modum cibi, adeo ut frangeret ieiunium, & conferretur manducare, qui uvas comederet. Et Pater Ioannes Præpositus loco superius citato num. 44. sic ait: quamuis uinum, ex uuis maturis confici possit, ipsa tamen, non sunt uinum, sed sunt cibus; etiam si pellicula detrahat; unde nec quidem ea detracta valide possunt consecrari. Et Pater Ludouicus Caspensis loco sup. citato num. 18. inquit. Mustum intra uua, est uerè cibus, & manducatur cum tota uue substantia. Et

Auerfa

Auerfa de Sacramento Eucharistiæ quest. 2. sect. 5. asserit uvas propriè manducamus, nec rectè de uua diceretur hic potus, sed rectè dicitur hic cibus. Et P. Gaspar Hurtadus dict. diff. 9. inquit, quod si mustum non sit expressum, sed intra uvas inclusum non est materia sufficiens, ut contra nonnullos. docent communiter Doctores, quia mustum in eo statu non est, neque dicitur simpliciter uinum, imò non potatur, sed comeditur. Et in eodem sensu de uuis recentibus loquuntur innumeri DD. quos breuitatis gratia, hic non refero; sufficiat pro omnibus Angelicus Præceptor D. Thom. 3. part. quest. 74. art. 5. solut. ad 3. Argumentum; super quam questionem, & articulum Doctissimus Corneius docet cum Angelico Doctore, quod liquor non includitur inter ipsa grana uvarum per modum potus, sed potius cibi; unde de non dicitur bibi, se manducari, & non habet statum, & modum potus, sed potius materiam cibi, cum reuera simul, ut reliqua manducetur: ergo ex communi consensu Doctorum uua recens, eiusque succus intra ipsam inclusus habet propriè, & uerè rationem cibi, & non rationem potus; atqui ut docet D. Thomas in 4. diff. 15. quest. 3. art. 4. quest. iuncul. 5. sumptio eorum que per se sunt ordinata ad manducandum, si in magna quantitate sumantur, frangit ieiunium Ecclesiasticum: ergo sumptio uvarum recentium quomodocumque fiat, si sumatur in magna quantitate, necessario frangere debet ieiunium Ecclesiasticum.

186 Secundo probatur eadem pars nostræ sententiæ, quia ex

noua illa, & inaudita sententia Pasqualigi sequeretur, quod si quis in die ieiunij post prandium manducaret uvas recentes usque ad saturitatem non frangeret ieiunium Ecclesiasticum; atqui sequela est falsa, & scandalosa: ergo, & illud ex quo sequitur. Probatur sequela quia, ille qui sumit in magna quantitate, & usque ad saturitatem in die ieiunij id, quod neque per se, neque cum alijs induit rationem cibi, non frangit ieiunium Ecclesiasticum; quare qui aqua, aut uinum, usque ad saturitatem sumit in die ieiunij, non dicitur ieiunium frangere; atqui secundum doctrinam Pasqualigi, uue recentes nullo modo habent rationem cibi, quia in sua doctrina, ut uerum supponitur quod in uua tantum reperitur substantia triplicis generis nempe cortex, vinacea, seu lignea granula in acinis uue inclusa, & succus qui exprimitur, ex quibus solus succus conuertitur in substantiam uiuentis, cetera autem non; atqui quod non conuertitur in substantiam uiuentis per modum cibi, non habet rationem cibi, nec frangit ieiunium Ecclesiasticum: ergo cum succus uuæ descendat in stomachum ut potus, cetera autem, que uua continet, licet in stomachum descendant, non conuertuntur in substantiam aliti; ergo uue recentes nullo modo habent rationem cibi, sed tantum rationem potus; ergo si sumantur in die ieiunij post prandium in magna quantitate, etiam usque ad saturitatem non frangunt ieiunium Ecclesiasticum in sententia ipsius Pasqualigi; quod autem hoc sit falsum, & scandalosum, audiat Pasqualigus Doctores

tores de hac difficultate tractantes contra suam singularem Doctrinam. Nam aliqui illam singularem, & contra communem Doctorum consensum appellane, alij vero falsam; alij vero improbabilem. Pater vero Leander à sanctissimo Sacram. de hac Pasqualigi opinione loquendo vbi supra questione 8. §. ultimo vers. tandem sic loquitur. Valeat igitur Pasqualigus cum sua noua opinione, falsa omnino, omnino improbabili, omninoque ab omnibus rejicienda.

187 Ad fundamentum Pasqualigi pro prima parte sue sententię responderetur negando antecedens, nam vt supra probauimus pomum, aut pyra, est substantia induens essentialiter, & per se rationem cibi cõuertibilis, in substantiam aliti, & idem etiam probauimus de malis massilicis, & malis medicis. Itaque falsum est, quod asserit Pasqualigus predicta ordinari ad extinguendam sitim, cum per se ordinentur ad nutriendum primo, & per se, licet per accidens, & secundario ad extinguendam sitim, quod non sufficit vt dicemus, quod comestio eorum in magna quantitate non frangat ieiunium Ecclesiasticum, siue tota substantia dictorum fructuum sumatur, siue solus succus eorum in stomachum descendat, reliquis eis componentibus, in ore manentibus, vt supra probatum est. Et ita falsum asserit, quod sumptio succi dictorum fructuum liceat in die ieiunij sumi ad sedandam sitim, toties quoties libuerit; neque ex eo quod ex pomis soleat fieri potus, recte inferitur, quod liceat dictum succum sumere dentibus con-

terendo, & deglutiendo succum reiecta substantia solida in ore, nam etiam ex uuis potus fit, & nihilominus succus uuarum dũ est inclusus in ipsis uuis, non habet rationem potus, sed cibi. vt in probatione secundę partis nostrę sententię diximus. Ideoque sumptio illius in magna quantitate frangit ieiunium Ecclesiasticum, nec licet illo vti in die ieiunij toties quoties libuerit, ad sedandam sitim. Quare idem dicendum est de succo pomi, aut pyrę, & similibus propter eandem rationem.

188 Ad probationem secundę partis sententię eiusdem Pasqualigi responderetur negando antecedens, quia in primis falsũ supponit Pasqualigus, quod in uua solum reperiatur substantia triplicis generis, cortex videlicet, & succus; nam præter hæc alia quarta substantia inuenitur, quædam scilicet materia crassa minutissimis venulis, seu filis plena, in qua tamquam in suo toto mustum est inclusum, & ex qua præcipue quando in torculari uuę calcantur, exprimitur, vt omnibus est notum, quibus notę sunt uuę, & docet expresse Galenus lib. 2. de Aliment. facultate cap. 9. & lib. 1. de loc. affectu capit. 4. cuius verba refert Leander à sanctiss. Sacramento loco super. citato quest. 8. versu 4. probo. & ex eo P. Antonin. Diana dict. part. 10. tract. 14. resolution 56. quę hæc sunt. nam acynorum substantia composita ex ipsarum velut carne, & humore, qui per carnem est dispersus, ex quo fit vnũ. Præterea, ex seminibus, atque ex membranoso tegumento, quod omnia hæc extrinsecus circummanit; & paulopostea liquet porro, quod aluus magis laxatur

RESOLVTIO

DECIMASEPTIMA.

Vtrum in die ieiunij possit quis licite, & absque fractione ieiunij toties quoties bibit, aliquid cibi in parua quantitate sumere, ne potus noceat?

189 **P**ro decisione huius resolutionis, vt certum suppono licere ieiunantibus absque fractione ieiunij sumere aliquã parua quantitate cibi, vel ad confortandum stomachum, vt commodius possit onus ieiunij tolerare, vel ne potus noceat, quę autem parua quantitas intelligatur cõmuniter DD. docent, quod si sumatur mane ante prandium possunt licite sumi duę vncię, si autem sumatur post prandium ne potus noceat, aliqui affirmant posse regulariter loquendo sumi quantitate cibi infra vnã vnciam, sic Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 119. num. 6. alij vero solum concedunt infra dimidiam vnciam, quia hæc quantitas regulariter loquendo videtur necessaria, & sufficiens, vt possit stomacho commixta impedire ipsius nocumentum, ita Pater Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. disp. 5. quæst. 12. P. Anton. Diana part. 10. tra. & 14. resol. 59. versu notandum est hic obiter, qui eadẽ par. & tract. resol. 51. versu nota vero hic obiter: concedit, quod paruitas materię excusã à ieiunio est quantitas duarum vnciarum, sequens in hoc Don Marcum Vidal in Arca Vitali de ieiunio inquisit. 1. num. 153. & Leandr. à sanctiss. Sacramen. dict. tract. 5. quæst. 5. disp. 5. §. 4. Hoc supposito.

Præ-

laxatur, si sola acynorum caro cum succo fuerit transglutita, sine seminibus, ac membrana extrinsecus ambiente. Laxatur autem impensius, cum solus ipse succus expressus (musto vulgo appellant) fuerit transglutitus. Ex hoc sane succo alimenti non nihil corpori accedit copiosus tamen ex carnea substantia. Sic Galenus. Ex quo manifeste apparet in uua nõ solum substantiam triplicis generis reperiri, vt vult Pasqualigus, sed quadruplicis, ac proinde quoad hanc partem manifeste falsum est. Antecedens suę probationis. Deinde non minus falsum est id, quod in eodem antecedente supponit, vt certum idem Pasqualigus, nempe quod ex ijs substantijs solus succus in stomacho digeratur, & conuertatur in viuientis substantiam. cetera vero minime, sed quod egerantur integra in propria substantia, nã præter succum etiam digeritur & præcipue conuertitur in viuientis substantiam quarta illa substantia, quæ inueniri in uuis dicimus, imo, & cortices, seu membranę, & vinacę uuarum licet hæc difficiliter, quod expresse colligitur ex Galeno in dicto cap. 9. supr. citato: ergo falsum est quod asserit Pasqualigus, quod solus succus uuarum in stomachum descendat; & quod succus uuarum habeat tantum rationem potus, & non rationem cibi, cum vt supra probauimus in probatione secundę partis nostrę sententię, succus uuarum in ipsis uuis, sit proprie, & per se cibus alimentaris, licet per accidens ex extrinseca intentione sumentis sumatur ad extinguendam sitim.

190 Presens difficultas consistit, an in die ieiunij possit quis licite toties quoties bibere vult, aliquid cibi sumere in parua quantitate scilicet infra vnciam dimidiam, ne potus noceat? Caietanus 2.2. quest. 147. art. 6. in fine affirmat hoc non licere, nisi post completam digestionem. Pater vero Leander à Sanctissimo Sacramento absolute affirmat id licitum esse dummodo id non faciat quis in fraudē ieiunij, quę tunc adesse censenda debet, quando quis biberet non ob sitim sedandam, sed vt posset sumere illud parum cibi. Pro qua sententia citat Ledesma 2. part. 4. quest. 17. artic. 5. conclus. 8. Silvester. verbo ieiunium nu. 9. Armillam dict. verb. ieiunium num. 1. Azorium par. 1. lib. 7. cap. 10. quest. 7. §. certē negari. Reginald. lib. 4. cap. 14. num. 175. Pasqualigum in praxi de ieiunio decis. 119. & alios. Quam sententiam hoc fundamento probat, quia Ecclesia in ieiunijs concedit porum: ergo & quicquid est necessarium, ne ille noceat; ergo aliquid cibi: ergo quoties contingit erit bibere, toties poterit quis quid cibi sumere.

191 Pater autē Don Marcus Vidal in sua Arca vitali tractat, de ieiunio Inquisit. 1. num. 93. absolute affirmat posse quis absque violatione ieiunij sepe sepius aliquid modicum cibi in diebus ieiunij comedere etiam si his repetitis vicibus perueniat ad magnam quantitatem dummodo postremum modicum cibi, quo attingitur notabilis quantitas, non continetur moraliter cum præcedentibus per hæc verba. Infertur quinto non peccare contra ieiunij præceptum, neque illud violare,

qui sæpe sepius aliquid modicum cibi in diebus ieiunij comedit, etiam si ijs repetitis vicibus perueniat ad magnam quantitatem dummodo postremum modicum cibi, quo attingitur notabilis quantitas, non continetur moraliter cum præcedentibus, neque ea omnia coalescant in vnam grauem materiam, nisi ratione voluntatis interiecte, tum etiam ratione interualli temporis inter vnum, & aliud modicum cibi sumptum, itaut nequeat ex omnibus illis grauis quantitas continuata constari, sed singula diuisa maneant, & ita parua, ac si tantum vnica vice modicum cibi sumptum fuisset. Cuius opinioni ergo adherere. Nam illam defendit Doctissimus Pater Thom. Sanchez in summa part. 1. lib. 1. capit. 4. num. 9. & 11. Ratio huius nostre responsionis est quia quoties parua posterior venialis materia nequit cum præcedentium materia moraliter continuari, itaut pro vna reputetur, neque effectus relictus continuari moraliter possunt, multiplicatio transgressionis alicuius præcepti Ecclesiastici in materia parua non constituit materiā grauem, et culpam lethalem, secus vero quādo materię parue, aut effectus ab eis relictus moraliter continuantur: ergo sumere in die ieiunij sepe sepius aliquid modicum cibi etiam si his repetitis vicibus perueniat ad magnam quantitatem, dummodo postremum modicum cibi, quo attingitur notabilis quantitas, non continetur moraliter cum præcedentibus, neque ea omnia coalescant in vnam grauem materiam, non erit peccatum mortale, nec dabitur ieiunij fractio, secus tamen è contra modo

modo superius explicato. Probatur consequentia, quia cum in priori euentu omnes eæ materię parue diuersę sint, neque in vnam coalescant, nec effectus ab eis producti, nequit ex illis grauis materia constari, sed singulę diuisę maneant, & ita parue, ac si tantum vnica vice modicum cibi sumptum fuisset. At in posteriori euentu, seu casu cum materię, vel effectus vniantur, notabilis materia euadet: ergo sufficiens ad frangendum ieiunium Ecclesiasticum, & constituendum peccatum mortale.

192 Ad fundamentum P. Leandri à sanctissimo Sacramento respondeo suam rationem solum conuincere, non licere pluries in die, seu repetitis vicibus aliquid cibi sumere, etiam si sitis non infret, sed quis voluntarie, & absque necessitate velit repetitis vicibus in die ieiunij bibere, dum ille materię parue cibi non ita sumantur, vt moraliter coalescant in vnam magnam quantitatem, aut ratione voluntatis interiecte, aut ratione interualli temporis, inter vnum, & aliud modicum cibi sumptum, non autem conuincit, si modicum cibi repetitis vicibus in die ieiunij sumatur, modo à nobis supra explicato, itaut, neque ea omnia coalescant in vnam grauem materiam, siue ratione voluntatis interiecte, siue etiam ratione interualli temporis inter vnū, & aliud modicum cibi sumptū, itaut nequeat ex omnibus illis grauis quantitas continuata constari, sed singula diuisa maneant, ita parua, ac si tantum vnica vice modicum cibi sumptum fuisset. In quo sensu iudico loquutum fuisse Salas 1. 2.

tom. 2. tract. 13. disp. 16. sect. 27. in fine citatus ab Amadeo Guimeno in suo opusc. aduersus quorund. ex post. contra non null. iesuit. opin. mor. tract. de ieiunio propos. 6. vbi sic asserit, si quis voluntate absoluta vellet in die ieiunij sepe sepius comedere, semper tamen parum cibi sumendo peccaret mortaliter, secus si voluntate conditionata, in qua conditione interueniret, quod omnes sumptiones essent veniales.

RESOLVTIO

DECIMAOCTAVA.

Vtrum in comedendo post mediā noctem quando subsequitur ieiunium, aut ante mediam noctem in die ieiunij detur paruitas materię excusās à mortali?

193 Prima sententia in vtroque euentu affirmatiue respondet. ita P. Zacharias Pasqualigum in praxi de ieiunio decis. 159. (nō 155. vt inuenies apud Dianā par. 10. tract. 16. resol. 17. versu & tandem notandum est hic obiter) vbi nu. 2. sic inquit, sed mihi valde probabile videtur dari paruitatem materię in postponendo v. g. carnem post mediam noctem, ad quam subsequitur ieiunium, sicut etiam in anticipanda comestione in die ieiunij ante mediam noctē, & proinde excusari à peccato mortali, & etiam à veniali, si interueniat iusta aliqua causa. Ita ille.

194 Fundamentū Pasqualigi est quia quotiescumq; materia prohibita, aut præcepta diuisibilis est, itaut tota malitia consistat in tota materia, & pars in parte, atque adeo dissonantia ad

regulas rationis cōsurgat maior vel minor ex maiori, vel minori materia, tunc datur paruitas materiæ; atqui in casu proposito in hac Resolut. præcipitur, quod ieiunium incipiat à media nocte, & protrahatur ad mediã noctem sequentem, unde duratio ieiunij diuisibiliter se habet & subratione diuisibili præcipitur: ergo duratio ieiunij admittet paruitatē materiæ itaut non sit peccatum mortale subtrahere ante vel post huic durationi aliquod modicum tempus, aut protrahendo comestionem antecedentis diei, aut anticipando comestionem diei sequentis ad ipsum diem ieiunij. Consequentia ex præmissis videtur constare, minor autem videtur manifesta, quia ieiunium præcipitur sub ratione durationis, & coexistentiæ ad tempus, vt continuata, & diuisibilis abstinencia affligat corpus, non secus, ac præcipitur cessatio ab opere seruili in diebus festis. Maior autem, in qua potest esse difficultas probatur, quia tunc exigua materia fundat paruam dissonantiam, quia non est prohibita, vel præcepta sub aliqua formali ratione, quæ indiuisibiliter contineat totã rationem præcepti, aut prohibitionis, sed sub aliqua alia, quæ est maior, & minor iuxta quãtitatē materiæ, vt constat in furto, quod est prohibitum, quatenus, vt ablatio rei alienæ infert dannũ, & quia damnus est maius, aut minus iuxta quãtitatē rei ablatæ, ideo admittit paruitatem materiæ; ergo quotiescumque materia, prohibita, aut præcepta diuisibilis est, ita vt tota malitia consistat in tota materia, & pars in parte; atque adeo dissonantia ad regulas rationis, cōsurgat ma-

ior, aut minor, ex maiori, vel minori materia, tunc datur paruitas materiæ. Hoc est totũ, & adequatum fundamentum Pasqualigi in tota dicta decisione, licet non ita in forma ab ipso constituatur.

195 Et si illis objicias, quod ex prædicta sua doctrina sequeretur, quod liceat in die ieiunij sumi secunda refectio, quia adhuc exiguum tempus subtrahetur duratione ieiunij. Responder hoc non sequi quia secunda comestio est contra præceptum de vnica comestione, & proinde soluit ieiuniũ illius diei; hinc non subtrahitur aliquid modicum durationi ieiunij, sed tota destruitur, quia iam dies deputatus ieiunio non transigitur cũ vnica comestione. quod non contingit quãdo comestio præcedentis, aut diei sequentis ad ieiunium, attingit initium, aut finem diei, in quo ieiunatur per aliquod modicum tempus, quia tunc illa comestio, non est comestio diei ieiunij, sed diei antecedentis, vel subsequenter, vt enim comestio censeatur huius vel illius diei, debet in ipso fieri saltem moraliter.

196 Et si huic Auctori inquiras, quantũ tēporis possit assignari in proposito casu pro paruitate materiæ? respondet nu. 6. dictę decisionis, nõ debere esse multũ alioquin esset cõtra finẽ ieiunij, quo Ecclesia intēdit per diẽ integrũ affligere corpus, nã si esset multũ tēpus idem esset, ac si bis in die comederetur eodẽ, & sic assignat pro paruitate materiæ in hoc casu infra horã ad sũmũ, ita tamen, vt comestio attingat tempus præcedentis, aut subsequenter diei, & possit prorogari in diẽ ieiunij, aut in ipso anticipari p tēpus, q̄ fit intra horã, quia

quia si non attingeret tempus præcedentis, aut subsequenter diei, non esset comestio illorũ dierum, sed diei ieiunij; illa autem anticipatio, aut prorogatio (inquit Pasqualigus) est modica, & modicum quid subtrahit de duratione ieiunij, quia tempus non pertingens ad horam est tempus modicum respectu totius diei. Et numer. 7. eiusdem decisionis addit; atque hæc paruitas materiæ ne dum habet locum, computando mediam noctem præcisẽ, sed etiam si moraliter computetur. Ita vt constituto toto illo tempore, quod pro media nocte moraliter habetur, adhuc, ante se, vel post se admittat paruitatem materiæ, quia paruitas materiæ habet locum respectu mediæ noctis, prout debet computari, cum adhuc media moraliter computata duratio ieiunij, vt quid diuisibile præcipitur; & ideo adhuc modica subtractio de tali duratione est leuis materia. Huc vsque Pasqualigus dict. num. 7.

197 Secunda, & vera sententia docet nullo modo dari paruitatem materiæ in comedendo per mediam noctem prorogando cœnam, quando subsequitur ieiunium, aut in comedendo ante mediam noctem anticipando comestionem in die ieiunij, quando non subsequitur dies ieiunij. Ita Pat. Leander à sanctis. Sacram. par. 3. tract. 5. disput. 6. quæst. 28. quem sequitur P. Antoninus Diana par. 10. tractat. 16. resolut. 17. versu, & tandem notandum est hic obiter, vbi sic ait. Et tandem notandum est hic obiter non esse admittendas aliquas alias sententias Pasqualigi; nam primo asserit d. c. 155. (debebat dice-

re 159.) quod in comedendo post mediam noctem, quando subsequitur ieiunium, aut ante mediam noctem, in die ieiunij datur paruitas materiæ excusans à ieiunio videlicet infra spatium vnus horæ. Et postquam alias Pasqualigi opiniones refert (de quibus postea erit sermo) profequitur; verum has opiniones prorsus refellendas esse puto, sunt enim contra omnes Doctores, & cõtra praxim, & communem sensum, & ideo aduersus illas merito insurgit nouissimè Pater Leander &c. Et concludit dictam resolutionem his verbis. Miror Pasqualigus quomodo tam facile dilaret, & protrahat vltimum diem Bacchanalium, pro ludis, saltationibus, & potationibus, & postea tam acriter insurgat contra Eminentissimum Cardinalem de Lugo, eo, quod anticipauit diem Natiuitatis in cappella Papali promissa in illa nocte celebranda ante Pontificem. Hæc Diana.

198 Hanc communem, & verã sententiam probat i. P. Leander, quia ieiunium Ecclesiasticum est in dictum pro integro die, nempe per spatium viginti quatuor horarum à media nocte in mediam noctem, vt concedit cum communi sententia ipsemet Pasqualigus; ergo neque potest prorogari cœna post mediam noctem si sequitur ieiunium, neque anticipari comestio in die ieiunij ante mediam noctem. Patet Consequentia, quia vt constat tunc nõ obseruaretur ieiunium pro integro die, aut per spatium 24. horarum. Secundo probat quia quis in die ieiunij præuenit comestionem per horam, ferè integram ante mediam,

noctem, etiam si comestionem proroget, & dilater usque ad mediam noctem, vere frangit ieiunium, non solum ex eo capite, quod illud non obseruauerit integre per spatium 24. horarum, nisi solum per 23. & quid amplius ut constat, sed etiam ex eo, quod in die ieiunij bis perfecte, & complete comederit, nam illa secunda comestio facta in die ieiunij per horam quasi integram ante mediam noctem, vere est, & dicitur comestio diei ieiunij, & non diei subsequenter. (quicquid dicat Pasqualigus num. 5.) cum vere trahat ad se comestionis partem habitam post mediam noctem, & non e contra, cum id quod est prius trahat ad se quod est posterius: ergo &c.

199 Tertio probat, quia ex sententia opposita clare sequitur, quod possit quis saltem absque mortali, tam in die ieiunij (si aliud non sequatur) quam in Sabatho incipere vesci carnibus per horam fere integram ante mediam noctem, hoc est per vnum, imo per medium quadrante horae post 11. horam noctis, quod qui incepit in feria quinta vesci carnibus ante mediam noctem, possit prorogare fere per horam comestionem, & sic vesci carnibus usque ad vnam fere horam noctis Veneris, quod videtur absurdum: ergo & illud ex quo sequitur.

200 Hae sunt rationes allegatae a P. Leandro in fauorem huius sententiae contra Pasqualigum, quae licet communiter concedantur a Doctoribus; nihilominus (ni fallor) parum, aut nihil nocent Pasqualigo. Prima ergo parum illi nocet; nam facile respondet Pasqualigus, ne-

gando antecedens quoad primam partem si sermo sit de tempore. Mathematicè sumpto, & distinguendo quoad secundam. Ieiunium Ecclesiasticum est in dictum a media nocte in mediam noctem mathematicè negat Antecedens, moraliter concedit. Antecedens; in quo sensu, & non in alio concedit Pasqualigus quod ieiunium Ecclesiasticum incipiat a media nocte, & terminetur in mediam noctem decis. 158. a num. 3. Ad quod asserendum mouetur 1. quia non potest imponi ab Ecclesia praecipuum, nisi eo pacto, quo seruari potest, alioquin obligaret ad impossibile, non potest autem seruari nisi computetur media nox moraliter, nam media nox mathematicè non potest cognosci, nisi obseruetur cursus stellarum, quod est impossibile, tum quia pauci admodum sciunt obseruare, tum quia non possunt obseruari quando caelum est nubilosum. 2. mouetur quia cum praecipuum ieiunandi sit vniuersale in tota Ecclesia, debet, ita accipi, ut possit in tota Ecclesia obseruari, atque adeo etiam secundum omnia, quae in ipso praecipuntur, & proinde receptum quoque de seruando a media nocte in mediam noctem. Non posset autem seruari si esset attendenda media nox mathematicè, etiam secundum inditium horologiorum, quia in pluribus oppidis non adsunt horologia, in aliquibus etiam regionibus non sunt in usu, praesertim communia, quae pro tota Ciuitate inserviant, vnde in his locis non potest computari medium noctis, nisi moraliter; ergo etiam in caeteris locis solum moraliter debe-

bit

bit computari cum praecipuum non obliget plus in vno loco, quam in alio. Quod confirmat quia ideo deberet media nox mathematicè computari, quia praecipitur quod per diem integrum daret ieiunium; per hoc autem quod nox computetur moraliter, non tollitur quin ieiunium daret per integrum diem, quia sufficit si dies sumatur moraliter, quia sumus in moralibus, & praecipua morali modo obligant, ut patet etiam in caeteris. Vnde praecipuum audiendi missam impletur, etiam si aliquid parum de ipsa non audiatur, quia sufficit quod moraliter audiatur. Praecipuum abstinendi ab opere seruili in festis adimpletur, etiam si exerceantur pro exiguo tempore, aut etiam si media nox mortaliter computetur, quod accidit ubi est consuetudo computandi dies festos, quoad exercitium operis seruilis, ab initio noctis, usque ad initium, quia tale initium, aut hora noctis, si incipiat ab aliqua determinata computatur moraliter, ita ut horae 24. dictae diei festiui sint plus, minusque, atque adeo solum moraliter 24. Ex quibus rediendo ad argumentum Patris Leandro Pasqualigus negat consequentiam, ad cuius probationem, eodem modo consequentiam distinguit, tunc non obseruaretur ieiunium pro integro die aut per spatium 24. horarum mathematicè loquendo concedit consequentiam moraliter loquendo negat consequentiam. Cum autem ieiunium in dictum ab Ecclesia solum obliget pro integro die morali, & non mathematico in sententia Pasqualigi, nihil contra ipsum conuincit ratio illa prima allegata a

Patre Leandro, nisi probet ieiunium Ecclesiasticum obligare pro integro die mathematico a media nocte in mediam noctem mathematicè sumptam. Quod non probat, sed ut certum supponit, & Pasqualigus suppositum negat.

201 Nec secunda ratio allegata a Patre Leandro conuincit intentum contra Pasqualigum, & eius Doctrinam (quicquid sit de veritate, aut probabilitate illius de qua pro nunc non disputo) nam si Pater Leander lecturus fuit totam decisionem Pasqualigi, absque dubio inuenire debuit praedictam rationem fuisse praeventam a Pasqualigo num. 5. decis. 159. Et ita ex doctrina Pasqualigi potest negari Antecedens, quoad utraque partem: nam qui in die ieiunij praevent comestionem per horam fere integram ante mediam noctem, non frangit ieiunium quia obseruauit ieiunium per spatium integri diei, si non mathematicè, moraliter tamen; quia dies ieiunij computari debet moraliter, & non mathematicè in sententia Pasqualigi; cum autem qui in die ieiunij praevent comestionem per horam fere integram ante mediam noctem mathematicè sumptam, dicatur seruasse ieiunium per integrum diem, moraliter sumptam: Hinc est quod praedicta antepositio comestionis non frangat ieiunium ex hoc capite in doctrina Pasqualigi. Sed neque ex alio capite scilicet ex eo quod in die ieiunij bis perfecte comederit; nam hoc suppositum falsum iudicatur a Pasqualigo, & ut tale illud negat, quia iudicat hoc non contingere quando comestio praecedentis, aut diei subsequenter ad ieiunium at.

attingit initium, aut finem diei in quo ieiunatur per aliquod modicum tempus, quia tunc (inquit Pasqualigus dict. nu. 5.) illa comestio non est comestio diei ieiunij, sed diei antecedentis, vel subsequenter; ut enim comestio censetur huius vel illius diei, debet in opinione Pasqualigi in ipso fieri saltem moraliter; quare qui in die ieiunij preuenit comestionem per horam fere integram ante mediam noctem mathematice sumptam non comedit bis perfecte in die ieiunij; nam dicta comestio non est comestio diei ieiunij, sed diei sequentis, quæ supponitur non esse ieiunij dies. Nec probatio P. Leandri conuincit contrarium, quia illa comestio non trahit ad se comestionem habitam post mediam noctem mathematice sumptam; nam fuit facta dicta comestio non in die ieiunij, sed in alio die moraliter sumpto: ergo hæc ratio parum, aut nihil conuincit contra Doctrinam Pasqualigi, cum in ea supponat P. Leander contra Pasqualigū id, quod debebat probare.

202 Tertia autem ratio Patr. Leandri locum non habet in sententia Pasqualigi, quia ipse concedit, quod si quis inciperet vesci carnibus per horam fere integram ante mediam noctem mathematice sumptam in sabatho v. g. non comedit carnes in die sabathi, sed in die Dominica moraliter loquendo, licet mathematice non sit integra media nox diei Sabathi; Nam præceptum de non comedendis carnibus in die sabathi obligat pro toto die sabathi mortaliter sumpto, & non mathematice in sententia Pasqualigi, & ideo illa comestio

carnium, non est comestio diei sabathi, sed diei Dominicæ, in quo licet carnibus vesci. Secundo etiam concedit Pasqualigus in sua sententia, quod qui incipit in feria quinta vesci carnibus ante mediam noctem mathematice sumptam, possit pro rogare fere per horam comestionem, quia est in possessione cenæ, ut amplius constabit ex dicendis pro Pasqualigo Resol. sequenti. Ex hoc tamen non sequitur in sententia Pasqualigi quod in tali casu prædictus edat carnes in nocte Veneris; nam ratione paruitatis materiæ perseuerat moraliter dies antecedens ad diem Veneris, scilicet feria quinta, in qua usque ad mediam noctem moraliter sumptam licet vesci carnibus; ergo nec hæc tertia ratio totaliter, & adæquate conuincit contra Pasqualigum; nec absurdum aliquod, ut iudicat P. Leander à sanctis Sacramento.

203 Quare aliter debemus sententiam Pasqualigi impugnare, ut possimus conuincere prædictam opinionem esse improbabilem, aut falsam, & in praxi non tutam; quod sic ostendo primo Illa opinio debet appellari improbabilis, & non tuta in praxi, quæ continet doctrinam singularem contra communem consensum omnium Doctorum, & usum totius Ecclesiæ; atqui sententia Pasqualigi aperte est contra communem consensum omnium Theologorum, & contra communem Ecclesiæ usum, communiter, & vniuersaliter à fidelibus receptum, ut de se manifestum est: ergo prædicta opinio est reiicienda tamquam falsa, & improbabilis, & non tuta in praxi.

204 Secundo à principio integro

gro; & intrinseco ostendo falsitatem opinionis Pasqualigi, quia si ob aliquam rationem opinio Pasqualigi esset probabilis, maximè, quia præceptum Ecclesiasticum ieiunij est in dictum solum pro integro die moraliter sumpto à media in mediam noctem moraliter computatam, & non mathematice; atqui hoc principium est falsum; ergo, & illud ex quo sequitur. Maior est ipsius Pasqualigi. Minorem vero probo ex doctrina ipsius Pasqualigi tradita tam in dicta decis. 159. quam in antecedenti 158. quia in tantum iuxta doctrinam Pasqualigi præceptum ieiunij debet incipere à media in mediam noctem moraliter acceptam, in quantum Ecclesia non potest obligare ad impossibile, atqui ex eo quod præceptum Ecclesiasticum ieiunij debeat incipere à media in mediam noctem mathematice sumptam Ecclesia nullo modo obligat ad impossibile: ergo asserendum est præceptum ieiunij incipere à media nocte, & terminari in mediam noctem mathematice loquendo. Consequentia ex præmissis manifeste sequitur. Maior vero conceditur à Pasqualigo; minor vero probatur, quia Ecclesia potest determinare aliquod signum, quod indicet mediam noctem mathematice sumptam, quicquid sit de puncto indiuisibili fixo motus solis, à quo incipiat obligare præceptum Ecclesiasticum, & in quem terminetur; atqui horologium est constitutum ad designandam mediam noctem mathematice sumptam, eo quod omnes non possunt scire punctum indiuisibile mediæ noctis mathematice sumptæ; ergo absque eo, quod

Ecclesia obliget ad impossibile, potest præcipere, quod Ecclesiasticum ieiunium generaliter incipiat à media nocte computata per horologium, & quod finiatur, & terminetur usque ad aliam mediam noctem seruato signo horologij. Nec valet si dicas cum Pasqualigo, quod in nonnullis locis non est horologium saltem commune pro toto loco, & in aliquibus Regionibus non est usus horologij; ergo cum præceptum ieiunij sit vniuersale obligans omnibus pro tota Ecclesia Dei, dicendum est quod præceptum ieiunij debeat obligare à media in mediam noctem moraliter sumptam, & non mathematicè. Hoc inquam non valet; nam licet in locis ubi non est horologium debeat attendi media nox secundum iudicium prudentis viri, & consequenter moraliter; hoc autem non habet locum, ubi est horologium bene gubernatum generaliter, & ut in plurimum, quia ibi non est dubium, quod potest Ecclesia præcipere, & ordinare, quod media nox incipiat à sonu horologij, & finiatur in sonum eiusdem horologij, determinando, ut habeatur media nox tali, vel tali signo, & terminetur tali vel tali secundum morem pulsationum horologiorum pro diuersitate Regionum; nam non in omnibus Regionibus eodem pulsu horologij designatur media nox: ergo cum communiter sit recepta hæc doctrina, tam à Theologis quam à fidelibus asserendum esse ieiunium Ecclesiasticum debere incipere à media nocte usque ad aliam mediam noctem mathematice loquendo in sensu explicato. Deinde quia licet concedamus gratis Pasqualigo, quod

quod præceptum ieiunij obliget pro integro die moraliter à media nocte vsque ad aliam mediam noctem moraliter acceptam, nō inde sequitur, quod per infra vnā horam possit quis in die ieiunij anteponeere comestionem diei sequentis, quæ non est ieiunij incipiendo comedere ante mediam noctem fere vnā horam, vel si non est dies ieiunij dies præsens, & sequens sit ieiunij dies; continuare cenam per vnā circiter horam, quia paruitas materiæ temporis, non est commensuranda respectu totius diei constantis mathematicæ ex horis 24. sed paruitas materiæ commensuranda est, & computanda respectu mediæ noctis diei antecedentis, vel subsequens à qua hora incipit obligatio ieiunij, & in quā terminatur; atqui tempus vnus circiter horæ est materia grauis, & non leuis respectu mediæ noctis, etiam moraliter acceptæ: ergo quomodocumque incipiat obligare præceptum ieiunij siue à media in mediam noctem mathematicè, siue moraliter, non licebit per vnā circiter horam in nostro casu anteponeere, vel postponere comestionem. Nā licet tempus infra vnā horam dicendum sit materia parua respectu diei 24. horarum, non tamen potest dici materia parua respectu mediæ noctis, siue physicè, siue moraliter loquendo.

205 Tertiò nostram sententiam probo, quia ex sententia Pasqualigi sequeretur quod ille, qui incepit cenare ante mediā noctem, & cenam continuauit per vnā circiter horam post pulsationē mediæ noctis, possit die sequenti sacram Eucharistiā

somere, aut sacrum celebrare; atqui hoc non est dicendum: ergo neque quod possit in nostro casu cōtinuare cenam per vnā circiter horam post mediam noctē. Probatum sequela, quia, qui non frangit ieiunium naturale illius diei, in quo aliquis est communicaturus, aut sacrum celebraturus, non est impeditus ad communicandū, aut sacrum celebrandū; atqui ille, qui incepit cenare ante mediam noctem vnus diei, & continuauit cenam per vnā circiter horam post mediam noctem non frangeret ieiunium naturale in sententia Pasqualigi: ergo possit vtique in die sequenti absque vilo scrupulo communicare, aut sacrum celebrare. Quod non frangeret ieiunium naturale in sententia Pasqualigiprobatur, quia si dies sequens esset dies ieiunij, ideo non frangeret ieiunium Ecclesiasticum, quia prædicta comestio continuata per vnā circiter horam post mediam noctem, non est comestio diei sequentis, sed diei antecedentis; atqui qui nihil cibi, aut potus sumit in aliquo die non est impeditus ad sacram communionem, aut missæ celebrationem: ergo cum prædicta comestio non sit comestio diei sequentis, sed diei antecedentis, iste talis pro die sequenti esset ieiunus, etiam ieiunio naturali, aliàs nō solū frangeret ieiunium naturale, sed etiā Ecclesiasticū, cum per vnā circiter horā manducet, &umat materiam grauē cibi oppositam ieiunio Ecclesiastico. Minor autem nostri Argumenti, scilicet non debere dici, quod qui per vnā horā circiter continuauit cenā diei antecedentis post mediam noctem diei

diei sequentis, possit communicare, aut missam celebrare, probatur tum quia est contra communem sensum omnium DD. vt diximus in tract. 4. resol. 7. tū etiā quia prædicta doctrina est scandalosa, vt potè cōtra communem vsum Ecclesiæ, ab omnibus fidelibus seruatur: ergo sententia Pasqualigi reiicienda est vt singularis, vt falsa, & improbabilis.

206 Ad fundamentum Pasqualigi responderetur admittendo maiorem, & distinguendo minorem, duratio ieiunij diuisibiliter se habet, & sub ratione diuisibili præcipitur quoad obligationem seruandi ieiunium, quod consistit in abstinentia à carnibus, & vnica comestione nego minorem; nam cum essentiæ in diuisibili cōsistant, vt ab omnibus conceditur quoad hanc partem præceptū ieiunij, quoad eius essentiam, & quidditatē in diuisibili consistit; quoad antepositionē horæ comestionis vnice in dicto die ieiunij diuisibiliter se hēt, & sub rōne diuisibili præcipitur cōcedo minorem; & similiter distinguo cōsequēs: ergo admittet paruitatem materiæ quoad antepositionē comestionis hora assignata, & recepta ab Ecclesia in eodem die ieiunij concedo consequentiā; nā hora assignata ieiunij quoad prandium non ingreditur, nec constituit ieiunij essentiam, vt supra in hoc tractatu diximus. in alio die, aut pro alio die, ita ut liceat; in die ieiunij per vnā aliquam quantitatem temporis, sumere prandium diei sequentis, si non sit ieiunium nego cōsequentiā; quia iam in eodē die ieiunij etiam moraliter accepto (vt vult Pasqualigus) fieret duplex comestio, cum dies

sequens, quæ non est ieiunij non dum sit incepta, siquidem incipit post mediam noctē antecedētis diei, quæ supponitur esse dies ieiunij, & vna circiter hora sit materia grauis respectu ad punctum fixum mathematicum mediæ noctis; & propter eandē rationē nō licet quādo sequens dies est ieiunij, cenam diei antecedentis inceptam ante mediam noctem continuare per vnā circiter horam post mediam noctem, quia ieiunium Ecclesiasticū incipit immediate obligare post mediam noctē quæ iā vt supponitur est cōpleta, & incepta dies sequens, quæ immediate incipit post mediā noctem diei antecedentis. Nec locum habet recurrere ad materiam paruam: nam licet vnā fere hora temporis sit parua respectu totius diei constantis ex horis 24. est tamen magna respectu puncti mediæ noctis; siue media nox mathematicè, siue moraliter sumatur, vt sup. diximus.

RESOLVTIO DECIMA: NONA.

Vtrum si quis dum cenat audiat pulsus designantes mediam noctē, teneatur cessare à cœna si die sequenti sit ieiunandum?

207 **N**egatiuam sententiā substat P. Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decif. 160. n. 2. affirmans hanc sententiam tenere, & illi assentire recentiores nō vulgaris doctrinæ, quibus ipse Pasqualigus illam cōmunicauit. Probatum r. hæc sententiā à Pasqualigo, quia quando cenans audiit pulsus designantes mediam noctē, est in possessione cenæ, quæ est actio

pertinens ad diem, qui tunc finitur: ergo potest continuare cenam, quousque illam compleat. Antecedens videtur certum, quia ille talis cenam incepit in tempore, in quo licebat eam facere, scilicet ante mediā noctem diei sequentis, in qua est ieiunandum. Cōsequētia vero probatur, quia iuste possidens, non potest spoliari à sua possessione iniustitia, quod à nullo p̄cepto fit, cum non sit iustū; qui autem incepit cenam quādo licet cenare, iuste illam possidet, atque adeo habet ius ad illam complendam, p̄cipue quia p̄ceptum ieiunij nō obligat, ut quis se spoliēt possessione, quam habet supra comestiones diei antecedentis.

208 Secundo probatur ab eodē Pasqualigo, quia quando causa est cepta, partes acquirunt ius ad terminationē ipsius, nō obstante, quod deberet expirare iurisdictione Delegati, ut cōtingit in morte delegantis, quādo res non est integra, & non expirat, sed prorogatur donec causa terminetur ut constat ex capit. licet vndique de officio Delegati: ibi inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod taliter iurisdictione à suo sibi collega Delegata eo vivente uti nō ceperit, quia mandatum homini re integra morte mandatoris expiravit, non habet solus officium iudicandi; si vero ante mortem illius iurisdictione, uti ceperit, taliter demandata vices suas, & illius poterit adimplere, & capit. gratum eod. tit. ibi: sane cōsultuit nos deuotio vestra, an ante obitum Delegantis proposito citationis edicto, lite vero post mortem contestata, nihilominus debeat in causa procedere Delegatus; & vtrum is in-

telligatur appellationi renunciasset, quia ea interposita ad producendos testes inducias postulat, & demum productioni, & allegationi renunciatis attestaciones petijt sollempniter publicari; nos autem inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod cum in casu priori citatione facta negotium sit quasi ceptum, & maxime delegatus nō sit certus de obitu delegantis, potest & debet in causa procedi, tenebitque quod iustitia fuerit p̄uia diffinitum. Et capit. relatum eod. tit. ibi: nos itaque consultationi vestræ respondemus, quod si quis fuerit ante predecessoris nostri obitum contestata, mandatum morte mandatoris nullatenus expiravit, & l. quia ff. de iurisd. om. iud. & tradunt Aufer. in Cappell. Tholefana quæst. 12. Auenda. de exeq. mand. cap. 1. num. 11. Palatius in cap. per vestras de don. inter vir. & vx. Molina tom. 2. de iust. & iur. disp. 19. nu. 2. Siluest. verbo conservator §. 6. Santarell. de iubilæo cap. 8. dub. 7. ergo cū in casu proposito acquisitum sit ius ad cenam complendam, eo ipso quod est incepta debito tempore, potest cōpleri, quia censetur prorogari dies donec cena terminetur, & non succedere dies ieiunij.

209 Ex quibus nu. 8. hoc infert Pasqualigus. Ex hoc sequitur, quod etiam si cenans dum audit pulsus medie noctis, formet hoc iudicium, quod media nox sit transacta, ne dum mathematice, sed etiam moraliter, possit adhuc continuare, & complere cenam, quia inceptio cene illi prorogat tempus cenandi, & facit, quod non censetur dies terminatus, donec impleatur cena.

Vera

210 Vera tamen, & communis sententia affirmat, quod si quis dum cenat, audiat pulsus designantes mediam noctem teneatur cessare à cena, si die sequenti sit ieiunandum. Ita Thom. Säch. lib. 2. de matrim. disp. 41. nu. 40. Castropal. part. 1. oper. moral. tract. 1. de cōsciētia dubia disp. 3. punct. 8. num. 9. (non tract. 3. disp. 3. punct. 8. 10. ut inuenies apud Pasqualig. & apud Patrē Leandr. à sanctis. Sacramen. 10) Salas de conscient. sect. 25. numer. 264. Villalobos part. 1. summæ tract. 1. diss. 21. num. 7. Ioannes Sanchez in select. de Sac. disp. 42. nu. 19. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 4. nu. 8. Fagund. in p̄cept. Eccl. p̄cep. 4. lib. 7. cap. 10. nu. 2. & 3. Diana part. 3. tract. 4. resolut. 36. versu notandum est vero. & part. 10. tract. 16. resolut. 17. versu, & tandem notandum est & hic obiter. P. Leander à Sanctis. Sacram. part. 3. de ieiunio oblig. tract. 5. disp. 6. quæst. 29. & communiter Doctores, qui de hoc puncto tractant.

211 Probatur 1. hæc sententia à Pat. Leandro à sanctissimo Sacramēto, quia dato ultimo horologii pulsu designante mediā noctem, incipit, ut omnes vno ore fatentur, dies subsequens: ergo, & incipit obligatio ieiunandi: ergo & abstinendi à quacumque comestione; cum essentia ieiunij sita sit in abstinētia à cibo. 2. eam probat quia ex opposita sententia clare sequeretur, quod possit quis saltem absque graui culpa vesci carnibus in die ieiunij, vel paulo post 11. horam noctis, vsque ad 12. (quæ in horologio, hispanico, semper mediam noctē designat) casu quo dies sequens non sit ieiunium, vel post mediam noctem quasi per vnam

horam paulominus, casu quo, quis cenare incipiat in die non ieiunij paulò ante mediā noctē atqui hoc est contra cōsēsū cōmunē Theologorum, ergo &c.

212 Sed istæ probationes Patri Leandri, sicut & p̄cedentis resolutionis rationes assignatas contra Pasqualigum parum illi nocent: nam facile potest Pasqualigus ad illa respondere. Ad primam negando absolutè antecedens, nam vltimus pulsus horologii ex doctrina Pasqualigi non designant mediam noctē mathematice loquendo, & ita relinquitur locus, ut detur paruitas materiæ ratione cuius iudicetur, non dum esse mediā noctem moraliter loquendo, quæ materia parua temporis assignatur à Pasqualigo vna circiter hora post pulsationem horologii designantis mediam noctem; quare in sententia Pasqualigi negatur prima consequentia, quia obligatio ieiunandi incipit post mediam noctem moraliter sumptam, & tunc nō iudicatur media nox, moraliter sed potius iudicatur non dum esse mediam noctem completā, antequam compleatur vna circiter hora post pulsus horologii designantis mediam noctē, & ita qui in tali tempore comedit, non tenetur abstinere à cibo, & consequenter nec facit contra essentiam ieiunij, quia illa comestio in tali casu nō est comestio diei sequentis, quæ est ieiunium, sed diei antecedentis, quæ ieiunium non est, ut supponitur, sicut qui in die, in quo ieiunium obligat, vna circiter hora ante mediam noctē comedit anteposendo moraliter mediam noctem diei sequentis, quæ non est ieiunij, absque eo quod mortaliter peccet, aut ieiunium frangat, ut do-

cuit Pasqualigus resol. præced. & in eo decif. 159. citata.

213 Secunda etiam ratio Patri Leandri non conuincit contra Pasqualigum, nam ipse ex suis principijs concedit sequelam, quia cum ipse iudicet præceptū ieiunij non obligare per integrum diem mathematicè sumptum, sed moraliter tantum acceptum, hoc est, quod non incipiat obligatio ieiunij à mediâ nocte, & terminetur in aliâ mediâ noctem mathematicè sumptam, sed moraliter dumtaxat, nullum, supposito hoc principio, inconueniens illi videtur, quod quis in die non ieiunij incipiat ante mediâ noctem vna hora, vel dimidia comedere carnes, & sequatur comestionem per vnâ circiter hōram post signum medię noctis, quia in sua sententia illa comestio, nō est comestio diē sequentis, quę est ieiunium, sed diē antecedentis, quę non est ieiunium, in qua licitum est carnis vesci. Et similiter qui in die ieiunij, quando dies sequens non est ieiunium, neque in ea prohiberetur carnes vna circiter hora ante mediâ noctem, incipiat carnes comedere; & prosequatur comestionem vsq; ad mediâ noctē diē sequentis & ultra, quia in tali casu illa comestio nō est comestio diē antecedentis, quę est ieiunium, moraliter loquendo, sed diē sequentis, quę nō est ieiunium in qua licet carnes comedere, & dum contrariū nō probatur, nihil conuincitur ex principijs intrinsecis contra Pasqualigū, licet bene conuincatur à principio extrinsecō, ex eo quod eius doctrina, sit contra cōmunē consensū omnium DD. vt nos, cōtra ipsū Pasqualigū diximus resol. præced. in prima proba-

tionē in fauorē nostrę sententię.

214 Quare contra Pasqualigum eodem modo debemus procedere in præsentī Resolutione; sicut & in præcedenti processimus. Nam eius doctrina in primis est singularis, & improbabilis, vtpotē contra communem consensum Theologorum & vsū totius Ecclesię cōmuniter à fidelibus receptum. Ergo est omnino reiicienda. Deinde quia obligatio ieiunij incipit à mediâ nocte, siue mathematicè, siue moraliter loquendo. (vt vult Pasqualigus) atqui pulsus horologii designates mediâ noctem indicant siue physicè, siue moraliter diem antecedentem esse completum, & incipere diem sequentem, quem supponitur esse diē ieiunij: ergo ad minus post vltimum pulsum horologii iam intelligitur incipere diem sequentem ieiunij, & cōsequenter obligationem ieiunandi. Nec recurrere valet ad paruitatem materię temporis, quę in sententia Pasqualigi est vna circiter hora post pulsum horologii designantis mediâ noctem; tum quia vt resoluit præced. diximus licet vna circiter hora dicatur parua materia respectu totius diē mathematicè sumpti prout includit horas 24. tamen respectu pñct. indiuisibilis medię noctis tam mathematice, quam moraliter sumptē non est dicenda parua, sed magna materia; tum etiam quia qui continuat cenam inceptam ante mediâ noctem vnus diē per vnâ circiter horam post mediâ noctem alterius diē, sicut non frangeret ieiunium Ecclesiasticum etiam nec frangeret naturale ieiunium, & posset in diē sequenti communicare, aut sacrum celebrare

celebrare quod falsum esse probauimus contra Pasqualigum resol. præcedenti; ergo dicendū absolute est sententiam Pasqualigi non esse tolerandam, nec consulendam in praxi tanquam temerariam, & scandalosam.

215 Sed antequam ad fundamenta Pasqualigui respondamus nō possum non mirari, quod vt supra diximus nu. 8. dictę decisionis asserat, quod etiam si cenans dum audit pulsus medię noctis, formet hoc iudicium, quod mediâ nox sit transacta, ne dum mathematicè, sed etiam moraliter, possit adhuc continuare, & complere cenam, quia inceptio cenę illi prorogat tēpus cenandi, & facit quod non censeatur dies terminatus, donec impleatur cena. Quod certē mihi videtur (salua pace) alienum à viro theologo; quis vnquam dixit, quod transacto tempore medię noctis, tam physicè & mathematicè, quam moraliter, de quo iudicium habetur certum, quod possit tempus retraheri ad diem antecedentem, ex eo præcise, quod cenās incipiat cenā in diē antecedenti nemo tamen qui prudenter de hoc iudicet. Nam si hoc denegatur omnipotentię Dei iuxta illud commune proloquium Theologorum ad præteritum nulla est potentia, itaut Deus non possit facere sua omnipotentia diuina, quod si dies est finitus, & præteritus, nō sit præteritus, & si dies sequens est inceptus iam tam mathematicè, quam moraliter, non sit inceptus; quomodo Pasqualigus hoc concedit actioni humanę incipienti cenam ante mediâ noctem diē antecedentis, quod si constet de mediâ

nocte diē sequentis tam mathematicè, quam moraliter, dicta inceptio cenę proroget tempus cenandi, & faciat, quod non sit, & censeatur dies terminatus donec impleatur cenā? certē vt verum fatear, nemo sane mentis hoc auderet dicere; nam manifestē sequeretur duo prædicata contradictoriē opposita simul vera, quod implicat, vt omnes fatentur etiam respectu diuinę omnipotentię. Quod autem dictę cōtradictorię sequantur, ex verbis relatis Pasqualigi manifeste ostendo. Cenās per te dum audijt pulsus medię noctis format hoc iudicium, quod mediâ nox est transacta, nec dum mathematicè, sed etiam moraliter: ergo hæc propositio est vera; mediâ nox huius diē est transacta physicè & moraliter, & est inceptus dies sequens physicè, & moraliter; ac etiam per te est verum quod inceptio cenę protrahit tempus cenandi; (ideoque cenans potest cōtinuare, & complere cenam) & facit quod nō censeatur dies terminatus donec impleatur cena; ergo hæc propositio erit vera, mediâ nox huius diē non est completa, nec physice, nec moraliter, nec dies sequens est inceptus, aut physice, aut moraliter: ergo dantur duo cōtradictorię simul verę. Probo consequentiam, hæc propositiones cōtradictoriē opponuntur tota rigorosa contradictione, mediâ nox huius diē est transacta physicè, & moraliter, & dies sequens est inceptus physicè, & moraliter: mediâ nox non est transacta physicè, & moraliter; nec dies sequens est inceptus; sed istę duę propositiones sunt simul verę secundum tuam doctrinā: ergo

ergo concedis dari propositiones contradictorias simul veras. Deinde quia etiam si daremus, quod iste talis sciret post inceptam cenam esse impletam mediam noctem mathematicè, & moraliter, quamvis non esset transacta, & inceptus dies sequens, sed tantum esset punctum indivisibile mediæ noctis adhuc non sequitur, quod possit continuare, & complere cenam, ex eo, quia inceptio cenæ illi possit prorogare tempus cenandi, & facere, quod non censetur dies terminatus, donec impleatur cæna: nisi forte Pasqualigus velit dicere de isto tali posse facere in dicto casu, id quod Iosue fecit, quando persequabatur Reges Amorrhæorum, Hebron, Ierimot, & Eglon simul cum exercitibus suis, scilicet suspendere concursum solis, & lunæ, ut media nox firmetur, & non transeat, nec incipiat dies sequens, donec dictus suam cenam adimpleat, ut testatur sacra pagina de Iosue lib. de Iosue cap. X. tunc locutus est Iosue Domino in die quadradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israel, dixitque coram eis; sol contra Gabaone mouearis, & Luna contra Vallem Aialon. Stetitque sol, & Luna, donec vlcisceretur sanguis de inimicis suis.

216 Ad primum fundamentum oppositæ sententiæ responderetur negando antecedens: nam cenans tantum est in possessione cenæ usque dum audiat primum, & ad amplius vltimum pulsus signantem mediam noctem. Ideoque usque ad illud tempus tantum potest cenam continuare absque eo, quod aliquo ab extrinseco procedenti spoliari à tali possessione

queat; attamen dato prædicto mediæ noctis signo; iam non est in possessione cenæ eo quod iam sit finita moraliter, & ita continuatio cenæ est actio pertinens ad diem sequentem; quæ est ieiunij; cum ius ad cenandum finiatur mediâ nocte impleta moraliter. Qua propter non potest actio subsequens continuatiua cenæ pertinere ad diem antecedentem iam præteritum sed ad diem præsentem, in quo iam est in possessione ieiunij, & consequenter est prohibita actio continuatiua cenæ, ut potè facta in die, in qua fieri non debet, nec potest absque fractione ieiunij. Et si dies antecedens ad diem ieiunij, non sit ieiunium, & cæna sit incepta vescendo carnibus si proseguatur esus carniū post mediam noctem, non solum erit contra præceptum ipsiū ieiunij prohibens plures comestiones, sed etiam contra præceptum negatiuum abstinendi à carnibus in die ieiunij. Unde non iniuste, sed iustissime ob supradicta spoliatur cenans à continuatione cenæ post mediam noctem, (aut ut bene docet P. Leander à sanctissimo Sacram. dict. quæst. 19. solut. ad 2. argum. Pasqualigi) ut melius dicemus, seipsum negatiue spoliatur, eo quod dato signo mediæ noctis, finiatur cenam illius diei, & consequenter eius possessio.

217 Ad secundum fundamentum responderetur verum esse antecedens, quando id concedunt iura, & non datur lex, aut præceptum contrarium. In casu autem nostro non potest acquiri ius ad cenam complendam, eo quod sit incepta debito tempore, quia datur præceptum, & lex in contrarium, nempe

pe præceptum ieiunij, quod incipit mediâ nocte, & prohibet expresse quamcumque cibi comestionem; ideoque licet cenam sit incepta in tempore non acquirit ius in hoc casu ad terminationem ipsius post tempus aptum, videlicet post mediam noctem. Deinde quia dato quod res cepta acquirat ius semper ad terminationem ipsius, non tamen res finita saltem moraliter quomodo finita est cenam post datum vltimum signum mediæ noctis. Secus autem est dicendum de iurisdictione Delegati; tum quia id expresse concedunt iura in argumento allegata; tum etiam quia ad minus nulla datur lex in oppositum; tum denique quia res est cepta in tempore, & non finita, quæ omnia longe absunt à nostro casu, & ex supradictis constat:

RESOLVTIO VIGESIMA.

Utrum Summus Pontifex, si absque legitima causa cum aliquo dispenseret in lege ieiunij peccet, & si peccat, an peccet mortaliter, vel solum venialiter?

218 **S**uppono cum communi DD. sententia, quod dispensatio facta à Summo Pontifice in lege ieiunij absque causa, est valida quamvis licita non sit. ita Caietanus 1.2. quæst. 96. art. 5. circa finem. Medina quæst. 97. art. 4. Palatius in 4. distin. 15. disp. 8. post. 4. concl. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 18. Suarez tom. 4. in 3. part. disput. 56. de indulg. sect. 2. nu. 11. & lib. 6. de legibus cap. 59. num. 6. Rodriguez to. 2. quæst. Regul. quæst. 46. art. 5. Thoma Sanchez lib. 8. de ma-

trim. disp. 17. num. 24. & tom. 2. consil. mor. lib. 5. cap. 1. num. 4. Ioann. Sanchez in select. de Sacram. disp. 54. num. 38. Salas de legib. disput. 20. sect. 4. num. 37. Basilius Pontius Legionensis lib. 8. de matr. cap. 14. numer. 7. Castropalaus part. 1. tract. 3. de dispens. leg. disp. 6. punct. 8. §. 1. num. 1. Molfes. part. 1. summæ tract. 10. cap. 4. num. 51. Innoc. in cap. cum ad monasterium de statu Regul. Decius in cap. quæ Eccles. num. 29. de constit. Couarr. 2. part. Decreti §. 9. cap. 6. num. 10. P. Ludouicus Gaspenfis in cursu Theolog. part. 1. tract. 13. de legib. disp. 6. sect. 4. num. 22. Zacchar. Pasqualig. in praxi de ieiunio decision. 380. P. Leander à sanctis. Sacram. par. 3. tract. 5. de obseru. ieiun. disput. 10. quæst. 2. Et ratio est quia, qui habet potestatem condendi legem, potest in dicta lege etiam absque causa dispensare; atqui summus Pontifex habet potestatem condendi leges Ecclesiasticas: ergo potest in lege ieiunij, ut pote Ecclesiastica etiam absque causa dispensare: ergo licet dispensatio absque causa non sit licita, erit tamen valida. Probat hęc vltima consequentia; quia posita dicta dispensatione facta à Summo Pontifice potente eam facere, cessat obligatio legis ieiunij, sicut per eiusdem Pontificis voluntatem inceptum obligare. Et quamvis lex iusta debeat esse necessaria, pro bono publico, & alias huiusmodi participare debeat conditiones intrinsecas, adhuc tamen à Legislatoris voluntate dependet tamquam ab efficiēte causa. ideoque per ipsam tolli potest, & poni, statim autem, ac est sublata desinit obligare.

219 Secundo suppono, quod quan-

quando in prima suppositione dicimus, quod dispensatio legis ieiunij facta à summo Pontifice absque causa est valida, hoc debet intelligi de causa se tenente ex parte subditorum, qui subtrahuntur ab onere legis ieiunij, non autem de causa, seu ratione, quæ moueat summum Pontificem. Nam si Summus Pontifex absque vllò rationis motiuo, moueretur ad dispensandum in lege ieiunij, dispensatio esset nulla, & Pontifex moraliter peccaret, quia dispensatio facta legis à potente eam facere debet esse actus potestatis, ex eo, quod potestas est facultas, quæ ab intrinseco exigit adhiberi rationabili modo: ergo si Summus Pontifex in lege ieiunij dispensare cum aliquo suo subdito absq; motiuo ex parte ipsius Pontificis moueretur ad dispensandum absq; vllò rationis motiuo: ergo talis actus, non esset actus potestatis sed esset impetus quidam, & actus iustitiæ: ergo dicta dispensatio non esset valida quia illi tantum actus validi sunt qui proueniunt à congruente potestate: ergo consequenter dicendum est, quod Pontifex mortaliter peccaret dispensando in lege ieiunij absque vllò motiuo, & causa se tenente ex parte ipsius Pontificis dispensantis, quicquid sit ex causa ex parte subditorum se tenent. Ex quo manifeste infertur, quod si Summus Pontifex dispensaret in omnibus legibus humanis Ecclesiasticis, aut in lege ieiunij pro tota Dei Ecclesia irrita esset huiusmodi dispensatio, si quidem moderata à ratione non esset, ac proinde, nec actus potestatis, qui à ratione moderari necessario debet; non enim potest aliqua dietare ra-

tio, quod sint dispensandæ omnes Ecclesiasticæ leges, imo oppositum ratio dicitur, quia offendit, quod talis dispensatio bono publico contrarietur, maximumque afferat damnum. Vnde cum potestas publica pro fine bonum publicum habere debeat, non potest esse actus potestatis, actus destructiuus boni publici; & idem quod dicimus de dispensatione legis, dicere debemus de ipsius legis abrogatione. His ita suppositis.

220 Quod in presenti inquirimus est, an summus Pontifex dispensans in ieiunio cum aliquo absque causa, mortaliter, aut venialiter peccet. Prima sententia in hac difficultate substinet, solum venialiter peccare, ita Ludonicus Lopez in instruct. conscient. part. 2. cap. 4. versu 6. addimus. Valent. 1. 2. disput. 7. quæst. 5. punct. 9. in fine. Thom. Sanchez lib. 8. de matr. disp. 18. nu. 7. Salas disp. 10. de leg. sect. 5. numer. 55. Villalobos tom. 1. summæ tract. 2. diff. 4. numer. 6. Trullench in Decalog. lib. 3. cap. 2. dub. 7. num. 18. versu nihilo minus tamen. Diana parte 1. tract. 10. de legib. resol. 35. Barbosa lib. 1. de vniuerso iure Eccl. cap. 11. numer. 200. Fundamentum huius sententiæ est, quia non videtur grauis difformitas partem totam non se conformare; atqui vbi nulla inuenitur grauitas materiæ non est peccatum mortale ex parte Legislatoris in sua lege ab ipso facta cum aliquo dispensare: ergo Pontifex dispensans cum aliquo in lege ieiunij ex genere dictæ dispensationis, non peccat mortaliter, sed tantum venialiter.

221 Secunda sententia in alio ex-

Extremo affirmat quod dispensare in lege positua humana absque legitima causa est peccatum mortale ex genere suo; atque adeo Pontificem dispensantem absque causa cum aliquo in lege ieiunij, mortaliter peccare. ita Palacios in 4. dist. 15. disp. 8. post. 4. concl. Ledesma 2. part. 4. quæst. 17. art. 3. versu in oppositum autem est propositio secunda. Corduba lib. 4. quæst. 8. Petr. Ledesma part. 1. summæ tract. de matr. cap. 27. dub. 1. post. 4. concl. Malderus 1. 2. quæst. 97. artic. 4. dub. 2. post. 1. concl. verbo quæres. Suarez lib. 6. de leg. cap. 18. num. 17. Thom. Sanchez tom. 2. consil. moral. cap. 1. dub. 5. nu. 6. vbi retractat quod dixerat lib. 8. de matrim. disp. 18. num. 7. sup. citata. P. Leander à Sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de ieiunior. obseruat. disp. 10. quæst. 4. & 5. quæ sententia videtur colligi posse ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 5. de reform. vbi grauitur prohibet dispensationem sine causa, quia ut ait cap. 18. dispensatio absque causa dat aditum transgrediendi legem.

222 Quod autem Pontifex peccet dispensando absque causa cum aliquo in lege ieiunij ex genere suo. probat. 1. dictus P. Leander à sanctissimo Sacram. vbi supra dict. quæst. 4. quia omnis legislator etiam si supremus sit Princeps peccat dispensando cum aliquo absq; legitima causa in propriis legibus: ergo, & Pontifex peccaret si absq; legitima causa dispensaret cum aliquo in lege ieiunij. Consequentia videtur euidentis, & antecedens probatur 1. ex D. Tho. 1. 2. quæst. 97. art. 4. vbi ait quod dispensatio sine causa est imprudens temerarius, & infidelis vsus po-

testatis. est etiam ut ait D. Bernard. lib. 3. de consideratione ad finem dissipatio quedam & violatio iuris naturalis, si quidem facit quod sine causa pars non consonet toti. est rursus officio equalitatis, quæ iustitia erga omnes seruari petit. cap. iustum est dist. 9. estque denique actus dissonus rationi, & offensionis causam ceteris subditis prebens: ergo dispensatio facta sine causa actus illicitus, & peccaminosus est.

223 Secundo probat specialiter loquendo de dispensatione in ieiunio, quia dispensatio in ieiunio cum aliquo absque causa data, & est præiudicialis illi, cui conceditur, & alijs particularibus, & etiam bono communi: ergo est illicita, consequentia ex antecedente sequitur; antecedens vero quo ad primam partem probatur, quia dispensatio in ieiunio absque causa est præiudicialis illi, cui conceditur, cum absque causa priuetur non ieiunando exercitio virtutis abstinentiæ. merito ieiunij, & satisfactione pro peccatis. Quoad secundam vero partem probatur idem antecedens, nempe quod dicta dispensatio sit etiam præiudicialis cæteris, quæ ieiunant, tum quia vna ex conditionibus ad legis iustitiam petitis, est ut sit equalis omnibus, quæ conditio omnino deficit, quando cæteris lege oppressis aliquis sine causa ab ea eximitur. tum etiam quia cum videant alios sine causa à ieiunio eximi iure offenduntur, & sumunt ansam ad idem faciendum, ut dicit Tridentinum sess. 25. cap. 5. & 18. Tandem 3. pars eiusdem Antecedentis, scilicet quod dicta dispensatio in ieiunio, sit etiam præiudicialis

lis bono communi, probatur, quia lex ieiunij in dicta est ob bonum commune, sicut omnes alij leges, vt habetur in capit. erit autem lex dist. 4. ergo eius dispensatio sine causa, præiudicialis erit bono communi, & consequenter ex omni parte illicita.

224 Quod autem Summus Pontifex licet aiat dictam dispensationem cum aliquo in ieiunio absque causa, peccet mortaliter probat dictus P. Leander loco superius citato quest. 5. quia in præcepto tam sancto Ecclesiæ dispensare sine causa est contra iustitiam distributivam, aut legalem, & destructivum communis boni, & prebet occasionem violandi leges: ergo est peccatum mortale. Antecedens supponit vt certum P. Leander ex Auctoritate extrinseca DD. hoc asserentium. Consequentia vero manifeste videtur sequi ex Antecedente, nam si dispensaret sine causa in lege ieiunij, ex se est iniuriosum rei publicæ, & destructivum boni communis, bonæ consuetudinis, & scandalosum cum hæc omnia, sint mortalia ex genere suo, consequens est vt talis dispensatio sit peccatum mortale ex genere.

225 Tertia sententia, & quæ mihi veriior, & probabilior videtur cum distinctione procedit asserit enim quod si dispensatio in ieiunio facta absq; causa à summo Pontifice cum aliquo particulari, cedit in præiudicium graue alterius, aut in præiudicium notabile boni communis, tunc Pontifex dispensans absque causa mortaliter peccabit, in quo conuenit cum secunda sententia; si vero ex dicta dispensatione facta absq;

causa à summo Pontifice in lege ieiunij cum aliquo, nullū sequatur præiudicium bono communi, aut alicui particulari, affirmat summum Pontificem non peccare mortaliter, sed ad summum venialiter, in quo conuenit cum prima sententia. Ita Basilius Pontius Legionensis lib. 8. de matrimonio cap. 18. num. 4. vbi sic ait cuiusmodi peccatum sit dispensare in lege humana sine causa, disputant nonnulli. Et non pauci existimant esse peccatum mortale ex genere suo; sic docet Couarruias de matrimonio 2. parte capite 6. §. 9. numer. 7. Suarez lib. 6. de legibus cap. 18. numer. 7. & alij quos referunt Thom. Sanchez, & Salas locis infra citandis. At vero alij, quod probabilius est, dicunt tantum esse peccatum veniale ex genere suo, nisi adsit aliorum scandalum, aut graue damnum aliorum, vt si eximatur aliquis à soluendis tributis: Quod enim quis eximatur à lege, & non alius si nihil aliud adsit, præcise non videtur grauis inæqualitas. Sic ille. Castro palaus part. 1. tract. 3. de dispensat. leg. disp. 6. punct. 8. §. 1. num. 4. & 5. vbi dicto numero 5. sic ait. Cæterum verius credo solum esse peccatum veniale ex genere suo, si secludamus scandalum, & damnum notabile aliorum. Bonacina tom. primo in Decalogo lib. 3. capite 2. dub. 7. numero 18. verbo nihilominus Pater Magister Marcus Serra in 1. 2. Diui Thomæ tom. 3. questione 97. articul. 4. dub. vnicō conclusione 2. versu alij dicunt, vbi sic asserit, alij dicunt non esse peccatum mortale ex genere suo, sed solum veniale, sicque secluso scandalum

dalo, & alterius graui damno aut alia circūstantia mortaliter mala, numquam esse in indiuiduo peccatum mortale, sed solum veniale dispensare sine causa in lege humana. Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 382.

226 Prima pars huius sententiæ probatur, quia legislator supremus etiam si sit summus Pontifex tenetur vnicuique iustitiam seruare, & bonum publicum conseruare, cum hoc sit ipsi commissum, nec potestas ipsius extenditur ad præiudicandum alicui, & multo minus bono publico, quia potestas dispensandi in suis legibus est ipsi data ad edificandum, & non ad destruendum; ergo si Summus Pontifex absque causa cum aliquo dispenset in lege ieiunij, si talis dispensatio cedat in damnum alterius aut in graue præiudicium boni communis, aut ex dicta dispensatione scandalum sequatur absque dubio mortaliter peccabit faciendo prædictam dispensationem.

227 Secunda vero pars huius sententiæ, scilicet quod si nullum seuatur præiudicium bono communi, aut alicui particulari, summus Pontifex dispensans cum aliquo in lege ieiunij non peccet mortaliter, sed ad summum venialiter, colligitur ex Diuo Thom. 1. 2. quest. 97. art. 4. in corpore. vbi Angelicus Doctor sic inquit. Et ideo ille, qui habet regere multitudinē, habet potestatem dispensandi in lege humana, quæ suæ auctoritati innititur, vt scilicet in personis, vel in casibus, in quibus lex deficit, licetiam tribuat vt præceptum legis non seruetur; si autem absque hac ratione pro sola voluntate licentiā

tribuat, non erit fidelis in dispensatione, aut erit imprudens: infidelis quidem si non habet intentionem ad bonum commune: imprudens autem, si rationem dispensandi ignoret; propter quod Dominus dicit Lucæ 12. qui putas, est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam? Hucusque Diuus Thomas; atqui actus ex hoc quod sit contra prudentiam, non habet specialem malitiam, nam ille defectus generalis est omni peccato etiam veniali; & infidelitas opposita fidelitati, quod non sit peccatum mortale, sed solum veniale ex genere suo. ostendit Caietanus 2. 2. quest. 113. art. 1. ergo dispensare summum Pontificem absque causa cum aliquo in lege ieiunij, non erit peccatum mortale, sed ad summum veniale ex genere suo. Huic sententiæ quoad hæc partē non parum fauere videtur Caietanus in summa verbo dispensatio, vbi sic ait. Dispensare in lege absque rationabili causa peccatum est, quia actus est voluntarius dissonus rationi recte. Est autem veniale huiusmodi peccatum in paruis. In ijs autē quæ notabilia sunt considerandum est, si aliquid interuenit contra diuina præcepta seu bonos mores, vel non; & sic iudicandum est de mortali, vel non mortali; atqui si esset peccatum mortale ex genere suo, non opus esset hoc considerare, sed eo ipso quod materia esset notabilis, quamuis non esset contra diuina præcepta, sed solum contra legem humanam, in qua dispensatur, esset in indiuiduo peccatum mortale: ergo dispensare in lege sine causa, non est ex se peccatum mortale

le, sed solum potest esse tale ex circumstantia scandali, aut dāni notabilis, aut aliorū, quæ sunt cōtra diuina præcepta, vt patet in exemplis ibidem adductis à Caietano; ergo si summus Pōtifex dispenset cum aliquo absque causa in lege ieiunij secluso præiudicio tertij, aut incommodo, seu præiudicio boni cōmunis, seclusoque scandalo, nō peccabit mortaliter, sed ad sūmum venialiter.

228 Hanc partem ratione probat P. Magister Marcus Serra loco supr. citato desumpta ex Siluestro verbo dispensatio qu. 2. & 3. quia vt ait Siluester (inquit Eruditus Serra) loco proxime citato eius est destruere, cuius est condere, nec princeps tenetur legibus suis ligatus, sed hæc ab eius voluntate pendent; ergo licet in eis sine causa dispenset, si deest scandalum, & notabile damnum aliorum, & detrimentum magnum boni cōmunis, non peccat mortaliter; non enim videtur res tanti momenti, vt plusquam veniale peccatum sit.

229 Sed licet supraposita probatio Patris Magistri Serre aliquo modo suadeat probabilitatem nostræ sententiæ quoad dictam secundam partem, melius mihi videtur probari dicta secunda pars à Pasqualigo dicta decis. 382. num. 5. quia etiam si non adsit causa ex parte illius, cum quo dispensatur adhuc tamen dispensatio est rationabilis respectu Pontificis: nam ad Principem spectat se gratiosum exhibere cum subditis, & ipsis conferre aliquas gratias, quæ merè gratuite sint, quia in hoc imitatur Deum cuius vices gerit in terra. Vnde cum habeat potestatem dispensandi in legi-

bus, potest absque causa concedere tamquam gratiam, dispensationem, quando nullum sequitur præiudicium: ergo Pontifex dispēnsans cum aliquo in lege ieiunij in sensu explicito non peccat mortaliter, sed ad summum venialiter, cum ex parte Pontificis dispensantis semper detur aliqua rationabilis causa mouens ipsum ad faciendam dictam dispensationē cum aliquo in lege ieiunij, scilicet, quia videre potest ipsum non seruare legem ieiunij, esse nobilem personam, & propter debilitatem naturæ, & non esse assuetum ieiunare, non seruare ieiunium, licet debilitas in ipso non sit talis, vt sufficiat ad excusandum eum à lege ieiunij. Precipue cum dispensatio legis interpretationem ipsius legis supponat, vt docet Caietanus 1.2. quæst. 96. artic. 6. inquit quod dispensatio ex interpretatione legis procedit; atqui interpretatio legis non fit à legislatore absque causa se tenēte ex parte ipsius Legislatoris; ergo etiam dispensatio vt valida sit, supponit aliquam rationem dispensandi in ipso met dispensatore. Si quidem vnum sine alio reperiri non potest, cum dispensatio requirat, vt præcedat interpretatio legis, hæcque adeo ad dispensationē requiratur, vt vbi nulla est opus interpretatione, qua declaratur legem deficere in personis vel in casu, magisque expedire, vt ab hoc, vel illo homine, aut in hoc vel illo casu lex non seruetur, nulla sit ratio dispensandi, vt ex Caietano. dict. 1.2. quæst. 97. art. 4. asserente, quando non est, nec apparet, nec dubitatur defectus legis, nulla est ratio licentiam tribuendi quod non ser.

seruetur, legis præceptum, ac per hoc nulla est ratio dispensandi. Colligit Magister Serra loco supr. citato in principio dubij super art. 4. Diui Thomæ; quod non obscure colligitur ex ipso Angelico præceptore. Diuo Thomæ dict. art. 4. dicente rectorem multitudinis habere potestatem dispensandi in lege humana, vt scilicet in personis, vel in casibus, in quibus lex deficit licentiam tribuat. ex quo colligitur dispensationem antecedentem, & præsuppositiue esse quidem interpretationem legis, propter quod Sanctus Doctor. 2.2. quæst. 88. art. 10. ait dispensare in lege esse determinare in particulari casu legem non esse seruandam: formaliter tamen ab illa longe diuersam esse vt ostendunt Magister Sorolib. 1. de iustitia quæst. 7. art. 3. & alij. interpretatio enim quædam legis declaratio est, dispensatio vero licentiæ seu facultatis concessio, vt præceptum, vel lex non seruetur; quæ concessio cum sit quædam legis relaxatio; optime ait Sanctus Raymundus de Pegasus lib. 3. Summæ tit. de lapsis, & dispensationibus §. 9. Dispensatio est idem, quod iuris relaxatio: ergo semper in dispensante debet dari aliqua ratio motiua ad dispēnsandū in lege, quamuis ex parte dispensati nulla concurrat ratio ad talem dispensationem, aliàs dispensatio erit nulla, vt supradiximus suppositione 2. huius resolutionis: ergo cum ex parte Summi Pontificis detur ratio sufficiens motiua ad dispēnsandum cum aliquo in lege ieiunij absque causa concurrente ex parte dispensati, si ex tali dispensatione nullum sequatur alicui damnum, aut sit

contra bonum commune, vel scandalum aliquod sequatur nō solum dispensatio erit valida, sed Summus Pontifex non peccabit moraliter faciendo talē dispensationem, sed ad summū venialiter.

230 Nec valet si dicas ex tali dispensatione facta à summo Pōtifice absq; causa, sequi semper aliquod præiudicium; quia cū lex sit utilis, bono publico dispensatio erit nocua. Hoc inquam non valet; nam vt bene respondet Pasqualigo dicta decis. 382. nu. 6. ex eo quod lex sit utilis bono publico, seu in tota communitate, non est dispensatio supradicta nocua, qua quod aliquis non seruet legem non est nocuum, nam per hoc nō tollitur, quod communitas non sit ordinata in illo ordine, quem confert lex sed ratione dispensationis consergit in republica aliud bonum, nempe complementum quoddam ordinis illoꝝ, qui gratijs principis fouuntur, si quidem pertinet ad bonum publicum, & pulchritudinem Reipublice, quod gratiæ principis in omni genere se se diffundat; atque adeo etiam in dispensatione legis. Neque hic locum habet, quod pars sit turpis, quæ non congruit cum suo toto; nā hoc solum valet de parte, quæ debet congruere in obseruatiā legis, etiam si sit dispensatus absq; causa ex quo fit quod quando dispensatio absque causa affert aliquod leue præiudicium alteri, aut bono publico, continebit solum peccatum veniale ratione paruitatis materiæ; à quō tamen etiam princeps excusari potest, quia leue præiudicium non videtur considerandum, quando agitur de voluntate

tate principis, nam adest voluntas interpretatiua, quod quilibet contentus sit leue præiudicium proprium postponere satisfactioni principis, & ob hanc rationem in nostra sententia consulto diximus, quod sumus Pontifex dispensans cum aliquo in lege ieiunij absque causa secluso graui damno, & scâdalo peccabit ad summum venialiter.

231 Quando autem intelligatur præiudicium esse leue, aut graue examinare oportet. Et vt bene notat P. Thom. Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 5. num. 8. & ex eo Pasqualigus dict. decis. 382. num. 8. graue, aut leue præiudicium nõ debet Attendi ex grauitate obligationis, quam imponit lex. sed debet pensari penes hoc quod si ponatur in Republica, non multũ attinet ad bonũ illius, nec si tollatur subuertit illã multũ, nec multũ pertinet ad splendorem Reipublice quamuis illam omittere absque dispensatione, esset mortale. Tunc autem bonũ commune grauiter patitur, quando notabilis subuersio in ordine fit, quo constat Respublica, vt si dispensetur cum aliquo principe, quod possit exercere iurisdictionem in Clericis; quando autem talis ordo leuiter perturbatur, præiudicium leue est. Et idem dicendum est in ordine ad præiudicium priuatum. Sub præiudicio autem priuato comprehenditur etiam præiudiciũ, quod fit illi cui conceditur dispensatio. Vnde si ipsi concederetur, quod non confiteretur, sumeret Eucharistiam semel in anno contra præceptum Ecclesiæ talis dispensatio afferret illi graue præiudiciũ in ordine ad salutem animæ. Vnde peccaret

grauiter Pontifex sic dispensando. In nostro autem casu loquendo Summus Pontifex dispensans cum aliquo in lege ieiunij absque causa tenente ex parte illius, cui fit dicta dispensatio, non ponit aliquid, quod sit, aut inferat nocumentum graue bono communi; tũ quia, vt supra diximus, quod aliquis non seruet legem, non est nocuum, cum per hoc non tollatur, quod communitas non sit ordinata in illo ordine, quẽ confert lex, sed ratione dispensationis confurgit in republica aliud bonum nempe complementum quoddam ordinis illorum, qui gratijs principis fruuntur, siquidem pertinet ad bonum publicum, & Reipublice pulchritudinẽ, quod gratiæ principis in omni genere se se diffundant; atque adeo etiam in dispensatione legis. Atque adeo non est iniuriõsum subiacentibus legi, quod aliquis ex dispensatione non subiaceat, cum hoc sit ex gratia principis. Alioquin omnis gratia principis, quæ non esset communis omnibus, esset iniuriõsa non participantibus de ipsa; Tũ etiam quia talis dispensatio secluso scâdalo, aut damno aliorum, non esset contraria bono communi, aut obligationi officij superioris; aut alicui legi, sed præter legem naturalem; qua non debet cooperari superior, vt subditus diffideat ab alijs, vt pars à suo toto; sicque nec esset contra iustitiam legalem, aut commutatiuam; quare princeps sic dispensans cum his, & non cum alijs, pro sua voluntate, non est censendus acceptor personarum, sed infidelis, aut imprudens in dispensatione. Nam non acciperet per-

personam, aut causam indebitã ex parte illius redundantem in aliorum iniuriam, sed solum abuteretur sua potestate prohibito dispensando sine causa debita, aut indebita ex parte personæ.

232 Ex dictis patet Responsio ad fundamenta secundæ sententiæ. Ad primum enim pro prima illius parte; respondeo distinguendo antecedens: Legislator etiam si sit supremus princeps peccat dispensando cum aliquo absque legitima causa in proprijs legibus: absque legitima causa se tenente tam ex parte ipsius legislatoris, quam ex parte personæ, cui fit dispensatio concedo antecedens: absque legitima causa se tenente tantum ex parte personæ, cui fit dispensatio, si ex tali dispensatione nullum sequatur præiudicium alteri, vel bono communi, aut oriatur scâdalum ex dicta dispensatione nego antecedens; & in eodem sensu distinguendum est consequens. Ad probationem autem antecedentis desumptam ex Diuo Thoma respondeo Angelicum Præceptorem esse intelligendũ quando ex dispensatione sine causa sequitur aggrauatio, & damnum aliorum; nam acceptio personarum non est absque aliorum iniuria, vnde licet Prælarus si in lege à se condita solum dispensaret cum sibi auxiliarijs, qui videlicet illum elegerunt ob solam hanc causam, acceptor esset personarum, vt colligitur ex Diu. Thom. quæst. 96. 1. 2. artic. 4. & 2. 2. quæst. 63. art. 1. si tamen non cum ijs pro sola sua voluntate dispensaret, non esset censendus acceptor personarum, sed infidelis, aut imprudens, vt nu. præcedenti

diximus, & in eodem sensu intelligendus est Diuus Bernardus loco citato in probatione dicti antecedentis. Quod autem in dicta dispensatione nulla esset offensio equalitatis, quam iustitia erga omnes seruari petit, patet ex dictis dicto numero præcedenti. Et denique quod talis dispensatio non sit actus dissonus rationi, patet ex dictis nam ad hoc vt dictus actus dissonus rationi in re graui diceretur, non solum est necesse, vt nulla concurrat causa dispensationis ex parte illius, cui fit talis dispensatio, sed etiã ex parte principis, seu Prælati dispensantis in lege ieiunij. Quod in nostro casu non contingit cum semper supponamus, esse rationem motiuam, rationabilem, ex parte summi Pontificis dispensantis cum aliquo in lege ieiunij absque causa se tenente ex parte illius, cui fit talis dispensatio; & ita prædictus actus non est dissonus rationi, & consequenter nec peccaminosus saltem mortaliter, sed ad summum venialiter vt ex supra dictis pro nostra sententia constat.

233 Ad secundum fundamentũ P. Leandri pro eadem prima parte secundæ sententiæ responderetur negando antecedens, quoad omnes suas partes loquendo de nocumento graui. Et ad probationem pro prima parte respondeo, quod talis dispensatio absque causa non est præiudicialis grauiter illi; cui conceditur; nam licet absque cause ex parte illius se tenente concedatur ei facultas non ieiunandi, non ideo absolute priuatur exercitio virtutis abstinentiæ, & merito ieiunij. Nam dicta dispensatio in ieiunio, seu gratia

gratia illi facta à summo Pontifice, vt non teneatur ieiunare; non illi obligat ad non ieiunandum, taliter quod non possit non ieiunare, si velit; nam aliàs non esset dispensatio de gratia illi concessa, sed præceptum. Cum autem solum sit priuilegium gratuitum, potest illo vti si velit, & illo non vti, si non velit, vt ex se notum est: ergo per dictam dispensationem nõ priuatur absolutè merito ieiunij, quia licet non ieiunando priuetur bono abstinentiæ; hæc tamen priuatio non est præiudicialis, quia solum dicit negationem maioris boni, quod bonum maius non tollitur simpliciter à dispensatione, sed adhuc à dispensato potest obtineri ieiunando, vt supra dixi; nec priuatur satisfactio pro peccatis per dictam dispensationem in ieiunio; tum quia, vt paulo ante diximus, potest ieiunare si velit; tum etiam quia satisfactio pro peccatis non solum fita est in ieiunio; poterit enim dispensatus in ieiunio pro peccatis satisfacere exercitio aliarum virtutum, vt tribuendo pauperibus elemosinam, qua vt sacra pagina dicit peccata redimuntur; iuxta illud; peccata tua elemosinis redime; & etiam potest facere alias penitentias corporales macerando corpus flagellationibus, quæ sine dubio deferuiunt ad satisfaciendum pro peccatis: ergo predicta dispensatio non priuat dispensatum satisfactione pro peccatis. Nec valet, si dicas, cum Patre Leandro à sanctissimo Sacramento predictam responsionem non esse veram, aut firmam, quia dato casu, quod dispensatus ieiunaret; quod est contingens hoc pro libito suo

faceret, nõ necessitatus præcepto, & ideo non obtineret tam grande meritum, tantamque satisfactionem, quam perciperet per ieiunium factum ex præcepto, cum ex sententia omnium Theologorum maioris meriti, & satisfactionis sint opera facta ex præcepto, vel voto, quam opera voluntarie facta. Hoc inquam non valet. Nam nos non dicimus, quod predicta dispensatio non priuet dispensatum merito, & bono abstinentiæ, sed solum dicimus, quod licet non ieiunando priuetur bono abstinentiæ; hæc tamen priuatio non est præiudicialis; quia solum dicit priuationem maioris boni, quod non tollitur à dispensatione simpliciter, & absolutè, cum adhuc à dispensato possit obtineri ieiunando, licet si ieiunet, non obtineat tantum meritum quam si ieiunaret ex præcepto, aut voto. Maior autem intensio meriti habetur per ieiunium ex præcepto, quàm per ieiunium voluntarium, vt dicitur in replica. Attamen priuatio maioris meriti, quæ habetur ieiunando ex libera voluntate ieiunantis, supposita dispensatione in ieiunio illi facta absque causa, non potest illi grauiter nocere: ergo dispensatio non est nociua dispensato in re graui, nec illi infert graue nocumentum, vt ex supradictis constat: ergo Pontifex dispensans in ieiunio absque causa ex hoc capite non potest peccare faciendo dictam dispensationem saltem mortaliter, sed ad summum venialiter, vt ex supradictis constat. Quod autem dicta dispensatio præiudicialis non sit bono communi patet ex dictis supra numero 230. & 231. Ex quibus manifeste patet respon-

sio

sio ad fundamentum dictæ sententiæ pro secunda eius parte, nempe summum Pontificem mortaliter non peccare faciendo dictam dispensationem cum aliquo in lege ieiunij absque causa se tenente ex parte ipsius dispensati, secluso præiudicio aliorum, & scandalo; quod non esse in nostro casu iam probauimus non solum in probationibus nostræ sententiæ, sed etiã in responsione ad fundamenta Patris Leandri pro prima parte suæ sententiæ allegata.

234 Sed inquires an dispensatus à Pontifice in lege ieiunij absque causa peccet vtendo tali dispensatione? Affirmant peccare mortaliter Ledesma 1. parte summæ vbi de matrimo. cap. 27. diff. 1. post. 4. conclus. & alij apud Pasqualigum postea citandum. Negant alij mortaliter peccare, licet affirmant peccare venialiter vtendo prædicta dispensatione. Ita P. Leander à sanctissimo Sacramento cum alijs part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiuniorum disp. 10. quæst. 26. Pater autem Magister Marcus Serra 1. 2. quæst. 97. art. 4. dub. vnico conclus. 3. versu an vero dispensatus cum distinctione loquitur; si enim dispensatus absque causa vtendo dicta dispensatione hoc faciat cum scandalo, & graui damno aliorum, affirmat peccare mortaliter, sicut dispensans absque causa cum graui damno, & scandalo aliorum peccat mortaliter dispensando cum illo in obseruatione legis; si vero talis vtatur dicta dispensatione secluso graui damno, & scandalo aliorum, substat peccare solum venialiter vtendo dicta dispensatione; sicut dispensans absque

causa cum aliquo in obseruatione legis à se factæ absque scandalo, & graui damno, peccat venialiter; & hanc affirmat esse sententiam Magistri Soto lib. 1. de iust. quæst. 7. art. 3. vbi sic habet: Si operatio mea oneratio esset aliorum, vt cum quis priuilegium procurat, quo se tributis soluendis absque causa subtrahat; vnde aliorum vergit aggrauatio, peccatum esset mortale, in ieiunijs autem non est tam planum, nisi exemptus scandalum daret, illo autem cessante forsan culpa non esset peior, quam venialis. Pro eadem sententia citat etiam Eminentissimum Caietanum 1. 2. quæst. 96. art. 5. §. ad hoc dubium, vbi dicit: si Papa licentiet se, vel alium, quia placet ad non dicendum horas canonicas, vel carnes, comedendum in quadragesima licentiatu male facit non dicendo horas, aut carnes comedendo, quia turpis est pars, quæ non consonat suo toti ex natura iuris, quod violatur à subdito, & multo magis à capite, &c. non tamen est reus violati præcepti de horis Canonicis dicendis, aut de carnibus non comedendis.

235 Verum enim vero hæc sententia, quæ P. Magistro Serra verior, & probabilior videtur, mihi nullo modo placet, quia vel supponit quod quando dispensandus in lege ieiunij, v. g. petijt dispensationem à summo Pontifice, nulla supposita ex parte illius causa, cognouit quod talis dispensatio, si illam obtineret, esset causa grauis damni, & scandali aliorum, & id ipsum cognouit Papa dispensans antequam concederet dictam dispensationem, vel non;

C c c

si

si vtrique damnum, & scandalum, quod oriri poterat, fuit notum; dispensans peccabit mortaliter, & dispensatio fuit nulla, & inualida; & ita non est verum dicere, quod sic dispensatio vitur dispensatione valida, sed dicendum est peccare mortaliter; quia non seruat legem absque dispensatione, cum dispensatio habita in dicta lege fuerit à principio nulla, inualida, & illicita, vt ex supradictis in hac resolutione constat. Si vero petens dispensationem in lege ieiunij v. g. absque causa, & Papa concedens dictam dispensationem ignorarunt fecuturum graue damnum, aut scandalum aliorum, sed potius iudicarunt contrarium; Papa dispensans cum ipso absque causa in lege ieiunij valide dispensauit, nec peccauit mortaliter, sed ad summum venialiter vt ex supradictis constat; & dispensatus vtendo tali dispensatione, dum non scit ex tali vsu sequi damnum aliorum, aut scandalum, non peccabit mortaliter, vtendo; imo nec venialiter, vt postea dicam. Si autem post habitam dictam dispensationem in hoc secundo sensu sciat, quod ex vsu dictæ dispensationis sequitur damnū aliorum, aut scandalum, tenetur non vti tali dispensatione; etsi illa vtratur peccabit mortaliter, non quia vitur dispensatione legis, sed quia dispensatio posita graui damno aliorū, aut scandalo cessabit ex intentione interpretatiua legislatoris dispensantis, qui semper quod dispensat absque causa, cum aliquo in lege ab ipso facta, intelligit dispensare solum, dum non adfit graue damnum

aliorum, aut scandalum: ergo si adest graue damnum, aut scandalum, iam eo ipso dispensatio cessabit, & qui non obseruat legem, etiam si antea fuerat in obseruatione legis dispensatus peccabit mortaliter, non quia vitur dispensatione legis, sed quia non obseruat legem absque dispensatione, ex eo quod dispensatio prius habita reddita fuit nulla, & inualida ab ipso instanti, in quo incepit adesse graue damnum aliorum, aut scandalum, ex intentione interpretatiua dispensantis cum ipso, siquidem semper intelligitur fieri dispensatio ad hoc vt sit valida, quando fit absque causa, vt valeat dum non adfit damnum aliorum, aut scandalum. Sicut dispensatio facta in obseruatione legis à legislatore cum iusta, & legitima causa ex parte personæ dispensatæ concurrente durat tantum, dum existit causa, quæ fuit adæquatè motiua ad faciendam dictam dispensationem, & sine qua alias à legislatore, seu superiore non fieret, & cessante causa, necessario cessat dispensatio; & sic si vteretur dicta dispensatione cessante causa, non diceretur dispensatione vti, cum iam cessaret, sed frangere legem non habita dispensatione ad illam non obseruandam: ergo similiter dicendum est in nostro casu seruatis seruandis: ergo ista distinctio assignata in casu proposito à Patre Magistro Serra non potest sustineri, vt potè includens in se magnam, & ingentem æquiocationem, vt ex supradictis aperte constat.

236. Dicendum igitur est, quod vtens dispensatione in ieiunio con-

concessa absque causa à summo Pontifice valide tamen, vel ab eo qui potest in dicta lege dispensare absque causa, nullo modo peccat nec mortaliter, nec venialiter. ita Ancharanus in capit. non est in fine de voto, & in capite cum ad monasterium numero 25. de statu monach. Siluester verbo dispensatio. quæst. 3. numer. 5. Palatius in 4. dist. 15. disp. 8. post. 4. cōcl. versu quamuis is: Vasquez 1. 2. disp. 178. cap. 4. Basil. Pontius Legionensis lib. 8. de matr. cap. 14. nu. 5. Suarez lib. 6. de legib. cap. 19. num. 14. (non lib. 9. nu. 14. vt inuenies apud Pasqualigum) Salas disp. 20. de legibus. sect. 6. nu. 6. Castropalaus part. 1. oper. moral. tract. 3. de dispensatione legis. disp. 6. punct. 8. §. 1. num. 8. vbi sic ait credo satis probabile esse sic vtentem dispensatione valida non peccare nec venialiter, sic ex communi Canonistarum tradit Emmanuel Rodriguez tom. 1. quæst. Regular. quæst. 22. art. 4. summa Corona cap. 1. de cognoscendis peccatis num. 32. Viuald. Appendice ad candelabr. cap. 12. num. 8. & 22. P. Antoninus Diana part. 1. tract. 10. de legib. resolut. 35. in fine. Pat. Zacharias Pasqualig. in praxi de ieiunio decis. 392. num. 3. vbi alios DD. pro hac sententia refert. Probatu- r efficaciter, quia iste talis est valide dispensatus in lege ieiunij vt supponitur: ergo non peccat, nec mortaliter, nec venialiter vtendo dicta dispensatione habita absque causa à potente illam concedere. Probo consequentiam, quia si prædictus dispensatus peccaret vtendo dicta dispensatione, aut peccaret contra legem positiuam, aut contra legem naturalem;

atqui nec peccat contra legem positiuam, neque contra legem naturalem: ergo nullo modo peccat, nec mortaliter, nec venialiter vtendo prædicta dispensatione habita absque causa à potente illam concedere. Consequentia est euidentis. Maior autem est per se nota. Minor vero in qua potest esse difficultas probatur, & in primis, quod non peccet contra legem positiuam est manifestum, quia lex positua v. g. ieiunij posita dispensatione iā non est, siquidem per illam dispensationem vere relaxata est prædicta lex, ac eius obligatio extincta; ex quo mouetur Basilus Pontius legionensis ad asserendum lib. 8. de matrim. cap. 20. contra. Suar. lib. 8. de matr. cap. 30. & non improbabiler, quod quando dispensatio habita fuit cum causa legitima cessante causa dispensationis non cessare dispensationem ipsam, quia per illam dispensationem vere relaxata est illa lex, ac eius obligatio extincta, ac proinde nō potest reuiuiscere, eo quod causa cessauerit, quæ doctrina Pontij legionensis mihi probabilis est, si causa motiua ad hoc vt princeps dispensaret in sua lege, non fuerit talis conditionis, vt si non existeret dicta causa, princeps nō dispensaret; quia tunc intelligitur dispensare solum durante dicta causa, qua cessante ex voluntate interpretatiua Principis dispensantis, potest reuiuisci obligatio obseruationis legis, quia illa voluntas dispensatiua Principis potius dicenda est conditionata, quam absoluta, in quo sensu valde mihi probabilis est opinio Pat. Thomæ Sanchez loco superius citato. Quod autem

non peccet contra legem naturalem utendo dicta dispensatione valida; probatur, quia dispensatus (ut bene docet Castropalaus dict. num. 8. supra citato) non tenetur ex iure naturæ se alijs conformare; habet enim causam legitimam exemptionis, scilicet dispensationem validam, etiam si licite fuerit obtenta. in quo est valde diuersa ratio subditi, & superioris. Superior namque utens dispensatione sibi sine causa in lege concessa peccat saltem venialiter, quia tenetur dispensationem reuocare, & potest. At subdito non incumbit tale onus, nec etiam esse potest peccatum, quia cooperatur dispensationi iniquæ à Superiore concessæ, quia solū cooperatur cum petit, petitam, & concessa utitur illa, qui usus non videtur specialiter esse prohibitus.

RESOLVTIO VIGESIMA PRIMA.

Vtrum Episcopi possint dispensare in lege ieiunij cū suis subditis?

IN hac resolutione suppono, ut certum, quod Episcopus, aut alius Prælati inferiori summo Pontifici abrogare non potest præceptum aliquod vniuersale de ieiunio, quia inferior iurisdictionem supra leges superioris non habet ut constat ex cap. Institutionis 25. quæst. 2. ibi institutionis nostræ decreta, quæ pro defunctorum sunt priuilegijs, & ordinatione disposita, perpetua stabilitate, & sine aliqua constitutum refragatione seruari, & cap. Ecclesiasticæ ead. quæst. ibi ecclesiasticæ moderationi est omnino conueniens, ut quæ ordinata fuerint, vel rationabiliter de-

cisa nulla impostum debeant refragatione turbari; & ex Clement. lib. 1. de electione, & electi potestate tit. 3. cap. ne Romani, ibi. Ne Romani electioni Pontificis indeterminata opinionum diuersitas aliquod possit obstaculum, vel dilationem afferre; nos inter cætera præcipue attendentes, quod lex Superioris per inferiorem tolli non potest, opinionem abstruere &c. & ex cap. cum infertur, & cap. quod super his de maiorit. & obedient. ibi. Nihil statuat, quod canonicis obsit statutis. & tradunt communiter Doct. quo supposito.

238 Ad quæsitum Resolutionis respondetur posse Episcopos dispensare cum hoc vel illo subdito in lege ieiunij. Ita docent communiter Doct. cum Diuo Thoma in 4. dist. 15. quæst. 3. art. 2. quæst. in c. 4. ad 3. Durandus quæst. 10. numer. 6. Palatius in 4. disp. 8. post. 4. concl. 5. At propter reuerentiam. Caietan. 2. 2. quæst. 147. art. 4. dub. 1. & in summa verbo ieiunium cap. 3. Medina lib. 1. summæ cap. 14. §. 10. Palud. in 4. dist. 15. quæst. 4. numer. 12. Nauarr. in manual. cap. 21. num. 21. Silvester verbo ieiunium quæst. 7. Molfes. part. 1. summæ tract. 10. cap. 4. nu. 52. P. Thom. Sanchez lib. 2. consil. mor. lib. 5. cap. 1. dub. 5. num. 16. Trullench. lib. 3. in decalogum cap. 2. dub. 7. num. 18. & plures alij, quos citat, & sequitur Pasqualigus in praxi de ieiunio de c. 383. P. Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiun. disputat. 10. quæst. 6. Probatur quia leges debent sufficienter providere cõmunitati: ergo debet esse in quacumque eõmunitate particulari sufficiens iurisdictione pro illa

illa regenda; atqui ad regimen suæ cuiuscumque cõmunitatis necessarium est, ut superior inferiori summo Pontifici habeat in casu necessitatis, in quo ad pontificem recurrere non possit, facultatem dispensandi in legibus pontificijs iuxta, & legitima concurrente causa, ex parte illius, qui eget tali dispensatione: ergo cum præceptum ieiunij sit præceptum, & lex Pontificia, Episcopi in suis Diocesis habent potestatem dispensandi cum vno vel alio ex suis subditis in lege ieiunij ex voluntate præsumpta, & interpretatiua Summi Pontificis; aliàs nõ esset satis prouisum fidelibus, si oporteret super his Romanum Pontificem adire è quocumque; etiam remotissimo loco. Et quod quando dispensatio veniret, iam esset transacta necessitas, quod esset onus intolerabile.

239 Consulto in conclusione dixi iuxta, & legitima existente causa ex parte illius, cui est ab Episcopo concedenda dispensatio in lege ieiunij, quia prædicta dispensatio non potest fieri ab Episcopo absque causa, alias dispensatio esset inualida, & nulla. Ita tenent Couaruu. 4. Decretal. par. 2. cap. 6. §. 9. nu. 11 Barbof. de potest. Episcop. part. 2. alleg. 33. num. 3. Basil. pontius legionens. lib. 8. de matrim. cap. 14. num. 8. Castropalaus part. 1. oper. mor. tract. 3. de dispensat. legis disp. 6. punct. 8. §. 2. num. 2. vbi sic ait dispensatio inferioris in lege Superioris inualida est, si facta sit absque causa legitima Thom. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 17. num. 4. vbi sic ait hinc deducitur dispensationem quacumque inferiorum in lege superioris fore irritam, si causa

legitima desit, ut si Episcopus dispenset in lege ieiunij, aut obseruationis festorum, aut quouis alius ex pontificia commissione. Ioannes Sanchez in select. de Sacram. disput. 54. num. 38. Zacharias Pasqualig. dicta. de c. 383. num. 4. P. Leander à Sanctissimo Sacramento vbi supra quæst. 7. & alij apud ipsos Et ratio est quia ita se habet prælati inferiori pontifici, aut alteri superiori ad legem Superioris, ac Pontifex ad legem Dei, atqui Pontifex in præceptis diuinis non potest dispensare ex his, quæ dispensabilia sunt absque legitima causa; aliàs dispensatio erit nulla, quia Pontifex quando dispensat in præceptis diuinis, ut in obseruatione diei festiui, & alijs similibus potius declarat cognita causa, quod hic & nunc præceptum Diuinum non obliget in tali casu, quam dispensat in dicto præcepto diuino: ergo similiter Episcopus solum ex legitima causa potest in lege ieiunij dispensare, aut in alijs legibus Pontificijs declarando illam causam esse sufficientem, ut quis pro illo tunc non teneatur ad obseruationem ieiunij, & in hoc sensu dicitur posse Episcopum in lege ieiunij cum illo vel alio dispensare: ergo si faciat absque causa, dispensatio erit irrita, & nulla. Nam ut resol. præced. diximus dispensatio legis interpretatiuam legis supponit, hæcque adeo ad dispensationem requiritur, ut vbi nulla est opus interpretatione, qua declaretur legem deficere in personis, vel in casu magisque expedire, ut ad hoc vel illo homine, aut in hoc vel illo casu lex non seruetur, nulla sit ratio dispensandi. Et sola est differentia inter superior-

periore, & inferiore Prælatum, quod superior potest dispensare cum aliquo absque causa in lege à se facta; inferior vero non potest dispensare in lege superioris absque legitima existente causa, ex eo quod inferior potestatem non habet supra superioris leges, nisi quantum ipsi conceditur, sicut nec habet supra ipsum superiorem; atqui solum ei facultas conceditur, ut administratori, ut nimirum administrat leges superioris pro debito communitatis regimine; atque adeo rationabiliter, quia regimen debet rationabiliter administrari: ergo non habet potestatem absolutam supra leges superioris, sed limitatam, iuxta subditorum rationabilem exigentiam: ergo dispensatio inferioris in lege superioris facta sine causa inuálida erit defectu potestatis.

240. Sed inquires an Episcopus possit abrogare legem localem ieiunij? Respondeo quod vel lex localis ieiunij, est lata ab Episcopo, vel ab eius prædecessore, vel est lata à Concilio provinciali, vel lex ieiunij est facta à Synodo Episcopi pro sua Diocesi. In primo casu quando lex ieiunij localis est lata ab Episcopo, vel ab eius prædecessore; potest Episcopus abrogare legem localem ieiunij. Et ratio est; quia legislator propriam legem reuocare potest, & etiam sui prædecessoris; habet enim auctoritatem parem cum ipso; omnesque leges prædecessorum sub plena successoris dispositione sunt: ergo potest optime Episcopus abrogare legem localem ieiunij, si lata sit ab ipso Episcopo, aut ab eius prædecessore. Quoad secundam vero partem, scilicet, quando

ieiunium præcipitur à lege Concilij Provincialis certum est Episcopum non posse abrogare dictam legem localem ieiunij, licet possit cum vno, vel alio iusta existente causa in dicta lege dispensare. Et ratio huius est, quia eo ipso quod Episcopus legem Concilij Provincialis abrogaret, superioritatem supra ipsum Concilium exerceret, tollendo statutum ab ipso Concilio factum, quod certum est ab ipso Episcopo fieri non posse. Nam Concilium est supra Episcopum, & maiorem iurisdictionem habet; siquidem extenditur per totam Prouinciam, & etiam supra quemlibet seorsim ex illis Episcopis; atqui ut supra diximus inferior non potest supra superiorem iurisdictionem exercere: ergo Episcopus non potest abrogare ieiunium locale, quando præcipitur à lege Concilij Provincialis. Quoad tertiam vero partem dubij scilicet quando lex de ieiunio est tantum Synodalis facta à Synodo Diocesana tantum, poterit Episcopus dictam legem ieiunij abrogare, propria auctoritate absque consensu, & consilio iudicum Synodalium; cuius ratio est quia in Synodo Diocesana, Clerici, & Parochi congregati Episcopis sunt subditi, ibique assistunt, ut consultores, nec habent votum decisivum: ergo tota auctoritas, & iurisdictionis est penes Episcopum; ideoque lex vigorem à sola Episcopi potestate habet; atqui qui legi dat vigorem, potest eam tollere per abrogationem: ergo Episcopus potest abrogare legem localem ieiunij factam à Synodo Diocesana.

RE.

RESOLVTIO VIGESIMA SECVNDA.

Vtrum Parochus petente Episcopo possit in ieiunio cum aliquibus iusta de causa dispensare?

241. Certum est apud omnes DD. (vno excepto Angelo verbo ieiunium num. 20. quod lex debet esse rationalis, & prouida, hoc est prouidere debet fidelibus, & remedium eis præstare pro omnibus indigentibus, occurrentibus ipsis; atqui non esset prouida, nisi adesset aliquis inferior Prælatas, qui in absentia superioris occurrente necessitate posset in ieiunio dispensare, præcipue cum ut in plurimum huiusmodi necessitas improuisa sit: ergo saltem in absentia Episcopi, & eius Vicarij Generalis poterit Parochus, cum aliquibus in lege ieiunij dispensare iusta, & legitima existente causa.

242. Quare tota difficultas est, an præsentem Episcopo, aut eius Generali Vicario possit Parochus iusta, & legitima existente causa cum aliquibus in lege ieiunij dispensare. Sententiam negatiuam substinent. Grassis part. 1. decision. lib. 2. capit. 37. num. 17. Gabriel. in 4. dist. 16. quest. 3. art. 1. notat. 5. Rodriq. part. 1. summæ cap. 24. num. 4. Angles. in florib. quest. 5. de ieiunio diff. 4. in fine. Ledesma 2. part. summæ tract. 27. capit. 2. dub. 3. post. 5. concl. versu. Acsta difficultad digo lo primero. Vega 1. parte summæ cap. 14. casu 36. Fernandez 2. parte summæ præcept. 2. Eccl. cap. 8. §. 2. Fagundez in præcept. Ecclesie præcep. 4. lib. 1. cap. 9. num. 2. vbi

sic ait. Vnde prior sententia tantum locum habebit, quando Episcopus facile adiri possit, ut docet Azor. tom. 1. instit. mor. lib. 7. cap. 18. alias 29. quest. 3. si enim facile adiri potest, non potest Parochus tuto in hac re dispensare, & hoc est, inquit Azor, quod vsu, & consuetudine receptum, ut Parochus dispenseret, quando Episcopus adiri facile non potest. ita ille. Quare non fideliter pro contraria sententia Fagundez citatur à Pasqualigo in praxi de ieiunio decis. 387. num. 3. Nauarrus cap. 21. numer. 21. manual. ideoque immerito Zacharias Pasqualigus Nauarrum citat pro contraria sententia. Fundamentum huius sententiæ esse potest, quia si Parochi præsentem Episcopo possent cum aliquibus iusta, & legitima existente causa in lege ieiunij dispensare, vel hoc haberent à iure, vel à consuetudine introducta; atqui nec à iure, neque ex consuetudine talem habent potestatem: ergo non possunt Parochi præsentem Episcopo cum aliquibus in lege ieiunij dispensare iusta, & legitima existente causa. Maior est certa, & minor quoad primam partem constat; nam nullum est ius concedens Parochis facultatem dispensandi in lege ieiunij, etiam ex iusta causa petente Episcopo, qui potest in ea dispensare ex voluntate interpretatiua summi Pontificis. Secunda vero pars dictæ minoris probatur, quia solum est consuetudine introductum ut Parochi possint ex iusta causa cum aliquibus in ieiunio dispensare, quando non est facilis aditio ad Episcopum; atqui quando Episcopus est præseus potest facile adire Episcopum:

scopū : ergo Parochi presente Episcopo non possunt ratione consuetudinis cum aliquibus in lege ieiunij dispensare iusta, & legitima existente causa.

243 Secunda, & probabilior sententia affirmat posse Parochos iusta, & legitima existente causa cum aliquibus in lege ieiunij dispensare etiam presente Episcopo. Ita Diu. Thom. in 4. dist. 15. quest. 3. art. 2. questiu- cul. 4. ad 3. Riccard. in 4. quest. 4. Palatius in 4. disput. 8. post. 4. conclus. 9. presente igitur Episcopo (licet postea contrarium docuerit dict. disput. 8. in fine) Caietanus 1. 2. quest. 97. art. 4. & 2. 2. quest. 147. articul. 3. & art. 4. 9. ad hoc dicitur. (non. quest. 47. art. 3. dub. 1. vt inuenies citatum apud Pasqualigum dict. decis. 387. num. 3.) Siluest. verbo ieiunium quest. 7. art. 4. Rosfella nu. 16. Sotus lib. 1. de iust. & iure quest. 7. artic. vlt. circa finem. Viuald. in appendice ad Gandelabr. cap. 15. numer. 57. Valent. tom. 3. disput. 9. quest. 2. punct. 2. in fine Suarez lib. 6. de legib. cap. 14. in fine. Thomas Sanch. lib. 8. de matr. disput. 9. num. 27. & tom. 2. consiliorum moral. lib. 5. cap. 1. dub. 5. num. 18. Molfesius 1. part. tractat. 20. cap. 4. num. 52. Ioannes Sanch. in select. disp. 54. num. 36. Bonacina disput. vlt. de precept. Eccles. quest. 1. punct. vlt. num. 18. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 7. nu. 18. Villalobos 1. part. summæ tract. 23. diff. 4. num. 21. Ortiz in summa cap. 19. precept. 2. num. 16. Azorius tom. 1. inst. moral. lib. 7. cap. 18. (alias 29. versu sed dubie: vbi sic ait. Sed dubie est questionis an id iuris habet Parochus presente Episcopo, ad quem facilis aditus patet? Caietanus, &

Nauarr. aiunt habere absente Episcopo. Sed quidam alij contendunt habere presente etiam Episcopo. Certè iure communitali potestatem non habere Parochos, at vsu videtur esse receptum, vt id possit, concedere, quia in hoc euentu, non ad Episcopum, sed ad Parochum solent homines ire. Hæc Azorius. (Quare male cū citat pro contraria sententia Fagundez loco superius citato; cum aperte contrarium doceat, vt vidimus in eius verbis) Pasqualigus in praxi de ieiunio decisio. 387. superius citata nu. 3. vbi plures alios DD. pro hac sententia citat Pater Leander à sanctissimo Sacramento patt. 3. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum disp. 10. quest. 11.

244 Probatour nostra sententia; quia consuetudo, & prescriptio dat iurisdictionem ijs, qui sunt capaces ipsius; atque consuetudine est introductum, vt parochi possint in lege ieiunij cū aliquibus dispensare iusta, & legitima existente causa, etiam presente Episcopo; ergo licet Parochi iure communi non habeant iurisdictionem dispensandi in lege ieiunij iusta existente causa presente Episcopo; bene tamen illam habent ratione consuetudinis introductæ, & consequenter poterunt etiam presente Episcopo cum aliquibus iusta, & legitima existente causa in lege ieiunij dispensare. Consequentia euidenter sequitur ex premissis. Maior autem colligitur ex cap. cum contingat de foro competenti, ibi cū contingat interdum, & infra. Insuper postulasti, an cum aliqui Clerici deputati seruitio Capituli Beluacensis, aut aliorum Clericorum tuæ Diocesis super

super excessibus impetūtur, sint cogendi coram te, vel potius corā illis, quibus seruiunt quærelantibus respondere, cum illi sibi iurisdictionem huiusmodi vendicare contendant, licet illos excommunicare non valeat, vel etiam coercere. Super quotaliter respōdemus, quod ad te. (vt potè ordinariū) de talibus debet conquerentes habere recursum, maximè si super his imperuntur, quæ in tua noscuntur Diocesi commississe, nisi forte hi, quibus delinquentes ipsi deseruiunt ex indulgentia, vel consuetudine speciali iurisdictionem huiusmodi valeant sibi vēdicare. Vbi gloss. verb. vel consuetudine, sic ait, quia consuetudo dat iurisdictionem. Et ex cap. irrefragabili de officio Iudicis ordinarij §. excessus, ibi. excessus tamen canonicorum Cathedralis Ecclesiæ, qui consueuerunt corrigi per Capitulum, per ipsum in illis Ecclesijs (quæ talem hactenus consuetudinem habuerunt) ad commotionem, vel iussionē Episcopi corrigantur infra terminum competentem ab eo presigendum, alioquin ex tunc Episcopus Deum habens pre oculis ipsos, vt animarum cura requirit, per censuram Ecclesiasticam corrigere non postponat. Et ex cap. quoniam cap. conquerente eod. titul. de officio Iudicis ordinarij. Et docent Gouarr. in regimine professoris part. 2. §. 3. Molina tom. 1. de iust. & iure tract. 2. disp. 75. Facchineus lib. 8. controuers. cap. 23. Balb. de prescript. part. 5. princip. 2. quest. 3. Bald. in l. Imper. n. 10. ff. de iurisd. om. iud. & alij in l. more. l. Imperius l. & quia ff. de iurisd. om. iud. & in supradict. cap. quoniam, & cap. conquerente, &

cap. cum ab Ecclesijs. de officio iud. ordin. & in cap. cū cōtingat de foro cōpet. Minor vero vsu recepta est, vt testatur DD. pro nostra sententia citati, quia qui egent dispensatione ad non ieiunādū iusta, & legitima existēte causa circa hoc non Episcopū, sed solum Parochum adire solent, etiam si Episcopus presens sit, quia licet adsit presentia Episcopi, non tamen accessus ad ipsum, seu eius Vicariū, est ita facilis presertim hominibus infime cōditionis, & extra Ciuitatem degentibus, vt quando opus haberi possit. Imo si esset recurrendum semper ad Episcopum, nimis sane onerosū esset, & pro Episcopo, qui difficile in his minimis rebus occupari potest; & pro ipsis indigentibus; nam aut ipsi recurrere nō possunt, aut quos mittant, non habent, aut nimirum temporis in hoc consumerent cum ipsorum dispendio: ergo valde rationabiliter introductum est vt Parochi dispensent.

245 Ad fundamētum oppositæ sententiæ respondetur concedendo maiore, & negando minore, quoad secundā partē, nā licet Parochi iure communi, & ordinario non habeant facultatē dispensandi cū aliquibus in lege ieiunij iusta, & legitima existēte causa presente Episcopo, tamen illo presente predictā facultatem habent ratione consuetudinis legitime introductæ, vt ex supradictis in probatione nostræ sententiæ satis constat. Ideoq; consuetudo predicta illis iurisdictionē cōfert, vt possint presēte Episcopo cū aliquibus iusta, & legitima existēte causa in lege ieiunij dispēfare.

246 Sed petes an nō solū Parochi, sed etiā eorū vicesgerentes

seu Vicarij possint cum aliquibus iusta, & legitima existente causa in lege ieiunij dispensare? Affirmatiue respondeo cū Ioanne Sanch. in select. de Sacram. disp. 54. nu. 36. Thom. Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 5. nu. 18. Zacharia Pasqualigo in praxi de ieiunio decis. 387. num. 6. & Patre Leandro à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseru. ieiun. disp. 10. quæst. 12. quod intelligendum est, nisi id ab ipsis parochis prohibeatur. Et ratio est clara, quia vices gerentes, seu Vicarij Parochorum iurisdictionales actus parochiales exercent: ergo tenent etiam facultatem dispensandi in ieiunio iusta, & legitima existente causa cum aliquibus ex suis parochianis.

RESOLVTIO VIGESIMA TERTIA.

Vtrum Prælati Regulares habeant facultatem, & auctoritatem dispensandi cum suis subditis iusta, & legitima existente causa in lege ieiunij?

In hac resolutione nomine Superiorum Regularium non solum intelligimus de Generalibus, & Prouincialibus, sed etiam de Superioribus localibus, seu ordinarijs prælatibus; & non solum loquimur in hac resolutione de ieiunijs Ecclesiæ, sed etiam de ieiunijs regulæ, aut Constitutionis dictorum Regularium. Et siue constitutiones sint confirmatæ à summo Pontifice, siue solum sint constitutiones factæ à Capitulo Generali dictorum Regularium. Quo supposito.

248 Ad quæsitum Resolutionis responderetur posse Prælatos Regulares iusta, & legitima existente causa cum suis subditis

in ieiunijs, tam Ecclesiæ, quam Regulæ, & Constitutionis licite, & valide dispensare. Ita Caietanus 2. 2. quæst. 147. artic. 4. §. ad hoc dicitur vbi sic ait. Ad hoc dicitur quod dispensare in ieiunio contingit dupliciter, vno modo absolute, tollendo, vel commutando vinculum legis, quoad hanc personam, & hoc spectat ad Papam, qui solus est super vniuersalia iurisdictione, & hoc est quod testatur consuetudo populi Christiani, alio modo in hoc particulari casu, & hoc spectat ad Episcopos, & etiam ad presbyteros curatos, & vniuersaliter ad Prælatos respectu suorum subditorum propter rationem supradictam, attestante hoc Auctore in 4. sententiar. dist. 15. dicente expresse quæst. 3. artic. 2. ad vltimum de laborantibus, quod possunt secundum dispensationem Sacerdotis sui ieiunium soluere. Ex quibus verbis patet, quod non de solo Papa loquimur, quoniam locorum consuetudines non presumitur Papam scire, sicut nec statuta municipalia ita illi. Quod etiam affirmat D. Thom. non solum in 4. dist. 15. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 4. ad 3. sed etiam 2. 2. quæst. 147. art. 4. ad 3. vbi sic ait. Ad 3. dicendum quod circa peregrinos, & operarios distinguendum videtur, quia si peregrinatio, & operis labor commode differri possit, aut diminui absque detrimento corporalis salutis, & exterioris status, qui requiritur ad conseruationem corporalis vel spiritualis vite non sunt propter hoc Ecclesiæ ieiunia prætermittenda. Si autem imminet necessitas statim peregrinandi, & magna dietas faciendi, vel etiam multum laborandi, vel propter conseruationem

vitæ corporalis, vel propter aliquid necessarium, ad vitam spirituale, & simul cum hoc non possint Ecclesiæ ieiunia obseruari, non obligatur homo ad ieiunandum, quia non videtur fuisse intentio Ecclesiæ statuentis ieiunia, vt per hoc impediret alias pias, & magis necessarias causas; videtur tamen in talibus recurrendum esse ad Superioris dispensationem, nisi forte vbi est ita consuetum, quia ex hoc ipso quod Prælati dissimulant, videntur annuere. hæc D. Thomas. Siluester verb. ieiunium quæst. 7. num. 20. circa finem. Medina lib. 1. summæ cap. 14. §. 10. Nauarrus in manuali cap. 21. num. 21. Palatius in 4. dist. 15. disp. 8. post. 4. cõcl. versus præsentem igitur Episcopum. Mirand. in manual. regul. tom. 2. quæst. 30. art. 11. concl. 2. Fagundez in præcept. Ecclesiæ præcep. 4. lib. 1. cap. 9. nu. 5. vbi sic ait. Religiosi etiam solui, ac dispensari possunt in ieiunijs auctoritate Summi Pontificis, & Ecclesiæ in dictis, per suos Prouinciales, aut alios superiores iurisdictionem quasi Episcopalem habentes, nec solum per istos, sed etiam per Priores Præpositos, Abbates, Rectores, & alios, qui sunt Superiores locales, & toti Collegio, Monasterio, aut Conuentui præsent. Molfestus in summa part. 1. tract. 10. cap. 4. num. 52. Thom. Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 5. cap. 1. dub. 5. num. 19. Trullench lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 7. nu. 18. in fine. Regin. in praxi fori penitent. lib. 4. num. 225. Tambur. de iure Abb. tom. 2. disput. 12. quæst. 5. num. 1. P. Magister Franciscus Bordonus in consil. Regul. Resol. 18. num. 7. Pater Magister Ioannes Baptistia Le-

zana in Summa Regular. part. 3. verbo ieiunium nu. 10. Zachar. Pasqual. in praxi de ieiunio decis. 388. P. Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tractat. 5. de obseruat. ieiuniorum dispu. 10. quæst. 13. & 15.

249 Probatum manifeste nostra sententia, quia omnes Prælati Regulares tam superiores, quàm inferiores, seu locales habent iurisdictionem ordinariam in suos subditos: ergo habent facultatem cum illis dispensandi iusta, & legitima causa existente in lege ieiunij, tam Ecclesiæ, quam Regulæ, aut constitutionis; probatur Consequentiâ, quia eo ipso quod habent iurisdictionem ordinariam in suos subditos habent etiam iurisdictionem spiritualem circa ipsos, & ad prædictos Prælatos spectat eos dirigere in ijs, quæ spectant ad animam: ergo habere debent sufficientem facultatem pro munere proprio; at qui hoc non saluaretur, nisi possent dispensare cum suis subditis iusta, & legitima causa existente in lege cuiuscumque ieiunij, siue Ecclesiæ, siue Regulæ, aut Constitutionis, tam ordinis, quam Capituli Generalis eiusdem ordinis: ergo habent prælati Regulares prædictam facultatem dispensandi cum suis subditis in lege ieiunij iusta, & legitima existente causa. Minor subsumpta probatur. Nam si Prælati Regulares prædictam facultatem non haberent non possent in necessarijs suis subditis providere: ergo illis necessario concedenda est prædicta facultas, & consequenter auctoritas dispensandi cum suis subditis in lege ieiunij ex iusta, & legitima causa.

250 Ex dictis inferitur, quod si

Prælati Regulares, tam Superiores, quam inferiores cum suis subditis, aut aliquo ex illis dispensarent in lege ieiunij, siue Ecclesiastici, siue Regulæ, aut Constitutionis, tam ordinis, quam Capituli Generalis eiusdem ordinis absque iusta, & legitima causa existente; dispensatio esset nulla, quia lex de ieiunio siue Ecclesiastico, siue Regulæ, siue Constitutionis tã Religionis, quam factæ à Capitulo Generali Religionis, est lex superioris; atqui prælati inferiores non possunt dispensare, nec licite, nec valide in legibus superiorum nulla legitima existente causa: ergo si prælati Regulares in dicta lege ieiunij dispensarent absque legitima causa, talis dispensatio esset inualida, & nulla. Imo prædicti Prælati Regulares mortaliter peccarent, nam prædicta dispensatio non solum esset inualida, sed etiam illicita, & cum agatur de materia graui, non possunt nõ mortaliter peccare. si dispensando in ieiunio ecclesiastico, aut regulæ si obseruatio regulæ obliget ad mortale.

251 Sed petes an Vicarij superiorum localium habeant facultatem dispensandi in lege ieiunij, cum Religiosis Conuentualibus sui Conuentus, aut cum aliquo ex illis iusta, & legitima existente causa? Respondeo illã habere in absentia Superiorum localium. Ita Azor. tom. 1. Instit. mor. lib. 7. capit. 18. (alias 29.) (non. cap. 28. aliã 29. vt inuenies citatũ apud Leãdrũ à sanctis. Sacram. vbi supr. quæst. 13.) versus. At vero vice rectores. Bordonus loco superius citato Villalob. in summa tractat. 23. diff. 4. num. 23. Pasqualigus dict. decif. 388. nu. 4. quia Vicerecto-

res, seu Vicarij superiorum localium in absentia dictorum prælatorum, habent vices, & voces ipsorum prælatorum, & auctoritatem, & regimen in ordine ad suos subditos: ergo in eorum absentia possunt cum Religiosis Conuentualibus, aut cum aliquo ex ipsis iusta, & legitima existente causa valide, & licite in lege ieiunij dispensare; siue lex ieiunij in dicta sit ab Ecclesia, siue à Regula, aut constitutione, tam ordinis, quam Capituli Generalis eiusdem ordinis facta.

RESOLVTIO VIGESIMA QUARTA?

Vtrum Prælati Regulares teneantur dispensare in ieiunio toties quoties ex rationabili causa subditus petit in illo dispensatione?

252 **P**rima sententia absolute affirmat Prælatos Regulares teneri dispensare cum subdito suo in lege ieiunij toties, quoties, ex iusta, & legitima existente causa subditus illi prædictam dispensationem petierit, itaut aliã contrarium facientes negando dictam dispensationem, mortaliter peccabunt. Ita Rebuff. in repet. cap. postulastis nor. 3. num. 12. Siluester verbo dispensatio. quæst. 1. in fine Rosella ibidem num. 4 Emmanuel sã. ibid. numer. 2. Armilla num. 14. Ioannes Sancius in select. disp. 43. num. 8. s. præterea, & alij relati à Thom. Sanchez lib. 3. de matr. disp. 10. num. 2. quam sententiam ipse reputat probabilem, & etiam vere probabilem eam appellat Castropalaus part. 1. oper. mor. tract. 3. de dispensat. leg. disp. 6. punct. 8. s. 2. nu. 8.

253 Probatur 1. hæc sententia ex

ex cap. Domino sancto. dict. 50. ibi vt necesse sit illos restaurari in loco honoris, qui per poenitentiam reconciliationem recepisse merentur; & cap. quanto in fine. 2. quæst. 4. ibi, quia sicut in contumacia persistentibus seueros non esse cõuenit; sic humiliatis, & poenitentibus locum veniẽ negare non debemus: ergo quando adest iusta causa, tenetur ordinarius dispensare.

254 Secundo ratione probatur hæc sententia, quia potestas dispensandi Prælati est commissã in bonum Reipublice, & subditorum: ergo si causa iusta adest exercendi hanc potestatem videtur Prælatum teneri illam exercere; aliã contra debitũ sui muneris faceret. Confirmatur, quia Prælati ex iustitia distributiua tenentur in distributione obligationum communium, & exemptione illarum procedere: ergo tenentur merita personarum attendere: ergo si existentibus meritis alicuius, vt eximatur ab onere, & obligatione communi, illum non eximat, male distribuit. Quod si negata vni exemptione, alteri equalia merita habenti exemptionem concedat, iam videtur personarum acceptor: ergo peccat mortaliter attempta grauitate materiæ.

255 Secunda, & probabilior sententia affirmat non semper teneri Prælatos dispensare ex iusta, & legitima causa toties, quoties prædicta rationabilis causa adest, sed solum teneri quando sine graui præiudicio boni communis, aut particularis iusta, & existente legitima causa dispensationem denegat subdito illam petenti, si toties quoties eam petit, adsit quod

illam denegare, cedat in præiudicium boni communis, aut particularis; tunc enim Prælati dictam dispensationem denegans, peccat mortaliter. Ita Abbas in cap. Consilium nu. 4. de obseruat. ieiunior. Archidiaconus in cap. licet num. 6. verbo gratiam de Elect. in 6. & in capite vt cõstitueretur dist. 50. Decius in cap. At si Clerici nu. 163. de iudicijs. Felin. ibidem num. 15. Dominic. in cap. licet. de elect. in 6. s. super residentia num. 3. Franch. ibid. s. his etiam nu. 2. versus secundo inferitur, & ex Theologis P. Thom. Sanchez lib. 3. de matr. disput. 10. num. 3. Suarez lib. 6. de legibus cap. 18. num. 22. Salas de legib. disp. 20. sect. 7. num. 7. Basilius Pontius Legionensis lib. 8. de matr. cap. 14. num. 6. Castropalaus part. 1. oper. mor. tract. 3. de dispensat. legis disput. 6. punct. 8. s. 2. nu. 9. Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decif. 397. num. 2. P. Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruatione ieiuniorum disput. 10. quæst. 24.

256 Prima pars nostre sententie, scilicet, quod Prælati non teneantur semper concedere subditis dispensationem, hoc est toties, quoties eam iusta, & legitima, existente causa à Prælati impetrauerint. Probatur 1. ex cap. licet de elect. & electi potest. in 6. ibi super residentia vero (vt præmittitur) facienda possit ordinarius gratiam dispensationis ad tempus facere prout causa rationabilis exposcit. Et ex capit. Didici 7. quæst. 7. ibi vt autem non extimetur amare contentionem; amplectamur Episcopi Reuerendissimi Ioannis communionem indulgentes ei, & causa dis.

dispensationis eius negotium non subtilius, vel districtius, siue vehementius erga se recognoscat agitari. Dispensationis enim gratia sicut dixi, eget negotium multum. Et ex cap. postulastis de excomm. Clericor. vel Deposit. ibi Consultationi vestrae respondemus, quod cum excommunicatis canonice non debeat, Clericis excommunicationis vinculo innodatis, Ecclesiastica beneficia, conferri non possunt, nec illi valent, ea licite retinere, nisi forsitan cum eis fuerit, misericorditer dispensatum, cum ea non fuerint canonice consequuti: ergo dispensatio non semper est debita sed aliquando ex gratia voluntaria, que potest concedi a Superiore, & non concedi, etiam legitima existente causa.

257 Secundo ratione probatur eadem pars, quia si Prelatus teneretur cum subditis dispensare in lege ieiunij toties, quoties ex iusta, & legitima, existente causa dispensationem petunt, vel talis obligatio proueniret ex aliquo precepto positiuo, vel naturali; atqui nullum datur preceptum positiuum, aut naturale obligans prelati ad faciendam predictam dispensationem toties, quoties ex iusta & legitima causa eis fuerit demandata: ergo non tenentur Prelati necessario toties, quoties eam facere. Probatur minor, quia ex precepto positiuo non semper debita est, nam vel dispensatio concedenda est a supremo Legislatore, & tunc certum ex precepto positiuo deberi non posse, cum nullis legibus positiuis humanis, arctetur supremus legislator. Vel ab inferiore concedenda est; & si hoc est ita, sepe committi-

tur eius voluntati dispensatio, ut in cap. At si Clerici §. de Adulterijs. De iudicijs; ergo nulla lex positiuo datur, que obliget superioribus ad necessario faciendam, toties quoties predictam dispensationem. Ex lege autem naturali non tenetur semper dictam dispensationem facere: ergo nulla datur lex naturalis, aut positiuo obligans superioribus ad toties quoties necessario predictam dispensationem faciendam. Deinde quia esto Princeps teneatur ex suo munere dispensationem concedere, si vrgens causa boni communis, aut alicuius particularis intercedat; atqui sepe non ita vrget, quin etiam vigeat ferè equaliter causa negandæ dispensationis: ergo in tali casu poterit concedere dispensationem, & illam denegare, sicuti contingit in ferenda lege. Nam non semper Princeps cum legem fert, obligatur illam ferre; poterat enim alia via bono communi prospicere; alias quicquid posset facere, ex necessitate faceret contra legem quicquid 40. ff. de iudicijs vbi non quicquid potestati Iudicis permittitur id necessitati iuris subijcitur, ut notat glossa in cap. consuluit verbo gratiam de offic. Delegati. Præterea quia potest probabile esse, adesse causam dispensationis, & non adesse: ergo in hoc casu non tenetur dispensare superior, & si possit; quia sequi potest opinionem probabilem.

258 Secunda vero pars nostre sententiæ, scilicet, aliquando Prelatum teneri dispensationem concedere, probatur r. ex cap. Domino sancto dist. 50. per illa verba superius notata in fundamento primæ sententiæ, scilicet

ut

ut necesse sit illos restituere in loco honoris, qui per penitentiam reconciliationem recepisse mereantur &c. & ex capite quanto in fine 2. quæst. 4 & ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 1. vbi postquam Concilium Tridentinum præcipit, ut in posterum antequam matrimonia contrahantur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter missarum sollempnia publice denuntietur, inter quos matrimonium sit contrahendum, quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur &c. postea prosequitur paucis interpositis. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciations: tunc vel vna tantum denunciatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus, vel tribus testibus presentibus matrimonium celebretur: Deinde ante illius consumationem denunciations in Ecclesia fiant; ut si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur; nisi ordinarius ipse expedire iudicauerit, ut predictæ denunciations remittantur, quod illius prudentiæ, & iudicio sancta Synodus relinquit. Hucusque Concilium Tridentinum; quod iudicium, & prudentia ad eximendam suspicionem videtur exoptulari, non ad negandam, vel concedendam dispensationem cognita suspitione malitiosi impedimenti. Idem etiam colligitur ex eodem Concilio Tridentino sess. 24. de reform. capit. 7. ibi loquens Concilium de irregularitate orta ex homicidio

sic inquit. Cum etiam qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari auelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen id, nec ordine iudiciario probatum, nec aliaratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoueri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuo careat: si vero homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur; quam ob causam etiam ad sacrorum ordinum, & Altaris ministerium, & beneficia quæcumque, ac dignitates iure quodammodo dispensatio debeat; committatur loci ordinario, aut ex causa Metropolitana seu viciniore Episcopo, qui non nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit. Ex quibus verbis patet Concilium affirmare dictam dispensationem occidente in defeusionem propriam excedente tamen, moderamen inculpatæ tutelæ, quodammodo ei deberi: ergo aperte constat quod in aliquo casu iusta, & legitima existente causa Prelatus non solum potest, sed tenetur dispensare.

259 Secundo eadem pars ratione generali probatur, quia quando ex negatione dispensationis iusta, & legitima existente causa potest sequi preiudicium graue communitati, aut subiecto particulari illam petenti, tenetur Prelatus dictam dispensationem concedere: ergo dabilis est casus in quo Prelatus non

non solum possit toties, quoties dispensationem concedere iusta, & legitima existente causa, sed etiam teneatur illam concedere; & cum agatur de materia graui, scilicet de damno graui communitatis, aut persone priuatae peccabit mortaliter Prelatus dictam dispensationem denegando, aliàs non adimpleret munus officij sui, ad quod tenetur.

260 Sed descendendo in particulari de dispensatione in ieiunio dubium mihi non est, quod tunc sit debita dispensatio, quando causa est ita certa, ut desoluet obligationem ieiunandi; & ratio est clara, quia in tali casu lex desinit obligare: ergo si negetur dispensatio à Prelato, in tali casu, Prelatus denegaret id quod lex concedit: ergo denegaret aliquid iusti, & quod est debitum; & consequenter iniuste denegaret. Probatur hec vltima consequentia, quia frante quod lex non obliget, qui petit dispensationem, habet ius ad exigendam à Superiori talem declarationem. Quam si neget, idem est, ac si velit saltē quoad forum externum subesse obligationi legis, cum non debeat subesse, quod est contra iustitiam: ergo in tali casu peccaret Prelatus, si quidem denegaret denegando dispensationem, id quod lex concedit, iniuste supposita certitudine cause excusantis, seu supposita iusta, & legitima causa excusante à lege ieiunij.

261 Ad primum fundamentum oppositę sententię respondetur omnes textus ibi allegatos, solum conuincere secundam partem nostrę sententię. Nos autē non negamus, quod est dabilis aliquis casus in quo Prelatus

teneatur in ieiunio dispensare, toties quoties subditus id petierit iusta, & legitima existente causa, ut probatum manet. In 2. parte nostrę sententię solum enim asserimus non teneri semper Prelatum toties quoties cū subdito dispensare iusta, & legitima existente causa absolute & simpliciter loquendo; Et itā predicti textus nō solum nobis non nocent, sed potius sunt in fauorem secundę partis nostrę sententię.

262 Ad secundum fundamentū dictę sententię respondetur concedendo antecedens, & distinguendo consequens ergo si causa adest exercendi hanc potestatem, videtur prelatum teneri illam exercere, quando ex eo quod prelatus dictam potestatem non exerceat, sequitur aliquod nocumentum graue bono communi, aut particulari persone petenti ex iusta causa predictam dispensationem concedo consequentiam; si autem predictum nocumentum ex negatione predictę dispensationis non sequatur nego consequentiam. Quare hoc fundamentum, sicut, & primum predictę sententię solum probat secundam partem nostrę sententię; non autem conuincit, quod Prelatus absolute, & simpliciter teneatur iusta, & legitima existente causa, toties quoties cum subditis, aut aliquo ex illis in lege ieiunij dispensare.

263 Ad confirmationem respondetur concedendo antecedens, & primam consequentiam, & distinguendo secundum consequens: ergo si existentibus meritis alicuius, ut eximatur ab onere, & obligatione communi, illum non eximat male distribuit, si ex non exemptione facienda

facienda à Prelato, sequatur aliquod nocumentum graue bono communi, eut persone particulari concedo consequentiam, si dictum nocumentum non sequatur nego consequentiam. Et similiter distinguo vltimū consequens ergo peccat mortaliter attempta grauitate materia si sequatur damnum bono communi, aut bono particulari in materia graui concedo consequentiam si non sequatur nego consequentiam. Quare si plures dispensationem petant ex iusta, & legitima causa, & in omnibus negando illis dispensationem, nō sequatur nocumentum graue bono communi, aut particulari, non peccabit Prelatus illam omnibus denegando, nec erit acceptor personarum, si enim aliquibus in hoc casu concedat & non alijs nō erit tunc acceptor personarum in materia graui, sed vtetur iure suo, quo iure potest eisdem existentibus legitimis causis dispensandi aliquibus illam concedere, & aliquibus denegare, quia non tenetur absolute illam concedere, sicut probauimus fundamentis allegatis pro prima parte nostrę sententię. Si autem in illis pluribus ex negatione dispensationis in aliquibus sequatur ex tali denegatione damnū, seu nocumentum graue bono communi, aut particulari, & nō in alijs tenebitur dispensare cū illis, quibus ex negatione dispensationis sequeretur damnū graue, aut bono communi, aut particulari; non autem tenebitur dispensare cum alijs quibus si negetur dispensatio, nullū nocumentum graue, aut bono communi, aut particulari sequeretur ex denegatione predictę dispensationis; nec prop-

ter hoc dicendus esset prelatus acceptor personarum, ut ex se manifestum est.

264 Notandum est tamen hic quod si adsit periculum violandi ieiunium, si dispensatio à prelato petatur; tunc prelatus tenetur dispensare ratione caritatis, quia tamquam superior spiritualis subditos dirigere debet ad salutem ideoque non solum tenetur per congruentiam media illos promouere, sed etiam impedimentare mouere; atque adeo peccata impedire quantum potest, & ideo tollere occasiones ruine spiritualis subditorum tenetur. Vnde in casu nostro tenetur dispensare; ne poenitens denegata dispensatione peccet violando ieiunium.

265 Sed inquires an stante rationabili causa dispensandi in ieiunio, possit dispensans imponere aliquod onus dispensato? Ad quam difficultatem cum distinctione respondendum esse iudico. Si dispensans est prelatus inferior, & adest rationabilis causa mouens illum ad dispensandum in lege superioris, non potest imponere aliquod onus dispensato ita Sotus in 4. dist. 28. quest. 1. art. 2. versu ex his. Ludouic. Lopez 2. part. instruct. conscient. de matr. cap. 39. §. sed si quis. Thom. Sanch. lib. 3. de matr. disp. 10. nu. 9. & lib. 8. disp. 14. A. nu. 2. Ioannes Sanch. in select. disp. 54. n. 40. quos citat, & sequitur Castropalaus par. 1. oper. mor. tract. 3. de disp. leg. disp. 6. punct. 9. nu. 4. Zacharias Pasqualig. in praxi de ieiun. decif. 398. num. 3. P. Leander à sanctissimo Sacramento par. 3. tract. 5. de obser. ieiun. disp. 10. qu. 28. Et ratio est quia potestas dispensandi extenditur solum ad re-

laxandam obligationem legis, non autem ad commutandam, aut nouam obligationem imponendam; atqui quando fit commutatio, imponitur noua obligatio nempe ad illud onus, quod imponitur pro eo, pro quo dispensatur: ergo virtute potestatis dispensandi in ieiunio non potest imponi aliquod onus loco ieiunij. Nec valet si dicas quod dispensatio cum sit gratia, ac proinde non sit debita, poterit praelatus dispensans in lege ieiunij imponere aliquod onus dispensato. Hoc, inquam, non valet quia neque adhuc potest ab inferiori aggrauari aliquo onere; cum praelatus inferior non habeat facultatem aliam substituendi obligationem, sed solum gratiam impertiendi si putat esse concedendam, vnde iurisdicatio coarctatur ad concedendam, aut non concedendam gratiam.

266 Sed obijcies Praelati inferiores saepe dispensant in obseruatione ieiuniorum imponendo aliquod onus, & pecuniariam multam pauperibus, vel fabricis Ecclesiae applicandam iuxta cap. licet de ferijs: ergo signum est a Legislatore supremo commissam illis esse potestatem hoc modo dispensandi. Respondeo cum Thom. Sanch. lib. 8. de matr. disp. 14. nu. 2. & Castropala loco sup. cit. num. 5. hoc esse signum sequi sententiam probabilem sibi fauentem, & iurisdictionem extendentem, non tamen esse certum commissam illis esse talem potestatem, imo contrarium est probabilius, vt affirmat Suarez lib. 6. de leg. nu. 9. quia inferiori praelato solum committitur potestas relaxandi legem causa iusta intercedente non autem illi committitur po-

testas subrogandi loco illius alia, & in legibus, quae non imponunt onera subditis, sed ad vitandam aliqua inconuenientia, vel ad seruandū debitū ordinē feruntur, vt affirmat Suarez loco citato Ideoq; (inquit Suarez) non posse multā pecuniariā imponere praelatum, quando dispensat in lege Superioris. Et hinc etiam infert idem Suarez pro remittendis denūciationibus ad matrimonium, interstitijs ad ordines pro licentia suscipiendi ordines ab alio Episcopo, non posse multam pecuniariā imponi, & fauet Concilium Trident. sess. 24. cap. 1. & sess. 25. capit. 18. & sess. 21. cap. 1. de Reformatione.

267 Si autem dispensatio fiat a Legislatore in lege propria, tunc quando dispensatio non est debita, imponi poterit aliquod onus. Ita Suarez lib. 6. de leg. cap. 16. in principio. Thom. Sanch. lib. 3. de matr. disp. 10. nu. 9. quos citat, & sequitur Castropalaus dict. punct. 9. super. citato nu. 3. Zachar. Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 398. num. 7. Pater Leander a sanctiss. Sacramento part. 3. tract. 5. disp. 10. quaest. 29. Et ratio est quia cum non teneatur relaxare obligationem legis & habeat liberam dispositionē supra ipsam, potest cum aliquo onere compensare: arg. ex cap. licet. de ferijs.

268 Aduertendum est tamen, quod quando dispensatio, quae fit a proprio legislatore est debita, non potest legislator onus dispensato imponere, sed debet gratis, & sine nouo onere petenti dispensationem concedere, nam alias faceret illi iniuriā; & in hoc sensu vera est sententia Ioannis Sanch. in select. disp. 54. nu. 40. citantis Filliuc. tract.

tract. 27. part. 2. cap. 7. num. 129 affirmantis non posse absolute loquendo dispensantem siue superiorem, siue inferiorem, quando adest rationabilis causa dispensandi in ieiunio imponere aliquod onus dispensato.

RESOLVTIO VIGESIMA QUINTA.

Virum Abbatissa, & aliae Monialium Superiores possint in ieiunio Moniales dispensare?

269 Prima sententia affirmat posse Abbatissam, & alias Monialium Superiores in ieiunio moniales dispensare, ita Enriquez lib. 6. summæ cap. 2. numer. 3. Fundamentum huius sententiae esse potest, quia Abbatissa habet in moniales subditas ex Praelati commissione aliqualem vsum clauium, vt eas digne gubernet, corrigat, & puniat; ergo habet etiam potestatem in ieiunio moniales dispensare.

270 Dicendum tamen est non posse Abbatissam, aliasque monialium superiores in ieiunio moniales dispensare. ita Thom. Sanchez tom. 2. summæ lib. 6. in Decalog. cap. 1. numer. 17. (non in num. 14. vt inuenies citatum apud Pasqualigum, & Patrem Leandrum a sanctissimo Sacramento locis inferius citatis) Diuus Thomas in 4. distinctione 25. quaest. 2. artic. 2. quaestiuicula 1. ad 2. & clarius distinct. 19. quaest. 1. art. 1. quaestiuic. 3. ad 4. Siluest. verbo Abbatissa, initio. Tabiena ibid. nu. 5. Ioann. Sanchez in select. de Sacr. disp. 54. num. 37. in fine. Portell. in dubijs Regul. verbo Abbatissa num. 3. Barbosa lib. 1.

de iure Ecclesiastico capit. 45. num. 39. Bartolom. a Sancto-fausto in thesauro Relig. lib. 6. quaest. 86. in vlt. editione Neapolitana. Ascanius Tamburini. de iure Abbatum disp. 32. quaest. 10. P. Mag. Ioannes Baptista Lezana tom. 1. summæ Regul. cap. 26. num. 8. & part. 3. verbo Abbatissa numer. 14. vbi sic ait. Quamuis Abbatissae ob defectū iurisdictionis, seu potestatis spiritalis, quam foeminae habere non possunt iuxta dicta tom. 1. cap. 26. num. 8. non possint proprie dispensare cum monialibus in ieiunijs, & obseruantijs Religionum, improprie tamen id facere possunt; quando videlicet causa dispensandi vrget, & vel ex praeepto Superiorum, vel consuetudine Religionis Abbatissarum prudentiae hoc remittitur. Tunc. n. & si proprie propter dicta non dispensent, dispensant tamen improprie, quatenus de causa, & necessitate iudicant superiore, vel Religione ipsa dispensante in quo sensu Accipiendus est Enriquez lib. 6. de poenit. cap. 2. num. 3. & 4. Quidam concessione Pauli III. pro Abbatissis monialium Sanctae Clarae apud Rodriguez in Bullario ab aliquibus relata, quam tamen ego reperire non potui. Sic ille. Zachar. Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 391. num. 2. P. Leander a Sanctiss. Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiunior. disput. 10. quaest. 28.

271 Probatur nostra sententia euidenti ratione, quia omnis qui habet potestatem dispensandi in lege ieiunij cum suis subditis, debet habere iurisdictionem spirituale in suos subditos, & potestatem clauium circa praedictos; atqui Abbatissa

ſæ, & aliæ monialiſi ſuperiores ratione ſexus feminei, ſunt incapaces talis iurisdictionis: ergo Abbatiffæ, & alię monialium ſuperiores quocumque nomine nuncupentur, non poſſunt moniales in ieiunio diſpenſare. Conſequentia euidenter ſequitur ex præmiſſis. Maior vero ab omnibus DD. nullo dempto admittitur; minor vero aperte habetur in cap. noua de pœnitentijs, & remiſſion. ibi. Noua quædam noſtris ſunt auribus intimata, quod Abbatiffæ moniales proprias bene dicunt: ipſarum quoque conſeſſiones in criminibus audiant, & legentes Euangelium præſumunt publicè prædicare. Cum igitur id abſonum ſit, pariter & abſurdum mandamus, quatenus ne id de cætro fiat, curetis firmiter inhibere, quia licet Beatiffima Virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apoſtoliſ Vniuerſis, non tamen illi, ſed iſtis Dominus Claves Regni Cælorum commiſit. Ergo ex iure Abbatiffæ, cæteręque ſuperiores monialium incapaces ſunt iurisdictionis ſpiritualis in ſuas Moniales ſubditas, & conſequenter nõ poſſunt cum illis in ieiunio diſpenſare.

272 Ad fundamentum oppoſite ſententię reſpondetur negãdo antecedens, quia eo ipſo, quod Abbatiffæ, & alię ſuperiores monialium ratione feminei ſexus ſunt incapaces omnis iurisdictionis ſpiritualis in ordine ad ſuas ſubditas moniales, vt num. præcedenti probatum eſt, non poſſunt vllum vſum clauium ex commiſſione prælati habere: quia Prælati tantum poſſunt cõcedere vſum prædictę poteſtatis clauium ſubiectis capacibus dictum vſum habendi; atqui

Abbatiffę alięque ſuperiores monialium, vt pote feminae ſunt incapaces omnis iurisdictionis ſpiritualis ex ipſo iure: ergo nõ poſſunt Prælati illis concedere aliqualem vſum clauium; licet verum ſit, quod ſuperiores monialium nempe Abbatiffæ, aut alię quocumque nomine nuncupatę tãquam ille, ad quas monialium directio pertinet, poſſint declarare, quando moniales obligentur, & quando non ſint obligatę ad ieiunium, iudicio prudentiali in hoc vtẽdo, vt notauit bene Pat. Magiſter Ioannes Baptiſta Lezana verbis ſuperius relatis ex tertia part. ſummę verbo Abbatiffa nu. 14. Et in hoc ſenſu accipiendum eſt priuilegium conſeſſi à Paulo III. Abbatiffæ Sanctę Clare vt notat Portell. loco ſuperius citato. Et ſi aliquis aſſerere intendat, quod in hoc ſenſu largẽ, & improprie loquẽdo poſſint Abbatiffę, & alię monialium ſuperiores cum ſuis monialibus in ieiunio diſpenſare, & quod in hoc ſenſu intelligẽdus ſit Enriquez in ſumma lib. 6. de pœnitent. cap. 2. nu. 3. & 4. benedicit; & hoc nos non negamus, ſolum enim aſſerimus, quod loquendo de diſpenſatione in ieiunio proprie,

nullam habent iurisdictionem ſuperiores

Monialium ad diſpenſandum in ieiunio cum ſuis monialibus ſubditis.

RE-

RESOLVTIO VIGESIMASEXTA.

Vtrum ſicut ſenes ſexagenarij ratione ſenectutis ſunt exempti à lege ieiunij Eccleſiaſtici, ita ſenes octogenarij ratione maioris ſenectutis ſint exempti à præcepto abſtinendi ſe à carnibus in diebus ieiunij, & in alijs, in quibus carnes ab Eccleſia prohibentur?

273 **S** Vbtilis, & eruditus Doct. Don Didacus de Narbona in ſuo libro de ſtatu hominis anno 80. queſt. 4. num. 2. nõ ſolum affirmat ſenes octoginta annorum eſſe immunes ab obſeruatione præcepti abſtinendi ſe à carnibus in diebus ieiunij, & alijs in quibus eſus carniũ ab Eccleſia prohibetur; ſed etiã ſubſtinet prædictos ſenes octoginta annorum ab omnibus, & quibuſcumque tam Eccleſiaſticiſ, quam diuinis legibus immunes eſſe per hæc verba. Ideoque tenendam profiteor ſenectutem illam vt potè octogenariam, quę ſere ſemper ita homines ſimplices, & rationis reddit expertes, vt nihil à pueris diſferre videantur, veluti hoc eodem anno pluribus oftendimus ab omnibus, & quibuſcũq; tam Eccleſiaſticiſ, quam diuinis legibus eos immunes reddere.

274 Quam ſuam ſententiã hac ratione probat dictus de Narbona; qua ſenes eiufmodi etatis infantès pueri ſunt; atqui pueri ante ſeptennium omnibus legibus, tam Eccleſiaſticiſ, quam diuinis ſunt ſoluti: ergo ſenes octogenarij liberi, & immunes ſunt ab omnium legum obſeruatione, tã eccleſiaſticarũ,

quam diuinarum. Conſequentia ex præmiſſis manifeſte videtur ſequi. Minor autem ab omnibus conceditur. Maiorem autem ita probat dictus D. Didacus de Narbona; tum quia ita docet Hippocrates, vt reſert Alſonſus Arruizibus in Medicina Medic. incipiente. Luminare ſecundum; Ludouicus Viues lib. 2. de Anima, & alij ab ipſo relati queſt. prox. antecedente, quibus addit, quæ in eandem rem adducit Velafcus de priuilegijs miſerabil. perſon. queſt. 18. num. 11. Tum etiam, quia ſic docere videtur Hoſtiẽſ, in ſumma 9. quando conſitendũ in principio, & poſt eum Stephanus Gueta in repet. cap. ad limina 9. 5. numer. 207. Palatius Rubeus in cap. omnis vtriuſq; ſexus. verbo poſtquã ad annos diſcretionis peruenerit de pœnitent. & remiſſ. quos citat, dictus de Narbona loco ſuperius citato nu. 4. affirmans hæc verba reperiri apud Hoſtiẽſ, ſcilicet, ita ſenes, qui iam diſcretionis carent, vt ſepe numero octogenarij eſſe ſolent, nec præcepto annuę conſeſſionis, aut ſuſceptionis Euchariſtię in Paſchate teneri, eo nimium quod ſupra diximus, quia in eis eadem capacitatis deſicientia, ac in paruulis militat; igitur quemadmodũ iſti à quocumque Eccleſiaſtico præcepto hac ratione reperiuntur immunes, ſic & illi eſſe debebunt: ergo ex mente Hoſtiẽſis ſenes octogenarij infantès pueri cõſentur ratione dictę etatis.

275 Dico 1. ſenes octogenarij ratione dictę etatis immunes ſunt ab abſtigatione præcepti abſtinendi ſe à carnibus in quadra geſima; & in alijs ieiunijs Eccleſiaſticiſ, ac diebus, in quibus eſus

esum carniū ab Ecclesia prohibetur. Probat̄ur Conclusio, quia actualiter infirmitate infirmitatis immunes sunt ab obligatione præcepti abstinendi se ab esu carniū in diebus quadragesimalibus, & alijs Ecclesiasticis ieiunijs, ac etiam in illis diebus, in quibus esum carniū ab Ecclesia prohibetur; atqui senes octogenarij equiparantur actualiter infirmis ratione suæ senectutis; nam senectus infirmitas ipsa sanè est: ergo senes octoginta annorum immunes sunt ab obseruatione præcepti abstinendi se ab esu carniū, in diebus quadragesimalibus, & in alijs Ecclesiasticis ieiunijs, ac etiam in illis diebus, in quibus esum carniū ab Ecclesia prohibetur.

276 Dico 2. contra Don Didacum Narbona, senes octogenarios, si compotes sint rationis, non esse exemptos ab obligatione obseruationis præcepti annuæ confessionis, & communionis. Probat̄ur. 1. conclusio ex cap. omnis vtriusque sexus fidelis de pœnitent. & remiss. ubi sic dicitur: omnis vtriusque sexus fidelis postquã ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & iniunctam sibi pœnitentiam proprijs viribus studeat adimplere; suscipiens reuerenter ad minus in Pascha Eucharistię Sacramentum: ergo senes octogenarij, qui in tali etate non amiserunt usum rationis (imo, & si nonagenarij sint) tenentur singulis annis confiteri, & sacram Eucharistiam recipere.

277 Secundo ratione probatur dicta conclusio, quia adimpletio præcepti annuæ confessionis,

& communionis salutis spirituali senium non officit, (sicut officit præceptum abstinendi a carnibus, præceptum ieiunij in quadragesima &c.) sed potius illam reficit, & fouet: ergo cũ alijs sint capaces, et potentes ad illius obseruationem, ut supponitur in conclusione, tenentur præceptum annuæ confessionis, et communionis.

278 Dico 3. si senes octogenarij omnino sint rationes incapaces, sicut sunt infantuli, aut omnino amentes non tenentur obseruare præcepta, siue Ecclesiastica sint, siue diuina, sed immunes ab illorum obseruatione debent reputari. Probat̄ur conclusio quia ad obseruationem præceptorum, tam ecclesiasticorum, quam diuinorum requiritur necessario usus rationis; ideoque infantuli ex defectu usus rationis, et amentes ab obseruationem dictorum præceptorum non tenentur, ut omnes DD. conueniunt; ergo si senes octogenarij in dicta etate ratione senectutis careant vsu rationis, non erunt obligati ad annualem confessionem faciendam, neque ad semel in anno in Pascha sacram Eucharistiam recipendam tamquam subiecti incapaces recipiendi prædicta Sacramenta confessionis, et communionis sacramentalis. Notãter dixi in conclusione si dicti octogenarij in dicta etate ratione senectutis vsu rationis careant, quia cum id sit per accidens (quomodo etiam viris 30. annorum potest contingere, si propter aliquam infirmitatem vndequaque vsu rationis careant) non ideo absolute asserendum est octogenarios non ligari lege annuæ confessionis, et comunionis, nisi solum conditionate,

tionate, casu, quo in dicta etate vsu rationis careant, quod generaliter nõ contingit, cum multi homines octogenarij, imo & nonagenarij, perfectum usum rationis habeant; ideoque sint obligati ad obseruationem præcepti diuini, & Ecclesiastici confessionis; & communionis sacramentalis.

279 Ad fundamentum sententię Doctoris Don Didaci de Narbona respõdetur negando maiorem absolute, & simpliciter loquendo; cum multi sint senes octogenarij, imo & nonagenarij, qui perfectum rationis vsu habent ipsamet experientia testante, & paucissimi, qui in tali etate vsu rationis careant præcise ratione etatis, secluso quocumque alio accidenti infirmitatis, quod etiam viris 30. annorum accidere potest, ut supra conclusione 3. diximus. Nec contrarium docet Hostiensis dict. §. quando confitendum imo nostram secundam conclusionem manifeste docet, sic. n. inquit dicto §. quando confitendum. Item confitendum est tempore pueritię, ut notauimus supra eodem §. proxim. sub §. cui Pueri. Item, & tempore senectutis, in quo casu si est in etate decrepita, scilicet, ultra senium, iam processit puta post 80. annos alleuari debet ieiunijs, & grauari orationibus. De pœnitentia dist. 5. cap. 1. & si habeat pecuniam redimat cum ipsa peccata sua. De pœnit. dist. 1. medicina; si nihil habet excusatus est. Et in fine dicti §. quando confitendum aperte nostrã conclusionem docet: per hæc verba. Quod si sit ita senex, quod omni discretionem careat, sicut de pupillo, & furioso, ut nos supra eod. §. prox. & sub §.

cui Pueri verbo sic. Si vero non sit doli capax. En quomodo Cardinalis Hostiensis nullo modo docet sententiam Don Didaci Narbona, imo nostras conclusiones aperte docet in dicto §. quando confitendum, ut ex verbis illius supra relatis manifeste constat.

RESOLVTIO VIGESIMASEPTIMA.

Vtrum Caupones, vel Tabernarij, vel ministrantes cibos teneantur interrogare hospites, an habeant causam non ieiunandi?

280 **P**rima sententia affirmat teneri Caupones, & Tabernarios interrogare Hospites, an habeant legitimam causam non ieiunandi. ita Leonardus Lessius de iust. & iure lib. 4. cap. 2. dub. 4. num. 24. Filiucius part. 2. tract. 27. cap. 5. num. 93. Toletus lib. 6. summe cap. 5. verbo Caupones Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 5. nu. 9. Mayor in 4. dist. 15. quest. 4. in fine. Bassus in floribus Theol. moral. verbo ieiunium num. 14. Fundamentum huius sententię est quia Caupones, & Tabernarij vendentes, vel ministrantes cibos tenentur impedire offensionem Dei, & lapsum proximorum; atqui ministrando cibos in die ieiunij pro cœna suis hospitibus absque eo quod eis moraliter constet prædictos hospites esse ex iusta causa deobligatos ab obseruatione ieiunij, non solum non impediunt offensionem Dei, & lapsum proximorum, sed etiam cooperantur præbendo illis instrumentum peccandi, quod facile potuissent negare: ergo prædicti

Et Caupones, & Tabernarij tenentur interrogare hospites an habeant causam non ieiunandi. Quod maximè locum habet, quando illi alibi habere non possunt, nam si alijs ituri, & cenaturi ibi erant, non est necesse recusare, quia peccatum non potest sic impediri, vt docet Nauarrus cap. 21. numer. 24. & Caietanus 2. 2. quæst. 147. artic. 4.

281 Secunda, & probabilior sententia negat teneri Caupones, vel Tabernarios vendentes, vel ministrantes cibos interrogare hospites an habeant causam non ieiunandi. Ita Thom. Sanchez tom. 1. summæ lib. 1. capit. 7. num. 24. Medina cap. de ieiunio quæst. de his, per quæ Ecclesiasticum ieiunium soluitur. Valentia 2. 2. disp. 9. quæst. 2. punct. 3. Homobonus part. 2. examin. eccles. tract. 8. cap. 7. quæst. 21. versu primo quoad ientaculum Auctor casuum conscient. Bononiens. Anno 1637. casu 3. Mensis Augusti versu multo magis excusantur. Fernandez in exam. Theol. mor. cap. 8. §. 2. num. 22. Diana part. 1. tract. 9. de ieiunio resol. 39. Moure 2. parte summæ cap. 8. §. 2. nu. 22. Zacharias Pasqualigum in praxi de ieiunio decis. 364. Pater Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiunior. disput. 9. quæst. 13.

282 Fundamentum huius sententiæ est, quia illi tantum obligationem habent inquirendi, an alij habeant causam legitimam non ieiunandi, qui curam habent animarum; atqui Caupones, & Tabernarij vendentes, vel ministrantes cibos, non habent curam spiritualem animarum; ergo non tenentur interrogare hospites, vt illi cibos

ad cenandum præbeant in diebus ieiunij, an habeant legitimam causam non ieiunandi, cū ad ipsos non spectet moderari conscientias suorum hospitem siue circa ieiunium, siue circa cætera, cū vt supra diximus non habeant curam spiritualem ipsorum, & prædicta inquisitio spectet, seu pertineat ad curam spiritualem, & importet quamdam superioritatem: ergo debent ipsos relinquere propriæ conscientia.

283 Ad fundamentum Patris Leonardij Lessij positum pro contraria sententia respondetur concedendo maiorem, & negando minorem quia prædicti Caupones, vel Tabernarij non tenentur cum suum non sit, discutere, nec moraliter id commode possunt facere. Tota autem difficultas potest esse quando credunt alterum à ieiunio non excusari, in quo casu eos damnant Gabriel in 4. dist. 16. quæst. 3. artic. 3. dub. 6. alij vero eos à culpa excusant. Quod non inducant, sed peccato alterius vtantur, vt res suas vendant, deseruiantq; comestioni, quatenus est actus naturæ, & non quatenus ieiunium soluit, sic Caietanus 2. 2. quæst. 147. artic. 4. in fine (licet non ita clare, quia de ministrantibus mensæ videtur loqui) Ledesma 2. parte 4. quæst. 17. artic. 6. dub. 3. & dubio penult. proposit. 2. Salon. 2. 2. quæst. 77. artic. 4. controuersia 6. punct. 3. Emmanuel Rodriguez tom. 1. summæ in 2. Editione cap. 23. num. 8. Petrus de Ledesma tom. 2. summæ tract. 27. cap. 2. dub. 2. Pater vero Thom. Sanchez loco superius citato. num. 35. vtramque sententiam veram esse iudicat, si sano modo intelligantur. Prior quidem quando

quando sine suo damno alicuius momenti possent cibos illos denegare, ac proinde peccatū proximi impedire. Posterior autem quando absque eo damno nequeunt, sed certè prædicti caupones, & Tabernarij à dicta culpa excusantur, ex eo quod illis non incumbat iudicare, an hospites habeant, vel non habeant iustam causam non ieiunandi cum non habeant curam spiritualem illorum, & ita relinquendo illis propriæ illorum conscientia, possunt cibos ministrare, etiam si absq; incommodo proprio, & damno alicuius momenti poterant denegare.

RESOLVTIO VIGESIMA-OCTAVA.

Vtrum Caupones licitè possint, & ministrare cenam his, quos certo sciunt ad ieiunium teneri?

284 **P**rima sententia absolute negat prædictos Caupones licitè posse ministrare cenam his quos certo sciunt ad ieiunium teneri. Ita Gabriel in 4. dist. 16. quæst. 3. artic. 3. dub. 6. Nauarrus in summa cap. 21. nu. 26. Medina C. de ieiunio quæst. de his, per quæ Ecclesiasticum ieiunium soluitur. Toletus lib. 6. summæ cap. 5. nu. 51. versu tertius casus. vbi etiam Victorell. in addition. verbo caupones. Bassaus in florib. Theolog. mor. verbo ieiunium 1. num. 14. Syluius 2. 2. quæst. 147. artic. 4. quæst. 1. in fine Fernádez exam. Theolog. mor. part. 2. cap. 8. §. 2. num. 22. Castropalaus part. 1. oper. mor. tract. 6. de charitate disp. 6. punct. 8. num. 7. in fine (non tract. 6. disp. 8. nu. 7. vt inuenies citatum apud Pasqualigum, &

Leandrum à Sanctissimo Sacramento locis inferius citandis, nam tractatus sextus de charitate finitur à Castropalao disp. 6. & ita non potest habere 8.) Moure 2. part. summæ cap. 8. §. 2. num. 22. Lessius de iust. & iur. lib. 4. cap. 2. dub. 4. num. 24. Thom. Sanchez tom. 1. summæ lib. 1. cap. 7. nu. 34. & 35.

285 Fundamentum huius sententiæ est quia Caupones, & Tabernarij tenentur non concurrere cum alijs ad peccatū mortale committendum; atqui si sciunt vt supponitur suos hospites non habere causam legitimam eos excusantem ab obligatione ieiunij, sed quod malitiosè volunt frangere præceptum ieiunij, præbendo illis cibos ad cenandum, concurrunt cū ipsis ad fractionem præcepti de ieiunio, & consequenter ad peccatum mortale committendum; ergo si sciunt certo prædictos non habere iustam causam eos excusantem à lege ieiunij non possunt eis præbere cibos ad cenam, nam cooperarent cum ipsis in actione moraliter peccaminosa, quod nullo modo licet.

286 Secunda sententia absolute affirmat posse Caupones, & Tabernarios licite ministrare cenam his, quos certo sciunt ad ieiunium teneri. Ita Ledesma 2. parte 4. tract. 17. artic. 6. Salon. 2. 2. quæst. 77. artic. 4. controuers. 6. post. 3. concl. Angles quæst. 7. de ieiunio diff. 4. appendice 1. Molf. in summa tract. 10. cap. 5. num. 30. & 31. Bonacina disput. vlt. de præcept. Eccles. quæst. 1. punct. 3. num. 9. & de peccatis disp. 2. quæst. 4. punct. 2. §. vnico num. 36. & 37. Bartol. à Sancto Fausto in thesauro Religionis lib. 1. quæst. 172. Homobonus part.

part. 2. exam. ecclesiast. tract. 8. cap. 7. num. 21. versu 1. quoad ientaculum. Ghilinus in summa verbo ieiunium numer. 15. Auctor Casuū conscientiae Bononiensis Anno 1636. casu 3. mensis Augusti in fine. Sā verbo venditio numer. 24. Diana part. 1. tract. 9. resol. 49. Zacharias Pasqualigus in praxi de ieiunio decis. 365. numer. 5. Pater Leander à sanctissimo Sacramento part. 3. tract. 5. de obseru. ieiunior. disput. 9. quest. 14. Hanc sententiam probat Pater Leander à sanctissimo Sacram. loco superius citato, quia si Caupones praedicti hospitibus cenam non ministrarent, ij adhuc alibi essent ituri, & cenaturi. ergo cum peccatum nō possint cenam negando impedire, licite iam possunt ministrare illis cenam.

287 Tertia sententia cum distinctione loquitur; ait enim quod si absque incommodo praedicti Caupones possunt negare cenā, quod tenentur negare: secus tamen si absque incommodo negare nō possunt; ita P. Thom. Sanchez lib. 1. summæ capit. 7. num. 34. & 35. vt resol. praecedenti diximus. Leonardus Lessius de iust. & iure lib. 4. cap. 2. dub. 4. num. 24. Filliuc. part. 2. tract. 27. cap. 5. num. 93. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 5. num. 9. Fundamentum huius sententiae est, quia vnusquisque fidelis tenetur quantum est ex se occasionem ruinae proximi vitare, si hoc potest facere absque magno suo incommodo: ergo Caupones si possunt commode, & absque proprio damno denegare cenam, his, quos sciunt non excusari à ieiunio, tenentur hoc facere.

288 Dicendum tamen est secundam sententiam veriore, & probabiliorē esse scilicet posse Caupones licite ministrare cenam his, quos certo sciunt ad ieiunium teneri absolute, & absque aliqua limitatione, seu restrictione. Quod probatur fundamento allegato pro secunda sententia. Et deinde efficacius suaderi potest, quia intantum non possent Caupones cenam his, qui non habent causam excusantem à ieiunio, ministrare; in quantum cooperarent peccato ipsorum; atqui praebendo eis cenā, quos sciunt teneri ab obseruatione ieiunij, non cooperarent peccato ipsorum: ergo possunt licite eis cenam ministrare. Maior admittitur à DD. primae, & tertiae sententiae. Minor vero probatur, quia tunc quis solū cooperat peccato alterius, quādo concurrat ad ipsam peccati actionem, aut ad aliquam aliam, in qua peccatum incipiat, cum non possit esse cooperatio ad peccatum, nisi aliqua sua actione cooperans deflectat à recto tramite in ordine ad peccatum alterius; atqui in nostro casu Caupones non concurrunt ad aliquam actionem, in qua peccatum incipiat, cum tantum parent, & exhibeant cenam, quae est actio ordinata, ad naturae sustentationem, in qua nullum est peccatum; nam peccatum violationis ieiunij solum incipit in comestione, & intentione comedendi, non autem in intentione, quod cena portetur, quod de se non est malum, ac proinde Caupones in hoc exequantur proprium munus, quod licite exercent: ergo ministrando cenam eis, quos, sciunt certo non excusari à ieiunio,

non

non cooperant peccato ipsorum, & consequenter licite possunt eis cenam ministrare. Nec refert quod Caupones parando cenam, illam parent ad instantiam illius, qui vult frangere ieiunium, quia praedicta intentio illius, qui ieiunium vult frangere materialiter se habet, nec Caupones mouentur ex tali intentione, sed parant, vt lucrentur, & vt suum exequantur munus, relinquendo vnumquemque propriae conscientiae.

289 Ad fundamentum primae sententiae patet manifeste ex dictis num. praecedenti, & ita concessa maiori, negada est minor. Nam Caupones, vt supra diximus praebendo cenam eis, quos sciunt certo non excusari à ieiunio, non cooperant ipsorum peccato, vt num. praecedenti probauimus, quia nec Caupones concurrunt ad ipsam actionem peccati, neque ad aliquam aliam, in qua incipiat peccatum, sed solum parant cenam, vt lucrentur, & suum exequantur munus, relinquentes vnumquemque propriae conscientiae, & intentio illorum, qui malitiose volunt ieiunium frangere, materialiter se habet ad subministrationem cenae factam à Cauponibus. Neque petentes cenam, licet intentionem habeant violandi ieiunium intendunt, quod patetur illis cenam ex tali intentione sed solum intendunt, quod Caupones munere suo fungantur: ergo cum munus sit licitum, & non ad finem extrinsecus malum, nec aliqua mala circumstantia, neque etiam aderit aliquod peccatum.

290 Ad fundamentum tertiae sententiae respondetur concedendo antecedens, & negando

suppositum consequentiae, & ipsam consequentiam. Supponitur enim falsum, quod Caupones subministrando cenam eis, quos sciunt lege ieiunij obligari; cooperent ipsorum peccato vt in probatione nostrae sententiae, & in responsione ad fundamentum primae sententiae diximus. Et vt bene notat P. Thom. Sanchez loco superius citato nu. 35. licet gratis daremus, quod aliquomodo teneantur Caupones denegare cenam eis quos sciunt certo lege ieiunij teneri, si hoc absque magno suo incommodo possent facere, tamen moraliter loquendo Tabernarios, & Caupones nunquam ob hanc causam peccare mortaliter, affirmare teneremus quia eo quod ab ea venditione abstineant, denegando cenam eis, quod sciunt teneri lege ieiunij, ferè numquam est spes, vt alter eorum ieiunium seruet, quia alibi emerit cibos, & ita nō excusabitur ille talis dicta denegatione cenae à fractione ieiunij; ergo cum subministratio cenae ex se, & ex natura sua non sit mala, cum ordinetur ad sustentationem naturae, & ex alio capite sit munus pertinens ad caupones, & tabernarios cenam hospitibus subministrare, quādo ipsi volunt cenare, & sunt determinati frangere ieiunium, dicti Caupones cenam subministrando, non peccabunt mortaliter, etiam si absque proprio suo incommodo possint dictam cenam non subministrare.

291 Maior difficultas est, an praedicti Caupones, & Tabernarii mortaliter peccent nolentes hospitari, eos, qui die ieiunij nolunt cenare. Et licet Pater Zacharias Pasqualigus dict. tract. de ieiunio decis. 367. eos à

cul-

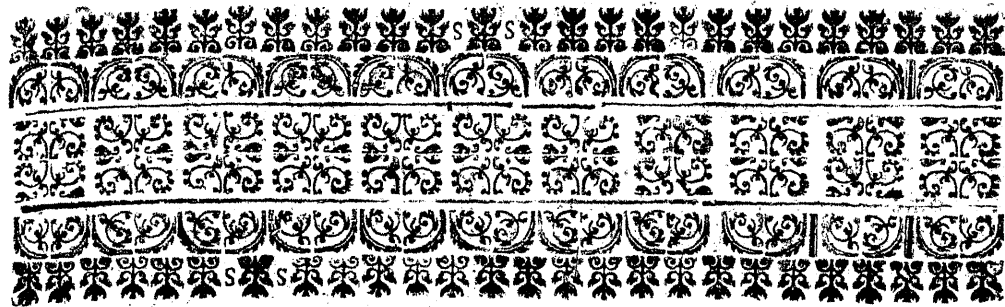
culpa mortali excuset, ex eo quod Caupones nolentes hospitari eos, qui nolunt cenare, non intendunt, quod hospites cenent, & violent ieiunium, sed intendunt lucrum ex cena exhibita, vnde si hospites acceptent cenam, & violent ieiunium, hoc ipsis, & non Cauponibus imputandum sit; nihilominus, vt certum assero cum Patre

Leandro à sanctissimo Sacramento dict. part. 3. tract. 5. de obseruat. ieiun. disp. 9. quest. 15 in tali casu moraliter Caupones peccare, quia vere trahunt, & cogunt hospites ad violandum ieiunium; atque adeo ad peccandum; ergo dicendum est peccare mortaliter in predicto casu.

FINIS

IN-

INDEX

RERVM NOTABILIVM QVÆ IN hac Secunda Parte continentur in quo in compendium deducuntur omnes sententiæ, quæ vt probabiliores ab Auctore defensantur.

T. Tractatum. R. Resolutionem. P. Paginam.

N. Numerum significant.

Abbatissa.

Abbatissa non potest suas moniales subditas in lege ieiunij dispensare T. 6. R. 25. P. 403. nu. 270. & seq. Abbatissæ possunt declarare quando moniales obligentur, & quando non sint obligatæ ad ieiunium iudicio prudentiali in hoc vtendo, ibidem. pag. 404. num. 272. prope medium.

Abrogatio.

Abrogatio legis est cessatio totius legis, tam quoad materiam, quam quoad personas. t. 5. r. 2. p. 236. n. 12. Abrogatio legis dupliciter fieri potest. Vno modo alia lege contraria inducente obligationem ad contrarium actum, vel ad abstinendum ab eo qui per priorem legem erat imperatus. alio modo tollendo obligationem illius, & nullam aliam imponendo ibidem.

Aqua.

Aqua guttæ aliquæ traieciæ vsque ad stomachum præter intentionem, dum os abluatur non violant ieiunium naturale, nec impediunt ad communicandum, aut sacramentum.

lebrandum. t. 4. r. 8. p. 159. num. 133. & seq.

Annus.

Annus sexagenarius excusans viros ab obligatione ieiunij Ecclesiastici, & annus quinquagenarius excusans feminas ab eadem obligatione debet esse completus, & non sufficit, quod sit inceptus. t. 6. r. 10. pag. 321. num. 119.

Baptismi Sacramentum.

Baptismi Sacramentum consistit essentialiter in exteriori corporis ablutione sub præscripta verborum forma à Christo Domino instituta ad spiritualem animæ regenerationem. t. 4. r. 1. p. 104. nu. 21. Baptismi Sacramentum dupliciter potest esse necessarium, vel in re, vel in voto quando in re ob extrinsecum impedimentum haberi non potest. ibidem.

Baptismi Sacramentum est necessarium necessitate mediæ, & necessitate præcepti; at non æquali modo in omnibus hominibus, sicut neque etiam absolute, & simpliciter si loquamur de vero baptismo, vt est.

G g g

Sa-

Sacramentum à Christo Domino institutum, ibid.

Barbitonfores,

Barbitonfores tota die laborantes in suis officijs sunt excusati ab obligatione ieiunij Ecclesiastici. t. 6. r. 7. p. 309. num. 92. & seq.

Bulla Cruciatæ.

Habentes bullam Cruciatæ in Regno Siciliæ non solum possunt edere oua, & lactinia in diebus quadragesimalibus, & alijs prohibiti; sed etiam possunt edere sagimen, in dictis diebus. t. 6. r. 1. p. 264. n. 10.

Habentes bullam Cruciatæ licet intelligantur dispensati ad edenda oua, & lactinia in diebus quadragesimalibus non tamen possunt virtute dictæ dispensationis edere in dictis diebus quadragesimalibus, aut alijs diebus prohibitis sanguinem animalium non solum attentata consuetudine per se loquendo, sed nec etiam attentato iure. ibid. p. 266. num. 14. & seq.

Habentes bullam Cruciatæ non habent facultatem ratione dictæ bullæ edendi sanguinem animalium in Regno Siciliæ ratione consuetudinis in diebus quadragesimalibus, aut in alijs Ecclesiæ ieiunijs cum in dicto Regno non sit talis consuetudo introducta ibid. p. 268. nu. 16.

Cappellanus.

Cappellanus obligatus ratione Cappellaniæ ad celebrandum omnibus Sabbathis anni missam Beatæ Virginis non tenetur omnibus Sabbathis dictam missam de Beata Virgine celebrare etiam si id exprimat in fundatione Cappellaniæ. tr. 3. r. 7. p. 79. nu. 136.

Cappellanus obligatus ratione Cappellaniæ celebrare omnibus Sabbathis missam de Beata Virgine si in Sabatho occurrat festum duplex obseruandum de præcepto non potest dicere in eo missam de Beata Virgine, & hoc sub mortali. ibid. p. 80. num. 137.

Cappellanus obligatus ratione Cappellaniæ celebrare omnibus anni Sabbathis missam de Beata Virgine si hoc in dicta fundatione exprimat à fundatore dictæ Cappellaniæ, & dicta fundatio Cappellaniæ confirmetur à summo Pontifice poterit Cappellanus omnibus Sabbathis anni missam de Beata Virgine celebrare quocumque festo in illis occurrente ibidem nu. 138.

Cappellanus obligatus celebrare ratione Cappellaniæ omnibus anni Sabbathis missam de Beata Virgine grauius peccat si diebus quibus liberum est illi celebrare dictam missam de Beata Virgine non celebret, & idem est de Cappellano obligato in aliquibus diebus missam de Requiem celebrare ibidem. p. 81. num. 140. & seq.

Cappellanus obligatus ratione Cappellaniæ missam celebrare in altari priuilegiato pro aliqua anima existente in purgatorio satisfacit sue obligationis celebrando dictam missam in alio altari, cum numismate benedicto v. g. Sancti Caroli applicando illi indulgentiam plenariam quam assequitur virtute ipsius numismatis, aut virtute coronæ vel meraliæ benedictæ. t. 3. r. 8. p. 84. num. 146. & 147.

Cappellanus obligatus virtute Cappellaniæ missam celebrare in altari priuilegiato pro aliquo defuncto si testator expresserit in fundatione Cappellaniæ se velle missam celebrari in hoc altari priuilegiato non solum, quia priuilegiatum est, sed etiam in illius honorem, aut imaginis alicuius Sancti collocati in dicto Altari priuilegiato tenetur Sacerdos sub mortali ibi celebrare. ibid. p. 85. num. 148.

Capitulum Generale.

Capitulum Generale Regularium habet omnimodam auctoritatem, & potestatem faciendi statuta in spiritualibus, & temporalibus pro obseruatione regulæ quæ quidem statuta illic omnes obligant, & censentur confirmata à Sede Apostolica. t. 5. r. 1. p. 229. nu. 1.

C2-

Capitulum generale Regularium non potest facere statuta regulam non concernentia, aut statuta, quæ sint super regulam Religionis, & si illa faciat, & præcipiat obseruare non tenentur Religiosi professi illa statuta, obedire, aut obseruare ibid. num. 2. p. 230. num. 3. & p. 231. n. 4.

Capitulum generale Regularium non potest facere statuta contra ius commune, vel sacros Canones ibid. p. 231. num. 5.

Capitulum generale Regularium potest constitutiones iuris communis declarare, & innouare, & ubi pena deficit ponere, vel augere, quia hoc potius est adiuuare, & innouare ius commune, quam aliquid contra ius commune statuere, & ordinare ibid. p. 232. nu. 6.

Capitulum Generale Regularium potest dispensare in constitutionibus factis ab ipso Capitulo generali in fauorem stuentium scilicet, ipsius Capituli Generalis immo, & eas derogare, aut abrogare in toto, aut in parte etiam si sint confirmatæ à Summo Pontifice dum dicta confirmatio solum sit facta in forma communi. t. 5. r. 2. p. 237. nu. 14. & seq.

Capitulum Generale Regularium non potest dispensare in constitutionibus ab ipso capitulo factis in fauorem totius Religionis, nec licite, nec valide si fuerunt confirmatæ à Papa in forma speciali ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, & multo minus eas derogare, aut abrogare ibid. p. 240. num. 21. & seq.

Capitulum Generale Regularium potest absque speciali sedis Apostolicæ auctoritate, & facultate nouas erigere Prouincias, & erectas diuidere t. 5. r. 3. p. 249. num. 37. & seq.

Si Maior pars Capituli Generalis Regularium concordet in lege ferenda quamuis Generalis dissentiat præualet sententia Capituli, & lex tenet t. 5. r. 4. p. 254. n. 43.

Capitulum Generale persistere potest in duobus tantum vocalibus legitime Congregatis ibid. p. 257. num. 49. & seq.

Caupones.

Caupones, vel Tabernarios vendentes, vel ministrantes cibos interrogare suos hospites, an habeant causam non ieiunandi non teneri probabilius est. t. 6. r. 27. p. 408. nu. 281. & seq.

Caupones, & Tabernarij licite possunt ministrare carnem his quos certo sciunt ad ieiunium teneri. t. 6. r. 28. p. 409. num. 288. & seq.

Caupones, & Tabernarij nolentes hospitare eos qui die ieiunij nolunt cenare mortaliter peccant. ibid. p. 411. num. 291.

Cæna

Si quis dum cænat audiat pulsus designantes mediam noctem tenetur cessare à cæna si die sequenti est ieiunandum. t. 6. r. 19. p. 371. nu. 210. & seq. & p. 372. n. 214. & seq.

Cænula.

Cænula seu collatio serotina in diebus ieiunij Ecclesiastici non potest licite fieri ex piscibus recentibus aut fumo sicatis, vel sale conditis indebita quantitate. t. 6. r. 11. p. 325. nu. 124. & seq.

Cænula seu collatio serotina in diebus ieiunij non potest fieri ex ouis indebita quantitate quando oua in diebus ieiunij non sunt prohibita vel si prohibita sint virtute priuilegij bullæ Cruciatæ. t. 6. r. 12. p. 333. nu. 144. & pag. 334. num. 145.

Cænula, seu collatio in die ieiunij Ecclesiastici licite fieri potest cum modico caseo in illis ieiunijs in quibus caseus non est prohibitus, & in illis in quibus est prohibitus licet cum modico caseo simul cum pane collationem facere virtute priuilegij bullæ Cruciatæ ibid. p. 333. n. 144. & p. 334. num. 146.

Cænula, seu collatio in diebus ieiunij Ecclesiastici non potest licite fieri cum solo pane biscotto, ex pane, & ouis confecto in debita quantitate, scilicet vnciarum octo ibid. p. 336. num. 152.

In Cænula, seu collatione serotina dierum ieiunij Ecclesiastici licite sumi potest quantitas cibi vsque ad vnciarum octo. t. 6. r. 13. p. 338. n. 154.

18

In Cænula, seu collatione serotina dierum ieiunij Ecclesiastici licitum est sumere quartam partem cænæ, ab his quorum cænâ non excedit vnciarum 32. ibid. p. 340. num. 158. & p. 341. nu. 159.

In Cænula, seu collatione serotina licitum est in opinione probabili sumere quartam partem cænæ, quæ regulariter per annum fit ab his quorum cænâ non excedit quantitatem vnciarum 40. quia quantitas vnc. 10. non est magna quantitas pro collatione serotina ibid. p. 341. num. 159.

In Cænula seu collatione serotina vigiliæ Natiuitatis Domini licitum est maiorem quantitatem cibi sumere quam in alijs collationibus aliorum dierum ieiunij. t. 6. r. 14. p. 342. num. 161.

In cænula, seu collatione serotina vigiliæ Natiuitatis Domini non solum licet sumere maiorem quantitatem cibi quàm in alijs collationibus aliorum dierum ieiunij, sed etiam duplo maiorem, quare cum communis quantitas in alijs ieiunijs pro collatione serotina sit vnc. 8. in vigilia Natiuitatis potest sumi pro collatione serotina quantitas vnc. 16. ibid. p. 343. n. 162.

Cænula, seu collatio serotina in vigilia Natiuitatis Domini non potest fieri licite ex fructibus, aut ex dulciariis, & pane absque mensura, & limite vsque ad saturitatem. t. 6. r. 14. p. 344. num. 164. & seq. & pag. 346. num. 168.

Cænula seu collatio serotina vigiliæ Paschatis Resurrectionis, & Pentecostes non potest fieri duplo maior quam in alijs Ecclesiæ ieiunijs, vbi de hoc non est vniuersalis consuetudo communiter recepta. t. 6. r. 15. p. 348. num. 173. & seq.

Charitas.

Charitas obligat, & distat proximum succurri debere iuuenibus à iure diuino concessis quando hoc licite fieri potest non autem quando est legitimum impedimentum ex parte subiecti, quod non potest proximum iuuare t. 4. r. 3. p. 121. nu. 52. prope medium.

Christus.

Christus Dominus contentus sub speciebus panis, & vini in Sacramento Eucharistiæ confert per se ipsum, & non per aliquod sensibile instrumentum spiritualem fructum gratiæ t. 4. r. 11. p. 183. nu. 183. prope finem, & p. 187. nu. 184.

Confessio Sacramentalis.

Vnica Confessione Sacramentali potest quis duorum annorum obligationi satisfacere anni, scilicet præteriti, & præsentis si in confessione anni præsentis confiteatur peccata mortalia commissa in anno præterito, & præsentis secus tamen si solum confiteatur peccata mortalia commissa in anno præterito. t. 4. r. 16. p. 219. num. 246. & pag. 221. num. 248.

Vnica confessione Sacramentali non potest quis obligationi trium annorum, aut præceptis annuæ confessionis totæ vitæ suæ satisfacere, sicut potest vnica confessione duorum annorum obligationi satisfacere. ibid. p. 221. num. 247.

Ille qui non fuit Sacramentaliter confessus in decem annis non tenetur decies in vno anno confiteri, sed vnica confessione primo facta pro decem annis satisfacit ibid. n. 248.

Confirmatio Pontificia.

Confirmatio alia est in forma communi, & alia in forma speciali ex certa scientia, & de plenitudine potestatis t. 5. r. 2. p. 235. num. 11.

Confirmatio in forma communi, est illa quæ fit à Summo Pontifice cum sola cognitione confusa priuilegij, quod simpliciter proponitur, vt antea concessum sine alio examine, vel distinctiori noticia illius ibid.

Confirmatio in forma speciali, & ex certa scientia est illa quando confirmatur priuilegium cum certa illius scientia, & tenoris eius, & omnium illius circumstantiarum ibid.

Confirmatio in forma speciali, & confirmatio in forma communi hoc differunt.

differant quod confirmatio in forma communi nullum ius nouum confert nec dat valorem priuilegio si fiat inualidum, nec vllum præiudicium infert tertio. Confirmatio vero in forma speciali, & ex certa scientia habet vim nouæ concessionis. ibid.

Communio Sacramentalis.

Communio Sacramentalis nõ impeditur per hoc quod aliquis præter intentionem aliquas aquæ guttas in stomachum traiciat dū os abluatur. t. 4. r. 8. p. 159. nu. 133. & seq.

Communio Sacramentalis nõ impeditur per hoc, quod aliquis in stomachum traiciat aliquod officulū, papyrum, frustulum ligni, vel aliquid simile. t. 4. r. 9. p. 164. nu. 143. & seq.

Communio Sacramentalis in opinione probabili non impeditur per comestionem terræ, aut carbonum ibid. p. 169. nu. 149. licet contrarium etiam probabile sit. ibid. n. 150.

Communio Sacramentalis nõ impeditur per sumptionem tabacchi in puluere. t. 4. r. 10. p. 170. n. 151.

Communio Sacramentalis impeditur per sumptionem Tabacchi in folio si fiat per os, & aliquid descendat in stomachum. ibid. nu. 152.

Communio Sacramentalis nõ impeditur per sumptionem tabacchi in fumo. t. 4. r. 16. p. 174. nu. 160. & seq.

Communio Sacramentalis sub vtraque specie panis, scilicet & vini non confert maiorem gratiam cæteris panibus ex opere operato. t. 4. r. 11. p. 182. num. 175. & seq.

Communio Sacramentalis sub speciebus vini prohibita est omnibus communicantibus extra missæ sacrificium. t. 4. r. 12. p. 191. n. 190.

Ille qui in salute, aut in infirmitate non periculosa ex deuotione communionem Sacramentalem in vno die accepit si eodem die incidat in mortis periculum, ita vt prudenter timeatur quod eodem die est moriturus, aut quod alio die non poterit sacram Eucharistiam sumere potest imò, & tenetur eodem die iterum Sacramentalem Commu-

nionem facere recipiendo, scilicet, sacram Eucharistiam per modum viatici ad adimplendum præceptū diuinum de recipienda Eucharistia in mortis articulo. t. 4. r. 15. p. 203. num. 214. & seq. & p. 207. num. 223. & seq.

Communionem Sacramentalem bis in die accipere prohibitum est ab Ecclesia extra necessitatis casum, non autem in casu vrgentis necessitatis ibid. p. 209. num. 225.

Vnica Communionem Sacramentali non potest quis duplici præcepto Ecclesiastico annuæ communionis scilicet anni præteriti, & præsentis, aut præsentis, & futuri satisfacere. t. 4. r. 16. pag. 219. nu. 245. & seq.

Constitutio.

Constitutiones Religiosorum Regularium factæ à Capitulo generali in fauorem ipsius Capituli generalis confirmatæ à Summo Pontifice tantum in forma communi possunt ab ipso Capitulo generali dispensari imò derogari, aut abrogari in toto aut in parte. t. 5. r. 2. p. 237. nu. 14. & seq.

Constitutiones Religiosorum Regularium factæ à Capitulo generali in fauorem totius Religionis, & confirmatæ à Papa in forma speciali ex certa scientia, & de plenitudine potestatis non possunt à Capitulo generali Regularium dispensari, & multo minus derogari, aut abrogari, nec licite, nec valide ibid. pag. 240. n. 21. & seq.

Constitutiones discalceatorum Beate Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum fuerunt confirmatæ à Summo Pontifice in forma speciali ex certa scientia, & de Apostolice plenitudinis potestate ibid. p. 244. num. 29. & 30.

Decretum.

Decretum Sacre Congregationis Eminentissimorum Cardinalium sacri Concilij de Celebratione Missarum non prohibet Sacerdotibus, nec formaliter explicitè, nec virtualiter, & implicitè, vt non possint

fructum Missæ specialem ipsi ex missæ sacrificio correspondentem alteri applicare, & pro applicatione stipendium accipere. t. 3. r. 1. p. 8. num. 18.

Derogatio.

Derogatio legis est cessatio legis pro aliquo tempore, vel pro aliqua parte communicatis vel legis. t. 5. r. 2. p. 236. n. 12.

Diaconus.

Diaconus in casu necessitatis potest sacram Eucharistiam infirmis administrare. t. 4. r. 1. p. 96. n. 2. & 3.

Dispensatio dispensatus.

Dispensatus absolutè ad edendas carnes in diebus quadragesimalibus, & in alijs Ecclesiæ ieiunijs manet dispensatus in lege ieiunij. t. 6. r. 2. p. 277. n. 34. & seq.

Dispensatus ad plures comestiones in diebus ieiunij non intelligitur dispensatus ad edendas carnes in dictis diebus ibidem n. 37. & p. 278. n. 39. post medium.

Dispensatus à Summo Pontifice in lege ieiunij non censetur dispensatus ad edendas carnes. ibid. p. 281. n. 43.

Dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij ratione infirmitatis aut debilitatis si in aliquibus diebus, vel ratione deuotionis, vel ob solam suam liberam voluntatem ab usu carnis se abstinere non tenetur dictis diebus ieiunare, sed potest libere pluries comedere, seu refectiones sumere. ibid. m. r. 3. pag. 286. nu. 54.

Dispensatus dispensatione absoluta ad edendas carnes in omnibus ieiunij diebus ad præseruationem futuræ infirmitatis quam timere potest probabiliter si carnis non utatur: si pro sua libertate aut deuotionis causa in aliquibus ex illis diebus non utatur dispensatione vescendi carnis tenebitur sub mortali ad obseruandum præceptum ieiunij Ecclesiastici in talibus

diebus. ibidem p. 287. n. 55. & seq.

Dispensatus ad edendas carnes in die ieiunij non ad recuperandam salutem, vel ob debilitatem, sed ad præcauendam præcisè futuram infirmitatem, si pro sua libertate in die ieiunij à carnibus se abstinere in meridie non potest licitè vespere neque carnes, neque pisces, aut quidquam aliud comedere præter ordinariam refectionem, quæ sumi solet in diebus ieiunij. t. 6. r. 3. p. 289. n. 60. post medium, & p. 290. n. 61.

Dispensatio legis nullo pacto est cessatio legis neque in toto, neque in parte, sed relaxatio illius, seu exceptio ab ipsius obligatione. t. 5. r. 2. p. 136. nu. 12.

Dispensatio facta à Summo Pontifice in lege ieiunij absque causa est valida quamuis licita non sit. t. 6. r. 20. p. 375. n. 218.

Dispensans absque causa in lege ieiunij à Summo Pontifice si utatur dicta dispensatione cum scandalo, aut aliorum graui damno peccat mortaliter nõ quia utitur dicta dispensatione, sed quia dispensatio posita graui damno, aut aliorum scandalo, cessauit ex intentione interpretatiua summi Pontificis dispensantis. t. 6. r. 20. p. 385. n. 235.

Dispensatus à Summo Pontifice in lege ieiunij absque causa nullo modo peccat, nec mortaliter, nec venialiter utendo dicta dispensatione, ibidem. p. 386. n. 236.

Ecclesia.

Ecclesia habet potestatem, vt in Sacramentorum dispensatione salua ipsorum substantia possit vel statuere vel mutare quæ suscipientium utilitati, vel ipsorum Sacramentorum venerationi pro rerum temporum at locorum varietate magis expedire iudicauerit. t. 4. r. 12. pag. 191. num. 190.

Ab Ecclesia prohibitus est usus calicis seu sanguinis Christi omnibus extra sacrificium missæ communicantibus: ibidem.

Ecclesia licitè, & validè potest dispensare in prohibitione usus calicis, seu sanguinis Christi facta omnibus com-

communicantibus extra missæ sacrificium licitè quidem iusta existente causa validè verò sine causa. ibid. p. 191. n. 191.

Electio.

Electio Canonica, vt sit valida debet esse libera libertate ad minus, quoad exercitium non autem semper debet esse libera libertate, quoad specificationem. t. 5. r. 5. p. 258. n. 52.

In electione Canonica nemo potest validè, & licitè in secreto scrutinio sibi suffragati incipiendo suam electionem. ibidem p. 259. nu. 54.

Electio coartata ad certas determinatas personas, vt ad duos tantum, vel tres exclusis alijs dignis, & idoneis, sine consensu illorum qui, ius habent ad electionem est omninò irrita, & nulla. ibid. n. 55.

In electione canonica semper quod sine necessitate omittitur aliquid de substantialibus, ac pertinentibus ad formam essentialem Canonice electionis electio est ipso iure nulla. ibid. n. 56.

In electione canonica Religiosi regulares non teneantur seruire apices electionis. ibid. n. 57.

Electio Canonica facta per sortes est ipso facto nulla. ibid. n. 58.

In electionibus Regularium hic, & nunc seruandæ sunt formæ suarum constitutionum etiam si in omnibus non conformetur electio formæ præscriptæ in capite, quia propter de electionibus. ibid. n. 59.

Epicheya.

Epicheya est emendatio legis iustè, & importat iudicium quo legislator nõ intendit obligari in tali casu. t. 4. r. 1. p. 106. n. 23.

Epicheya habet locum quando lex est nimis dura, & difficilis. ibid.

Episcopus.

Episcopus non potest abrogare præceptum aliquod vniuersale de ieiunio. t. 6. r. 21. p. 388. n. 237.

Episcopus potest dispensare cum hoc vel illo subdito iusta, & legitima existente causa ex parte eius cui sit

dispensatio in lege ieiunij. ibidem. n. 238. & p. 289. n. 239.

Episcopus potest abrogare legem localem ieiunij, quando dicta lex est lata ab Episcopo vel ab eius prædecessore. ibid. p. 390. n. 240.

Episcopus nõ potest abrogare legem localem ieiunij, quando ieiunium præcipitur à lege Concilij provincialis, licet possit ex iusta, & legitima causa cum vno, vel alio in dicta lege dispensare. ibidem.

Episcopus propria authoritate potest abrogare legem localem ieiunij, quando dicta lex est tantum synodalis facta à synodo Diocæsana absque consilio iudicum synodali. ibidem.

Eucharistia.

Sumptio Eucharistiæ in mortis articulo non est necessaria necessitate mediæ, & finis, hoc est non est mediū necessarium ad salutem, sed solum est necessaria necessitate præcepti. t. 4. r. 1. p. 103. n. 17. & p. 105. n. 22.

Eucharistiæ administratio in opinione probabili prohibita est laicis iure diuino. ibid. p. 108. n. 25. & pag. 109. n. 26. & p. 110. n. 28.

Eucharistiæ administratio in opinione probabili non est laicis prohibita iure diuino, sed dumtaxat iure humano positivo Ecclesiastico. ibid. p. 109. n. 27.

Eucharistia potest considerari in quantum sanctificat solum, vel in quantum causat quod significat. t. 4. r. 12. p. 186. n. 183.

In sacra Eucharistia potest considerari, & diuersitas signi, & diuersitas modi significandi. ibid. p. 187. n. 185.

In sacra Eucharistia diuersitas signi, & diuersitas modi significandi nullam arguit diuersitatem in fructu spirituali huius Sacramenti. ibidem p. 188.

In Eucharistia sacra exemplariter diuersa sunt signa, scilicet ostia comesta, & calix bibitus, sed non sūt diuersi Sacramenti fructus, sed vnus atque eundem spirituales fructus significant. ibid. p. 189.

Eucharistiam sumere sub vna specie, & non sub alia non est per se malū, nec iure diuino prohibitu. t. 4. r. 12. p. 191. n. 189.

Fabriferrarij.

Fabriferrarij, quando suam artem laboriosam exercent manent excusati ab obligatione ieiunij Ecclesiastici. t. 6. r. 8. p. 3. 11. n. 97.

Fabriferrarij non sunt obligati ad observationem Ecclesiastici ieiunij illis diebus in quibus ab exercitio suæ artis se abstinere ibidem p. 3. 12. n. 99. & seq.

Fabriferrarij si à labore suæ artis laboriosæ se abstineant per tres, aut quatuor dies continuos in quibus instat ieiunij præceptum tenentur in tali casu aliquos illorum ieiunare nempe diebus inter medijs excepto primo, & ultimo ibidem p. 3. 13. num. 101.

Fossores.

Fossores, quando suam artem exercent manent excusati ab obligatione ieiunij Ecclesiastici. t. 6. r. 8. pag. 3. 11. n. 97.

Fossores non sunt obligati ad observationem Ecclesiastici ieiunij illis diebus in quibus ab exercitio suæ artis se abstinere. ibidem p. 3. 12. nu. 99. & seq.

Fossores si à labore suæ artis laboriosæ se abstineant per tres, aut quatuor dies continuos in quibus Præceptum ieiunij Ecclesiastici instat tenentur in tali casu aliquos illorum ieiunare nempe diebus inter medijs excepto primo, & ultimo. ibidem p. 3. 13. num. 101.

Fructus Missæ est duplex alius ex opere operantis, & alius ex opere operato. t. 3. r. 1. p. 1. n. 1.

Fructus Missæ ex opere operantis est ille, qui correspondet Missæ quoad orationes præces ceremonias &c. qui commensuratur merito, bonitati, & dispositioni Sacerdotis celebrantis ibidem.

Fructus Missæ ex opere operato est ille, qui correspondet Missæ quatenus scilicet includit oblationem, quia est ex institutione Christi supra omne meritum, & dispositionem

Sacerdotis offerentis. ibidem. Fructus Missæ ex opere operato est triplex, scilicet Generalis, specialis, & medius. ibidem p. 2.

Fructus Generalis Missæ est qui ex intentione Christi, & Ecclesiæ applicatur omnibus fidelibus. ibidem.

Fructus Missæ specialis est ille, qui correspondet ipsi Sacerdoti offerenti Missæ sacrificium. ibidem.

Fructus medius est qui applicatur illi pro quo specialiter Sacerdos sacrificium offert ibidem.

Fructus Missæ specialis correspondens ex opere operato Sacerdoti celebranti est communicabilis, ac proinde potest Sacerdos illum alteri personæ applicare. t. 3. r. 1. p. 3. n. 8. & p. 6. n. 15.

Fructus Missæ specialis correspondens ex opere operato Sacerdoti celebranti est communicabilis, ac proinde potest Sacerdos illum alteri personæ applicare. t. 3. r. 1. p. 3. n. 8. & p. 6. n. 15.

Hæredes.

Hæredes non possunt Missas relinque à testatore præscribere si non fuerint præscriptæ ab ipso testatore, sed hoc debet fieri ab ordinario, & standum est taxationi ab ipso factæ. t. 3. r. 5. p. 60. n. 106.

Hæredes alicuius testatoris qui certam pecuniarum summam disposuit, ut expendatur pro missis celebrandis pro anima sua tenentur ex iustitia distribuere dictam pecuniam quam testator in suo testamento disposuit, ut pro missis expendatur ad rationem taxationis factæ ab ordinario etiam si faciunt absque expresso consensu Sacerdotum qui eas Missas sunt celebraturi peccant mortaliter. ibidem p. 59. nu. 14. & p. 60. n. 107. & seq.

Horologium.

Vbi tantum est unum Horologium si duodecimam horam noctis sonare incipiat (quæ in horologio astronomico signum est mediæ noctis) & idem dicendum est de alijs horologijs servatis servandis iuxta pulsus designantes mediam noctem, iuxta diversitatem temporum, & regnorum debet qui crastinum Euchariam sumpturus est, aut missam celebraturus statim in prima pulsatione à cibo, & potu cessare. t. 4. r. 7. p. 152. n. 118. & 119.

post

Post omnes pulsus horologij designantis mediam noctem, neque per minutum quidem potest communicari, aut missam celebraturus aliquid comedere, aut bibere. ibidem p. 153. n. 111. & seq.

Quando sunt plura horologia in aliqua Ciuitate quodlibet eorum facit opinionem probabilem, & sic potest quis postquam aliquid edidit sonauerit pulsus designantes mediam noctem edere, & bibere donec aliud horologium sonet, absque fractione ieiunij naturalis, & consequenter diè crastino communicare aut missam celebrare. ibidem p. 156. n. 127.

Ieiunium Ecclesiasticum.

In diebus ieiunij Ecclesiastici, qui absque iusta, & legitima causa edidit carnes unum tantum peccatum mortale committit. t. 6. r. 2. p. 278. n. 38.

De essentia ieiunij Ecclesiastici est abstinentia à carnibus, non autem est sola mera perfectio accidentalis. ibidem p. 280. n. 41. in fine, & p. 281. n. 42.

Ieiunium Ecclesiasticum seruare non tenetur, qui dispensatus ad edendas carnes in diebus ieiunij ratione infirmitatis, aut debilitatis in aliquibus diebus, vel ratione deuotionis vel ob suam liberam voluntatem ab esu carniū se abstinere, sed potest libere plures sumere refectioes. ibidem t. 3. p. 286. n. 54.

Ieiunium Ecclesiasticum seruare tenetur sub mortali, qui habens dispensationem absolutam edendi carnes in omnibus diebus ieiunij ob præseruationem futuræ infirmitatis in aliquibus ex illis diebus pro sua libertate, aut deuotionis causa ab esu carniū se abstinere. ibidem p. 287. n. 55. & seq.

Qui non potest seruare ieiunium Ecclesiasticum in quadagesima, nisi edendo oua, & lacticia vbi sunt prohibita, & non adest priuilegium bullæ Cruciatæ eo quod ex alijs cibis non habet sufficientem refectioem, non tenetur comedere oua, & lacticia, vt possit præceptum

ieiunij Ecclesiastici seruare. t. 6. r. 4. p. 292. n. 64. & p. 293. n. 66.

Qui non potest ieiunium Ecclesiasticum seruare nisi anticipando horam prandij consuetam tenetur illam anticipare, & seruare ieiunium ibidem.

Qui sine causa notabiliter anticipat horam comedendi in die ieiunij non violat ieiunium Ecclesiasticum, nec mortaliter peccat. ibidem dicto n. 66.

In die ieiunij Ecclesiastici non licet sumere ad sedandam sitim post prandium toties quoties libuerit pomum, pyram, vnam, & similia mala medica, & mala masilica in magna quantitate; prædicta, scilicet dentibus masticando, & deglutendo tantummodo vsque ad stomachum succum dictorum fructuum. t. 6. r. 16. p. 354. n. 181. & seq.

In die ieiunij Ecclesiastici licet ieiunantibus absque fractione ieiunij sumere aliquam paruam quantitatem cibi, vel ad confortandum stomachum, vt commodius possit onus ieiunij tolerare, vel ne potus noceat, quæ si sumatur mane ante prandium ad confortandum potest sumi quantitas duarum vnciarum. Si autem sumatur post prandium, ne potus noceat possit licite sumi quantitas cibi infra vnam vnciam. t. 6. r. 17. p. 359. n. 189.

In die ieiunij Ecclesiastici potest quis absque fractione ieiunij sepe sepius aliquid modicum cibi sumere, ne potus noceat etiã si his repetitis vicibus perueniat ad magnam quantitatem dummodo postremum modicum cibi, quo attingitur notabilis quantitas non continetur mortaliter cum præcedentibus. ibidem p. 360. n. 191. & p. 361. n. 192.

In die ieiunij Ecclesiastici non datur paruitas materiæ in comedendo post mediam noctem prorogando cenam, quando subsequitur ieiunium, aut comedendo ante mediam noctem anticipando comestionem in die ieiunij, quando non sequitur dies ieiunij. t. 6. r. 18. p. 363. n. 197. & seq. & præcipue p. 366. n. 203. & seq.

Iii

Ieiunij

Ieiunium naturale.

- Ieiunium naturale seruare tenentur infirmi ad communicandum, etiam per modum viatici, quando iudicio medicorum, illud seruare possunt. t. 4. r. 4. p. 127. n. 60. & seq.
- Ieiunium naturale non tenetur infirmus seruare ad recipiendam Eucharistiam per modum viatici, si commode id facere non potest. Imo potest stante eodem mortis periculo iterum, atque iterum sacram Eucharistiam per modum viatici accipere. t. 4. r. 5. p. 131. n. 72. & seq.
- Ille qui dubitat an sit ieiunus ieiunio naturali, si dubium sit negatiuum, potest absque ex scrupulo communicare, aut sacrum celebrare. t. 4. r. 6. p. 139. n. 89. & seq.
- Probabile est non frangere ieiunium naturale illum, qui post primum somnum, seu signum horæ duodecime mediam noctem designans (aut primum signum cuiuscumque horologij pro diuersitate horologiorum mediam noctem designans) aliquid edit, aut bibit. t. 4. r. 7. p. 152. n. 120.
- Ieiunium naturale inuoluntate violat ille, qui post omnes pulsus horologij mediam noctem designantis aliquid edit, aut bibit. ibidem. p. 153. n. 122. & seq.
- Ieiunium naturale non frangit ille, qui ubi sunt plura horologia postquam aliquid eorum pulsus signa designantia mediam noctem edit, aut bibit donec aliud horologium sonet pulsus designantes mediam noctem. ibid. p. 156. n. 127.
- Ieiunium naturale non frangitur per hoc quod aliquis præter intentionem aliquas aquæ guttas traiciat dum os abluunt. t. 4. r. 8. p. 159. n. 133. & seq.
- Ieiunium naturale non frangit traiectione Officuli, papyri, frustuli ligni vel aliquid simile in stomachum. ibid. p. 164. n. 143. & seq.
- Ieiunium naturale improbabili opinione non frangitur per comestionem terræ, aut carbonum cum terra, & carbones non sint cibus humanus. ibid. p. 169. n. 149.
- Ieiunium naturale in opinione æque

probabili violatur per comestionem terræ, & carbonum ibid. n. 150.

Ieiunium naturale non violatur per summptionem tabacchi in fumo. t. 4. r. 10. p. 174. n. 160. & seq.

Ieiunium naturale non frangitur per summptionem specierum sacramentalium in magna quantitate. t. 4. r. 14. p. 196. n. 199. & seq.

Indulgentia.

Indulgentia concessa Altari priuilegiato applicanda defunctis habet infallibiliter effectum. t. 3. r. 2. p. 27. n. 54.

Infirmus.

Infirmus in mortis articulo constitutus si commode potest seruare ieiunium naturale ad sacram Eucharistiam recipiendam etiam per modum viatici illud seruare tenetur, quod autem possit, vel non possit iudicio medicorum terminandum est. t. 4. r. 4. p. 127. n. 60. & seq.

Infirmus in mortis articulo constitutus stante eodem periculo potest iterum, atque iterum non ieiunus sacram Eucharistiam sumere. t. 4. r. 5. p. 131. n. 72. & seq.

Infirmus in articulo mortis constitutus durante eodem periculo potest iterum per modum viatici communicare si præter diem sicuti viatici alteri duæ dies interualli sint. ibid. p. 133. n. 76. & seq.

Infirmus in mortis articulo constitutus si ob grauitatem infirmitatis hostiam consecratam deglutire nõ valeat nõ potest ei parochus administrare species sanguinis ad adimplendum præceptum communionis per modum viatici. t. 4. r. 12. p. 193. n. 193. & seq.

Infirmus qui in articulo mortis constitutus semel communicauit per modum viatici amplius eo præcepto non tenetur quandiu in hoc eodem articulo, seu periculo perseverat quamuis post summptionem sacri viatici peccet mortaliter. t. 4. r. 15. p. 213. n. 230.

Laicus.

Laicus non potest in casu necessitatis para

para in mortis articulo, aut tempore pestis deficiente Sacerdote, & Diacono sibi ipsi, aut alijs sacram Eucharistiam per modum viatici administrare. t. 4. r. 1. p. 101. n. 11. & seq.

Laicus licet non possit etiam in casu necessitatis sibi aut alijs sacram Eucharistiam administrare potest tamen in casu necessitatis Corpus Christi proprijs manibus tangere, nempe si inueniat sacram Eucharistiam in terra, aut in loco in mundo, & non adsit Sacerdos, aut Diaconus, qui possit sacram Eucharistiam de terra, aut de loco in mundo leuare. ibidem. p. 102. n. 14. & p. 104. n. 19.

Laicus deficiente Sacerdote, & Diacono potest, & debet Baptismi Sacramentum in casu necessitatis administrare. t. 4. r. 1. p. 105. n. 22.

Laicus in opinione probabili prohibita est iure diuino Sacram Eucharistiae administratio. ibid. p. 108. n. 25. & p. 109. n. 26. & p. 110. n. 28.

Laicis in opinione probabiliiori Eucharistiae administratio nõ est prohibita iure diuino, sed dumtaxat iure humano postiuo Ecclesiastico. ibid. p. 109. n. 27.

Laicis est prohibitus vsus calicis, seu sanguinis Christi in Sacramentali communionem. t. 4. r. 12. p. 191. n. 190.

Laicus ex Ecclesie dispensatione potest sacram Eucharistiam accipere sub vtraque specie, scilicet panis, & vini. ibid. p. 192. n. 191.

Laicus qui in mortis articulo constitutus ratione infirmitatis non potest deglutire hostiam consecratam non est ei tribuenda species sanguinis ad adimplendum præceptum communionis per modum viatici. ibid. p. 193. n. 193. & seq.

Laicis licitum est in aliquibus casibus sumere sacram Eucharistiam sub specie vini absque Ecclesie dispensatione. t. 4. r. 13. p. 194. n. 195. & 196.

Laicus qui in salute causa deuotionis communicauit si eodem die post factam communionem incidat in mortis periculum, ita vt prudenter iudicetur eodem die è vita decessurus, aut alio die non posse sacram Eucharistiam sumere potest immò,

& tenetur eodem die ulterius communicare ad adimplendum diuinum præceptum de sacramentali communionem accipiendam in mortis articulo per modum viatici. t. 4. r. 15. p. 203. n. 114. & seq. & p. 207. n. 223. & seq.

Laici non possunt licet edere oua, & lactinia in diebus dominicis quadragesimæ absque priuilegio bullæ Cruciatæ. t. 6. r. 5. p. 307. n. 84.

Missa.

Missa celebratio non impeditur per hoc quod quis præter intentionem aliquas guttas aquæ traiciat in stomachum dum os abluunt. t. 4. r. 8. p. 159. n. 133. & seq.

Missa celebratio non impeditur per hoc quod quis in stomachum traiciat aliquod officulum, papyrum, frustulum ligni, vel aliquid simile. t. 4. r. 9. p. 164. n. 143. & seq.

Missa celebratio non impeditur per summptionem Tabacchi in puluere aut in folio. t. 4. r. 10. p. 170. n. 151.

Missa celebratio impeditur per summptionem Tabacchi in folio si fiat per os, & aliquid in stomachum descendat. ibid. n. 152.

Missa celebratio non impeditur per summptionem Tabacchi in fumo. t. 4. r. 10. p. 174. n. 160. & seq.

Missa quæ celebratur in Sacello Pontificis post matutinas vigilias Natiuitatis coram summo Pontifice ab Eminentissimo Cardinali non celebratur in dicta Vigilia, & pro dicta vigilia in tali loco, sed pro die Natiuitatis Domini, & in dicto die. t. 4. r. 16. p. 223. n. 253.

Qui audit missam in Sacello Pontificis quæ celebratur coram summo Pontifice post matutinas vigilias Natiuitatis Domini si dicta vigilia incidat in Dominica non potest auditione illius Missæ adimplere præceptum audiendi missam in dicta Dominica, bene tamen adimplet præceptum audiendi missam in die Natalis Domini. ibidem.

Vnica Missæ auditione nõ potest quis duplici præcepto de audienda missa in duobus diebus festiuis distinctis satisfacere. ibidem. p. 224. n. 254. & seq.

Mulier.

Mulieres pregnantēs, & lactantes generaliter loquēdo sunt excusati ab obseruatione ieiunij Ecclesiastici. t. 6. r. 9. p. 114. n. 103.

Mulieres pregnantēs, & lactantes etiā si robuste naturæ sint non tenentur ad obligationem ieiunij Ecclesiastici. ibid. p. 315. n. 105. & seq.

Mulieres pregnantēs non tenentur ad obseruationem ieiunij Ecclesiastici, siue cum periculo prolis, siue sine illo ad vincendas tentationes carnis. ibid. p. 316. n. 107.

Mulieres quinquagenariæ absolutè loquendo non sunt excusatæ ab obligatione ieiunij Ecclesiastici. t. 6. r. 10. p. 318. n. 112. & p. 319. n. 110.

Mulieres quinquagenariæ possunt deobligati à præcepto ieiunij Ecclesiastici si prudenter indicetur in tali ætate non habere sufficientes vires ad præceptum ieiunij seruandum. ibid. p. 319. n. 114. & seq.

Opinio.

Opinio affirmans posse Sacerdotes pro vna eadem Missa duplicatum stipendium accipere applicando vni personæ fructum missæ medium, & alteri fructum specialem eiusdem missæ, qui competit Sacerdoti celebranti, ex ipsius missæ sacrificio est tuta in praxi, & Sacerdotes, qui eā sequuntur vere excusantur à peccato, & ab obligatione restitutionis. t. 3. r. 1. p. 10. n. 21. & 22.

Opinio vnius tantum Doctoris docti, & timorati conscientie etiam si sit contra communem Doctorum sententiam dicenda est probabilis, & tuta in praxi. t. 3. r. 2. p. 26. n. 53.

Opinio affirmans posse Sacerdotem licitè pro vna eadem Missa duplicatum stipendium accipere si eam celebret in altari priuilegiato in quo celebrando liberatur anima è penis purgatorij applicando vni personæ Missæ sacrificium, & alteri indulgentiam altaris, licet sit probabilis ab extrinseco, ab intrinseco tamen non est probabilis nec tuta in praxi. t. 3. r. 2. p. 30. n. 57. & 58.

Opinio probabilis est quæ affirmat nō frangere ieiunium naturale illum, qui post primum sonū, seu signum oræ duodecimæ mediam noctem designans (aut primum signum cuiuscumque horologii pro diuersitate horologiorum mediam noctem designans) aliquid edit, aut bibit, & consequenter posse communicare, aut missam celebrare die sequenti. t. 4. r. 7. p. 132. n. 120.

Oua.

Oua, & lactinia de iure communi sunt prohibita sub mortali, in ieiunijs quadragesimæ. t. 6. r. 5. p. 301. num. 76. & seq.

Parochus.

Parochus non potest infirmo in mortis articulo constituto sacram Eucharistiam sub specie vini ministrare etiam si ob infirmitatis grauitatem hostiam consecratam deglutire infirmus non valeat. t. 4. r. 12. p. 193. n. 193. & seq.

Parochus absente Episcopo, & eius Generalis Vicario potest cum aliquibus suis subditis in lege ieiunij dispensare iusta, & legitima existente causa. t. 6. r. 22. p. 391. n. 241.

Parochus potest iusta, & legitima existente causa dispensare cum aliquibus, & suis subditis in lege ieiunij etiam præsepte Episcopo. ibidem. p. 392. n. 243. & seq.

Non solum Parochi, sed etiam eius Vicarij, seu vices gerentes possunt iusta, & legitima existente causa cum aliquibus in lege ieiunij dispensare etiam præsepte Episcopo. ibid. p. 393. n. 246.

Pontifex.

Pontifex summus licet non habeat authoritatem dispensandi in iure diuino habet tamen authoritatem illud explicandi, & interpretandi. t. 4. r. 1. p. 100. n. 28.

Pontifex summus potest anteponere diem sequentem per duas circiter horas die antecedentis, immò de facto hoc facit omnibus annis in Vigilia Natiuitatis Domini in suo Sacello

Sacello Pontificio adhuic effectū, vt Cardinalis possit ibidem ieiunus ieiunio naturali missam celebrare coram Pontifice in dicta vigilia Natiuitatis. t. 4. r. 16. p. 223. n. 253. & p. 227. n. 259.

Pontifex Summus non est subditus Concilio Generali, sed supra illud, & ita, nec tenebitur à consilio Generali facta, Papa repugnante. t. 5. r. 4. p. 254. n. 43. post medium.

Pontifex Summus potest validè quāuis nō licitè cum aliquo absq; causa in lege ieiunij dispensare. t. 6. r. 20. p. 375. n. 218.

Pontifex Summus, licet possit validè cum aliquo absque causa in lege ieiunij dispensare hoc debet intelligi de causa se tenente ex parte subditi, aut subditorū, quæ subtrahitur ab onere legis ieiunij nō aut de causa, seu ratione, quæ moueat summum Pontificem; nam si Summus Pontifex absque vilo rationis motu moueretur ad dispensandum in lege ieiunij dispensatio esset nulla, & Pontifex mortaliter peccaret. ibid. n. 219.

Pontifex dispensans cum aliquo in lege ieiunij absque causa se tenente ex parte eius cui facta est dispensatio si talis dispensatio cedat in præiudicium graue alterius, aut in præiudicium notabile boni communis tunc Pontifex dispensans absq; causa mortaliter peccabit. t. 6. r. 20. p. 378. n. 225. & p. 379. n. 226.

Pontifex dispensans absque causa cum aliquo in lege ieiunij si ex tali dispensatione nullum sequatur præiudicium bono communi, aut alicui particulari non peccat mortaliter, sed ad summum venialiter. ibid. p. 378. n. 225. & p. 379. n. 227. & seq.

Præceptum.

Præceptum diuinum de sumenda Eucharistia per modum viatici in mortis articulo si non adest Sacerdos, aut Diaconus qui possit eam administrare non obligat infirmo in mortis articulo constituto. t. 4. r. 1. p. 103. n. 18. & 19. & p. 107. n. 24.

Præceptum diuinum de sumenda Eucharistia per modum viatici nō obli-

gat infirmo moribūdo quando ob infirmitatis grauitatem hostiam consecratam deglutire non valet. t. 4. r. 12. p. 193. n. 193. & seq.

Præceptum diuinum datur de sumenda Eucharistia, quod præceptum commune est laicis, & Clericis. t. 4. r. 15. p. 199. n. 208.

Præceptum diuinum datur de sumenda Eucharistia in mortis articulo. ibid. n. 209.

Præceptum datur Ecclesiasticum de sumenda Eucharistia in mortis articulo. ibid. n. 110.

Præceptum diuinum de sumenda Eucharistia in mortis articulo impostum est tamquam onus illius temporis ideoque obligat præcisè in periculo, seu articulo mortis physice considerato. t. 4. r. 15. p. 210. num. 226. & 227. & p. 211. n. 228. & p. 212. n. 229.

Præceptum datur Ecclesiasticū prohibens sub mortali edere oua, & lactinia in diebus quadragesimalibus. t. 6. r. 5. p. 301. n. 76. & seq.

Prælatus Regularis.

Prælati Regulares, tam superiores, quam inferiores, seu locales iuxta, & legitima existente causa cum suis subditis in ieiunijs, tam Ecclesiæ quam Regulæ, & constitutionis licitè, & validè possunt dispensare. t. 6. r. 23. per totam a n. 248.

Prælati Regulares non semper tenentur dispensare cum suis subditis in lege ieiunij, aut in alijs legibus posituis iusta, & legitima existente causa toties quoties prædicta rationabilis causa adest. t. 6. r. 24. p. 397. n. 255. & 256. & p. 398. n. 257.

Prælati Regulares tenentur sub mortali dispensare cum suis subditis iuxta, & legitima existente causa toties quoties dicta rationabilis causa adest tam in lege ieiunij, quā in alijs legibus posituis si ex denegatione dictæ dispensationis sequatur graue damnum bono communi, aut particulari. ibidem. p. 397. n. 255. & p. 398. n. 258. & seq.

Priuilegium.

Qui habet priuilegium edendi oua, & lactinia

K K K

la-

& Iactantia in diebus prohibitis licite potest spectato iure edere etiam sagimen in dictis diebus. t. 6. r. 1. p. 263. n. 8.

Ille qui habet privilegium edendi ova & Iactantia in diebus prohibitis non potest a tanta consuetudine generaliter recepta per se loquendo edere in dictis diebus sagimen. ibid. p. 264. n. 9.

Qui habet privilegium edendi ova, & Iactantia in diebus quadragesimalibus, & alijs diebus prohibitis potest in Regno Siciliae ratione consuetudini edere etiam sagimen in dictis diebus. ibid. n. 10.

Pueri.

Pueri cum ad annos discretionis, pervenerint tenentur legibus humanis, tam iuris civilis, quam canonici iuris, & ab homine latis nisi leges ipsi ipsos excipiat aut iuxta causa eos excuset. t. 6. r. 1. p. 268. num. 17. & p. 270. n. 20.

Pueri ad annos discretionis perveniunt generaliter loquendo quando perveniunt ad annum immediatè post septennium nempe ad octavum. ibid. p. 69. n. 19.

Pueri post septennium iam completum non possunt licite edere carnes, & Iactantia in diebus prohibitis, & si id faciant peccant mortaliter. ibid. & p. 270. n. 20.

Religio.

Religio discalceatorum Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum vigore suarum constitutionum confirmatarum a Sede Apostolica in forma speciali, & de apostolica plenitudinis potestate possunt, & debent omnibus Sabbathis anni quocumque festo etiam classico occurrente post primam in omnibus Conventibus dictae Recollectionis cantare missam sollemnem de Beatissima Virgine cum solis commemorationibus de Spiritu Sancto, & Beato Iosepho. non obstantibus rubricis missalis Romani. t. 3. r. 7. p. 80. n. 139.

Sacerdos.

Sacerdos potest licite accipere stipendium iuxta pro applicatione fructus missae specialis, qui ipsi Sacerdoti celebranti competit ex missae sacrificio ex opere operato, distinctum ab eo quod accipit pro applicatione fructus eiusdem Missae, qui dicitur medius, non obstante decreto Sacrae Congregationis de celebratione missarum. t. 3. r. 1. p. 6. n. 15. & seq.

Sacerdotibus non est prohibitum a Sacra Congregatione in Decretis de celebratione Missarum, nec directè, nec indirectè, ut non possint iustum stipendium accipere pro applicatione fructus Missae ipsi ex Missae Sacrificio correspondente si dictum fructum ut possunt alteri personae applicent. t. 3. r. 1. p. 8. n. 18.

Sacerdos qui tenetur dicere missam, pro sola praesentia, ut asserunt, non potest aliud stipendium accipere, pro applicatione valoris missae. t. 3. r. 1. p. 9. n. 20.

Sacerdotes qui in praxi sequuntur opinionem affirmantem posse pro vna missa duplicatum stipendium accipere vnum pro applicatione fructus medij, & aliud pro applicatione fructus specialis eiusdem Missae vere excusantur a peccato, & obligatione restitutionis. ibid. p. 10. num. 21. & 22.

Sacerdos licite potest iuxta stipendium accipere pro missae celebratione absque simoniae labe. t. 3. r. 1. p. 14. n. 28. & 29.

Sacerdos existens in peccato mortali valide potest pro alio applicare fructum missae specialem sibi ipsi ex Missae sacrificio correspondentem, & pro applicatione stipendium accipere absque obligatione restitutionis. ibid. p. 25. n. 31.

Sacerdos accipiens ab vna persona decem tarenos v. g. pro decem missis celebrandis, si illi applicet ultra fructum missae medium fructum specialem missae Sacerdoti celebranti correspondentem ex missae sacrificio satisfacit suae obligationi si pro dicta persona quinque tantum missas celebret absque eo quod mor-

mortaliter peccet, & ad restitutionem teneatur. t. 3. r. 1. p. 21. n. 45.

Sacerdos in opinione probabili, saltem ab extrinseco post pro vna eadem missa duplicatum stipendium accipere celebrando illam in altari privilegiato, in quo celebrando anima a penis purgatorij liberatur applicando vni Missae sacrificium, & Altari indulgentiam dicti altaris in quo Missam celebrat. t. 3. r. 1. p. 28. n. 55. & 56.

Sacerdos in probabili opinione non potest licite duplicatum stipendium pro vna eadem missa accipere celebrando illam in altari privilegiato in quo celebrando anima a penis Purgatorij liberatur applicando vni Missae sacrificium, & alteri indulgentiam Altaris. ibidem p. 31. n. 57. & 58.

Sacerdos non potest licite simpliciter & absolutè loquendo distincta stipendia, è diversis accipere pro vna eadem missa: neque vtrique obligationi satisfacere applicando pro vna ex illis personis fructum missae impetratorium, & pro alia fructum satisfactorium eiusdem Missae. t. 3. r. 3. p. 36. n. 67.

Sacerdos licite potest pro vna eadem missa duplicatum stipendium à diversis personis accipere, & obligationi suae satisfacere si elargietes elemosynam pro missis celebrandis vnus petat missam ad obtinendum aliquod beneficium à Deo, & alius petat missam pro liberatione alicuius animae, è Purgatorij penis de consensu vtriusque applicando vni personae fructum Missae impetratorium, & altari personae fructum satisfactorium eiusdem Missae. ibid. p. 37. n. 68.

Sacerdos obligatus quotidie celebrare in aliqua determinata Ecclesia, aut Capella tenetur quotidie celebrare in dicto loco, vel per se vel per alium Sacerdotem ab ipso destinatum. t. 3. r. 4. p. 39. n. 72.

Sacerdos obligatus quotidie celebrare pro aliqua determinata persona potest causa maioris honestatis, & deuotionis licite semel in hebdomada missam omittere. ibidem. n. 73.

Sacerdos obligatus quotidie celebrare pro aliqua a determinata persona ratione Cappellaniae licet causa deuotionis, & honestatis possit licite vnam Missam in hebdomada omittere tamen si velit dicto die celebrare pro sua libera voluntate tenetur si dicto die missam celebret illam applicare pro intentione fundatoris dictae Cappellaniae, & non potest eam applicare pro alio, & pro applicatione nouum stipendium accipere, & si id faciat peccabit mortaliter, & ad restitutionem tenebitur. ibid. p. 41. n. 79. & seq.

Sacerdos obligatus ratione Cappellaniae quotidie celebrare non potest licite semel in hebdomada pro vna eadem missa duplicatum stipendium accipere applicando pro intentione fundatoris dictae Cappellaniae fructum missae satisfactorium & pro alia persona fructum impetratorium eiusdem Missae. ibidem. p. 51. n. 93.

Sacerdos accipiens ab aliqua persona certam pecuniae quantitatem, ut pro sua intentione missas celebret si dicta persona tribuens illi dictam elemosynam numerum missarum non praescribat Sacerdos solum tot missas tenebitur celebrare quot correspondent taxationi factae ab ordinario secundum morem suae Ciuitatis seu Prouinciae. t. 3. r. 5. p. 60. n. 105.

Sacerdotes recipientes ab haeredibus aut fideicommissarijs alicuius restatoris, qui elemosynam missarum celebrandarum pro anima sua non praescripserit minorem elemosynam pro qualibet missa, quam est illa, quae est taxata ab ordinario secundum morem, suae Ciuitatis, vel prouinciae absque eorum expresso consensu possunt dicti Sacerdotes tunc conscientia damnum sibi illatum compensare reducendo missas ad minorem numerum secundum taxationem ab ordinario factam. ibid. p. 59. n. 104. & p. 60. n. 107. & seq.

Sacerdos potest licite eadem missam offerre pro vna persona ratione stipendij accepti, & pro alia, aut alijs ex charitate, aut liberalitate. t. 3. r. 6. p. 70. n. 122. & seq.

Sacerdotes Regulares non possunt licite eandem missam applicare pro religioso defuncto suæ religionis pro quo ratione constitutionis ordinis tenetur celebrare, & simul pro alia persona ratione stipendij accepti. *ibid.* p. 75. n. 129. & seq.

Sacerdotes Regulares licite possunt vnam, & eandem missam applicare pro vna persona, ex iustitia ratione stipendij accepti, & simul pro benefactoribus suæ Religionis titulo gratitudinis eis debite. *ibid.* p. 78. n. 132.

Sacerdos Cappellanus obligatus ratione Cappellanæ ad celebrandam omnibus Sabbathis anni Missam B. Mariæ Virginis non tenetur in omnibus dictis Sabbathis missam de Beata Virgine celebrare etiam si id exprimat in fundatione Cappellanæ. t. 3. r. 7. p. 79. n. 136.

Sacerdos qui ex stipendio accepto se obligavit missam votivam, aut de requiem celebrare si talis dies non sit impeditus festo duplici tenetur sub mortali dictam missam votivam, aut de requiem celebrare. *ibidem.* p. 81. n. 140. & seq.

Sacerdos obligatus missam celebrare titulo Cappellanæ, aut ratione stipendij in altari privilegiato pro aliqua anima existente in Purgatorio satisfacit suæ obligationi celebrando dictam missam in alio altari cum numismate benedicto v. g. Sancti Caroli applicando illi indulgentiam plenariam quam assequitur virtute ipsius numismatis, aut virtute Coronæ, aut Medalie benedictæ. t. 3. r. 8. p. 84. n. 146. & 147.

Sacerdos obligatus virtute Cappellanæ, aut ratione stipendij Missam celebrare in altari privilegiato pro aliquo defuncto si testator expresserit in fundatione Cappellanæ, aut tribuens elemosynam se velle missam celebrari in hoc altari privilegiato non solum quia privilegiatum est, sed etiam in illius honorem, aut imaginis alicuius Sancti collocati in dicto altari privilegiato tunc tenebitur Sacerdos sub mortali ibi celebrare. *ibidem.* p. 85. n. 145.

Sacerdos Regularis in Conventu ubi est Conventualis liberat animam

de penis purgatorij celebrando missam de Requiem, aut altam in altari Crucifixi, Columnæ, Sancti Matthie Spiritu Sancti, in altari Virginum, vel Sanctæ Mariæ Magdalenzæ, vel in alio altari semel, & pro semper assignando à Superiori Ministro, Priori, Guardiano &c. ex concessione diuersorum Pontificum. *ibid.* n. 149. & 150.

Sacerdos secularis liberat animam de purgatorio celebrando missam in Ecclesia Regularium in Altari Crucifixi, vel in Altari B. Virginis, aut Spiritu Sancti *ibid.* n. 150.

Sacerdos pauper qui coactus paupertate, & necessitate, ab vna, vel à pluribus personis plura exigua, stipendia accepit potest celebrare minorem numerum missarum pro illa, aut illis personis reducendo dictas missas ad taxationem factam ab ordinario, aut iuxta illam quam communiter dari solet in illa Civitate aut oppido à viris timoratis nisi Sacerdos ille pauper suo iuri cedat atque expresse acceptet se ob illam tenuem stipem velle totam missam applicare. t. 3. r. 9. p. 88. n. 154. & 155.

Sacerdos omittens celebrationem vnus Missæ pro qua accepit iustum stipendium peccat mortaliter. t. 3. r. 10. p. 92. n. 162.

Sacerdos, qui accepit stipendium satis magnam pro celebratione vnus missæ eam omittendo celebrare peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem pecuniæ acceptæ sub mortali ratione iniuste detentionis *ibid.* n. 163.

Ad solum Sacerdotem ex officio pertinet administrare Eucharistiæ Sacramentum. t. 4. r. 1. p. 96. n. 1.

Sacerdos in casu necessitatis nempe in mortis articulo potest si non adest alius Sacerdos, aut Diaconus seipsum proprijs manibus communicare dum non sequatur aliquod scandalum. t. 4. r. 2. p. 113. n. 34.

Sacerdos extra casum necessitatis etiam si scandalum absit non potest per se ipsum Eucharistiam sumere. *ibid.* n. 35.

Sacerdos in mortis articulo constitutus si adest Diaconus qui possit illi sacram

Sacrum viaticum porrigere non potest seipsum proprijs manibus communicare etiam si absit scandalum *ibid.* p. 114. n. 36.

Sacerdos in casu necessitatis nempe in mortis articulo non potest extra missam hostiam, seu particulam consecrare, vt se communicet per modum viatici. *ibid.* p. 115. n. 38.

Sacerdos qui non sumpta ablutione communicavit poterit secundo celebrare si necessitas adsit vrgens nempe ad porrigendum viaticum infirmo in articulo mortis constituto. t. 4. r. 3. p. 145. n. 39.

Sacerdos in probabili sententia potest non ieiunus celebrare ad porrigendum viaticum infirmo in mortis articulo constituto. t. 4. r. 3. p. 116. n. 40. & seq.

Sacerdos in probabili sententia non potest non ieiunus missam celebrare ad porrigendum viaticum infirmo in mortis articulo constituto. *ibid.* p. 118. n. 48. & seq.

Sacerdos si non sumpta ablutione communicavit poterit secundo celebrare si necessitas adsit vrgens. t. 4. r. 14. p. 198. n. 204.

Sacerdos qui in salute missam celebravit si eodem die post missæ celebrationem incidat in manifestum mortis periculum, ita vt prudenter timeatur quod eodem die est moriturus poterit in modum, & tenebitur iterum eodem die communicare ad adimplendum diuinum præceptum de recipienda Eucharistia per modum viatici in mortis articulo. t. 4. r. 15. p. 203. n. 214. & seq. & p. 207. n. 223. & seq.

Sacra Congregatio.

Sacra Congregatio in decretis editis de celebratione Missarum de iussu, & mandato Urbani VIII. non prohibet Sacerdotibus, nec formaliter explicitè nec virtualiter, & implicitè, quod non possint fructum specialem missæ, ipsis ex missæ sacrificio correspondentem ex opere operato alteri personæ applicare, & pro applicatione stipendium accipere. t. 3. r. 1. p. 8. n. 18.

Sacra Congregatio in Decretis de

celebratione missarum expresse prohibet Sacerdotibus, qui tenentur missam celebrare pro sola presentia, vt asserunt, vt non possint alium stipendium accipere pro applicatione valoris missæ. *ibidem.* p. 9. n. 20.

Declarationes factæ à Sacra Congregatione de summi Pontificis, auctoritate habent vim legis, & sunt decisivæ, & auctoritatiuæ. t. 3. r. 5. p. 60. n. 107.

Sacrificium.

Sacrificium Missæ in ratione sacrificij est infiniti valoris, tam intensiue, quam extensiue. t. 3. r. 1. p. 18. n. 36 & 37. & r. 6. p. 70. n. 122 & p. 73. n. 125.

Sacrificium missæ ex eo quod sit infiniti valoris tam intensiue, quam extensiue consequenter sequitur, quod pluribus applicatum à Sacerdote tantum prodest cuiuslibet quantum singulis; ita vt nihil detrimenti accipiat ille, pro quo missa celebratur si pro alijs etiam dicto modo applicetur. *ibid.* n. 38.

Sacrificium missæ triplicem causat fructum, scilicet propitiatorium, quatenus causat gratiam, impetratoriū quatenus impetrat nouis bona que petimus, & satisfactoriū quatenus satisfacit pro peccatis, & pro penis eis debitis. t. 3. r. 3. p. 32. n. 59.

Sartores.

Sartores tota die laborantes in suis officijs excusati manent ab obligatione ieiunij Ecclesiastici. t. 6. r. 7. p. 69. n. 92. & seq.

Senes.

Senes octogenarij ratione dictæ ætatis sunt immunes ab obligatione præcepti abstinendi se à carnibus in quadragesima, & in alijs ieiunijs Ecclesiasticis, ac diebus in quibus esus carniū ab Ecclesia prohibetur. t. 6. r. 26. p. 405. n. 275.

Senes octogenarij si compotes sint rationis non sunt esenti ab obligatione obseruationis præcepti annuæ confessionis, & communionis *ibid.* p. 406. n. 276. & 277.

Senes octogenarij & omnino sint rationis incapaces sicut sunt infanti- li, aut omnino amentes non tenentur obseruare præcepta, siue Ecclesiastica sint, siue diuina, sed immunes sunt ab illorum obseruatione, & vt tales debent reputari. *ibidem*. n. 278.

Stipendium Missæ.

Stipendium iustum licitè accipi potest à Sacerdote pro missæ celebratione absque simoniæ labe. t. 3. r. 1. p. 14. n. 28. & 29.

Stipendium iustum licitè potest Sacerdos accipere pro applicatione fructus missæ specialis, qui ipsi Sacerdoti celebranti competit ex missæ sacrificio ex opere operato distinctum ab eo quod accipit pro applicatione fructus eiusdem missæ qui dicitur mēdins non obstantē decreto Sacre Congregationis de celebratione missarum. t. 3. r. 1. p. 6. n. 15. & seq.

Stipendium duplicatum accipi potest à Sacerdote pro vna eadem missa in opinione probabili saltem ab extrinseco celebrando illam in altari priuilegiato in quo celebrādo anima è penis purgatorij liberatur applicando vni personæ missæ sacrificium, & altari indulgentiā plenariam dicti altaris in quo missam celebrat. t. 3. r. 2. p. 28. n. 55. & 56.

Stipendium duplicatum non licet licitè accipi à Sacerdote pro vna eadem missa in opinione probabili celebrando illam in altari priuilegiato in quo celebrando anima è penis purgatorij liberatur applicando vni personæ missæ sacrificiū, & alteri indulgentiam altaris in quo missam celebrat. *ibidem*. p. 31. n. 55. & 58.

Stipendium duplicatum non potest licitè Sacerdos à diuersis personis accipere pro vna eadem missa neq; vtrique obligationi satisfacere applicando pro vna ex illis personis fructum missæ impetratorium, & pro alia fructum satisfactorium eiusdem missæ. t. 3. r. 3. p. 36. n. 67.

Stipendium duplicatum licitè potest Sacerdos pro vna eadem missa à

diuersis personis accipere, & obligationi suæ satisfacere si elargiētes eleemosynam pro missis celebrandis vnus petat missam ad obtinendum aliquod beneficium à Deo, & alius petat missam pro liberatione animæ, è purgatorij penis de consensu vtriusque applicando vni personæ fructum missæ impetratoriū, & alteri personæ fructum satisfactorium eiusdem missæ. *ibidem*. p. 37. n. 68.

Subdiaconus.

Subdiaconus non potest in casu necessitatis nempe in mortis articulo, aut tempore pestis deficiente Sacerdote, & diacono sibi ipsi, aut alijs sacram Eucharistiam per modum viatici administrare. t. 4. r. 1. p. 101. n. 11. & seq.

Superior.

Superior Generalis ordinum Regularium non potest propria auctoritate, sine generali Capitulo sui ordinis nouas erigere prouincias, aut erectas diuidere. t. 5. r. 3. p. 252. n. 39.

Superior Generalis Regularium habet supremam potestatem in sua Religione, & in illa dicitur Princeps t. 5. r. 4. p. 253. n. 41. & p. 254. n. 44.

Superiores Generales Regularium non possunt dispensare in actis, & ordinationibus factis à Capitulo Generali Religionis, & multo minus eas abrogare propria auctoritate absque iurisdictione delegata ab ipso capitulo. *ibidem*. p. 254. n. 41. & seq.

Superiores Generales ordinum Regularium, licet quilibet eorum in sua Religione habeat plenam potestatem tamen non habeat in sua Religione quilibet eorum plenitudinem potestatis. *ibidem*. p. 254. n. 44.

Sutores

Sutores ratione laboris sunt liberi ab obligatione ieiunij Ecclesiastici, tñ in quadragesima quam extra eam, in alijs diebus ieiunij. t. 6. r. 6. p. 308. n. 86. & 87.

Sutores, qui cōsumunt calceos ex mol-

si materia, & subtili ratione laboris sunt liberi ab obligatione ieiunij Ecclesiastici. *ibidem*. n. 89.

Sutores qui calceos incidūt, & postea tradunt alijs consuendos si tota integra dies in hoc exercitio consumant cum magna applicatione, & celeritate excusati manent ab obligatione ieiunij Ecclesiastici secus vero si in dicto exercitio partē tantum diei consumant. *ibidem*. n. 90.

Testator.

Testator quando in suo testamento

mandauit, & præcepit, vt certa quantitas determinata expendatur in missis celebrandis pro anima sua non autem perscripsit numerum missarum, aut solum dixit vt celebrentur pro anima sua tot missæ absque vlla præscriptione elemosinæ tunc nō est liberum heredibus, aut testamenti executoribus, seu fideicommissarijs eleemosynam sibi beneficium præscribere, sed hoc debet fieri ab ordinario, & standum est taxationi ab ipso factæ. t. 3. r. 5. p. 602. n. 106.

FINIS

ERRATA

Pagina 8. col. 1. num. 18. lin. 25. fructos. lege fructus. ibidem lin. 20. suco spe-
 rint. lege susceperint. ibidem lin. penult. applicarere. lege applicare. P. 12.
 col. 1. lin. 3. est. lege sit. ibidem lin. 14. sufficientis. lege sufficienti ibidem lin. 43.
 quo. lege quod. P. 21. col. 2. lin. 21. decem. lege quinq; ibidem lin. 38. duobus. le-
 ge duabus. P. 26. col. 2. lin. 4. agendas. lege augendas. P. 31. col. 2. num. 58. lin. 16.
 de requie. lege de requiem. P. 35. col. 1. lin. penult. ex. lege hæc. P. 37. col. 1. lin. 9.
 iustam. lege iusta. P. 49. col. 1. lin. 19. in quo celebrat. lege in quo non celebrat.
 P. 51. col. 1. n. 93. lin. 4 maxima. lege maxime. ibidem col. 2. lin. 15. ex vi sua. lege
 ex vi suæ. P. 54. col. 2. n. 97. lin. 28. nam bene. lege nam non bene. P. 56. col. 1. lin.
 33. esse. lege iste. P. 61. col. 1. lin. 11. aut nisi. lege aut non. P. 65. col. 2. num. 113. lin.
 39. quod fit. lege quod nō fit. P. 68. col. 2. n. 119. lin. 8. infiniti lege finiti. P. 72. col. 2.
 lin. 13. debita. lege dubia. P. 73. col. 1. lin. 2. probata. lege prohibita. ibidem col. 2.
 lin. 16. eligeret. lege eliceret. P. 76. col. 1. lin. 42. & constitutionem. lege & consti-
 tutionis. P. 86. col. 2. lin. 8. columba. lege. columna. P. 100. col. 2. num. 10. lin. 16.
 non potest. lege potest. P. 131. col. 1. n. 68. lin. 21. Chrismata. lege Charismata. Pag.
 136. col. 1. nu. 81. lin. penult. extitet. lege. euitet. P. 137. col. 2. lin. 5. vbi. lege cibi.
 P. 165. col. 2. lin. 38. indicat. lege induat. P. 201. col. 2. nu. 211. lin. 22. non posse nec
 teneri. lege posse, & teneri. P. 221. col. 1. nu. 247. lin. 36. cum peccata commissa.
 lege cum peccatis commissis. P. 273. col. 1. lin. 38. cum. lege. nisi cum. P. 292. col.
 2. lin. 24. Præceptorem lege. Præceptorum. P. 331. col. 1. lin. 12. quem. lege quam.
 P. 332. col. 1. nu. 140. lin. 10. solibus. lege solidius. P. 334. col. 2. nu. 147. lin. 14. nur-
 ziant. lage nutriant. P. 379. col. 1. nu. 227. lin. 3. seureatur. lege sequatur. P. 394. col.
 2. lin. vlt. conperationem. lege conseruationem.

